2024

วารสารวิชาการรัตนบุศย์

RATANABUTH JOURNAL

ISSN : 2697-6641 (Print)
ISSN : 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2)
พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 (No.2)
May – August 2024

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

Vol.6 No.2 May - August 2024

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม–เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม–สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในการสนับสนุนบุคคลที่ทำคุณงามความดีกับสังคม ส่งเสริมงานด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้ที่สนใจทั่วไปในการนำเสนองานวิชาการและผลงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคมและเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารรัตนบุศย์

รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง

ดร.วิญญู ยุพฤทธิ์

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.พิกุล มีมานะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.เมืองแมน ศิริญาณ

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.พิกุล มีมานะ	บรรณาธิการ
รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง	กรรมการ
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	กรรมการ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	กรรมการ
ผศ.ดร.สนุก สิงห์มาตร	กรรมการ
ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
ดร.สุดารัตน์ โสสุด	กรรมการ
อาจารย์ทองหมุน น้อยนนท์	กรรมการ
อาจารย์พลอยชนกวรรรณ์ หวังผล	กรรมการ
ดร.เมืองแมน ศิริญาณ	ผช.บรรณาธิการ

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

เลขานุการ

อาจารย์ทองหมุน น้อยนนท์

ศิลปกรรม

นายธงชัย บรรจมาตย์

สำนักงาน

ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลดู่ทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000 โทร 08-0169-6593

202/1 Moo 4 Duthong subdistrict, Mueang District, Yasothon Province. 35000

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป ที่ตั้ง 56 ถนนแก้วเสนา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 045-324777-9, Fax 045-324788

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ในตะวัน กำหอม	วิทยาลัยทองสุข
ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.วิภาพรรณ อุปนิสากร	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ดร.สุวิมล สมไชย	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ดร.เอกวิจัย เมยไธสง	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ดร.จีณัสมา ศรีหิรัญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อาจารย์ชัชพงศ์ เทียมทัณวนิช	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
อาจารย์เจษฎา จันทรนาภรณ์	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
อาจารย์ณัฐพล จินดารัมย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยาวรรณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพงศ์ทราทิตย์ สุธีโร,ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
พระมหาคมคาย สิริปญฺโญ,ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สมชัย สีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ.ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผศ.ดร.แหวนทอง บุญคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.จำรัส บุดดาพงษ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญวาส	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผศ.ดร.จิราพร บาริศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.บุญมี โททำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.สินทรัพย์ ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ.ดร.ธนพัฒน์ จงมีสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ.ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร
ผศ.อภิชญา พรรณศรี	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ต.ท.ดร.ชัยบัญชา กองทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร
พ.ต.ต.ดร.ณัฐภัทร เสมาญู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ร.อ.ดร.กิตติพงษ์ พลทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ดร.ลำพอง กลมกูล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ชัษษพณขิ์ จันวงค์เดือน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.รุจิระชัย เมืองแก้ว	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.ชวลิต ไหลรินทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กันต์ ศรีหล้า	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร
ดร.สนั่น ประเสริฐ	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.เกรียงไกร บุญประจง	วิทยาลัยชุมชนยโสธร
ดร.บรรณากิจบรรจง ทองจำปา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ดร.พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
อาจารย์มาวิน โทแก้ว	วิทยาลัยสงฆ์นครพนม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทบรรณาธิการ

วารสารทางวิชาการเป็นการนำองค์ความรู้เฉพาะศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาเผยแพร่เป็นผลงานทางวิชาการ วารสารฯ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญนี้จึงได้คัดสรรผลงานทางวิชาการที่เป็นบทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทวิจารย์หนังสือ หรือผลงานในลักษณะอื่นที่นักเขียนเขียนขึ้นจากการตกผลึกทางความคิดของตนเองแล้วต้องการสื่อสารให้กับสังคมได้รับรู้รับทราบ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้หรือนำเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาให้กับสังคม รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ในวงวิชาการสำหรับอนาคต

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ฉบับนี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2567 ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรสมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น (สวพท.) เพื่อเป็นเวทีสนองตอบความต้องการทางวิชาการให้กับสมาชิกและนักวิชาการ อาจารย์ นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่สนใจนำผลงานของตนตีพิมพ์เผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ในฉบับนี้ได้มีเครือข่ายนักวิชาการหลากหลายสถาบันและหลากหลายสาขาได้นำผลงานวิชาการนำมาตีพิมพ์เผยแพร่

สำหรับวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ฉบับนี้มีผลงานทางวิชาการที่น่าสนใจที่นักวิชาการได้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 40 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 10 เรื่อง โดยทุกบทความได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินบทความ (peer reviewer) เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ผ่านกระบวนการพิจารณาตรวจสอบจากกองบรรณาธิการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้นำมาเผยแพร่อยู่ในเล่ม ท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจนำผลงานของท่านมาตีพิมพ์เผยแพร่กับทางวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) และขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์และมีคุณค่าชี้แนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงงานแก่เจ้าของบทความให้ออกมาอย่างถูกต้อง สมบูรณ์และเป็นที่น่าอ่าน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ สุดท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ฉบับนี้ หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะใด ๆ เพื่อทำให้วารสารฯ มีการพัฒนาดีขึ้นทางกองบรรณาธิการยินดีน้อมรับด้วยความขอบคุณยิ่ง พบกันใหม่ฉบับหน้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิกุล มีมานะ
บรรณาธิการ

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
บรรณาธิการ	**ก**
บทบรรณาธิการ	**จ**
สารบัญ	**ฉ**
พระธาตุพนม : ประเพณีนมัสการกับการบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม Phra That Phanom: Worship tradition with integration and promotion of learning social studies learning group Religion and culture *ถนัด ยันต์ทอง*.....	1
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี Satisfaction of Thai Tourists Traveled to Visit the Bridge of the River Kwai in Mueang District, Kanchanaburi *อำนวยพร ใหญ่ยิ่ง, สุดารัตน์ บ้างวงศ์, พิรานันท์ จันทาพูน, เกษราพร ทิราวงศ์ , วัฒนา วณิชชานนท์, นฤพนธ์ เลิศกาญจนาพร, วรรณวรี ละลิ่ว*.....	16
พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร Buddhist Methods for Managing Water Resources for Consumption in Sai Mun District, Yasothon Province *พระมหาวัชรินทร์ อินฺทวชิโร (เสนารัตน์), พระครูสุตวรธรรมกิจ, สุกานดา จันทวารีย์*.....	30
ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ Factors Influencing the Potential of Community Entrepreneurs Food Providers Using Local Wisdom in Kok Ma Subdistrict Municipality Prakhon Chai District Buriram Province Digital Market Era *บุญส่ง ศรีอนุตร์ , ปรีชา ปาโนรัมย์ , กุลกัลยา ศรีสุข, นิธิโรจน์ ศุภกฤษสุวรรณกุล*.....	45

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
Participation in the Promotion of Elderly Health of ThaMuang Municipality Senior School, Selaphum District, Roi Et Province
จิราพร บาริศรี..... 61

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
A Study on the Achievement of Teaching Materials in English for Communication for 1st Year Students, Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College
เจษฎา จันทนาภรณ์..... 77

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Effect of Active Learning with Emphasizing Higher Order Questions in Logic upon Mathematics Learning Achievement and Mathematical Communication Ability of Mathayomsuksa 4 Students
อรุณรัตน์ สร้อยทอง, นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์, วันทนีย์ นามสวัสดิ์..... 94

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
School Administration Guidelines Based on the Four Principles of Sangahavatthu by Administrators of Childdevelopment Center Under the Local Administrative Organization, Wapipathum District, Mahasarakham Province
ทิมธิยา ปาลี, ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี..... 106

การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกชุมชน: กรณีศึกษาด่านชุมชนปากหวาน ตำบลกุดเสลา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
Building a Road Safety Culture through Community Mechanisms: A Case Study of the Sweet-Talking (Positive communication) Community Checkpoint in Kudsalao Sub-district, Kantharalak District, Sisaket Province
ชญานิน กฤติยะโชติ, สุภาภรณ์ ทัศนพงศ์, อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์, ประสิทธิ์ บุญเสนอ, ภาณุวัตร พันธ์พงษ์..... 119

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
Creative Leadership of School Administrators Affecting to Innovative Organization Under Loei Primary Educational Service Area Office 1
จรัญ กาษาวัต, พิมพ์อร สดเอี่ยม..... 133

ผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์: ผลกระทบของความน่าเชื่อถือที่มีต่อทัศนคติและความตั้งใจเชิงพฤติกรรม
Social Media Tourism Influencers: The Impact of Credibility on Attitudes and Behavioral Intentions
ณัฐทราภรรณ์ จินดากุล, พนัชกร สิมะขจรบุญ..... 149

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด
Service quality of the District Registration Office in Roi Et Province
พีรวิชญ์ ลีวัฒนาพงศ์, ยุภาพร ยุภาศ, ภักดี โพธิ์สิงห์..... 166

Analysis and Research on the Musical “Awaizhai” of Guizhou Buyi Nationality
Analysis and Research on the Musical “Awaizhai” of Guizhou Buyi Nationality
Zhou Shengfeng, Manusak Reangdet, Chawalit Atipattayakul..... 184

การบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
Management according to integrated Buddhist principles of Mueang Yao Subdistrict Municipality Hang Chat District, Lampang Province
พระมงคล มงฺคลปญฺโญ (คำน้อย), นพดณ ปัญญาวีรทัต, ประเสริฐ ปอนถิ่น..... 200

The Operatic, Contemporary Music the Beautiful Tone “gu Lu” Influence from the Enthnic Musical “qing Jie Xia He Xi Yi Shang”
The Operatic, Contemporary Music the Beautiful Tone “gu Lu” Influence from the Enthnic Musical “qing Jie Xia He Xi Yi Shang”
Tang Jiankang, Manusak Reangdet, Chawalit Chawalit..... 214

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
Sangkahawatthudhamma Integration for Public Participatory Water Management: A Case Study of the Huay Kaew Reservoir Water User Group at Mae Faek Subdistrict in Sansai District of Chiang Mai Province
สมเดช วรรณก้อน, อภิรมย์ สีดาคำ, ประเสริฐ ปอนถิ่น..... 226

อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชา และความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง
Perceived Organization and Supervisor Support and Organizational Commitment Affecting in-role Performance of Employees in a Regional Revenue Office
ชาลิดา รักเจริญ..... 242

การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ : เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มลฑลเหลียวหนิง
Strategic Management of Damaged Buildings with No Functional Value from a Creative New Perspective: Xihu District, Benxi City, Liaoning Province
เจียง เหวินหยู่, พิชัย สดภิบาล..... 259

พุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
Buddhist Integration for Increasing the Effectiveness of Educational Management of Mae Faek Subdistrict Municipality at San Sai District in Chiang Mai Province
พระเอกพล ถิรปุญฺโญ (เทพวัลย์), อภิรมย์ สีดาคำ, ประเสริฐ ปอนถิ่น..... 275

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด กรณีศึกษา: บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
Community Participation in Drug Prevention and Surveillance. Case Study: Ban Kut Sathien Sang Ming Subdistrict Loeng Nok Tha District, Yasothon Province
วิษณุ โคตรวิชา, เกรียงไกร บุญประจง, จันทร์เพ็ญ สีชมภู, สนุก สิงห์มาตร..... 292

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

แนวคิดเชิงสัญลักษณ์ ดิน น้ำ ลม ไฟ สู่การสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยสำหรับชายรักชาย
The Symbolic Concepts of Earth, Water, Wind and Fire to Create contemporary Jewelry for Homosexual
ณฐวรรณ นาถวรานนท์, ผกามาศ สุวรรณนิภา, ภูวษา เรืองชีวิน..... 290

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Quality Development of Older Persons in the Buddhist Context of Chom Chaeng Municipal Elderly School Mae Taeng District, Chiang Mai Province
อารีย์ ชัยขัน, อภิรมย์ สีดาคำ, นพดณ ปัญญาวีรทัต..... 308

รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน
Sustainable Management Model of Preserving Historic Buildings - Old Western Style Houses of Jing'an District, Shanghai the People's Republic of China
ซุน เหยาหลง, พิชัย สดภิบาล , วันชัย แก้วไทรสุ่น..... 320

ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจ ศึกษากรณี: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
The Independence of Local Government Organizations in Providing Public Services According to the Principles of Decentralization. Case Study: Local Administrative Organizations in Songkhla Province
วีณา สุวรรณโณ, เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย..... 337

พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
Buddhist Integration for Public Service Promotion of Mae Faek Subdistrict Municipality at San Sai District in Chang Mai Province
พระสิทธิชัย อตฺตทนฺโต (กองเงิน), ประเสริฐ ปอนถิ่น, นพดณ ปัญญาวีรทัต..... 354

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

การตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่
Career Decision Making in Travel Companion of Working-aged People in Chiang Mai Province
ณัฐวรรณ เรือนใจดี, ณัฐสุภรณ์ วอทอง, ธนพล ทรัพย์สิน, ณัฐฐินันท์ โพธิ์แก้ว, พงศธร เชิดชู, มีณนรีย์ เกียรติโอภาส, คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา..... 367

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี
Improvement of Balm Products and Marketing Value Added at Community Enterprise of Thai Massage Vocational Promotion Center, Wat Sao Thong Thong, Nonthaburi Province
ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์, วรัญญู ศรีเชียงราย, สุรชัย สวนทับทิม..... 384

การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Application of Buddhist Principles to Promote environmental Management of Mueang Kai Subdistrict Administrative Organization Mae Taeng District Chiang Mai Province
เสาวนีย์ ผางมาลี, นพดณ ปัญญาวีรทัต, อภิรมย์ สีดาคำ..... 397

การพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
The Development of Programs and Participatory Cultural Tourism Activities in Khlong Nam Sai Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province
พัชราภรณ์ จันทรฆาฏ, นภาพร สิงห์นวล..... 409

ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา
The Need of Prisoners in Education Management in Songkhla Central Jail
บุญส่ง ทองเอียง, พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฑฺโฒ (เพ็ชรทองมา)..... 424

การพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคต
Development of Digital Platform for Elderly Care to Support the Elderly Health Care Situation in the Future
ณัฐปคัลภภ์ กิตติสุนทรพิศาล, ก้องเกียรติ หิรัญเกิด, ณิชาภา มินาบูลย์..... 437

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา
The Classroom Action Research of Teachers in Meritorious School of Temples in Buddhism, Songkhla Province
พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฑฺโฒ (เพ็ชรทองมา), บุญส่ง ทองเอียง, ศรชัย ท้าวมิตร..... 452

ภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
Buddhist-oriented Leadership of Local Administrators in Community Development of Organic Agricultural Products in Rong Kwang Sub-district, Rong Kwang District, Phrae Province
อรณิชาภัทร์ วรรณกลึง, พระครูโสภณกิตติบัณฑิต..... 467

ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
The Outcomes of using Skill Practice on Problem-Solving Skills of Counting for More Than 1,000 with the 5Es Inquiry-based Learning Process for Grade 2 Students
รุ่งฤดี บุญวัง, เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม..... 478

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
Factors Affecting the Quality of Life of the Persons with Disabilities in Nong Bua Subdistrict, Namon District, Kalasin Province
ธราธิป แก้วสง่า, สัญญา เคณาภูมิ, ยุภาพร ยุภาศ..... 489

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)
The Development of Instructional Model of Local on Constructivism to promote Analytical thinking skills for Grade 5 students (KANOK Model)
กนกนุช ศิริสนธิ..... 504

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
Guidelines for developing the management of general Boy Scout activities by school administrators in order to enhance the desired characteristics of students Schools in the Chaiburi network Under the Suratthani Primary Educational Service Area Office 3
ชาตรี เพชรกูล, ไตรรัตน์ สิทธิทูล..... 519

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

ความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ
The Strengthening of Local Communities and the Development of Democracy to Reduce Inequality in Communities in Sisaket Province
วิชชุดา วงศ์พานิชย์..... 534

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้(5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
Effects of Learning Management Using Inquiry-Based Teaching Method (5E) Combined with Graphic Organizer Technique Towards Learning Achievement and System Thinking in Social Study of Matthayowsuksa 4 Students
สิทธิชน จักรชุม, วันทนีย์ นามสวัสดิ์, สุรชัย ปิยานุกูล..... 549

Fusion Creation of Chinese and Thai Folk Dance (Long Armor Dance)
Fusion Creation of Chinese and Thai Folk Dance (Long Armor Dance)
Xiao Ting Ting, Manusak Reangdet, Chawalit Atipattayakul..... 564

“Three Curves” of Dai Dance: Research on the Expression Inspired by Nature
“Three Curves” of Dai Dance: Research on the Expression Inspired by Nature
Wang Yi Fan, Manusak Reangdet, Chawalit Atipattayakul..... 575

บทความวิชาการ **หน้า**

การศึกษาเรื่องสัญชาตญาณและการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในพระพุทธศาสนา
A Study of Instinct and Spiritual Connection in Buddhism
พระมหาทองเก็บ ญาณพโล..... 583

Applying Figurative Tools to Seek Romanticism in American Lyrics
Applying Figurative Tools to Seek Romanticism in American Lyrics
Abhinan Wongkittiporn..... 601

การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน: ทำความเข้าใจการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทชีวิตจริง
Everyday Learning: Understanding Informal Learning in Real-life Contexts
สงกรานต์ จันทะปัสสา, นิตยปภา จันทะปัสสา, สัญญา เคณาภูมิ, พระเทพเวที (พล ไชยวิชู)..... 612

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

บทความวิจัย **หน้า**

เมืองใหม่
New City
พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชฺชโญ, พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตฺโต..... 627

การเตรียมความพร้อมเพื่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน
Thailand's Preparation for Foreign Direct Investment in the Asean Region
กัญญาภัทร ขันอาษา, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร..... 641

เพศสภาพและการสมรสเท่าเทียมในมุมมองรัฐศาสตร์เชิงพุทธ
Gender and Equal Marriage from a Buddhist Political Science Perspective
พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, วรเชษฐ์ โทอื้น..... 655

แนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม
Guidelines for Solving Problems That Affect the Practice of Novices in Pariyatitham Schools
สุรินทร์ นำนาผล, สมาน แก้วคำไสย์..... 670

ผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารนโยบายพรรคการเมืองต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง
The Impact of Using Social Media to Communicate Political Party Policies on Election Decision-making
ปภัสรา พรมมา, ไวพจน์ กุลาชัย..... 680

Leadership at the Helm: Evaluating the Evolution and Impact of Political Leadership in Modern Governance
Leadership at the Helm: Evaluating the Evolution and Impact of Political Leadership in Modern Governance
Ronnakorn Toysoontorn, Waiphot Kulachai..... 698

บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ
The Role of Educational Service Area Offices in Managing Senior Scout Activities to encourage the Patriotism
ธราธิป วงษ์แก้ว..... 716

ภาคผนวก **728**

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสารรัตนบุศย์..... 729

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ..... 730

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พระธาตุพนม : ประเพณีมัสการกับการบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

Phra That Phanom: Worship tradition with integration and promotion of learning social studies learning group Religion and culture

ถนัด ยันต์ทอง
วิทยาลัยทองสุข
Thanat Yanthong
Thong Sook College
Email: angkor1234@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 15 มีนาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 21 มีนาคม 2567
Received: March 3, 2024; Revised: March 15, 2024; Accepted: March 21, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณีมัสการพระธาตุพนม และเพื่อบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเพณีมัสการพระธาตุพนม 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ 3) กลุ่มทั่วไป คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประชาชนทั่วไป เป็นผู้เคยไปร่วมประเพณีมัสการพระธาตุพนม การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า ประเพณีมัสการพระธาตุพนม สามารถบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการบูรณาการในส่วนที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละเนื้อหาสาระ ซึ่งสามารถแบ่งตามสาระการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้ 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) สาระเศรษฐศาสตร์ 4) สาระประวัติศาสตร์ และ 5) สาระภูมิศาสตร์ โดยสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักต่อศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา รู้จักความเป็นพลเมืองที่ดี รักษาคุณค่าของวัฒนธรรม บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างจำกัด สามารถดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพตามหลักเศรษฐศาสตร์ และเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนสามารถนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศในการอนุรักษ์ประเพณีมัสการพระธาตุพนม และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน โดยใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ ทำการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทหรือความสนใจ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของผู้เรียนบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ภายใต้การบูรณาการเนื้อหาประเพณีนมัสการพระธาตุพนมในรายวิชากลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: พระธาตุพนม; ประเพณี; การบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this study was to study the history and origins of Phra That Phanom worship tradition. And to integration of promote learning for social studies, religions and cultures. Population and specific sample groups were used as follows: 1) the key informants, which was a group who gave in-depth information on the Phra That Phanom worship ceremony 2) The casual informants are the group of school administrators, teachers, and supervisors who provide insights on the Integration of promote learning for social studies, religions and cultures and 3) The general group are experts group, general public was a person who used to join the tradition of Phra That Phanom Worship Ceremony. This study the researcher used a qualitative research method. The tools for data collection were surveyed, observation, interview and focus group discussion.

The results of study Phra That Phanom worship ceremony can integration to promote learning in social studies, religions and cultures. By using an integrated approach in accordance with the learning standards in each subject divided according to the learning content into 5 subjects as follows: 1) Religion, morality and ethics 2) Civics, culture and living in society 3) Economics 4) History and 5) Geography. Knowledge and understanding of the history, the importance, the Masters and the moral principles of Buddhism. Understanding of good citizens preservation of culture. Ability of managing resource utilization of limited resources available for leading a balanced life in economic principles and understanding of local history. As well as being able to present Geo-informatics in the conservation of Phra That Phanom worship tradition and the environment for sustainable development. The using all 5 subjects' content to design the learning process. And learning activities in accordance with the context or the interests of the learners on the basis of individual differences under the integration of the Phra That Phanom worship tradition in social studies, religions and cultures.

Keyword: Phra That Phanom; Tradition; Integration and promotion of learning

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

ประเพณีนมัสการพระธาตุพนมเป็นประเพณีที่สำคัญที่สืบทอดกันมายาวนานของจังหวัดนครพนม เนื่องจากพระธาตุพนมเป็นศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ ตั้งอยู่ที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงมณฑปหรือเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยม เป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดนครพนม พี่น้องสองฟากฝั่งแม่น้ำโขง รวมถึงประชาชนโดยทั่วไปที่เลื่อมใสศรัทธา ซึ่งประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมีการจัดขึ้นทุกปี สืบเนื่องมาจากครั้งก่อนองค์พระธาตุพนม ได้ชำรุดทรุดโทรมลงตามกาลเวลา โดยได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระยะ ๆ ที่ปรากฏชัดคือในราวปี พ.ศ. 2444 ชาวอำเภอธาตุพนมได้เดินทางไปนิมนต์พระครูวิโรจน์รัตโนบลมาเป็นผู้นำในการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม โดยคำแนะนำของคณะพระกรรมฐานนำโดยหลวงพ่อเสาร์และหลวงปู่มั่น ขณะอยู่ระหว่างการบูรณะอยู่นั้นท่านได้กำหนดงานฉลองขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบงานบูรณะและได้มาร่วมบริจาคปัจจัยสมทบการบูรณะพระธาตุพนม ซึ่งกำหนดขึ้นในวันพุธ ขึ้น 13 ค่ำ เดือน 3 จนถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 พ.ศ. 2444 นับแต่นั้นมา จึงได้ถือช่วงเดือน 3 ของทุกปี กำหนดงานประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และมีการขยายเป็น 7 วัน และปัจจุบันขยายเป็น 9 วัน โดยปัจจุบันได้กำหนดการจัดงานขึ้นในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 โดยถือว่าเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวจังหวัดนครพนม มีบุคคลสำคัญและประชาชนในจังหวัดนครพนมพร้อมด้วยจังหวัดใกล้เคียงเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันกำหนดการจัดงาน 9 วัน (พระเทพรัตนโมลี (แก้ว อุทุมมาลา.2560) พระธาตุพนมถือเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ เป็นศูนย์กำเนิดการถ่ายโอนและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและมีประวัติอันยาวนานคู่กับความเป็นสังคมชาวพุทธในแถบลุ่มน้ำโขงแห่งนี้ องค์พระธาตุพนมจึงนับว่าเป็นเจดีย์ที่เก่าแก่ เป็นที่เคารพและหวงแหนให้สถิตสถาพรไปตราบนานเท่านาน

การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งที่จะดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงาม การเรียนรู้และฝึกตนเองให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรจะปลูกฝังให้กับเยาวชนตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยวิธีการปฏิบัติตามที่สืบทอดกันมา จากการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ซึ่งเริ่มจากสถาบันครอบครัว ที่พ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในอบรม สั่งสอนลูกให้เป็นคนดีของสังคม จากการศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมเพื่อเป็นการปลูกฝังและสั่งสม องค์ความรู้ ประสบการณ์ตั้งแต่เด็ก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอย่างจริงจังโดยประสานงานกับหน่วยงานของจังหวัดหรือท้องถิ่นช่วยจัดงานฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นที่รู้จักการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย โดยใช้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดหรือภายในประเทศ การจัดงานเที่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าไทย (อินตอง ชัยประโคม,2565) การเสนอข่าวประกาศเกียรติคุณบุคคลที่ประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป ตลอดจนการส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนาเป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้แขนงต่างๆ เช่น วัด พระสงฆ์ เป็นต้น ได้มีส่วน ในการช่วยปลูกฝังส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การเทศน์ การอบรม การเรียนการสอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น และประเพณีนมัสการพระธาตุพนม จึงความสำคัญต่อการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ดี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

งามของจังหวัดนครพนมไว้ เนื่องจากประเพณีมัสการพระธาตุพนมเป็นการแสดงถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนจังหวัดนครพนม คนอีสาน หรือคนที่มีความศรัทธาต่อองค์พระธาตุพนม ซึ่งเป็นประเพณีที่เป็นมรดกตกทอด อันทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษได้สั่งสมความรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น นับเป็นสิ่งที่มีคุณค่า คงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจ และอนุรักษ์ไว้ให้ยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นการเผยแพร่เรื่องราวอันทรงคุณค่าและเปี่ยมเสน่ห์ของมรดกวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของประเพณีมัสการพระธาตุพนม ในแง่มุมการดำเนินชีวิตผ่านกระบวนการทางความรู้ที่ได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตอันผูกพันกับองค์พระธาตุพนม ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและผู้มีพระคุณ ความสามัคคีในชุมชน ความเชื่อและศรัทธาในศาสนาอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะอีสาน ตลอดจนทักษะความรู้ต่าง ๆ ที่ได้คิดค้น เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้น่า (ธราวุฒิ บุญเหลือ และยุภาพร ไชยแสน,2562)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ใช้สำหรับในสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาเด็ก และเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษาจะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ดาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบโดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์,2565) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ,2563)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในประเด็น เรื่อง พระธาตุพนม : ประเพณีมัสการกับการบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณีมัสการพระธาตุพนม โดยบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นองค์รวมของเนื้อหา มากกว่าองค์ความรู้ของรายวิชาในการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู ซึ่ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักต่อศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา รู้จักหน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่ดี มีการรักษาคุณค่าของวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่ดี พร้อมทั้งสามารถการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพตามหลักเศรษฐศาสตร์ มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองและเข้าใจในความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น นำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิดการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และประสบการณ์จริงโดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ได้อย่างสมดุลกัน ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้ประเพณีนมัสการพระธาตุพนมในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่เยาวชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม
2. เพื่อบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยแบบรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต และการสนทนากลุ่ม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นแหล่งที่มีประวัติความเป็นมา เป็นแหล่งที่มีเอกลักษณ์ (ที่มีเอกลักษณ์ใกล้เคียงกัน) (ในตะวัน กำหอม ,2559) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร ได้แก่ ราษฎรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นเขตเป้าหมายที่เลือกเป็นพื้นที่ทำการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มทั่วไป รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 100 คน

1. กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเพณี นมัสการพระธาตุพนม จำนวน 30 คน ได้แก่ 1) สมาชิกสภาวัฒนธรรม จำนวน 10 คน 2) ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน 3) ผู้นำทางด้านความเชื่อและศาสนา จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ การบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 30 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน 2) ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 20 คน 3) ศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน

3. กลุ่มทั่วไป (General Informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเพณีนมัสการพระธาตุพนม จำนวน 40 คน ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน 2) ผู้เคยไปร่วมประเพณีนมัสการพระธาตุพนม จำนวน 20 คน 3) ประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการวิจัย โดยทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำ การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ได้แก่

1.1 แบบสำรวจ (Survey) เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับประเพณีนมัสการพระธาตุพนม

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม โดยใช้สัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) หรือ แบบมาตรฐาน โดยมีแผนการสัมภาษณ์เตรียมไว้ล่วงหน้าชัดเจน ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถาม เดียวกันโดยกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของพระธาตุพนม 2) ประวัติความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม3) ความเชื่อของชาวนครพนมที่เกี่ยวกับพระธาตุพนม 4) ความเชื่อเกี่ยวกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา 5) ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุพนม และ 6) การนมัสการพระธาตุพนม และข้อคำถามในการบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มทั่วไป และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) การสัมภาษณ์จะยืดหยุ่นและเปิดกว้าง และปรับเปลี่ยนการซักถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน

1.3 แบบสังเกต (Observation) เป็นการรวบข้อมูลเพื่อศึกษาประเพณีนมัสการ พระธาตุพนม ตั้งแต่การเตรียมสถานที่ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีนมัสการพระธาตุพนม มีทั้งแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สังเกตขณะประกอบพิธีกรรมทางประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยการสังเกตโดยที่ผู้ร่วมประกอบพิธีกรรมไม่รู้ตัว

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เคยเข้าร่วมประเพณีนมัสการพระธาตุพนม เพื่อได้ให้วิธีการบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวมรวบข้อมูลทางด้านเอกสารเกี่ยวกับประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และการบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูล จากการบันทึกรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกออกประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งว่าข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะสม พร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้ไม่มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีนมัสการพระธาตุพนมเพิ่มเติมอีกครั้ง จากแหล่งข้อมูลอื่นใหม่อีกครั้งและหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปและศึกษาจากเอกสารและหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม แล้วนำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยในแต่ละประเด็นที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ข้อมูล และอธิบายผลตาม ความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผล

1. ประวัติและความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม

จากการศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม พบว่า พระธาตุพนมปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าลักษณะตำนาน คือ ตำนานอุรังคธาตุหรือตำนานพระธาตุพนม มีสาระโดยสังเขปว่า ใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาประทับ ขังคอยกับปนคีรีหรือกูกำพร้าในเขตแคว้นอันเป็นที่ตั้งของพระธาตุพนมในปัจจุบันครั้งนั้น พญาศรีโคตรบูรนิมนต์ไปบิณฑบาตในเมืองและได้ถือบาตรมาส่งที่ภูกำพร้า และพระพุทธเจ้าได้ตรัสกับพระอานนท์ทรงทำนายอนาคต ของพญาศรีโคตรบูรว่าจะได้เป็นผู้สถาปนาพระอุรังคธาตุ คือ กระดูกบริเวณพระอุระไว้ที่ภูกำพร้า จากนั้นเสด็จไปยังคอยอีกแห่งหนึ่งเรียกพระมหากัสสปะ จากเมืองราชคฤห์มาสั่งเสียว่าเมื่อพระองค์เสด็จปรินิพพานแล้วให้นำพระอุรังคธาตุมาประดิษฐานไว้ที่ภูกำพร้า เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว 8 ปี พระมหากัสสปะพร้อมด้วยพระอรหันต์ 500 องค์ ได้นำพระอุรังคธาตุผ่านมาทางเมืองหนองหารหลวง พญาสุวรรณภิงคาร เจ้าเมืองหนองหารหลวง และพญาคำแดง เจ้าเมืองหนองหารน้อย ออกมาต้อนรับพระมหากัสสปะ ในการนั้น มีการสร้างเจดีย์แข่งกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเพื่อบรรจุพระอุรังคธาตุ ผู้หญิงใช้มารยาสร้างเสร็จก่อน แต่พระมหากัสสปะมิได้บรรจุพระอุรังกธาตุไว้ ณ ที่นั้น เพราะพระพุทธองค์มิได้สั่งไว้ คงให้ประดิษฐานแต่พระอังคารธาตุ (เถ้ากระดูก) พระธาตุพนมมีอายุเก่าแก่เป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์มาโดยตลอด ได้เรียบเรียงลำดับการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมครั้งสำคัญๆ ไว้ในหนังสือจอมเจดีย์ ประกอบกับข้อมูลในเอกสารจดหมายเหตุการณ์บูรณปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุพนม วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พ.ศ. 2518-2522 ซึ่งปัจจุบันพระธาตุพนมเป็นศาสนสถานที่เคารพสักการะของประชาชนโดยทั่วไป ตั้งอยู่ที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นเจดีย์ ทรงมณฑป หรือเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยม ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้างด้านละ 16 เมตร สูงจากฐาน ไปถึงบัวถลาหรือบัวฝาละมี ประดับลาจำหลักบนแผ่นอิฐทั้งสี่ด้าน ถัดขึ้นไปจากบัวถลาถึงบัวบน สูง 12 เมตร เดิมประดับด้วยกระเบื้องถ้วยชามเป็นดอกดวง จากนั้นเป็นองค์เจดีย์ที่มียอดเป็นทรงโกศไปจนถึงยอดสูงจากพื้น 53 เมตร ส่วนบนสุดเป็นฉัตรทองคำสูง 4.50 เมตร รวมความสูง 57.50 เมตร กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 ตอนที่ 7ร วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 ซึ่งพระธาตุพนมห่างจากแม่น้ำโขงอันเป็นเส้นกั้นแดนระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทยประมาณ 500 เมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 750 กิโลเมตร

ประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมีการจัดขึ้นทุกปี สืบเนื่องมาจากพระธาตุพนม ได้ชำรุดทรุดโทรมลงตามกาลเวลา ได้การบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระยะ ๆ ที่ปรากฏชัดคือในราว ปี พ.ศ. 2444 ชาวอำเภอธาตุพนมได้เดินทางไปนิมนต์พระครูวิโรจน์รัตโนบลมาเป็นผู้นำ ในการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม โดยคำแนะนำของคณะพระกรรมฐาน นำโดยหลวงพ่อเสาร์ และหลวงปู่มั่น ขณะอยู่ระหว่างการบูรณะอยู่นั้นท่านได้กำหนดงานฉลองขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบงานบูรณะและได้มาร่วมบริจาคปัจจัยสมทบการบูรณะพระธาตุพนม ซึ่งกำหนดขึ้นในวันพุธ ขึ้น 13 ค่ำ เดือน 3 จนถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 พ.ศ. 2444 นับแต่นั้นมา จึงได้ถือช่วงเดือน 3 ของทุกปี กำหนดงานประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และมีการขยายจาก วันเป็น 7 วันและปัจจุบันขยายเป็น 9 วัน โดยปัจจุบันได้กำหนดการจัดงานขึ้นในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรมค่ำ 1 เดือน โดยถือว่าเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวจังหวัดนครพนม มีบุคคลสำคัญและประชาชนในจังหวัดนครพนม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

พร้อมด้วยจังหวัดใกล้เคียงเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันกำหนดการจัดงาน 9 วัน ซึ่งมีขั้นตอนและพิธีกรรม ได้แก่ การอัญเชิญพระอุปคุต พิธีถวายเครื่องสักการบูชาแก่พระธาตุพนม และกิจกรรมในงานนมัสการพระธาตุพนม

2. บูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากการศึกษาประเพณีนมัสการพระธาตุพนม พบว่า สามารถบูรณาการส่งเสริม การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการบูรณาการในส่วนที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละเนื้อหาสาระ ซึ่งสามารถแบ่งตามสาระ การเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้ 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 ,มาตรฐาน ส 1.2 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1,มาตรฐาน ส 2.2 3) สาระเศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 4) สาระประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1,มาตรฐาน ส 4.2 ,มาตรฐาน ส 4.35) สาระภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.1, มาตรฐาน ส 5.2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติและความเป็นมาของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม

พระธาตุพนม มีประวัติและความเป็นมาปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าลักษณะตำนาน คือ ตำนานอุรังคธาตุ หรือตำนานพระธาตุพนม ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาประทับขังคอยกัปปนคีรีหรือกูกำพร้าในเขตแคว้นอันเป็นที่ตั้งของพระธาตุพนมในปัจจุบันครั้งนั้น พญาศรีโคตรบูรนิมนต์ไปบิณฑบาตในเมืองและได้ถือบาตรมาส่งที่ภูกำพร้า และพระพุทธเจ้าได้ตรัสกับ พระอานนท์ทรงทำนายอนาคตของพญาศรีโคตรบูรว่าจะได้เป็นผู้สถาปนาพระอุรังคธาตุ คือ กระดูกบริเวณพระอุระไว้ที่ภูกำพร้า มีการสร้างเจดีย์คงให้ประดิษฐานแต่พระอังคารธาตุ (เถ้ากระดูก) พระธาตุพนมมีอายุเก่าแก่เป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์มาโดยตลอด สอดคล้องกับ พระมหาบุญนำ ปรกฺกโม (คนหมั่น) (2560) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและการบูชาพระธาตุของชาวพุทธในล้านช้าง ซึ่งได้กล่าวถึง พระธาตุพนมเป็นพระธาตุเจดีย์ที่เก่าแก่ในภูมิภาคนี้ ถือเป็นพระธาตุแม่แบบที่มีอิทธิพลต่อพระธาตุรุ่นหลังๆ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของผู้คนบนดินแดนแห่งนี้เป็นอย่างมาก ประชาชนตลอดทั้งชนชั้นปกครองในอาณาจักรต่างๆ ในภูมิภาคนี้ต่างให้ความเคารพบูชา มาโดยตลอดกับทั้งได้ให้การบูรณปฏิสังขรณ์ให้คงสภาพสมบูรณ์ เพื่อเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในดินแดนลุ่มน้ำโขงนี้ ด้วยเหตุนี้ ทางผู้วิจัยจึงได้เลือกพระธาตุพนมเป็นพื้นที่ตัวอย่าง ในการทำการศึกษา โดยจะได้กล่าวรายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวกับ ประวัติพระธาตุพนม ความเชื่อจุดมุ่งหมายและวิธีการบูชาพระธาตุพนมของชาวนครพนม ตามลำดับไป และเช่นเดียวกับรุ่งทิวา จินดาศรี (2558) ได้ศึกษาการรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งได้กล่าวถึงพระธาตุไว้ว่าเป็นปูชนียสถานสำคัญเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั้ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ที่อยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงและประชาทั่วไป ประดิษฐาน ณ วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม และภายในองค์พระเจดีย์ประดิษฐานพระอุรังคธาตุ (กระดูกหน้าอก) ของพระพุทธเจ้า

ประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมีการจัดขึ้นทุกปี สืบเนื่องมาจากพระธาตุพนมได้ชำรุดทรุดโทรมลงตามกาลเวลา ได้การบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระยะ ๆ ที่ปรากฏชัดคือในราว ปี พ.ศ. 2444 ชาวอำเภอธาตุพนมได้เดินทางไปนิมนต์พระครูวิโรจน์รัตโนบลมาเป็นผู้นำ ในการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม โดยคำแนะนำของคณะพระกรรมฐาน นำโดยหลวงพ่อเสาร์ และหลวงปู่มั่น ขณะอยู่ระหว่างการบูรณะอยู่นั้นท่านได้กำหนดงานฉลองขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบงานบูรณะและได้มาร่วมบริจาคปัจจัยสมทบการบูรณะพระธาตุพนม ซึ่งกำหนดขึ้นในวันพุธ ขึ้น 13 ค่ำ เดือน 3 จนถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 พ.ศ. 2444 นับแต่นั้นมา จึงได้ถือช่วงเดือน 3 ของทุกปี กำหนดงานประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และมีการขยายจาก วันเป็น 7 วันและปัจจุบันขยายเป็น 9 วัน โดยปัจจุบันได้กำหนดการจัดงานขึ้นในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรมค่ำ 1 เดือน โดยถือว่าเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวจังหวัดนครพนม มีบุคคลสำคัญและประชาชนในจังหวัดนครพนมพร้อมด้วยจังหวัดใกล้เคียงเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันกำหนดการจัดงาน 9 วัน ซึ่งมีขั้นตอนและพิธีกรรม ได้แก่ การอัญเชิญพระอุปคุต พิธีถวายเครื่องสักการบูชาแก่พระธาตุพนม และกิจกรรมในงานนมัสการพระธาตุพนม สอดคล้องกับ แพรวพรรณ ปาสานำ (2566) ได้ทำการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่มรดกโลกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา พื้นที่เสนอขอขึ้นบัญชีพระธาตุพนมสู่มรดกโลก อ.ธาตุพนม จ.นครพนม พบว่า ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม การจัดการกับผลกระทบด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ ควรมีการใช้เครื่องมือ แผนแม่บทและกฎหมาย ข้อบังคับแนวทางปฏิบัติ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดเรื่องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (OUV) การให้ความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชนจากทางภาครัฐ การส่งเสริมให้วัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยกันพัฒนาพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป และเช่นเดียวกับพระมหาอนุพงศ์ วริทธิเมธี (แสนสุพรรณ์) (2563) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการงานนมัสการพระธาตุพนมเชิงพุทธ ซึ่งได้กล่าวว่าประเพณีนมัสการพระธาตุพนมจัดขึ้น ในวันขึ้น 8 ค่ำเดือน 3 ถึง วันแรม 1 เดือน 3 ของทุกปีจากคำบอกเล่าของนักปราชญ์ พบว่างานนมัสการพระธาตุพนม หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า งานบุญเดือน 3 สมัยโบราณยังไม่มีการเรียกชื่ออย่างชัดเจน เป็นแต่เพียงการบูชาพระธาตุพนมในวันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือน 3 ตรงกับวันมาฆบูชาของทุกปี พอถึงวันเพ็ญเดือน 3 ผู้คนจากทั่วทุกสารทิศจะพากันถือดอกไม้ ธูปเทียน และเครื่องสักการะต่างๆ มาพร้อมเพียงกันบูชาพระธาตุพนม เพราะมีความเชื่อว่า พระธาตุพนมเป็นเสมือนตัวแทนของพระพุทธเจ้า มีการบูชาเช่นนี้เรื่อยมาจนถึงสมัยของพระพนมเจติยานุรักษ์ (แก้ว กนฺโตภาโส)(สมณะศักดิ์สุดท้ายที่ พระธรรมราชานุวัตร) เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนม จึงได้มีการริเริ่มงานนมัสการพระธาตุพนมอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดวันเวลาที่ชัดเจ คือ ตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 แต่ในยุคหลังได้เพิ่มอีกหนึ่งวัน คือ ตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึง วันแรม 1 เดือน 3 รวมเป็น 9 วัน 9 คืน

2. บูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม : บูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีวิธีการบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละเนื้อหาสาระ ซึ่งสามารถแบ่งตามสาระการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้

2.1 สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีความศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยการนำเอาประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสิ่งที่กำหนดไว้ เข้าร่วมพิธีกรรมสำคัญในประเพณีนมัสการพระธาตุพนมได้อย่างเหมาะสม และยึดถือเป็นที่พึ่ง ทางจิตใจ สอดคล้องกับ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และสุรีย์มาศ สุขกสิ (2560) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ซึ่งได้กล่าวถึงการรู้และเข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีความศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติ ตามหลักธรรม หลักธรรมคำสอนศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุและผลคิดเป็นสามารถตัดสินใจว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไรให้ถูกต้องเหมาะสม มีการสอนโดยการใช้บุคคล เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเคยชิน เช่น การทำความเคารพ มีการปลูกฝังค่านิยมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและการสอน โดยใช้ข่าวเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ ด้วยการนำเอาประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาสาระ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสิ่งที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้เรียนบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดพระธาตุพนมที่เป็นศาสนาสถาน อันศักดิ์สิทธิ์ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เห็นคุณค่า รู้จัก ปฏิบัติตามพิธีกรรม ในวันสำคัญทางศาสนาได้อย่างถูกต้อง มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ศาสนสถาน และทำกิจกรรมในศาสนาสถานได้เป็นที่ดี รวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนช่วยกันบำรุงรักษาวัดพระธาตุพนมให้คงอยู่คู่จังหวัดนครพนมสืบไป สอดคล้องกับ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และสุรีย์มาศ สุขกสิ (2560) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ซึ่งได้กล่าวถึงเข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ โดยให้ผู้เรียนเปรียบเทียบเนื้อหา เข้าใจ และมองเห็นภาพชัดเจนสมจริง ผู้เรียนเกิดปัญญาในตนเอง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีสมาธิ ปัญญา ฝึกจิตให้สงบมั่นคง เพื่อให้เข้าใจสภาพความเป็นจริง ฝึกระงับกิเลส และผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2.2 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย สังคมโลกอย่างสันติสุข ด้วยการนำเอาประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม รักชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ ภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยมที่ดี คิดเป็น เลือกได้โดยใช้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วิจารณญาณ เข้าใจและช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีนมัสการพระธาตุพนม สอดคล้องกับ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และสุรีย์มาศ สุขกสิ (2560) ได้กล่าวถึงการเข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ด้วยการสอนหน้าที่พลเมือง โดยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีประชาธิปไตย รู้จักหน้าที่ของตนใช้สิทธิของตนภายใต้กฎหมาย เป็นผู้ที่มีศีลธรรม รักชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยมที่ดี คิดเป็น เลือกได้โดยใช้วิจารณญาณ เข้าใจและช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการนำเอาประเพณีนมัสการพระธาตุพนมมากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักหน้าที่เป็นพลเมือง สามารถอธิบายสถานการณ์จำลอง เหตุการณ์ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา วิจารณ์อย่างมีเหตุผล เสนอแนะวิธีการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาด้วยวิธีกาที่หลากหลาย ช่วยเหลือ และทำนุบำรุงศาสนสถาน หรือเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของวัดพระธาตุพนม สอดคล้องกับ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และสุรีย์มาศ สุขกสิ (2560) ได้กล่าวถึงการเข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ ด้วยการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้คิดแก้ปัญหา เลือกใช้สื่อที่เหมาะสม เช่น การใช้ข่าว บทความมาช่วยกันคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมการสอนหน้าที่พลเมือง เช่น การจัดตั้งสภานักเรียน กรรมการ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ปลูกฝังจิตสาธารณะ การให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ เป็นต้น

2.3 สาระเศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝน รู้จักคิด รู้จักตอบ และหาข้อสรุป ตลอดจนให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมุติการเป็นผู้บริโภค การใช้ข่าว สถานการณ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และพยายามเชื่อมโยงให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับวิภาพรรณ พินลา (2559) ได้กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการสาระเศรษฐศาสตร์ที่มีความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่เน้นให้ผู้เรียนรอบรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทันสมัย ทันเหตุการณ์ในสถานการณ์ที่อยู่ ในชีวิตประจำวัน และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในเกิดทักษะศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะความร่วมมือ ทักษะความสามารถในการผลิตและพันธะรับผิดชอบ

2.4 สาระประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิเคราะห์เหตุการณ์ของประเพณีนมัสการพระธาตุพนม อย่างเป็นระบบ เน้นให้นักเรียนให้รู้จักแสวงหาความจริงเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน สอดคล้องกับวิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา (2561) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยการสร้างความเข้าใจเหตุการณ์ในเชิงการคิดวิเคราะห์ความจริงในอดีตประวัติศาสตร์ในฐานความคิดเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เรื่องราวที่ผ่านมาในบริบทของสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของพระธาตุพนมทำให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา เคารพสักการะของชาวจังหวัดนครพนม รู้จักคุณค่าของประวัติศาสตร์ และอนุรักษ์ประเพณีนมัสการพระธาตุพนมที่บรรพบุรุษสร้างสะสมไว้ เข้าใจและเห็นคุณค่าของมรดกอันทรงคุณค่าสู่คนรุ่นต่อไป สอดคล้องกับ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และ สุรีย์มาศ สุขกสิ (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการประวัติศาสตร์ด้วยการเข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติที่เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นอดีตแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยผ่านการตั้งประเด็นสงสัย รวบรวมหลักฐาน วิเคราะห์ความน่าเชื่อของหลักฐานการจัดความสมพันธ์ของข้อมูล และนำเสนอเรื่องราว สรุป และอธิบายตามหลักฐานไม่ใช่ตามความเชื่อของตนเอง

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมา วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเรียนรู้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของพระธาตุพนม ด้วยการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี นมัสการพระธาตุพนม ที่แสดงถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนจังหวัดนครพนม คนอีสาน หรือคนที่มีความศรัทธาต่อองค์พระธาตุพนมคงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจและอนุรักษ์ไว้ให้ยั่งยืน สอดคล้องกับ วิภาพรรณ พินลา(2559) ได้กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการสาระประวัติศาสตร์ด้วยเน้นการลงมือปฏิบัติในการสืบค้นประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ประเทศ รวมถึงส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมของโลก

2.5 สาระภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ มากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศของที่ตั้งพระธาตุพนม ลักษณะภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครพนม และลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดนครพนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิภาพรรณ พินลา (2559) ได้กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการสาระภูมิศาสตร์ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมการสังเกต สำรวจ สืบค้นข้อมูลภูมิสารสนเทศ และการลงพื้นที่ศึกษาลักษณะทางกายภาพ โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่า มีความผูกพัน หวงแหน และพัฒนาให้มีความเจริญรุ่งเรือง พร้อมทั้งเรียนรู้จากประสบการณ์จริง วิเคราะห์ เปรียบเทียบความสัมพันธ์กัน จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมขององค์พระธาตุพนม สอดคล้องกับ ณัฏฐ์วัฒน์ อนันตะสุข (2564) ได้กล่าวถึงการบูณาการภูมิศาสตร์ด้วยเข้าใจวิธีการปฏิสัมพันธ์ ที่รู้เรื่องภูมิศาสตร์ในการเชื่อมต่อระหว่างการตัดสินใจโดยนัย สามารถให้เหตุผล ระบุตัวเลือก และคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนสามารถใช้ภูมิศาสตร์เป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจที่ดี

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จังหวัดนครพนมควรแก่การส่งเสริมให้มีการศึกษาอย่างแท้จริงและต่อเนื่องในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับการจัดการศึกษาของจังหวัดนครพนมอย่างถาวร เพื่อมิให้ข้อความรู้ต่าง ๆ สูญหายไปตามกาลเวลา

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม และมีนโยบายในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยประเพณีนมัสการพระธาตุพนม และประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญของจังหวัดนครพนม เพื่อเป็นสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนจังหวัดนครพนม

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยประเพณีนมัสการพระธาตุพนม

2.2 ควรศึกษาการบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยประเพณีอื่น ๆ ที่สำคัญของจังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2563). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ(ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ณัฏฐ์วัฒน์ อนันตะสุข.(2564).มโนทัศน์ว่าด้วยการสอนภูมิศาสตร์แนวใหม่ เพื่อการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**.15(2),7-21.

ธราวุฒิ บุญเหลือ และยุภาพร ไชยแสน.(2562). **การศึกษากระบวนการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเมืองกรณีศึกษาขอบเขตพื้นที่ที่จะเสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลก อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. โครงการประชุมวิชาการวางแผนภาคและเมือง (URPAS) “ภูมิปัญญาเพื่อ เมืองอัจฉริยะ” (Wisdom

for Smart City) ครั้งที่ 7, 13-14 มิถุนายน 2562 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562(7), 52-5.

ในตะวัน กำหอม.(2559).**การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม**. จังหวัดมหาสารคาม: โรงพิมพ์ทีคอม.

พระเทพรัตนโมลี (แก้ว อุทุมมาลา).(2560). **พระธาตุพนม**.พิมพ์ครั้งที่ 3 ปรับปรุงใหม่. มติชน: นนทบุรี.

พระมหาบุญนำ ปรกฺกโม (คนหมั่น). (2560).**การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและการบูชาพระธาตุของชาวพุทธในล้านช้าง**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา, พระนครศรีอยุทธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอนุพงศ์ วริทธิเมธี (แสนสุพรรณ์).(2563).**ศึกษาแนวทางการจัดการงานนมัสการพระธาตุพนมเชิงพุทธ**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

แพรวพรรณ ปาสานำ.(2566).**การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่มรดกโลกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาพื้นที่เสนอขอขึ้นบัญชีพระธาตุพนมสู่มรดกโลก อ.ธาตุพนม จ.นครพนม**. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.

รุ่งทิวา จินดาศรี และโพชารี ลินจง.(2559).**การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิภาดา พินลา.(2560).แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับนักเรียน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 17(1), 16-24.

วิภาพรรณ พินลา.(2559).**แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21**.สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา.(2561).**การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีย์มาศ สุขกสิ และ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล.(2560).**รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา**. จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์.(2565).**ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม: การบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม**.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสนาและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ:วิทยาลัยทองสุข.

อินตอง ชัยประโคม.(2565). **พระธาตุพนมกับสังคมและวัฒนธรรม**.ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

Satisfaction of Thai Tourists Traveled to Visit the Bridge of the River Kwai in Mueang District, Kanchanaburi

อำนวยพร ใหญ่ยิ่ง
สุดารัตน์ บ้งวงศ์
พิรานันท์ จันทาพูน
เกษราพร ทิราวงศ์
วัฒนา วณิชชานนท์
นฤพนธ์ เลิศกาญจนาพร
วรรณวรี ละลิ่ว
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
Amnuayporn Yaiying
Sudarat Bongwong
Piranun Juntapoon
Kassaraporn Thirawong
Wattana Wanitchanont
Narupon Lerdkanjanaporn
Wanwari Laliw
Maejo University, Phrae campus
Email: juntapoon2534@gmail.com

วันที่รับบทความ: 29 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 2 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 พฤษภาคม 2567
Received: March 29, 2024; Revised: May 2, 2024; Accepted: May 7, 2024

บทคัดย่อ

สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติซึ่งส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในทุกปี ทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถสร้างประสบการณ์เชิงบวกที่มาจากความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและเกิดแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว และ 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 425 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบพิจารณา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสถิติบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีสัดส่วนเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ช่วงอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 29.65 ระดับการศึกษาเป็นระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 36.71 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็น 16,000-20,000 บาท ร้อยละ 30.35 และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22.82 และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแควในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.67, S.D.=0.82)

คำสำคัญ : กาญจนบุรี; ความพึงพอใจ; นักท่องเที่ยวชาวไทย; สะพานแม่น้ำแคว

Abstract

The Bridge of the River Kwai in Kanchanaburi province is a famous tourist attraction popular with both Thai and foreign tourists, leading to an increasing number of tourists each year. Therefore, the development of tourist attractions is crucial for creating positive experiences based on visitor satisfaction. It also involves factors that promote tourism to enable systematic development of the attractions and establish beneficial strategies for attracting tourists consistently. Therefore, this research is quantitative research. The purpose of this study was to study the general characteristics of Thai tourists who visit the bridge of the river Kwai, and secondly, to examine and analyze the level of satisfaction among these tourists from the bridge of the river Kwai in Mueang district, Kanchanaburi. The sample group consisted of 425 Thai tourists, utilizing a purposive sampling method and judgment sampling. Data was collected through questionnaires and analyzed using content analysis and descriptive statistics. The research found that Thai tourists visiting the river Kwai in Mueang district, Kanchanaburi are predominantly female (29.65%) in the age group of 26-30 years, with a high school diploma/vocational certificate (36.71%), an average monthly income of 16,000-20,000 baht (30.35%), and engaged in private business (22.82%). Overall, the level of satisfaction among these Thai tourists is high ($\bar{x}$=3.67, S.D.=0.82).

Keywords: Kanchanaburi; Satisfaction; Thai tourists; The bridge of the river Kwai

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19 ในภาพรวมมีความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2566 โดยมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ทั้งเพื่อผ่อนคลาย/คลายเครียดจากชีวิตปัจจุบัน เป็นรางวัลให้กับชีวิต เพื่อการเรียนรู้และการเปิดโลกทัศน์หรือการหามุมมองใหม่ในการใช้ชีวิต สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่คนในภาคกลางชื่นชอบในการไปเที่ยวถนนคนเดิน โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ มีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวเมืองหลัก (ร้อยละ 46.50) และเมืองรอง (ร้อยละ 53.50) สำหรับจังหวัดที่ได้รับความนิยมคือ ชลบุรี กาญจนบุรี และกรุงเทพมหานครตามลำดับ พิจารณาจากความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งได้รับความพึงพอใจเป็นอันดับแรกในการได้รับความสนุกสนาน ส่วนใหญ่เลือกเดินทางโดยการบอกเล่าจากเพื่อน/ครอบครัว/คนรู้จัก ที่ได้แบ่งปันประสบการณ์หลังจากจบทริปการท่องเที่ยว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก โดยมีความพึงพอใจในภาพรวมถึงความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น ความหลากหลายของกิจกรรม ความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตชุมชน สถาปัตยกรรม ศิลปะในพื้นที่ ความเป็นมิตรและอัธยาศัยที่ดีของคนในชุมชน ประกอบกับการพิจารณาความสะดวกของการเดินทางไปถึงพื้นที่ (รถสาธารณะ สภาพเส้นทาง ระยะทางและเวลา) ความสะอาดของที่พักในพื้นที่ ความปลอดภัยในพื้นที่และการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566: 52-60) สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีสิ่งดึงดูดใจในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีลักษณะที่แตกต่างกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจากการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยยอมจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้รับการบริการที่ดีที่สุด อีกทั้งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวและให้เป็นไปตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ จึงทำให้ต้องเข้าใจถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถรองรับและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ตลอดจนทำให้เกิดความประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวและกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ (ทักษญา เปรมชุติวัต, 2561: 96-99)

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19,473 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศและมีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันตก ย้อนไปได้ถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อมีการค้นพบเครื่องมือหินในบริเวณบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี ล่วงมาถึงสมัยทวารวดี ซึ่งมีหลักฐานคือซากโบราณสถานที่ตำบลปรังเผล อำเภอสังขละบุรี เป็นเจดีย์ลักษณะเดียวกับจุลประโทนเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐม บ้านคูบัว รวมทั้งค้นพบโบราณวัตถุ เช่น พระพิมพ์สมัยทวารวดีจำนวนมาก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบคือปราสาทเมืองสิงห์ ซึ่งมีรูปแบบศิลปะแบบขอมสมัยบายน กาญจนบุรี ยังปรากฏในพงศาวดารเหนือว่ากาญจนบุรีเป็นเมืองขึ้นของสุพรรณบุรีในสมัยสุโขทัย สมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ก่อสร้างกำแพงเมืองและป้อม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปราการขึ้นเป็นการถาวร ณ เมืองกาญจนบุรีใหม่โดยตั้งอยู่ ณ ตำบลปากแพรก อันเป็นสถานที่บรรจบของแม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย เหตุการณ์ที่ทำให้กาญจนบุรีมีชื่อเสียงไปทั่วโลก คือในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นได้ตัดสินใจสร้างทางรถไฟยุทธศาสตร์จากชุมทางหนองปลาดุกในประเทศไทยไปยังเมืองทันบูซายัตในพม่า โดยเกณฑ์เชลยศึกและแรงงานจำนวนมากมาเร่งสร้างทางรถไฟอย่างหามรุ่งหามค่ำ จนทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก (สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, 2566: ออนไลน์) หรือที่เรียกว่าสะพานข้ามแม่น้ำแคว การก่อสร้างใช้เวลาแล้วเสร็จเพียงหนึ่งปี ก่อนจะถูกระเบิดทิ้งทำลายจากกองบินสัมพันธมิตรจนสะพานช่วงกลางพังถล่มลงมา ต่อมาภายหลังสงครามโลกยุติลง รัฐบาลไทยได้ซื้อทางรถไฟนี้ต่อจากอังกฤษมาเป็นเงินจำนวน 50 ล้านบาทแล้วบูรณะซ่อมแซมขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2489 รวมความยาวของสะพานทั้งสิ้น 322.90 เมตร ปัจจุบันสะพานข้ามแม่น้ำแคว ได้กลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่งที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการยกย่องให้เป็น “สัญลักษณ์แห่งสันติภาพ” (สารานุกรมเสรี, 2567 : ออนไลน์)

แหล่งท่องเที่ยวสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเยี่ยมชมและรับรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการบริการที่ดีสามารถสร้างประสบการณ์เชิงบวกที่มาจากความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวจนทำให้เกิดความต้องการมาเที่ยวซ้ำอีกครั้ง ในขณะเดียวกันแม้ว่าสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ประกอบกับการมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวตามที่ได้กล่าวมาในตอนต้นยังต้องพิจารณาปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยและการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจครอบคลุมถึงด้านการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการเข้าถึงสะพานข้ามแม่น้ำแคว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย และด้านทรัพยากร รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง จะได้นำข้อมูลไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพที่ดีได้ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและการเดินทางท่องเที่ยวซ้ำ

วัตถุประสงค์

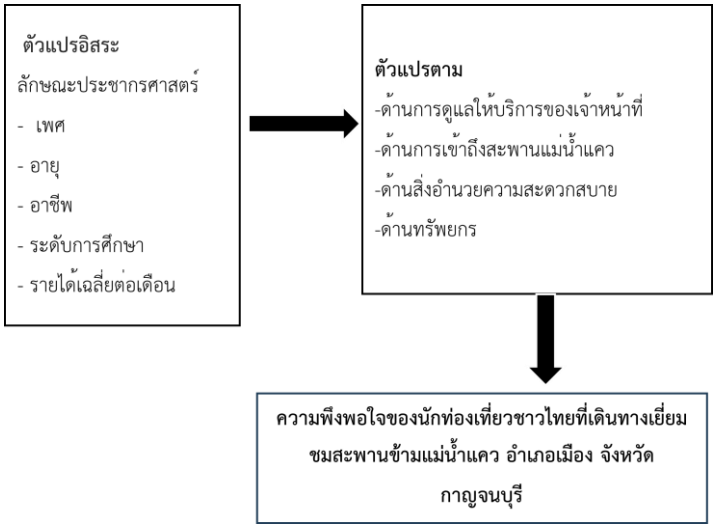
1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้ศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์ใช้ตัวแปรจากทฤษฎีเรื่องความพึงพอใจ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2542: 19) ซึ่งเป็นการแสดงออกของความรู้สึกทางบวกจากการได้รับบริการที่ตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการ รวมถึงประสบการณ์ทางบวกที่ได้รับ กับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบและลักษณะทรัพยากรของการท่องเที่ยว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548 และปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ, 2559: 424-436) ครอบคลุมทั้งความดึงดูดใจทางธรรมชาติและสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ความประทับใจ ธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เมื่อรวบรวมและวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ จึงได้กำหนดตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สำหรับตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รายละเอียดดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างประเภทที่ไม่ทราบจำนวนประชากรของนราศรี ไววนิชกุล (2549: 102-104) โดยคำนวณประชากรใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความผิดพลาดสูงสุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ที่จะเกิดขึ้น 0.05 ค่าสัดส่วนประชากร 0.5 (Z = 1.96) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 385 คน ในทางปฏิบัติจริง นักวิจัยเก็บตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นอีก 40 คน เป็น 425 คน สุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) โดยการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบพิจารณา (judgment sampling) จากการตัดสินใจของผู้วิจัยให้มีลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551: 116)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แบบมีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choices) ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งลักษณะคำถามเป็นปลายปิด โดยคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating Scales) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert's Scale) (อัศวิน แสงพิกุล, 2556 : 181) มีเกณฑ์คะแนนในการแปลผลค่าเฉลี่ย คือ คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ความพึงพอใจมาก คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535 : 23-24) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็นได้ การตรวจสอบเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน พิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการเรียบเรียงข้อความเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามเนื้อหาและนำคะแนนค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ไม่ต่ำกว่า 0.5 (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554 : 265-269) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach,1990: 202-204) เท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งมีการอธิบายรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้เข้าใจและให้กรอกแบบสอบถามส่งคืนภายในตอนนั้นหลังจากทำเสร็จ และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากทบทวนเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการสังเกตพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและข้อมูลจากการรีวิวตามแพลตฟอร์มต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่และอธิบายเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) แจกแจงข้อมูลตัวเลขประกอบการบรรยายเนื้อหา

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของสะพานข้ามแม่น้ำแควเป็นสัญลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีและแสดงถึงสัญลักษณ์แห่งสันติภาพมีความเป็นมาตั้งแต่ในสมัยที่มีการทำสงคราม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ภายใต้การควบคุมของกองทัพญี่ปุ่น ปัจจุบันใช้เป็นทางสัญจรของรถไฟสายธนบุรี หรือที่นิยมเรียกว่าทางรถไฟสายมรณะในอดีต บริเวณโดยรอบในแต่ละปีมีการจัดงานเพื่อย้อนรำลึกถึงประวัติความเป็นมาของสะพานข้ามแม่น้ำแควและเหล่าเชลยศึกที่ร่วมกันสร้างสะพาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีการแสดงแสงสี พลุ และการออกร้านจำหน่ายสินค้า ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานั้น จึงส่งเสริมให้สะพานข้ามแม่น้ำแควกลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยตลอดมา

1) ผลของการศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละจำแนกเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	201	47.29
หญิง	224	52.71
อายุ		
มากกว่า 46 ปี	20	4.71
41 - 45 ปี	31	7.29
36 - 40 ปี	62	14.59
31- 35 ปี	87	20.47
26 - 30 ปี	126	29.57
19 - 25 ปี	68	16.00
ต่ำกว่า 18 ปี	31	7.29
ระดับการศึกษา		
ระดับปริญญาโทขึ้นไป	122	28.71
ระดับปริญญาตรี	94	22.12
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	156	36.71
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	53	12.47
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
มากกว่า 30,100 บาท/เดือนขึ้นไป	35	8.24
25,600 - 30,000 บาท/เดือน	34	8.00
20,100 - 25,000 บาท/เดือน	74	17.41
16,000 - 20,000 บาท/เดือน	129	30.35

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย	จำนวน	ร้อยละ
9,000 - 15,000 บาท/เดือน	86	20.24
ต่ำกว่า 9,000 บาท/เดือน	67	15.76
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	67	15.76
ข้าราชการ	60	14.12
พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	85	20.00
ธุรกิจส่วนตัว	97	22.82
เกษตรกร	52	12.24
อื่นๆ	64	15.06
รวมทั้งหมด	**425**	**100.00**

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ. 52.71 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.29 อายุเป็นช่วงอายุ 26-30 ปี ร้อยละ 29.65 รองลงมาช่วงอายุ 31-35 ปี ร้อยละ 20.47 ช่วงอายุ 19-25 ปี ร้อยละ 16.00 ช่วงอายุ 36-40 ปี ร้อยละ 14.59 ช่วงอายุ 41-45 ปี ร้อยละ 7.29 ช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 4.29 และอันดับสุดท้ายช่วงอายุมากกว่า 46 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.71 มีระดับการศึกษาเป็นระดับมัธยมตอนปลาย/ปวส. ร้อยละ 36.71 รองลงมาเป็นระดับปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ 28.71 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.12 ระดับมัธยมตอนต้น/ปวช. ร้อยละ 12.47 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 16,000-20,000 บาท ร้อยละ 30.35 รองลง 9,000-15,000 บาท ร้อยละ 20.24 ระหว่าง 20,100 – 25,000 บาท ร้อยละ 17.41 ต่ำกว่า 9,000 บาท ร้อยละ 15.76 มากกว่า 30,100 บาท ร้อยละ 8.24 และ25,600-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.00 และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22.82 รองลงมาเป็นพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20 ถัดมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 15.76 ถัดมาเป็นอาชีพอื่นๆ ได้แก่ รับจ้างอิสระ ว่างงาน ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 15.06 ข้าราชการ ร้อยละ 14.12 และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 12.24 ตามลำดับ

2) ผลของการศึกษาและวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 2

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแคว	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
1) ด้านการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.64	0.84	มาก
2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย	3.60	0.81	มาก
3) ด้านการเข้าถึงสะพานแม่น้ำแคว	3.73	0.82	มาก
4) ด้านทรัพยากร	3.73	0.82	มาก
รวม	**3.67**	**0.82**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานแม่น้ำแควในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.67, S.D.=0.82) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านการเข้าถึงสะพานแม่น้ำแคว ($\bar{x}$=3.73, S.D.=0.82) และด้านทรัพยากร ($\bar{x}$=3.73, S.D.=0.82) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}$=3.64, S.D.=0.84) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ($\bar{x}$=3.60, S.D.=0.81) ตามลำดับ

ทั้งนี้ จากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยังมีความต้องการที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงในด้านของสถานที่ที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ทั้งห้องน้ำ ทางเดิน มุมสำหรับที่นั่งพักผ่อน แสงไฟเพื่อความสว่างในตอนกลางคืนบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง การจัดระเบียบโซนพื้นที่ควรมีการแยกฝั่งระหว่างพื้นที่จำหน่ายอาหารและจุดจำหน่ายของที่ระลึก รวมถึงเสนอแนะให้มีการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาเย็นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ซึ่งมีลักษณะของความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ และมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของบุคลากร การเข้าถึง และการประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ยังส่งเสริมให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สามารถเดินทางได้ในระยะเวลาที่ยืดหยุ่นและแตกต่างเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องเวลาการทำงานที่อาจจะสามารถเที่ยวได้ในเฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ในทำนองเดียวกันงานของเพียงใจ คงพันธ์และภัทราวรรณ วังบุญคง (2564)

ที่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และระหว่าง 21-30 ปี อาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา และการทำธุรกิจส่วนตัว รวมถึงการมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในภาพรวมที่อยู่ในระดับมาก

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ**ด้านทรัพยากร** ด้วยการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นับเป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่สำคัญในการดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ บุญรัตน์ และคณะ (2566) ในด้านของการมีคุณค่าคู่ควรแก่การอนุรักษ์และการจัดกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์และสร้างคุณค่าทางจิตใจ ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเลือกเป็นจุดหมายปลายทางคล้ายกับจันทา ไชยะโวหาน (2562) ที่ว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นก่อให้เกิดความรู้สึก ความคาดหวัง การตอบสนองต่อการมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้คงความงดงามและทรุดโทรมเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

2. องค์ประกอบหนึ่งในด้านของการบริการของแหล่งท่องเที่ยว **ด้านการเข้าถึงสะพานแม่น้ำแคว** ทั้งการมีถนนทางเข้ามีความสะดวกสบายสามารถเข้าถึงได้ง่าย การสื่อความหมายต่างๆ ป้ายแสดงสัญลักษณ์บอกทาง เอกสารแผ่นพับแนะนำเส้นทางและวิธีการเดินทาง มีจุดให้บริการรถโดยสารไปยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ล้วนมีความสำคัญ ต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ดังที่งานของกาญจนา มั่นแนบ (2565: 61-72) ได้แสดงให้เห็นถึงคิดเห็นของการให้บริการการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความจำเป็นในระดับมากที่สุด คือการมีป้ายบอกทิศทาง ปรากฏเป็นระยะจากถนนสายหลัก และอยู่ในสถานที่เห็นชัดเจนทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาถึงจุดหมายได้อย่างสะดวก ยานพาหนะที่ให้บริการต้องมีความเหมาะสมและปลอดภัย

3. **ด้านการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่** ซึ่งมีบทบาทของการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวคล้ายกันกับงานวิจัยของวรรัฏฐ์ แก้วไพรินทร์ (2564) และราศี สวอินทร์ (2559) ที่เสนอว่ามีความสำคัญในส่วนของการให้ข้อมูลตามสถานที่ท่องเที่ยว มีการให้ข้อมูลความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมถึงเอกสารแจ้งรายละเอียดข้อมูลสถานที่หรือป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ข้อควรระมัดระวังเมื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ในทำนองเดียวกันปุณยวีร์ เดียววานิช (2563: 57) การให้บริการต้องใช้มนุษยสัมพันธ์และความสุภาพของผู้ให้บริการ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาของนักท่องเที่ยว การให้คำแนะนำและตอบคำถามได้อย่างดี ทั้งนี้ในด้านของการให้บริการควรรวมไปถึงผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่และบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ตามที่ฐิตาภา ตันติพันธุ์วดี (2565: 87) ได้มีการเสนอแนะว่าการร่วมมือ จัดการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้บ่อยขึ้น รวมถึงการจัดทำรายการท่องเที่ยวระหว่างธุรกิจ

สนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งตั๋วเครื่องบิน โรงแรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและใช้ระยะเวลา ให้อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวยาวนานขึ้น

4. การศึกษาใน**ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย**ของแหล่งท่องเที่ยว มีปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกมายังจุดหมายประกอบกับธุรกิจสนับสนุนการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถที่ส่งผลให้เกิดความคิดเห็นเชิงบวกหรือความพึงพอใจได้ดังที่นงลักษณ์ บุญรัตน์ และคณะ (2566) ที่ได้สรุปความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านของศาลาพักผ่อน สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ มีความสะอาดและเพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น คล้ายกันกับงานของกาญจนา มั่นแนบ (2565: 75) ที่ได้ชี้ชัดว่าสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจนทำให้เกิดความตั้งใจในการกลับมาเยี่ยมเยือนซ้ำอีกครั้ง ประกอบกับการรักษาคุณภาพในการให้บริการก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกันต่อการรักษาระดับความพึงพอใจและการได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวม คล้ายกันกับฐิตาภา ตันติพันธุ์วดี (2565: 87) ที่ได้ระบุถึงความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ยังต้องคำนึงถึงประสบการณ์ที่ดีจากการท่องเที่ยว การเลือกตัดสินใจในการเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวตรงกับความคาดหวังไว้ สิ่งอำนวยความสะดวกช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวการให้บริการจากที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวและการเสนอขายกิจกรรมการท่องเที่ยวที่กระตุ้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มคู่รัก กลุ่มที่เดินทางเองคนเดียว โดยคำนึงถึงมาตรฐานการบริการอย่างเป็นระบบ ทั้งในช่วงที่เป็นวันธรรมดาและวันหยุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน นอกจากนี้นุสรา ปารมี (2564: 132) ในสภาวะวิกฤตที่ผ่านมาทำให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต้องมีการปรับเปลี่ยนในรูปแบบของการท่องเที่ยววิถีใหม่ที่จุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวต้องเพิ่มมาตรการการป้องกันและการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยวและการใช้กลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจในการกระตุ้นให้เกิดความถี่ของการเดินทางและใช้จ่ายในพื้นที่ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นพึงพอใจในภาพรวมในระดับมากที่สุดจึงควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณสิ่งล้อมรอบสะพานข้ามแม่น้ำแคว บรรยากาศและกิจกรรมบริเวณใกล้เคียงสะพานแม่น้ำแคว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีต่อการเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่มได้อย่างตรงตามความต้องการ

2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยในแต่ละด้านและมีการประยุกต์ใช้สถิติในการวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เพื่อการสนับสนุนผลการศึกษาอย่างต่อเนื่องและให้ได้ผลการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา มั่นแนบ. (2565). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาเยือนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติกุยบุรี**. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). **โครงการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ปี 2566 (ข้อมูลไตรมาส 1 - ไตรมาส 3 ปี 2566).** กรุงเทพฯ : บริษัท แบรนด์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด.

จันทา ไชยะโวหาน. (2562). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อถ้ำนางแอ่น เมืองท่าแขก แขวนคำม่วง สปป. ลาว**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2542). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยาบริการ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฐิตาภา ตันติพันธุ์วดี. (2565). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ และความตั้งใจกลับไปเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ช่วงการระบาดโควิด-19**. ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทักษญา เปรมชุติวัต. (2561). **ปัจจัยด้านพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการกลับมาเที่ยวซ้ำยังแต่งท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา**. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ,สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นงลักษณ์ บุญรัตน์ และคณะ. (2566). ประเพณีสรงน้ำธาตุก่องข้าวน้อยตำบลตาดทอง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. **วารสารวิชาการรัตนบุศย์**, 5(1), 438-450.

นราศรี ไววนิชกุล. (2549). **ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 17, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นุสรา ปารมี. (2564). **พฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกันและการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19**. ปริญญารัฐประศาสนศาตร์มหาบัณฑิต, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม**, 3(1), 22-25.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.

ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ. (2559). **ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา**. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 วันที่ 23 มิถุนายน 2559 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหม่. หน้า 424-436.

ปุณยวีร์ เดี่ยววานิช. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยือนบนเกาะพะงัน**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เพียงใจ คงพันธ์และภัทราวรรณ วังบุญคง. (2564). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเขาศูนย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**, 12(1), 15-29.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ราศี สวอินทร์. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา.** รายงานผลการวิจัย, ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วรรัฏฐ์ แก้วไพรินทร์. (2564). **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัดในตำบลบัวหลวง จังหวัดนครศรีอยุธยา.** ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.

สารานุกรมเสรี. (2567). **บทความจังหวัดกาญจนบุรี**. The Free Encyclopedia, Web. 27 Feb. 2024: https://th.m.wikipedia.org/wiki.

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. (2566). **ประวัติความเป็นมาของจังหวัดกาญจนบุรี**. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2566 จาก : https://www.kanchanaburi.go.th/au/travel/kanintro.php.

อัศวิน แสงพิกุล. (2556). **ระเบียบวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing** (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

Buddhist Methods for Managing Water Resources for Consumption in Sai Mun District, Yasothon Province

พระมหาวัชรินทร์ อินฺทวชิโร (เสนารัตน์)
พระครูสุตวรธรรมกิจ
สุกานดา จันทวารีย์
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phramaha Watcharin Intawachiro (Senarat)
Phrakhrusutaworathammakit
Sukanda Junthavaree
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, RoiEt Buddhist college
Email : poripe39@gmail.com

วันที่รับบทความ: 30 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 24 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 26 เมษายน 2567
Received: March 30, 2024; Revised: April 24, 2024; Accepted: April 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี ซึ่งสำรวจจากกลุ่มประชากรด้วยวิธีการเก็บข้อมูลแบบทาโร่ยามาเน จำนวน 394 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณาโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (R = .716**) 3. ข้อเสนอแนะพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคควรนำหลักการของอิทธิบาทธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ : พุทธวิธีในการบริหารจัดการ; ทรัพยากรน้ำ; อุปโภคบริโภค

Abstract

The objectives of this research are: 1. To study the level of water resource management for consumption in Sai Mun District, Yasothon Province 2. To study the relationship between the principle of ethics and water resource management for consumption in Sai Mun District. 3. To present Buddhist methods for water resource management for consumption in Saimun District, Yasothon Province. Integrated research methodology, which surveyed populations using the Taro Yamane data collection method. and analyzed descriptive statistical data by determining frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics by finding the Pearson correlation coefficient. Using interviews with 12 key informants or people, the data were analyzed using contextual content analysis techniques and data synthesis according to the research objectives.

The research results found that 1. The overall level of opinion on water resources management for consumption in Sai Mun District, Yasothon Province as a whole is at a high level. 2. The relationship between the principle of Itthibat Dhamma and the management of water resources for consumption in Sai Mun District Yasothon Province It was found to be moderately correlated (R = .716**) 3. Buddhist suggestions on how to manage water resources for consumption It was found that the management of water resources for consumption should apply the principles of ethics in operations in order to make the management of water resources for consumption more efficient.

Keywords: Buddhist Ways of Management; Water Resources; Consumption

บทนำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของพืชและสัตว์น้ำ น้ำทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่สิ่งมีชีวิตทั้งมวลเราใช้น้ำเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค ในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันออกไป ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพน้ำที่มนุษย์ใช้ดื่มกิน ต้องบริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากเชื้อโรคและสารพิษเจือปน คุณสมบัติของน้ำที่ใช้ในการเกษตรย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของพืชและสัตว์ และน้ำที่ใช้ในการอุตสาหกรรมย่อมแตกต่างกันออกไป แล้วแต่ประเภทของกิจกรรม ปริมาณการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ใช้น้ำในแต่ละช่วงเวลาในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของผู้ใช้และความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ น้ำที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับมนุษย์มากที่สุดคือน้ำจืด เนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรที่เกิดทดแทนได้เองโดยธรรมชาติ จึงดูเหมือนว่าทรัพยากรน้ำน่าจะไม่มีวันขาดแคลนหรือไม่เพียงพอแก่ความต้องการของมนุษย์ แต่โดยข้อเท็จจริง ในบางพื้นที่หรือบางช่วงเวลาก็มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ นอกจากนั้นในบางพื้นที่หรือในบางช่วงเวลา อาจเกิดปัญหาปริมาณน้ำมากเกินไปหรือน้ำท่วมได้ โดยมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ปริมาณน้ำฝนที่ได้รับและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กรมทรัพยากรน้ำ, 2564)

ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการน้ำ เป็นปัญหาต่อเนื่องที่ยากต่อการแก้ไข ในแต่ละลุ่มน้ำมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเข้ามาบริหารงานเกี่ยวข้องกับน้ำเฉพาะด้านมากมาย ทำให้วิธีการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานไม่ประสานและไม่มีความต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาความต้องการน้ำและการจัดสรรน้ำ การจัดหาหรือการพัฒนา และการอนุรักษ์แหล่งน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำโดยหลักการที่จะให้การจัดการน้ำในลุ่มน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีข้อมูลและองค์กรรองรับสำหรับการจัดการเฉพาะในแต่ละลุ่มน้ำ เพื่อให้มีการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ภายในลุ่มน้ำ ซึ่งมีการแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างต่อเนื่อง มีการควบคุมการพัฒนา การใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน การจัดการอย่างเป็นระบบภายในลุ่มน้ำที่มีความชัดเจนนี้ จะสามารถลดความขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำ ภาวะน้ำท่วมและอุทกภัย และการลดลงของคุณภาพน้ำนั้น ที่ยังก่อความเดือดร้อนไปทั่วนี้กล่าวได้ว่าล้วนมาจากปัญหาเรื่องการจัดการทั้งสิ้น ถือว่าเป็นปัญหาในรูปแบบการบริหารจัดการที่ผิดพลาด เนื่องจากการจัดการทรัพยากรน้ำของไทยทุกยุคสมัยเป็นการดำเนินงานแบบแยกส่วน ไม่เป็นในลักษณะบูรณาการกัน ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงสถาบันหรือองค์กรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการน้ำ จึงก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากในด้านการใช้ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดระยะยาวและทางด้านเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการปฏิรูปกระบวนการบริหารจัดการกันใหม่ (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2565)

ดังนั้น การบริหารจัดการแหล่งน้ำเป็นงานที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก เป้าหมายของการพัฒนาแหล่งน้ำก็คือเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้น้ำของประชาชนในชนบท เช่นใช้ในการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเพาะปลูกพืช การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมีกิจกรรมหลายประเภทด้วยกันคือ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สระเก็บน้ำ การขุดลอกหนองบึงธรรมชาติ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามขาดแคลน การก่อสร้างทางน้ำ คู คลอง ส่งน้ำ รวมทั้งฝาย ประตูระบายน้ำขนาดเล็ก เพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำกระจายไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างทั่วถึงการขุดบ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำจากใต้ดินขึ้นมาใช้ นอกจากนี้ยังมีการระบายน้ำออกจากพื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมเป็นประจำจนใช้เพาะปลูกไม่ได้ การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก รวมทั้งการก่อสร้างเพื่อป้องกันน้ำเค็ม และการปรับปรุงพื้นที่ชายทะเลเพื่อการเพาะปลูก หากไม่มีการบริหารจัดการน้ำที่ดีแล้วนั้น ก็จะเกิดความเสียหายมากมายและจะมีปัญหาคามต้องการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

น้ำมากขึ้นจนถึงขั้นการแย่งชิงน้ำ ดังมีประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ที่ปรากฏถึงความรุนแรง สาเหตุและเหตุการณ์ความขัดแย้งในยุคพุทธกาล จากการศึกษาการบริหารจัดการน้ำของพระพุทธองค์ในการห้ามญาติทะเลาะกันแย่งน้ำเข้านำ ซึ่งศากยะตระกูลกับโกลิยะตระกูลอันเป็นตระกูลฝ่ายพุทธมารดาและพุทธบิดาของพระองค์ก็ทะเลาะกันเรื่องน้ำ พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปทรงห้ามเหตุโดยหลักการเจรจา ปัจจุบันการแย่งน้ำเข้านาของชาวไทยก็ยังมีอยู่มากเมื่อถึงฤดูฝนก็เปิดน้ำเข้านาคนอื่น พอถึงฤดูแล้งก็แย่งกันสูบน้ำจนเป็นเหตุทะเลาะวิวาทกันก็มาก (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2547 : 119-124)

เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร เพื่อศึกษาปัญหาต่างที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปแก้ไขต่อไปและเสนอแนวทางพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตรแบบยั่งยืนและช่วยส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยในจังหวัดยโสธรให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

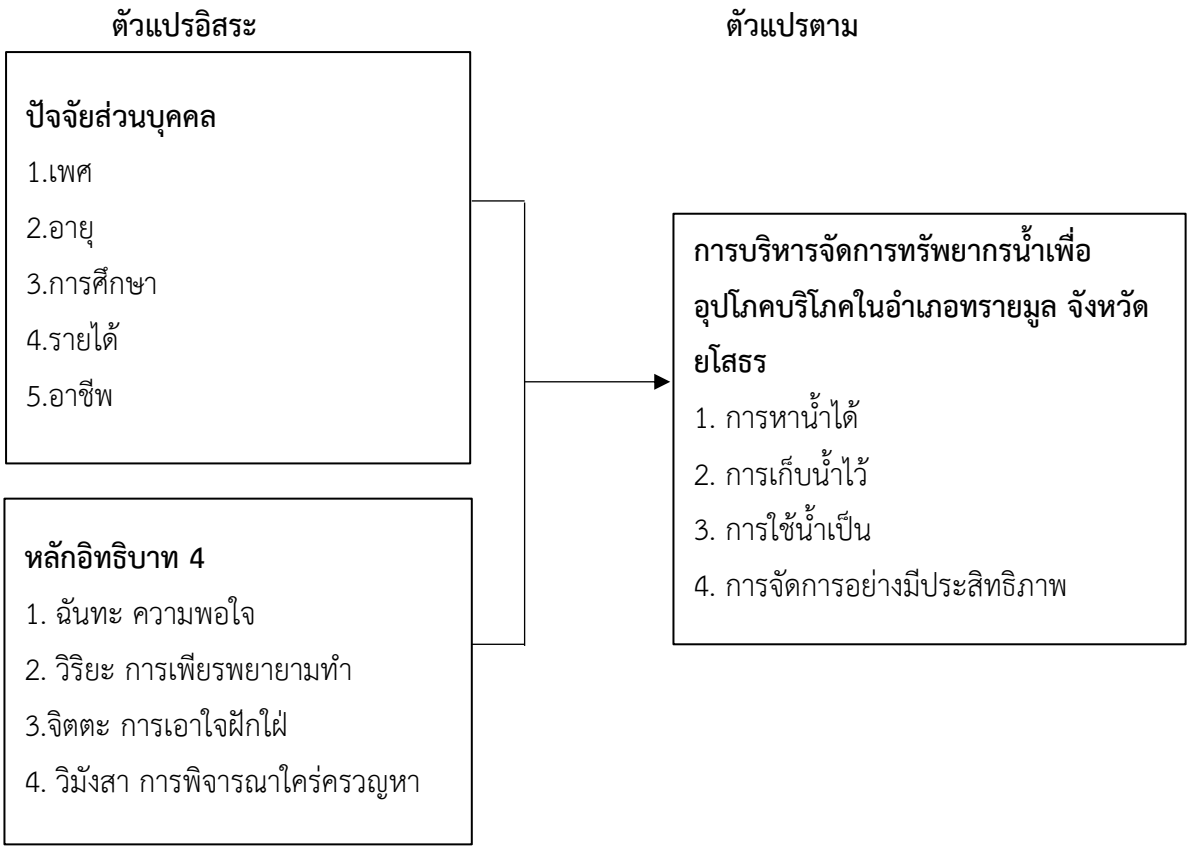
1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุงศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” จากการทบทวน แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวของ ผูวิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด่วย ตัวแปรต่น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำนวน 24,377 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ใหขอมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 กลุ่ม จำนวน 12 รูปหรือคน ได้แก่ (1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา (2) กลุ่มผู้บริหารระดับสูง (3) ผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการ (4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางรัฐประศาสนศาสตร์ (5) ผู้นำชุมชน (6) กลุ่มชาวบ้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการแบบผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการในการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในเขตพื้นที่อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพและหลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ (ความพอใจ) 2. วิริยะ (การเพียรพยายามทำ) 3.จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่) 4. วิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหา) (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), 2549 : 30)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1. การหาน้ำได้ 2. การเก็บน้ำไว้ 3. การใช้น้ำเป็น 4. การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, 2560 : 5-6)

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไดแก เขตพื้นที่อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability)

7) นำเครื่องมือที่ได้จากการไปทดลองแจก (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง แล้วนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

9) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยแบบสอบถามที่กลุ่มผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิดของการศึกษาโดยครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ (ความพอใจ) 2. วิริยะ (การเพียรพยายามทำ) 3.จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่) 4. วิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหา)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรคือ 1. การหาน้ำได้ 2. การเก็บน้ำไว้ 3. การใช้น้ำเป็น 4. การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ถึงผู้นำในพื้นที่อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภออำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 394 ชุด

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบ สมมติฐานนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ของหลักอิทธิธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร มีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจาก ระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตราภาคและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยทั่วไปนิยมใชสัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีค่าเข้าใกล้ –1 หรือ +1 แสดงถึง การมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และหากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 394)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	196	49.75
	หญิง	198	50.25
	รวม	**394**	**100.00**
อายุ	18 - 30 ปี	67	17.00
	31 - 40 ปี	55	14.00
	41 - 50 ปี	67	17.00
	51 - 60 ปี	66	16.75
	61 ปีขึ้นไป	139	35.25

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
	รวม	**394**	**100.00**
การศึกษา	ประถมศึกษา	171	43.41
	มัธยมศึกษา	121	30.71
	ปวช./อนุปริญญา	52	13.19
	ปริญญาตรีขึ้นไป	50	12.69
	รวม	**394**	**100.00**
รายได้	ต่ำกว่า 5,000 บาท	67	17.01
	5,001 - 15,000 บาท	30	7.61
	15,001 - 20,000 บาท	254	64.47
	20,001 บาทขึ้นไป	43	10.91
	รวม	**394**	**100.00**
อาชีพ	รับราชการ	110	27.92
	รัฐวิสาหกิจ	129	32.74
	เกษตรกรรม	82	20.81
	รับจ้าง	37	9.39
	ค้าขาย	29	7.36
	อื่นๆ	7	1.78
	รวม	**394**	**100.00**

จากตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” จำแนกได้ดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 เพศชายมีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.75 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 รองลงมาอายุระหว่าง 18 - 30 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ17.00 ถัดมามีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ถัดมามีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 และสุดท้ายมีอายุระหว่าง 31 - 40 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 43.41 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ละ 30.71 ถัดมามีการศึกษาระดับ ปวช./อนุปริญญา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.19 สุดท้ายผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.69 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.47 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.01 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 21,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.91 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 15,000 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.61 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.74 รองลงมามีอาชีพรับราชการ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.92 ถัดมามีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.81 ถัดมาอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.39 อาชีพค้าขาย มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.36 และสุดท้ายอื่นๆ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลักอิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ฉันทะ ความพอใจ	3.75	0.78	มาก
2. วิริยะ การเพียรพยายามทำ	3.63	0.79	มาก
3. จิตตะ การเอาใจฝักใฝ่	3.74	0.83	มาก
4. วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวญหา	3.62	0.83	มาก
รวม	3.69	0.81	มาก

สรุปได้ ดังนี้ ระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.69, S.D. = 0.81)

ตารางที่ 3 แสดงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวม

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการหาน้ำได้	3.79	0.81	มาก
2. ด้านการเก็บน้ำไว้	3.85	0.75	มาก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านการใช้น้ำเป็น	3.80	0.77	มาก
4. ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	3.78	0.76	มาก
รวม	3.81	0.77	มาก

จากตารางสรุปได้ว่าการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.77)

ตอนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตัวแปรต้น อิทธิบาทธรรม	ตัวแปรตาม				
	การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	การหาน้ำได้	การเก็บน้ำไว้	การใช้น้ำเป็น	การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
โดยภาพรวม	**.716****	0.757**	0.726**	0.685**	0.697**
1. ฉันทะ	**0.653****	.708**	.678**	.612**	.614**
2. วิริยะ	**0.672****	.726**	.684**	.609**	.667**
3. จิตตะ	**0.800****	.841**	.814**	.771**	.772**
4. วิมังสา	**0.741****	.754**	.728**	.747**	.736**

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

หลักอิทธิบาทธรรม	ค่าสหสัมพันธ์	.716**
	P	0.01
	ระดับความสัมพันธ์	สูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้ หลักอิทธิบาทธรรม **โดยภาพรวม** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (R=.716**)

หลักอิทธิบาทธรรม **โดยภาพรวม** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (R=.716**)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

หลักอิทธิบาทธรรม **ด้านฉันทะ** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (R=.653**)

หลักอิทธิบาทธรรม **ด้านวิริยะ** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (R=.672**)

หลักอิทธิบาทธรรม **ด้านจิตตะ** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (R=.800**)

หลักอิทธิบาทธรรม **ด้านวิมังสา** กับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (R=.741**)

ข้อเสนอแนะพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านฉันทะ หน่วยงานควรแจ้งนโยบายการบริหารจัดการน้ำในด้านต่างๆแก่ประชาชนและควรให้ประชาชนได้แสดงข้อคิดเห็นในการบริหารจัดการน้ำ 2) ด้านวิริยะ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความกระตือรือร้น ที่จะศึกษานโยบายการบริหารจัดการน้ำ 3) ด้านจิตตะ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการน้ำ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) ด้านวิมังสา ประชาชนควรมีส่วนในการตรวจสอบการวางแผนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง พุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ได้นำผลที่พบจากการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีความพึงพอใจการบริหารจัดการน้ำในด้านต่างๆ พร้อมกับความพึงพอใจในการจัดการหาน้ำ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความพึงพอใจในการเก็บน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสุทธิ์ โพธิ์ศรี (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้า นครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลากรต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคคลากรที่มี เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และบุคคลากรที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. ผลการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วยหลายด้านคือ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการหาน้ำได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า การจัดเก็บข้อมูลน้ำ ปริมาณน้ำ ปริมาณฝนในชุมชน พร้อมกับการจัดการข้อมูลน้ำอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนระบุปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขไปสู่การหาแหล่งน้ำสำรองในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกิตน์ สันตินิยม (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล" พบว่า การบริหารจัดการน้ำดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลได้ จำเป็นต้องบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ในการบริหารเพื่อให้เกิดสมดุลของน้ำ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและปัญหาภัยแล้งในสังคมได้อย่างยั่งยืนถึงแม้ว่า “น้ำ” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมด หากควรมีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนได้ใช้น้ำที่มีคุณภาพดี มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของชุมชนและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบการจัดการน้ำมาใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่ายิ่งขึ้นด้วยการจัดระบบชลประทาน ทำให้เกิดพื้นที่เพาะปลูกหรือพื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่ต้องพึ่งพิงน้ำฝนมากขึ้น ในขณะเดียวกันในหลายชุมชน โดยได้จากแหล่งน้ำผิวดิน เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง หรืออ่างเก็บน้ำ ดังนั้น การจัดการน้ำ จึงเป็นเรื่องที่หลายฝ่ายต้องให้ความสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าน้ำเป็นทรัพยากรที่ต้องจัดการให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้น้ำทุกกลุ่มได้อย่างเพียงพอและประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในการบริหารจัดการน้ำในปัจจุบันคือจะทำอย่างไรจึงจะก่อให้เกิดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม บทความทางวิชาการเรื่องนี้ได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการดำเนินงาน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า หลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคที่เหมาะสมแก่ประชาชนเขตในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สามารถส่งเสริมให้ประชาชนการจัดเก็บข้อมูลน้ำ ปริมาณน้ำ ปริมาณฝนในชุมชน มีการจัดการข้อมูลน้ำอย่างเป็นระบบและมีส่วนระบุปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขไปสู่การหาแหล่งน้ำ มีส่วนในการสำรองน้ำหลากและน้ำท่วมไว้ และสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ โดยมีการสร้างบ่อน้ำบาดาล เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค มีการวางแผนใช้น้ำทางอุปโภคบริโภค และสามารถการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของน้ำที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ แจ้งจิต (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "พุทธวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” พบว่า 1. สภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ไม่มีความถนัดในด้านวิชาการที่เป็นหลักสูตรทางโลก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ขาดความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา ไม่มีทิศทางการบริหารจัดการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไม่เป็นระบบ และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ เก่งคิด เก่งคน เก่งงาน มากยิ่งขึ้น โดยการนำนวัตกรรมสมัยใหม่มาพัฒนาภาวะผู้นำ คือ ทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ ทฤษฎีพฤติกรรมภาวะผู้นำ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ทฤษฎีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และนำหลักธรรมมาบูรณาการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐควรแจ้งนโยบายการบริหารจัดการน้ำในด้านต่างๆ แก่ประชาชน
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายให้ความรู้แก่ประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ
3. ควรนำหลักอิทธิบาทธรรมมาส่งเสริมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค
4. ควรศึกษาพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคที่เหมาะสมสำหรับประชาชนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคต่อไป
5. ควรศึกษาพุทธวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในด้านอื่นๆ เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำ.(2565).**การจัดการทรัพยากรน้ำ**.สืบค้าเมื่อ 20 กรกฎาคม 2565. จาก http://www.dwr.go.th/contents.

ปกิตน์ สันตินิยม.(2564). การบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล.**วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**, 8(1),20-32.

ปราโมทย์ ไม้กลัด.(2565).**ทางออกการบริหารจัดการน้ำของไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2565. จาก https://tdri.or.th/water/thaipublica20140309/.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). 2549.**การงานที่เป็นสุข**.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส.(2547).**การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทตามแนวทางพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิสุทธิ์ โพธิ์ศรี.(2558).**ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้า นครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร**.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร.(2560).**คู่มือการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**.กรุงเทพมหานคร:กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สุวัฒน์ แจ้งจิต.(2562).**พุทธวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา**.พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

Factors Influencing the Potential of Community Entrepreneurs Food Providers Using Local Wisdom in Kok Ma Subdistrict Municipality Prakhon Chai District Buriram Province Digital Market Era

บุญส่ง ศรีอนุตร์
ปรีชา ปาโนรัมย์
กุลกัลยา ศรีสุข
นิธิโรจน์ ศุภกฤษสุวรรณกุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Boonsong Srianut
Preecha Panoram
Kulkanya Srisuk
Nitiroj Suphakritsuwannakul
Buriram Rajabhat University
Email: 640426065008@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 23 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 13 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 กรกฎาคม 2567
Received: April 23, 2024; Revised: June 13, 2024; Accepted: July 7, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชน 2) เปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบอาหารชุมชน จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการเลือกคัดแบบเจาะจง หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ .898 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test , F-test (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD

ผลวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีการบริหารจัดการอาหารชุมชน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพฤติกรรม รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านระบบและกระบวนการทำงาน และด้านกลยุทธ์ 2) ผู้ประกอบการอาหารชุมชนที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชนต่างกัน มีศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ในภาพรวม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น; ตลาดดิจิทัล; อาหารชุมชน

Abstract

The purposes of this research were: 1) study general conditions in community food management. 2) Compare the potential of community food entrepreneurs classified by personal factors. 3) to investigate the factors influencing the potential of community food providers using local wisdom in the age of digital market. The sample was composed 50 people of the community leaders, food providers and used the Purposive sampling. The reliability coefficient of questionnaire was .898. Statistic for this research was percentages, means, standard deviations, t-tests, F-tests (one-way ANOVA), and Least Significant Difference (LSD).

The research results found that 1) The mean and standard deviation analysis of community food management an overall was high level, with behavior ranking highest, followed by goods and services, systems and processes and strategies. 2) Community food entrepreneurs have different ages, average monthly income, and experience in cooking in the community. There is potential for community food entrepreneurs using local wisdom in the community digital market era. Kok Ma Subdistrict Municipality is different with statistical significance at the .01 level. And 3) Strategic factors affecting the potential of community food operators using local wisdom in the community digital market era. Kok Ma Subdistrict Municipality as a whole.

Keywords: Local Wisdom; Digital Market; Community Food

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านปรากฏการณ์ Soft Power เป็นการใช้อิทธิพลทางวัฒนธรรม การกินการดื่ม วิถีชีวิต หรือความเชื่อ นำเสนอผ่านสื่อหรือผลงานในรูปแบบต่างๆ เพื่อโน้มน้าวใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความจากปรากฏการณ์นี้ได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุน Soft Power และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยมุ่งส่งเสริมวัฒนธรรม 5 F ที่เป็น Soft Power ของไทยให้กลายเป็นสินค้าทางส่งออกทางวัฒนธรรมสำคัญของไทยอันได้แก่ อาหาร (Food) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) เทศกาลประเพณีไทย (Festival) ทั้งนี้เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานเป็นรากฐานที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม สะท้อนผ่านอาหาร ศิลปะ

วัฒนธรรม บันเทิง เพลง ภาพยนตร์และสถานที่ท่องเที่ยว กลายเป็น Soft Power ของไทยให้ที่เป็นที่รู้จักและได้รับการชื่นชมจากคนทั่วโลก (ไทยรัฐออนไลน์, 2566 : 2)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการสะสมสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาประยุกต์ใช้ ปรับสภาพการดำรงอยู่ให้ได้ในสภาพแวดล้อมพื้นถิ่นนั้นๆ โดยมีการนำการสั่งสอนของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ซึ่งกลายเป็นความเชื่อและปฏิบัติตามกลายสังคมคุณธรรมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ดีเอาไว้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการรักษา และนำมาปฏิบัติไว้หลากหลายเรื่องให้คงอยู่ในปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงานทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัดและระดับชุมชนให้มีความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นแสดงความโดดเด่นของชุมชน เช่น อาหารชุมชน (community food system) ผู้ประกอบการอาหารที่อยู่ในชุมชนเป็นผู้มีความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เลือกใช้ทรัพยากรอาหารตามธรรมชาติมาประกอบอาหารในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่ายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยอีกทางหนึ่ง เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติ ปี 2561- 2580 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาด้วยการ “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของ เศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 (2563 : 9) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการบริโภคอาหารจากธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งปัจจุบันอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารพื้นบ้านในชุมชนได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทที่สำคัญเพิ่มมากขึ้น

การตลาดดิจิทัลซึ่งเป็นการตลาดที่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อกลางมีการใช้ช่องทางออนไลน์ต่างๆ และใช้เครื่องมือมาช่วยเหลือในการทำการตลาดบนโลกออนไลน์เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นผลดีต่อสินค้าหรือบริการรวมไปถึงการสร้างแบรนด์การสร้างช่องทางการเข้าถึงสินค้าและบริการ การสร้างรายได้ของเกษตรกรในยุคปัจจุบันที่มีความเป็นอสิระมีการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางมีความหลากหลายของช่องทางในการสื่อสาร สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ด้านอาหารธรรมชาติอาหารในชุมชนการเข้าถึงของผู้บริโภค

เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีอาหารที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำมาประกอบอาหารซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่น มีผู้ประกอบการอาหารในชุมชนที่เปิดให้บริการกับผู้บริโภคอยู่แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับความสามารถในอาชีพและการบริการลูกค้าเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า

2. เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในเทศบาลตำบลโคกม้าทั้งหมดมีจำนวน 7,600 คน จำนวน 5 หมู่บ้านแบ่งออกเป็น 6 หมู่ ข้อมูลจากสำนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า (2564 : 16) ซึ่งมีจำนวนผู้ประกอบการอาหารในชุมชนจำนวน 80 คน จึงทำเลือกผู้ที่ประกอบการอาหารในขุมชนจำนวน 50 คน ซึ่งการวิจัยนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามได้รับการตรวจความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผู้ประกอบอาหารชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้ค่าที่เหมาะสมสำหรับการนำเป็นแบบสอบถามในการทำวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) ส่วนที่ 2) การศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และส่วนที่ 5) เป็นการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการคือ 1) การศึกษาข้อมูลเอกสาร บทความ รายงานการวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดหลักการทางวิชาการ ตลอดจนข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน 2) นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้สำหรับการวิจัย 3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างของคำถามและภาษาเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม 4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และนำแล้วส่งผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) 5) นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และ 6) ทำหนังสือขออนุญาตทดลองแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร เพื่อใช้กับกลุ่มทดลองกับชุมชนตำบลบ้านไทร โดย

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัล จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

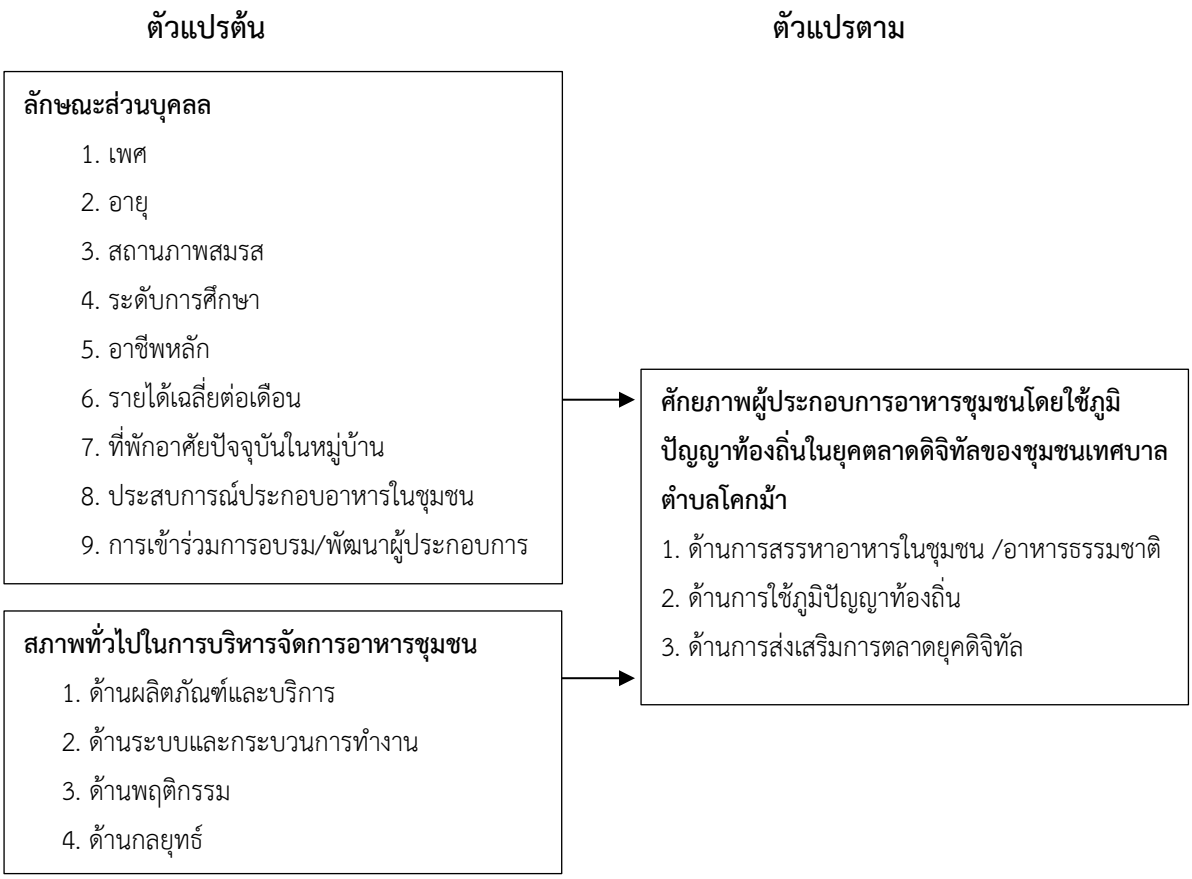
การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนคือ 1) ผู้วิจัยได้การขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้วส่งถึงผู้นำนายกเทศบาลตำบลโคกม้า และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้นำชุมชนเพื่อเข้าดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้นำนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร และนายกเทศบาล เทศบาลตำบลโคกม้า มอบหมายไปยังประธานกลุ่มเทศบาล แจ้งกับประชาชนในเทศบาล เพื่อขอให้มีการตอบแบบสอบถามร่วมมือจากผู้กรอกแบบสอบถาม 3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องและหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลตามเป้าหมายและกำหนดวันใช้แบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิงที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยใช้สถิติ F เพื่อทดสอบความแตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างทำการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD (Least -Significant Different)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชนเทศบาลตำบลโคกม้า มีกรอบแนวคิดผู้วิจัยได้นำตัวแปรการทำงานการตัดสินใจ เฮอร์เบิร์ต เอ.ไซมอน (Herbert A. Simon, 1997: 25) ได้อธิบายว่าการตัดสินใจคือกระบวนการที่ประกอบไปด้วยเชาวน์ปัญญา (Intelligent Activity) หรือการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ หมายถึง การสืบเสาะหาข่าวสาร สภาพทางสิ่งแวดล้อมสำหรับใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมออกแบบ (Design Activity) หรือการหาแนวทางทางเลือกที่พอเป็นไปได้ซึ่งหมายถึง การสร้าง พัฒนา วิเคราะห์ แนวทางต่างๆ ที่จะนำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมคัดเลือก (Choice Activity) ดังแสดงได้ในแผนภาพที่ 1

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า สรุปผลได้ดังนี้

การศึกษาสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 88 ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่า ม.3 คิดเป็นร้อยละ 40 ด้านอาชีพหลักมีอาชีพเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีรายได้ช่วง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 การพักอาศัยปัจจุบันหมู่บ้านจะอาศัยอยู่ที่โคกเพชร จำนวน 13 คนมีประสบการณ์ในการประกอบอาหารในชุมชน พบว่ามีประสบการณ์ 3 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 84 ด้านการเข้าร่วมการอบรม / พัฒนาผู้ประกอบการจากหน่วยงานที่รับผิดชอบพบว่าส่วนใหญ่เคยเข้าอบรมแล้ว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 จากข้อมูลของผู้กรอกแบบสอบถามข้างต้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วได้ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

1. ผลจากการศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ภาพรวม

ปัจจัยการจัดการเชิงนวัตกรรม	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ	4.08	0.58	มาก
2. ด้านระบบและกระบวนการทำงาน	4.05	0.65	มาก
3. ด้านพฤติกรรม	4.50	0.50	มากที่สุด
4. ด้านกลยุทธ์	3.88	0.66	มาก
ภาพรวม	**4.13**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.13, SD = 0.60)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพฤติกรรม ($\overline{X}$= 4.50, SD = 0.50) รองลงมาได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ($\overline{X}$= 4.08, SD = 0.58) ด้านระบบและกระบวนการทำงาน ($\overline{X}$= 4.05, SD = 0.58) และด้านกลยุทธ์ ($\overline{X}$= 3.88, SD = 0.66) ตามลำดับ

2. ผลของการเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบการอาหารชุมชนที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชนต่างกัน มีศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงได้ในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามอายุ

ข้อความคำถาม	F	Sig.
1. ด้านการสรรหาอาหารในชุมชน /อาหารธรรมชาติ	2.987	.059
2. ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.495	.056
3. ด้านการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัล	5.066	.002**
ภาพรวม	**4.400**	**.004****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชนตำบลโคกม้า ด้านการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัล (F = 5.066, Sig. = .002) และภาพรวม (F = 4.400, Sig. = .004) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ผู้วิจัย จึงใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่มมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ตัวอย่างจึงไม่สามารถทำการวิเคราะห์ Least Significant Difference (LSD) ได้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชน	F	Sig.
1. ด้านการสรรหาอาหารในชุมชน /อาหารธรรมชาติ	.035	.991
2. ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	5.353	.001**
3. ด้านการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัล	2.698	.052
ภาพรวม	**3.447**	**.015****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชนตำบลโคกม้า ภาพรวม (F = 3.447, Sig. = .015) และด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (F = 5.353, Sig. = .001) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ผู้วิจัย จึงใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่มมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ตัวอย่างจึงไม่สามารถทำการวิเคราะห์ Least Significant Difference (LSD) ได้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน

ศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชน	F	Sig.
1. ด้านการสรรหาอาหารในชุมชน /อาหารธรรมชาติ	4.839	.012*
2. ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.103	.023*
3. ด้านการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัล	.444	.644

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ภาพรวม	**3.337**	**.054**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชนตำบลโคกม้า ด้านการสรรหาอาหารในชุมชน/อาหารธรรมชาติ (F = 4.839, Sig. = .012) และด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (F = 4.103, Sig. = .023) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ผู้วิจัย จึงใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ตามตาราง 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การเปรียบเทียบศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชนเทศบาลตำบลโคกม้า จำแนกตามประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน (I)	($\bar{X}$)	ประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน (J)	ค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน (I-J)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	Sig
6 เดือน – 1 ปี	3.60	1 – 2 ปี	-.86667	.33420	.013*
		3 ปี ขึ้นไป	-.12727	.24424	.605
1 – 2 ปี	4.47	6 เดือน – 1 ปี	.86667	.33420	.013*
		3 ปี ขึ้นไป	.73939	.24424	.004*
3 ปี ขึ้นไป	3.72	6 เดือน – 1 ปี	.12727	.24424	.605
		1 – 2 ปี	-.73939	.24424	.004*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน 1-2 ปี มี ความคิดเห็นต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน 6 เดือน – 1 ปี และ 3 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ภาพรวม (Y)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัล	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	4.402	.889		4.952	.000**
1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ	.008	.202	.009	.040	.968
2. ด้านระบบและกระบวนการทำงาน	.070	.186	.077	.376	.709
3. ด้านพฤติกรรม	.088	.210	.082	.418	.678
4. ด้านกลยุทธ์	.329	.159	.358	4.075	.000**
R	R^2	Adj. R^2	SE(est)	F	Sig.
0.327	**0.107**	**0.373**	**0.40293**	**4.345**	**.000****

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ในภาพรวมได้ร้อยละ 37.30 (Adj. R^2= .373) โดยมีปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ ด้านกลยุทธ์ (Beta = .358, Sig. = .000) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนั้นจะพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า มีผลการศึกษาที่วิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผล เป็นลำดับได้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพฤติกรรม ส่วนด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านระบบและกระบวนการทำงาน และด้านกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก แสดงว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีผลต่อศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน สอดคล้องกับสนิทเดช จินตนา และสุพิศ บุญลาภ (2564: 26) ศึกษาพฤติกรรมการใช้งานนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ปราจีนบุรี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการทำการสื่อสารตลาดออนไลน์ แต่ยังไม่ค่อยได้ทำ การจำหน่ายสินค้าผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลหรือการจำหน่ายสินค้าในรูปแบบออนไลน์นัก เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่

ในเป็นกลุ่มผู้สูงอายุจึงทำให้พฤติกรรมการจจำหน่ายสินค้าผ่าน ระบบออนไลน์ไม่มาก ซึ่งปัจจัยหลักนั้นคือเรื่องของทักษะของการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยี หรือการ ใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ยังอยู่ในระดับน้อย อีกประเด็นคือเรื่องของการยอมรับในเทคโนโลยี สมัยใหม่ที่ยังคงไม่เปิดรับและยังสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ อินทรวงศ์ และปัททมา สุริยกุล ณ อยุธยา (2559 : 112) จากการศึกษาพบว่าระดับภาวะผู้ประกอบการของคณะกรรมการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร จังหวัดนครพนม พบว่า มีค่าเฉลี่ยของภาวะผู้ประกอบการ อยู่ในระดับสูง โดยมีรายองค์ประกอบย่อยกลุ่มภาวะ ผู้ประกอบการด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีด้านความมุ่งมั่นในการแข่งขันและความ เชื่อมั่นในตัวเองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการของคณะกรรมการบริหารกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปอาหารจังหวัดนครพนมยังมีคงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการขาด ความมุ่งมั่นในการแข่งขันโดยเฉพาะความพยายามที่จะทำให้สินค้าและบริการของตนมีคุณภาพโดดเด่น เหนือคู่แข่งขัน ดังนั้นการจะเป็นผู้ประกอบการที่ดีควรมีคุณสมบัติตามปัจจัยที่ศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ โดยสามารถคิดค้นและผลิตสินค้าใหม่ๆ อยู่เสมอ ด้านระบบและกระบวนการทำงาน ต้องมีการคิดค้นวิธีการทำงาน และเมนูอาหาร ใหม่ๆ อยู่เสมออย่างเป็นระบบ ด้านพฤติกรรม การอยู่ในองค์กรต้องร่วมกันนำเสนอแนวทางแนวคิด เพื่อปรับปรุงร้าน ทุกคนในร้านมุ่งเน้นการลองหาวิธีการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอด้านกลยุทธ์ต้องสามารถทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เช่น ความต้องการของลูกค้า คู่แข่งขันร้านข้างเคียง หรือศักยภาพทางการเงินที่เหมาะสมกับบริบทของร้านและผลการศึกษานวัตกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร จังหวัดนครพนม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม ของนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง โดยประเภทของนวัตกรรมด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมี นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์และด้านองค์การที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจังหวัดนครพนม ยังมีจุดอ่อนด้านการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และระดับภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ และความกล้าเสี่ยง แตกต่างกัน ในขณะที่ การดำเนินงานในเชิงรุก ความมุ่งมั่นในการแข่งขัน ความเชื่อมั่นใจตัวเอง และความซื่อสัตย์ ไม่มี อิทธิพลระดับภาวะผู้ประกอบการต่อนวัตกรรม และนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านกระบวนการ แตกต่างกัน ในขณะที่ด้านผลิตภัณฑ์และด้านองค์การ ไม่มีอิทธิพลของนวัตกรรรมต่อผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่า ระดับภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสูงที่สุด โดยที่มีอิทธิพลด้านความคิดสร้างสรรค์ และความกล้าเสี่ยงแตกต่างกันและนวัตกรรมยังมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านกระบวนการที่แตกต่างกันด้วย ซึ่ง Zehir, Can, and Karaboga (2015) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้องค์การประสบ ความสำเร็จ Suliyanto and Rahab (2012) กล่าวว่า โดยเฉพาะนวัตกรรมในระดับองค์การซึ่งทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การและเป็นองค์ประกอบหนึ่งในความสำเร็จขององค์การ ซึ่งความสามารถทางนวัตกรรมเป็นเสมือนกลยุทธ์องค์การและเป็นการมุ่งเน้นการแข่งขันด้วยนวัตกรรม ขององค์การ ส่วนนวัตกรรมเป็นเสมือนเครื่องมือซึ่งองค์การใช้เพื่อที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน นอกจากนั้นองค์การจำเป็นต้องมีความสามารถ

ทางนวัตกรรมตลอดเวลา เนื่องจากความสามารถทางนวัตกรรม มีความสำคัญในการทำให้องค์การสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัล ผู้ประกอบอาหารต้องมีช่องทางการรับชำระค่าบริการ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ผ่าน Application banking เพื่อบริการลูกค้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับโกสินทร์ ชำนาญพล และสุดาใจ โล่ห์วนิชชัย (2562 : 136) ผู้ประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการทำธุรกิจออนไลน์อยู่ในระดับน้อย ส่วนใหญ่เป็นเพียงการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลทางธุรกิจ และใช้เฟซบุ๊กและไลน์ในการติดต่อสื่อสารดังนั้นการปรับตัวของผู้ประกอบการสู่นวัตกรรมดิจิทัลจึงส่งผลต่อการพัฒนาตลาดสู่โลกยุคใหม่ สอดคล้องกับปรียานันท์ โพธิ์ศิรวัฒน์ และคณะ (2565 : 87) ได้ศึกษาและพบว่าความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครสวรรค์ มากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลเพื่อปรับปรุงธุรกิจมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และการตลาด มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากัน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างความสามารถทางการบริหารการเงิน การบัญชี และการลงทุน และด้านนโยบายและการส่งเสริมของรัฐบาล มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับชลลดา ทวีคูณ และจิราณีย์ พันมูล. (2558 : 95) ชุมชนมีลักษณะการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารท้องถิ่นเพื่อ สุขภาพ ของชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการสืบทอดจากสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดาพี่น้อง หรือเครือญาติใกล้ชิด ที่ถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่วิธีการคัดเลือกวัตถุดิบ กรรมวิธีการปรุงอาหาร เคล็ดลับหรือเทคนิคต่างๆ ในการปรุงอาหารท้องถิ่นเพื่อสุขภาพ และวิธีการในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารท้องถิ่นเพื่อสุขภาพนั้น ไทยทรงดำชุมชนไผ่หูช้างจะวิธีการสืบทอดด้วยวิธีการบอกเล่าหรือการอธิบาย วิธีการฝึกปฏิบัติจริงไปพร้อมๆ กับผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาสอดคล้องกับ แสงแข สพันธุพงศ์ (2559 : 80) จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารและพืชสมุนไพรที่ใช้ประกอบอาหาร พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เหมือนกับคนไทยภาคกลางทั่วไป มีความเป็นอยู่เรียบง่าย กล่าวคือ มีแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์มี แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรและอุปโภคบริโภค สภาพพื้นที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก อาชีพหลักของคนในชุมชนตำบลหนองลานจะประกอบอาชีพเกษตรกรและทำปศุสัตว์เช่น การทำไร่ข้าวโพดฝักอ่อน ทำไร่อ้อย ทำไร่พริก เลี้ยงวัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป ลักษณะการบริโภคอาหารของคนในชุมชนตำบล หนองลาน ยังนิยมการปรุงอาหารเองการถ่ายทอดความรู้ด้านการทำอาหาร สรรพคุณ ส่วนใหญ่จะ ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจากครอบครัว นอกจากนี้ได้เรียนรู้การทำอาหารด้วยการลองผิดลองถูกเอง หรือแลกเปลี่ยนจากผู้อื่นที่ร่วมกันทำอาหารในงานต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การบริโภค อาหารของคนในชุมชนจะกินอาหาร 3 มื้อ คือ มื้อเช้า มื้อกลางวัน และมื้อเย็น

กินข้าวเป็นอาหารหลักมีกับข้าว 1-2 อย่าง ขึ้นอยู่กับสมาชิกในครอบครัว แทบทุกมื้อจะมีน้ำพริกอยู่ในมื้ออาหารด้วย

3. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน เทศบาลตำบลโคกม้า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุที่แตกต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ประกอบอาหารในชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพผู้ประกอบการอาหารชุมชน ที่แตกต่างกันแสดงว่า อายุ รายได้ ประสบการณ์จะมีวิธีการการสรรหาอาหารในชุมชน /อาหารธรรมชาติ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมการตลาดยุคดิจิทัลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่าศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคตลาดดิจิทัลของชุมชน ต้องมีความสามารถในการใช้ตลาดดิจิทัลในการประกอบธุรกิจด้านอาหารเพราะตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีต้องมีการสร้างชุมชนของเรียนรู้เพื่อสืบทอดความรู้สู่รุ่นต่อไป สอดคล้องกับปรีชา ศักดิ์ศรีหิรัญ (2561 : 27-32) ได้การศึกษาว่าการส่งเสริมการตลาด แต่ละประเภทสามารถตอบสนองและโน้มน้าวกลุ่มเป้าหมายได้ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ ได้แก่ ประเภทของผลิตภัณฑ์ จำนวนและอำนาจของคู่แข่งขัน เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น การขายโดยบุคคลสามารถแสดงหรือสาธิตการใช้งานโดยละเอียดของเครื่องจักรได้ดีกว่า การโฆษณาและถ้ากรณีนี้ได้มีการเสริมย้ำโดยการส่งเสริมการขาย เช่น การให้ของแถม ที่กลุ่มเป้าหมายสนใจยิ่งจะทำให้เพิ่มพลังในการโน้มน้าวให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้เร็วขึ้นสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ สุวรรณาภา, อรอนงค์ วูวงศ์ และ เสริมศิลป์ สุภเมธีสกุล (2561: 1318). ได้ศึกษาระบบความสัมพันธ์และผลกระทบอาหารพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านซึ่งไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างความสัมพันธ์กับการทำมาหากิน การร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติตามศาสนา พิธีกรรมและประเพณี ความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อคนในชุมชนใช้ความรู้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับคน คนกันธรรมชาติ และตนกับสิ่งเหนือธรรม สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัว ความรู้เรื่องทำมาหากิน เช่น การทำนา ทำไร่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การจับปลาจับสัตว์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความคิดเห็นของชาวบ้าน แม้วิถีชีวิตของชาวบ้านเมื่อก่อนจะดูเรียบง่ายกว่าทุกวันนี้ และยังอาศัยธรรมชาติและแรงงานเป็นหลักในการทำมาหากิน แต่ต้องใช้สติปัญญาที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมาให้เพื่อจะได้อยู่รอด และผสานความคิดใหม่ในการขับเคลื่อนเรื่องอาหารปลอดภัย ต้องปลอดภัยตั้งแต่ต้นน้ำ(เกษตร/ผู้ผลิต) กลางน้ำ (ผู้แปรรูป/ผู้ขนส่ง/ผู้ขาย) และปลายน้ำ (ผู้บริโภค) ด้วยการทำงานบูรณาการร่วมกับทุกพื้นที่เน้นการส่งเสริมการเกษตรสินค้าการเกษตรคุณภาพ มาตรฐานสากลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับสุธีรา เดชนครินทร์ และคณะ (2562 : 243) ได้ศึกษาและพบว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจชุมชนในเทศบาลตำบลเกาะแต้วมีความต้องการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ สำหรับการทำธุรกิจในทุก ๆ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการผลิต ด้านบัญชีและการเงิน และด้านทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนมีการดำเนินงานแบบลองผิดลอง

ถูก มาตลอดทำให้ขาดการดำเนินงานอย่างระบบ รวมทั้งเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถปรับตัวตามได้ เพราะขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจ ที่มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการเติบโตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอนุรักษ์ความรู้ไว้เพื่อการศึกษาของคนรุ่นหลังอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ด้านอาหารพื้นบ้านไว้

2. ควรมีแผนในการพัฒนาชุมชนให้มีมาตรฐานของผู้สัมผัสอาหารเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการประกอบการอาหารในชุมชน เช่น ด้านการวางแผนกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยี และการบริการลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

โกสินทร์ ชำนาญพล และสุดาใจ โล่ห์วนิชชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ.**วารสารราชพฤกษ์**. 17(2), 130-138.

ฉวีวรรณ สุวรรณาภา, อรอนงค์ วูวงศ์ และ เสริมศิลป์ สุภเมธีสกุล. (2561). อาหารพื้นบ้าน: กระบวนการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจริยธรรมสังคมชุมชนภาคเหนือ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.**วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 6(4), 1318.

ชลลดา ทวีคูณ และ จิราณีย์ พันมูล. (2558). **การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในมิติอาหารเพื่อสุขภาพ กรณีศึกษาชุมชน ไทยทรงดำ ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม**.วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

ชเนศ ลักษณ์พันธุ์ภักดี.(2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. การค้นคว้าอิสระ (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฐานันท์ ตั้งรุจิกุล และ คณิดา ไกรสันติ. (2560). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านลานไทร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา.**การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับ นานาชาติ**.สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. 8 (1) :969-984.

ไทยรัฐออนไลน์. (2566).**Soft Power คืออะไร มีลักษณะอย่างไร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2567 จาก https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2738450.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปรีชา ศรีศักดิ์หิรัญ.(2561). **เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารและการส่งเสริมการตลาด**.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรียานันท์ โพธิ์ศิรวัฒน์และคณะ.(2565). แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครสวรรค์.**วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย**. 5(3),75-91.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ. 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

วิไลภรณ์ สำเภาทอง. (2561). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์และการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจผลิตภัณฑ์เวชสำอาง**. บธ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) กรุงเทพ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรพงษ์ อินทรวงศ์และปัททมา สุริยกุล ณ อยุธยา. (2559). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านภาวะผู้ประกอบการและนวัตกรรม ที่มีต่อผลการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจังหวัดนครพนม .**NRRU Community Research Journal**,12(2), 101-114.

แสงแข สพันธุพงศ์. (2559). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชสมุนไพรที่ใช้ประกอบอาหารในชุมชนตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี**.กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สนิทเดช จินตนา และ สุพิศ บุญลาภ. (2564). การศึกษาศักยภาพการใช้งานนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**, 23(1),16-30.

สุธีรา เดชนครินทร์ และคณะ. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเกาะแต้ว จังหวัดสงขลา. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 27(53),225-254.

สำนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า.(2564). ข้อมูลประชากรในเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.

เอกชัย พุมดวง.(2558). **กลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี**. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (53), 993-1000.

Herbert Simon. (1997). **Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Process in Administrative Organization**. Toronto The Free Press.

Suliyant, S., & Rahab, R. (2012). The role of market orientation and learning orientation in improving innovativeness and performance of small and medium enterprises. **Asian Social Science**, 8(1): 134-145.

Zehir, C., Can, E., & Karaboga, T. (2015). Linking Entrepreneurial Orientation to Firm Performance. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 210, 358-367.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

Participation in the Promotion of Elderly Health of ThaMuang Municipality Senior School, Selaphum District, Roi Et Province

จิราพร บาริศรี
คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Jirapon Barisri
Faculty of Political Science, Roi Et Rajabhat University
E-mail: pan111jirapon@gmail.com

วันที่รับบทความ: 24 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2567
Received: April 24, 2024; Revised: May 9, 2024; Accepted: May 10, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาล ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 60 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการนวดกดจุด รองลงมาได้แก่ ด้านการออกกำลังกายด้วยผ้าขาวม้า ด้านการทำสมาธิบำบัด ด้านกิจกรรมหัวเราะบำบัด และด้านการแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพร

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การสร้างเสริมสุขภาพ; โรงเรียนผู้สูงอายุ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

This research aims to: 1) to study the level of participation in health promotion for the elderly at Tha Muang Subdistrict Municipality School for the Elderly, Selaphum District, Roi Et Province. 2) To study the level of health promotion for the elderly at the Municipal Elderly School, Tha Muang Subdistrict, Selaphum District, Roi Et Province. The sample group used in this research was 60 students of the Tha Muang Subdistrict Municipality School for the Elderly, Selaphum District, Roi Et Province, by purposive selection. Use questionnaires to collect data and then analyze the data.

The results showed that

1. The level of participation in health promotion for the elderly at Tha Muang Subdistrict Municipality School for the Elderly, Selaphum District, Roi Et Province was found to be overall and in each aspect. at the highest level and every aspect is at the highest level in every aspect Arrange the average values from highest to lowest as follows: Participation in activities Followed by: Participation in receiving benefits and participation in decision making and participation in evaluation

2. Level of health promotion for the elderly at the Subdistrict Municipality Elderly School. Tha Muang, Selaphum District Roi Et Province found that overall and in each aspect at the highest level and every aspect is at the highest level in every aspect The average values are sorted from highest to lowest as follows: Reflexology Followed by: Exercise aspect with loincloth Meditation therapy Laughter therapy activities and soaking feet with herbal water.

Keywords: Participation; Health Promotion; Elderly School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น พบว่า ในปัจจุบันจำนวนประชากรโลก ทั้งหมด 6,973 ล้านคน มีประชากรผู้สูงอายุ 542 ล้านคน และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2568 จะมีประชากรโลกทั้งสิ้น 8,200 ล้านคน เป็นประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 1,100 ล้านคน สำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2553 มีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 10.70 ของประชากรทั้งหมดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจาก 10 ปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ1.30 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) ซึ่งผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุมิได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงผลกระทบด้านประชากรเท่านั้นแต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ยังส่งผลกระทบไปยังระบบอื่นๆ ได้แก่ ผลกระทบด้านสุขภาพสังคมเศรษฐกิจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ผลกระทบด้านสุขภาพกายของผู้สูงอายุเกิด

จากสภาพที่เสื่อมถอยลงเนื่องจากร่างกายของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมอวัยวะต่างๆ สูญเสียหน้าที่เป็นเหตุนำมา ซึ่งความเจ็บป่วยและความผิดปกติมากขึ้น เช่น การเคลื่อนไหวที่ช้าลงกระดูกบางหักง่าย การมองเห็นไม่ชัดเจนมีโรคประจำตัวมีอัตราการเป็นโรคเรื้อรังและมีความรุนแรงของโรคมากกว่ากลุ่มวัยอื่นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลควบคุมโรคเรื้อรังในอดีตโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงซึ่งนำไปสู่โรคแทรกซ้อนที่รุนแรงคือโรคไตวายตาบอดโรคหัวใจหรือเสียชีวิตจากหลอดเลือดในสมองแตกหรืออุดตัน เป็นต้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554) จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.) ได้พยากรณ์ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุใน พ.ศ. 2565 จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มถึง 3.62 เท่า เนื่องจากในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาคนไทยมีอายุยืนขึ้นปัจจุบันก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบจึงมีความเสี่ยงจากปัญหาการเสื่อมของอวัยวะโรคภัยไข้เจ็บทั้งโรคเรื้อรังโรคประจำตัวทำให้ประเทศสูญเสียงบประมาณไปกับค่ารักษาพยาบาลจำนวนมากในอนาคตหากผู้สูงอายุมีสุขภาพดีในสัดส่วนที่สูงขึ้นอัตราการเจ็บป่วยและอัตราตายลดลงค่ารักษาพยาบาลต่อคนต่อปีก็มีแนวโน้มลดลงค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นหากรัฐบาลยังไม่มีระบบการป้องกันก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายทางสุขภาพเพิ่มสูงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิโดยมีการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพตั้งแต่ยังไม่มีอาการแสดงของโรคโดยการปรับปรุงระบบบริการสุขภาพลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพื่อให้สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ถาวร สกุลพาณิชย์, 2554 อ้างถึงในอารี พุ่มประไวทย์ และจรรยา เสียงเสนาะ, 2560 : 161-162)

สถานการณ์ผู้สูงอายุตำบลท่าม่วง ปี พ.ศ. 2561 มีประชากรทั้งหมด 4,952 คนเป็นผู้สูงอายุ 710 คน คิดเป็นร้อยละ14.34 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2559 (ร้อยละ13.44) และ ปีพ.ศ.2560 (ร้อยละ 14.26) ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุได้แก่โรคเรื้อรังเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคระบบทางเดินหายใจ ช่องปาก และฟัน วิงเวียนศรีษะและโรคระบบทางเดินอาหารและผลการการจำแนกผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living :ADL) 3 ปีย้อนหลัง พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มที่พึ่งตนเองไม่ได้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้พิการหรือทุพพลภาพ (กลุ่มติดเตียง) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยพบ จำนวน 10, 11 และ 16 คนตามลำดับ ซึ่งปัญหาสุขภาพที่ต้องได้รับการดูแล คือ ภาวะไตวายเรื้อรัง ผู้ป่วยเบาหวานพิการตัดอวัยวะ stroke เป็นต้น (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าม่วง,2561 อ้างถึงในเพชรรัตน์ ศิริสุวรรณ, 2561:3)

โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงจัดขึ้นตามโครงการตำบลต้นแบบการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุแบบบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนให้ครอบครัวชุมชนสังคมมีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน เป็นการพัฒนาระบบสุขภาพเชิงป้องกันการจัดสวัสดิการสังคมและดูแลผู้ด้อยโอกาสการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึงโดยประเด็นที่จังหวัดให้ความสำคัญ คือ แผนพัฒนาคุณภาพคนในจังหวัดซึ่งเน้นแนวทางในการพัฒนาและรองรับสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ขณะที่สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จังหวัดร้อยเอ็ดมีผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 181,089 คน คิดเป็นร้อยละ14.61 ถือได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากขาดวัยแรงงานนอกจากนั้นยังมีผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 31,520 คน คิดเป็นร้อยละ16.50 โดยมีปัญหาที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือ ได้แก่ ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงบริการหรือกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุด้านต่างๆ ได้ผู้สูงอายุยากจนและมีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรหลานผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ที่มีคนดูแลไม่มีรายได้และสมควรได้รับความช่วยเหลือ (สำนักงานประชาสัมพันธ์, 2561)

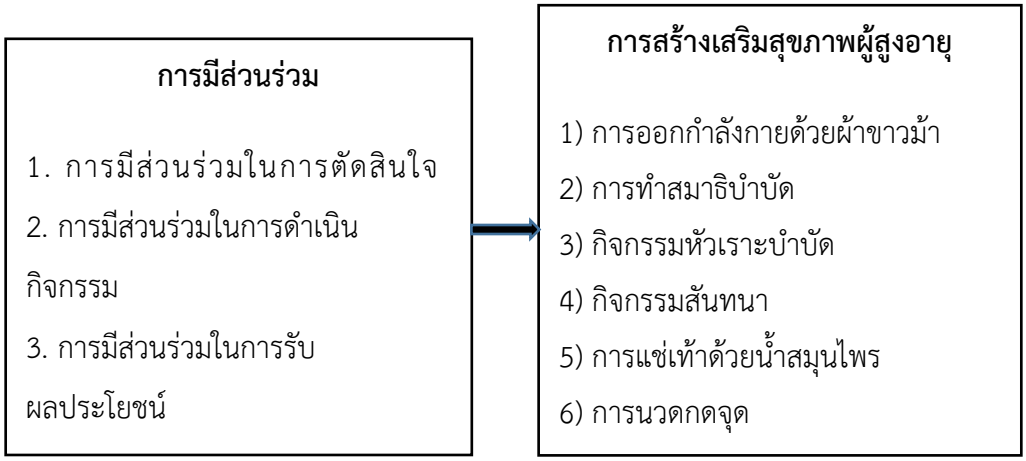
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และศึกษาระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้สังเคราะห์ตัวแปรต้นการมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วมโคเฮนและอัฟโฮฟ (Cohen and Uphoff, 1980) 4 รูปแบบ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 60 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหากำหนดขอบเขตไว้เฉพาะเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งศึกษา 1) การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 2) การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การออกกำลังกายด้วยผ้าขาวม้า 2) การทำสมาธิบำบัด 3) กิจกรรมหัวเราะบำบัด 4) กิจกรรมสันทนา 5) การแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพร และ 6) การนวดกดจุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ตลอดจนผลงานเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประมวลสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) การให้คะแนนในระดับการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (ลินจง อิ่มรักษา, 2559: 45 อ้างถึงใน ศุภิสรา ธารประเสริฐ, 2563 : 83)

5 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามทั้งแบบสอบถามปลายปิดและแบบปลายเปิด

2.1.2 สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษางานวิจัยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การหาค่าความเที่ยงตรง

นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of congruency) โดยคัดเลือกคำถามที่มีดัชนีสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การแปลค่าความหมายของคะแนนที่ได้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ซึ่งผลการประเมินค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

2.2.2.1 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น หลังจากดำเนินการสร้างขั้นตอนต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเพื่อให้ทราบว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับประชากรการวิจัยจำนวน 30 คน

2.2.2.2 ทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อรายด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) ได้ค่าระหว่าง 0.28 ถึง 0.77 และหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน นเรศรี แสนมนตรี. 2553 : 68) ได้เท่ากับ 0.96

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2.2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบใช้ และหาค่าความเชื่อมั่นแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังนี้

2.3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงนายกเทศมนตรีตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.3.2 ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม

2.3.3 กำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบการเก็บแบบสอบถาม

2.3.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริงเพื่อนำแบบสอบถามไปให้ผู้สูงอายุตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 60 คน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

2.3.5 ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล หากมีฉบับใดไม่สมบูรณ์จะคัดออกและทำการเก็บเพิ่มใหม่ให้ครบตามจำนวนและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมานำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.5.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.5.4 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69) และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.72) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.69) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.68) สรุปผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.72) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับทางโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.80) รองลงมาได้แก่ ได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ทางโรงเรียนผู้สูงอายุจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.73) และให้ความสำคัญในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.70)

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\overline{X}$ = 4.72) รองลงมาได้แก่ มีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านและผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ และได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.70) และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.68)

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ มีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา และการตัดสินใจในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.75) รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในแต่ละครั้งเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.68) และได้เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนผู้สูงอายุ เสนอปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.65)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.68) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและบันทึกผลการสังเกตแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินการ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.68) และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบประเมินผล และได้ร่วมกับโรงเรียนผู้สูงอายุประเมินการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ = 4.67)

2. ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.63) และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการนวดกดจุด ($\overline{X}$ = 4.68) รองลงมาได้แก่ ด้านการออกกำลังกายด้วยผ้าขาวม้า ($\overline{X}$ = 4.65) ด้านการทำสมาธิบำบัด ($\overline{X}$ = 4.64) ด้านกิจกรรมหัวเราะบำบัด ($\overline{X}$ = 4.59) และด้านการแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพร ($\overline{X}$ = 4.58) สรุปผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการนวดกดจุด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.68) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ สามารถนวดกดจุดด้วยตนเองได้ ($\overline{X}$ = 4.70) รองลงมาได้แก่ มีการนวดตามแนวเส้นและตำแหน่งต่างๆของร่างกาย เพื่อช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนเลือด น้ำเหลืองและระบบประสาท และเป็นการเตรียมพร้อมก่อนกดจุด และการนวดกดจุดแต่ละครั้งท่านมักใช้เวลาราว 1–2 ชั่วโมง ($\overline{X}$ = 4.68) และ ทำความสะอาดเท้าด้วยสบู่และซับให้แห้งก่อนการนวดฝ่าเท้าทุกครั้ง เพื่อสุขอนามัยที่ดี ($\overline{X}$ = 4.65)

2.2 ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการออกกำลังกายด้วยผ้าขาวม้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.65) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ออกกำลังกายจนกระทั่งมีเหงื่อออก และ ออกกำลังกายจนรู้สึกว่า หัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น ($\overline{X}$ = 4.72) รองลงมาได้แก่ ทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขนยืดขา ($\overline{X}$ = 4.67) และก่อนออกกำลังกาย ท่านมีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย ($\overline{X}$ = 4.65)

2.3 ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการทำสมาธิบำบัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.64) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ได้ก้าวย่างอย่างไทย เยียวยากาย ประสานจิต และได้ยืดเหยียดอย่างไทย เยียวยากาย ประสานจิต ($\overline{X}$ = 4.70) รองลงมาได้แก่ ได้นั่งยืด - เหยียดผ่อนคลาย ประสานกาย ประสานจิต ($\overline{X}$ = 4.65) และ ได้ยืนผ่อนคลาย ประสานกาย ประสานจิต ($\overline{X}$ = 4.63)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2.4 ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกิจกรรมหัวเราะบำบัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.59) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ได้ออกกำลังกายภายในพร้อมกับการขยับขับเคลื่อนอวัยวะร่างกายในแต่ละส่วนอย่างเป็นระบบ ($\overline{X}$ = 4.65) รองลงมาได้แก่ ได้บริหารสมอง 2 ซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวาด้วยการใช้เพลงประกอบการเคลื่อนไหวร่างกาย ($\overline{X}$ = 4.58) และได้บริหารสมอง เพื่อเตรียมพร้อมร่างกายให้เกิดการตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนรู้ ได้ฝึกหายใจเพื่ออุ่นร่างกายให้ร่างกายพร้อมกับการออกกำลังกายภายในด้วยการหัวเราะ และขณะท่านเปล่งเสียงด้วยความรู้สึกที่สุขเป็นการกระตุ้นความสุขให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ($\overline{X}$ = 4.57)

2.5 ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.58) และรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาสาระในการใช้น้ำสมุนไพรแช่เท้า ($\overline{X}$ = 4.60) รองลงมาได้แก่ ได้ใส่เกลือในน้ำอุ่น 1-2 ช้อนชา ต่อน้ำอุ่นแช่เท้า 1 กะละมังหรือท่วมข้อเท้าพอสมควร และเวลาที่ท่านแช่เท้าจะแช่ด้วยน้ำสมุนไพรเสมอ ($\overline{X}$ = 4.58) และได้แช่เท้าด้วยสมุนไพรในน้ำอุ่นก่อนนอนทุกคืน 10-15 นาที ($\overline{X}$ = 4.56)

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิชัย แถมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ (2559 : 86-87) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝายตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับทางโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ทางโรงเรียนผู้สูงอายุจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟโฮฟ (Cohen and Uphoff, 1980-214-222) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเป็นการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561 : 71-75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลในการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ ชูสุทน (2565 : 54) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ ใส่ใจในปัญหาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านและผู้สูงอายุ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561 : 71-75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความยินดีและความภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านและชุมชน สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของการพัฒนาชุมชนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และ ยุวดี รอดจากภัย (2557 : 47-49) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ คือ การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวางแผนดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยตนเอง โดยผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ คือ ภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้เรียนรู้วิธีการบำบัดต่างๆ มีความภูมิใจได้ทำกิจกรรมกับเพื่อน และได้รับความรู้เพิ่มเติม

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา และการตัดสินใจในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในแต่ละครั้งเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุณาลักษณ์ สุรภักดิ์ (2560 : 33, 36) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้สูงอายุรวบรวมข้อมูลและระดมข้อคิดเห็นต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและกำหนดกิจกรรม ซึ่งแกนนำทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะสร้างความเข้าใจร่วมกันรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดข้อตกลงร่วมกัน มอบหมายผู้รับผิดชอบและร่วมกันนำแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารี พุ่มประไวทย์ และ จรรยา เสียงเสนาะ (2560 : 167-170) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและบันทึกผลการสังเกตแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินการ มีการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการต่างๆ

ของโรงเรียนผู้สูงอายุ และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบประเมินผล ร่วมกับโรงเรียนผู้สูงอายุประเมินการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารี พุ่มประไวทย์ และ จรรยา เสียงเสนาะ (2560 : 167-170) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ แกนนำชุมชนร่วมกับผู้วิจัย ประเมินพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การสังเกตพฤติกรรมการบริโภคที่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561 : 71-75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลตามแผนงานของโครงการพัฒนาการในชุมชน และมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลเมืองในการประเมินผลความคุ้มค่าของแถมจากงบประมาณที่ใช้

2. ระดับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิชัย แถมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ (2559 : 86-87) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝายตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจำแนกรายด้านออกกำลังกาย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2.1 ด้านการนวดกดจุด สามารถนวดกดจุดด้วยตนเองได้ มีการนวดตามแนวเส้นและตำแหน่งต่างๆ ของร่างกาย เพื่อช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนเลือด น้ำเหลืองและระบบประสาท และเป็นการเตรียมพร้อมก่อนกดจุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดลยา ถมโพธิ์ และคณะ (2564 : 399) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของการนวดกดจุด ประคบ และพอกสมุนไพร เพื่อบำบัดอาการปวดในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานที่มีโรคข้อเข่าเสื่อมของโรงพยาบาลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การนวดกดจุด สามารถบรรเทาอาการปวดข้อเข่าได้หลังการทดลองกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่าผลของการนวดกดจุด ประคบ ร่วมกับการพอกสมุนไพร ด้วยไพล ขิงและข่า ในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน จะกระตุ้นทำให้เกิดการไหลเวียนของโลหิต ซึ่งทำให้เลือดและน้ำเหลืองถูกบีบออกจากบริเวณนั้น และมีเลือดและน้ำเหลืองใหม่มาแทนที่ระบบไหลเวียนจึงทำงานได้ดีขึ้นส่งผลช่วยลดอาการปวดเข่า ช่วยให้กล้ามเนื้อคลายตัว ทำให้อาการตึงของกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็นลดลงส่งผลให้การเคลื่อนไหว มีประสิทธิภาพดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสยาวาตี กะนางอ และคณะ (2565 : 763) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาประสิทธิผลของการนวดกดจุดฝ่าเท้าเพื่อแก้อาการนอนไม่หลับของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์วิถีไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า คุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุทั้ง 30 คน สรุปได้ว่าดีขึ้นหลังจากการนวดกดจุดฝ่าเท้าจำนวน 25 ครั้ง

2.2 ด้านการออกกำลังกายด้วยผ้าขาวม้า ก่อนออกกำลังกาย มีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย มีการยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา จนกระทั่งมีเหงื่อออก และจนรู้สึกว่าหัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย (2557 : 38) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านสุขภาพด้านการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง มีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย มีการทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา จนกระทั่งมีเหงื่อออก จนรู้สึกว่าหัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิชัย แถมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ (2559 : 86-87) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบกสนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝายตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุด้านออกกำลังกาย ผู้สูงอายุมีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย ทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา

2.3 ด้านการทำสมาธิบำบัด ได้นั่งยืด -เหยียดผ่อนคลาย อย่างไทย เยียวยากาย ประสานจิต และ ได้ยืนผ่อนคลาย ประสานกาย ประสานจิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมฤดี ชื่นกิติญานนท์ และวราภรณ์ คำรศ (2561 : 53) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของโปรแกรมสมาธิบำบัด (SKT) ต่อการลดระดับน้ำตาลในเลือดและลดระดับความดันโลหิตในพระสงฆ์ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า การยืนผ่อนคลาย การนั่งผ่อนคลาย ประสานกายประสานจิต เป็นการนั่งหรือนอนปฏิบัติสมาธิด้วยการหายใจเข้าทางจมูกลึกๆ และกลั้นหายใจไว้นับ 1-3 แล้วหายใจออกทางปากช้าๆ ปฏิบัติซ้ำจนครบ 30 รอบการหายใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพราวพิมล กิตติวงศ์วิชัย (2566 : 223) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการทำสมาธิบำบัดต่อความวิตกกังวลและความผาสุกทางจิตวิญญาณของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย พบว่า การทำสมาธิรูปแบบวิทิสา สมาธิตามแนวสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินธโร) ซึ่งเป็นการทำสมาธิที่ง่ายและใช้เวลาน้อย เพียงกำหนดจิตทำสมาธิ คือ นึกบริกรรมพุทโธในใจ ครั้งละ 5 นาที ทำในอิริยาบถใดก็ได้ เช่น ยืน, เดิน, นั่ง หรือนอน โดยแบ่งทำ วันละ 3 เวลา เช้า, กลางวันและเย็น ตามแต่โอกาสจะอำนวยและจังหวะเวลาที่สะดวก

2.4 ด้านกิจกรรมหัวเราะบำบัด ออกกำลังกายภายในพร้อมกับการขยับขับเคลื่อนอวัยวะร่างกายในแต่ละส่วนอย่างเป็นระบบ บริหารสมอง 2 ซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวาด้วยการใช้เพลงประกอบการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อเตรียมพร้อมร่างกายให้เกิดการตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนรู้ ฝึกหายใจเพื่ออุ่นร่างกายให้ร่างกายพร้อมกับการออกกำลังกายภายในด้วยการหัวเราะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา ดุษฎีเมธา และคณะ (2558 : 37-38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างความสุขของผู้สูงอายุด้วยสยามหัวเราะบำบัดผ่านการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าช้าง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบการสร้างความสุข ด้วยการบริหารสมอง เพื่อเตรียมพร้อมร่างกายให้เกิดการตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยการบริหารสมอง 2 ซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวาใช้เพลงประกอบกับการเคลื่อนไหวร่างกาย ฝึกหายใจ เพื่ออุ่นเครื่องร่างกายให้ร่างกายพร้อมกับการออกกำลังกายภายในด้วยการหัวเราะ

2.5 ด้านการแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพร มีความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาสาระในการใช้น้ำสมุนไพรแช่เท้า ได้ใส่เกลือในน้ำอุ่น 1-2 ช้อนชา ต่อน้ำอุ่นแช่เท้า 1 กะละมังหรือท่วมข้อเท้าพอสมควร และเวลาที่แช่เท้าจะแช่

ด้วยน้ำสมุนไพรเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรา เดชพิชัย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการใช้สมุนไพรพื้นบ้านลดอาการชาเท้าในผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลบางบาล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 61 ปีขึ้นไป มีโรคประจำตัวอื่นๆ คือ โรคความดันโลหิตสูง เป็นโรคเบาหวานมากกว่า 10 ปี หลังจากกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมแช่เท้าด้วยน้ำสมุนไพรเป็นระยะเวลา 5 ครั้ง ผู้ป่วยเบาหวานมีอาการชาปลายเท้าลดลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันนิศา รักษามาตย์ และ พนม ทองอ่อน (2563 : 24) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการเหยียบถุงประคบสมุนไพรกับการแช่เท้าในน้ำสมุนไพรต่ออาการชาเท้าของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลภูหลวง อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย พบว่า อาการชาเท้าของผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับการนวดเท้าร่วมกับการเหยียบถุงประคบสมุนไพรก่อนการทดลองและหลังการทดลอง อาการชาเท้าของผู้ป่วยเบาหวานลดลง ปรีชา หนูทิม และคณะ (2565 : 467) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลและความปลอดภัยของการแช่เท้าด้วยสมุนไพรในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีอาการชาเท้า ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแช่เท้าด้วยสมุนไพรและแช่เท้าด้วยน้ำอุ่นจะช่วยลดอาการชาเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชมรมผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

1.2 มหาวิทยาลัย สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกันในการพัฒนาความรู้ทักษะ ของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

2.2 ควรมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

จิตรา ดุษฎีเมธา, สุเมษย์ หนกหลัง, ณัชวดี จันทร์ฟอง, และ สุธี สุนทรชัย. (2558).การพัฒนารูปแบบการสร้างความสุขของผู้สูงอายุด้วยสยามหัวเราะบำบัดผ่านการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าช้าง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**, 7(1).31-46.

ปรีชา หนูทิม, ลักขณา รามวงศ์, พรชัย สว่างวงค์, พิมพ์ลดา พงศ์ชัยชานนท์, และอมรรัตน์ ราชเดิม. (2565). ประสิทธิผลและความปลอดภัยของการแช่เท้าด้วยสมุนไพรในผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่มีอาการชาเท้า. **วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**,20(3),459-468.

พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน). (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พราวพิมล กิตติวงศ์วิชัย. (2566). ผลของการทำสมาธิบำบัดต่อความวิตกกังวลและความผาสุกทางจิตวิญญาณของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย. **วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม**,20(1),216-226.

เพชรัตน์ ศิริสุวรรณ. (2561). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ตำบลสิงห์โคก อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด.**ราชาวดีสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์**, 8(1), 45-58.

ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และ ยุวดี รอดจากภัย. (2557). **การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน**. รายงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ณัฐวรา เดชพิชัย. (2562). **ประสิทธิผลการใช้สมุนไพรพื้นบ้านลดอาการชาเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลบางบาล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. โรงพยาบาลบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

ดลยา ถมโพธิ์, ลัดมะณี ศรีชา, และสุนิษา ชูแสง. (2564). การศึกษาประสิทธิผลของการนวดกดจุด ประคบและพอกสมุนไพร เพื่อบำบัดอาการปวดในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานที่มีโรคข้อเข่าเสื่อมของโรงพยาบาลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์**,36(2) 391-401.

ถาวร สกุลพาณิชย์. (2554). **โครงการผลสัมฤทธิ์การใช้บริการสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ และผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพของภาครัฐในอนาคต ในช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2564**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

ฤทธิชัย แถมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์. (2559). **รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝายตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย.

นเรศรี แสนมนตรี. (2553). **บรรยากาศองค์การและความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นุสยาวาตี กะนางอ มัสฮาณี แยแล, อัสมัะ เตะ, นูรียัะ ล่าเตะเกะ, และนัฏมน โรจน์หัสดิน. (2565). **ศึกษาประสิทธิผลของการนวดกดจุดฝ่าเท้าเพื่อแก้อาการนอนไม่หลับของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์วิถีไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ครั้งที่ 7 (NSCIC2022) 10-11 มีนาคม 2565 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2554). **รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564**. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าม่วง. (2561). **สถานการณ์ผู้สูงอายุตำบลท่าม่วง ปี พ.ศ. 2561**.

ลินจง อิ่มรักษา. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วันนิศา รักษามาตย์ และ พนม ทองอ่อน. (2563). ประสิทธิผลของการเหยียบถุงประคบสมุนไพรกับการแช่เท้าในน้ำสมุนไพรต่ออาการชาเท้าของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลภูหลวง อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย. **วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ**.3(1)13-27.

ศุณาลักษณ์ สุรภักดิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม**, 1(1), 29-37.

ศุภิสรา ธารประเสริฐ. (2563). **ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศรายุทธ ชูสุทน (2565). **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม**. งานวิจัยปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมฤดี ชื่นกิติญานนท์ และวราภรณ์ คำรศ. (2561). **ประสิทธิผลของโปรแกรมสมาธิบำบัด (SKT) ต่อการลดระดับน้ำตาลในเลือดและลดระดับความดันโลหิตในพระสงฆ์ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม.

สำนักงานประชาสัมพันธ์, (2561). **โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง.**

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (2555). **รายงานสถิติรายปี 2555 ประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

อารี พุ่มประไวทย์ และจรรยา เสียงเสนาะ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 4(3), 160-175.

Cohen, T.M. and N.T. Uphoff. (1980). **Participation's Place in Rural Development: Sacking Clarity Through Specificity**. New York: World Developments.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

A Study on the Achievement of Teaching Materials in English for Communication for 1st Year Students, Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College

เจษฎา จันทนาภรณ์
Chetsada Chantanaporn
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College
E-mail: karuna496@gmail.com

วันที่รับบทความ: 22 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 15 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2567
Received: April 22, 2024; Revised: May 15, 2024; Accepted: May 19, 2024

บทคัดย่อ

จากปัญหาการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่มีประสิทธิภาพและไม่บรรลุเป้าหมายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารผ่านทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนจึงได้สร้างเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ขึ้น และได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา จำนวน 31 รูป/คน จากการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 2) คู่มือการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1) เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.01/84.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

3) นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับ “มากที่สุด” ทั้งในภาพรวมและในทุกรายการ

คำสำคัญ : เอกสารประกอบการสอน; ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร; ประสิทธิภาพ; ผลสัมฤทธิ์

Abstract

The objectives of this study were 1) To create and enhance the efficiency of teaching material on achievement using teaching material in English for Communication for the first-year students of Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College 2) To study the achievement of the teaching material both before and after the material is used among the students; and 3) To study the satisfactoriness of the students toward the teaching material. The target population and sampling group of this research include 31 students from all programs in Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College. The research instruments include 1) Teaching material on achievement using teaching material in English for Communication for the first year students; 2) Achievement test of English for Communication for the first year students including 50 items of objective test with four multiple choices; and 3) Questionnaire with 15 items on satisfactoriness of the students toward the teaching material on achievement using teaching material in English for Communication. The statistics used for analyzing the data include percentile, mean of standard deviation and t-test score. The study has found that 1. The efficiency of teaching material on Communication for the first year students was at 85.01/84.62 which was higher than the defined criteria. 2. There was a significant difference in statistics at .01 comparing the achievement of students before and after using the teaching material. The average score after using the teaching material was higher than before using the teaching material and 3, the level of satisfactoriness among students in using the teaching material was averagely high. When it was considered by item, it was found that the satisfactoriness level was from high to highest.

Keywords: Teaching Material; English for Communication; Efficiency; Achievement

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งข่าวสารและวิทยาการก็แพร่ขยายจากต้นแหล่งไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเสมือนโลกไร้พรหมแดน เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีนั้น จึงต้องมีภาษาสากลที่สื่อสารกันได้ทั่วถึงและทั่วโลก ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงในด้านการจัดการศึกษาจึงได้บรรจุนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศทางความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษไว้ในแผนแม่บทของกระทรวง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนไทยสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับสูง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมที่เน้นทักษะการฟัง - พูด เพื่อให้นักเรียนฝึกการใช้ภาษาสื่อสารง่าย ๆ และพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2539 : 11) โดยในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น ทั้งครูผู้สอนและตัวผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสื่อได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งล้วนแต่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพทางด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เช่น สื่อโทรทัศน์มีรายการภาคภาษาอังกฤษที่น่าสนใจ สามารถฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษได้หลายรายการ เช่น รายการ English on tour, รายการ Loukgolf’s English Room หรือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่าน You Tube เป็นต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสามารถใช้ภาษาในการแสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมที่หลากหลายและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ประกอบกับประเทศไทยมีการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งสภาพสังคมยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน เช่น การเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทยสำหรับนการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้สัมพันธ์กัน (เสาวภาคย์ ศรีโยธา, 2555)

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แต่ในระดับปฏิบัติการก็ประสบปัญหา เช่น การไม่มีครูผู้ทรงคุณวุฒิเพียงพอกับการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนทั่วประเทศ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540 : 14 - 15) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ไวยากรณ์อังกฤษในการเขียนให้ถูกต้อง และปริมาณคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพูดหรือเขียนค่อนข้างจำกัด จึงเป็นอุปสรรคใหญ่ในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ทั้งนี้เนื่องมาจากในชีวิตประจำวันของคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษสื่อมวลชนทุกแขนงเสนอข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาไทย สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนให้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน เป็นต้น (นันทกา ท่าวุฒิ, 2542 : 15 - 16)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัศาสนศาตร์ยโสธร จัดตั้งขึ้นและมีวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 หมวด 1 การจัดตั้ง วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ มาตรา 6 เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิจัย ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเปิดให้มีการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี 3 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และคณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นักศึกษาจะต้องเรียนในปีที่ 1 และในปีที่ 2 ในทุกหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง และสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารผ่านทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้มีใจรัก ฝึกฝน อดทนและเสียสละทุ่มเท ไตร่ตรอง ตรวจสอบไม่ให้เกิดความยิ่งหย่อนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้บรรลุเป้าหมาย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏ-ราชวิทยาลัย, 2540).

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาตร์ยโสธร จากอดีตจนถึงปัจจุบันประสบปัญหาหลากหลายเกี่ยวกับตัวผู้เรียนที่มีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างมาก ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนมีความแตกต่างในด้านคุณวุฒิและเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถบูรณาการกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ ประกอบการเรียนการสอนได้ เนื่องขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างแท้จริง นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนที่ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่ไม่เป็นไปตามสภาพจริงและขาดประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่บรรลุตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัยและส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยภาพรวม ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เมธาพันธ โพธิธีรโรจน์, (2557 : 48-50) ที่ศึกษาและพบว่า นิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีปัญหาการเรียนด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอนและด้านการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่ประสบในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นไปที่ครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนใช้เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาสาระจากเอกสารหรือหนังสือเรียนที่เกี่ยวข้องโดยการถ่ายเอกสารแล้วนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน ไม่มีเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนผลิตและพัฒนาสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาโดยตรง เนื้อหาสาระอาจไม่ตรงตามกรอบของคำอธิบายรายวิชาและขาดความสมบูรณ์ ทำให้นักศึกษาขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ครบถ้วน และไม่มีเอกสารที่จะใช้อ้างอิงหรือใช้ศึกษาด้วยตนเองนอกเวลาได้อย่างเพียงพอ ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับเอกสารประกอบการเรียนการสอน พบว่า เอกสารประกอบการสอนเป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

หนึ่งที่เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่จะเอื้อต่อการศึกษาเล่าเรียนของผู้เรียนด้วยการช่วยให้เกิดความรู้ทักษะ เจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ อาจจะเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลาย ๆ สิ่งรวมกัน (ชัยยงค์ พรหวงศ์, 2542 : 3) ซึ่งเอกสารประกอบการสอนมีประโยชน์ทั้งต่อครูผู้สอนและผู้เรียน กล่าวคือ 1) ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล 2) เหมาะสำหรับการอ้างอิงหรือทบทวน 3) สะดวกในการแก้ไขและปรับปรุงเนื้อหาใหม่ 4) เหมาะสำหรับการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง 5) ช่วยลดบทบาทของครูในการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบัน 6) ช่วยพัฒนาความคงที่ของเนื้อหา 7) เป็นแหล่งความรู้เป็นเครื่องมือกำหนดบทบาท 8) เป็นสื่อการเรียนการสอน 9) เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และ 10) เป็นตัวเชื่อมระหว่างครูกับผู้เรียนที่จะทำให้ความเข้าใจเนื้อหาตรงกันและถ่ายทอดเข้าสู่ตัวผู้เรียน นอกจากนี้เอกสารประกอบการสอนยังเป็นผลงานทางวิชาการประเภทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาตามหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ทั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป (สมเดช ศรีแสง และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2543 : 88)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากผลงานการวิจัยของสมใจ เพชรชิต, ราตรี นันทสุคนธ์ และนวลอนงค์ บุญญฤทธิพงศ์ (2556) เรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, การศึกษาของทวี เทศมาศ (2557) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, การศึกษาของ ศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ (2564) เรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นให้มีประสิทธิภาพ และการศึกษาของ ณัฐพล แซลี, พลอย แซม่า, และถิรวิท ไพรมหานิยม (2563) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง Hello Kitty ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่า เอกสารประกอบการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนในระดับมาก ถึง มากที่สุด

จากแนวทางดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจำเป็นต้องมีเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ทางภาษา ฝึกทักษะการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้ภาษาสื่อสารตามสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งการใช้เอกสารประกอบการสอนเพื่อการศึกษาและทบทวนเนื้อหาของตนเองหรือเผยแพร่แก่ผู้สนใจทั่วไป ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พิเศษที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รหัสวิชา GE3302 (English for Communication) หลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จึงได้ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และนำมาพัฒนาเอกสาร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประกอบการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความคาดหวังว่า เอกสารประกอบการสอนที่จัดทำขึ้นจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

สมมติฐานในการศึกษา

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับมากที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียน ดังนี้

Unit 1 Making Friends ประกอบด้วย 1) Greeting and Leave-taking, 2) Introducing, 3) Thanking and Apologizing, 4) Expressing Feeling, 5) Congratulating and Complimenting, และ 6) Sharing Personal Data Information

Unit 2 English in Daily life ประกอบด้วย 1) Asking for Permission, 2) Making Requests, 3) Making Invitation, 4) Asking and Giving the Direction, และ 5) Giving Instruction and Suggestion

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Unit 3 English Proficiency ประกอบด้วย 1) Shopping, 2) Telephoning, และ 3) Giving Opinion

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 (ภาคปกติและภาคพิเศษ) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และคณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 56 รูป/คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ภาคปกติ) ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และคณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 31 รูป/คน ได้มาจากการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling)

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ใช้เวลาในการทดลอง 45 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

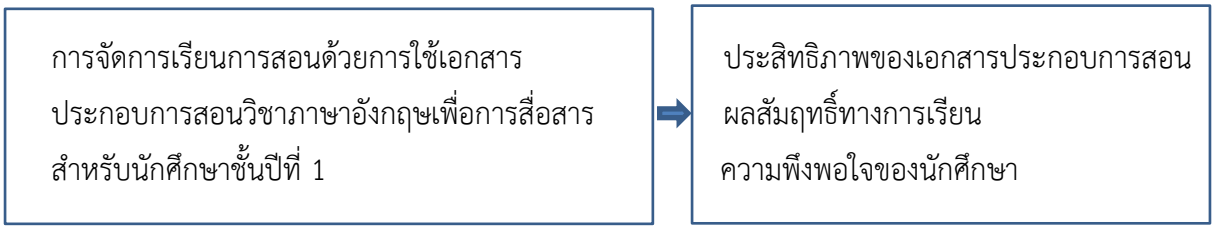
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้ 1) หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) แนวทาง เป้าหมายและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 4) แนวคิดเกี่ยวกับเอกสารประกอบการสอน 4) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจ และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนการทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง (One Group Pre-test Post-test Design) (กรมวิชาการ, 2535 : 98)

2. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างการจัดหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา ตัวอย่างบทสนทนาและแบบฝึก จำนวน 3 หน่วยการเรียน ได้แก่

Unit 1 Making Friends ประกอบด้วย 1) Greeting and Leave-taking, 2) Introducing, 3) Thanking and Apologizing, 4) Expressing Feeling, 5) Congratulating and Complimenting, และ 6) Sharing Personal Data Information

Unit 2 English in Daily life ประกอบด้วย 1) Asking for Permission, 2) Making Requests, 3) Making Invitation, 4) Asking and Giving the Direction, และ 5) Giving Instruction and Suggestion

Unit 3 English Proficiency ประกอบด้วย 1) Shopping, 2) Telephoning, และ 3) Giving Opinion

2.2 คู่มือการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายรายวิชา วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา คำอธิบายรายวิชา จำนวนชั่วโมง/ภาคการศึกษา การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตาม ความสามารถในการทำงานเป็นทีม วิธีการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียน ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แนวการสอนและการประเมินผล ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน การประเมินและการปรับปรุงการดำเนินงานของรายวิชาและแผนการสอน จำนวน 15 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหา สาระการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ครอบคลุมเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ จำนวน 60 ข้อ และผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผ่านการทดลองใช้ (Try-out) โดยมีระดับความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์สัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ .94

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 รายการ โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือการวัดผลการศึกษาของสมนึก ภัททิยธนี. (2549) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert’s Scale) คือ พึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ของโครงสร้างคำถามและสำนวนภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลอง (Try-out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 การทดลองแบบ 1 : 1

ผู้วิจัยทำการทดลองใช้เอกสารประกอบการสอนกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ภาคปกติ) ปีการศึกษา 2564 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อหาความเหมาะสมของเอกสารประกอบการสอน โดยผู้วิจัยคอยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และมีการจดบันทึกข้อบกพร่องรวมทั้งข้อสงสัยต่าง ๆ ของนักศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของเอกสารประกอบการสอน ซึ่งมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 41.33/64.00 1.5.

3.2 การทดสอบแบบ 1 : 10 ผู้วิจัยทำการทดลองใช้เอกสารประกอบการสอนกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ภาคปกติ) ปีการศึกษา 2564 คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการปกครอง จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีผลการเรียนเก่ง จำนวน 3 คน ปานกลาง จำนวน 4 คน และอ่อน จำนวน 3 คน เพื่อหาความถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อหา เวลา การทดลองกลุ่มย่อยจะใช้เอกสารประกอบการสอน คู่มือการจัดการเรียนการสอน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ซึ่งมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.00/81.20

3.3 การทดลองภาคสนามกับนักศึกษา ผู้วิจัยทำการทดลองใช้เอกสารประกอบการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ภาคปกติ) ในปีการศึกษา 2564 คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และคณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาศาสนาและวัฒนธรรมที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 31 คน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริงตามคู่มือการจัดการเรียนการสอน มีการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้และการทดสอบด้วยการใช้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดทุกกิจกรรมเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง และเพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 ซึ่งมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.57/82.14

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4.1 ก่อนการดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 ข้อ แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน

4.2 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนจริงตามคู่มือการจัดการเรียนการสอนและใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง (ไม่รวมกับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) มีการบันทึกคะแนนจากการตรวจแบบฝึกและการทดสอบประจำหน่วยการเรียนทุกหน่วยการเรียน

4.3 หลังจัดการเรียนการสอนครบทุกหน่วยการเรียนแล้ว จัดให้มีการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการทดสอบหลังเรียน

4.4 สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E1/E2 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

5.3 วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 85.01/84.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวน (แบบฝึกและการทดสอบหน่วยการเรียน)	คะแนนระหว่างเรียน					คะแนนทดสอบหลังการเรียนนักศึกษา				
	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ
31	280	7,379	238.03	4.21	85.01	60	1,574	50.77	1.89	84.62

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการตรวจแบบฝึกและการทดสอบประจำหน่วยเฉลี่ย 238.03 คิดเป็นร้อยละ 85.01 และคะแนนการทดสอบหลังการเรียน เฉลี่ย 50.77 คิดเป็นร้อยละ 84.62 จึงสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ 85.01/84.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

การทดสอบ	$\overline{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	32.61	3.02	18.16	1.13	8.14655*	30	0.01
หลังเรียน	50.77	1.89					

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีคะแนนการทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 32.61 คะแนน และมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 50.77 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความ
1. รูปเลมเหมาะสมและนาสนใจ	4.64	0.48	มากที่สุด
2. ขนาดตัวอักษรเหมาะสมและการพิมพ์ชัดเจน	4.61	0.49	มากที่สุด
3. ภาพประกอบเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	4.51	0.50	มากที่สุด
4. เนื้อหาถูกต้อง เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
5. การเรียงลำดับเนื้อจากง่ายไปหายาก เข้าใจง่าย	4.54	0.50	มากที่สุด
6. เนื้อหาและแบบฝึกนาสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ได้	4.70	0.46	มากที่สุด
7. เอกสารประกอบการสอนช่วยให้จัดกิจกรรมการรียนได้เหมาะสม	4.54	0.50	มากที่สุด
8. เอกสารประกอบการสอนช่วยในการเตรียมตัวก่อนเรียนได้ดี	4.67	0.47	มากที่สุด
9. เอกสารประกอบการสอนช่วยให้กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.54	0.50	มากที่สุด
10. เอกสารประกอบการสอนช่วยในการศึกษานอกเวลารียน	4.67	0.47	มากที่สุด
11. เอกสารประกอบการสอนช่วยพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ดี	4.70	0.46	มากที่สุด
12. นักศึกษาสนใจ มีความสุขและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ	4.67	0.47	มากที่สุด
13. นักศึกษามีทักษะและสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีขึ้น	4.61	0.49	มากที่สุด
14. นักศึกษาสามารถนำทักษะทางภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน	4.58	0.50	มากที่สุด
15. นักศึกษาชอบการเรียนภาษาอังกฤษ	4.61	0.49	มากที่สุด
รวม/เฉลี่ย	4.61	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับ “มากที่สุด” ทั้งในภาพรวมและในทุกรายการ โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.61

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 85.01/84.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับ “มากที่สุด” ทั้งในภาพรวมและในแต่ละรายการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 85.01/84.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีรูปเลมเหมาะสมและนาสนใจ ขนาดตัวอักษรเหมาะสมและการพิมพ์ชัดเจน ภาพประกอบเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา เนื้อหาถูกต้อง เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากและเข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสม มีแบบฝึกช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี มีการจัดทำเอกสารตามหลักการ มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้งที่เป็นคำศัพท์ เนื้อหา ตัวอย่างประโยค มีสถานการณ์ในการฝึกทักษะทางภาษาที่เหมาะสม มีกระบวนการพัฒนาที่ผ่านการตรวจสอบและการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้อย่างเป็นระบบและมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพ ทำให้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมใจ เพชรชิต, ราตรี นันทสุคนธ์ และนวลอนงค์ บุญญฤทธิพงศ์. (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพเฉลี่ย 83.29/80.56 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นให้มีประสิทธิภาพ พบว่า เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 83.25/ 83.33

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นเอกสารประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง มีความเหมาะสมทั้งในด้านรูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ รูปแบบและขนาดตัวอักษรชัดเจน มีตัวอย่างประโยค มีแบบฝึกและมีแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียน สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาให้ความสนใจและได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างสนุกสนาน ทำแบบฝึกและแบบทดสอบได้ มีการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษของตนเองดีขึ้นและมีผลการประเมินทั้งในด้านการเรียนและทักษะทางภาษาดีขึ้น ทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมใจ เพชรชิต, ราตรี นันทสุคนธ์ และนวลอนงค์ บุญญฤทธิพงศ์ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง

อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน วิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของทวี เทศมาศ (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี พบว่า นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐพล แซลี, พลอย แซม่า, และถิรวิท ไพรมหานิยม (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้เอกสารประกอบการ เรียนเรื่อง Hello Kitty ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ เฉลี่ย 36.43 คิดเป็นร้อยละ 91.07 นักเรียนร้อยละ 80 มีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 80 และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นให้มีประสิทธิภาพ ที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับ “มากที่สุด” ทั้งในภาพรวมและในแต่ละรายการ เนื่องมาจากนักศึกษาเห็นว่า นอกจากเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ มีรูปภาพที่เหมาะสม ขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมชัดเจน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายแล้ว ยังช่วยให้จัดกิจกรรมการเรียนได้ดี ช่วยในการเตรียมตัวก่อนเรียน ช่วยให้กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ สามารถใช้สำหรับศึกษานอกเวลารียนได้ดี ช่วยพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษ ช่วยให้การเรียนภาษาอังกฤษสนุกและมีความสุขกับการเรียน ช่วยให้เกิดทักษะและสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีขึ้น สามารถนำทักษะทางภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ทำให้นักศึกษาสนใจและชอบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น จึงมีความพึงพอใจต่อการใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับ “มากที่สุด” สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมใจ เพชรชิต, ราตรี นันทสุคนธ์ และนวลอนงค์ บุญญฤทธิพงศ์ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่นในระดับมากที่สุด ทั้งภาพรวมและในแต่ละรายการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของทวี เทศมาศ (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอนวิชา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช-วิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี พบว่า นิสิตที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพล แซลี, พลอย แซม่า, และ ถิรวิท ไพรมหานิยม (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง Hello Kitty ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อเอกสารประกอบการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ เรื่อง Hello Kitty ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นให้มีประสิทธิภาพ พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 85.01/84.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น ก่อนที่จะนำเอกสารประกอบการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงควรศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในเอกสารประกอบการสอน คู่มือการสอนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุตามประสงค์

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรมเสริมการเรียนรู้ภาอังกฤษ ควรเน้นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3. ควรมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนด และมีการแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนได้รับทราบเพื่อที่จะได้วางแผนและพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

4. ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนที่สนใจได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมและฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษมากขึ้น เช่น การจัดตั้งชมรมภาษาอังกฤษ กลุ่มคนรักภาษาอังกฤษ กิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ การแข่งขันเกม การทดสอบหรือการจัดค่ายภาษาอังกฤษ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมและเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามความสนใจนอกเวลาเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ไปศึกษาทดลองใช้กับผู้เรียนหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปผลการศึกษาที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาอื่น ๆ ทุกรายวิชาและทุกชั้นปีของนักศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้สื่อผสมหรือการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **ครูกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ. (2535). **การวิจัยเชิงพัฒนาระดับโรงเรียน.** เอกสารการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 162/2535 กองวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2542).**การพัฒนาศัพท์สัมพันธ์ด้านการศึกษาทางไกล.** รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นันทกา ท่าวุฒิ. (2542). **ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียน.** กรุงเทพมหานคร: เธิร์ดเวฟเอ็ดยุเคชั่น.

ณัฐพล แซ่ลี, พลอย แซ่ม้า, และถิรวิท ไพรมหานิยม (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง Hello Kitty สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาบ่อคำวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร**. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,**6(12),24-34.

ทวี เทศมาศ. (2557). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้เอกสารประกอบการสอน วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.** สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

เมธาพันธ โพธิธีรโรจน์. (2557). การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**, 5(1), 48 – 50.

ศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ. (2564). การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการตลาดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**,15(3),59-73.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2540). **พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศิริวรรณ พยาการ. (2561). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Learning Together (LT) เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สยามรัฐ ลอยพิมาย และ ชัยวัฒน์ วารี. (2557). **ผลของการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา.** หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.

สมใจ เพชรชิต, ราตรี นันทสุคนธ์ และนวลอนงค์ บุญญฤทธิพงศ์. (2556). **การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนวิชา ง 30267 เรื่อง อาหารไทยเพื่อสุขภาพจากผักสีเขียวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สมเดช สีแสง และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสายครูผู้สอน**. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2549). **การวัดผลการศึกษา.** มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). **แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

เสาวภาคย์ ศรีโยธา. (2555). **ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1.** สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Effect of Active Learning with Emphasizing Higher Order Questions in Logic upon Mathematics Learning Achievement and Mathematical Communication Ability of Mathayomsuksa 4 Students

อรุณรัตน์ สร้อยทอง
นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์
วันทนีย์ นามสวัสดิ์
สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Arunrat Soithong
Narumon Sakpakornkan
Wantanee Namsawat
Major of Curiculum and Learning Management Buriram Rajabhat University
Email: arunrat.soi@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 17 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 12 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 14 พฤษภาคม 2567
Received: April 17, 2024; Revised: May 12, 2024; Accepted: May 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; การใช้คำถามระดับสูง; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การสื่อสารทางคณิตศาสตร์

Abstract

The research aimed 1) to compare the learning achievement before and after studying logic by active learning with emphasizing higher order question of Mathayom 4 students, 2) to compare learning achievement after studying logic b with the criteria of 70 percent, and 3) to compare mathematical communication ability after studying logic with the criteria of 70 percent. The sample of this study were 45 Mathayom Suksa 4 students at Nongki Phitthayakhom School. Research tools include: 1) 12 lesson plans, 2) a test to measure learning achievement, 30 items. and 3) a test to measure ability in Mathematical communication, 5 items. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and hypothesis was tested by using Dependent Sample t-test and One Sample t-test.

The results of the study were as follows: 1) Learning achievement after studying logic was significantly higher than before learning at the .05, 2) Learning achievement after studying logic was higher than the 70% criteria with statistical significance at the .05 level, and 3) Mathematical communication ability after studying logic is higher than the 70% criteria with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Active Learning; Higher Order Questions; Learning achievement; Mathematical Communication Ability

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาคุณภาพมนุษย์ให้มีศักยภาพต้องอาศัยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้อย่างรอบด้าน มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการคิดพิจารณาตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุมีผล การพัฒนานักเรียนสำหรับปัจจุบันและอนาคตให้ความสำคัญและส่งเสริมความรู้ การเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการสื่อสาร การคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหา การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รู้เท่าทันและมีความสามารถในการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีการสื่อสาร สื่อความหมาย การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ถึงสภาพ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปัญหาหรือสถานการณ์รอบตัวได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถช่วยให้คาดการณ์ ในการวางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ผ่านมาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังมีปัญหาและไม่ประสบความสำเร็จตามที่มาตรฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเห็นได้จากการทดสอบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในปีการศึกษา 2562 และ 2563 มีคะแนนเฉลี่ย 21.97 ที่มีค่าต่ำกว่าระดับประเทศที่มีค่าเฉลี่ย 25.41 และมีคะแนนเฉลี่ย 22.86 ที่มีค่าต่ำกว่าระดับประเทศที่มีค่าเฉลี่ย 26.04 ตามลำดับ ในปีการศึกษา 2564 และ 2565 มีคะแนนเฉลี่ย 22.62 ที่มีค่าสูงกว่าระดับประเทศที่มีค่าเฉลี่ย 21.28 และ มีคะแนนเฉลี่ย 24.03 มีค่าสูงกว่าระดับประเทศที่มีค่าเฉลี่ย 21.61 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทั้ง 4 ปีย้อนหลัง พบว่าสาระที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา คือ สาระจำนวนและพีชคณิต จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีผลการทดสอบในรายจุดประสงค์และการสอบในระดับชั้นเรียนต่ำในสาระการเรียนรู้ จำนวนและพีชคณิต ในเนื้อหา เรื่อง ตรรกศาสตร์ ยากต่อการทำความเข้าใจ มีสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มเข้ามา มีคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ทำให้เนื้อหานี้เป็นเรื่องที่ค่อนข้างมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนยังมีพื้นฐานในทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ที่ไม่ดี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไม่ประสบความสำเร็จ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แนวทางในการแก้ไขปัญหาของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นหลักการสำคัญใหญ่ที่นำไปประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการคิดและการออกแบบการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่นำไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหมายและมีความท้าทายมากกว่าอดีต และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องการกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของฮัซซาน ลาปิดอทและลาโกนิส (Hazzan, Lapidot & Ragonis. 2011: 16-18) เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรม นักเรียนได้นำเสนอ อภิปรายและสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการแก้ไขปัญหาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ใช้ศัพท์ สัญลักษณ์และโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ได้อย่างเต็มที่ โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสารแนวคิด เพื่อให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดกันภายในห้องเรียน อีกทั้งการสื่อสารยังทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจแนวคิดของผู้อื่นได้ โดยการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

คณะ (Bloom et al. 1956 : 18-19) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน การใช้คำถามกระตุ้นการสื่อสารของนักเรียนต้องเป็นคำถามที่พัฒนาความคิดขั้นสูงของนักเรียนซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า (วัชรา เล่าเรียนดีและคณะ, 2560 : 27) การพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ต้องอาศัยทักษะในการเขียน การนำเสนอและการอภิปราย ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจแก้ปัญหาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียน

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยคำถามระดับสูงที่ใช้นั้นจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด การสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการอภิปราย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนมีการสื่อสารคณิตศาสตร์ด้วยการเขียนสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

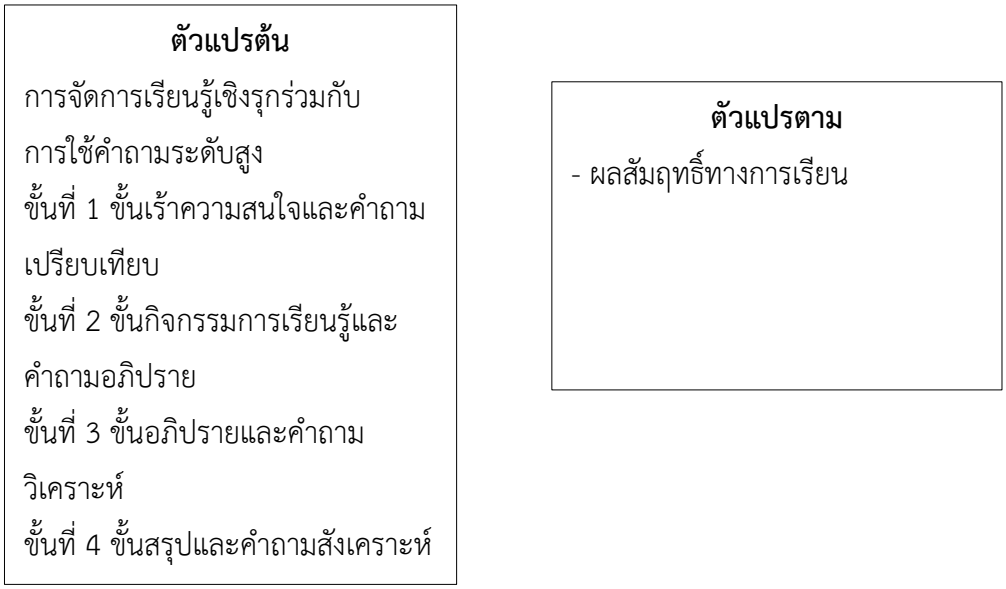
สมมติฐานในการศึกษา

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากร นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนหนองกี่พิทยาคม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 การจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ (สายวิทย์ - คณิต) จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 184 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ (สายวิทย์ - คณิต) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาจากโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (ประสาท เนืองเฉลิม, 2564: 136-137)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีค่าความเหมาะสมของแผน การจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ 4.65 - 4.75

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.20

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

- 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.24 - 0.69 และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยแบบแสดงวิธีทำ จำนวน 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.48 - 0.59 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.35 - 0.64 ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha Coefficient) ของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไปทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียน 45 คน

4.2 ดำเนินการทดลองสอน โดยผู้วิจัยทำการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 แผน ใช้เวลารวม 12 ชั่วโมง

4.3 หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ สำหรับใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นชุดเดียวกับข้อสอบก่อนเรียน ตรวจเก็บคะแนน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หา ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ One Sample t-test

5.4 เปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียน ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ One Sample t-test

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สรุปผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้สรุปเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.I	df	t
ก่อนเรียน	45	30	10.22	2.645	44	36.465*
หลังเรียน	45	30	23.40	2.666		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.22 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.40 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.I	df	t
หลังเรียน	45	30	23.40	2.666	44	6.038*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน เท่ากับ 21 คะแนน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.40 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.I	df	t
หลังเรียน	45	36	28.24	3.83	44	5.329*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จำนวน 5 ข้อ 36 คะแนน เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน เท่ากับ 25.2 คะแนน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 28.24 ซึ่งมีคะแนนความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและเรื่องที่เรียน มีการเร้าความสนใจของนักเรียนที่ทำให้นักเรียนเตรียมความพร้อมก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยวิธีการสื่อสารการอภิปรายและยังมีกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของฮัซซาน ลาปิดอทและลาโกนิส ที่กล่าวถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นเร้าความสนใจ ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นอภิปรายและขั้นสรุป ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา ประแดง (2563 : 65-68) ได้ทำการวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนสนุกสนาน ได้มีการทบทวนความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซิมูดซี (Zimudzi, E. 2012 : 284) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของฮัซซาน ลาปิดอทและลาโกนิส เป็นการใช้รูปแบบการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เกิดการเรียนรู้ภายในตัวเองและกระตุ้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมและนำคำแนะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่ให้นักเรียนได้มีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวรรณ นัยเนตร (2560 : 132) ได้ทำการวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย มีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสร้างข้อสรุปในการเรียน ส่งผลให้คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษาการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการนำเสนอ เขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ ซึ่งในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการอภิปรายข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ทำให้นักเรียนได้ฝึกการสื่อสารทางด้านการเขียนและการนำเสนอ มีการสรุปความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวิกา ปานศักดิ์ (2562 : 40) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนจริง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการสนทนา อภิปราย ให้นักเรียนสังเกตรูปแบบการแสดงแนวคิด การเขียนแสดงวิธีทำ ทำให้นักเรียนมีระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อย่างในระดับ ดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเร้าความสนใจร่วมกับคำถามแสดงการเปรียบเทียบ ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาที่สามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและเลือกกิจกรรมที่เร้าความสนใจให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของนักเรียน ขั้นกิจกรรมการเรียนร่วมกับคำถามอภิปราย ครูผู้สอนให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาแบบรายคู่หรือแบบกลุ่มเพื่อให้มีการร่วมแสดงการแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม ขั้นอภิปรายร่วมกับคำถามวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนแต่ละคู่/กลุ่มได้มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลที่ได้ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระดมความคิดและช่วยกันเพื่อแยกแยะองค์ความรู้ที่ได้มา ขั้นสรุปร่วมกับคำถามสังเคราะห์ เป็นข้อสรุปที่ได้มาจากการระดมความคิดของนักเรียน ครูผู้สอนให้นักเรียนได้สรุปความรู้ด้วยตนเอง เมื่อพบว่าข้อสรุปยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ให้ใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนหาข้อสรุปเพิ่มเติม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ครูผู้สอนต้องเตรียมกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินในแต่ละขั้นตอน การเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมที่เพียงพอในการทำกิจกรรมสำหรับทุกคน สื่อที่ใช้จะต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ในการจัดกิจกรรมในบางครั้งอาจใช้เวลามาก ครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างกติกาในการทำกิจกรรมร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น การนำเสนอด้วยการอภิปราย การอ่านประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเทคนิคและวิธีการหลากหลายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ

2.3 ควรมีการใช้คำถามในระดับความรู้ที่แสดงการประเมินค่าและการนำความรู้ไปใช้ เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะที่สูงขึ้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เอกสารอ้างอิง

กรวิกา ปานศักดิ์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนจริง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.** 13(2), 32-44.

ทิศนา แขมมณี. (2563). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนวรรณ นัยเนตร. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.** 9(26),77-90.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2564). **วิจัยการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม. (2565). **รายงานผลการประเมินตนเอง.** บุรีรัมย์ : โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม.

_____. (2565). **หลักสูตรสถานศึกษา.** บุรีรัมย์ : โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม.

วัชรา เล่าเรียนดีและคณะ. (2560). **กลยุทธ์จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : เพชรเกษมพริ้นติ้ง.

วิชุดา ประแดง. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 12(2), 60-71.

สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ(สทศ.). (2562). **รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2563). **รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2564). **รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2565). **รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุรัสดี เกรียมโพธิ์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.** 22(1), 32-46.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Bloom B, et al. (1956). **Taxonomy of Education Objective Book 1: Cognitive Domain.** London: Longman Group.

Hazzn O, et al. (2011). **Guide to Teaching Computer Science: An Activity-Based Approach.** London: Springer London Dordrecht Heidelberg New York.

Zimudzi, E. (2012). **Active Learning for Problem Solving in Programming in a Computer Studies Method Course**. Department of Mathematics and Science Education. University of Botswana. Gaborone.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

School Administration Guidelines Based on the Four Principles of Sangahavatthu by Administrators of Childdevelopment Center Under the Local Administrative Organization, Wapipathum District, Mahasarakham Province

ทิมธิยา ปาลี
ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Timtiya Palee
Theeraphat Thinsandee
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus
E–mail: timtiya.pal@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 24 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 17 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 19 สิงหาคม 2567
Received: March 24, 2024; Revised: August 17, 2024; Accepted: August 19, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและครูผู้สอน จำนวน 145 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่า $PNI_{Modified}$ รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สภาพพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการจำเป็นสูงสุดได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร ส่วนแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดหาสื่อการเรียนที่เหมาะสม บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถ และมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี อาคารสถานที่ต้องปลอดภัย สะอาด และเหมาะกับการจัดกิจกรรมการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เรียนรู้ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่สมดุล เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This thesis aims to study and propose guidelines for school administration based on the Four Principles of Sangahavatthu by Administrators of Child Development Center under the Local Administrative Organization, Wapipathum District, Mahasarakham Province with two main objectives were 1) to study the current conditions, desired conditions and needs in the administration of educational institutions. 2) to propose guidelines for the administration of educational institutions. The sample group consisted of 145 local government administrators and teachers, and 5 key informants. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with content validity of 0.67- 1.00 and overall reliability of 0.97. Data analysis used percentage, mean, standard deviation, and needs assessment using PNI Modified, as well as descriptive analysis.

The research results found that: The current state of the administration of early childhood development centers in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province, in accordance with the principles of the Four Bases of Social Conduct (Sangahavatthu 4), is at a moderate level. Particularly, the aspect of participation and support from all sectors is rated as moderate, while the overall management of the centers has the lowest average score. The desired condition is generally at a high level, especially in the management of early childhood development centers. The highest priority needs are in the areas of management, curriculum and activities, and personnel. The guidelines for managing early childhood education centers according to the Sangahavatthu 4 principles, as implemented by local administrative officers in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province, include the following: Early childhood centers should systematically organize data management, continuously promote the training and development of staff, and ensure appropriate educational materials are provided. Personnel must possess the necessary knowledge, skills, and good interpersonal relationships. Facilities should be safe, clean, and suitable for learning activities. There should be balanced curriculum development and activities, with opportunities for all stakeholders to participate

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

in the development of early childhood education and support the operations of the center comprehensively

Keywords: School administration; The Four principles of Sangahavatthu; Administrators, The Child Development Center.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอด ในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน รูปแบบการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระบบ ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาระดับปฐมวัย อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีความเลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหาร จัดการด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561, หน้า 1)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในหลายช่วงอายุเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2–5 ปี ที่เข้ารับการบริการทุกคนให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มีพัฒนาการตามวัยอย่าง เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลมีพัฒนาการที่เหมาะสมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านวินัย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อใน ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ดังนั้นเพื่อให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะครู/ผู้ดูแลเด็ก บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อ เกื้อหนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของ ประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561, หน้า 3)

การบริหารจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองได้ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยหรือก่อนปฐมศึกษามีอายุระหว่าง 3 - 5 ปีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่ต้องรับผิดชอบในการปูพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ให้แก่เด็กเล็กให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆด้าน การบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำเป็นที่จะได้รับความร่วมมือจากทั้งระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ มิใช่เป็นเพียงความรับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องจัดการศึกษาพัฒนาเด็กในชุมชนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัย เพราะฉะนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตในทุกๆ ด้านอีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังเป็นทางเลือกหนึ่งที่บุคคลในชุมชนต่างให้ความสำคัญและความ เชื่อใจในการให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานตลอดจนการส่งเสริม พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องมีทั้งคุณภาพและมาตรฐาน มีบุคลากรที่มีความชำนาญการ ทั้งด้านความรู้และในวิชาชีพ เพื่อช่วยในการพัฒนาเด็กเล็กให้มีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่น, 2561,หน้า 3)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอวาปีปทุม จัดหวัดมหาสารคาม มีภารกิจด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยซึ่งมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 3-5 ปี โดยครอบคลุมการจัดการศึกษาในด้านต่างๆทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากรายงานการตรวจประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาด้านปฐมวัย (SAR) พบว่า เรื่องปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบ ด้านบุคลากรในการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กที่มี คุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ด้านอาคารสถานที่และปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศตามแบบแปลนที่ถูกต้อง ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร (ข้อมูลรายงานผลการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2565)

จากความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจึงต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาได้เต็ม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

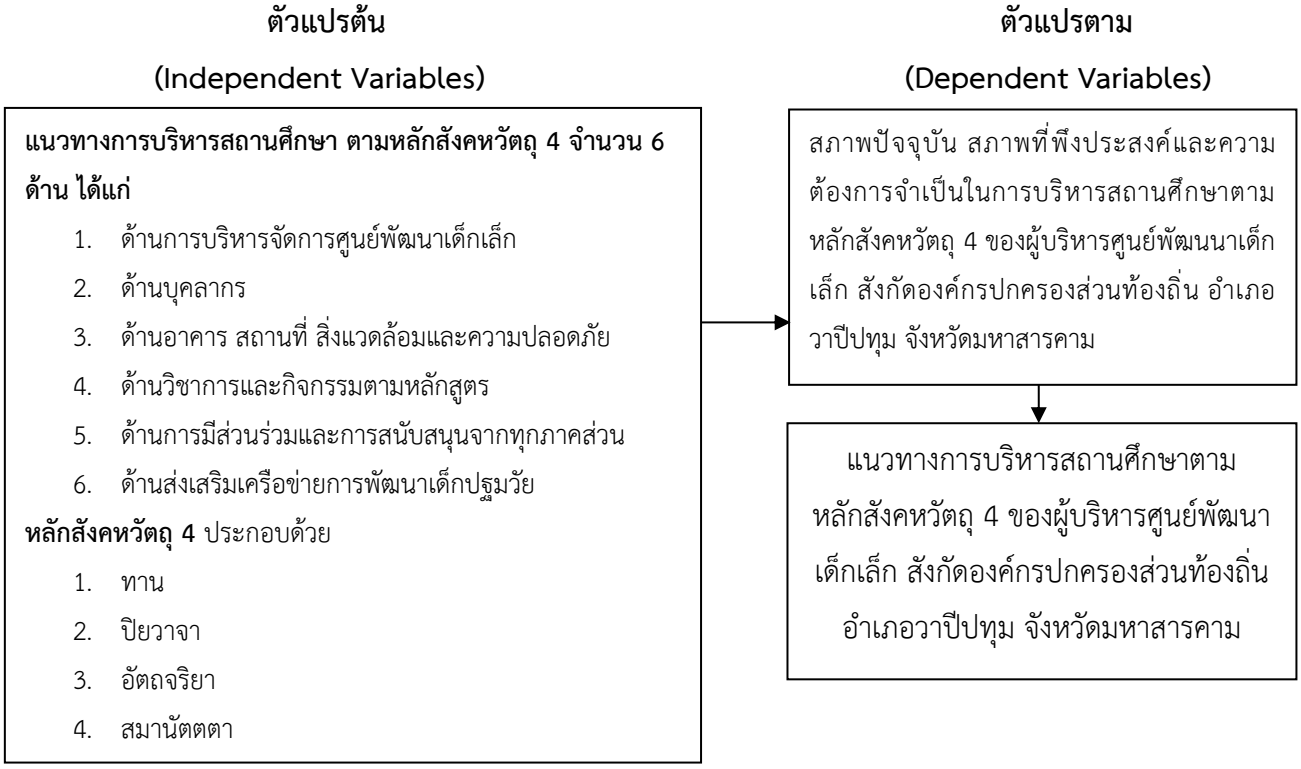
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสำคัญการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามและนำข้อมูลผลที่ได้จากการวิจัยใช้ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้พัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2565ได้จากการใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้วิธีการการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเลือกวิธีการสุ่มจับฉลาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, *หน้า* 121) จำนวน 145 คนแบ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 32 คน ครูและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5ระดับแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ลักษณะแบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด,2560) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวบรวม เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
ตามหลักสังคหวัตถุ 4	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.14	0.65	ปานกลาง	6	4.32	0.60	มาก	1
2.ด้านบุคลากร	3.16	0.64	ปานกลาง	4	4.27	0.53	มาก	3

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
3.ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.17	0.60	ปานกลาง	3	4.25	0.51	มาก	4
4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.15	0.65	ปานกลาง	5	4.29	0.53	มาก	2
5.ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.20	0.59	ปานกลาง	1	4.23	0.50	มาก	6
6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.18	0.62	ปานกลาง	2	4.24	0.54	มาก	5
รวมเฉลี่ย	**3.17**	**0.63**	**ปานกลาง**	**-**	**4.27**	**0.54**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.17, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X}$ = 3.20, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X}$ = 3.18, S.D. = 0.62) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (X = 3.17, S.D. = 0.60) ด้านบุคลากร (X = 3.16, S.D. = 0.64) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.15, S.D. = 0.65) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 3.14, S.D. = 0.65)

สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระกับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.53) ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.53) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.51) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.54) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.50)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็น แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	I - D	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.14	4.32	1.18	0.38	1
2.ด้านบุคลากร	3.16	4.27	1.11	0.35	3
3.ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.17	4.25	1.08	0.34	4
4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.15	4.29	1.14	0.36	2
5.ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.20	4.23	1.03	0.32	6
6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.18	4.24	1.06	0.33	5
รวมเฉลี่ย	**3.17**	**4.27**	**1.10**	**0.35**	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็น แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ย = 0.35 เมื่อพิจารณาด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่า $PNI_{Modified}$ = 0.38 รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร $PNI_{Modified}$ = 0.36 ด้านบุคลากร $PNI_{Modified}$ = 0.35 ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย $PNI_{Modified}$ = 0.34 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย $PNI_{Modified}$ = 0.33 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน $PNI_{Modified}$ = 0.32

การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันได้แก่ ควรมีการจัดบริหารจัดการข้อมูลให้กับทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูล ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามให้กับผู้เรียน พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จัดหาสื่อ หนังสือ วัสอุอุปกรณ์การเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและส่งเสริมพัฒนาการให้เกิดการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยถือปฏิบัติตามระเบียบทำหลักสูตรเพื่อให้การนิเทศ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กำกับติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมไปถึงการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดหาสื่อ

2. ด้านบุคลากร อันได้แก่ บุคลากรควรมีความรู้ความสามารถ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน มีความรับผิดชอบมุ่งมั่น เสียสละเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและงานที่ได้รับผิดชอบได้เป็นอย่างดีมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มีความเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อันได้แก่ ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเองและผู้อื่น มาตรการในการควบคุมอันตรายต่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอทุกๆ 3 เดือน การจัดสถานที่ให้สะอาด เพียงพอเหมาะกับการจัดกิจกรรม มีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน การป้องกันอุบัติภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อันได้แก่ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา มีการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอนจริง จัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็กจัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม มีสื่อและนวัตกรรม ที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อันได้แก่ ควรมีส่วนร่วมจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน จัดทำสมุดสื่อสารการจัดทำป้ายนิเทศ การประเมินผลและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อันได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน ท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึงการสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

1. สภาพปัจจุบัน แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยปานกลางจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนรองลงมาคือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับและด้านที่มีเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการบริหาร การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามที่เหมาะสมตามวัยและตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน (อัตถจริยา) การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีความเสมอต้นเสมอปลาย ทำตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ (สมานัตตตา) การบริหารจัดการด้วยความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ข้อมูลทุกฝ่ายแบ่งเท่าเทียมกันก่อนดำเนินงาน (ทาน) การบริหารจัดการงาน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปฏิบัติติตนสม่ำเสมอ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (สมานัตตตา) และสอดรับกับงานวิจัยของ อัญชลี หลักชัย (2562,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ

3. ค่าดัชนีลำดับความต้องการ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีค่าเท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (0.38) รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร (0.36) ด้านบุคลากร (0.35) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (0.34) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0.33) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (0.32) ทั้งนี้ เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในหลายช่วงอายุเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2–5 ปี ที่เข้ารับ การบริการทุกคนให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มีพัฒนาการตามวัยอย่าง เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลมีพัฒนาการที่เหมาะสมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านวินัย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อใน ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ และสอดรับกับงานวิจัยของดวงใจ เกื้อหนุน (2558) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตาบล จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการประเมินผลและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายจะช่วยให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง การแบ่งปันทรัพยากร เช่น วัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และการบริจาคเงิน จะช่วยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันอย่างมีน้ำใจและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การหาค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอันดับต้น ค่าที่มีค่าเฉลี่ย 0.30 ขึ้นไปและค่า PNI ควรนำมาพิจารณาพัฒนาเป็นอันดับแรก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัย แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการบริหาร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสังกัด ซึ่งจะทำให้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ:กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559**. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2563.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). **คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์.(2565).**การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุตรดิตถ์**.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ดวงใจ เกื้อหนุน. (2558). **แนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชัยภูมิ**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยา สาส์น.

บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. (2553). **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**.(พิมพ์ครั้งที่ 6). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรทิพย์ วารีนิล. (2563). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง**.มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุทธยา.

ลภัตสดา นราพงษ์. (2560). **แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วันเพ็ญ กงเพชร. (2558). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้กอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

วาศินี อินทร์งาม. (2557). **สภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550ก). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนด**

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อัญชลี หลักชัย. (2562). **การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกชุมชน: กรณีศึกษาด่านชุมชนปากหวาน ตำบลกุดเสลา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

Building a Road Safety Culture through Community Mechanisms: A Case Study of the Sweet-Talking (Positive communication) Community Checkpoint in Kudsalao Sub-district, Kantharalak District, Sisaket Province

ชญานิน กฤติยะโชติ
สุภาภรณ์ ทัศนพงศ์
อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์
ประสิทธิ์ บุญเสนอ
ภาณุวัตร พันธ์พงษ์
แผนงานสนับสนุนการป้องกันอุบัติจราจรระดับจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
Chayanin Grittiyachote
Supaporn Thassanapong
Anuphan Suwanphan
Prasit Boonsaner
Panuwat Panpong
Lower Northeastern Provincial Road Safety Technical Support Program
E-mail: dr.chayanin@gmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0008-9272-0633

วันที่รับบทความ: 27 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 9 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 10 มิถุนายน 2567
Received: April 27, 2024; Revised: June 9, 2024; Accepted: June 10, 2024

บทคัดย่อ

อุบัติเหตุทางถนนเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับต้นๆ การสวมหมวกนิรภัยช่วยลดความรุนแรงของการบาดเจ็บทางศีรษะได้ แต่การส่งเสริมพฤติกรรมนี้ในชุมชนยังเป็นความท้าทาย งานวิจัยนี้ศึกษาประสิทธิผลของ “ด่านชุมชนปากหวาน” ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ผลการศึกษาพบว่าชุมชนสามารถดำเนินมาตรการได้ด้วยตนเอง ผ่านการสื่อสารเชิงบวกและการตักเตือนด้วยความห่วงใย โดยไม่เกิดแรงต้าน อัตราสวมหมวกนิรภัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบมาตรการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอก ข้อท้าทาย คือ การรักษาความต่อเนื่องในระยะยาว และการขยายผลไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ มาตรการนี้เป็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้กลไกชุมชนในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน การศึกษาความยั่งยืนและการขยายผลในอนาคตจะช่วยพัฒนาแนวทางสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยโดยชุมชนอย่างเป็นระบบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ : ความปลอดภัยทางถนน; การสวมหมวกนิรภัย; ด่านชุมชนปากหวาน; การมีส่วนร่วมของชุมชน; การเตือนเชิงบวก

Abstract

Road accidents were a leading cause of death. Wearing helmets was crucial to reduce the severity of head injuries. However, promoting helmet-wearing behavior in communities remained challenging. This study investigated the effectiveness of the “Sweet-Talking Community Checkpoint” in modifying helmet-wearing behavior and fostering a road safety culture through community participation in Sisaket Province. A mixed-methods design was employed. Results showed that the community could independently implement the initiative through positive communication and caring reminders without resistance. Helmet-wearing rates increased significantly. Success factors included designing the initiative to align with community culture, fostering participation, and support from local leaders and external agencies. Challenges were maintaining long-term continuity and expanding to other risk behaviors. This initiative exemplified the application of community mechanisms in creating a road safety culture. Studying its sustainability and expansion in the future will help systematically develop approaches for building road safety culture by communities.

Keywords: Road Safety; Helmet Wearing; Sweet-talking Community Checkpoint; Community Participation; Positive Reinforcement

บทนำ

ความปลอดภัยทางถนนเป็นประเด็นท้าทายระดับโลกที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาพและการพัฒนา องค์การอนามัยโลกรายงานว่า อุบัติเหตุทางถนนคร่าชีวิตกว่า 1.35 ล้านคนทั่วโลกในแต่ละปี และเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 5-29 ปี (WHO, 2018) ในประเทศไทย อุบัติเหตุทางถนนถือเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญ มีผู้เสียชีวิตสูงถึงปีละกว่า 20,000 ราย และสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563)

การสวมหมวกนิรภัยเป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลสูงในการป้องกันการบาดเจ็บทางศีรษะและลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ได้ถึงร้อยละ 42 และลดความรุนแรงของการบาดเจ็บได้ถึงร้อยละ 69 (WHO, 2018) อย่างไรก็ตาม การสวมหมวกนิรภัยในประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและชุมชน ยังอยู่ใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ระดับต่ำ เนื่องจากขาดความตระหนัก มีค่านิยมและความเชื่อที่ไม่เอื้อ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่จริงจัง (มูลนิธิไทยโรดส์, 2562)

การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยเป็นกลยุทธ์สำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างยั่งยืน วัฒนธรรมความปลอดภัยเป็นวิถีชีวิตที่ให้คุณค่ากับความปลอดภัย และแสดงออกผ่านการรับรู้ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้คนในสังคม (Cooper, 2000) การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงจากระดับรากหญ้า ผ่านการระดมพลังทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “มาตรการด่านชุมชนปากหวาน” ซึ่งเป็นความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนโดยชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ ผ่านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย มาตรการนี้ใช้หลักการสื่อสารเชิงบวก การตักเตือนด้วยความห่วงใย และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยเล็งเห็นศักยภาพและความเป็นนวัตกรรมทางสังคมของมาตรการนี้ ที่สามารถเป็นต้นแบบในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนในพื้นที่อื่นๆ รวมถึงการขยายไปสู่ประเด็นความปลอดภัยในชีวิตประจำวันด้านอื่นๆ ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของประชาชนในชุมชน โดยเปรียบเทียบอัตราการสวมหมวกนิรภัยก่อนและหลังการดำเนินมาตรการ
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ และข้อท้าทายของการนำมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” มาใช้ในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนในชุมชน ผ่านการวิเคราะห์มุมมองและประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อสังเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากกรณีศึกษา “ด่านชุมชนปากหวาน” ในการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่สามารถนำไปขยายผลและประยุกต์ใช้ในบริบทชุมชนอื่นๆ ได้

นิยามศัพท์

ความปลอดภัยทางถนน หมายถึง สภาวะที่ปราศจากความเสี่ยงหรืออันตรายจากการใช้รถใช้ถนน ทั้งต่อผู้ขับขี่ ผู้โดยสาร และผู้ใช้ถนนอื่นๆ โดยครอบคลุมมาตรการด้านวิศวกรรม การบังคับใช้กฎหมาย และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมของคนในสังคมที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยบนท้องถนนเป็นอันดับแรก และแสดงออกผ่านการปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย

ด่านชุมชนปากหวาน หมายถึง มาตรการที่ชุมชนริเริ่มและดำเนินการ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ โดยอาศัยการสื่อสารเชิงบวกและการตักเตือนด้วยความห่วงใยจากสมาชิกในชุมชนที่ทำหน้าที่ประจำด่าน

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการค้นหาปัญหา วางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

การเตือนเชิงบวก หมายถึง วิธีการสื่อสารที่เน้นการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดี และให้กำลังใจในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มากกว่าการใช้ถ้อยคำตำหนิหรือลงโทษ เพื่อสร้างแรงจูงใจและการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

ขอบเขตการวิจัย

1.ขอบเขตเชิงพื้นที่: การศึกษามุ่งเน้นไปที่การดำเนินมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ในตำบลกุดเสลา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่นำมาตรการนี้มาใช้อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จมาเป็นระยะเวลา 1 ปี ก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูลวิจัย โดยพบว่า มีแนวโน้มของอัตราการสวมหมวกนิรภัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาและบทเรียนที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

2.ขอบเขตเชิงเนื้อหา: งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ และการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนในชุมชน โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) กระบวนการดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จของมาตรการ 2) การเปลี่ยนแปลงอัตราการสวมหมวกนิรภัยก่อนและหลังดำเนินมาตรการ 3) การรับรู้และทัศนคติของคนในชุมชนต่อมาตรการ และ 4) ข้อท้าทายและแนวทางในการรักษาความยั่งยืนของมาตรการ

3.ขอบเขตเชิงประชากร: ประชากรเป้าหมายในการศึกษานี้ ได้แก่ 1) ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่สัญจรผ่านด่านชุมชนปากหวานในตำบลกุดเสลา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของมาตรการ 2) แกนนำชุมชน สมาชิกคณะกรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการ ซึ่งจะให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน ปัจจัยความสำเร็จ และความท้าทาย และ 3) ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และตัวแทนหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุนมาตรการ ซึ่งจะให้มุมมองเกี่ยวกับปัจจัยเชิงระบบและนโยบายที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (Road Safety Culture) วัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเน้นการสร้างค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนของคนในสังคม (Ward et al., 2010) การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และชุมชน ในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมอย่างยั่งยืน (WHO, 2023)

2. ความสำคัญของการสวมหมวกนิรภัยต่อความปลอดภัยทางถนน การสวมหมวกนิรภัยเป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลสูงในการลดความรุนแรงของการบาดเจ็บทางศีรษะและอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ (WHO, 2018) อย่างไรก็ตาม อัตราการสวมหมวกนิรภัยในประเทศกำลังพัฒนายังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากขาดความตระหนัก การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรค (Peltzer & Pengpid, 2014)

3. บทบาทของชุมชนในการสร้างความปลอดภัยทางถนน ชุมชนเป็นหน่วยย่อยที่สำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน ผ่านการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมทรัพยากร และการปรับเปลี่ยนบรรทัดฐานทางสังคม งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานโดยชุมชนสามารถเพิ่มอัตราการสวมหมวกนิรภัย ลดพฤติกรรมเสี่ยง และสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยได้ (Pervin et al., 2009; Crompton et al., 2011)

4. การประยุกต์ใช้หลักการเตือนเชิงบวก (Positive Reinforcement) ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้การเตือนเชิงบวกเป็นเครื่องมือทางพฤติกรรมศาสตร์ที่มีประสิทธิผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความปลอดภัย โดยเน้นการให้แรงเสริมทางบวกเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ งานวิจัยพบว่า การใช้การเตือนเชิงบวกสามารถเพิ่มอัตราการสวมหมวกนิรภัย และสร้างทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยได้ (Geller, 2005)

5. การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนในระดับชุมชน การศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของชุมชนในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ความเป็นเจ้าของ การใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างความสำเร็จ เช่น โครงการ “ชุมชนสวมหมวก 100%” ในประเทศเวียดนาม ที่ใช้แกนนำชุมชนและเยาวชนในการรณรงค์ (Pervin et al., 2009) และโครงการ “ตำบลสีขาว” ในจังหวัดขอนแก่น ที่ใช้คณะกรรมการหมู่บ้านในการขับเคลื่อน (ยุวดี เกตสัมพันธ์ และคณะ, 2562)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว เห็นได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนโดยเฉพาะการส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยนั้น จำเป็นต้องอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคนิค

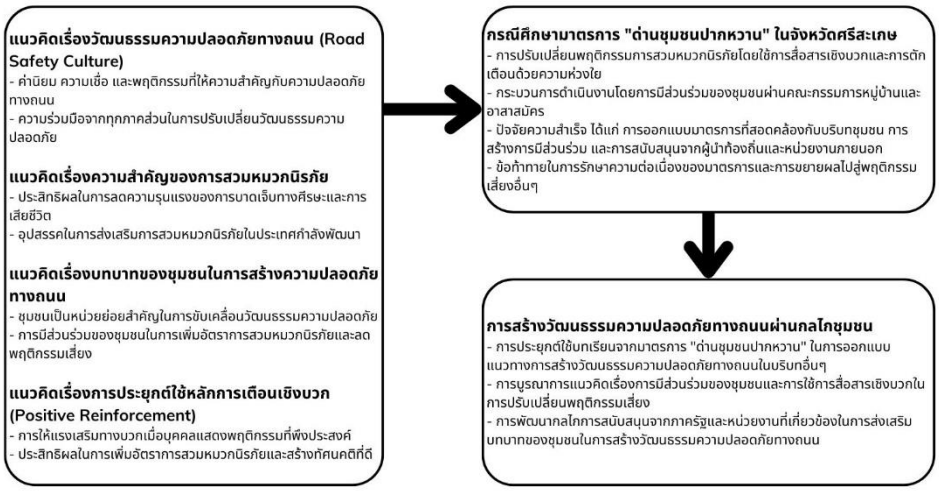
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบวก งานวิจัยนี้จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ผ่านการศึกษากรณีตัวอย่างความสำเร็จของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” และสกัดบทเรียนสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขยายผลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย พัฒนาจากการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ 1) ทฤษฎีวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture Theory) ซึ่งเน้นการสร้างค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ผ่านความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม 2) แนวคิดเรื่องความสำคัญของการสวมหมวกนิรภัย ซึ่งเป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลสูงในการลดความรุนแรงของการบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ 3) แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ซึ่งเน้นบทบาทของชุมชนในฐานะหน่วยย่อยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) ทฤษฎีการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement Theory) ซึ่งเป็นหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ใช้การให้แรงเสริมเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคงอยู่ของพฤติกรรมนั้น

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้จึงเป็นการนำแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกชุมชน โดยใช้กรณีศึกษามาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” เป็นจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจและสกัดบทเรียนสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนที่มีประสิทธิผลและยั่งยืนต่อไป ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ: ประชากรคือผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่สัญจรผ่านด่านชุมชนปากหวานในตำบลกุดเสลา โดยสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) จำนวน 235 คน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ: ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ เจ้าหน้าที่รัฐ และตัวแทนหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน รวมจำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสำรวจอัตราการสวมหมวกนิรภัย ซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัย และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความตรง (CVI) เท่ากับ 0.92 และทดสอบความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

3.2 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ซึ่งครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ และข้อท้าทายของมาตรการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บข้อมูลอัตราการสวมหมวกนิรภัยก่อนเริ่มมาตรการ และหลังดำเนินมาตรการไปแล้ว 3 เดือน โดยใช้แบบสำรวจ

4.2 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามแนวคำถามที่กำหนด พร้อมบันทึกเสียงและจดบันทึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ: วิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราการสวมหมวกนิรภัยก่อนและหลังดำเนินมาตรการ ด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ: วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และตีความหมายเพื่อสกัดข้อค้นพบสำคัญ

6. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

6.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัย และสิทธิของกลุ่มตัวอย่างก่อนเก็บข้อมูล

6.2 ขอความยินยอมด้วยวาจาในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม

6.3 รักษาข้อมูลเป็นความลับ ไม่เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลที่สามารถสืบไปถึงตัวบุคคลได้

6.4 นำเสนอข้อมูลในภาพรวม ไม่มีการวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่สัญจรผ่านด่านชุมชนปากหวานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.20 ก่อนดำเนินมาตรการ เป็นร้อยละ 52.94 หลังดำเนินมาตรการเป็นระยะเวลา 3 เดือน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบอัตราการสวมหมวกนิรภัยก่อนและหลังดำเนินมาตรการ

การสวมหมวกนิรภัย	ก่อนดำเนินมาตรการ (ร้อยละ)	หลังดำเนินมาตรการ (ร้อยละ)	ค่า t	p-value
ภาพรวม	13.20	52.94	12.74	<0.001*
เพศชาย	28.40	68.70	10.35	<0.001*
เพศหญิง	20.60	62.30	9.82	<0.001*

*$p < 0.05$

จากตารางที่ 1 พบว่า อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่สัญจรผ่านด่านชุมชนปากหวานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.20 ก่อนดำเนินมาตรการ เป็นร้อยละ 52.94 หลังดำเนินมาตรการเป็นระยะเวลา 3 เดือน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า อัตราการสวมหมวกนิรภัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งในกลุ่มผู้ขับขี่ชายและหญิง โดยเพิ่มจากร้อยละ 28.4 เป็นร้อยละ 68.7 ในกลุ่มผู้ชาย และจากร้อยละ 20.6 เป็นร้อยละ 62.3 ในกลุ่มผู้หญิง

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กระบวนการดำเนินงานมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” เริ่มจากการอบรมถ่ายทอดความรู้ทักษะการบังคับเชิงบวก (BBS: Behavior Based Safety) แก่แกนนำชุมชนจำนวน 5 คน โดยวิทยากรจากแผนงานสนับสนุนการป้องกันอุบัติเหตุจราจรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นระยะเวลา 2 วัน เมื่อวันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2566 ณ โรงแรมเดอะชิค อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นแกนนำที่เข้ารับการอบรมได้นำความรู้มาถ่ายทอดต่อที่ประชุมศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนองค์การบริหารส่วนตำบลกุดเสลา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการ จากนั้นได้มีการจัดตั้งคณะทำงานด่านชุมชนปากหวาน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากคณะกรรมการหมู่บ้านและอาสาสมัครในชุมชนจำนวน 15 คน โดยมีการกำหนดจุดตั้งด่าน 1 จุด บริเวณสี่แยกบ้านทุ่งสว่าง/ตลาดคลองถม หมู่ที่ 6 ซึ่งเป็นจุดที่มีการสัญจรของรถจักรยานยนต์หนาแน่น โดยกำหนดเวลาปฏิบัติงานเป็น 1 ช่วง คือ เวลา 15.30 - 16.30 น. ของทุกวัน

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดวิธีการสื่อสารเพื่อตักเตือนผู้ขับขี่ที่ไม่สวมหมวกนิรภัย โดยเน้นการพูดคุยด้วยถ้อยคำสุภาพ ให้เหตุผลถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการสวมหมวกนิรภัย และแสดงความห่วงใยต่อความปลอดภัยของผู้ขับขี่ ดังแผนภาพที่ 2

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แผนภาพที่ 2 ผังขั้นตอนการดำเนินงานด่านชุมชนปากหวาน

2.2 ปัจจัยความสำเร็จของมาตรการ ได้แก่ 1) การออกแบบวิธีการที่สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเน้นการสื่อสารเชิงบวกและการตักเตือนด้วยความห่วงใย ทำให้เกิดการยอมรับจากคนในชุมชน 2) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ผ่านกลไกคณะทำงานด่านชุมชนปากหวาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับมาตรการ 3) การสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกุดเสลา และหน่วยงานภายนอก เช่น ศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนอำเภอกันทรลักษ์ ในด้านวัสดุอุปกรณ์และการประสานความร่วมมือ

2.3 ข้อท้าทายในการดำเนินมาตรการ ได้แก่ 1) การรักษาแรงจูงใจและความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะทำงานในระยะยาว 2) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ที่ยังมองว่าการสวมหมวกนิรภัยเป็นเรื่องไม่จำเป็น 3) การขยายผลมาตรการสู่พฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ เช่น การขับรถเร็ว การดื่มแล้วขับ ซึ่งอาจต้องใช้วิธีการที่แตกต่างออกไป

ผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่า มาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ซึ่งใช้หลักการสื่อสารเชิงบวกและการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถเพิ่มอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบมาตรการที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน และการสนับสนุนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การรักษาความยั่งยืนของมาตรการในระยะยาว และการขยายผลไปสู่ประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการหาแนวทางแก้ไข โดยอาจต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน การสร้างแรงจูงใจ และการใช้มาตรการเสริมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่อื่นๆ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ เช่น 1) การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาตรการนี้ไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นและสนับสนุนงบประมาณ 2) การบูรณาการมาตรการนี้เข้ากับแผนงานป้องกันอุบัติเหตุของหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ 3) การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลวิชาการ การบังคับใช้กฎหมาย และการประสานความร่วมมือ และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรและสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่พบว่า มาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” สามารถเพิ่มอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญนั้น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation) ซึ่งเน้นบทบาทของชุมชนในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพจากระดับรากหญ้า โดยอาศัยการระดมทรัพยากรและพลังทางสังคมที่มีอยู่ (Strack et al., 2010) รวมถึงแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม (Social marketing) ที่เน้นการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของกลุ่มเป้าหมาย (Kotler & Lee, 2008)

นอกจากนี้ การที่มาตรการดังกล่าวใช้หลักการสื่อสารเชิงบวกและการตักเตือนด้วยความห่วงใย ก็มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement theory) ซึ่งเน้นการให้รางวัลหรือแรงเสริมเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคงอยู่ของพฤติกรรมนั้น (McLeod, 2018) ในขณะเดียวกัน ยังสอดรับกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior change communication) ซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้ถ้อยคำและวิธีการสื่อสารที่กระตุ้นให้เกิดการคิดทบทวนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเชิงบวก (The Johns Hopkins Center for Communication Programs, 2016)

ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ได้แก่ การออกแบบวิธีการที่สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่า การดำเนินงานในระดับชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของสมาชิกในชุมชน ความเป็นเจ้าของ การใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ รวมถึงการสนับสนุนจากผู้นำและหน่วยงานภายนอก (Shams et al., 2019; Tetali et al., 2019)

ในขณะที่ข้อท้าทายสำคัญในการดำเนินมาตรการ ได้แก่ การรักษาแรงจูงใจของคณะทำงานในระยะยาว การปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนบางกลุ่ม และการขยายผลมาตรการสู่พฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ปี 2561 ที่ระบุว่า ความท้าทายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนน ได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การขาดการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงที่ฝังรากลึกในสังคม (มูลนิธิไทยโรดส์, 2562) รวมถึงงานวิจัยของกาญจนา ปัญญาธร (2563) ที่พบว่า การสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่องและการขยายผลในวงกว้างเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางถนนในชุมชน

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนโดยเฉพาะการส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยในระดับชุมชน จำเป็นต้องอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของชุมชน ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้เทคนิคการสื่อสารเชิงบวกและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน โดยจำเป็นต้องมีการออกแบบมาตรการให้ตรงกับความต้องการและวัฒนธรรมของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน รวมถึงการระดมการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนต่อไป

มาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” จึงถือเป็นตัวอย่างความสำเร็จของการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการขยายผลในวงกว้างและรักษาความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องมีการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐในการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานในลักษณะนี้ในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ควบคู่ไปกับการสร้างกลไกการติดตามประเมินผลและการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในระยะยาว รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. และเทศบาล) ควรพิจารณานำมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่อื่นๆ เพื่อขยายผลการส่งเสริมพฤติกรรมสวมหมวกนิรภัยให้ครอบคลุมทั้งตำบลหรือเทศบาล

1.2 สาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ควรบูรณาการมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” เข้ากับแผนงานการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น หมวกนิรภัย แผ่นพับให้ความรู้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน

1.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ทำการปกครองอำเภอ สถานีตำรวจภูธร ขนส่งจังหวัด ควรมีบทบาทในการสนับสนุนข้อมูลวิชาการ การบังคับใช้กฎหมาย และการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนในการขยายผลมาตรการไปยังพื้นที่เสี่ยงอื่นๆ

1.4 ภาคเอกชน เช่น บริษัทประกันภัย สถานประกอบการในพื้นที่ ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนที่เข้าร่วมขยายผลมาตรการ เช่น การมอบส่วนลดเบี้ยประกันภัย การเป็นเจ้าภาพกิจกรรมรณรงค์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาติดตามระยะยาวเกี่ยวกับความยั่งยืนของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ทั้งในแง่ของการคงอยู่ของอัตราการสวมหมวกนิรภัยที่เพิ่มขึ้น และการดำรงอยู่ของกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรมีการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Economic evaluation) ของมาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” เปรียบเทียบกับต้นทุนที่ใช้ไป เพื่อสร้างข้อมูลสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ เห็นถึงความคุ้มค่าในการขยายผลมาตรการ

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้มาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ เช่น การขับรถเร็ว การดื่มแล้วขับ ซึ่งอาจต้องมีการปรับวิธีการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจที่แตกต่างออกไป

2.4 ควรมีการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษามาตรการ “ด่านชุมชนปากหวาน” และนวัตกรรมชุมชนอื่นๆ ในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). **แผนปฏิบัติการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ปี พ.ศ. 2564-2570** นนทบุรี: กรมควบคุมโรค.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2563). **รายงานประจำปี 2563**. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

กาญจนา ปัญญาธร. (2563). การประเมินผลโครงการรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100% ในตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**, 8(3), 363-371.

มูลนิธิไทยโรดส์. (2562). **รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ปี 2561**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิไทยโรดส์.

ยุวดี เกตสัมพันธ์, ประภาพร ภัทราภินันท์, ศิรินทร์ทิพย์ ศศิธรอังกูร, ประนอม แก้ววิเชียร, และจิรวรรณ เล่าพูนพัฒนะ. (2562). ประสิทธิผลของการใช้มาตรการชุมชนในการส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. **วารสารควบคุมโรค**, 45(1), 57-66.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). **รายงานประเมินผลโครงการสนับสนุนการป้องกันอุบัติเหตุจราจรในระดับจังหวัด ปี 2562**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

Cooper, M. D. (2000). Towards a model of safety culture. **Safety Science**, 36(2), 111-136.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Crompton, J. L., Lue, C. C., Farnham, J., & Bae, M. (2011). A community intervention plan to increase helmet use among recreation cyclists. **Journal of Park and Recreation Administration**, 29(4), 64-77.

Geller, E. S. (2005). Behavior-based safety and occupational risk management. **Behavior Modification**, 29(3), 539-561.

Ichikawa, M., Chadbunchachai, W., & Marui, E. (2003). Effect of the helmet act for motorcyclists in Thailand. **Accident Analysis & Prevention**, 35(2), 183-189.

Kotler, P., & Lee, N. R. (2008). **Social marketing: Influencing behaviors for good** (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

McLeod, S. A. (2018, January 21). Skinner - operant conditioning. **Simply Psychology**. https://www.simplypsychology.org/operant-conditioning.html.

Peltzer, K., & Pengpid, S. (2014). Helmet use and associated factors among motorcyclists in the Association of Southeast Asian Nations: Prevalence and effect of interventions. **African Safety Promotion Journal**, 12(1), 72-86.

Pervin, A., Passmore, J., Sidik, M., McKinley, T., Thu, H. N. T., & Nam, N. P. (2009). Viet Nam's mandatory motorcycle helmet law and its impact on children. **Bulletin of the World Health Organization**, 87(5), 369-373.

Ratanavaraha, V., & Jomnonkwao, S. (2013). Community participation and behavioral changes to enhance road safety in Thailand. **Transport Policy**, 25, 111-118.

Shams, M., Shojaeizadeh, D., Majdzadeh, R., Rashidian, A., & Montazeri, A. (2011). Taxi drivers' views on risky driving behavior in Tehran: A qualitative study using a social marketing approach. **Accident Analysis & Prevention**, 43(3), 646-651.

Strack, R. W., Lovelace, K. A., Jordan, T. D., & Holmes, A. P. (2010). Framing photovoice using a social-ecological logic model as a guide. **Health Promotion Practice**, 11(5), 629-636.

Tetali, S., Lakhsmi, J. K., Gupta, S., Gururaj, G., Wadhwaniya, S., & Hyder, A. A. (2019). Qualitative study to explore stakeholder perceptions related to road safety in Hyderabad, India. **Injury**, 44(4), S17-S23.

The Johns Hopkins Center for Communication Programs. (2016). **How to do audience segmentation**. Baltimore, MD: Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Ward, N. J., Linkenbach, J., Keller, S. N., & Otto, J. (2010). **White paper on traffic safety culture**. White Papers for "Toward zero deaths: a national strategy for highway safety" Series-White Paper No. 2. Montana State University.

World Health Organization. (2018). **Global status report on road safety 2023**. Geneva: World Health Organization.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

Creative Leadership of School Administrators Affecting to Innovative Organization Under Loei Primary Educational Service Area Office 1

จรัญ กาษาวัต
พิมพ์อร สดเอี่ยม
Jarun Kasawat
Pim-on Sod-ium
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus
E-mail: jarun42896395@gmail.com

วันที่รับบทความ: 21 กุมภาพันธ์ 2567; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 5 พฤษภาคม 2567
Received: February 21, 2024; Revised: April 29, 2024; Accepted: May 5, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน 5) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 337 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี Stepwise และนำค่าสถิติที่ได้ไปสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมมีค่า อยู่ในระดับสูง 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีอำนาจพยากรณ์องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านความยืดหยุ่น 5) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.313 + 0.198(x_3) + 0.143(x_1) + 0.196(x_2) + 0.153(x_4)$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.279(x_3) + 0.212(x_1) + 0.269(x_2) + 0.215(x_4)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา;

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the level of creative leadership of school administrators, 2) to study the level of being an educational innovation organization of the school, 3) to study the relationship between the creative leadership of school administrators. Study with the school's educational innovation organization, 4) To study the creative leadership of educational institution administrators that affects the school's educational innovation organization, 5) To create a prediction equation for the creative leadership of educational institution administrators that affects the organization of educational innovation. School educational innovation the sample group used in this research was administrators and teachers in schools under the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2022, totaling 337 people. A questionnaire was used as a tool for data collection. Data analysis includes percentage, mean, and standard deviation. Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis using the Stepwise method and using the obtained statistical values to create a prediction equation.

The results of the research found that 1) creative leadership of educational administrators in schools Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, the overall level is at a high level, 2) Being an organization of educational innovation for the school. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, the overall level is at a high level' 3) The relationship between the creative leadership of school administrators and the school's educational innovation organization. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, the overall value is at a high level, 4)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Creative leadership of school administrators in all four areas has the power to predict the organization of school educational innovation. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, the overall results were statistically significant at the .01 level, including consideration of individuality. Vision Creativity and flexibility, 5) Results of the analysis of the creative leadership of school administrators that affect the school's educational innovation organization. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, it can be written as a forecast equation as follows:

The unstandardized equation of prediction was

$\hat{Y} = 1.313 + 0.198(x_3) + 0.143(x_1) + 0.196(x_2) + 0.153(x_4)$

The standard equation of prediction was

$\hat{Z} = 0.279(x_3) + 0.212(x_1) + 0.269(x_2) + 0.215(x_4)$

Keywords: The creative leadership; School Administrators; The innovative organization

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศไทย ทั้งทางด้าน วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์ ของแผนการศึกษาชาติการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในระยะแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และจะเกิดขึ้นในอัตราเร่ง ปัจจัยหลักของการพัฒนาดังกล่าว คือ การพัฒนาคนให้มีศักยภาพอันเป็นสากลพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการพัฒนาคนจะยั่งยืนได้ต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) การปฏิรูปการศึกษาให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านกระบวนการจัดการผลผลิตและปัจจัยต่าง ๆ โดยบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นทั้งผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายผู้บริหารสถานศึกษา จึงเปรียบได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญมีวิสัยทัศน์สามารถวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2553) การที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จและอยู่รอดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกขึ้นอยู่กับการมีความคิดสร้างสรรค์การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และการสร้างนวัตกรรม จากองค์กรแบบดั้งเดิม (Traditional organization) ที่เน้นการสั่งการจากบนลงล่างผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ควบคุมสั่งการและวางแผนการทำงานทั้งหมด ต้องเปลี่ยนลักษณะองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (องค์อร ประจันเขตต์, 2557)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

นวัตกรรมถูกจัดให้อยู่ในยุทธศาสตร์สำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ทั้งด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตและการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาดังนั้นนวัตกรรม และความเป็นองค์กรนวัตกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น (ชูชาติ พ่วงสมจิตร์, 2560) องค์กรที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ต้องมีผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรมการมีบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การยอมรับความผิดพลาดหรือความล้มเหลวอันเป็นผลจากความกล้าเสี่ยง การสื่อสารในระดับเดียวกัน การมีโครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น การมีมุมมองในระยะยาว ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์การพัฒนาองค์กรว่าจะพัฒนาไปอย่างไร นวัตกรรมจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการพัฒนาคน องค์กร หน่วยงาน ซึ่งนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง (สมบัติ นามบุรี, 2562) ผู้นำจะต้องใช้ทักษะกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จด้านผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของงาน ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบตลอดเวลา ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นรูปแบบและกระบวนการที่สามารถช่วยเหลือและนำบุคลากรในองค์กร ตลอดจนสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งวิธีการปฏิบัติงาน การสร้างนวัตกรรม ผู้นำสามารถบริหารงานและสร้างบรรยากาศในการกระตุ้นทีมงานในองค์กรให้มีความร่วมมือในความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นวิธีการและนวัตกรรมใหม่ ๆ แก่องค์กรเพื่อความเจริญก้าวหน้าและอยู่รอดในภาวะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สมชาย รุ่งเรือง, 2560)

จากความสำคัญของนวัตกรรมที่มีต่อองค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต และการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลที่ได้จากการศึกษา จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

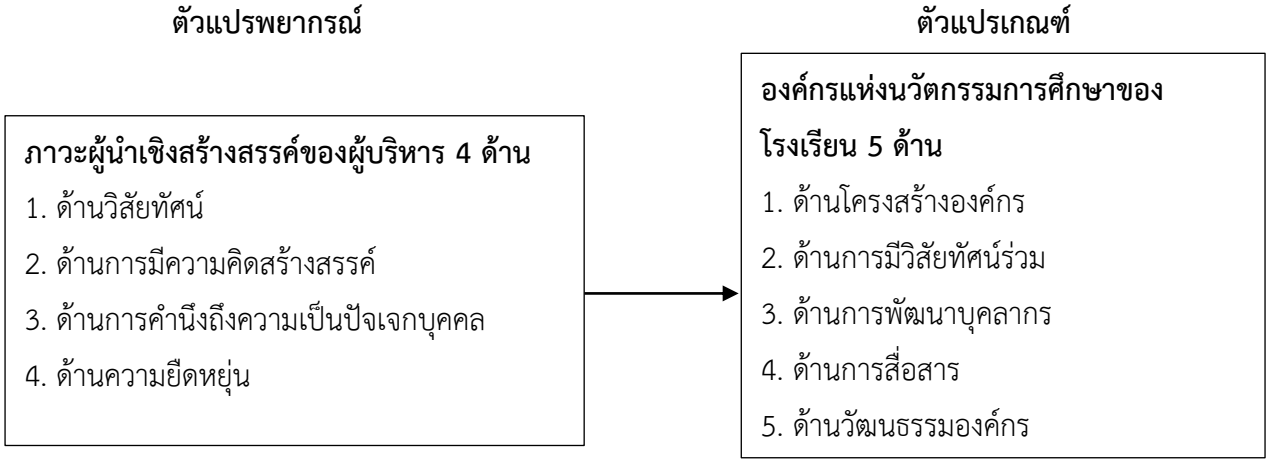
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข่อง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใชในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,586 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 337 คน ตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใชในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการคำนึกถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) ด้านความยืดหยุ่น

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างองค์กร 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการสื่อสาร 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราสวนประมาณคา (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอรท (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจาก ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา (X) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (X)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านวิสัยทัศน์ (x_1)	4.28	0.44	มาก	4
2. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2)	4.33	0.40	มาก	2

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (X)	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
3. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3)	4.34	0.41	มาก	1
4. ด้านความยืดหยุ่น (x_4)	4.32	0.41	มาก	3
รวม	**4.32**	**0.34**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.32, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3) ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2) ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.44)

2. ผลการศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (Y) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน

การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (Y)	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านโครงสร้างองค์กร (y_1)	4.30	0.42	มาก	3
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (y_2)	4.33	0.42	มาก	2
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร (y_3)	4.35	0.38	มาก	1
4. ด้านการสื่อสาร (y_4)	4.19	0.42	มาก	5
5. ด้านวัฒนธรรมองค์กร (y_5)	4.29	0.38	มาก	4
รวม	**4.29**	**0.29**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร (y_3) ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (y_2) ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสาร (y_4) ($\overline{X}$ =4.19, S.D. = 0.42)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	y_1	y_2	y_3	y_4	y_5	X	Y
x_1	1										
x_2	0.515**	1									
x_3	0.426**	0.654**	1								
x_4	0.495**	0.495**	0.719**	1							
y_1	0.575**	0.651**	0.686**	0.713**	1						
y_2	0.506**	0.591**	0.582**	0.569**	0.682**	1					
y_3	0.486**	0.489**	0.652**	0.589**	0.633**	0.588**	1				
y_4	0.273**	0.372**	0.291**	0.234**	0.303**	0.310**	0.289**	1			
y_5	0.285**	0.306**	0.363**	0.265**	0.293**	0.280**	0.342**	0.374**	1		
X	0.765**	0.811**	0.864**	0.828**	0.803**	0.688**	0.678**	0.357**	0.371**	1	
Y	0.586**	0.667**	0.707**	0.654**	0.807**	0.793**	0.778**	0.635**	0.619**	0.799**	1

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (Y) โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (rxy) เท่ากับ 0.799 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (Y) ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ r = 0.357-0.803

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปรพยากรณ์	B	$S.E._B$	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.313	0.124		10.620	.000
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3)	0.198	0.039	0.279	5.132**	.000

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตัวแปรพยากรณ์	B	$S.E._B$	β	t	Sig.
ด้านวิสัยทัศน์ (x_1)	0.143	0.027	0.212	5.246**	.000
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2)	0.196	0.033	0.269	5.858**	.000
ด้านความยืดหยุ่น (x_4)	0.153	0.035	0.215	4.386**	.000
R = 0.801 R^2 = 0.642 Adjusted R^2 = 0.637 F = 148.625					

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) จำนวน 4 ด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน มีอำนาจพยากรณ์องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (Y) โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3) ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2) ด้านความยืดหยุ่น (x_4)

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ดีที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3) (β = 0.279) รองลงมา คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2) (β = 0.269) ด้านความยืดหยุ่น (x_4) (β = 0.215) ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) (β = 0.212) ตามลำดับตัวแปรทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาขในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (Y) โดยรวมได้ร้อยละ 63.70 (R^2 = 0.637) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.17896 ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.313 + 0.198(x_3) + 0.143(x_1) + 0.196(x_2) + 0.153(x_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.279(x_3) + 0.212(x_1) + 0.269(x_2) + 0.215(x_4)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการกระตุ้นให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีค่านิยม แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สามารถโน้มน้าวความคิดให้ยอมรับการ

เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ทำให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย สามารถใช้ศักยภาพของตนในการจัดการกับปัญหา อุปสรรค ได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรศักดิ์ ปักการะโถ (2560) ได้ศึกษาการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันจิรา น้ำข้าว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ ขวัญฤทัย ภู่สาระ และคณะ. (2562) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563) ได้ศึกษาด้านบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิราวรรณ อินเกิด (2564) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาตะหนักถึงความสำคัญของนวัตกรรมการศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม การคิดค้นสิ่งใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงให้พัฒนาหรือดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย มีการคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมมาบริหารสถานศึกษา หรือแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน จนผลสัมฤทธิ์เกิดกับผู้เรียนในที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ องค์อร ประจันเขตต์ (2557) ที่กล่าวว่า องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา เป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีการสร้างสิ่งใหม่ หรือมีการพัฒนาดัดแปลงสิ่งเดิมทั้งรูปแบบวิธีการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน แล้วทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพดีขึ้น ผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวน ภารังกูล (2556) ที่ศึกษาความเป็น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี พบว่า ความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานชนก ด้วงอุดม (2562) ได้ศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก เท่ากับ 0.799 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้น สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการพัฒนาที่รวดเร็วของยุคปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาต่อยอดจากเดิมให้ดีขึ้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความยืดหยุดปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรัตน์ อยู่ประสิทธิ์ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับบรรยากาศส่งเสริมนวัตกรรมของทีมงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ กับบรรยากาศส่งเสริมนวัตกรรมของทีมงาน อยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการส่งเสริมนวัตกรรมของทีมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารวี บุตรบำรุง และคณะ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การจัดการความรู้และนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการจัดการความรู้และนวัตกรรม ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระดับมาก และสอดคล้องกับ อนุภาพ พันชำนาญ (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงและการสร้างนวัตกรรม การเป็นผู้นำที่จะประสบความสำเร็จตามที่ได้วางไว้ได้อย่างดี การบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง สำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต้องอยู่ในสภาวะที่ต้องแข่งขัน ต้องวัดผลงาน เพื่อประสิทธิภาพ และคุณภาพของการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันยังต้องปรับเปลี่ยนด้านต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อรองรับ และสนับสนุนให้องค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนและสิ่งที่มาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ย่อมหนีไม่พ้นเรื่องของ “นวัตกรรม” การพัฒนาองค์กรเพื่อให้มีความยั่งยืนมั่นคงในการเติบโตอย่างต่อเนื่องได้นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมีการมุ่งเน้น การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีอำนาจพยากรณ์องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3) ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2) และด้านความยืดหยุ่น (x_4) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suhana et al. (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม การแบ่งปันความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชนของอินโดนีเซีย นักวิชาการได้มุ่งเน้นไปที่การสำรวจเกี่ยวกับประเด็นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในองค์กร ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐากูร อนุสรณ์พาณิชกุล (2563, หน้า 14-24) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการจัดการนวัตกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จวิสาหกิจชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการนวัตกรรมมาก รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการจัดการนวัตกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จวิสาหกิจชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนล่างประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการจัดการนวัตกรรมรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับ Nancy (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำและนวัตกรรม ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านของครูในโรงเรียน การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นนวัตกรรมในองค์กร ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Asiedu et al. (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถพยากรณ์ความสามารถในการจัดการความรู้การปฏิบัติงานด้านนวัตกรรมขององค์กรได้ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และยังส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมอีกด้วย

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.279 รองลงมา คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.269 ด้านความยืดหยุ่น (x_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.215 การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์เท่ากับ 0.212 ตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (Y) มีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 63.70 (R^2 = 0.637) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.19134 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ความเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์กรให้เกิดเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาครู และมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดกับผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูหรือผู้ตามเกิดปัญญา กระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเอกลักษณ์ การสั่งการโดยให้ครูหรือผู้ตามปฏิบัติงานด้วยความรักและความเต็มใจ อยากที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จเพื่อเป้าหมายขององค์กร หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ และต้องคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ และความถนัดของครูหรือผู้ตาม ส่งเสริมการทำงานด้วยการสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจในการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ปฏิบัติงาน สนับสนุนสื่อสิ่งของอุปกรณ์ในการพัฒนา และสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ผู้นำต้องกระตุ้นครู หรือผู้ตามให้ตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กร เสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มองเป้าหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ อินเกิด (2564) ที่กล่าวว่า ความสามารถของผู้บริหารในการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสม การให้ขวัญกำลังใจในการทำงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลายทันกับโลกในยุคปัจจุบันมาใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญนภา ศรีภูธร (2562) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร ชูศรีวาส (2560) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารควรสร้างความตระหนัก นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเห็นคุณค่าของวิสัยทัศน์

1.2 ผู้บริหารควรมีวิธีกระตุ้นให้ครูมีแรงบัลดาลใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์อย่างเต็มความสามารถ

1.3 ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ

1.4 โรงเรียนควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางการสื่อสารสนับสนุนในการสร้างนวัตกรรม

1.5 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตอื่น ๆ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เอกสารอ้างอิง

กรรัตน์ อยู่ประสิทธิ์. (2562). **อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบรรยากาศส่งเสริมนวัตกรรมของทีมงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร**. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ขวัญฤทัย ภู่สาระ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. **วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์**, 21 (2), 51-60.

จันจิรา น้ำข้าว. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิราวรรณ อินเกิด. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39**. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชวน ภารังกูล. (2556). **การศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี**. (รายงานการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ชารวี บุตรบำรุง และคณะ. (2558). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้และนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 18 (3), 80-89.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). **แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฐากูร อนุสรณ์พาณิชกุล. (2563). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการจัดการนวัตกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จวิสาหกิจชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**, 9 (2), 14-24.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปานชนก ด้วงอุดม. (2562). **การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พิกุล ปัทมาตร. (2556). การศึกษาระดับปฏิบัติด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 7 (3), 157-168.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เพ็ญนภา ศรีภูธร. (2563). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สมจิตร ชูศรีวาส. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม**, 9(3), 53 - 61.

สมชาย รุ่งเรืองและธีระวัฒน์ จันทึก. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์. **Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ**, 9 (1): 33-36.

สมบัติ นามบุรี. (2562). นวัตกรรมและการบริหารจัดการ. **วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต**, (2) 2, 121-134.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **กรอบแนวคิดนวัตกรรม**. เอกสารประกอบการประชุมขับเคลื่อนแผนฯ 12 สู่อนาคตประเทศไทย, นนทบุรี.

สุรศักดิ์ ปักการะโถ. (2560). **การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). **บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, จันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

องค์อร ประจันเขตต์. (2557). องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา ทางเลือกใหม่ของการบริหารการศึกษา An educational innovative organization: A new choice of educational administration. **วารสารพยาบาลทหารบก Journal of The Royal Thai Army Nurses**,15 (1), 45-51.

อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). **การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนุภาพ พันชำนาญ. (2560). **ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงและการสร้างนวัตกรรม**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://www.happy-training.com/ .

Asiedu, M. A., Anyigba, H. O., Kwame, S. A., George, O. A., & Addae, J. A. (2020). Factors Influencing Innovation Performance in Higher Education Institutions. **Journal Articles, Reports**, The Learning Organization: Emerald Publishing Limited.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (January1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30 (3) : 607 - 610.

Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale. Attitude Theory and Measurement**. Fishbeic, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

Nancy, M. (2020). Leadership and Innovation in a Special Education School. **Educational Leadership and Administration: Teaching and Program Development**, 33, 56-69. New York: AMACOM.

Pearson, K. (1920). **Notes on the history of correlation**. Biometrika, 13 (1), 25-45.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์: ผลกระทบของความน่าเชื่อถือที่มีต่อทัศนคติและความตั้งใจเชิงพฤติกรรม

Social Media Tourism Influencers: The Impact of Credibility on Attitudes and Behavioral Intentions

ณัฐทราภรรณ์ จินดากุล
พนัชกร สิมะขจรบุญ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Nattharaphan Jindakul
Panuschagone Simakhajornboon
Silpakorn University, Thailand
Email: nattharaphan.j@gmail.com

วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 19 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2567
Received: May 8, 2024; Revised: May 19, 2024; Accepted: May 20, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีต่อทัศนคติของผู้ชมต่อผู้ทรงอิทธิพล และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ชม เป็นการวิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกับผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กในประเทศไทย ได้รับการตอบกลับจำนวน 400 คน วิเคราะห์สมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป AMOS 22 ผลการวิจัยพบว่า ความเชี่ยวชาญ (ET) และความไว้วางใจ (TT) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความน่าดึงดูดใจ (AT) ($\beta = 0.626$, $p < .001$ และ $\beta = 0.246$, $p < .001$) ความน่าดึงดูดใจ (AT) และ ความคล้ายคลึงกัน (SL) มีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) ($\beta = 0.504$, $p < .001$ และ $\beta = 0.518$, $p < .001$) ATI มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล (IFI) ($\beta = 0.852$, $p < .001$) ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล (III) ($\beta = 0.742$, $p < .001$) และ ความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล (IRI) ($\beta = 0.770$, $p < .001$) ในการสร้างความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ชมนั้น ผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนโซเชียลมีเดียควรให้ความสำคัญกับทัศนคติที่เกิดจากความน่าดึงดูดใจ และความคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้การสร้างความน่าดึงดูดใจต้องเกิดจากความเชี่ยวชาญ และความไว้วางใจ

คำสำคัญ: ผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์; ความน่าเชื่อถือ; ทัศนคติ; ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยว

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

This study aims to study the influence of the credibility of tourism social media influencers on attitudes towards influencers and the behavioral intentions of followers. The data was collected from 400 people in Thailand through questionnaires on Facebook using the quantitative research method. Structural equation modeling was analyzed using the AMOS 22 package. The research found that Expertise (ET) and Trust (TT) directly influence Attractiveness (AT) (ß = 0.626, p < .001 and ß = 0.246, p < .001). Attractiveness (AT) and Similarity (SL) directly influence the Attitude towards the influencer (ATI) (ß = 0.504, p < .001 and ß = 0.518, p < .001). ATI directly influences Intention to follow the influencer (IFI) (ß = 0.852, p < .001), Intention to imitate the influencer (III) (ß = 0.742, p < .001), and Intention to recommend the influencer (IRI) (ß = 0.770, p < .001). In Creating behavioral intentions of the followers in Tourism, social media influencers should focus on attitudes based on attractiveness and similarity. In addition, creating attractiveness requires expertise and trust.

Keywords: Social Media Influencer; Creditability; Attitude; Behavioral intention

บทนำ

แนวโน้มการท่องเที่ยวโลกขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) ในปี 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นจำนวน 249,081,328 คน คิดเป็นรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว 858,906.79 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวเพื่อการผ่อนคลายหรือคลายเครียดจากชีวิตปัจจุบัน ลักษณะการแบ่งปันประสบการณ์อันดับแรกที่นักท่องเที่ยวมักทำหลังเสร็จสิ้นทริปท่องเที่ยว โดยหัวข้อที่แบ่งปันประสบการณ์มากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวและแบ่งปันผ่านเฟซบุ๊กเป็นหลัก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยมักนิยมหาข้อมูลการท่องเที่ยวจากสื่อสังคมออนไลน์และอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) เพื่อคัดสรรข้อมูลการเดินทางก่อนตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว (จีราพร อัศวปยุกต์กุล, 2560) ทำให้เกิดการสื่อสารในรูปแบบโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น

การสื่อสารในรูปแบบของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มผู้บริโภคที่ผ่านมานั้น พบว่าผู้บริโภคมักเชื่อคำแนะนำจากเพื่อนมากกว่าการโฆษณาในทุกรูปแบบ (Woods, 2016) นอกจากนี้การบอกต่อแบบปากต่อปากแบบดั้งเดิม (WOM) ได้พัฒนาเป็นการบอกต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Word of Mount; E WOM) และได้เกิดการตลาดแบบผู้ทรงอิทธิพล (Influencer Marketing) ขึ้น ซึ่งเป็นการตลาด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

รูปแบบหนึ่งที่การโฆษณาได้เน้นเฉพาะบุคคลที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก เป็นศาสตร์และศิลป์ในการดึงดูดผู้ที่มีอิทธิพลทางออนไลน์ให้แบ่งปันข้อความของแบรนด์กับผู้ชมในรูปแบบของเนื้อหาที่ได้รับการสนับสนุน (Sammis et al., 2016) จากข้อมูลของ Christou (2015) ระบุว่า บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ทรงอิทธิพลทางโซเชียลมีเดียจะได้รับความไว้วางใจจากชื่อเสียง ความแม่นยำในการคาดการณ์และความสามารถของผู้ทรงอิทธิพลในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการตลาดจึงจำเป็นต้องรับมือกับการเติบโตของผู้ใช้สื่อโซเชียลมีเดีย โดยส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social network) (Statista, 2023) เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างกันและรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวและการเข้าสังคม ผู้ทรงอิทธิพลมักแบ่งปันความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ และแบรนด์ในชีวิตประจำวัน

ผู้ทรงอิทธิพลถือได้ว่าเป็นผู้นำทางความคิดที่สื่อสารกับเครือข่ายสังคมขนาดใหญ่ที่มีผู้คนติดตาม (De Veirman, Cauberghe, & Hudders, 2017) โดยเป็นตัวแทนที่สนับสนุนและโน้มนำทัศนคติของผู้ชมผ่านบล็อก ทวีต และการใช้สื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ (Freberg et al., 2011) ที่เกิดจากความเชื่อใจ บุคคลเหล่านี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลของข้อมูลและส่งต่อไปยังผู้อื่นได้ (Jalilvand, 2017; Uzunoglu & Kip, 2014) ซึ่งเผยให้เห็นว่าผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อทัศนคติ ความตั้งใจ และการตัดสินใจของผู้ชม กลุ่มผู้ชมและผู้ติดตามที่มีความชื่นชอบในตัวของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่มีความชอบในสิ่งเดียวกันและต้องการทราบข่าวสารติดตามความเคลื่อนไหวจากทางผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่จะเป็นคนนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการสื่อสารนี้จะทำให้เกิดการบอกต่อกันไป ทำให้เนื้อหานั้นแพร่กระจายไปในวงกว้าง และส่งผลถึงพฤติกรรมการตัดสินใจของกลุ่มผู้ติดตาม อาทิ ความตั้งใจติดตาม ความตั้งใจเลียนแบบ และความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพลให้ผู้ชมรายอื่นรับทราบ ซึ่งเผยให้เห็นว่าผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ส่งผลต่อทัศนคติ ความตั้งใจ และการตัดสินใจของผู้ติดตามเป็นอย่างมาก

ความน่าเชื่อถือ (Creditability) ของผู้ทรงอิทธิพลทางโซเชียลมีเดียที่ใช้เป็นกลไกในการสร้างผู้ติดตามด้วยเนื้อหาที่สร้างขึ้น (Kapitan & Silvera, 2016; Zhang, Moe, & Schweidel, 2017) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ติดตามซึ่งเป็นผู้ร่วมในการสร้างคุณค่า (Value co-creation) มักเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการ เนื่องจากการตลาดที่ใช้ผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีอิทธิพลในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยมุ่งไปยังความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความน่าเชื่อถือ ทัศนคติ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางให้แก่บุคคลที่สนใจเป็นผู้ทรงอิทธิพลและผู้สนับสนุน (Sponsor) นำตัวแปรเหล่านี้ไปพัฒนาและปรับใช้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักการตลาดทางการท่องเที่ยวที่ต้องค้นหาผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ในฐานะตัวแทนของตราสินค้าหรือแบรนด์

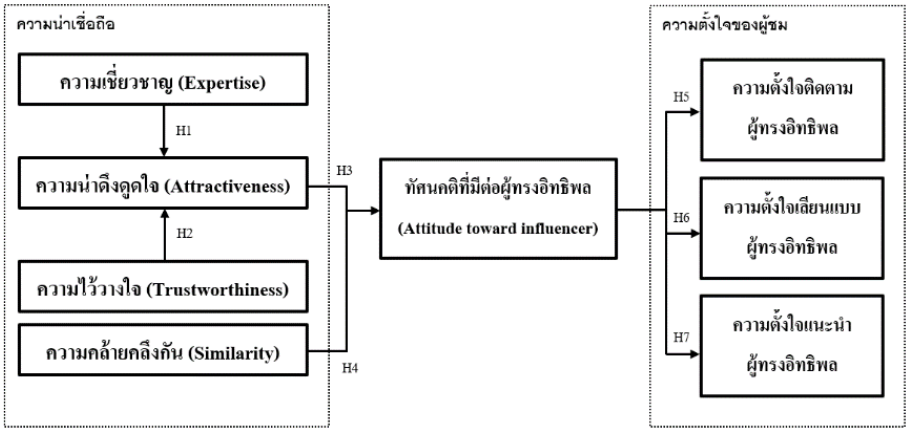
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีต่อทัศนคติของผู้ชมต่อผู้ทรงอิทธิพล และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ชม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำไปสู่การพัฒนาสมมติฐานข้างต้น ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรของการวิจัย คือ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประเภทเฟซบุ๊กในประเทศไทย ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Cochran (1977) จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Online Survey) สร้างแบบสอบถามใน Google Form และดำเนินการส่ง URL ของแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านแอพพลิเคชั่นสื่อสังคมออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1) คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจรายการ (Checklist) 2) ความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพล (Influencer credibility) จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นความเชี่ยวชาญ (Expertise) 5 ข้อ ความน่าดึงดูดใจ (Attractiveness) 3 ข้อ ความไว้วางใจ

(Trustworthiness) 4 ข้อ และความคล้ายคลึงกัน (Similarity) 3 ข้อ ปรับปรุงจาก Ohanian (1990) และ Lou & Yuan (2019) 3) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (Attitude toward influencer) 4 ข้อ ปรับปรุงจาก Belanche et al. (2021) 4) พฤติกรรมความตั้งใจของผู้ชม 11 ข้อ แบ่งเป็นความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล 3 ข้อ ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล 4 ข้อ และความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล 4 ข้อ ปรับปรุงจาก Belanche et al. (2021) แบบสอบถามในส่วนที่ 2 – 4 ใช้ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยประเมินว่าข้อคำถามแต่ละข้อในแบบวัดสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาประเมินผล พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เหมาะสม และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) โดยค่าที่เหมาะสมควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประเภทเฟซบุ๊กในประเทศไทย จำนวน 30 คน พบว่า ความเชี่ยวชาญ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค เท่ากับ .897 ความน่าดึงดูดใจ มีค่า .794 ความไว้วางใจ มีค่า .893 ความคล้ายคลึงกัน มีค่า .793 ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล มีค่า .874 ความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล มีค่า .840 ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล มีค่า .920 และความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล มีค่า .890

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (226 คน ร้อยละ 56.5) มีอายุ 21 – 30 ปี (223 คน ร้อยละ 55.75) สถานภาพโสด (330 คน ร้อยละ 82.5) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (321 ร้อยละ 80.25) เป็นพนักงานบริษัทเอกชน (164 คน ร้อยละ 41) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท (184 คน ร้อยละ 46) ติดตามผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยว คัลแลน Cullen Hateberry (183 คน ร้อยละ 45.75) ใช้สังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก (335 คน ร้อยละ 83.75) และมีความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อวัน มากกว่า 3 ชั่วโมง (364 คน ร้อยละ 91)

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model)

ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อตรวจสอบความสามารถในการเป็นตัวแทนของตัวแปรสังเคราะห์สร้างทางทฤษฎี ประกอบด้วยการทดสอบ 1) ความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) คือ ตัวแปรสังเกตที่วิเคราะห์มีความเหมือนหรือมีสัดส่วนความแปรปรวนร่วมในระดับสูง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) 0.5 ถือว่าใช้ได้ แต่ค่าที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair et al., 2014) ค่าความผันแปรเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ควรมากกว่า .50 (Hair et al., 2010) และ ค่าความน่าเชื่อถือเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability; CR) ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .60 (Hair et al., 2010) 2) ความตรง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เชิงจำแนก (Discriminant Validity) หมายถึง ตัวแปรสังเคราะห์สร้างที่ศึกษามีความแตกต่างจากตัวแปรสังเคราะห์สร้างอื่น วัดจากค่ารากที่สองของค่าความผันแปรเฉลี่ยที่สกัดได้ ($\sqrt{AVE}$) ซึ่งมีค่าสูงกว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในโครงสร้างเดียวกัน (Hair et al., 2010) แสดงดังตารางที่ 2 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง .611 - .892 และค่าความผันแปรเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) มีค่าระหว่าง .554 - .759 ค่าความน่าเชื่อถือเชิงโครงสร้าง (CR) มีค่าระหว่าง .788 - .926 ซึ่งสูงกว่าค่าที่กำหนดตามข้อแนะนำของ Hair et al. (2010) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด

ตัวแปร	Mean	S.D.	α	λ	AVE	CR	R^2
ความเชี่ยวชาญ (ET)	**4.811**	**.395**	**.897**		**.583**	**.915**	
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีความชำนาญ (ET1)	4.768	.538		.844			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ มีประสบการณ์ (ET2)	4.828	.434		.847			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีความรู้ (ET3)	4.775	548		.914			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม (ET4)	4.843	.404		.807			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีทักษะ (ET5)	4.843	.404		.741			
ความน่าดึงดูดใจ (AT)	**4.815**	**.373**	**.794**		**.554**	**.788**	**.626**
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ มีเสน่ห์ (AT1)	4.810	.441		.720			
ผู้ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้หล่อ/สวย (AT2)	4.825	.430		.718			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้สร้างความน่าเชื่อถือ (AT3)	4.810	.458		.793			
ความไว้วางใจ (TT)	**4.730**	**.421**	**.893**		**.647**	**.880**	
ผู้ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้พึ่งพาได้ (TT1)	4.710	.497		.830			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีความซื่อสัตย์ (TT2)	4.740	.467		.773			
ผู้ทรงอิทธิพลที่ท่านติดตาม/ชม เชื่อถือได้ (TT3)	4.748	.489		.830			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ไม่หลอกลวง (TT4)	4.723	.481		.784			
ความคล้ายคลึงกัน (SL)	**4.623**	**.525**	**.793**		**.569**	**.796**	

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตัวแปร	Mean	S.D.	α	λ	AVE	CR	R^2
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีความคุ้นเคย (SL1)	4.448	.751		.611			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีความเหมาะสม (SL2)	4.723	.549		.793			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้มีเหตุผล (SL3)	4.698	.549		.840			
ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI)	**4.844**	**.344**	**.874**		**.603**	**.858**	**.837**
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้เป็นคนที่น่าสนใจ (ATI1)	4.868	.361		.678			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ทำให้ท่านพึงพอใจ (ATI2)	4.828	.416		.805			
ท่านคิดว่าผู้ทรงอิทธิพลรายนี้เป็นที่ชื่นชอบของท่าน (ATI3)	4.855	.418		.754			
ท่านมีความคิดเห็นที่ดีเกี่ยวกับผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (ATI4)	4.28	.416		.857			
ความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล (IFI)	**4.830**	**.403**	**.840**		**.622**	**.832**	**.727**
ท่านมีความตั้งใจที่จะติดตามบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ (IFI1)	4.843	.404		.776			
ท่านคาดการณ์ว่าจะติดตามบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ต่อไป (IFI2)	4.813	.551		.801			
ท่านชอบค้นหาเนื้อหาใหม่ๆของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (IFI3)	4.835	.422		.789			
ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล (III)	**4.768**	**.460**	**.920**		**.759**	**.926**	**.648**
ท่านรู้สึกสนใจในการรีวิวของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (III1)	4.763	.516		.892			
ท่านรู้สึกอยากไปสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้ทรงอิทธิพลรายนี้รีวิว (III2)	4.790	.471		.825			
ท่านรู้สึกปลอดภัยเมื่อทำตามการรีวิวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่จัดทำโดยผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (III3)	4.768	.509		.870			
ท่านชอบไปท่องเที่ยวตามคำแนะนำของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (III4)	4.753	.550		.895			

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตัวแปร	Mean	S.D.	α	λ	AVE	CR	R^2
ความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล (IRI)	**4.841**	**.373**	**.890**		**.632**	**.873**	**.593**
ท่านจะแนะนำบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ให้กับผู้อื่น (IRI1)	4.840	.447		.784			
ท่านพูดถึงแต่สิ่งดีๆเกี่ยวกับบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ให้ผู้อื่นฟัง (IRI2)	4.868	.394		.768			
ท่านมีแนวโน้มที่จะแนะนำผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ให้กับเพื่อนและญาติที่สนใจในการท่องเที่ยว (IRI3)	4.828	0.440		.802			
เมื่อท่านมีโอกาสจะบอกคนอื่นๆที่สนใจท่องเที่ยวให้ติดตามผู้ทรงอิทธิพลรายนี้ (IRI4)	4.830	0.438		.825			

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย พบว่า ค่ารากที่สองของ AVE มีค่าระหว่าง .744 - .871 ซึ่งสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโครงสร้างเดียวกัน จึงถือว่า ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้มีความตรงเชิงจำแนก (Hair et al., 2010) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ($p<.01$) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .435 - .741 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงและไม่มีปัญหาภาวะร่วมพหุ (Multicollinearity) (Hair et al., 2010)

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเคราะห์สร้าง

	ET	AT	TT	SL	ATI	IFI	III	IRI
ET	**.764**							
AT	.634**	**.744**						
TT	.495**	.508**	**.805**					
SL	.550**	.562**	.620**	**.754**				
ATI	.465**	.608**	.435**	.469**	**.776**			
IFI	.555**	.626**	.508**	.615**	.577**	**.789**		
III	.556**	.504**	.466**	.606**	.538**	.655**	**.871**	
IRI	.451**	.502**	.465**	.570**	.563**	.741**	.619**	**.795**

** สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (2-tailed) และ ตัวเลขหนา หมายถึง $\sqrt{\text{AVE}}$

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

3. ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Model)

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปร (N = 400)

เส้นทางอิทธิพล	Beta (ß)	S.E.	C.R.	p-value	ผลการทดสอบ
ET ⟶ AT	.626	.520	10.846	.000	ยอมรับ H1
TT ⟶ AT	.246	.044	4.617	.000	ยอมรับ H2
AT ⟶ ATI	.504	.050	9.022	.000	ยอมรับ H3
SL ⟶ ATI	.518	.045	8.281	.000	ยอมรับ H4
ATI ⟶ IFI	.852	-	-	-	ยอมรับ H5
ATI ⟶ III	.742	-	-	-	ยอมรับ H6
ATI ⟶ IRI	.770	.056	14.952	.000	ยอมรับ H7

R^2_{AT} = 0.626 R^2_{ATI} = 0.837 R^2_{III} = 0.648 R^2_{IFI} = 0.727 R^2_{IRI} = 0.593

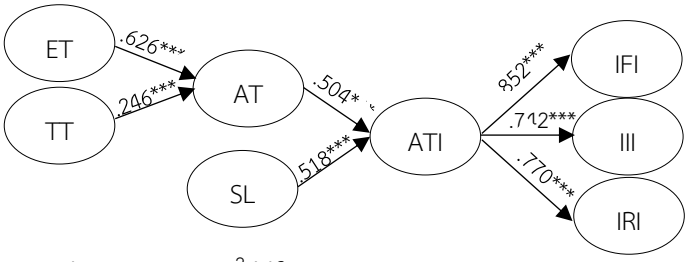
โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความน่าเชื่อถือ ทัศนคติ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า X^2 = 310.525, p-value > .064, X^2/df = 1.133, GFI = .952, CFI = .996, RMSEA < .018, RMR < .013 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (X^2 ≥ .05 , p-value > .05, X^2/df ≤ 3.00 , GFI > .90, CFI > 0.90, RMSEA < .05, RMR < .05) (Hair et al., 2010) จากตารางที่ 4 และภาพที่ 2 พบว่า ความเชี่ยวชาญ (ET) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความน่าดึงดูดใจ (AT) (β = .062, p < .001) ความไว้วางใจ (TT) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความน่าดึงดูดใจ (AT) (β = .246 , p < .001) ความน่าดึงดูดใจ (AT) มีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) (β = .504, p < .001) ความคล้ายคลึงกัน (SL) มีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) (β = .518 , p < .001) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล (IFI) (β = .852 , p < .001) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล (III) (β = .742 , p < .001) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล (IRI) (β = .770 , p < .001)

โมเดลสามารถอธิบายอิทธิพลร่วมของความเชี่ยวชาญ (ET) และความไว้วางใจ (TT) ที่มีต่อความน่าดึงดูดใจ (AT) ได้ร้อยละ 62.6 (R^2 = .626) อธิบายอิทธิพลร่วมของความน่าดึงดูดใจ (AT) และความคล้ายคลึงกัน (SL) ที่มีต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) ได้ร้อยละ 83.7 (R^2 = .837)

โมเดลสามารถอธิบายอิทธิพลของ ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) ที่มีต่อความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล (IFI) ได้ร้อยละ 72.7 (R^2 = .727) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) ที่มีต่อความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล (III) ได้ร้อยละ 64.8 (R^2 = .648) ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (ATI) ที่มีต่อความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล (IRI) ได้ร้อยละ 59.3 (R^2 = .593)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

X^2 = 310.525, p-value > .064, X^2/df = 1.133, GFI = .952, CFI = .996, RMSEA < .018, RMR < .013

หมายเหตุ *** หมายถึง p < .001

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการศึกษา“ผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์: ผลกระทบของความน่าเชื่อถือที่มีต่อทัศนคติและความตั้งใจเชิงพฤติกรรม” เป็นการศึกษาอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพล ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญ ความน่าดึงดูดใจ ความไว้วางใจ ความคล้ายคลึงกัน ผ่านตัวแปรกลาง คือทัศนคติของผู้ชมต่อผู้ทรงอิทธิพล ที่ส่งผลต่อความตั้งใจของผู้ชม ใน 3 ด้าน คือ ความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล และความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล อภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ความเชี่ยวชาญของผู้ทรงอิทธิพล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความน่าดึงดูดใจ สามารถอธิบายได้ว่า ความไว้วางใจของผู้ทรงอิทธิพล เป็นปัจจัยที่สื่อให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ จริงใจ และไว้ใจได้ (Lin & Xu, 2017) เนื่องจากเมื่อผู้ทรงอิทธิพลแสดงให้ผู้ชมเห็นถึงความสามารถ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่รีวิวเป็นอย่างดี อีกทั้งยังนำเสนอข้อมูลแบบเป็นกันเองด้วยน้ำเสียงและการพูดที่น่าฟัง ย่อมดึงดูดใจผู้ชมให้เกิดความสนใจ สอดคล้องกับ Silvera & Austad (2004) ที่พบว่า ความเชี่ยวชาญของผู้ทรงอิทธิพลในสื่อดิจิทัลที่นำเสนอสินค้าสามารถรับประกันความน่าเชื่อถือในตัวสินค้าได้ และเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มขึ้นของแรงจูงใจทางการตลาด กล่าวคือ เมื่อผู้ทรงอิทธิพลมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิ่งที่รีวิวมาก ยิ่งขึ้นย่อมส่งผลต่อความน่าดึงดูดใจมากตามไปด้วย อีกทั้งยังส่งผลถึงภาพลักษณ์ของสินค้าหรือสถานที่ที่ผู้ทรงอิทธิพลนำเสนออีกด้วย ทั้งนี้ผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ถือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลความคิดเห็นที่ได้รับความเชื่อถือเป็นอย่างมาก ผู้ชมให้ความไว้วางใจ และมีความสามารถในการดึงดูดหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเชื่อถือได้ ความน่าเชื่อถือในตัวบุคคลจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้เกิดความน่าดึงดูดใจ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคเชื่อถือโฆษณาน้อยลง และแสวงหาข้อมูลเพื่อการอ้างอิงสูงขึ้น จึงเกิดการติดตามบุคคลที่มีความรู้ และน่าไว้วางใจ (วิทสุดา ทุมวงศ์, 2556) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่สำคัญที่สุดที่จะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อความน่าดึงดูดใจ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีและความพึงพอใจของผู้ชม (Wiedmann & Mettenheim, 2020)

สมมติฐานที่ 2 ความไว้วางใจของผู้ทรงอิทธิพล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า ความไว้วางใจของผู้ทรงอิทธิพลเป็นปัจจัยที่สื่อให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ จริงใจ และไว้ใจได้

(Lin & Xu, 2017) โดยส่วนใหญ่ผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลความคิดเห็นที่ได้รับความเชื่อถือ ผู้ชมให้ความไว้วางใจ และมีความสามารถในการดึงดูดหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเชื่อถือได้ ความไว้วางใจในตัวบุคคลกลายเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้เกิดความน่าดึงดูดใจ เพราะปัจจุบันผู้บริโภคไว้วางใจในการโฆษณาน้อยลง และมีการหาข้อมูลเพื่อการอ้างอิงสูงขึ้น จึงเกิดการติดตามบุคคลที่มีความรู้ และน่าไว้วางใจ (วิทสุดา ทุมวงศ์, 2556) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้มีอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่สำคัญที่สุดที่จะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อความน่าดึงดูดใจ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีและความพึงพอใจของผู้ชม (Wiedmann & Mettenheim, 2020)

สมมติฐานที่ 3 ความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า ความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพล เป็นความน่าดึงดูดใจทางด้านรูปลักษณ์ และทางด้านเนื้อหาที่โดดเด่น โดยความน่าดึงดูดใจนี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ (Patzar, 1995) ซึ่งผู้ทรงอิทธิพลที่มีความน่าดึงดูดใจ (Attractiveness) อาจเป็นความน่าดึงดูดทางกายภาพ ซึ่งเป็นความคุ้นเคยและความชื่นชอบอาจส่งผลให้ผู้ชมชื่นชอบและเชื่อถือในข้อมูลมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความน่าดึงดูดใจ (Joseph, 1982) ผลการวิจัยยืนยันว่าความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์มีส่วนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีในเชิงบวก และผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่กล่าวถึงข้อมูลที่น่าดึงดูดใจจะทำให้ผู้ชมเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทำตาม (ธนวัฒน์ เกตุเพ็นวงศ์, 2565) ข้อมูลที่น่าดึงดูดใจมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความสนใจในตัวผู้ทรงอิทธิพล ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล (Hermanda et al., 2019) สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ เกตุเพ็นวงศ์ (2565) ที่พบว่า ความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์มีส่วนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีในเชิงบวก และผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่กล่าวถึงข้อมูลที่น่าดึงดูดใจจะทำให้ผู้ชมเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทำตาม เช่นเดียวกับ Hermanda et al. (2019) ที่พบว่าข้อมูลที่น่าดึงดูดมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความสนใจในตัวผู้ทรงอิทธิพล ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล กล่าวคือการสื่อสารจนก่อให้ผู้ชมเกิดทัศนคติที่ดีในเชิงบวกนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้ชมเกิดความเชื่อถือและเกิดทัศนคติต่อตราสินค้าจนเกิดพฤติกรรมการสนับสนุนตราสินค้าในอนาคตได้ ทั้งนี้ผลการวิจัยยืนยันว่าความน่าดึงดูดใจของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์มีส่วนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีในเชิงบวก และผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่กล่าวถึงข้อมูลที่น่าดึงดูดใจจะทำให้ผู้ชมเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทำตาม (ธนวัฒน์ เกตุเพ็นวงศ์, 2565)

สมมติฐานที่ 4 ความคล้ายคลึงกันของผู้ทรงอิทธิพล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า ความคล้ายคลึงกันของผู้ทรงอิทธิพล เป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าผู้ทรงอิทธิพลเป็นเหมือนตัวแทนหรือภาพสะท้อนที่ใช้บริการนั้นแทนตัวของผู้ชม ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ ก่อนที่จะได้ใช้บริการนั้น อาจมีความชอบที่คล้ายกัน และแนะนำในสิ่งที่เหมาะสมกับตน อาจเป็นในด้านของ ลักษณะบุคลิกภาพ ความชอบ รูปแบบการดำเนินชีวิต หรือมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกับผู้ชม เพศ เชื้อชาติ ระดับสังคม เป็นต้น ผู้ชมจึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลและเกิดความสนใจ (Gupta & Nair, 2021) ซึ่งความคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอสินค้ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะผู้บริโภคจะมีทัศนคติที่ดีขึ้นเมื่อพวกเขา

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สามารถเปรียบเทียบกับผู้นำเสนอสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ (Shimp, 2003) ซึ่งความคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอสินค้ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะผู้บริโภคจะมีทัศนคติที่ดีขึ้นเมื่อเกิดการเปรียบเทียบกับผู้นำเสนอสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เมื่อกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิต การดำเนินชีวิต หรือความชอบในทิศทางเดียวกันย่อมดึงดูดให้กลุ่มผู้ชมที่มีวิถีชีวิตในรูปแบบเดียวกับผู้ทรงอิทธิพลสนใจ ติดตาม และเกิดทัศนคติในเชิงบวก เพราะความชอบที่เหมือนกันทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ทรงอิทธิพลนำเสนอได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเกิดความรู้สึกคุ้นเคย จึงทำให้ผู้ชมเปิดใจต่อผู้ทรงอิทธิพลได้โดยง่าย (Shimp, 2003) ทั้งนี้ความคล้ายคลึงกันของผู้ทรงอิทธิพล เป็นอีกปัจจัยที่จะทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าผู้ทรงอิทธิพลเป็นเหมือนตัวแทนหรือภาพสะท้อนที่ใช้บริการนั้นแทนตัวของผู้ชม ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ ก่อนที่จะได้ใช้บริการนั้นอาจมีความชอบที่คล้ายกัน และแนะนำในสิ่งที่เหมาะสมกับตน ผู้ชมจึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลและเกิดความสนใจ (Gupta & Nair, 2021)

สมมติฐานที่ 5 ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า การเข้าถึงทัศนคติของผู้บริโภคต่อตราสินค้าเป็นสิ่งสำคัญที่นักการตลาดต้องใส่ใจและเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การซื้อ ความพึงพอใจ และความภักดี (Shimp, 2010) ซึ่งความภักดีที่เกิดจากทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้านี้จะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจเชิงพฤติกรรมได้หลายกรณี เช่น การซื้อซ้ำ การบอกต่อ การมีส่วนร่วมกับตราสินค้า (Allen, 2017) การเลียนแบบ การแนะนำ และความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล (Belanche et al., 2021) ปัจจุบันการเข้าถึงทัศนคติของผู้บริโภคต่อตราสินค้าเป็นสิ่งสำคัญที่นักการตลาดต้องใส่ใจและเข้าใจ เพื่อทำให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การซื้อ ความพึงพอใจ และความภักดี (Shimp, 2010) เนื่องจากกระบวนการการตัดสินใจของผู้ชมที่มีความสนใจต่อผู้ทรงอิทธิพลในการรีวิวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จนก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพล ย่อมดึงดูดผู้ติดตามให้ชมสื่อที่นำเสนอ และส่งผลให้เกิดการติดตามข้อมูล ข่าวสารของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Casalo (2017) พบว่า การตอบสนองของผู้ติดตามต่อผู้ทรงอิทธิพลหลังจากผู้ติดตามรับรู้การรีวิวบนอินสตาแกรม ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เป็นส่วนหนึ่งของแคมเปญการตลาด ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่สำคัญต่อผู้ทรงอิทธิพลที่อาจเกิดขึ้นหลังจากที่รับรู้การรีวิว ความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพลเป็นความตั้งใจของผู้ติดตามที่จะติดตามต่อไป กล่าวคือเมื่อผู้ติดตามหรือผู้ชมเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลแล้วนั้น ผู้ติดตามจะเปิดใจและเปิดรับข่าวสารที่ผู้ทรงอิทธิพลนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้งก่อนและหลังการติดตาม ทั้งนี้เมื่อผู้ติดตามได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีและส่งผลเชิงบวกต่ออิทธิพลการรับรู้ของผู้ติดตามทำให้เพิ่มความตั้งใจมากขึ้น (Chen & Chang, 2018; Wang & Chuan-Chuan Lin, 2011)

สมมติฐานที่ 6 ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยการจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและเป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลได้มีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น (ศรุตา สายบัวต่อ และกนกกาญจน์ เสน่ห์ นมะหุต, 2562) เนื่องจาก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

พฤติกรรมการเลียนแบบของผู้ติดตามในแง่ของความนิยมชมชอบในวิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้ทรงอิทธิพล เกิดจากความชื่นชอบหรือทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลส่งผลให้ผู้ชมเกิดความต้องการอยากมีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตเหมือนกับผู้ทรงอิทธิพลนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Okazaki et al. (2014) ที่พบว่าทัศนคติที่ผู้ชมมีต่อผู้ทรงอิทธิพล เป็นสิ่งดึงดูดและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบของผู้ติดตามในแง่ของความนิยมชมชอบในไลฟ์สไตล์ของผู้ทรงอิทธิพล กล่าวคือ เมื่อผู้ชมที่ติดตามผู้ทรงอิทธิพลผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วพบว่าวิถีชีวิตของผู้ทรงอิทธิพลนั้น ส่งผลดีต่อผู้ชม จะส่งผลให้ผู้ชมเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพลนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิด หรือเกิดความรู้สึกดีต่อผู้ชมที่รับรู้ได้ถึงความเหมือนกันหรือไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ทรงอิทธิพล ทั้งนี้พฤติกรรมการเลียนแบบของผู้ติดตามในแง่ของความนิยมชมชอบในไลฟ์สไตล์และพฤติกรรมของผู้ทรงอิทธิพล (Belanche et al., 2021)

สมมติฐานที่ 7 ทัศนคติที่มีต่อผู้ทรงอิทธิพล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล อธิบายได้ว่า ความตั้งใจของผู้ชมที่จะแนะนำบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลให้กับผู้อื่น เมื่อเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลแล้ว ผู้ชมย่อมต้องการนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้ เพื่อพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน จึงส่งผลให้เกิดการแนะนำหรือการบอกต่อเกี่ยวกับผู้ทรงอิทธิพล (Belanche et al., 2021) สอดคล้องกับ Casalo (2020) ที่พบว่าผู้ติดตามคำนึงถึงข้อมูลที่ผู้ทรงอิทธิพลได้เผยแพร่ลงบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างอินสตาแกรม ส่งผลให้เกิดความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล เป็นความตั้งใจของผู้ชมที่จะแนะนำบัญชีของผู้ทรงอิทธิพลให้กับผู้อื่น กล่าวคือ ในปัจจุบันการแนะนำผู้ทรงอิทธิพลเป็นเรื่องง่าย เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ชมสามารถค้นหาผู้ที่มีความชื่นชอบในผู้ทรงอิทธิพลแบบเดียวกัน และเกิดการแลกเปลี่ยนกัน จนเกิดกลุ่มสังคมที่รวบรวมผู้ที่มีความชื่นชอบในลักษณะเดียวกันนี้ เพื่อก่อให้เกิดการสนับสนุนให้เกิดการโฆษณาผ่านการแนะนำสินค้าหรือสถานที่ท่องเที่ยวจากผู้ทรงอิทธิพล ทำให้สินค้าหรือสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เป็นที่รู้จักและเกิดความต้องการมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์มีการสื่อสารกันแบบปากต่อปากทางโลกอินเทอร์เน็ตอาทิ การพูดคุยกันหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เคยไป เปรียบเสมือนการที่ผู้ทรงอิทธิพลรีวิวสถานที่ท่องเที่ยวลงบนสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดการพูดคุยในโลกออนไลน์เกี่ยวกับความประทับใจต่าง ๆ จากสถานที่แห่งนั้นและหลังจากที่ผู้ติดตามเกิดการพูดคุยกันบนโลกออนไลน์มากขึ้นส่งผลให้เกิดการบอกต่อ ก็จะมีการแชร์สิ่งนั้นออกไปจนเป็นที่พูดถึงในวงกว้างบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ณัฐนิช เจียมศิริกาญจน์, 2561)

ประโยชน์เชิงการบริหารจัดการ

การศึกษาในครั้งนี้ ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความตั้งใจติดตามผู้ทรงอิทธิพล ความตั้งใจเลียนแบบผู้ทรงอิทธิพล และความตั้งใจแนะนำผู้ทรงอิทธิพล เป็นปัจจัยในการศึกษาเกี่ยวกับการพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งได้ทดสอบปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพล ประกอบด้วย ด้านความเชี่ยวชาญ ด้านความน่าดึงดูดใจ ด้านความไว้วางใจ และ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ด้านความคล้ายคลึงกัน ผ่านตัวแปรทัศนคติของผู้ชมต่อผู้ทรงอิทธิพล ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ทางการบริหารจัดการสำหรับผู้ทรงอิทธิพล และนักการตลาดออนไลน์ โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ทรงอิทธิพลและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลทางการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความน่าดึงดูดใจ ความไว้วางใจ และความคล้ายคลึงกัน ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางการพัฒนาผู้ทรงอิทธิพล และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจของนักการตลาดในการเลือกผู้ทรงอิทธิพลในฐานะตัวแทนของตราสินค้า

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้น ควรจะมีการศึกษาหรือวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ในการสนับสนุนเพิ่มเติมให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

2. ควรขยายขอบข่ายของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มประชากรไปยังกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยว เช่น การทำอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค และการทำธุรกิจบริการอื่น ๆ เป็นต้น

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้วย ที่นอกเหนือการทัศนคติต่อผู้ชม เช่น พฤติกรรมการรับสื่อโฆษณา (Advertising Acceptance) (ภูริวิชญ์ วีระจิตต์, 2565) เป็นต้น

4. ควรเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เช่น ศึกษาความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภค Generation X, Generation Y, Generation Z เป็นต้น เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มผู้บริโภคที่แน่นอน และสามารถมุ่งทำการตลาดได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2566**. เข้าถึงได้จาก https://www.mots.go.th/news/category/705

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). **โครงการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ปี 2566**. ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2566 จาก https://intelligencecenter.tat.or.th/articles/55992

จีราพร อัศวปยุกต์กุล. (2560). **การศึกษาเรื่องสื่อออนไลน์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวต่างประเทศของเจเนอเรชั่นวาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ณัฐนิช เจียมศิริกาญจน์. (2561). **คุณสมบัติของ Influencer ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคนกลุ่ม Millennials ต่อผลิตภัณฑ์ความงาม**. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ธนวัฒน์ เกตุเพ็นวงศ์. (2565). **อิทธิพลการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อทัศนคติตราสินค้าและพฤติกรรมการสนับสนุนตราสินค้า.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภูริวิชญ์ วีระจิตต์. (2565). **ทัศนคติของผู้บริโภคต่อสื่อโฆษณาออนไลน์ที่มีผลต่อความไว้วางใจในตราสินค้าและภาพลักษณ์ของตราสินค้า กรณีศึกษา บัญชีอย่างเป็นทางการของไลน์.** สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทสุดา ทุมวงศ์. (2556). **การเปิดรับข่าวสารทัศนคติต่อ Beauty Influencer: Pearypie และพฤติกรรมการซื้อสินค้าประเภทความงาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรุตา สายบัวต่อและกนกกาญจน์ เสน่ห์ นมะหุต. (2562). รูปแบบการยอมรับพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้บริการสมาร์ทแอพพลิเคชั่นเพื่อสุขภาพของ Gen X. **วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ**, 10(2).

Belanche, D., Casalo, L. V., Flavian, M., & Ibanez-Sanchez, S. (2021). Building influencers' credibility on Instagram: Effects on followers' attitudes and behavioral responses toward the influencer. **Journal of Retailing and Consumer Services**, 61.

Carolyn, A. L., & Xiaowen, X. (2017). Effectiveness of online consumer reviews: The influence of valence, reviewer ethnicity, social distance and source trustworthiness. **Internet Research**, 27(2), 362-380.

Casalo. (2017). Antecedents of consumer intention to follow and recommend an Instagram account. **Online Inf. Rev.**, 41(7), 1046–1063.

Casalo. (2020). Influencers on Instagram: antecedents and consequences of opinion leadership. **J. Bus. Res.**, 117, 510–519.

Chen, C.-C., & Chang, Y.-C. (2018). What drives purchase intention on Airbnb? Perspectives of consumer reviews, information quality, and media richness. **Telematics and Informatics**, 35, 1512–1523.

Christou, E. (2015). Branding social media in the travel industry. **Procedia- Social and Behavioral Sciences**, 175, 607-614.

Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques 3rd**. John Wiley and Sons.

De Veirman, M., Cauberghe, V., & Hudders, L. (2017). Marketing through Instagram influencers: the impact of number of followers and product divergence on brand attitude. **International Journal of Advertising**, 36(5), 798-828.

Freberg, K., Graham, K., McGaughey, K., & Freberg, L. A. (2011). Who are the social media influencers? A study of public perceptions of personality. **Public Relations Review**, 37(1), 90-92.

Gupta, R., & Nair, K. S. (2021). Celebrity Endorsement on Instagram: Impact on Purchase Intention. **Academy of Strategic Management Journal**.

Hair, J. F. et al. (2010). **Multivariate Data Analysis: A Global Perspective 7th**. Pearson.

Hermanda, S., & Tinaprilla. (2019). THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA INFLUENCER ON BRAND IMAGE, SELF-CONCEPT, AND PURCHASE INTENTION. **Journal of Consumer Sciences**, 4(2).

Jalilvand, M. R. (2017). Word-of-mouth vs. mass media: their contributions to destination image formation. **Anatolia**, 28(2), 151-162.

Joseph. (1982). The credibility of physically attractive communicators. **a review Anonymous Journal of Advertising** (pre-1986), 11(3), 15.

Kapitan, S., & Silvera, D. H. (2016). From digital media influencers to celebrity endorsers: Attributions drive endorser effectiveness. **Marketing Letters**, 27(3), 553–567.

Kevin Allen. (2017). **More than half of consumers use online searches before buying**. Available from https://www.prdaily.com/report-more-than-half-of-consumers-use-online-searches-beforebuying/

Lou, C., & Yuan, S. (2019). Influencer marketing: how message value and credibility affect consumer trust of branded content on social media. **Journal of interactive advertising**.

Ohanian, R. (1990). Construction and validation of a scale to measure celebrity endorsers' perceived expertise, trustworthiness, and attractiveness. **Journal of advertising**, 19(3), 39-52.

Okazaki, S., Rubio, N., & Campo, S. (2014). Gossip in social networking sites: why people chitchat about campaigns. **International Journal of Market Research**, 56.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Patzar. (1995). **Using secondary data in marketing research United States and worldwide**. Available from https://books.google.co.th/books?id=RHs_7nY6loC&lpg=PA1&ots=oD3-IjU5aM&dq=Patzar%20(1995)%20&lr&hl=th&pg=PP1#v=onepage&q=Patzar%20(1995)&f=false

Sammis, K., Lincoln, C., & Pomponi, S. (2016). **Influencer Marketing for Dummies**. John Wiley & Sons.

Shimp, T. A. (2003). **Advertising, promotion: Supplemental aspects of integrated marketing Communications 5th**. Dryden.

Shimp, T. A. (2010). **Advertising, Promotion, and Supplemental Aspects of Integrated Marketing Communications 9th**. Dryden Press.

Silvera, D., & Austad, B. (2004). Factors Predicting the Effectiveness of Celebrity Endorsement Advertisements. **European Journal of Marketing**, 38, 1509-1526.

Statista. (2023). **Number of internet and social media users worldwide as of January 2023**. Available from https: / / www. statista. com/ statistics/ 617136/ digital- population-worldwide/

Uzunoğlu, E., & Misci Kip, S. (2014). Brand communication through digital influencers: Leveraging blogger engagement. **International Journal of Information Management**, 34(5), 592-602.

Von Mettenheim, W., & Wiedmann, K.-P. (2020). **The Relevance of Demographical Similarity and Factuality. Social Influencer Marketing**, paper presented at the 2020 Academy of Marketing Science (AMS) Annual (Virtual) Conference, December 14-19, 2020,

Wang, S., & Chuan-Chuan Lin, J. (2011). The effect of social influence on bloggers' usage intention. **Online Inf. Rev**, 35, 50–65.

Woods, S. (2016). **The emergence of influencer marketing**. Chancellor's Honors Program Projects. Available from https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/1976

Zhang, Y., Moe, W. W., & Schweidel, D. A. (2017). Modeling the role of message content and influencers in social media rebroadcasting. **International Journal of Research in Marketing**, 34(1), 100-119.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

Service quality of the District Registration Office in Roi Et Province

พีรวิชญ์ ลีวัฒนาพงศ์
ยุภาพร ยุภาศ
ภักดี โพธิ์สิงห์
นักศึกษาปริญญาโท รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Peerawit Leewattanapong
Yupaporn Yupass
Phakdee Phosing
M.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University
Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
Corresponding E-mail : marood1987.555@gmail.com

วันที่รับบทความ: 9 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 22 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 23 พฤษภาคม 2567
Received: May 9, 2024; Revised: May 22, 2024; Accepted: May 23, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ สภานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทการรับบริการ และระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แทนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ และสถานะภาพ ใช้สถิติ T-test และจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทการรับบริการ และระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการใช้สถิติ one-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ สถานะภาพ อาชีพ ประเภทการรับบริการและระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3.1) ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัยและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 3.2) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ควรการให้บริการตามลำดับคิว การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ 3.3) ด้านการตอบสนองความต้องการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของผู้รับบริการได้ตรงจุด ควรสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้ตรงต่อความต้องการ มีความพร้อมที่จะให้บริการได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ 3.4) ด้านความน่าเชื่อถือ ควรเจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ มีความเป็นมืออาชีพ 3.5) ด้านภาพลักษณ์ ควรรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ; สำนักทะเบียนอำเภอ; จังหวัดร้อยเอ็ด

Abstract

This research study The objectives are 1) to study the level of service quality of the District Registrar's Office in Roi Et Province 2) to compare the quality of service of the District Registration Office in Roi Et Province classified by gender, age, status, education level, occupation, type of service received. and distance of travel to use the service 3) to study recommendations There was a sample size of 389 people according to Taro Yamane's formula. The research tools were questionnaires, rating scales. Statistics used in data analysis represent percentage, mean, frequency, and standard deviation. Compare participation, classified by gender and status, using T-test statistics, and classified by age. Education level, occupation, type of service and the distance of traveling to use the service using one-way ANOVA statistics. The results of the research found that 1) the quality of service of the District Registration Office in Roi Et Province Overall it is at the highest level. 2) Compare the quality of services provided by the District Registration Office in Roi Et Province, classified by gender, age, status, occupation, type of service. and the distance of travel to use different services There were no differences in opinions on service quality. Classified by level of education There was a significant difference in opinions on service quality at the .05 level and 3) Suggestions included 3.1) Speed of service provision. Service should be provided quickly. Officers can answer questions. Questions and problems solved quickly 3.2) Equality in service provision Service should be provided according to queue order. Providing services equally and without discrimination. 3.3) Responding to the needs of service recipients directly. It should meet the needs of the people receiving services exactly as desired. Be ready to provide services as soon as requested. 3.4) Reliability Staff should dress cleanly, neatly and appropriately. Be professional 3.5) Image Should be kept clean and orderliness of the place There is sufficient lighting for providing services.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Keywords: Service quality; District Registration Office; Roi Et Province

บทนำ

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2559 คือ มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความเป็นธรรม การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบความมั่นคงภายในประเทศ การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาต่างๆที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือมีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง การอำนวยความเป็นธรรมในสังคมให้แก่ประชาชน งานด้านกิจการชายแดน และข่าวต่างๆ งานกำกับดูแลชาวเขาชนกลุ่มน้อยหรือชาติพันธ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย คือ ลั๊ว กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ลีซู ลาฮู อะข่า ถิ่น ผู้อพยพหลบหนีเข้าเมือง งานเกี่ยวกับสัญชาติและสถานะบุคคล งานเกี่ยวกับมวลชน การส่งเสริมประชาธิปไตย การสนับสนุนการเลือกตั้งทุกระดับ ตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น กิจการกองอาสารักษาดินแดน การปกครองท้องที่เกี่ยวกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การดำเนินการและพัฒนาระบบงานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชนและงานทะเบียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอำนาจหน้าที่ การพัฒนาบุคลากรของกรมการปกครองในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน การสื่อสารภายในกรมการปกครองเพื่อการบริหารงาน การอำนวยการและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบของนายอำเภอ รวมทั้งบริหารจัดการฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับทะเบียนเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกกชน สำนักทะเบียนอำเภอจะมีอยู่ทุกอำเภอ ตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอมีหน้าที่ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2559 คือ การดำเนินงานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชน งานทะเบียนทั่วไป และงานทะเบียนอื่นที่เกี่ยวข้อง สำนักทะเบียนอำเภอจะมีนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2552, น. 78) ปัจจุบันโลกมีความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เทคโนโลยีต่างๆ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประเทศใดสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันท่วงทีเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็จะสามารถอยู่รอดได้ และยังเป็นการได้เปรียบในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ดังนั้น ระบบราชการ และระบบข้าราชการของไทย จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับกระแสดังกล่าวให้ทันท่วงที โดยเฉพาะการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอด้านงานทะเบียนต่างๆ มีความความใกล้ชิดกับประชาชนไทยและคนต่างชาติ เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงตายลง เช่น เมื่อมีเด็กเกิดต้องมีการแจ้งเกิด การย้ายทะเบียนบ้าน การถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน การจดทะเบียนสมรส การขอบ้านเลขที่หรือขอเลขที่โรงเรือน และพอเสียชีวิตต้องออกใบมรณะบัตร เป็นต้น

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด มีหน้าที่คอยให้บริการประชาชน มีเขตรับผิดชอบทั้งหมด 20 อำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,291,131 คน แบ่งเป็น สัญชาติไทย ชาย 638,169 คน หญิง 651,730 คน รวม 1,289,899 คน ไม่ได้สัญชาติไทย ชาย 840 คน หญิง 392 คน รวม 1,232 คน สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในสำนักทะเบียนอำเภอย่อมต้องมีการปฏิบัติต่อประชาชนในหลายๆ ด้าน จากการสำรวจการแสดงความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการ ยังพบปัญหาอุปสรรคอยู่เสมอ ถึงแม้จะมีระเบียบกฎหมาย ในการปฏิบัติเช่นเดียวกันก็ตาม เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ความรวดเร็วในการให้บริการ ความเสมอภาคในการให้บริการ ความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ตรงจุด ความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ เป็นต้น การปฏิบัติต่อประชาชนเหล่านี้ย่อมส่งผลสะท้อนกลับมายังส่วนราชการในภาพรวม สำนักทะเบียนบางแห่งอาจจะได้รับผลด้านบวก สำนักทะเบียนบางแห่งอาจจะได้รับผลด้านลบ (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565) จากภูมิหลังและความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้มาใช้บริการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

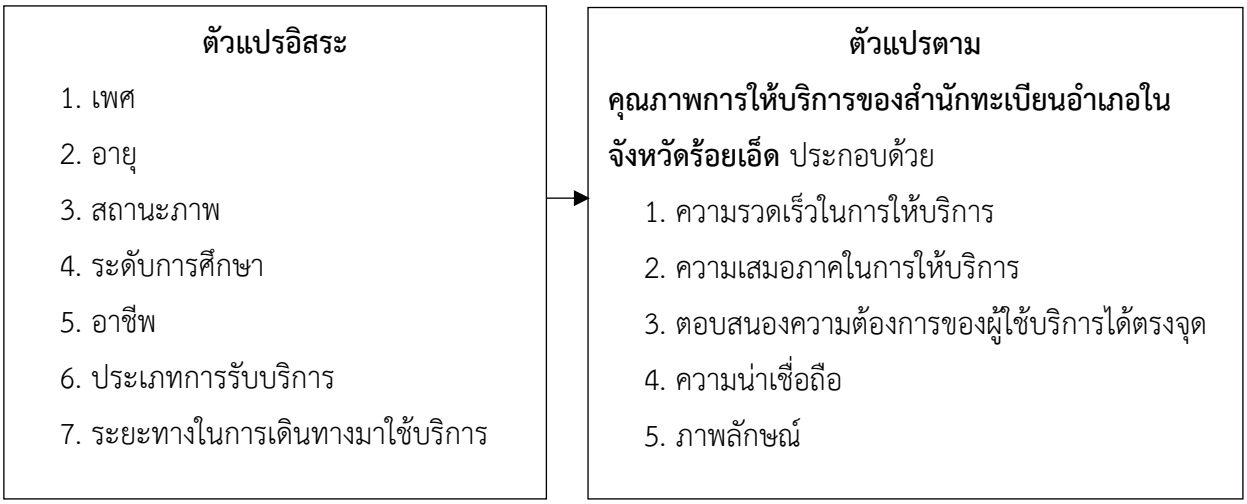
1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ สภานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทการรับบริการ และระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยปรับปรุงแนวคิดคุณภาพของการบริการโดย สายบัว อุ่นทะยา (2556, น. 40) กล่าวถึง หลักการให้บริการประชาชนของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2552, น. 3-11) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพการให้บริการ

Gronroos (1990) ได้ให้ความหมายคุณภาพการให้บริการ สามารถจำแนกได้ 2 แบบ คือ (1) คุณภาพในเชิงเทคนิค โดยสามารถที่จะวัดได้เหมือนกับการประเมินได้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (2) คุณภาพในเชิงหน้าที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของการประเมิน

Lewis, and Bloom (1983) ได้ให้ความหมายคุณภาพการให้บริการไว้ว่า เป็นสิ่งที่ชี้วัดถึงระดับของการบริการที่ส่งมอบโดยผู้ให้บริการต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการว่าตรงกับกับความต้องการของลูกค้าได้มากเท่าใด การให้บริการที่มีคุณภาพ จึงหมายถึง การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการบนพื้นฐานความคาดหวังของผู้รับบริการ

Parasuraman, Ziethaml and Berry (1985) ได้ให้ความหมาย คุณภาพการให้บริการ เป็นการให้บริการที่มากกว่าหรือตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นเรื่องของการประเมินหรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นเลิศของการบริการในลักษณะของภาพรวม ในมิติของการรับรู้ ผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการกลุ่มนี้ ช่วยให้เห็นว่า การประเมินคุณภาพการให้บริการตามการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นไปในรูปแบบของการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อบริการที่คาดหวังและการบริการตามที่รับรู้ว่ามีความสอดคล้องกันเท่าใด

Schmenner (1995) ได้ให้ความหมาย คุณภาพการให้บริการไว้ว่า คุณภาพการให้บริการได้มาจากการรับรู้ที่ได้รับจริง ลบด้วยความคาดหวังที่คาดว่าจะได้รับจากบริการนั้น หากการรับรู้ในบริการที่ได้รับมีน้อยกว่าความคาดหวัง ก็จะทำให้ผู้รับบริการมองคุณภาพการให้บริการนั้นติดลบ หรือรับรู้ว่าการบริการนั้นไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ตรงกันข้าม หากผู้รับบริการรับรู้ว่าบริการที่ได้รับจริงนั้นมากกว่าสิ่งที่เขาคาดหวัง คุณภาพการให้บริการ ก็จะเป็นบวก หรือมีคุณภาพในการบริการนั่นเอง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากความหมายข้างต้นกล่าวโดยสรุปว่า คุณภาพการให้บริการ หมายถึง การรับรู้ที่ได้รับจริงลบด้วยความคาดหวังที่คาดว่าจะได้รับจากบริการนั้น หรือสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการการตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดี ความมีมาตรฐานสม่ำเสมอในให้บริการ การปฏิบัติรับใช้ หรือให้ความสะดวกต่างๆ แก่ผู้รับบริการ ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ รวมไปถึงเกิดความประทับใจแก่ผู้รับบริการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่มาใช้บริการสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ จำนวน 13,895 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่มาใช้บริการสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ จำนวน 389 คน โดยการใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ (Yamene, 1973, p. 727) ผู้วิจัยได้ทำการเลือก กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC = 1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.52 – 0.79 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (รังสรรค์ สิงหเลิศ. 2551, น. 186) เกณฑ์คะแนนระดับการปฏิบัติงาน 5 ระดับ ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ระดับคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด
ระดับคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง น้อย
ระดับคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง
ระดับคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง มาก
ระดับคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์แจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) จำแนกตามเพศ สถานะภาพ ใช้สถิติ Independent Samples T-test 2) จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทการรับบริการ และระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการ ใช้สถิติ one-way ANOVA

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับคุณภาพ		แปลผล	อันดับที่
	$\overline{X}$	S.D.		
1.ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ	4.33	0.69	มากที่สุด	3
2.ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ	4.37	0.67	มากที่สุด	1
3.ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด	4.30	0.70	มากที่สุด	5
4.ด้านความน่าเชื่อถือ	4.33	0.69	มากที่สุด	4
5.ด้านภาพลักษณ์	4.34	0.67	มากที่สุด	2
โดยรวม	**4.33**	**0.68**	**มากที่สุด**	**-**

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ($\overline{X}$ = 4.37) ด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ภาพลักษณ์ ($\overline{X}$ = 4.34) โดยมีด้านที่เท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ($\overline{X}$ = 4.33) กับด้านความน่าเชื่อถือ ($\overline{X}$ = 4.33) และด้านสุดท้ายด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด ($\overline{X}$ = 4.30) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ สภานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทการรับบริการและระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม เพศ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ	4.33	0.60	4.32	0.61	0.144	.886
2. ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ	4.41	0.58	4.34	0.58	1.145	.253
3. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ตรงจุด	4.28	0.62	4.31	0.59	-0.490	.624
4. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.35	0.64	4.32	0.60	0.424	.672
5. ด้านภาพลักษณ์	4.35	0.62	4.34	0.58	0.093	.926
รวม	**4.34**	**0.61**	**4.33**	**0.59**	**0.26**	**.672**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม อายุ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	SS	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.783	3	.928	2.602	.079
	ภายในกลุ่ม	137.055	385	.356		
	รวม	139.839	388			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุที่ต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม สถานะภาพ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	สถานะภาพ				t	Sig.
	โสด		สมรส			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ	4.26	0.655	4.37	0.564	-1.822	.069
2. ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ	4.28	0.649	4.42	0.527	-2.286	.023
3. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ตรงจุด	4.23	0.663	4.34	0.555	-1.857	.064
4. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.26	0.661	4.38	0.584	-1.770	.078
5. ด้านภาพลักษณ์	4.28	0.648	4.38	0.559	-1.690	.092
รวม	**4.26**	**0.655**	**4.38**	**0.558**	**-1.885**	**.065**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามสถานะภาพต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม ระดับการศึกษา

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	SS	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.031	4	1.258	3.605	.014
	ภายในกลุ่ม	134.807	384	.351		
	รวม	**139.839**	**388**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม อาชีพ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	SS	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.938	4	0.734	2.074	.102
	ภายในกลุ่ม	136.900	384	0.356		
	รวม	**139.839**	**388**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม ประเภทการรับบริการ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	SS	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.650	9	0.738	2.096	.063
	ภายในกลุ่ม	133.188	379	0.351		
	รวม	**139.839**	**388**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประเภทการรับบริการที่ต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของประชาชนจำแนกตาม ระยะทางการเดินทางมารับบริการ

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	SS	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.681	3	0.560	1.570	.276
	ภายในกลุ่ม	138.158	385	0.359		
	รวม	**139.839**	**388**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระยะทางการเดินทางมารับบริการที่ต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3.1) ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัยและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 3.2) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ควรการให้บริการตามลำดับคิว การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ 3.3) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด ควรสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้ตรงต่อความต้องการ มีความพร้อมที่จะให้บริการได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ 3.4) ด้านความน่าเชื่อถือ ควรเจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ มีความเป็นมืออาชีพ 3.5) ด้านภาพลักษณ์ ควรรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ สถานะภาพ อาชีพ ประเภทการรับบริการ และระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3.1) ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัยและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 3.2) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ควรการให้บริการตามลำดับคิว การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ 3.3) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด ควรสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้ตรงต่อความต้องการ มีความพร้อมที่จะให้บริการได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ 3.4) ด้านความน่าเชื่อถือ ควรเจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ มีความเป็นมืออาชีพ 3.5) ด้านภาพลักษณ์ ควรรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ สำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน โดยลดขั้นตอน ลดระยะเวลา

1.2 ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ สำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการนำเทคโนโลยีการให้บริการตามลำดับคิวโดยชัดเจน การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ มีการติดป้ายแสดงอัตราการเก็บค่าธรรมเนียมอย่างถูกต้องและตรงตามระเบียบกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ และเจ้าหน้าที่เต็มใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม รวมถึงให้การต้อนรับดูแลเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม

1.3 ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด สำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการกำหนดแสดงช่องรับบริการแต่ละประเภทโดยชัดเจน

1.4 ด้านความน่าเชื่อถือ สำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการให้บริการประชาชนมาอย่างยาวนานเกี่ยวข้องกับชีวิตคนหนึ่งคนตั้งแต่เกิดจนตาย เจ้าหน้าที่มีความเป็นมืออาชีพและมีการจัดอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 โดยเคร่งครัด เพื่อรักษาข้อมูลของประชาชนไม่ให้ผู้ใดนำไปใช้ในทางที่เกิดความเสียหายได้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ได้ให้บริการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตามขั้นตอน ระเบียบ กฎหมาย

1.5 ด้านภาพลักษณ์ สำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการปรับปรุงในด้านสถานที่ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการติดเครื่องปรับอากาศในสำนักทะเบียนอำเภอทุกแห่ง มีการจัดช่องบริการและจุดพักคอยต่างๆ อย่างชัดเจน ลดการแออัด มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ มีการจัดมุมพักผ่อน บริการน้ำดื่มสะอาด โต๊ะเขียนหนังสือ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้บริการอย่างเพียงพอ มีสิ่งอำนวยความ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ ปากกา ดินสอ ยางลบ เป็นต้น และช่องทางด่วนพิเศษสำหรับ ผู้พิการ คนชรา และสตรีมีครรภ์ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงมหาดไทยได้บรรจุโครงการพัฒนาศูนย์ราชการสะดวก (GECC) กรมการปกครอง เป็นโครงการที่สอดคล้องตามแผนการปฏิรูปประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 23 อำเภอ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานศูนย์ราชการสะดวก (GECC) ระดับพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งที่ทำการปกครองอำเภอในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ผ่านการรับรองมาตรฐานศูนย์ราชการสะดวก (GECC) ระดับพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอโพธิ์ชัย ที่ทำการปกครองอำเภอโพนทราย ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตน์ ที่ทำการปกครองอำเภออาจสามารถ ที่ทำการปกครองอำเภอหนองพอก ที่ทำการปกครองอำเภอจังหาร ที่ทำการปกครองอำเภอเสลภูมิ ที่ทำการปกครองอำเภอโพนทอง ที่ทำการปกครองอำเภอเชียงขวัญ และที่ทำการปกครองอำเภอสุวรรณภูมิ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ด. 2566)

สมมติฐานข้อที่ 2 คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้มารับบริการสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้จะมีเพศแตกต่างกันแต่เมื่อมารับบริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด เจ้าหน้าที่ได้มีการนำเทคโนโลยีการให้บริการตามลำดับคิวโดยชัดเจน มีการจัดช่องบริการแสดงช่องรับบริการแต่ละประเภทโดยชัดเจน และจุดพักคอยต่างๆ อย่างชัดเจน และมีช่องทางด่วนพิเศษสำหรับ ผู้พิการ คนชรา และสตรีมีครรภ์โดยเฉพาะ และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยวาจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ ให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ เต็มใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม ให้การต้อนรับดูแลเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม รวมถึงการให้บริการประเภทต่างๆ ของเจ้าหน้าที่นั้นได้ให้คำแนะนำ ชี้แจง ให้ประชาชนได้เข้าใจได้อย่างชัดเจน จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุไรพร วงแก้ว. (2557, น. 67) ได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ระหว่าเพศชายและเพศหญิงพบว่า โดยรวมและรายด้านประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้จะมีอายุที่ต่างกัน แต่เมื่อมารับบริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด เจ้าหน้าที่ได้ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ชี้แจง ให้ประชาชนได้เข้าใจได้อย่างชัดเจน มีการนำเทคโนโลยีการให้บริการตามลำดับคิว (ใครมาก่อนได้รับบริการก่อน) โดยชัดเจน มีการจัดช่องบริการแสดงช่องรับบริการแต่ละประเภทโดยชัดเจน และจุดพักคอยต่างๆ อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยวาจาสุภาพ ยิ้ม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แย้มแจ่มใส แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ ให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม. (2563, น. 89) ได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มาติดต่อสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จะมีสถานภาพแตกต่างกันแต่ก็ได้รับบริการเหมือนกันทุกคน เพราะเวลาที่มาติดต่อสำนักทะเบียนเจ้าหน้าที่ก็ว่าทราบว่าผู้ใดสถานภาพเป็นอย่างไร และบริการทุกคนโดยเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่ มาติดต่อจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า เจ้าหน้าที่ถึงจะทราบสถานภาพในขณะนั้น ซึ่งก็ไม่เป็นผลต่อการให้บริการอยู่ดี จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธมน เครือเนตร อุมาวรรณ วาทกิจ รุ่งนภา กิตติลาภ (2562, น. 31) ได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสถานธนานุบาลเทศบาลเมืองปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำอาจไม่เข้าใจกระบวนการ ลำดับขั้นตอนการให้บริการ หรือการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในงานด้านต่างๆ ให้ตรงตามความต้องการของตนเอง และการใช้ระบบเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ประชาชนที่มีนะดับการศึกษาประถมศึกษา (ป.4 หรือ ป.6) ในสมัยก่อนอาจจะอ่านหนังสือไม่ออกหรือไม่คล่อง เนื่องจากผู้มีการศึกษาระดับนี้จะเป็นผู้สูงอายุส่วนใหญ่ และอาศัยอยู่ต่างจังหวัดมากกว่าในเมืองหลวง ประกอบกับปัจจุบันสำนักทะเบียนอำเภอได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาให้บริการ เช่น แอปพลิเคชั่น ThaiD แอปพลิเคชั่น Dopa Citcizen เป็นต้น และปรับปรุงระบบอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไทยวัน ศิริมา (2557, น. 160) ได้ศึกษา คุณภาพการให้บริการไปรษณีย์จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันเห็นว่าระดับการให้บริการของไปรษณีย์จังหวัดอุบลราชธานีในภาพรวมแตกต่างกัน

2.5 ประชาชนที่มาใช้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน จึงมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า แม้ประชาชนมีอาชีพแตกต่างกันแต่เมื่อมาใช้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด เจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับคิวโดยชัดเจน การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ เต็มใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการทุกคน ให้การต้อนรับดูแลเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีรัตน์ วัฒยุ ,เกษมชัย สายเสมา ,รสริน ฟอมไธสง ,และวิจิตรา โพธิสาร (2566 , น. 27) ได้ศึกษาการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

2.6 ประชาชนที่มาใช้บริการที่มีประเภทของการรับบริการต่างกัน จึงมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า แม้ประชาชนที่มารับบริการจะมีการรับบริการคนละประเภทกันแต่ก็เป็นการรับบริการในสำนักทะเบียนเดียวกันความรวดเร็วในการให้บริการ ความเสมอภาคในการให้บริการ การติดป้ายแสดงอัตราการเก็บค่าธรรมเนียมอย่างถูกต้องและตรงตามระเบียบกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรินธร จินดา (2566, น. 104) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่นักศึกษาของภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาวิชาต่างกันให้ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแก่นักศึกษาของภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ไม่แตกต่างกัน

2.7 ประชาชนที่มาใช้บริการที่มีระยะทางการเดินทางมารับบริการต่างกัน จึงมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าแม้ประชาชนที่มารับบริการจะมีระยะทางการเดินทางมารับบริการที่แตกต่างกัน แต่การให้บริการของเจ้าหน้าที่ก็ดำเนินการแต่ละประเภทการบริการ ขั้นตอนต่างๆ ตามปกติ ตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนด และให้บริการตามลำดับคิว ให้บริการโดยเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ เต็มใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม มีการจัดช่องบริการและจุดพักคอยต่างๆ อย่างชัดเจน มีการจัดมุมพักผ่อน บริการน้ำดื่มสะอาด โต๊ะเขียนหนังสือ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้บริการอย่างเพียงพอ มีสิ่งอำนวย จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการที่แตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ เครือมิ่งมงคล (2564, น. 187) คุณภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอำเภอที่อยู่อาศัยต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัยและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ควรการให้บริการตามลำดับคิว การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ 3) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด ควรสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้ตรงต่อความต้องการ มีความพร้อมที่จะให้บริการได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ 4) ด้านความน่าเชื่อถือ ควรเจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ มีความเป็นมืออาชีพ 5) ด้านภาพลักษณ์ ควรรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ คือ การให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัยและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีการให้บริการรวดเร็วอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากและซับซ้อน ให้บริการอย่างต่อเนื่องไม่มีหยุดชะงัก

1.2 ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ คือ การให้บริการตามลำดับคิว(ใครมาก่อนได้รับบริการก่อน) การให้บริการโดยเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ การเก็บค่าธรรมเนียมอย่างถูกต้องและตรงตามระเบียบกฎหมายกำหนด เจ้าหน้าที่เต็มใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับดูแลเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียม

1.3 ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุด คือ เจ้าหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้ตรงต่อความต้องการ เจ้าหน้าที่มีความพร้อมที่จะให้บริการได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ชี้แจง ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ให้บริการล่วงเวลาหรือให้บริการในช่วงพักเที่ยง จำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการอย่างทั่วถึง เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็ว

1.4 ด้านความน่าเชื่อถือ คือ เจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย และถูกกาลเทศะ เจ้าหน้าที่มีความเป็นมืออาชีพ เจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ การโต้เถียงหรือแสดงความฉุนเฉียวต่อผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและซื่อสัตย์สุจริต เจ้าหน้าที่ให้บริการตามขั้นตอน ระเบียบกฎหมาย โดยชัดเจน

1.5 ด้านภาพลักษณ์ คือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ มีสภาพแวดล้อมและแสงสว่างที่เพียงพอต่อการให้บริการ มีมุมพักผ่อน บริการน้ำดื่มสะอาด โต๊ะเขียนหนังสือ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้บริการอย่างเพียงพอ มีสิ่งอำนวยความสะดวก และช่องทางด่วนพิเศษสำหรับ ผู้พิการ คนชรา และสตรีมีครรภ์ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยวาจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการให้บริการด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงจุดเพื่อให้ตรงกับต้องการของผู้รับบริการให้มากขึ้น

2.2 ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอใดอำเภอหนึ่งให้ตรงกับความต้องการพัฒนาหรือแก้ไขโดยเฉพาะ เพราะการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นภาพรวม

2.3 ศึกษาคุณภาพของการให้บริการของที่ทำการปกครองอำเภอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในภาพรวมของที่ทำการปกครองอำเภอ เนื่องจากสำนักทะเบียนเป็นเพียงกลุ่มงาน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ทะเบียนและบัตรของที่ทำการปกครองอำเภอเท่านั้น ยังมีอีกหลายกลุ่มงาน เช่น กลุ่มงานบริหารงานปกครอง กลุ่มงานความมั่นคง กลุ่มงานอำนวยความเป็นธรรม เป็นต้น ที่ให้บริการประชาชนผู้มาติดต่อ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณนายอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว ญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แด่ บิดา - มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประศาสน์การศึกษาแก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2552). **รายงานประจำปี พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.

ชรินธร จินดา. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่นักศึกษาของภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. **วารสารมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, 104, 104-119.

ณรงค์ เครือมิ่งมงคล. (2564). คุณภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 14(1), 187-200.

ไทยวัน ศิริมา. (2557). คุณภาพการให้บริการไปรษณีย์จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**, 10(2), 159-170.

ธมน เครือเนตร อุมาวรรณ วาทกิจ และรุ่งนภา กิตติลาภ. (2562). คุณภาพการให้บริการของสถานธนานุบาลเทศบาลเมืองปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 43(3), 31-39.

บุญชม ศรีสะอาด. (2558). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์น.

รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สายบัว อุ่นทะยา. (2556). **คุณภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนและบัตร สำนักทะเบียนอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2565). **แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2565-2569**. ร้อยเอ็ด: สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ด. (2566). **เอกสารข่าวกระทรวงมหาดไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566 จาก https://www.roiet.go.th/.

สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม. (2563). คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม**,12(2), 89-101.

อารีรัตน์ วัฒยุ เกษมชัย สายเสมา รสริน ฟอมไธสง และวิจิตรา โพธิสาร. (2566). การศึกษาการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 57(2), 27-38.

อุไรพร วงแก้ว. (2557). คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 20(2), 67-78.

Gronroos, C. (1990). **Service management and marketing**. Lexington Books.

Lewis, C., & Booms, B. H. (1983). **The marketing aspects of service quality. In L. L. Berry, G. Shostack, & G. Upah (Eds.), Emerging perspectives on services marketing** (pp. 99-107). American Marketing Association.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. **Journal of Marketing**, 49(4), 41-50.

Schmenner, R. W. (1995). **Service operations management**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. New York : Harper and Row Publication.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Analysis and Research on the Musical “Awaizhai” of Guizhou Buyi Nationality

Zhou Shengfeng
Manusak Reangdet
Chawalit Atipattayakul
Master’s Degree in Local Arts, Udon Thani Rajabhat University
Email: 435286369@qq.com

วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 มิถุนายน 2567
Received: May 8, 2024; Revised: June 6, 2024; Accepted: June 7, 2024

Abstract

Ethnic minority elements have always been an indispensable part in the field of Chinese ethnic music. The musical “Awazhai” is one of the representatives of Buyi musicals. In the analysis of the script creation and music creation of this musical, the outstanding creative characteristics and ethnic minority characteristics of this musical in artistic presentation are summarized, and various elements of this play are analyzed. It is hoped that this research can provide valuable reference for the artistic creation and production of Chinese ethnic musicals and the development of related industries, and also hope to integrate ethnic minority music into textbooks and provide reference for the teaching of ethnic music.

Keywords: Analysis and Research; Musical “Awazhai”; Guizhuo BUYI Nationality

Introdiction

This paper is mainly based on the musical “Awazhai” of the Buyi ethnic minority in Guizhou Province, and deeply studies the cultural connotation and history of the traditional art style of the Buyi ethnic group in Anshun City, Guizhou Province, integrating the elements of ethnic music. The realistic sets and huge real scenes in the play also fully demonstrate the unique Tenjia culture and Tunpu culture of Awazhai. Based on the historical background of poverty alleviation, the musical “Awazhai” uses various artistic forms such as song and dance to allow the audience to immerse themselves in the original folk elements, and puts forward new ideas and means for the inheritance and development of minority music in Guizhou.

At present, the development of minority music in Guizhou, China, is in a stage of rapid rise, but traditional ethnic art performance forms can no longer meet the audience's aesthetic

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

needs. Therefore, ethnic art must keep pace with The Times and integrate modern art styles and forms in line with audience's aesthetic taste as well as modern scientific and technological means. This paper can study and analyze this. Find a new direction that is more suitable for the development of national musicals.

Objectives

1.To study the history of Buyi musical in Anshun, Guizhou Province.

2. To study the concept, form and method of musical performance of Buyi nationality in Anshun City, Guizhou Province.

3.To study the role of Buyi musical in teaching.

Literature review

Mu Weiping's “Helping the Revitalization of Rural Ethnic Culture” : In 2021, during the creation and collection of plays for the ethnic minority Art Show held every four years in Guizhou Province, the teachers and playwriters of the School of Music of Guizhou University collected a large amount of materials, and after later processing and refining, created the musical “Awazhai”.

Study on Musical Characteristics and Singing Practice of Zheng Dengke's Musical “Awazhai” : Musical, as a product of modern industrial civilization, integrates various forms of expression and genres of various arts, independent of musical drama forms. It originates and develops from Western operetta, comic opera and luxurious song and dance, and draws on performance factors such as jazz music, rap art, rock music, country music and modern dance. It is a comprehensive stage art that integrates various artistic elements such as drama, dance, music and fine arts.

Liu Cong's “Stylization and Stylization of Buyi Folk Songs in the Opera Paradigm” : In the musical creation of “A 'Aanzhai”, the crossover integration of opera and musical is realized, especially through the core verses of male and female protagonists, which have complex and changeable plots, sharp dramatic conflicts, and the verses with the characteristics and volume of opera aria are written in the opera paradigm; At the same time, the folk songs with distinct regional characteristics of Guizhou and the style of the minority Buyi nationality are expressed and shaped in the form of opera, and are completed through

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

stylistic and stylistic writing. In order to prove: the expression space of opera paradigm, the application of folk song materials, stylistic and stylistic writing methods, the integration of vocal and instrumental music, three-dimensional expression of the relationship and the important role.

Zhang HaiBing, Director of the musical "Awazhai" : "Awazhai" is a realistic realistic performance, and has a freehand style of singing and dancing; It is full of the sense of The Times and modern aesthetics, but also retains the original ecological Buyi folk song elements; At the same time, the whole play is also filled with Guizhou Buyi cottage rich typical regional customs. This is the rich and colorful style of A Crooked Village.

Thesis structure

This paper consists of five chapters. The first chapter expounds the purpose and content of this research, as well as the methods and significance of the research; the second chapter expounds the historical development of the musical of the Buyi nationality in Anshun, Guizhou Province; the third chapter expounds the concept, form and method of the musical performance of the Buyi nationality in Anshun, Guizhou Province. The fourth chapter expounds the importance and methods of inheriting and protecting Buyi musical, and the last chapter is a summary, elaborating the conclusions and achievements of this study.

Figure 1: A poster for the performance of A Crooked Village

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 2: Awazhai village, Anshun City, Guizhou province

Figure 3: The dance in the musical “Awry Village”

Figure 4: The costumes of the female characters in Awry Village

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 5: The presentation of props and scenery in “Awazhai”

Figure 6: The usage of lighting in musicals

Figure 7: Choreography in a musical

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Research method

By studying the development history of the Buyei musical in Guizhou province and taking the Buyei musical “Aweizhai” as the research object, this paper analyzes various elements of the play, so as to explore the importance of inheriting and protecting the Buyei musical, and integrate the advantages of the musical performance into the teaching courses of music majors in colleges and universities, so as to achieve the role of inheritance and protection

Research achievement

1. It is conducive to carrying forward the advanced culture of Buyi and is the need of building a harmonious society;

2. Is conducive to the rescue of the endangered special drama, is a hundred flowers blooming measure;

3. It is conducive to the excavation of Buyi drama (the initial form of Buyi musical), and is a living historical material for compiling and studying the history of Chinese minority drama.

4. It is conducive to the display and inheritance of excellent plays and skills of ethnic minorities, which is the desire of 2.5 million Buyi compatriots.

Buyi music has experienced the precipitation of history, and under the accumulation of a long time, the connotation of Buyi culture is extremely rich. Buyi art and culture can be said to be the treasure of Chinese national culture, which has the responsibility and mission of letting young people face up to Buyi music from the ideological and emotional aspects and promoting the inheritance of Buyi culture. Only in a real sense can we promote the development and inheritance of Buyi music. Therefore, in the school music curriculum structure, Buyi music permeates. With music education as the carrier, it penetrates Bui music to young people. So that more and more young people can realize the unique charm of Buyi music. Let more people love Buyi music from now on, and voluntarily pick up the baton of the inheritance and development of Buyi music. The research topic is mainly devoted to how to better inherit and develop Buyi music, which can provide an important theoretical basis for the effective development of national music education in the future.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Table 1 Introduction of the main cast and crew

Cast photo	Actor profile	The part played in the play
	Wu Fajian, male, Guizhou ethnic tenor singer.	The play played the role of Wei Kaiming, singing the songs “Road to happiness”, “How to say it”, “Do not want to live up to this land” and so on.
	Jin Yumei, female, Miao nationality, young singer from Guizhou, China.	Playing the role of Wu Xiuli, singing the songs “ Flowers bloom” , “Mountain flowers bloom”, “Return” and so on
	Li Jialin, Kugou musician , young singer of Guizhou Song and Dance Theater.	The play plays the role of Guo Pengfei, singing the songs “ First meet”, “Village Diary”, “Harvest” and so on.
	Zheng Dengke, master student of Guizhou University College of Music, Guizhou tenor singer.	The play played the role of Xiao Wang, singing the songs “ Quartet” , “ Curtain Call song” , “ Labor song” and so on.

According to the research in Table 1, it can be concluded that Awry Zhai is a typical original ethnic musical, which contains the connotation of traditional Buyi culture and the integration of modern music technology and means. It can be said that the birth of Awry

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Zhai has played a crucial role in the development of Buyi musical in Guizhou, China. It also provides valuable material for future generations to study national musicals.

Table 2: Curriculum of "National Vocal Music"

No.	Class time	instructor	Course introduction	Teacher profile	Teacher photo
1	The first week	ZHOU SHENGFENG	The history of Buyi music development is divided into modern history and modern history	Zhou Shengfeng, born in Guiyang, Guizhou Province, is a young singer. He graduated from Guizhou Minzu University majoring in music performance. He is now the deputy Dean and vocal music lecturer of Guizhou City Vocational College	
2	The seco nd week	ZHOU SHENGFENG	Describe the music style and analysis of Buyi nationality		
3	The third week	ZHOU SHENGFENG	Describe the style of Bui music performance and analysis		
4	The fourt	ZHOU SHENGFENG	Talk about the use of Buyi language in		

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

No.	Class time	instructor	Course introduction	Teacher profile	Teacher photo
	h week		songs, and vocal skills		
5	The fifth week	Gong Linna	Teaching the performance characteristics of Buyi music, and the Buyi vocal music work “Good Bonus”	Gong Linna, born on August 1, 1975 in Guiyang, Guizhou Province, is a female singer and founder of Chinese Art Nouveau music. She graduated from the Department of Ethnic Voice of the China Conservatory of Music in 1999.	
6	The sixth week	ZHOU SHENGFENG	Analyze and the musical mode of Buyi nationality		
7	The seve nth week	Muweipin	Teaching the performance characteristics of Buyi music, and the Buyi vocal music work “Gollum Folk Song”	Mu Weiping, born in May 1973 in Kaiyang County, Guiyang City, Guizhou Province, is now the dean of the College of Music of Guizhou University (national first-class actor), the academic backbone of young	

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

No.	Class time	instructor	Course introduction	Teacher profile	Teacher photo
				and middle-aged, young tenor singer.	
8	The eighth week	ZHOU SHENGFENG	Teaching the performance characteristics of Buyi music, and the Buyi vocal music work “Buyi Singing”		
9	The ninth week	ZHOU SHENGFENG	Mid-term exam, check students' learning and summarize		
10	The tenth week	ZHOU SHENGFENG	Teaching the history of Buyi musical development		
11	Week eleven	ZHOU SHENGFENG	Teaching Buyi musical heritage culture		
12	Week twelve	ZHOU SHENGFENG	Teaching the performance form of Buyi musical		
13	The thirteent	A Youduo	Teaching the performance characteristics of Miao music, and	A Youduo, born in 1980 in Huangping County, Qiandongnan Prefecture, Guizhou	

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

No.	Class time	instructor	Course introduction	Teacher profile	Teacher photo
	h week		Miao vocal music work “July in Southeast Guizhou”	Province, is a famous singer of Miao nationality, an inheritor of Miao nationality	
14	Four teen th week	A Youduo	Teaching the performance characteristics of Miao music, and the Miao vocal music work “Drunken Miao Township”		
15	Fifte enth week	ZHOU SHENGFENG	Introduction to other minority music		
16	Sixte enth week	Muweipin	Teaching the characteristics of Gelao music performance and the Gelao vocal music work “Love Sister Washing Clothes in the River”		
17	Seve ntee	Muweipin	Teaching the characteristics of Gelao's music		

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

No.	Class time	instructor	Course introduction	Teacher profile	Teacher photo
	nth week		performance and Gelao's vocal music work “Ian Happy Family”		
18	Eighteenth week	ZHOU SHENGFENG	Teaching the similarities and differences of Buyi and other ethnic performances and review all the knowledge learned		
19	Nineteenth week	ZHOU SHENGFENG	Final examination		

According to the research in Table 2 : As for the application of Buyei music in teaching, take the musical “Awanzhai” as an example. It is co-built by the teachers and students of the music major of Guizhou University in the form of teaching practice and creation, combined with the local art and culture of the Buyei people in Anshun City. Buyei musical provides an important reference for the vocal music teaching of ethnic minorities in Guizhou, including the practical application in school teaching. Singing techniques, performance forms, cultural inheritance, etc., are of great significance.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 8: Buyi traditional music form “eight-tone sitting singing”

Figure 9: Guizhou minority music town

Figure 10: Folk music into the classroom

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 11: Ethnic minority music performance

Conclusion

As an important intangible cultural heritage, Buyi musical has a long history and has been performed for hundreds of years, and is deeply loved by the masses with its unique style, and its artistic expression and aesthetic taste are irreplaceable. Among them, the national musical is in full swing, it is an important source of Chinese excellent traditional culture.

The development, inheritance and innovation of national musical is an eternal topic. As an intangible cultural heritage of China, the national musical has been moving forward continuously in the long history, enduring for a hundred years, and has strong vitality.

Ethnic minority art comes from the production and living practice of the people, is an important content to meet the spiritual and cultural life of the people, is an important demand of the people and improve the well-being of the people, and is also an important driving force to promote high-quality economic and social development. As an indispensable part of Chinese national art, Buyi musical not only has the significance of cultural heritage and traditional national art, but also has its unique artistic value and social value.

From the perspective of cultural confidence, the inheritance of Buyi musical should master its basic principles, improve protection policies and laws, standardize and optimize the promotion and inheritance measures, pay attention to the innovation of school education and protection mechanism, broaden the protection methods of mass participation, and actively train opera talents, and constantly improve its artistic competitiveness.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Research proposal

It is a community of heritage and cultural memory, which is not only a pastime and entertainment after meals, but also the carrier of people's emotions, and also the memory and spiritual support of people's history. At present, the protection of the Buyi musical has made some achievements, but due to the influence of multiculturalism, people's aesthetic interest has been diverted, there are some practical problems to be solved, such as the weak mass base, the weakening of the competitiveness of the art form, and the danger of the loss of the minority art still exists.In this regard, I would like to make the following

Suggestions:

1. Improvement of protection policies and laws and regulations.
2. Cultural tourism integration, to create a special minority music town.
3. Pioneering protection mechanisms in school education.
4. Conducting training activities for opera talents.

References

Liu Cong. (2022). **The stylization and characterization of Buyi folk songs in the opera paradigm**. Contemporary music.

Liu Cong. (2022). **The stylization and characterization of Buyi folk songs in the opera paradigm**. Retrieved from https://xueshu.baidu.com/usercenter/paper/show?paperid=1a760r20py670p90gt3c0gj0pg76457.

Liu Cong. (2023, October 2). Professor a famous Chinese composer. Interview.

Mu Weiping. (2023). **Helping the revitalization of rural national culture**. Guizhou University Newspaper.

Mu WeiPing. (2023). **Helping the revitalization of rural national culture**. Retrieved from http://www.biganzijiayuan.com/home/document/104308.

Mu WeiPing. (2023, July 12). Professor Dean of the School of Music, Guizhou University. Interview.

Zhang Haibin. (2023, August 2). Professor Deputy Dean of Music College of Guizhou University. Interview.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Zhang Haibing. (2021). **The director of the musical "Awai Village" explains**. Guizhou University Newspaper.

Zhang Haibing. (2021). **The director of the musical "Awai Village"**. Retrieved from https://www.gzstv.com/a/51bc65bffb48419da9ae114081890f9

Zheng Dengke. (2023). **Research on the musical characteristics and singing practice of the musical "Awai Village"**. Guizhou University Newspaper.

Zheng Dengke. (2023, September 7). graduate student of Guizhou University School of Music. Interview.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

Management according to integrated Buddhist principles of Mueang Yao Subdistrict Municipality Hang Chat District, Lampang Province

พระมงคล มงคลปญฺโญ (คำน้อย)
นพดณ ปัญญาวีรทัต
ประเสริฐ ปอนถิ่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Phra Mongkhon Mangalapañño (Khamnoi)
Noppadon Panyaweeratad
Prasert Pontin
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author E-mail: zatom70@gmail.com

วันที่รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 4 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 5 มิถุนายน 2567
Received: May 10, 2024; Revised: June 4, 2024; Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ เปรียบเทียบ และเสนอแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตในเขตเทศบาลตำบลเมืองยาว 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลเมืองยาว พบว่าประเด็นที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุด คือควรจัดไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนหนทางให้มากยิ่งขึ้น ถนนเพื่อการเกษตรก็ควรเพิ่ม เทศบาลควรประชาสัมพันธ์เรื่องการก่อสร้างถนน จุดประปาหมู่บ้านที่ต้องการเพิ่มเติมตามที่ร้องขอ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; การปกครองส่วนท้องถิ่น; หลักพุทธธรรมพละ 4

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

This research article aims to study the levels, compare and propose guidelines for strengthening management according to integrated Buddhist principles of Mueang Yao Subdistrict Municipality. Hang Chat District, Lampang Province, this research study Conduct mixed methods. Population used in the research includes people aged 18 years and over who live in the Mueang Yao Subdistrict Municipality. 1) Quantitative research A questionnaire was used for opinions of a sample of 381 people. Statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. and use statistics to test hypotheses by finding coefficients Pearson correlation and 2) qualitative research Using in-depth interviews with 10 key informants or people, data were analyzed using descriptive content analysis.

The results of the research found that 1. The management level of Mueang Yao Subdistrict Municipality. Overall, it is at a high level. 2. Compare people's opinions towards the management of Mueang Yao Subdistrict Municipality. Classified by personal factors, it was found that people with different genders, ages, education levels, occupations, and incomes Have opinions on the management of Mueang Yao Subdistrict Municipality? No difference. 3. Guidelines for strengthening management according to integrated Buddhist principles. of Mueang Yao Subdistrict Municipality It was found that the issues that had the most suggestions were given. That is, there should be more electric lighting along the roads. Roads for agriculture should be increased. Municipalities should publicize road construction. Village water supply points that need additional additions as requested.

Keywords: Management; local government; Principles of Buddhadhammabala 4

บทนำ

การบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่ม และมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุข และความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่า ผู้บริหารและการบริหาร การบริหารจัดการแนวพุทธเป็นความพยายามในการนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับการทำงานสมัยใหม่ ทั้งนี้ เพราะพุทธธรรมเป็นนามธรรมสูงกว่าความรู้สมัยใหม่ใด ๆ เมื่อองค์การมั่นคงแล้ว เราจะหยุดแค่นั้นไม่ได้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เรียกว่า การพัฒนาองค์การสามารถทำได้ทั้งทางโลกและทางธรรม (พระมหาธีรพันธ์ ธีรกิตติ และคณะ, 2555) การบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องพัฒนาตามนโยบาย การบริหาร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประเทศ กล่าวคือ สร้างความเป็นธรรมในสังคมพัฒนาระบบราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาระบบและกลไกการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล จึงกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ดังนี้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2566)

บทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารราชการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 283 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และนอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล จำเป็นต้องรับทราบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน, 2553) การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นการบริหารราชการรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นพื้นฐาน การพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน หากมีการหวังพึ่งรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศ ย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนา และเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทันท่วงที โดยให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินภารกิจต่าง ๆ ของท้องถิ่น การให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยท้องถิ่น (Puang-ngam, K, 2007)

ปัจจุบันจะได้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้ประสบกับปัญหาอย่างมาก เกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การไม่ปฏิบัติตนตามระเบียบกฎหมาย นโยบาย แผนงานและโครงการมีการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง การไม่ปฏิบัติตามแผนงานและโครงการตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น ไม่ปฏิบัติตามรูปแบบ แปลงการก่อสร้าง การขาดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เลือกพรรคเลือกพวก ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ การจัดบริการสาธารณะ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลมีการซื้อสิทธิ์ซื้อเสียงในการเลือกตั้ง เป็นต้น ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

หน้าที่ที่ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้ระบุไว้ เช่น การใช้อำนาจไปในทางที่ไม่เป็นธรรมในท้องถิ่นของตน (พระครูใบฎีกาเขมปตถ สุทฺธิธมฺโม (พิชญกิตติกุล), 2564) ปัญหาการบริหารของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัด ลำปาง ซึ่งการจัดบริหารยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน และอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น การให้บริการสาธารณะยังไม่ครบถ้วนทุกด้านและไม่ทั่ว ถึงกับประชาชนทุกกลุ่ม ควรมีการพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วน การจัดลำดับความสำคัญในการจัดบริการสาธารณะที่ควรมีการเตรียมการล่วงหน้าทำให้การบริหารอาจจะขาดคุณภาพ อาจจะขาดความชัดเจน อาจจะขาดความเป็นธรรมและไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ อาจจะเกิดจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการเสนอนโยบาย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการตรวจสอบการให้บริการสาธารณะขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร จึงควรมีการปรับแนวทางการบริหารในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหา เช่น แนวทางการทำงานในลักษณะของเครือข่าย (network) ที่เป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานต่างๆของรัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน สถาบันวิชาชีพ หรือองค์กรที่ไม่ แสวงหาผลกำไร เนื่องจากเป็นแนวทางการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาแนวร่วม (partnership) ที่มีความรู้ความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550)

ด้านการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลเมืองยาว ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักพละ 4 คือ ธรรมอันเป็นกำลัง ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) ประกอบด้วย 1) ปัญญา พละ คือ ความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ คือการไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างพินิจพิเคราะห์ จิตใจเยือกเย็นมั่นคง เป็นคนใฝ่ศึกษาหาความรู้อยู่ ตลอด คนที่มีปัญญาพละจะมีกลยุทธ์ มียุทธศาสตร์ในการทำงาน 2) วิริยะพละ คือ ความ ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ มีความพยายามไม่เป็นคนเกียจคร้าน มีความอดทนสูง ตั้งมั่นตั้งใจทำงาน เป็นคนจริงจังเอาจริงเอาจัง อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยยากลำบาก อดทนต่อกิริยาท่าทางคำพูดที่ ไม่สบอารมณ์ ทนต่อความเจ็บปวดร่างกาย ต่อความเจ็บใจต่อแรงกดดันจากสภาพแวดล้อม 3) อนวัชชะพละ คือ การประพฤติตนดี ทำงานที่ไม่มีโทษไม่เบียดเบียนรังแกผู้อื่น ซื่อสัตย์อยู่ในศีลธรรม 5 ไม่ข้องเกี่ยวอบายมุข 6 มีหิริโอตัปปะ มีการงานอาชีพสุจริต ไม่ทุจริตต่อหน้าที่หรือคอรัปชั่น 4) สังคหพละ คือ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา ได้แก่ ความโอบอ้อมอารี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกคน อัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะไม่กระโชกโฮกฮาก ทำตนเสมอต้นเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เห็นแก่ตนเอง ประพฤติตนเป็นประโยชน์ชอบเสียสละช่วยเหลือส่วนรวม ชอบแบ่งปันสิ่งของเป็นคนมีน้ำใจแก่ผู้อื่น (เจษ อนุกูลโภครัตน์, 2558)

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาล

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตำบลเมืองยาว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการ ของ เทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ คือ หลักพละ 4 ได้แก่ 1 ปัญญาพละ 2 วิริยพละ 3 อนวัชชพละ และ 4 สังคหพละ มาใช้โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมกันในการแสวงหาแนวทางการบริหารที่ดี และป้องกันยับยั้งสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคไม่ให้เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (DependentVariables) ดังนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** (Independent Variables) ได้แก่ 1). ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 2). หลักพละ 4 ประการ ได้แก่ 1. ปัญญาพละ (ความรู้ ความฉลาด) 2. วิริยพละ (ความเพียร ความขยัน) 3. อนวัชชพละ (ความสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์) 4. สังคหพละ (การสงเคราะห์)

2) **ตัวแปรตาม** (Dependent Variable) ได้แก่ การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การจัดองค์การและการบริหาร (Principles of Organization and Management) ใน 5 ด้าน เรียกว่า หน้าที่ของนักบริหาร (Functions of Administration) มีองค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้ 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การสั่งการ (Commanding) 4. การประสานงาน (Coordinating) 5. การควบคุมงาน (Controlling)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเมืองยาว มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 7,771 คน และกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร (Yamane, Taro, 1973) ได้จำนวน 381 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ **ตอนที่** 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ตามหลักพละ 4 ประการ ได้แก่ 1. ปัญญาพละ (ความรู้ ความฉลาด) 2. วิริยพละ (ความเพียร ความขยัน) 3. อนวัชชพละ (ความสุจริต หรือกำลังความบริสุทธิ์) 4. สังคหพละ (การสงเคราะห์) **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ซึ่งแบ่งออกเป็นการจัดองค์การและการบริหาร (Principles of Organization and Management) ใน 5 ด้าน เรียกว่า หน้าที่ของนักบริหาร (Functions of Administration) มีองค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้ 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การสั่งการ (Commanding) 4. การประสานงาน (Coordinating) 5. การควบคุมงาน (Controlling) ดังนั้นผู้วิจัยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สูตรคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ เท่ากับ 0.959

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีมากน้อยเพียงใด และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนผู้บริหาร จำนวน 3 รูปหรือคน 2) ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูปหรือคน 3) ตัวแทนนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 รูปหรือคน 4) ตัวแทนประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองยาว จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ **ตอนที่ 1** แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ **ตอนที่ 2** แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยดังนี้ 1. ปัญญาพละ (ความรู้ ความฉลาด) 2. วิริยพละ (ความเพียร ความขยัน) 3. อนวัชชพละ (ความสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์) 4. สังคหพละ (การสงเคราะห์) **ตอนที่ 3** เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการบันทึกเสียงสนทนาและการจดบันทึก แล้วนำมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการการสังเคราะห์ด้วยเชิงพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผน (Planning)	4.33	.404	มาก
2. การจัดองค์การ (Organizing)	4.27	.409	มาก
3. การสั่งการ (Commanding)	4.25	.354	มาก
4. การประสานงาน (Coordinating)	4.06	.365	มาก
5. การควบคุมงาน (Controlling)	4.21	.484	มาก
รวม	4.22	.211	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = .211) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ 1) การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การสั่งการ 4. การประสานงาน 5. การควบคุมงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปผลทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ผลการปฏิบัติงาน	4.534	0.135	-	/
2	อายุ	ผลการปฏิบัติงาน	4.859	0.096	-	/
3	ระดับการศึกษา	ผลการปฏิบัติงาน	1.696	.0.347	-	/
4	อาชีพ	ผลการปฏิบัติงาน	1.199	1.549	-	/
5	รายได้ต่อเดือน	ผลการปฏิบัติงาน	0.890	0.587	-	/

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ที่มีเพศ มีอายุ มีระดับการศึกษา มีอาชีพ และมีรายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่า ประเด็นที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ควรจัดไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนหนทางให้มากยิ่งขึ้น 2) เทศบาลควรประชาสัมพันธ์เรื่องการก่อสร้างถนน จุดประปาหมู่บ้านที่ต้องการเพิ่มเติมตามที่ร้องขอ 3) บางครั้งก็ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุมประชาคมกับทางเทศบาล สำหรับแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่า โดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรมตามหลักพละ 4 สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางได้นั้นต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมของเทศบาลตำบลเมืองยาว ปัญญาพละ (กำลังปัญญา, กำลังความรู้) เห็นว่ามีสติในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นรู้จักรับผิดชอบในการทำงาน โดยใช้กระบวนการจัดการ Planning การวางแผน สอดคล้องกับการรู้กาล มีการวางแผนปฏิบัติงานให้เหมาะสม ด้านวิริยะพละ (กำลังแห่งความเพียร) ในการบริหารจัดเป็นแหล่งความรู้ในหลายระดับเน้นบุคลากรให้เข้ากับปัญหาได้อย่างชัดเจน การบริหารงานของเทศบาล ด้านอนวัชชพละ (กำลังสุจริต, ซื่อสัตย์สุจริต) ความซื่อสัตย์สุจริตสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กร และด้านสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์, มีจิตอาสา) คือเน้นมีความเอาใจใส่และความเป็นอยู่ของบุคลากรด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจช่วยเหลือเพื่อนมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีมีความโอบอ้อมอารี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามกรอบงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านทั้ง การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การควบคุมงาน (Controlling) และการประสานงาน (Coordinating) อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเทศบาลตำบลเมืองยาว มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับวงศ์ชนก สืบยุบล (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการองค์การของเทศบาลเมืองหนองปรือ อยู่ในระดับดี องค์กรมีการจัดแบ่งส่วนราชการหน้าที่ การทำงานและมอบอำนาจให้รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัดในงานนั้น ๆ องค์กรมีการจัดโครงสร้างขององค์การที่ดี ทำให้องค์การบรรลุประสงค์ และเจริญก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีของ Fayol, Henri (1979) ที่กล่าวว่าการจัดการองค์การเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารหรือ ผู้บังคับบัญชา จำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้งานอยู่ในส่วนราชการที่เหมาะสมอันจะช่วยให้งานขององค์การบรรลุสำเร็จผลได้ และยังสอดคล้องกับ ธนภัทร ทวีศรี (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านการวางแผนงาน สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรีควรเข้ามาดูแลให้คำแนะนำทันทีเมื่อได้รับคำร้องขอ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้เข้าไปศึกษาการทำงานของคณะสงฆ์อย่างใกล้ชิด และควรมีการวางแผนประจำปีให้มากขึ้น และชี้แจงให้พระสงฆ์เข้าใจกว่าที่เป็นอยู่ (2) ด้านกระบวนการให้บริการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรีควรมีกระบวนการให้บริการที่ว่องไว และสะดวกให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้เร็วกว่าเดิมและเหลือเวลาพอที่คณะสงฆ์จะเตรียมงานทัน และเจ้าหน้าที่ควรเพิ่มการลงพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของวัดตามอำนาจหน้าที่ที่มีอย่างเต็มความสามารถ (3) ด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรีควรให้บุคลากรบริการอย่างเท่าเทียมกัน ควรเพิ่มเติมการจัดให้มีการอบรมเรื่องระเบียบการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ให้มีความเข้าใจมากขึ้น และควรจัดให้มีการสัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน (4) ด้านสถานที่ให้บริการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรีควรได้รับการขยายอาคารสถานที่ของสำนักงานเพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัวและอำนวยความสะดวกได้มากขึ้น ควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ไว้รองรับพระสงฆ์ที่เข้าไปติดต่อกิจธุระ และควรจัดให้มีพนักงานจัดการจอดรถให้มีระเบียบ

2.เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองยาว มีการับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างทั่วถึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระอธิการอนุชา นุตฺตลาโภ และคณะ (2023) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนพบว่าประชาชนที่มีอายุ และรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันส่วนประชาชน ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ พระประดิษฐ์ อภินนฺโท (นรินนอก) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้พบว่าประชาชนที่มี ระดับการศึกษาและรายได้ ต่างกัน เพศ อายุ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่า โดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรมตามหลักพละ 4 สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ได้นั้นต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมของเทศบาลตำบลเมืองยาว ปัญญาพละ (กำลังปัญญา, กำลังความรู้) เห็นว่ามีสติในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นรู้จักรับผิดชอบในการทำงาน โดยใช้กระบวนการจัดการ Planning การวางแผน สอดคล้องกับการรู้กาล มีการวางแผนปฏิบัติงานให้เหมาะสม ด้านวิริยะพละ (กำลัง

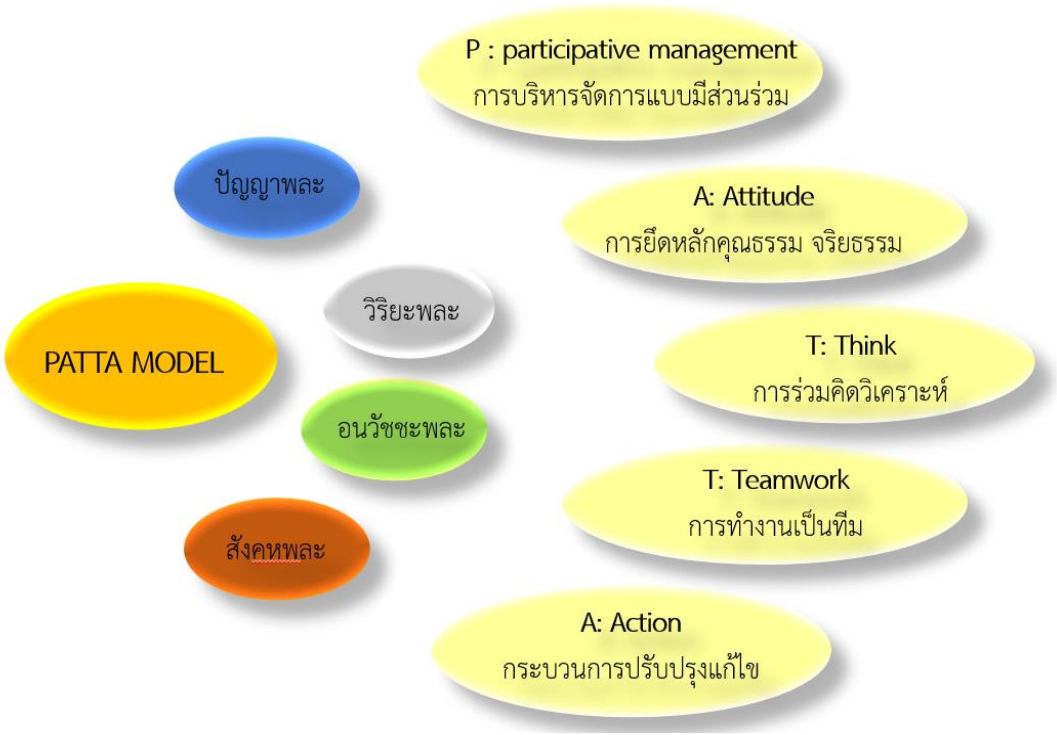
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แห่งความเพียร) ในการบริหารจัดเป็นแหล่งความรู้ในหลายระดับเน้นบุคลากรให้เข้ากับปัญหาได้อย่างชัดเจน การบริหารงานของเทศบาล ด้านอนวัชชพละ (กำลังสุจริต, ซื่อสัตย์สุจริต) ความซื่อสัตย์สุจริตสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กร และด้านสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์, มีจิตอาสา) คือเน้นมีความเอาใจใส่และความเป็นอยู่ของบุคลากรด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจช่วยเหลือเพื่อนมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีมีความโอบอ้อมอารี ซึ่งสดคล้องกับ พระครูใบฎีกาเขมปตถ สุทฺธิธมฺโม (พิชญกิตติกุล) (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาตามแนวทางของหลักพละ 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยหน่วยงานยึดมั่นตาม หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการทำงาน มีนโยบายตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และต้องมีการนำนโยบายมาสู่ภาคปฏิบัติโดยยึดประชาชนเป็นหลัก มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของนโยบายอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ PATTA MODEL ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์งานการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น **PATTA MODEL** สรุปได้ดังนี้

P: participative management คือ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยความเห็นชอบของของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ขององค์กร เช่น การคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผล มีวางแผนการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส ได้รับการให้บริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ/ปัญหา หรือประชุมประชาคมของเทศบาลตำบลเมืองยาว

A: Attitude คือ การยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใสมาบริหารของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การยึดหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นการประพฤติตนบนพื้นฐานของจริยธรรม ศีลธรรม และความรับผิดชอบ

T: Think คือ การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการบริหารงาน การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการบริหารงาน เป็นการระดมความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไข และแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

T: Teamwork คือ การทำงานเป็นทีม โดยผู้บริหารกระจายอำนาจในการเป็นผู้นำทางวิชาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกัน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะของสมาชิกในทีมร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำงาน ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

A: Action คือ กระบวนการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและยกระดับสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ หาแนวทางแก้ไข และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ในส่วนที่ยังเป็นปัญหาเพื่อพัฒนาต่อยอดต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการตามแนวพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ควรต้องใช้ **PATTA MODEL** คือ 1) **P : participative management** 2) **A: Attitude** 3) **T: Think** 4) **T: Teamwork** 5) **A: Action**

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลเมืองยาว ควรมีนโยบายบูรณาการการให้บริหารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยอาจจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) หรือศูนย์บริการประชาชน (Citizen Service Center) ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น

1.2 เทศบาลตำบลเมืองยาว ควรมีนโยบายพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความมีความรู้ ทักษะ โดยอาจจัดอบรมสัมมนา ฝึกอบรมภาคปฏิบัติ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการบริหารภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในการใช้ระบบแอปพลิเคชั่นของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

เอกสารอ้างอิง

ธนภัทร ทวีศรี. (2557).**ประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูใบฎีกาเขมปตฺถ สุทฺธิธมฺโม (พิชญกิตติกุล). (2564). **การบริหารการพัฒนาตามแนวทางของหลักพละ 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระประดิษฐ์ อภินนฺโท (นรินนอก). (2561). **รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอภิดล ชวนเมธี (คิ้วดวงตา) อภิรมย์ สีดาคำ และนพดณ ปัญญาวีรทัต. (2566). การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 4 (2),1-17.

วงศ์ชนก สืบยุบล. (2559). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน. (2553). **รายงานวิจัยโครงการสำรวจและประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า ประจำปี 2553**. แม่ฮ่องสอน: วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน.

วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). **เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทวิเคราะห์ว่าด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแนวระนาบ เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศรัณย์ วงษ์มาก ไชยวัฒน์ เผือกคง และ อมร หวังอัครางกู. (2566). การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอศีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 5(1),1-14.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

Fayol, Henri. (1979). **General and Industrial Management**. London: Sir Isaac Pitman and. Sons.

Puang-ngam, K, . (2 0 0 7). **Local government: Theory, Concept and Principle**. Bangkok: Exponent, (In Thai).

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

The Operatic, Contemporary Music the Beautiful Tone “gu Lu” Influence from the Enthnic Musical “qing Jie Xia He Xi Yi Shang”

Tang Jiankang

Manusak Reangdet

Chawalit Atipattayakul

Master’s Degree in Local Arts, Udon Thani Rajabhat University

Email: 435286369@qq.com

วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 มิถุนายน 2567

Received: May 8, 2024; Revised: June 6, 2024; Accepted: June 7, 2024

Abstract

Themes related to ethnic minorities have always been very popular in the field of Chinese musicals, and the musical “Love Sister washing clothes in the river” has therefore attracted everyone's attention from the initial stage of creation to the final performance. In the analysis of the script creation, music creation, stage costume design, stage lighting and sound design and other aspects of this musical, it summarizes the outstanding creative characteristics and ethnic minority characteristics of this musical in the artistic presentation, and analyzes the eight elements contained in this play. It is hoped that this analysis can provide valuable reference for the artistic creation and production of Chinese musicals and the development of related industries, and also hope that more people will pay attention to Chinese musicals and musicals with ethnic minority themes.

Keywords: National Musical; Love Sister Down the river to wash her clothes

Introduction

This musical originates from Guizhou, China. Based on the traditional culture and music of the minority nationality Gelao in Guizhou, it is adapted and created into a musical. The play has attracted certain attention from the society and related people. In 2017, under the leadership of my university mentor, I participated in the whole production process of this musical. Through reading literature and watching other works, I have more understanding of

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

musical theater and deeply love this form of drama. Therefore, I decided to analyze and study the ethnic elements and music of the musical "Love Sister wash clothes in the river".

Today, with the mutual exchange and integration of musical culture, traditional folk music and ethnic elements are facing the situation of loss and disappearance. If you want to be liked and concerned by more people, you must keep pace with The Times, be brave to innovate, give play to your unique characteristics, and break your own inherent thinking to seek more people's love in the market. This piece of music is created under such ideas, based on the original national music, clothing, language, human geography, ethnic elements, etc., combined with the modern musical creation method, the original national culture combined with modern popular elements to show in front of the public, which has been liked and concerned by more people in society.

Objectives

1. Research the creation background and eight elements of the musical "Love Sister going down the river to Wash Her Clothes".

2. To study the concept of the musical "Love Sister goes down the river to wash her clothes" for the purpose of preservation, development, creativity and inheritance.

3. According to this research, music creation is carried out, and the creation is analyzed.

literature review

As we all know, musical comes from Western countries, and it enters China's door in the form of performance art. The structure of the musical itself presents its diversified characteristics, covering eight elements such as drama, music, dance, costumes, props, etc. These important elements are cleverly integrated together to form its own unique performance form.

As early as the 1920s, Shanghai, China quietly performed a new kind of drama - the song and dance opera, which was presented in the form of song and dance. Then a batch of music and dance drama as the main form of expression in the crowd triggered a new wave. From the 1940s to the 1970s, it was an important period for musicals to accumulate experience. During this period, Chinese musicals had begun to form a national style, but due to the lack of experience and various equipment, the performance of musicals on the stage

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

in this period was still relatively immature. Then, the emergence of Yangko made the development of our country's musical to a new level, and has begun to tend to localization. Moreover, from the aesthetic point of view, the expression of Yangko and the national elements it shows greatly satisfied the spiritual outlook of the people at that time, and further made the musical begin to be accepted by the vast number of Chinese people and began to have some factors belonging to China.

The inheritance of music lies in the development, combining the gene of folk music with The Times, developing and creating the music worthy of The Times, is the mission of music workers, especially the composer who has created the music for a time. Contemporary music is rich and colorful, the impact of foreign music on local music is inevitable, and the development of minority music is bound to experience challenges. This requires cultural confidence, a firm belief in the uniqueness of the national music, is an important part of the Chinese national musical language. At present, with the mutual exchange and development of music culture, ethnic minority music needs to collision with foreign music through its own development, seek more people's love in the market, grasp the voice of music, and achieve two-way communication. In the mutual influence, the confidence and determination to cultivate the fertile soil of ethnic music are firmly strengthened, and the vitality of genes and immunity are enhanced. Let minority music synchronize with The Times with its own unique style.

conceptual structure

Chapter 1, Introduction: 1. Research background and importance of the research; 2. Purpose of the research; 3. Research scope; 4. Definition of terms; 5. Research findings.

Chapter 2, historical introduction: 1. Introduction to the city; 2. Basic introduction to the musical; 3. Analysis of eight elements in the play; 4. Literature review and reference research.

Chapter 3, analysis and research on the national elements contained in the musical.

Chapter 4, music creation.

Chapter 5, summary of the paper.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 1: Musical poster

Figure 2: Map of China - Location of Guizhou

Figure 3: Characters and costumes in the musical

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 4: Scenes from the play

Figure 5: actors in the play

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 6: Stage art display in the play

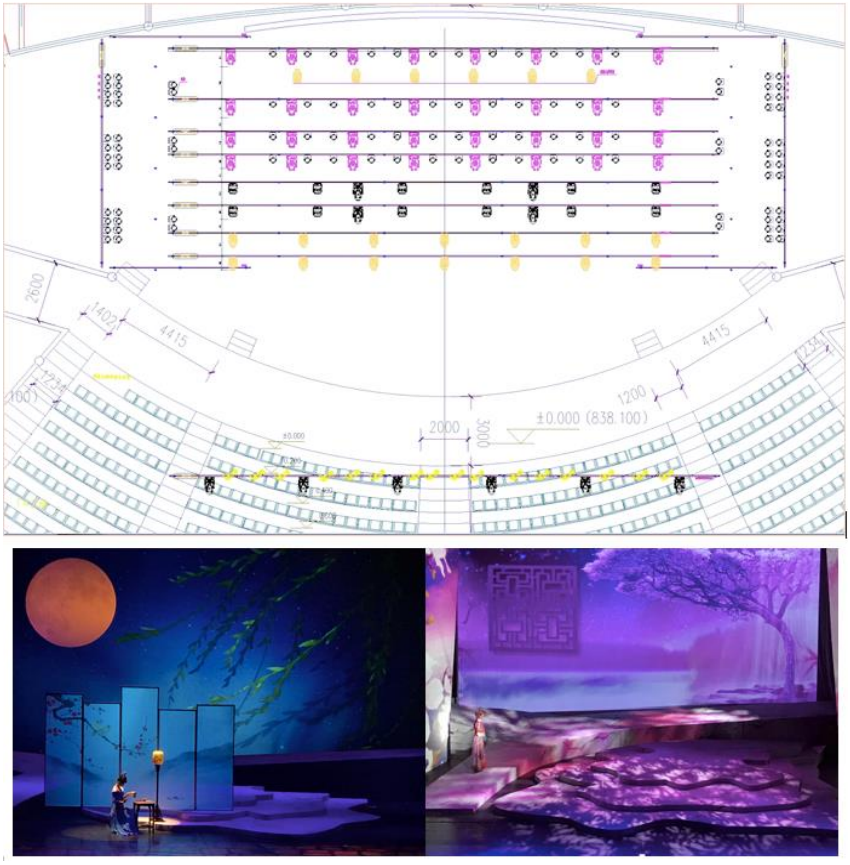

Figure 7: Lighting design and lighting effect display

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Research methods

Under the guidance of the tutor, the research direction of the thesis was determined - analyzing and researching eight elements in musicals. In order to complete the research paper, firstly, through the Internet and books, a large amount of video materials and text materials about the musical "The Love Sister Goes to the River to Wash Clothes" were collected. Secondly, the materials were organized and studied. Finally, the analysis and analysis of the musical were The research is recorded in a paper and summarized, and musical works are created based on the findings.

Research results

In the analysis of this musical, I realized that for traditional art, the best way to inherit is reasonable innovation and development, and the original inheritance can only become a fossil-like heritage that gradually becomes less and less in people's sight. And appropriate innovation is inevitable, and it is very necessary to create artistic works that meet the contemporary people's aesthetic. This musical is a typical case of transforming traditional culture into a modern art work. It presents the traditional art and culture of Guizhou Gelao nationality to the audience in the creation form of a modern musical. Such cultural communication mode is more in line with the aesthetic requirements of modern people. Both visually and aural, it breaks the routine and gives the audience a fresh and refreshing experience, which is conducive to people's more direct understanding of traditional art, and is conducive to better development, publicity and protection of traditional art.

At the same time, I also found that in order to create a good musical production, we must carefully consider and study the following important factors: 1. Script design, 2. The way of selecting actors, 3. Action design, 4. Music design, 5. Costume design, 6. Performance props design, 7. Stage lighting design, 8. Stage art design.

Finally, I hope that more people can pay attention to Chinese musicals, and I also hope that my research can provide some references for the creation of Chinese musicals and the development of related industries, and make my own contribution to the development and publicity of Chinese national musicals.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Characters in the play	Impersonator	Part
Chun Sheng	Mu Weiping	Tenor
Yun Yan	Fan Danyang	Soprano
Zhang Baisui	Yang Fei	Baritone
Zi Yang	Ao Zhengyi	Tenor
Yin ling	Jiang Jingling	Soprano
Qiu Yu	Zhou Xuhan	Soprano
mother	Li Xiaoxi	Mezzo-soprano
singer	Mao Chengxiang	Tenor

Figure 8: Cast list

Results of the study by studying Table 1: Ways of selecting actors

A. Establish requirements for the recruitment of actors, publish recruitment notices and screen actors.

B. On-site interview, to investigate the actors' vocal music, dance, performance and lines skills.

C. Core personnel such as expert teachers and the chief director of the cast will conduct scoring and selection, and finally select the performers.

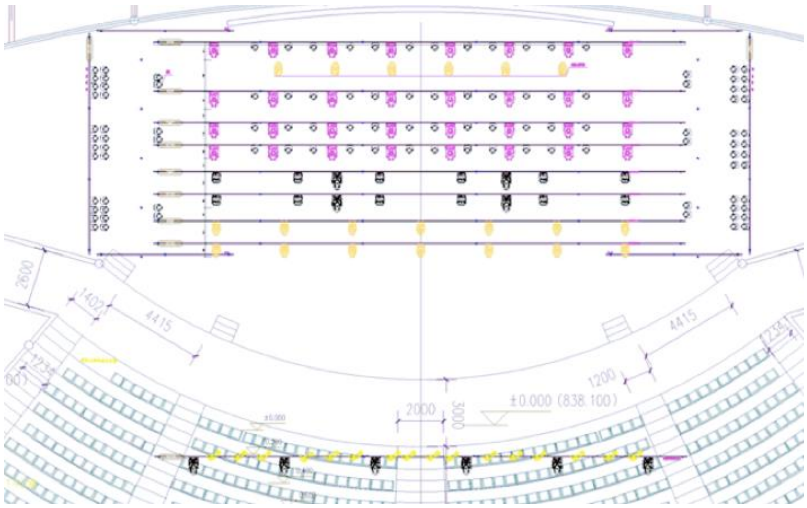

Figure 9: Stage lighting design drawings in the play

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Results of the study by studying

In dramatic performance, stage lighting design is an important content of dramatic performance, which helps to improve the emotional expression and visual impact of stage performance**.** In stage lighting design, the characters' emotions are expressed through light and color, the scene atmosphere is exaggerated, the plot conflicts are strengthened, the ideological theme is highlighted, and the aesthetic conception is created, which brings the audience a strong visual impact and artistic appeal**.** With color as the medium, it provides the audience with a vivid visual image, and creates emotional resonance with the audience through the state, contrast and collocation of colors**.**

Figure 10: composed song sheet music NO**.** 1

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 11: composed song sheet music NO.2

Figure 12: Buyi ethnic group performance scene

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Summarize

There are many ethnic minorities in China. Each ethnic group has its own unique history and rich national culture, and has very important cultural heritage research value. In the process of social modernization, many traditional national cultures are gradually disappearing and facing loss and disappearance. Both the country and we as individuals should fully respect and protect traditional national cultures.

At the same time, in order to meet the aesthetic needs of contemporary people and better implement inheritance and protection, traditional national culture must also adapt to the development of the times, change and innovate with the times, and intact culture can only be eliminated by history.

In the process of modernization, ethnic minorities must also actively integrate into the multi-ethnic society. At the same time, they also need to be protected and inherited by the government so that traditional ethnic culture can be better developed and traditional ethnic culture can be used in different forms. The cultural heritage of China and the world continues to shine.

Research recommendations

With the changes and development of society, protecting and inheriting the culture of the Gelao people has become an important social responsibility and mission. We should respect and protect the cultures and traditions of different ethnic groups. This not only respects and maintains ethnic diversity, but also contributes to the inheritance and development of human cultural heritage. In future development, we need to take more active measures to protect and inherit the traditional culture of various ethnic groups in China. The government should increase the protection and promotion of traditional culture, and at the same time strengthen the repair and protection of national cultural heritage. Schools at all levels should strengthen the education and promotion of traditional culture so that more people can understand and understand the culture and traditions of different ethnic groups. At the social level, we should also strengthen the inheritance and promotion of traditional culture, and through various cultural exchanges and display activities, let national culture radiate new vitality and power in modern society. We need to continuously strengthen the understanding and protection of China's ethnic diversity so that the culture and traditions of

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

various ethnic groups can be inherited and developed in modern society. I believe that with our joint efforts, China's national culture will continue to shine among the world's cultural heritage.

References

Li Jichang. (2004). **Buyi Good Bonus -- Introduction of Buyi Folk song.**

Liu Yanjun. (2015). **The Status Quo and Future of Ethnic Minority Drama**, Guangming Daily.

Lv Zhichao. (2019). **Analysis of nationality and modernity in the musical "Love Sister Washing Clothes in the River"**.

Mu Weiping. (2023, March 5). Dean of Music Students of Guizhou University Interview.

Zhang Tao. (2013). **Study on the Localization**. Trend of Chinese Musicals.

Zhu Hong. (2023, April 10). Director of Guizhou Qian Theater Interview.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Sangkahawatthudhamma Integration for Public Participatory Water Management: A Case Study of the Huay Kaew Reservoir Water User Group at Mae Faek Subdistrict in Sansai District of Chiang Mai Province

สมเดช วรรณก้อน
อภิรมย์ สีดาคำ
ประเสริฐ ปอนถิ่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Somdet Wannakon
Apirom Sidakham
Prasert Pontin
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: somdet05@gmail.com

วันที่รับบทความ: 11 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 5 มิถุนายน 2567
Received: May 11, 2024; Revised: June 2, 2024; Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำ และเสนอแนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว จำนวน 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและทดสอบค่าเอฟ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มผู้ใช้น้ำต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว พบว่า กลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานการวิจัย สำหรับกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) แนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ได้แก่ 1) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ด้านหลักสังคหวัตถุธรรมและหลักพุทธธรรม ให้แก่ประชาชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างคุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีในชุมชน 2) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ 3) ปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ในการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลทุกด้านของแหล่งน้ำให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการน้ำ; การมีส่วนร่วมของประชาชน; สังคหวัตถุธรรม

Abstract

This research article aims to study the level of Compare the participation of citizens of water user groups. and propose guidelines for integrating the principles of Sanghawatthutham for participatory water management of the people of the Huai Kaew Reservoir water user group, Mae Faek Subdistrict, San Sai District, Chiang Mai Province. The research method is a combined method. The quantitative research sample is a group of 221 people who use water at Huai Kaew Reservoir. The tool used to collect data is a questionnaire. Data analysis statistics include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested by t-test and F-test. The qualitative research used in-depth interviews with 11 key informants. Data were analyzed using descriptive analysis techniques.

The results of the study found that 1) the level of participatory water management among people who use water in Huai Kaew Reservoir. The overall level was at a high level. 2) Comparing the opinions of water user groups towards participation in participatory water management of the people of the Huai Kaew Reservoir water user group, it was found that water user groups of different genders Participate in public participatory water management. They are statistically significantly different at the 0.05 level, accepting the research hypothesis. For the age group of water users Education level, occupation, monthly income and the duration of being a member of water user groups differs. Participate in the participatory water management of the people of Huai Kaew Reservoir. no different Therefore, the research hypothesis was rejected. 3) Guidelines for integrating Sangha Vatthu Dhamma principles for participatory water management of the people who use water in Huai Kaew Reservoir, including 1) Developing and strengthening the potential and knowledge of Sangha principles. Dharma objects and Buddhist principles to the public and water user groups by organizing workshops to build morality Living together harmoniously in the community 2) Develop and

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

strengthen the potential and knowledge of water user group members 3) Improve rules and regulations for using water from Huai Kaew Reservoir 4) Develop a database system for all aspects of water resources. Comprehensive and up-to-date

Keywords: Water Management; Public Participation; Sanghawatthutham

บทนำ

“ทรัพยากรน้ำ”เป็นทรัพยากรพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งการอุปโภคบริโภค การทำการเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การคมนาคม การผลิตพลังงาน การท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงมีความสำคัญในเชิงนิเวศวิทยาที่ช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศต่าง ๆ ด้วย แต่เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจ ทำให้มีความต้องการใช้น้ำทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินส่งผลให้ความสามารถในการเก็บกักน้ำหรือการชะลอน้ำตามธรรมชาติลดลง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศนำไปสู่ปัญหาน้ำท่วม และขาดแคลนน้ำทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีการระบายน้ำเสียทั้งจากภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและชุมชนลงสู่แหล่งน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพน้ำเพิ่มขึ้นอีกด้วย ทรัพยากรน้ำจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับชีวิตของมนุษย์ชาติและสิ่งมีชีวิตในโลก ทุกชีวิตต้องอาศัยน้ำในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้ “น้ำ” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์อนันต์และมีโทษมหันต์ หากไม่ได้มีการจัดการและควบคุมที่ดีพอการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำจำเป็นจะต้องอาศัยการวางแนวการจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำ และการควบคุมปริมาณและอัตราการไหลของน้ำให้พอเหมาะ พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณภาพและระยะเวลาการไหลของน้ำในเวลาเดียวกันด้วย นอกจากนี้การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำจะต้องพิจารณาควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำทุกประเภทร่วมกันให้บังเกิดผลคุ้มค่ามากที่สุดเพราะการใช้ประโยชน์จากน้ำแต่ละประเภทจะแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดได้ยาก (พระสมบูรณ์ ปูรณปุญโญ (พุ่มจันทร์), 2554) การบริหารจัดการน้ำ เป็นวิธีการหรือกิจกรรมดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดสรรน้ำ การป้องกันและแก้ไขภัยธรรมชาติด้านน้ำ และการป้องกันแก้ไขมลพิษทางน้ำ เพื่อให้สามารถใช้น้ำ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ประธาน สุวรรณมงคล, 2540) การบริหารจัดการน้ำ เป็นกระบวนการในการจัดหาน้ำ จัดสรร อนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากน้ำอย่างยั่งยืน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำในทุกพื้นที่ (กรมทรัพยากรน้ำ,2546) มีความเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อการบริหารจัดการน้ำความหมายโดยรวมของการบริหารจัดการน้ำ ตามมาตรการวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา,การวางแผน,การกำหนดนโยบาย การพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการจัดหา จัดสรร อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำและแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคเป็นธรรมและยั่งยืน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ ผู้นำ ภาคประชาชน ภาคีเครือข่าย องค์ความรู้และรูปแบบโครงสร้างการจัดการ (ขวัญนภา สุขคร และคณะ,2560) อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว เป็นแหล่งน้ำสาธารณะที่ก่อสร้างโดยกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยการส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน เช่น ประชาชนในพื้นที่ที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะนั้นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ส่วนราชการต่างๆ มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ การดูแล บำรุงรักษาแหล่งน้ำได้เป็นอย่างดี ได้ประโยชน์จากการใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะนั้นสูงสุด ประชาชนในพื้นที่ได้ใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีการแย่งชิงน้ำในช่วงฤดูแล้ง มีกฎกติกาในการใช้น้ำร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ แหล่งน้ำของชุมชนนั้นคือ อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว หมู่ที่ 3 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งน้ำสาธารณะแห่งหนึ่งที่ก่อสร้างโดยกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ประสบความสำเร็จอย่างดี เช่น มีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว, มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ที่ก่อสร้างเสร็จแล้วโดยกรมทรัพยากรน้ำ ,การมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำปิง, 2562) ก่อสร้างโดยกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วก่อสร้างบริเวณ ลำห้วยแก้ว ซึ่งเป็นลำห้วยสาขาย่อย แห่งหนึ่งของลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงส่วนที่ 2 มีต้นกำเนิดน้ำมาจาก 4 ลำห้วย ประกอบด้วยห้วยต่างๆ ดังนี้ 1. ลำห้วยอีอ่าม 2. ลำห้วยหอบดำ 3. ลำห้วยดินขาว 4. ลำห้วยอาฮัก ลำห้วยทั้ง 4 สาขานี้รวมตัวกันเป็นลำห้วยแก้ว และพื้นที่ลำห้วยแก้วดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีหน่วยราชการคือ กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ดูแล มีหน่วยป้องกันป่าไม้ห้วยส้ม ที่ 33 เป็นผู้ดูแลรักษาผืนป่าแห่งนี้ และพื้นที่นี้กำลังจะประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ดังนั้น ลำห้วยแก้วจะไหลลงสู่ หมู่บ้านห้วยแก้ว หมู่ที่ 3, บ้านร่มหลวง หมู่ที่ 4 บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ 11 ,บ้านพระธาตุ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำปิง บริเวณบ้านศรีงาม ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และในฤดูฝนจะเกิดภาวะน้ำไหลหลากเป็นประจำ อีกทั้งในช่วงฤดูแล้งก็ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำต่อเนื่องกันมาตลอด สาเหตุไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก ขาดแคลนแหล่งน้ำไว้ที่จะกักเก็บใช้ สำหรับน้ำเพื่อ อุปโภค – บริโภคน้ำเพื่อการเกษตร ส่งผลกระทบให้กับราษฎรในพื้นที่เป็นอย่างมาก จึงได้ร้องขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1 กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว เป็นที่เรียบร้อย มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

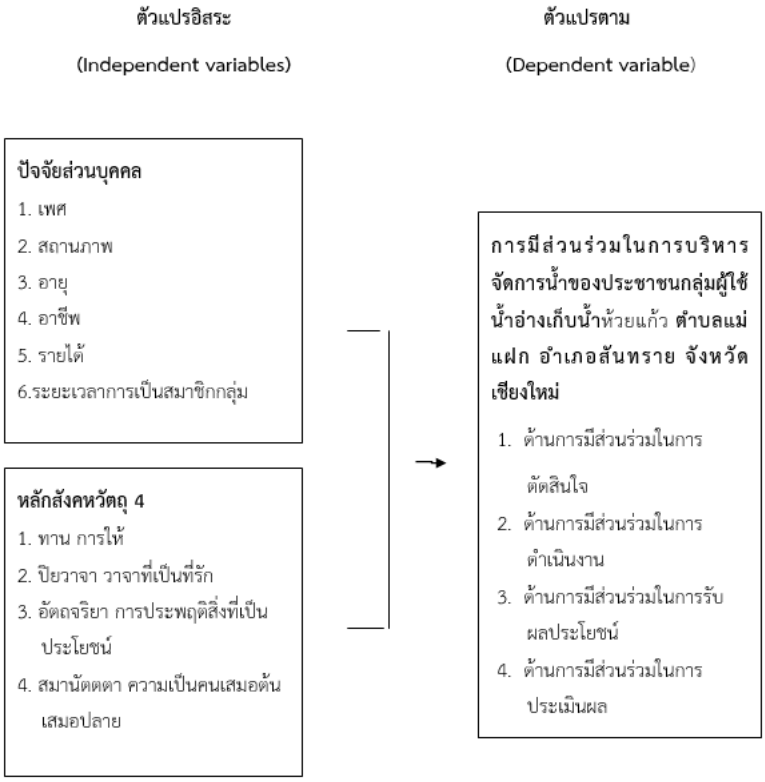
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินคัดเลือกเอาอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว หมู่ที่ 3 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวอย่างกรณีศึกษา โดยพิจารณาเห็นว่าประชาชนและส่วนราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากอ่างเก็บน้ำบ้านห้วยแก้ว อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 หมู่บ้าน จำนวน 491 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ซึ่งได้มาจากสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว จำนวน 4 หมู่บ้าน จำนวน 221 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่กำหนดให้มีความเชื่อมั่น 95 % และให้มีความคลาดเคลื่อน 5% (e =0.05) โดยใช้สูตรของ Taro, Yamane (1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ อาชีพและรายได้ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ประกอบด้วย 1. ด้านหลักทาน (การให้) 2. ด้านหลักปิยวาจา (การพูดจา) 3. ด้านหลักอัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) 4 ด้านหลักสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วและและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha C = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.969

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำ ของคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วและและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำต่อบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Anova)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 11 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 2 คน 2) ตัวแทนนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 3) ตัวแทนนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 4) ตัวแทนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว จำนวน 5 คน 5) ตัวแทนหน่วยงานราชการที่กำกับดูแล อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ตามหลักสังควัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน การให้ การแบ่งปัน เสียสละเอื้อเฟื้อ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ 2) ปิยวาจา การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ จริงใจ ไม่หยาบคาย ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ 3) อัตถจริยา การสงเคราะห์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินได้ว่าจะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป 2) คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้นและนำไปสู่การอ้างใช้กับข้อมูลอื่น ๆ ได้ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมแล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งคณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.93 , S.D.= 0.71) ซึ่งแสดงด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปตามตารางดังนี้

การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.86	0.84	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.01	0.71	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.05	0.76	มาก
4. ด้านการส่วนร่วมในการประเมินผล	3.82	0.87	มาก
ภาพรวม	**3.93**	**0.71**	**มาก**

สำหรับประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีระดับการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.07 , S.D.= 0.67) ซึ่งแสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการใช้หลักสังคหวัตถุธรรม โดยสรุปภาพรวม ดังนี้

การใช้หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. หลักทาน การให้	4.09	0.73	มาก
2. หลักปิยะวาจา การพูดจา	4.06	0.72	มาก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การใช้หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3. หลักอัตถจริยา การช่วยเหลือ	4.06	0.70	มาก
4. หลักสมานัตตตา ความสม่ำเสมอ	4.09	0.69	มาก
ภาพรวม	**4.07**	**0.67**	**มาก**

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยสรุปผลทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	- 2.229	0.027	√	
2	อายุ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	1.841	0.106	-	√
3	ระดับการศึกษา	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	2.180	0.570	-	√
4	อาชีพ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	2.265	0.063	-	√
5	รายได้ต่อเดือน	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	2.143	0.062	-	√
6	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	1.027	0.394	-	√

สรุปผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ใช้น้ำที่มีเพศต่างกันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีอายุ

ต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน อาชีพต่างกัน รายได้ต่อเดือนต่างกันและมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ผู้วิจัยได้สรุปได้ ดังนี้ 1) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ด้านการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาชุมชนด้านอื่นๆ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสามัคคีในชุมชน 2) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้วยการอบรมให้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการน้ำ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อมาทดแทนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำรุ่นเก่าที่สูงวัยขึ้นไปเรื่อยๆ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในการบริหารจัดการน้ำ โดยหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบแหล่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเป็นหลักในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน 3) ปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ในการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย โดยใช้ความคิดเห็นของชุมชนในการทำประชาคมอย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในกระบวนการกำกับดูแลและระบบการตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ ปรับปรุงสมาชิกและจำนวนคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารจัดการน้ำให้มีความมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป 4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลทุกด้านของแหล่งน้ำให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์การใช้น้ำให้เป็นธรรมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ฉะนั้นแนวทางการพัฒนาการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระสงฆ์ที่จำวัดในเขตพื้นที่ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลตามกรอบงานวิจัยประกอบด้วยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า หลักสังคหวัตถุธรรม ได้ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนเช่น ทาน การให้ ปิยะวาจา การพูดจาที่ดี อัตถจริยา การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสมานัตตตา ล้วนเป็นหลักการที่ส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือ และความเอื้ออาทร เมื่อหลักธรรมนี้ถูก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

นำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำ จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดี ประชาชนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกันเพื่อบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นถึงความมีความสามัคคีและความร่วมมือของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรน้ำในระยะยาว ทั้งนี้ เมื่อระดับการใช้หลักหลักสังคหวัตถุธรรมเหล่านี้มีค่าสูง หมายความว่ามีการเชื่อมโยงและการทำงานร่วมกันของชุมชนที่เข้มงวดและทำให้การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยทั้งหมดนี้มีศักยภาพในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในด้านการใช้น้ำและการจัดการน้ำในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระพิน อนีโฆ (พลเสน) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า หลักสังคหวัตถุธรรมส่งเสริมการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการบูรณาการส่งเริมการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกร่าง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชัน เมืองโพธิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะวัดหนองไม้แก่น”ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการธนาคารขยะวัดหนองไม้แก่น ตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านมากที่สุด คือ ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้าน ทาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดปองเดช สิริปุญโญ (พะสริ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า ส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ด้านทาน ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือรู้จักแบ่งปันสิ่งของและคำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้ทาน ด้านปิยะวาจา เพื่อส่งเสริมให้สามารถทำงานร่วมกันและการสื่อสารเพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ ด้านอัตถจริยาเพื่อส่งเสริมในการเข้าถึงประชาชนมากยิ่งๆขึ้น ด้านสมานัตตตา เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานมีการควบคุมและตรวจทานอย่างต่อเนื่องอันนำไปสู่ความเข้าใจ เข้าถึงและการพัฒนาในวิถีชีวิตของประชาชนด้านอื่นๆต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำต่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่งผลต่อระดับความเข้าใจ ความสนใจ และโอกาสในการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน, กลไกการมีส่วนร่วมกลไกการมีส่วนร่วมที่ใช้ใน การบริหารจัดการน้ำ อาจออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงส่งผลต่อโอกาสและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน,ค่านิยมและทัศนคติค่านิยมและทัศนคติของสังคมเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ ความสามารถ ของผู้ชายและผู้หญิง อาจส่งผลต่อโอกาส แรงจูงใจ และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภาวดี กรมทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนา

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ราง จังหวัดพิจิตร ผลวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมของประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร,การคิดพัฒนา.การตัดสินใจ.การปฏิบัติ.การติดตามประเมินผลและการรับประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเพศ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกไม่มีความแตกต่างทางสถิติที่มีนัยสำคัญในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีคุณสมบัติต่างๆ ต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิสิทธิ์ ขจรภพ และ ดร.ไพรัช พื้นชมภู ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการให้บริการของบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นฯ ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ โดยรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

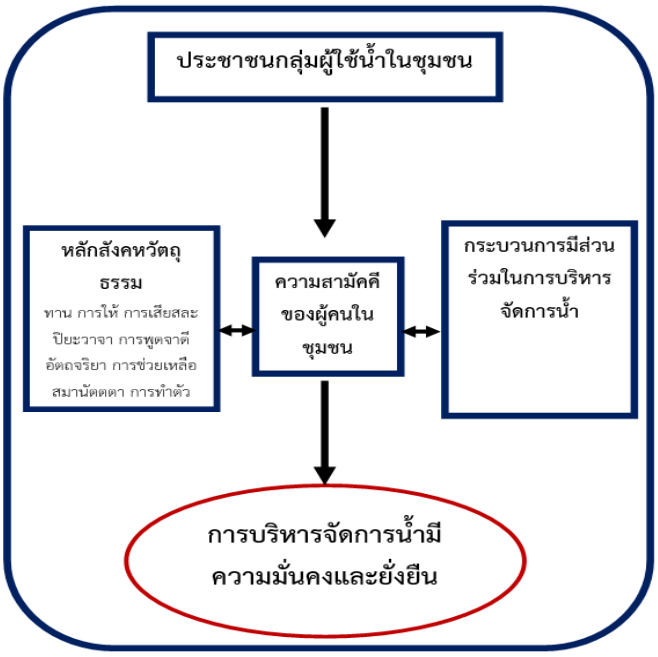
3. แนวทางการการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ประกอบด้วย 1) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ด้านการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาชุมชนด้านอื่นๆ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสามัคคีในชุมชน 2) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้วยการอบรมให้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการน้ำ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อมาทดแทนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำรุ่นเก่าที่สูงวัยขึ้นไปเรื่อยๆ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในการบริหารจัดการน้ำ โดยหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบแหล่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเป็นหลักในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน 3) ปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ในการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย โดยใช้ความคิดเห็นของชุมชนในการทำประชาคมอย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในกระบวนการกำกับดูแลและระบบการตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ ปรับปรุงสมาชิกและจำนวนคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารจัดการน้ำให้มีความมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลทุกด้านของแหล่งน้ำให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์การใช้น้ำให้เป็นธรรมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 แนวทางในการพัฒนาการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระสงฆ์ที่จำวัดในเขตพื้นที่ตำบลแม่แฝก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่องการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 2 องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

องค์ความรู้จากการสังเคราะห์การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน อธิบายกระบวนการดังนี้

วิธีการ: กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการน้ำ และใช้หลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ เป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน

ผลลัพธ์: สร้างแรงยึดเหนี่ยวจิตใจให้สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความร่วมมือ ร่วมใจกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างสม่ำเสมอ สร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในกันและกันส่งเสริมการดำเนินงานการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ มั่นคงและยั่งยืนในอนาคต

หลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ: ทาน: การให้ ปิยวาจา: วาจาที่เป็นที่รัก อัตถจริยา: การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์สมานัตตตา: ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย

ประโยชน์: ช่วยให้คนในชุมชนมีความสามัคคี ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มราบรื่น ส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ผลลัพธ์: การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ชุมชนที่มีความสุข

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1ควรพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ด้านการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาชุมชนด้านอื่นๆ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสามัคคีในชุมชน

1.2 ควรพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้วยการอบรมให้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการน้ำ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อมาทดแทนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำรุ่นเก่าที่สูงวัยขึ้นไปเรื่อยๆ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในการบริหารจัดการน้ำ โดยหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบแหล่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเป็นหลักในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

1.3 ควรปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ในการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ให้มีความเป็นปัจจุบันทันสมัย โดยใช้ความคิดเห็นของชุมชนในการทำประชาคมอย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานในกระบวนการกำกับดูแลและระบบการตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ ปรับปรุงสมาชิกและจำนวนคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแก้วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารจัดการน้ำให้มีความมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ เพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น หลักการไม่เบียดเบียน (อหิงสา) หลักการแบ่งปัน (ทาน)หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (เมตตา) วิเคราะห์ว่าหลักธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการน้ำได้อย่างไร

2.2 การวิจัยศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบพุทธ เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม เน้นหลักการความเท่าเทียม ความยุติธรรม การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจร่วมกัน วิเคราะห์ว่าแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบพุทธสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการน้ำได้อย่างไร

2.3 การวิจัยศึกษาเกี่ยวกับพัฒนากลไกและเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบพุทธ เพื่อพัฒนาและทดสอบกลไกและเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบพุทธ เช่น เวทีสาธารณะกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำ. (2546). **การบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: กรมทรัพยากรน้ำ.

กันยารัตน์ รินศรี. (2557). **การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ขวัญนภา สุขคร และคณะ. (2560). ยุทธศาสตร์การจัดการลุ่มน้ำวังแบบมีส่วนร่วมของชุมชน.**วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 10 (2), 1969–1989.

ดาวรุ่ง โสพส, ประเสริฐ ปอนถิ่น และ อภิรมย์สีดาคำ. (2566). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.**วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**. 4 (1), 65-78.

ธีระพล บุญตาระวะ. (2564). **การบริหารจัดการทรพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประชัน เมืองโพธิ. (2565). **การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะวัดหนองไม้แก่น**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประธาน สุวรรณมงคล. (2540). **การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, รายงานการวิเคราะห์โครงการปรับ ภาคราชการสู่ยุคโลกาภิวัตน์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์กองกลาง : สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน.

พระปลัดปองเดช สิริปุญโญ (พะสริ). (2560). **การนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพิน อนิโฆ (พลเสน) (2564). **การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิสิทธิ์ ขจรภพ และ ไพรัช พื้นชมภู. (2562). การนำสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการให้บริการของบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**, 8 (2), 1-2.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ศุภาวดี กรมทอง. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำปิง. (2562). **อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว**. วารสารบรรยายสรุปให้ผู้บริหาร, เชียงใหม่.

อำพล ปุญญา. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการน้ำตามหลักพุทธวิธีของจังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต(รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชาและความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง

Perceived Organization and Supervisor Support and Organizational Commitment Affecting in-role Performance of Employees in a Regional Revenue Office

ชาลิดา รักเจริญ
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
Chalida Rakcharen
Master of Business Administration Program, Silpakorn University
Email: rakcharen_c@su.ac.th

วันที่รับบทความ: 25 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 มิถุนายน 2567
Received: May 25, 2024; Revised: June 6, 2024; Accepted: June 7, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ความผูกพันต่อองค์การ และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ 2) อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ และ 3) อิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง เนื่องด้วยประชากรมีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บข้อมูลจำนวนทั้งหมด 270 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ที่ทำงานเกิน 1 ปีจากทั้งหมด เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.116 – 0.599 โดยการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและความผูกพันต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและไปในทิศทางเดียวกัน และการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและความผูกพันต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและไปในทิศทางเดียวกัน และความผูกพันต่อองค์การและผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกัน 2) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ (0.035) การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ (0.440) 3) ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (0.599) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ : การสนับสนุนจากองค์การ; ความผูกพันต่อองค์การ; การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

Abstract

The objectives of this study were 1) the level of perceives organization support, perceived supervisor support, organizational commitment and in-role performance 2) the influence of perceives organization support and perceived supervisor support affecting organizational commitment of revenue officer 3) the influence of organizational commitment affecting in-role performance of revenue officer. The samples were 270 revenue officers. Data were collected by purposive sampling, employees in a revenue office who had worked for more than 1 year. The data analysis was done by using percentages and frequency distributions, correlation coefficient, multiple regression analysis and simple linear regression analysis.

The research results found that (1) the correlation coefficient (r) between the variables was between 0.116 – 0.599, whereby perceived organizational support and organizational commitment were correlated at a low level and in the same direction, perceived supervisor support and organizational commitment were correlated at a moderate level and in the same direction, and organizational commitment and role performance were correlated at a high level and in the same direction. (2) Perceived organizational support had a positive influence on organizational commitment (0.035), perceived supervisor support had a positive influence on organizational commitment (0.440), and (3) organizational commitment had a positive influence on role performance (0.599) with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Perceived Organization Support; Organizational Commitment; In-role Performance

บทนำ

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาระบบราชการเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุงการทำงานและยกระดับการบริหารการจัดการให้มีประสิทธิผลมากขึ้น โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีการนำแนวคิด เครื่องมือการบริหารงานและมีวิธีจัดการประเมินคุณภาพการทำงานของข้าราชการสมัยใหม่เข้ามาใช้ในภาคส่วนของราชการ ภายใต้การประยุกต์ใช้จากหลักการบริหารของภาคธุรกิจ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้โดยการพัฒนางานบริการของส่วนราชการและหน่วยงาน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของรัฐสู่ความเป็นเลิศ โดยเน้นการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความทันสมัย พัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ โดยหน่วยงานราชการมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance appraisal) เป็นกระบวนการพิจารณาคุณค่าความสามารถของพนักงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ปรากฏเป็นหลักฐาน และต้องการสื่อสารให้ระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินเข้าใจตรงกัน ซึ่งการประเมินมีความสำคัญทั้งต่อพนักงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์การ (อลงกรณ์ มีสุทธา และ สมิต สัชฌุกร, 2550, หน้า 2)

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีพันธกิจหลัก คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ตามประมาณการรัฐบาล ซึ่งประมาณการในแต่ละปี ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยมีหน่วยงานหลักคือ สำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรภาคจะทำหน้าที่วางแผนบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามนโยบายแผนงานและเป้าหมายของกรมสรรพกร ซึ่งการทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้แผ่นดินนั้น เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ อีกทั้งกรมสรรพากรยังเป็นผู้ควบคุมงบประมาณของภาครัฐ เพื่อนำเงินที่ได้จากการจัดเก็บภาษีจากประชาชนมาพัฒนาประเทศให้เกิดประโยชน์ต่างๆ โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวภาครัฐจะจัดสรรไปยังหน่วยราชการต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาในทุกๆด้านผ่านกระทรวงหลักๆ 10 กระทรวง ดังนี้ 1) กระทรวงศึกษาธิการ 2) กระทรวงมหาดไทย 3) กระทรวงการคลัง 4) กระทรวงกลาโหม 5) กระทรวงคมนาคม 6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 7) กระทรวงสาธารณสุข 8) กระทรวงพาณิชย์ 9) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 10) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนี้ยังมีหน่วยงานย่อย เช่น จังหวัด อำเภอ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลประชาชนโดยตรง ซึ่งได้นำเงินภาษีมาพัฒนาด้านสวัสดิการ ความเป็นอยู่ให้แก่ประชาชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งกระบวนการจัดเก็บภาษีจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่พนักงานและข้าราชการในกรมสรรพากรที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ อย่างกว้างขวางทั่วถึง จึงจะสามารถกำกับดูแลทั้งในภาพกว้างและในส่วนที่เฉพาะเจาะจง รวมถึงจะต้องมีความรอบรู้เจาะจงเกี่ยวกับด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นๆ ด้วย เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเหมาะสมตามสภาวการณ์ของเศรษฐกิจประเทศ และถูกต้องครบถ้วน

ความผูกพันในองค์การ (Organization commitment) มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าของบุคคลในองค์การเพราะทำให้องค์การได้มาซึ่งพลังงานที่ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ และตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานกับองค์การ ทำให้องค์การได้รับประโยชน์มากมายทั้งด้านอัตราการขาดงานอัตราการลาออกหรือเปลี่ยนงาน และการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีความผูกพันขององค์การคือความสัมพันธ์ที่ดีต่อองค์การมีความรัก ความภาคภูมิใจ และเอาใจใส่ต่อองค์การรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งและมีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การอย่างเต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การนั้นตลอดไป (Steers 1977, อ้างถึงใน ธีรวิทย์ อรุณรัศมี, 2544)

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ที่มีผลต่อความผูกพันขององค์การ คือการที่องค์การสนับสนุนด้านต่างๆให้แก่พนักงานในหน่วยงาน เช่น ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการของพนักงานตั้งแต่ระดับสูงสุดไปจนถึงพนักงานธรรดา ซึ่งหน่วยงานกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานราชการ ที่ข้าราชการจะต้องสอบเข้าเพื่อได้ทำงานในหน่วยงานนี้ ดังนั้นด้านผลตอบแทนและสวัสดิการจะมีตั้งแต่ ด้านเงินเดือนตามตำแหน่งทางข้าราชการโดยวัดจากผลงานหรือระยะเวลาทำงานของบุคคลนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีสิทธิพิเศษด้านข้ารักษาพยาบาล รวมไปถึงเงินเกษียณของข้าราชการจนถึง อายุเกษียณอีกด้วย ส่วนพนักงานราชการ หรือลูกจ้างชั่วคราว ก็จะได้รับผลตอบแทนเป็นค่าจ้างตามตำแหน่ง และประกันสังคมด้วย ซึ่งหน่วยงานได้มองเห็นความตั้งใจในการทำงานและให้ความสำคัญกับการจ่ายผลตอบแทนแก่พนักงาน ทั้งที่เป็นตัวเงิน และสวัสดิการต่างๆที่ไม่ใช่ตัวเงินซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐหรือนโยบายในหน่วยงานด้วย ความผูกพันที่มีต่อองค์การของพนักงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะความผูกพันเป็นสิ่งที่แสดงออกหรือเป็นตัวบ่งชี้ถึงความรักความภาคภูมิใจและการยึดมั่นในกฎหมายและอุดมการณ์ขององค์การอันเป็นผลให้บุคลากรที่มีความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อความก้าวหน้าและประโยชน์ขององค์การตลอดจนมีความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกต่อไปและให้โอกาสกับความก้าวหน้าในการทำงาน การให้โอกาสแสดงความเห็นและการยอมรับฟังสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจในการทำงานและมีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือความผูกพันต่อองค์การ

ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชา และความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้เลือกการศึกษาวิจัยคือ 1) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ 2)การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา 3)ความผูกพันธ์ต่อองค์การ 4) ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างสูงที่สุด และเพื่อลดปัญหาการทำงานผิดพลาดให้น้อยลงด้วย และลดอัตราการลาออกของพนักงาน จึงต้องการศึกษาผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ให้แก่ภาครัฐ เป็นแหล่งรายได้สำคัญ มีเจ้าหน้าที่จำนวนมาก และมีธุรกิจหลากหลายที่จะสามารถสะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งถ้าหากปฏิบัติงานได้อย่างดี จะสามารถทำรายได้ให้แก่ภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

วัตถุประสงค์

1.เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ความผูกพันต่อองค์การ และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง

การทบทวนวรรณกรรม

1. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (Perceived Organization Support) ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ หมายถึง ความเชื่อของพนักงานว่าองค์การได้มองเห็นคุณค่าในการทุ่มเทของพนักงาน องค์การแสดงความใส่ใจต้องการให้พนักงานมีความเป็นอยู่ที่ดีซึ่งพนักงานจะรับรู้สิ่งเหล่านี้ได้จากผลการตอบแทนที่ได้จากการทำงานให้กับองค์การไม่ว่าจะเป็นการได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น การได้เลื่อนตำแหน่ง รวมถึงการได้รับในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน สวัสดิการต่างๆหรือสิ่งที่เป็นนามประธรรมเช่น วัฒนธรรมองค์การหรือการสร้างค่านิยมที่ส่งเสริมให้คนในองค์การเกิดความร่วมมือกันเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายและได้รับการยอมรับ (Eisenberger et al.,1986,pp.500-507)

จากการศึกษาของธัญญลักษณ์ บรรจงแก้ว (2548) ได้ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 7 ในปีงบประมาณ 2548 โดยตัวอย่างคือ ข้าราชการระดับ 1 – 6 ทุกคน จำนวน 367 คน พบว่า เจ้าหน้าที่สรรพากรมีความผูกพันต่อองค์การในระดับปานกลาง ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่สรรพากรชายมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่หญิง เจ้าหน้าที่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี เจ้าหน้าที่ที่สมรสแล้วมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่เป็นโสด เจ้าหน้าที่สรรพากรที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การน้อยกว่า เจ้าหน้าที่ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งC2 มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งอื่นๆ ดังนั้น การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (Perceived Organization Support) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันธ์ต่อองค์การ (Organizational Commitment)

2. การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (Perceived Supervisor Support) ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment) การรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างานจัดเป็นการรับรู้ในระดับตัวบุคคล ที่สามารถแสดงถึงปัจจัยสำคัญในการเชื่อมต่อระหว่างพนักงานไปยังทรัพยากรและผู้สนับสนุนที่พวกเขาต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้บังคับบัญชาที่พนักงานรับรู้ว่ามีการสนับสนุนในระดับเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ จะทำให้พนักงานยอมอยู่ใต้บังคับบัญชาและปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย (Parker Ellen, Ferris,& Buckley, 2014) สอดคล้องกับทฤษฎีการสนับสนุนขององค์การและทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทาง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สังคม หากพนักงานที่รับรู้การสนับสนุนจากองค์การหรือหัวหน้างานในระดับสูงจะทำให้พนักงานมีความรู้สึกต้องการตอบแทนองค์การ ซึ่งจะเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานของพนักงาน (Eisenberger et al., 1990; Miha et al., 2014)

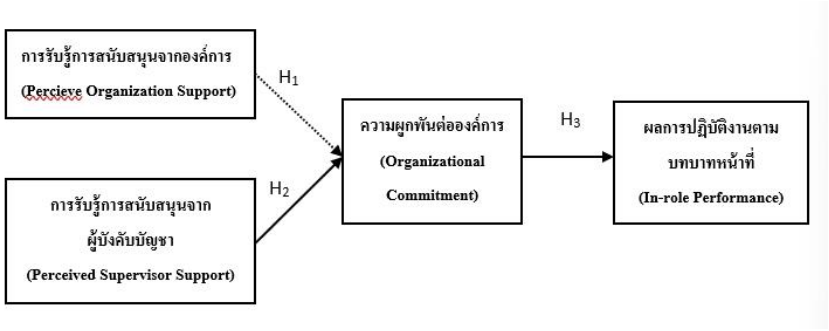
จากการศึกษาของ (พณีพรรณ บุญเป็ง 2553) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ในการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การในพนักงานอาชีพต่างๆ 6 อาชีพ คือ ครูโรงเรียนมัธยม เสมียน พนักงานฝ่ายลิต ตัวแทนประกัน อาจารย์มหาวิทยาลัย และตำรวจลาดตระเวน จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่าการที่พนักงานรับรู้ว่า ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา พนักงานจะมีความจงรักภักดีต่อองค์การ มีความพยายามในการทำงานมากยิ่งขึ้น (r =.71) (Eisenberger et al., 1990) และได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การกับความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง โดยแบ่งการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา พบว่า พนักงานมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและความผูกพันต่อองค์การโดยรวมอยู่ในระดับสูง ดังนั้นการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (Perceived Supervisor Support) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันธ์ต่อองค์การ (Organizational Commitment)

3. อิทธิพลของความผูกพันขององค์การ (Organizational Commitment) ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (In-role Performance) ความผูกพันต่อองค์การเป็นแนวความคิดที่มีความครอบคลุมมากกว่าความพึงพอใจในงาน เพราะความผูกพันต่อองค์การจะสะท้อนถึงผลโดยทั่วไปที่สมาชิกสนองตอบต่อองค์การโดยส่วนรวม ด้วยเหตุนี้ความผูกพัน ต่อองค์การจึงเน้นที่ความผูกพันของบุคคลต่อองค์การ รวมทั้งค่านิยมและเป้าหมายขององค์การ ในขณะนี้ความพึงพอใจในงานเน้นที่ สภาพแวดล้อมของงานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับ งานในหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์การยังมีความสำคัญ เนื่องจากสามารถทำนายอัตราการเข้า-ออกจากงานของสมาชิกได้ ดีกว่า ความพึงพอใจในงาน (Koch and Steers 1977: 46)

จากการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การผ่านความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การที่มีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การ ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์การและผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึง ความสัมพันธ์ทางการรับรู้บรรยากาศในองค์การอย่างแท้จริงต่อความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ 2560) ดังนั้นความผูกพันธ์ต่อองค์การ (Organizational Commitment) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (In-role Performance)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประเภทของงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self–Administered Questionnaire)

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งสิ้น 270 คน (ข้อมูลจากสำนักงานสรรพากร : สืบค้นวันที่ 11 เมษายน 2566)

2.2 ขนาดตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง เนื่องด้วย ประชากรมีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บข้อมูลทั้งหมด 270 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ที่ทำงานเกิน 1 ปีจากทั้งหมด เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสร้างขึ้นเองจากการรวบรวมและศึกษาข้อมูลที่ได้จากตำราเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบคำถามเดียว (check-list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก ณัฐวรา ปุณยวิทิตโรจน์ (2564) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านความมั่นคงและก้าวหน้า 2.ค่าตอบแทนและสวัสดิการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก ณนนท์ แดงสังวาลย์,วิโรจน์ (2562)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก โสมย์สิรี มูลทองทิพย์ (2556)

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2560)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยจะแจกแบบสอบถามให้แก่พนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถามออนไลน์ (Online survey) โดยสร้างแบบสอบถามจาก Google Form เพื่อให้การเก็บข้อมูลได้ผลรวดเร็วขึ้นผ่านแอปพลิเคชันสื่อสังคม ออนไลน์ ได้แก่ Line, Facebook เป็นต้น เพื่อกระจายการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ข้อมูลแบบสอบถามได้รวบรวมและทำการวิเคราะห์มาจากตัวแปรต่างๆ ในงานวิจัยที่มีความเหมาะสมตามประเภทของตัวแปร จากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล หากไม่สมบูรณ์ทำการแก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ก่อนทำการวิเคราะห์ในลำดับขั้นตอนต่อไป

5. เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ในการวัดทัศนคติเมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นแต่ละข้อในระดับที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงต้องมีการแปรความหมายโดยรวมในแต่ละข้อเพื่อให้ได้ความเห็นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องนั้น โดยผู้วิจัยจะเฉลี่ยระดับคะแนนแต่ละข้อและให้ความหมาย 1 ถึง 5 ระดับ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 - 5.00	ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	ระดับความเห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	ระดับความเห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับความเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.80	ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่า IOC หรือค่าสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถาม กับ วัตถุประสงค์แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมามีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สามารถนำไปใช้กับงานวิจัยได้

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่ (Frequency) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงภาพรวมสำหรับความคิดเห็นที่มีต่อแต่ละคำถามและระดับความคิดเห็นรวมของทุกคำถามในแต่ละด้าน เป็นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยทางประชากรศาสตร์

6.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

X คือ ค่าเฉลี่ย

Sig คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

r คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

6.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้ศึกษานำสถิติในรูปแบบนี้มาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3.1 ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรที่นำมาศึกษา และกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% หรือกล่าวอีกนัยคือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant Level) เท่ากับ 0.05

6.3.2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ 1 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว โดยตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง อาจเป็นความสัมพันธ์ตามกัน หรือผูกผันก็ได้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าตัวแปร โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	Mean	S.D.
1.การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ	4.03	0.85
2.การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	4.04	0.82
3.ความผูกพันต่อองค์การ	4.16	0.78
4.ผลการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่	4.16	0.75

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ต่อความผูกพันต่อองค์การ

ตัวแปร	ความผูกพันต่อองค์การ						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	2.575	0.225		11.435	0.000**		
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ	0.029	0.047	0.035	0.609	0.543	0.902	1.109
การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	0.364	0.048	0.440	7.592	0.000**	0.902	1.109
$R^2 = 0.204$, Adjusted $R^2 = 0.198$, F = 33.774, **ρ<0.01							
Durbin – Watson = 1.468							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยการพิจารณา พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.1 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน และผลการทดสอบค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.468 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าค่าความคาดเคลื่อนไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ (Multiple Regression) แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ และการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การ คิดเป็นร้อยละ 19.8 โดยการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (β = 0.035) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (p = 0.543) ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ 1 และการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (β = 0.440) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อค์การที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (p = 0.000) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

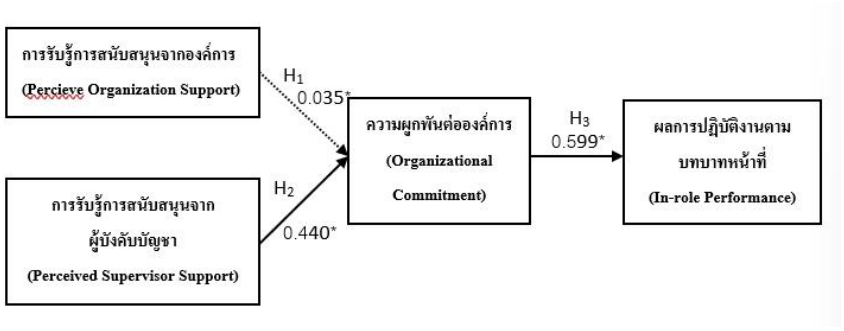
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์อิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การต่อผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

ตัวแปร	ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	1.535	0.216		7.092	0.000**		
ความผูกพันต่อองค์การ	0.631	0.052	0.599	12.150	0.000**	1.000	1.000
R^2 = 0.359, Adjusted R^2 = 0.356, F = 147.632 *ρ<0.05 และ **ρ<0.01							
Durbin – Watson = 1.788							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัย ความผูกพันต่อองค์การสามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 35.6 โดยความผูกพันต่อองค์การ (β = 0.599) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (p= 0.000) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

แผนภาพที่ 2 แสดงสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานระหว่างตัวแปร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชา และความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ในครั้งนี้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79) มีช่วงอายุระหว่าง 30 – 40 ปี (จำนวน 155 คิดเป็นร้อยละ 58.27) มีสถานภาพโสด (จำนวน 208 คน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คิดเป็นร้อยละ 78.20) เป็นระดับการศึกษาปริญญาตรี (จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท (จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 56.02)

ผลการศึกษาส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (S.D. = 0.85) พบว่า เมื่อพิจารณารายด้าน คือด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.16 (S.D. = 0.84) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.93 (S.D. = 0.85) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก พบว่าพนักงานมีความต้องการความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่ ในทางเดียวกันยังคงต้องการค่าตอบแทนและสวัสดิการที่สมกับตำแหน่งและหน้าที่อีกด้วย กล่าวคือค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน ไม่เพียงแค่ค่าตอบแทนในรูปแบบของเงินเท่านั้น พนักงานยังต้องการความเอาใจใส่ในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gouldner, (1960) ที่ได้เสนอว่าบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนเป็นความคิดของปัจเจกบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือ และจะไม่ทำร้านคนที่เคยช่วยเขาไว้นั่นคือเมื่อฝ่ายที่ได้ให้ผลประโยชน์กับอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ฝ่ายที่รับประโยชน์จะเกิดความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อฝ่ายที่ให้ประโยชน์กับเขา หากองค์การสามารถให้การตอบสนองความต้องการของพนักงานในด้านต่างๆ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้พนักงานได้มีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขมากขึ้น

2. การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 (S.D. = 0.82) พบว่า พนักงานต้องการการสนับสนุนการทำงานจากผู้บังคับบัญชา กล่าวคือพนักงานต้องการโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังต้องให้คำแนะนำและกำลังใจเมื่อพนักงานทำงานผิพลาดหรือสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thomas and Ganster (1995) ที่พบว่า ผู้บังคับบัญชาที่ให้การสนับสนุนเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในความปรารถนาของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อค้นหาความสมดุลระหว่างงานและความรับผิดชอบ ด้วยความช่วยเหลือของผู้บังคับบัญชาที่ให้การสนับสนุนจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสมดุลในชีวิต และการทำงานตลอดจนมีความมุ่งมั่นในการจัดการงานให้ประสบความสำเร็จ

3. ความผูกพันต่อองค์การ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 (S.D. = 0.78) พบว่า เมื่อพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกดีต่อองค์การแล้ว ย่อมส่งผลให้พนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มใจทำงาน และคิดถึงผลประโยชน์ขององค์การเป็นอันดับแรก กล่าวคือพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรู้สึกดีต่อองค์การจะทุ่มเท/พยายามทำงานให้ประสบความสำเร็จ ผ่านกระบวนการบูรณาการความคิดอย่างกระตือรือร้น ช่วยลดปัญหาจากการทำงานที่ผิดพลาด หรือหากเกิดข้อผิดพลาดพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะพยายามปรับปรุง และพัฒนาให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koch and Steers (1977) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์การเน้นที่ความผูกพันของ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บุคคลต่อองค์การ รวมทั้งค่านิยมและเป้าหมายขององค์การ นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์การยังมีความสำคัญเนื่องจากสามารถทำนายอัตราการเข้า-ออกจากงานของสมาชิกได้ดีกว่า ความพึงพอใจในงาน

4. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 (S.D. = 0.75) พบว่าเมื่อองค์การกำหนดกรอบการทำงาน พนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับงาน ทำให้สามารถทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของแต่ละคนได้ นอกจากนี้ยังสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การกำหนด อีกทั้งผลงานยังได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Borman &Motowidlo (1993) ที่พบว่า ผลการปฏิบัติงานดีย่อมถือว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง แต่หากผลการปฏิบัติงานไม่ดีถือว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำ

ผลการศึกษาส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s correlation coefficient) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.116 – 0.599 โดยการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและความผูกพันต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและไปในทิศทางเดียวกัน และการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและความผูกพันต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและไปในทิศทางเดียวกัน และความผูกพันต่อองค์การและผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการศึกษาส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (Perceived Organization Support) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment)

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.035 มีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.543 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากพนักงานในสรรพากรยังมีความรู้สึกว่าองค์การไม่สามารถให้ความมั่นคงด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการตามความต้องการของพนักงานได้ โดยเฉพาะความพึงพอใจในเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองพิน ขันอาสา (2549) ศึกษาความผูกพันของบุคลากรภาครัฐต่อองค์กร กรณีศึกษา ข้าราชการกระทรวงกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ เครื่องมือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการกรมการปกครองที่ ปฏิบัติงานในส่วนกลางโดยศึกษาเฉพาะข้าราชการระดับ 6-8 จำนวน 247 คน ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการกรมการปกครองมีระดับความผูกพันต่อองค์กร โดยภาพรวม ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันกับความผูกพันต่อองค์กร คือ ตำแหน่งงาน เงินเดือน และ 32 ผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนปัจจัยด้าน อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ไม่มี ความสัมพันธ์กับความผูกพัน ต่อองค์กร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (Perceived Supervisor Support) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment)

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β = 0.440) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p = 0.000) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผู้บังคับบัญชาในองค์การนี้ให้ความเท่าเทียมกับพนักงานทุกท่าน อีกทั้งผู้บังคับบัญชายังเอาใจใส่การทำงานและคอยช่วยเหลือในการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินไปได้สำเร็จลุล่วง นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พณีพรรณ บุญเป็ง (2553) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ในการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การในพนักงานอาชีพต่างๆ 6 อาชีพ คือ ครูโรงเรียนมัธยมเสมียน พนักงานฝ่ายลิต ตัวแทนประกัน อาจารย์มหาวิทยาลัย และตำรวจลาดตระเวน จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่าการที่พนักงานรับรู้ว่า ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา พนักงานจะมีความจงรักภักดีต่อองค์การ มีความพยายามในการทำงานมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานที่ 3 ความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (In-role Performance)

จากการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β = 0.599) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p = 0.000) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากพนักงานเล็งเห็นถึงความสำคัญในการทำงาน และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ อีกทั้งองค์การยังมีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน ส่งผลให้พนักงานสามารถสร้างผลงานที่พึงพอใจต่อผู้บังคับบัญชาและพนักงานได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการรับรู้บรรยากาศในองค์การต่อความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์การที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ พบว่า การรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับความพึงพอใจในงาน การรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชา และความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในสำนักงานสรรพากรแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

1. งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเท่านั้น ดังนั้น สำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับวิจัยเรื่องนี้ ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กับพนักงานและผู้บังคับบัญชาในสรรพากรเกี่ยวกับการการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและจากผู้บังคับบัญชาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความละเอียด หลากหลาย ครอบคลุมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมถึงการศึกษาปัจจัยใหม่ ๆที่อาจมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้พนักงานและผู้บังคับบัญชาเกิดความผูกพันกันในองค์การอีกด้วย

2. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาสรรพากรหลายพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถนำมาบูรณาการหรือวิเคราะห์ต่อยอดการทำงานได้มากยิ่งขึ้น

3. ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยหรือสาเหตุอื่นของพนักงานหรือผู้บังคับบัญชา เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและ/หรือ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์การ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดบทบาทหน้าที่ระหว่างตำแหน่งให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ดังนั้น สำหรับผู้สนใจอาจเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายความผันแปรของระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

เอกสารอ้างอิง

กชพร พุทธจักร. (2553). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนของนักเรียนพิการ และนักเรียนด้อยโอกาส จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักการบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

กนกวรรณ เต็มโศภินกุล.(2558).**การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณนนท์ แดงสังวาลย์,วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์.(2562).**อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การหัวหน้างาน ทีมงาน ความมีอิสระในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานทางวิชาการอย่างสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อความผูกพันในวิชาชีพของบุคลากรสายวิชาการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ณัฐวรา ปุณยวิทิตโรจน์. (2564). อิทธิพลการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การและการรู้สมรรถนะของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในอุตสาหกรรมยานยนต์ จังหวัดชลบุรี. **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์**,15(1),45-58.

พงศกร เอี่ยมสอาด,วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์.(2019). **อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพนักงานในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รมิตา น่วมเกตุ. (2555). **การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ คุณลักษณะของงานและความผูกพันต่อองค์การของพนักงานประจำฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท เซ็นทรัลรีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด**. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2560). **อิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การผ่านความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การที่มีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โสมย์สิรี มูลทองทิพย์. (2556). **ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอท่ามะกา**. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุษา งามมีศรี. (2565). **การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

Bennett, L., & Gadlin, H. (1986). **Collaboration and team science: from theory to practice**. Retrieved Fromhttps://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3652225/.

Buchanan, H. B. (1974). building organization commitment, the socialization of managers in work organization. **Administrative Science Quarterly**, 19, pp. 533 - 546.

Cropanzano, R., & Mitchell, M.S. (2005). Social exchange theory: An interdisciplinary review. **Journal of Management**, 31(6), 874-900.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison. S., & Sowa, D. (1986). Perceived Support. **Journal of Applied Psychology**, 3(71), pp. 500-507.

Eisenberger, R., Jones, J. R., Aselage, J., & Sucharski, I. L. (2009). **Perceived organizational support. In J. A-M. Coyle-Shapiro, L. M. Shore, M. S. Taylor & L. E. Tetrick (Eds.), The Employment Relationship: Examining Psychological and Contextual Perspectives (pp. 206-225)**. Oxford, UK: Oxford University Press.

Herzberg, F. (1968). **Work and the nature of man**. New York: World.

Hutchison, S., & Garstka, M. L. (1996). Source of Perceived Organizational Support: Goal Setting and Feedback. **Journal Applied Social Psychology**, 26, 1361 – 1366.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

LaMastro, V. (2002). **Commitment and Perceived Organizational Support**. Retrieved, from http://national forum. Com /13lama ～ 1.html.

Organ, D. W., & Konovsky, M. (1989). Cognitive Versus Affective Determinants of Organizational Citizenship Behavior. **Journal of Applied Psychology**, 74, 157 – 164.

Schermerhorn, J.R. (1996). **Organizational behavior.** New York: John Wiley.

Steer, M. R. (1991). **Introduction to Organization Behavior**. New York: Harper Collin Publishers Inc.

Wayne, S. J., Shore, L. M., & Liden, R. C. (2002). Perceived Organizational Support and Leader – Member Exchange: A Social Exchange Perspective. **Academy of Management Journal**, 40, 82 – 111.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ : เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มลฑลเหลียวหนิง

Strategic Management of Damaged Buildings with No Functional Value from a Creative New Perspective: Xihu District, Benxi City, Liaoning Province

เจียง เหวินหยู่
พิชัย สดภิบาล
หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Jiang Wenyu
Pichai Sodphiban
Doctor of Fine and Applied Arts, Bangkokthonburi University
Email: vivan898@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 22 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กรกฎาคม 2567
Received: May 21, 2024; Revised: July 22, 2024; Accepted: July 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวอาคารที่ชำรุดและที่ไม่มีคุณค่าในการใช้งาน 2) วิเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งาน (3) เสนอแนวทางการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าจากการใช้ประโยชน์จากมุมมองเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ ในเขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ยั่งยืนของอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งาน โดยอาศัยหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย เครือข่ายเอกสารในเครือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสู่การวางแผนและวิเคราะห์ข้อมูลแบบไม่มีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนสิ่งแวดล้อม วิศวกรก่อสร้าง นักท่องเที่ยว ศิลปินและเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า 1) อาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในเขตซีหู ทำให้พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน เป็นสิ่งที่ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมของตนที่มีได้ค่อยเลือนหายไป 2) การจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานของเขตซีหูด้วยวิธีการจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์และเกิดการพัฒนาแนวทางใหม่ และ 3) ข้อเสนอเพื่อการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ การใช้ประโยชน์และความยั่งยืน ที่ก่อให้เกิดพื้นที่วัฒนธรรมร่วมสมัยในอนาคตที่คงอยู่สืบไป

คำสำคัญ : การจัดการกลยุทธ์; อาคารชำรุด; อาคารที่ไม่มีคุณค่า; มุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

The objectives of this research are to 1) analyze the literature on damaged and non-functional buildings 2) analyze strategic management for buildings that are damaged and have no functional value 3) propose guidelines for Manage damaged and worthless buildings by leveraging new creative perspectives in Xihu District, Benxi City, Liaoning Province. This research is qualitative research. The study is an analysis of the literature on the strategic and sustainable management of buildings that are damaged and have no functional value. By relying on books, textbooks, academic articles, research articles, and affiliated document networks. and other data sources to analyze data. and leads to unstructured data planning and analysis for environmental planning professionals. construction engineer tourist Local artists and government officials

The results of the study found that: 1) The buildings are damaged and have no functional value in Xihu District. This causes the community cultural heritage area to Undergo all-round changes. It is something that the community has seen that the importance of the cultural heritage of their society has gradually disappeared. 2) Management of damaged and no-use buildings in Xihu District through strategic management of buildings that damaged and have no value in use from a creative new perspective and develop new approaches; and 3) proposals for managing damaged buildings and having value in use from a creative new perspective. Utilization and sustainability that creates a contemporary cultural space in the future that will last forever

Keywords: Strategic Management; Damaged Buildings; Valueless Buildings; Creative New Perspectives;

บทนำ

จีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีเอกลักษณ์ในการสร้างอาคารบ้านเรือนที่แตกต่างกันไปแต่ละยุคสมัย และเขตการปกครอง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ทางศิลปะของจีน ในเขตซีหู อำเภอเปิ่นซี ซึ่งพื้นที่เขตซีหูนี้เริ่มแรกเป็นแหล่งกำเนิดของเมืองเปิ่นซี จึงมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยาวนานถึงสองพันปี มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศในเรื่องทะเลสาบที่เล็กที่สุดในโลก - ทะเลสาบเปิ่นซี ทะเลสาบเปิ่นซี เดิมชื่อทะเลสาบเป่ยซีและทะเลสาบไป๋ซี และได้เปลี่ยนชื่อเป็นทะเลสาบเปิ่นซีในสมัยหยงเจิ้งของราชวงศ์ชิง ในพื้นที่ของเขตซีหูเมืองเปิ่นซี มีทรัพยากรธรรมชาติแร่ธาตุต่าง ๆ มากมาย เช่น เหล็ก ถ่านหิน ดินเหนียว หินปูน ยิป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ซั่ม หินดินดาน หินแกรนิต ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่เหล็ก ซึ่งมีปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้วมากกว่า 200 ล้านตัน และมีมูลค่าการขุดสูง Liaoning Benxi, (2022).

อุตสาหกรรมในเขตซีหู ส่วนใหญ่จึงเป็นอุตสาหกรรมแร่เหล็ก ถ่านหิน และวัสดุก่อสร้าง ทำให้ระยะเวลาผ่านมาจึงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นระบบอุตสาหกรรมแบบต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมเบา โลหะนอกกลุ่มเหล็ก และอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่กว้างของเขต มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลสาบตงเฟิง ถ้ำหินแปลก และอุทยานโฮ่วหู ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหลักที่สร้างความเจริญรุ่งเรือง และยังเป็นพื้นที่มีภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ผสมผสานภูเขา น้ำ ป่าไม้ ทะเลสาบ และถ้ำอย่างสวยงาม Liaoning Benxi, (2022).

พื้นที่เขตซีหู ครอบคลุมพื้นที่ 320 ตารางกิโลเมตร ของเมืองเปิ่นซี (Benxi) การมาของประเทศญี่ปุ่นหลังจากสงครามรัสเซีย ญี่ปุ่น เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครอง คณะชาวญี่ปุ่นได้เข้ามาสำรวจคุณภาพของแร่ ในปี ค.ศ. 1904 จึงได้เริ่มการสร้างอาคารเกี่ยวกับการทำแร่ หลังจากนั้นเขตซีหูจึงเป็นเมืองถ่านหินและเหล็กที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศในด้านถ่านหินโค้กคุณภาพสูง เหล็กฟอสฟอรัสต่ำ และเหล็กพิเศษ สำนักงาน Benxi Iron and Steel Company เป็นองค์กรการผลิตเหล็กขนาดใหญ่ ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1905 หลังจากการสำรวจ

แผนภาพที่ 1 : อาคารต้าไป่ อาคารหลังแรกการทำเหมืองแร่
ที่มา : Benxi, 2013

แผนภาพที่ 2 : เตาหลอมเหล็ก
ที่มา : Benxi, 2013

ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ดังตัวอย่างอาคารต้าไป่ เป็นอาคารประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1937 โดยบริษัท Okura Zaibatsu ของญี่ปุ่นได้สร้างอาคารหลังนี้ขึ้นเพื่อขยายความสามารถในการทำเหมืองถ่านหินและการผลิตเหล็ก ซึ่งที่มาของชื่อนั้นมีที่มาจากผนังด้านนอกของอาคารถูกปูด้วยกระเบื้องลายทางสีขาว คนในท้องถิ่นจึงเรียกว่า “Dabalou” เป็นอาคารที่ใหญ่ที่สุดและหรูหราที่สุดในทะเลสาบเปิ่นซีในขณะนั้น หลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวถึง ญี่ปุ่นได้เข้ามามีอำนาจในการทำเหมืองและได้ขูดรีดคนงาน ซึ่งเป็นประชาชนชาวจีนทำให้ได้ผลกำไรสูง จากระบบนี้เพื่อตอบสนองความ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

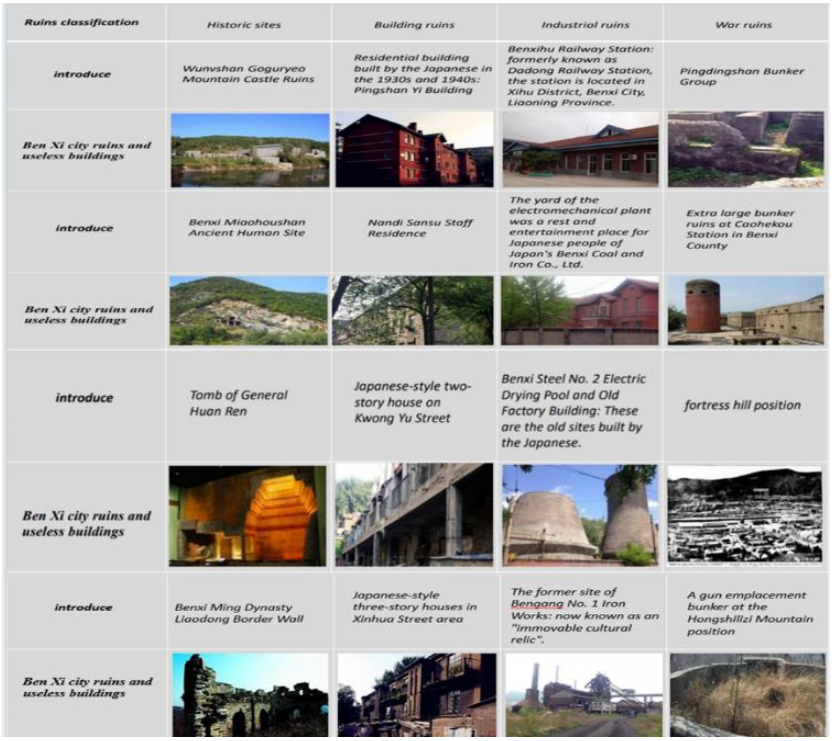
ต้องการของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น เพื่อการขยายสงครามรุกรานประเทศต่าง ๆ จึงทำให้ผู้นำคนงานของจีนในขณะนั้นคือ ซุน หลิน และ ชิ หยุน มีส่วนร่วมในขบวนการแรงงาน ตัดสินใจระดมคนงานเพื่อดำเนินการต่อสู้กับญี่ปุ่น Xu Xiaojing, (2023).

ต่อมาในวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 1927 ญี่ปุ่นต้องปิดเครื่องจักรและหยุดการผลิต ทำให้คนงานโกรธแค้นรีบไปที่สำนักงานของบริษัท “อาคารต้าไป๋” ผู้จัดการชาวญี่ปุ่น อิวาเสะโกรธจัดและตัดสินใจส่งตำรวจทหารญี่ปุ่นไปปราบปรามสถานการณ์ คนงานที่มีพลั่วและพลั่วติดอาวุธต่อสู้กับทหารและตำรวจญี่ปุ่นจนเสียชีวิตส่งผลให้มีคนงานเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ถือว่าเป็นการประท้วงหยุดงานที่มีชื่อเสียงที่สุดในประวัติศาสตร์ของขบวนการแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จักรวรรดิญี่ปุ่นได้สังหารหมู่คนงานชาวจีนในเมืองเปิ่นซีและปราบปรามคนงานอย่างไร้ความปราณี ข่าวอาชญากรรมได้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วไปทั่วประเทศและทั่วโลก หนังสือพิมพ์หลายฉบับล้วนพาดหัวข่าว เช่น “Bloody Bloody Coal and Iron Workers Strike Riot at Benxi Lake”, “Japan Army Massacred Chinese Workers” ที่ทะเลสาบเปิ่นซี” ในเวลาเดียวกันนั่นเอง สำนักข่าวต่างประเทศบางแห่ง เช่น Reuters, Oriental News Agency และ Dentsu News Agency ฯลฯ ยังได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับอาชญากรรม ที่ผู้รุกรานชาวญี่ปุ่นได้กระทำในการสังหารหมู่คนงานชาวจีน เมื่อวันที่ 4 กันยายน ประชาชนเมืองเสิ่นหยางมากกว่า 60,000 คนได้จัดการเดินขบวนครั้งใหญ่ การนัดหยุดงานของคนงานในเมืองเปิ่นซี ได้ดำเนินไปเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ ภายใต้แรงกดดันจากความคิดเห็นของสาธารณชนทั้งชาวจีนและต่างประเทศ ทางการญี่ปุ่นและเฟิงเชียนจึงต้องยอมผ่อนปรน ปล่อยตัวคนงานที่ถูกจับกุม และจ่ายเงินบำนาญให้กับเหยื่อแต่ละคน ทางการญี่ปุ่นประสบความสูญเสียร้ายแรงและผลกระทบอย่างหนักทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง อาคารจึงเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงการปล้นทรัพยากรถ่านหินและการปล้นสะดมทางเศรษฐกิจของจักรวรรดินิยม Xu Xiaojing, (2023).

ผลงานเด่นในอดีตที่ผ่านมาของโรงงาน เป็นที่ผลิตรถยนต์ยี่ห้อ Jie Fang ผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำเครื่องแรก ดาวเทียมลำแรก ยานพาหนะปล่อยยานสำรวจครั้งแรก ล้วนใช้เหล็กที่ถลุงเหล็กจากเตาซีหู เมืองเปิ่นซี ปัจจุบันเหมืองได้หยุดทำการด้วยแนวสมัยใหม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทำให้สภาพอาคารเก่ามรดกทางอุตสาหกรรมในเขตซีหู เมืองเปิ่นซีมีจำนวนอยู่หลายหลังที่กำลังรอคอยการจัดการที่สร้างสรรค์ในมุมมองใหม่ ประกอบด้วยอาคารประเภทต่าง ๆ ของการใช้งานในอดีต ได้แก่ปราสาทบนภูเขา อาคารที่อยู่อาศัยของคนงาน อาคารชั้นเจ้านาย สถานีรถไฟ เครื่องกลไฟฟ้า อาคารสาธารณะส่วนที่เป็นสถานบันเทิง อาคารโรงงานที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม อาคารบังเกอร์ ซึ่งอาคารต่าง ๆ เหล่านี้ในขั้นแรกที่นโยบายของรัฐที่จะปกป้องอาคารเก่าไว้ในระดับหนึ่งแล้ว มีการเสริมความมั่นคง มีการจัดพื้นที่กลับให้มามีชีวิตดีกว่าปล่อยให้หมดคุณค่าไปตามกาลเวลา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 3 : อาคารเก่าในเขตซีหู
ที่มา : Anthony E. Henry. 2018

เขตซีหู เมืองเปิ่นซี เป็นฐานอุตสาหกรรมเก่าที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนมีเรื่องราวความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ซึ่งมีแหล่งแร่ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่รู้จักในนาม “พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา” และเป็นเมืองเหล็กที่มีชื่อเสียงในประเทศจีน เป็นฐานอุตสาหกรรมเก่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ด้วยความเสื่อมถอยโดยรวมของสามจังหวัดทางตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เปิ่นซีไม่สามารถอยู่รอดได้โดยลำพังโดยธรรมชาติ และเศรษฐกิจก็อยู่ในสภาพที่ซบเซา ไม่ต้องพูดถึงเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองชายฝั่งทะเลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ แม้จะเปรียบเทียบกับเมืองทางตะวันตกแล้ว ช่องว่างก็กว้างขึ้น สถานะในประเทศเทียบได้กับเสิ่นหยาง กว่างโจว และฉงชิ่ง แต่ตอนนี้ต้องเผชิญกับปัญหาทรัพยากรหมดสิ้น ความยากลำบากในการเปลี่ยนแปลง และการสูญเสียประชากร การทำลายวงจรการเสื่อมถอยนี้จะช่วยฟื้นฟูการเปลี่ยนแปลงสีเขียวของเปิ่นซี ซึ่งเป็นเมืองฐานอุตสาหกรรมเก่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน

นโยบายการคุ้มครองโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรม เสริมสร้างการคุ้มครองและการสืบทอดวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ในการก่อสร้างในเมืองและชนบท และสร้างและใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยยึดเขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ประเทศจีนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความสนใจและวิเคราะห์รูปแบบของประเด็นทางสถาปัตยกรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการหยิบยกมา จากแนวปฏิบัติการปรับปรุงจากยูเนสโก และการพัฒนาที่เจริญรุ่งเรืองของการดำเนินการทางวัฒนธรรมและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่เสนอต่อสภาแห่งชาติของพรรคคอมมิวนิสต์จีน พิจารณาเงื่อนไขท้องถิ่น ความแตกต่างระหว่างภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของซากอาคารประวัติศาสตร์และการใช้งานจริงที่พวกเขาให้บริการในปัจจุบัน ทำให้เป็นเรื่องเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการปรับปรุงโครงการศิลปะที่เหมาะสม ของอาคารประวัติศาสตร์หรืออาคารที่ยังสร้างไม่เสร็จ วิธีบันทึกซากปรักหักพังทางสถาปัตยกรรมที่จากข้อประวัติศาสตร์ของการก่อสร้างในยุคนั้น และช่วยรักษาให้ยั่งยืนไว้สำหรับอนาคต นอกจากนี้ความรู้และการวิจัยที่แตกต่างกันสามารถหล่อเลี้ยงซึ่งกันและกัน และสร้างพื้นฐานร่วมกันสำหรับการพัฒนาสังคมได้

การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่า ในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง เป็นงานวิจัยที่สำคัญที่จะเป็นสักขีพยานถึงประวัติศาสตร์การพัฒนาของเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของเปิ่นซี (Benxi) แสดงถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศจีนใหม่ การก่อสร้างและการพัฒนา รูปแบบสถาปัตยกรรมสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของต้นศตวรรษที่ 20 อย่างแท้จริง และเป็นข้อมูลอ้างอิงที่สำคัญสำหรับการศึกษาลักษณะของสถาปัตยกรรมเอเชียตะวันออกสมัยใหม่ Xu Xiaojing, (2023).

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวอาคารที่ชำรุดและที่ไม่มีคุณค่าในการใช้งาน
2. วิเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งาน
3. เสนอแนวทางการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าจากการใช้ประโยชน์จากมุมมองเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ ในเขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คือทบทวนการศึกษาในการวิจัย การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ : เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์งานวรรณกรรม โดยมีความ สำคัญดังนี้

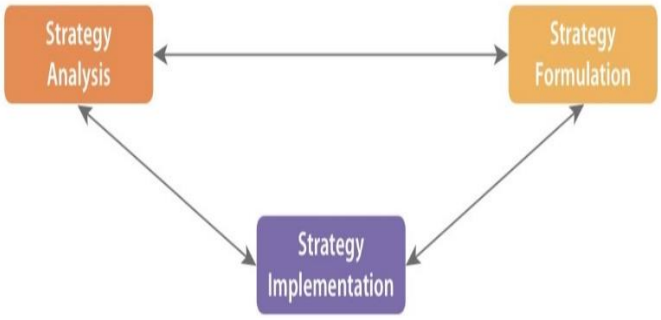
การจัดการกลยุทธ์

ผู้วิจัยได้นำกระบวนการดำเนินกลยุทธ์คือการจัดการเชิงกลยุทธ์ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ที่บริษัทเผชิญอยู่ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ผู้จัดการสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการกับสถานการณ์หรือความท้าทายที่บริษัทเผชิญอยู่ การวิเคราะห์จะสร้างกลยุทธ์มากกว่าหนึ่งกลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้จัดการจึงต้องเผชิญกับทางเลือกว่าจะใช้กลยุทธ์ใดผลลัพธ์สุดท้ายคือองค์กรสามารถบรรลุความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่งในอุตสาหกรรม Anthony E. Henry (2018).

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การวิเคราะห์ การกำหนดสูตร และการนำไปปฏิบัติเป็นสามขั้นตอนที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน หากไม่มีการวิเคราะห์เชิงลึก การกำหนดกลยุทธ์จะขาดการอ้างอิง หากไม่มีกลยุทธ์ที่ชัดเจน การนำไปปฏิบัติก็จะสูญเสียทิศทาง และหากไม่มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิผล การวิเคราะห์และการกำหนดสูตรทั้งหมดจะคงอยู่ที่ระดับทางทฤษฎีเท่านั้น ดังนั้นเพื่อที่จะบรรลุความสำเร็จในระยะยาวขององค์กร เราต้องพิจารณาสามขั้นตอนของความสำเร็จนี้อย่างครอบคลุมเพื่อให้แน่ใจว่าขั้นตอนเหล่านั้นมีประสิทธิภาพและดี ดังนี้

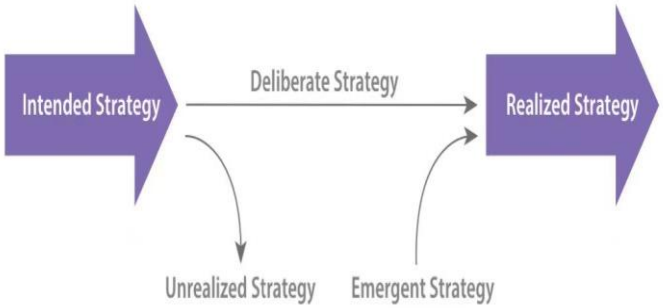
แผนภาพที่ 4 : ความสัมพันธ์ระหว่างกันของการวิเคราะห์การกำหนดและการนำไปปฏิบัติ
ที่มา : Anthony E. Henry (2018).

การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นศาสตร์และศิลป์ในการกำหนด นำไปปฏิบัติ และประเมินการตัดสินใจข้ามสายงานที่ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ตามคำจำกัดความนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์มุ่งเน้นไปที่การบูรณาการการจัดการ การตลาด การเงิน/การบัญชี การผลิต/การดำเนินงาน การวิจัยและพัฒนา และระบบสารสนเทศเพื่อให้บรรลุความสำเร็จขององค์กร คำว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ ในข้อความนี้มีความหมายเหมือนกันกับคำว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ คำหลังมักใช้ในโลกธุรกิจ ในขณะที่คำแรกมักใช้ในแวดวงวิชาการ บางครั้งคำว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์ใช้เพื่ออ้างถึงการกำหนดกลยุทธ์ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล โดยการวางแผนเชิงกลยุทธ์หมายถึงเฉพาะการกำหนดกลยุทธ์เท่านั้น วัตถุประสงค์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์คือการใช้ประโยชน์และสร้างโอกาสใหม่ ๆ และแตกต่างสำหรับวันพรุ่งนี้ ในทางตรงกันข้าม การวางแผนระยะยาวจะพยายามปรับแนวโน้มของวันนี้ให้เหมาะสมสำหรับวันพรุ่งนี้ (แนวคิดและกรณีการจัดการเชิงกลยุทธ์) Fred R David (2009).

การจัดการกลยุทธ์ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสี่ประการ (1) การหลอกลวงด้านสิ่งแวดล้อม (2) กลยุทธ์ Formation (3) การชดเชยเชิงกลยุทธ์ และ (4) การหลบหลีกและการควบคุม แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบทั้งสี่นี้ไม่ถูกต้องอย่างไร ฝ่ายบริหารจะสแกนสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและภัยคุกคาม รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นรายการสำหรับจุดแข็งและจุดอ่อน Hunger J.D (2022). สัมพันธ์กับแนวทางสามแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ตั้งใจไว้ ตระหนักรู้ และกลยุทธ์ที่อุบัติขึ้น (1) กล

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ยุทธ์ที่ตั้งใจไว้คือกลยุทธ์ที่องค์กรจงใจเลือกที่จะดำเนินการ และดังนั้นจึงจะได้รับการดำเนินการอย่างละเอียด (2) กลยุทธ์ที่ตระหนักได้คือกลยุทธ์ที่องค์กรดำเนินการจริง ด้วยเหตุผลหลายประการ (3) ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดการจะต้องใช้ประสบการณ์และการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งตอบสนองความต้องการของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีการนำกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นนี้ไปใช้ ก็จะกลายเป็นกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นจริง Anthony E. Henry (2018) อ้างอิงจาก Henry Mintzberg and J. A. Waters (1985).

แผนภาพที่ 5 : ประเภทของกลยุทธ์
ที่มา : H. Mintzberg and J. A. Waters (1985)

อาคารที่อาคารชำรุด, อาคารที่ไม่มีคุณค่า

ทิศทางภายนอกของซากปรักหักพังคือการพังทลายและพลิกคว่ำของอาคารอันงดงาม ในสายน้ำอันยาวนาน ทุกสิ่งเกิดขึ้นในชั่วพริบตา ไม่ว่าจะเป็นความตายของผู้ยิ่งใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นความทรุดโทรมของอาคาร หรือความเสื่อมโทรมของอาคาร เราทุกคนล้วนสัมผัสได้ถึงวิญญาณอันน่าเศร้าที่อยู่ในตัว แต่ “วิญญาณแห่งโศกนาฏกรรมหมายถึงโศกนาฏกรรม ไม่ใช่โศกนาฏกรรม ความโศกเศร้า ความขุ่นเคือง ไม่ใช่ ความอ้างว้าง” เป็นความสง่างามมากกว่าความโศกเศร้า เป็นแรงบันดาลใจมากกว่าการทำให้ขวัญเสีย ความงามอันน่าสลดใจนั้นแข็งแกร่งกว่าความสูงส่งและความเป็นชาย (การทำลายและการบูรณะใหม่ - การวิเคราะห์ความหมายทางวัฒนธรรมของศิลปะซากปรักหักพัง Feng Han (2016).

ความหมายตามตัวอักษรของ “ซากปรักหักพัง” ในพจนานุกรมภายในประเทศคือ “สถานที่รกร้างที่ เมืองหรือหมู่บ้านถูกทำลายหรือกลายเป็นภายหลังภัยพิบัติ” มันไม่ได้ขยายไปสู่ความหมายอื่นที่ชัดเจนกว่านี้ ตาม “เรื่องราวของซากปรักหักพัง” ที่เขียนโดย Wu Hong ตามที่กล่าวไว้ใน “Qiu” “Qiu” เป็นคำแรกสุดที่แสดงถึงซากปรักหักพังในภาษาจีน หมายถึงเนินเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และยังหมายถึงการสร้างซากปรักหัก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พังหรือสุสานด้วย ในสมัยโบราณ ผู้คนนิยามซากปรักหักพังว่า “ว่างเปล่า” ดังนั้น Wu Hung จึงเชื่อว่า “Qiu” สามารถแบ่งได้เป็นสองความหมาย: การสร้างซากปรักหักพังและสถานะ “ว่างเปล่า” ซึ่งรวมกันเป็นแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับซากปรักหักพังในประเทศ Ke Yiyang (2022) อ้างอิงจาก Ji Zhichuang (2017).

แนวความคิดที่เป็นสากลเกี่ยวกับซากปรักหักพังนี้ได้รับการคาดหวังจากมงแตญ และบางส่วนได้รับการถ่ายทอดโดยจิตใจเช่น Opitz, Brown, Charleton และสำหรับธรณีศาสตร์ Burnet, Sténon และ Hooke; ได้รับการเสริมแต่งอย่างมากจาก Giambattista Vico แต่ก็ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหลักคำสอนแต่อย่างใด-มันไหลมาจากความคิดที่ว่าการเห็นร่องรอยไม่ว่าจะเป็นต้นกำเนิดของมนุษย์หรือโดยธรรมชาติ ได้กระตุ้นให้เกิดนักเขียนผู้รอบรู้เหล่านี้ ดิเดอโรต์เป็นคนแรกที่รวบรวมภาพสะท้อนที่กระจัดกระจายเหล่านี้มารวมกันในการทำสมาธิที่ดำเนินไปตลอดชีวิตของเขา ไม่ว่าจะเป็นในฐานะบรรณาธิการของสารานุกรมนักวิจารณ์ศิลปะ หรือในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่หลงใหลในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซากปรักหักพังคือ อะไร คำจำกัดความแบบตะวันตก Alain schnapp (2018).

แผนภาพที่ 6 : อาคารชำรุด, อาคารที่ไม่มีคุณค่า พิพิธภัณฑ์ Benxi Man Autonomous County
ที่มา : https://th.trip.com/travel-guide/attraction/benxi-county-1446026/tourist-attractions/type-museums-71-38568/

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 7 : อาคารชำรุด, อาคารที่ไม่มีคุณค่า ที่เป็นซากปรักหักพัง โรงงานเก่าเปิ่นซี
ที่มา : https://mp.weixin.qq.com/s/ehKcWo8ENw8pulMYk0MEiQ

มุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์

ข้อความสำคัญ 1 : บทบาทของมุมมองใหม่

- มอบวิธีคิดใหม่ - เปิดโลกทัศน์ของคุณให้กว้างขึ้น – สร้างแรงบันดาลใจให้กับความคิดสร้างสรรค์
- ส่งเสริมการเติบโตส่วนบุคคล

ข้อความสำคัญ 2 : วิธีการพัฒนามุมมองใหม่

- การอ่านที่หลากหลาย : ขยายขอบเขตการรับรู้ของคุณและทำความเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไรโดยการอ่านความคิดเห็นและแนวคิดที่แตกต่างกัน

- การฟังอย่างตั้งใจ : ขยายความคิด เข้าใจ และยอมรับมุมมองที่แตกต่างโดยการฟังมุมมองของผู้อื่นและวิธีคิด

- ลองประสบการณ์ใหม่ : มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แตกต่าง สัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และมอบมุมมองและวิธีคิดใหม่ ๆ

- เอาชนะอคติ : รับรู้และเอาชนะอคติของตนเอง และมีความคิดที่เปิดกว้างและอดทนมากขึ้น

- การไตร่ตรองอย่างต่อเนื่อง : ไตร่ตรองความคิดและความคิดเห็นของคุณเอง ระบุข้อจำกัดและอคติและค้นหาวิธีคิดใหม่ มุมมองใหม่ยังคงวนเวียนอยู่กับประเด็น “เก่า” เช่น ลักษณะของการโฆษณา รูปแบบสื่อความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยี ฯลฯ การจะบอกว่าเรื่องเก่าไม่ใช่ปัญหาเก่าจริงๆ มุมมองใหม่แท้จริงแล้วคือวิธีคิดใหม่และมุมมองใหม่ Ding Junjie (2016)

ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวอย่างข้างต้น โดยทั่วไปจะเน้นไปที่การประดิษฐ์และการปรับแต่งที่นำไปสู่นวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมจะไม่ปรากฏขึ้นทันทีบนพื้นผิวโลกทั้งหมดเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว คนบางกลุ่มและสถานที่บางแห่งสามารถเข้าถึงนวัตกรรมได้ทันที บางกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ภายหลัง และบางแห่งไม่เคยเข้าถึงเลย ดังนั้นลักษณะการกระจายที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาเช่นกัน คุณลักษณะเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แทนที่จะคงอยู่นิ่ง และกระบวนการที่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้น ซึ่งก็คือการที่นวัตกรรมแพร่กระจายจากสถานที่หนึ่งหรือกลุ่มทางสังคมหนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เรียกว่าการแพร่กระจาย Lawrence A Brown (1981).

เมืองเป่ินซี เขตซีหู

เมืองเป่ินซี ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลเหลียวหนิง มีชื่อเสียง 6 ด้าน ได้แก่ ”ถ้ำแปลก ภูเขาที่มีชื่อเสียง น้ำที่สวยงาม น้ำพุร้อน ใบเมเปิ้ล และประเพณีพื้นบ้าน” และเป็นที่รู้จักในนาม “ดินแดนอันงดงามแห่งหยานตง” เป่ินซี เป็นบ้านเกิดของ Goguryeo และเป็นสถานที่ของ Zhaoxing ในราชวงศ์ชิง อุดมไปด้วยแหล่งแร่และเป็นฐานอุตสาหกรรมเก่าที่สำคัญในประเทศจีน เป็นที่รู้จักในชื่อ “พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา” และมีชื่อเสียงในด้านเมืองหลวงแห่งเหล็กของจีน เมืองหลวงด้านการแพทย์ของจีน และเมืองหลวงแห่งใบเมเปิลของจีน สถานที่ท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ เมืองภูเขา Wunvshan ที่เป็นมรดกโลก ภูเขาลัทธิเต๋าที่มีชื่อเสียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ภูเขา Tiesha หุบเขา Fenglin Huaximu ทะเลสาบ Guanshan ภูเขา Tiesha ฯลฯ เมืองเป่ินซี มีอำนาจเหนือเขตเทศบาลสี่แห่ง ได้แก่ เขต Pingshan เขต Mingshan เขตซีหู และเขตหนานเฟิน และเทศมณฑลอิสระ 2 แห่ง ได้แก่ เทศมณฑลปกครองตนเองเป่ินซี มานจู และเทศมณฑล ปกครองตนเองฮวนเหริน มานจู Han Hussar General (2023).

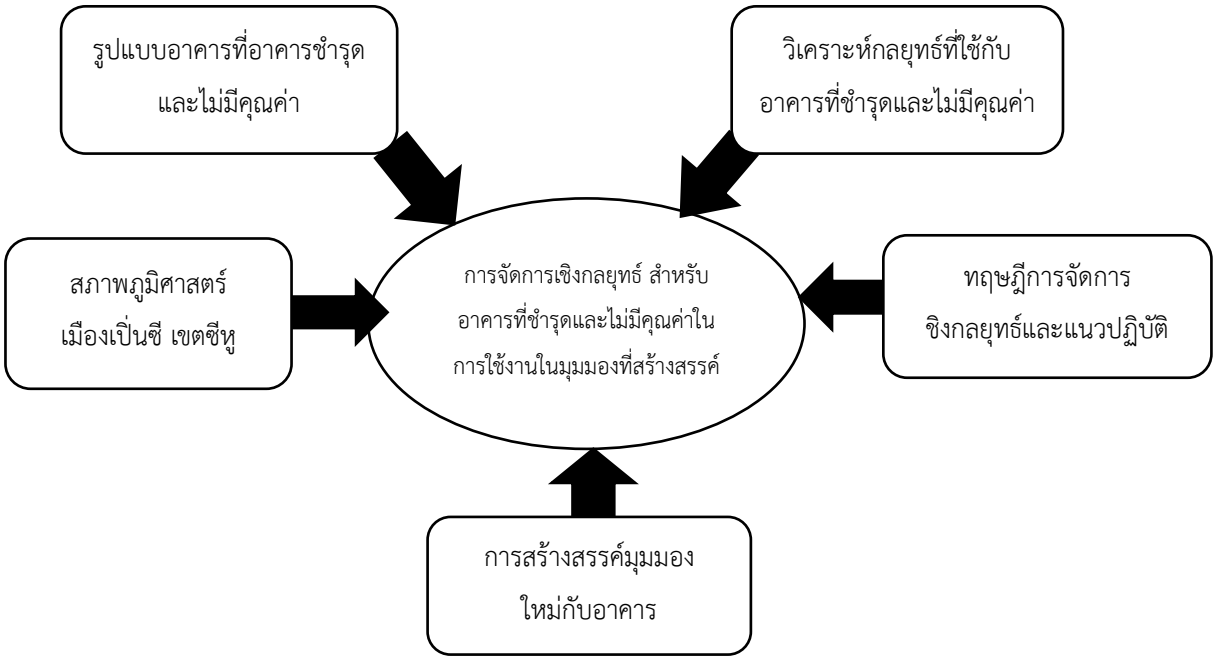
เป่ินซีตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาทางตะวันออกของมณฑลเหลียวหนิง โดยมีพิกัดทางภูมิศาสตร์ระหว่างลองจิจูดตะวันออก 12334 '-12546' และละติจูดเหนือ 40 '49' -41 35 ' เป่ินซี ตั้งอยู่ในกลุ่มเมืองของมณฑลเหลียว หนิงตอนกลาง ทางตะวันออกจากเทศมณฑล Ji'an เมืองตงหัว ห่างจากเมืองตงหัว 150 กม. เทศมณฑลเฟิงเฉิงและเทศมณฑลควน ห่างจากเมืองตานตง 98 กม.ทางใต้จากเมืองตานตง เทศมณฑลเหลียวหยางและเทศมณฑลประภาคาร ทิศตะวันตก 46 กม. จากเมืองเหลียวหยาง 79 กม. จากเมืองฟูซุ่น เขต Sujiatun, Shenyang ห่างจากเสิ่นหยาง 77 กม. เป็นศูนย์กลางสำคัญของทางรถไฟความเร็วสูง เสินดาน Shi Jianjun (2005).

กรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพภูมิศาสตร์เมืองเป่ินซี ประวัติ วิวัฒนาการ รูปแบบอาคารที่ชำรุดและไม่คุณค่าในการใช้งานและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์กลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งาน ในการใช้ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมทั้งแนวทางการจัดการกลยุทธ์ที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาในอนาคตผ่านนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่ในเขตซีหู เมืองเป่ินซี มณฑลเหลียวหนิง ได้อย่างยั่งยืน การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบหลักฐานเชิงประจักษ์หรือแนวโน้มที่มีโอกาสเกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และนำสู่การพัฒนาสมมติฐานทั้งหมดข้างต้น โดยออกแบบโครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 8 : กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา : researcher

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ : เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและใช้ข้อมูลเชิงปริมาณนำมาประกอบการวิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษามี 4 กลุ่ม ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงที่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่รัฐแต่งตั้งให้ดูแลชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายภายในชุมชน กลุ่มผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนยกย่อง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่มาองค์ประกอบทางสังคมของเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง โดยประมวลจากครูอาจารย์นักวิชาการ โดยทุกกลุ่มคัดเลือกมากลุ่มละ 15 คน

2. ด้านเนื้อหาผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม จากเอกสารนักวิชาการระดับชาติและนานาชาติและเอกสารข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอาคาร รวมทั้งจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ และนำสถิติการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของเขตเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง แล้วสังเคราะห์ตามลำดับ

3. ระยะเวลาของข้อมูล ใช้ข้อมูลเอกสารหนังสือ บทความจากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาทางเว็บไซต์ ส่วนสถิติที่นำมาใช้เริ่มปีค.ศ. 2007 -2009 ที่หน่วยงานราชการรวบรวมไว้ ส่วนการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปีค.ศ. 2022 เป็นต้นมา เป็นช่วงของการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ สำหรับสถิติที่นำมาใช้นั้นถือว่าเป็นมรดก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

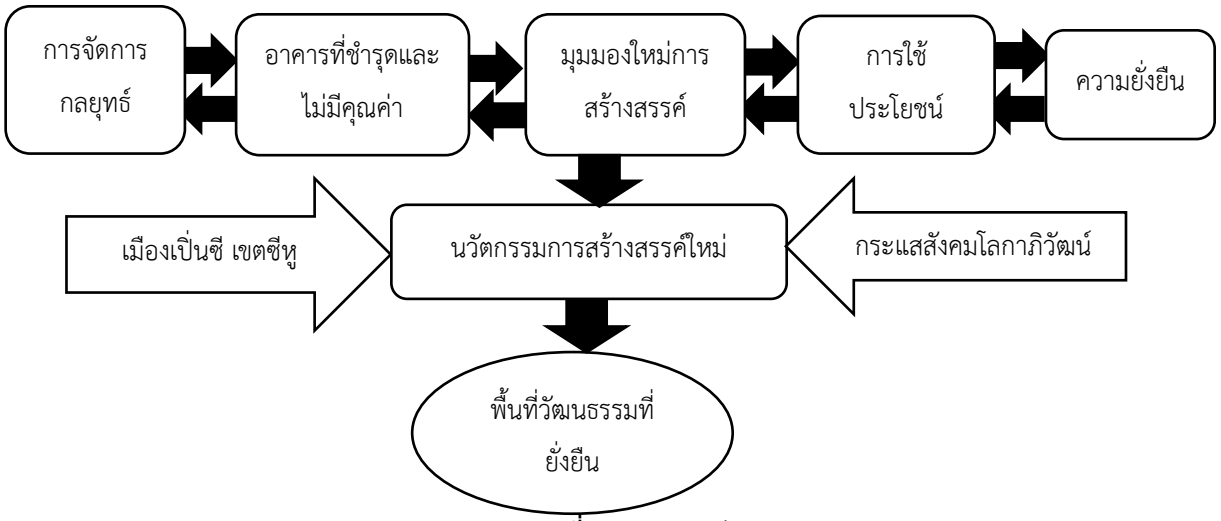
ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีนักวิชาการรวบรวมไว้เบื้องต้นหลักฐานยังปรากฏอยู่ของชุมชนเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง และมีคุณค่าสมควรอนุรักษ์ไว้อย่างเร่งด่วน

4. พื้นที่ในการศึกษา ผู้วิจัยเลือกกลุ่มพื้นที่เขตเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ประเทศจีน เป็นพื้นที่แบบเจาะจงเพราะเป็นพื้นที่ที่มีอาคารตั้งอยู่และมีเรื่องราวที่แสดงถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

จากการศึกษา การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ : เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ได้ผลดังต่อไปนี้

เมื่อเวลาผ่านไปกระแสสังคมโลกาภิวัฒน์ ได้มีอิทธิพลสำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ทำให้พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน เป็นสิ่งที่ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมของตนที่มีได้ค่อยเลือนหายไป จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ได้หาแนวทางในการจัดการพื้นที่ทางสังคม ด้วยวิธีการจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนเหมาะสม ด้วยการสืบทอดตามลำดับ โดยวิเคราะห์จากภาพรวมที่เกิดจากปัจจัยห้าประการประกอบด้วย การจัดการกลยุทธ์ อาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่า มุมมองใหม่การสร้างสรรค์ การใช้ประโยชน์และความยั่งยืน ที่ก่อให้เกิดพื้นที่วัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบต่อสังคมเมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง เนื่องด้วยกระแสสังคมที่เข้ามาในชุมชน ทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภูมิวัฒนธรรมทางสังคมบางอย่างค่อยเลือนหายไป ด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนรุ่นใหม่ ให้มีความคิดแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งไปตามกระแสสังคมโลกาภิวัฒน์ ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวย่อมมีความสำคัญส่งผลต่อการจัดการกลยุทธ์ ที่จะทำให้อาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ เขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง มีความยั่งยืนสืบไปในอนาคต ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 9 ผลการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

อภิปรายผล

จากการศึกษาประวัติ วิวัฒนาการและวรรณกรรมเกี่ยวอาคารที่ชำรุดและที่ไม่มีคุณค่าในการใช้งาน จากข้อมูลเอกสารทางประวัติศาสตร์ เอกสารจากนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวอาคารที่ชำรุดและที่ไม่มีคุณค่าในการใช้งาน จากนั้นวิเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งาน ซึ่งต้องนำเสนอผลการศึกษาแนวทางการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าจากการใช้ประโยชน์จากมุมมองเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ ในเรื่อง แนวทางการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าจากการใช้ประโยชน์จากมุมมองเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ ในเขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง

แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาคารชำรุดและไม่มีคุณค่าจากการใช้ประโยชน์จากมุมมองเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรออกกฎข้อบังคับที่จำเป็นและชัดเจน มีความสอดคล้องกับการจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับอาคารที่ชำรุดและไม่มีคุณค่าในการใช้งานในมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ในเชิงมรดกทางวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันควรพัฒนาความรู้ที่มีให้เป็นนวัตกรรมใหม่ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำเสนอความรู้ดั้งเดิมเข้าสู่นวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นการการกระจายรายได้ของชุมชนให้มีอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ให้ผู้คนในชุมชนมีรายได้สร้างตนเอง และความมั่นคงของพื้นที่ทางวัฒนธรรม ควรมีพื้นที่นวัตกรรม เพื่อให้ผู้คนได้ศึกษาเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชุมชน การจัดการที่ยั่งยืน โดยการศึกษาครั้งนี้นำผลการศึกษาจากนักวิชาการที่ศึกษาบางเรื่องมาต่อยอดได้แก่ เรื่องการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการกำหนด นำไปปฏิบัติ และประเมินการตัดสินใจข้ามสายงานที่ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ Fred R David (2009). เรื่องทิศทางภายนอกของซากปรักหักพังคือการพังทลายและพลิกคว่ำของอาคารอันงดงาม ในสายน้ำอันยาวนาน ทุกสิ่งเกิดขึ้นในชั่วพริบตา ไม่ว่าจะเป็นความตายของผู้ยิ่งใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นความทรุดโทรมของอาคาร หรือความเสื่อมโทรมของอาคารเราทุกคนล้วนสัมผัสได้ถึงวิญญาณอันน่าเศร้าที่อยู่ในตัว แต่ “วิญญาณแห่งโศกนาฏกรรมหมายถึงโศกนาฏกรรม ไม่ใช่โศกนาฏกรรม ความโศกเศร้า ความขุ่นเคือง ไม่ใช่ ความอ้างว้าง” เป็นความสง่างามมากกว่าความโศกเศร้า เป็นแรงบันดาลใจมากกว่าการทำให้ขวัญเสีย ความงามอันน่าสลดใจนั้นแข็งแกร่งกว่าความสูงส่งและความเป็นชาย (การทำลายและการบูรณะใหม่ – การวิเคราะห์ความหมายทางวัฒนธรรมของศิลปะซากปรักหักพัง Feng Han (2016). เรื่องมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ Ding Junjie (2016). และเรื่องประวัติเมืองเปิ่นซี เขตซีหู Han Hussar General (2023).

ด้วยแนวทางดังกล่าวจะทำให้พื้นที่เมืองเปิ่นซี เขตซีหู เป็นพื้นที่การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ มรดกทางวัฒนธรรม ให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบในสังคมโลกาภิวัฒน์ เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้ที่เข้าชม ถือว่าเป็นการสืบทอดวิถีวัฒนธรรมทางหนึ่งที่นอกเหนือจากพื้นที่จริงในชุมชน ซึ่งจะทำให้กลายเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมสามารถสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืนสืบไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วิวัฒนาการทางสังคมของปัจจัยต่าง ๆ ในบริบทของชุมชนเขตซีหู เมืองเปิ่นซี มณฑลเหลียวหนิง ก่อให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ ที่สำคัญต่อชุมชนเมือง ควรให้ความตระหนักและความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการอนุรักษ์พัฒนามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่โดยอาศัยจากสิ่งที่มีอยู่ นำสู่การพัฒนาใหม่อย่างสร้างสรรค์ จะทำให้ภูมิสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบทของพหุสังคม โดยต่อยอดนวัตกรรมสร้างสรรค์ใหม่มีประโยชน์คุณค่าต่อผู้คนในสังคม เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและดำรงชีพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

Alain Schnapp. (2018). What Is a Ruin? The Western Definition. **Journal of Aesthetics and Phenomenology**, 8(11),81–84.

Anthony E. Henry, (2018). **Understanding Strategic Management Third Edition**. Oxford University Press.

Benxi Gang. (2015). **Take a look at the old buildings in Benxi**. Retrieved 10,5 2023 from: https://mp.weixin.qq.com/s/ehKcWo8ENw8pulMYk0MEiQ.

Ding Junjie. (2016). **New Era and New Advertising (2): New Perspectives**. China Advertising Magazine.

Fred R David. (2009). **Strategic Management Concepts and Cases**. Prentice Hall: New Jersey.

H. Mintzberg and J. A. Waters, (1985). Of strategies, deliberate and emergent. **Strategic Management Journal**, 6(3),257–72.

Han Hussar General. (2023). **The latest version of the high-definition administrative division map of Liaoning Province in 2023**.

J. David Hunger, Thomas L. Wheelen. (2001). **Essentials of Strategic Management**. Prentice Hall: Cornell University.

Ke Yiyang. (2022). **Ruins Art in Contemporary Art Creation**. Retrieved 12,03 2022 from: https://www.absentgallery.com/traces.

Lawrence A Brown. (1981). **Innovation Diffusion: A New Perspective**. Methuen.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Liaoning Benxi. (2022). **Xihu District, Benxi City**. Retrieved 12,03 2022 from: http://www.365135.com/liaoning/benxi/10953.shtml.

Shi Jianjun. (2005). **Research on the proper utilization of geological resources in the Benxi area**. Northeastern University.

Trip.com. (2024). **Benxi Manchu Autonomous County Museum**. Retrieved 18,26 2024 from: https://th.trip.com/travel- guide/attraction/ benxi-county-1446026/tourist-attractions/type-museums-71-38568/.

Xiaojing, Xu. (2023). **Television Media and the Inheritance of Chinese Traditional Culture: The Chinese Poetry Conference as an Example**. B P International, pp. 189-197. ISBN 978-81-19039-60-9.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Buddhist Integration for Increasing the Effectiveness of Educational Management of Mae Faek Subdistrict Municipality at San Sai District in Chiang Mai Province

พระเอกพล ถิรปุญโญ (เทพวัลย์)
อภิรมย์ สีดาคำ
ประเสริฐ ปอนถิ่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Phra Aekkapon Tirapunyo (Teppawan)
Apirom Sidakham
Prasert Pontin
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: 6104501016@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 11 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 27 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 28 กรกฎาคม 2567
Received: May 11, 2024; Revised: July 27, 2024; Accepted: July 28, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยบุคคล วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการงานสาธารณะของที่ว่าการอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.771 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test แบบ One Way ANOVA) เชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.42, S.D.= 0.37) และระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.50, S.D.= 0.42) 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้รับบริการ เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐาน ส่วนผู้รับบริการที่มี อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดต่อระดับประสิทธิผลการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐาน

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษา; การประยุกต์หลักพุทธธรรม; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The purposes of this research article are to 1) study the effectiveness level of educational administration of Mae Faek Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province 2) compare public opinions on the effectiveness of educational administration according to the policies of Mae Faek Subdistrict Municipality, San Sai District, Province. Chiang Mai Classified according to personal factors The research method is a combined method. The sample group used in the quantitative research was people who came to use the public services of Mae Taeng District Office. Chiang Mai Province, 378 people. The tool used to collect data was a questionnaire with a reliability value of 0.771. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, means, standard deviations. Hypotheses were tested using t-tests and F-tests (One Way ANOVA). Qualitative methods used in-depth interviews with 9 key informants or people. Data were analyzed using content analysis techniques. descriptive

The results of the research found that 1) the level of effectiveness of educational management of Mae Faek Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province the overall level is at a high level ($\bar{X}$=4.42, S.D.= 0.37) and the level of effectiveness of educational management of Mae Faek Subdistrict Municipality. According to the principle of Itthipatha 4, overall, it is at a high level ($\bar{X}$=4.50, S.D.= 0.42) 2) Comparing the educational management of Mae Faek Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province, it was found that service recipients of different genders had opinions on the level of effectiveness. Educational management of Mae Faek Subdistrict Municipality no different Statistically significant at the 0.05 level, thus rejecting the hypothesis. As for service recipients who have different ages, highest educational qualifications, occupations, and monthly incomes, their opinions on the effectiveness of educational management of Mae Faek Subdistrict Municipality are different, with statistical significance at the 0.05 level, so the hypothesis is accepted.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Keywords: Effectiveness of educational administration; Application of Buddhist principles; Principles of influence 4

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างบุคคล สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาคและของโลกควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมจริยธรรมและประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหลายภาคส่วน ในที่นี้จะกล่าว ถึงการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และปกครองส่วนท่องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่น และมาตรา 42 ความว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ออนไลน์) คุณภาพการให้บริการเป็นสิ่งที่ให้การดำเนินงานขององค์กรไปสู่ความสำเร็จในระยะยาว ตามยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ข้อที่ 6.2 ที่มุ่งเน้น ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เทศบาลตำบลแม่แฝก ได้รับยกฐานะวันที่ 1 มิถุนายน 2550 สำนักงานเทศบาลตำบลแม่แฝก ตั้งอยู่เลขที่ 194 บ้านหนองแสะ หมู่ 8 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีความรับผิดชอบในการกำกับดูแลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และด้านสาธารณูปโภค ให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่แฝก ในปัจจุบันการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลแม่แฝก มีการแบ่งแยกสวนความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ซึ่งในเทศบาลตำบลแม่แฝก มีการแบงส่วนราชการออกเปน 5 สวนราชการ ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองช่าง กองการศึกษา หน่วยตรวจสอบภายใน และในแต่ละส่วนราชการมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันอำนาจหน้าที่ ที่ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในที่นี้จะกล่าวถึง ส่วนที่ 3 มาตรา 50 ความว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลขาวสารของราชการ, ออนไลน์) ซึ่งเทศบาลตำบลแม่แฝก ได้มีการจัดการศึกษาให้ประชาชนทั้งในเขต และนอกเขตเทศบาล แบ่งออกเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง โรงเรียน 4 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 แห่งซึ่งจัดให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉะนั้นการจัดการศึกษาของประเทศไทย คือ ปัจจัยด้านนโยบายของส่วนกลางที่เปลี่ยนแปลงบ่อยกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค โครงสร้างการแบ่งส่วนงานที่ยังไม่สอดคล้องกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล และงบประมาณ วัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรที่ยังติดยึดกับวัฒนธรรมอำนาจจึงเป็นอุปสรรคต่อการระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,2553) และการขาดประสิทธิภาพในการ จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากการรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางมากเกินไป ขาดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ การใช้งบประมาณเพื่อการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ ระบบข้อมูลและสารสนเทศไม่ทันสมัย

จากสภาพปัญหาชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจและสิทธิในการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นแต่ผลลัพธ์ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยที่ผ่านมายังพบปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารการจัดการศึกษาหลายๆ ด้าน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

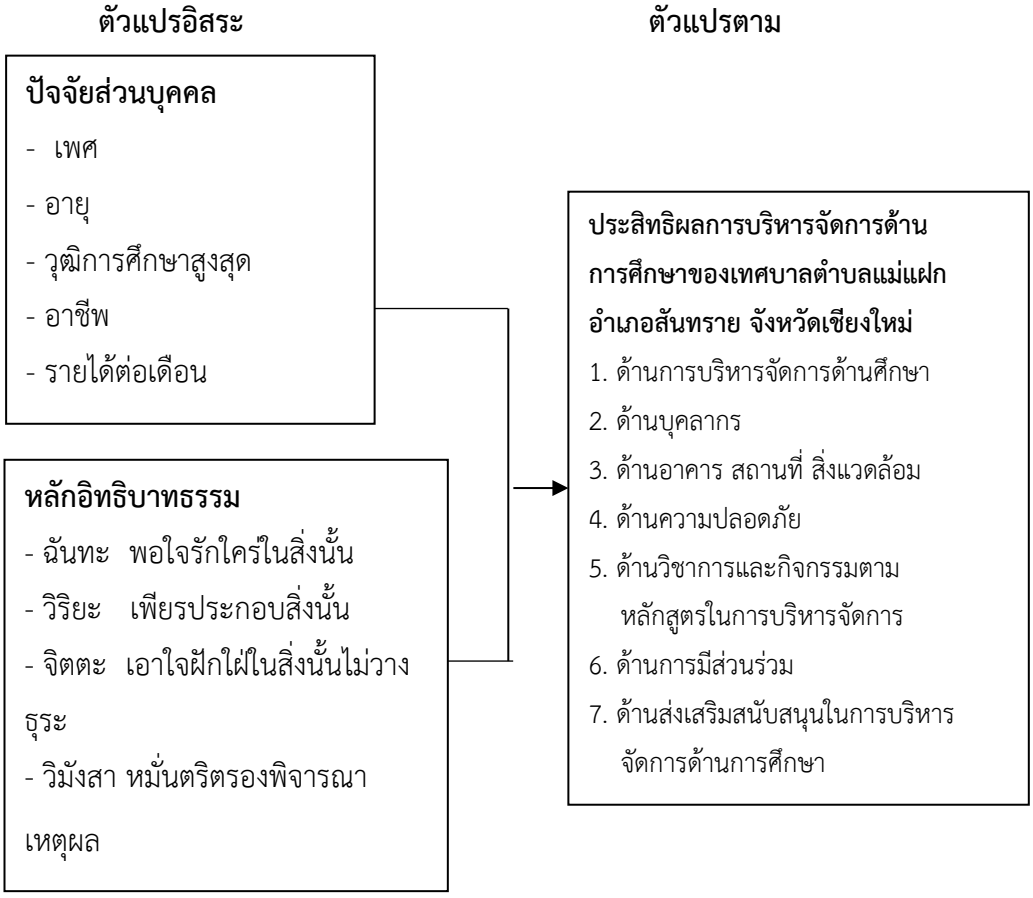
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาแนวคิด หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพและรายได้ต่อเดือน และหลักอิทธิบาทธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรทางการศึกษา 2) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนรวม 6) ด้านส่งเสริมสนับสนุน 7) ด้านส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการด้านการศึกษา ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยมีกระบวนการและขั้นตอนการศึกษาดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่แฝก ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวนประชาชนทั้งหมด 6,583 คน กลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, Taro. 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน โดยหน่วยประชากรในแต่ละหน่วยมีลักษณะเหมือนกันแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ (Check List) เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารการศึกษาตามนโยบายสาธารณะ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารงานด้านศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ตามหลักหลักอิทธิบาทธรรม ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha C = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.771

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.42, S.D.= 0.37) และระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.50, S.D.= 0.42) ซึ่งแสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการด้านศึกษา	4.56	0.84	มากที่สุด
2. ด้านบุคลากรทางการศึกษา	4.13	0.78	มาก
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม	4.13	0.78	มาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.38	1.19	มาก
5. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.61	1.36	มากที่สุด
6. ด้านการมีสวนรวม	4.44	0.30	มาก
7. ด้านสงเสริมสนับสนุน	4.24	0.93	มาก
ภาพรวม	**4.42**	**0.37**	**มาก**

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม

ประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านฉันทะ (มีใจรัก)	4.46	0.68	มาก
2. ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ)	4.48	0.67	มาก
3. ด้านจิตตะ (เอาจิตฝักใฝ่)	4.49	0.76	มาก
4. ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน)	4.55	0.98	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.50**	**0.42**	**มาก**

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปผลทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t-test	F-test	Sig.	สมมติฐาน ยอมรับ	สมมติฐาน ปฏิเสธ
1	เพศ	ประสิทธิผลการศึกษา	1.636	-	0.103	-	√
2	อายุ	ประสิทธิผลการศึกษา	-	9.007	0.000	√	-
3	วุฒิการศึกษาสูงสุด	ประสิทธิผลการศึกษา	-	4.940	0.008	√	-
4	อาชีพ	ประสิทธิผลการศึกษา	-	4.488	0.004	√	-
5	รายได้ต่อเดือน	ประสิทธิผลการศึกษา	-	6.942	0.000	√	-

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางพบว่า ผู้รับบริการ เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐาน ส่วนผู้รับบริการที่มี อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1.ระดับการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงถึงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลแม่แฝก ให้ความสำคัญด้านวิชาการของหลักสูตรการศึกษากิจกรรมตามหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตวิญญาณ หลักสูตรนี้จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงความต้องการของเด็กในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิทธิศักดิ์ สิทฺธาภิรโต ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับพนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า 1.ปัจจัยนำเข้า ด้านนโยบายของเทศบาล ด้านบุคลากร ด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

งบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์) 2.กระบวนการ ด้านการวางแผน ด้านการบริหาร จัดการ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการติดตามและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับ และ 3.ด้านผลผลิต ประเมินผลของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ 4. ด้านข้อมูลย้อนกลับ 5. ด้านสภาพแวดล้อม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ คือ ผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในองค์กรควรให้ความสนใจในการดูแลเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน และช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน เปรียบเสมือนทุกคนในองค์กรเป็นครอบครัว และควรส่งเสริมให้พนักงานทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจ ผลการปฏิบัติงานก็จะออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรบริหารจัดการเรื่องอำนาจหน้าที่ งานที่รับผิดชอบให้เหมาะสมจัดคนให้เหมาะกับงาน การกระจายงานให้เหมาะสมกับกับความสามารถของพนักงาน ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้พนักงาน ได้ร่วมประชุม ฝึกอบรม ดูงาน เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ควรจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับธรรมะเข้ามาขัดเกลา ควรมีการวางแผนงานที่จะประยุกต์ใช้หลักธรรมเข้ามาในการปฏิบัติงาน และจัดหาเวลาที่เหมาะสม ลดขั้นตอน ในการปฏิบัติงาน เพื่อคัดกรองผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ควรปรับเงินเดือนของพนักงานให้เหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบ สำหรับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบแม่แฝก ใช้ปัญญาตริตรองในการบริการจัดการศึกษา หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความคิดวิเคราะห์ มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคคลากรของเทศบาลตำบลแม่แฝกใช้ปัญญาในการบริการจัดการศึกษา พร้องกับการนำความรู้ และความเข้าใจ มาใช้ในการบริหารจัดการด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลลิกา ศศานนท์, สุพัฒพงศ์ แย่มอิ่ม, วาสนา จาตุรัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาของเทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎรธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาของเทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎรธานี ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความคิดเห็นผู้ปกครองที่มีตอการบริหารจัดการสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลวัดประดู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเปนรายด้าน พบวาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและด้านสงเสริมสนับสนุน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสงเสริม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายในมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎรธานี ทั้ง 7 ด้าน ทั้งนี้นายกเทศมนตรีและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับการปฏิบัติงานของบุคคลากรภายในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด และมีนโยบายที่จะสงเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นนที่ที่เหมาะสม มีความสะอาด ปลอดภัยและมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมที่บุคคลากรของสถานศึกษาจัดให้เป็นกิจกรรมที่สงเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ได้แก่ ควรมีการกำหนดและแถลงนโยบายเกี่ยวกับการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการทำงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และเพื่อเปนแนวทางใหม่ๆ การจัดการศึกษา และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการทำงาน และสอดคล้องกับ วิสุทธิ์ โพธิ์ศรี ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้า นครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิริยะ ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลากรต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคคลากรที่มี เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ พระมหาสุริยะ มทฺทโว ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเพิ่มประสิทธิผลดังนี้ 1) ด้านการกำหนดองค์กรรับผิดชอบ ควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบให้มากขึ้นและจัดหาเครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ 2) ด้านการกำหนดนโยบาย ควรทำประชาพิจารณ์จากพื้นที่ชุมชนเพื่อนำมากำหนดนโยบายได้ตรงตามปัญหาอย่างแท้จริงและเมื่อกำหนดนโยบายแล้วควรที่จะติดตามผลของนโยบายนั้นๆ 3) ด้านการวางแผนดำเนินงาน ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการลงพื้นที่สำรวจหรือการให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ที่เป็นจริง จัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนและควรสร้างเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมาเพื่อให้มีหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการวางแผนดำเนินงาน 4) ด้านการบริหารโครงการ ควรจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับการบริหารโครงการ 5) ด้านการประเมินผลโครงการ ควรจัดตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยตรงในการประเมินผลโครงการและควรมีการแจ้งผลประเมินให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง เช่น ทางอินเตอร์เน็ต เว็บไซต์ เป็นต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริการจัดการการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างมีคุณภาพ

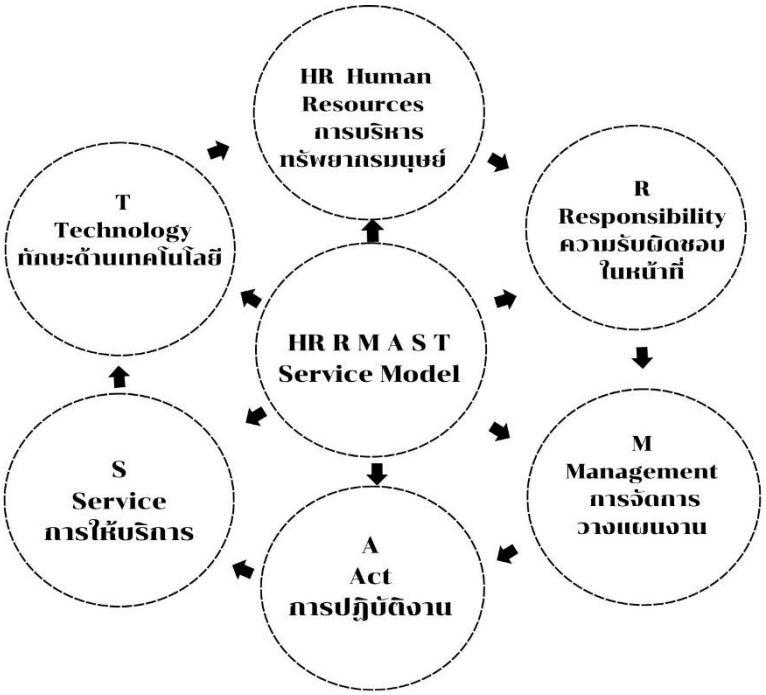
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้รับบริการ เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มี อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสาวาน จนฺทเสโน (วิน) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็น

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย พระมหาอุทัย วชิรเมธี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ **HR R M A S T Service Model** ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระเอกพล ถิรปุญโญ

ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น HR R M A S T Service Model สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

HR: Human Resources การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นกลุ่มของกิจกรรมและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์และการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จขององค์กรในทุกด้าน สนับสนุนบุคลากรมีความรู้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เข้ารับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การศึกษาเป็นอย่างดี เทศบาลส่งเสริม สนับสนุนให้ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง

R=Responsibility ความรับผิดชอบในหน้าที่ การให้บริการ ผู้บริหารมีความเข้าใจถึงความสำคัญ มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการ ดำเนินงานด้านการบริหารจัดด้านการศึกษา การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดด้านการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

M=Management การจัดการวางแผนงาน กำหนดนโยบาย และแผนในการบริหารจัดด้านการศึกษาอย่างชัดเจนจัดทำแผนสอดคล้องกับหลักสูตร และท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานด้านวิชาการสำหรับสถานศึกษา การจัดกิจกรรมในการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านสติปัญญา 3) ด้านอารมณ์ 4) ด้านสังคม การจัดประสบการณ์ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน

A=Act การปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เข้ารับการศึกษาเป็นอย่างดีประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการสนับสนุนเครือข่ายการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับเทศบาลตำบลแม่แฝก เพื่อยกระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

S=Service การให้บริการ ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถาบันต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาด้านการศึกษา และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทใน การประเมินผลการดำเนินงานให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับชุมชนจัดระบบดูแลความปลอดภัย จัดเจ้าหน้าดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยท้องถนน มีการฝึกซ้อม ฝึกอบรมการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา

T=Technology ทักษะด้านเทคโนโลยี การนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในกลุ่ม line ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผสถานศึกษา คณะกรรมการ เป็นช่องทางในการรับฟังความเห็นคิด ติดต่อ สอบถาม รวมถึงร้องเรียน แจ้งปัญหา ของผู้รับบริการที่หลากหลาย สามารถดำเนินการผ่านสื่อในรูปแบบออนไลน์ เพื่อสามารถความสะดวกและรวดเร็วในการให้บบริหารจัดการด้านการศึกษา และเป็นสื่อสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มความเข้าใจในการจัดการเรียน การสอน เพื่อยกระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษา

สรุปได้ว่าพุทธบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ควรต้องใช้ HR R M A S T: Service Model คือ 1) HR=Human Resources การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี 2) R=Responsibility ความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารที่ดี 3) M=Management การจัดการวางแผนงานที่ดี 4) A=Act การปฏิบัติงานที่ดี 5) S=Service การให้บริการที่ดี 6)T=Technology ทักษะด้านเทคโนโลยีที่ดี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สรุป

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการบริหารจัดการการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก พบว่า ผู้รับบริการ เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มี อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดต่อระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน และมีแนวทางการบูรณาการตามหลักพุทธธรรมการพัฒนาในการเพิ่มประสิทธิผลทางการบริหารการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ฉันทะ มีใจรัก ความพอใจ ความพึงพอใจ ความยินดี ความปรารถนา ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความกระตือรือร้น ความตั้งใจแน่วแน่ 2.วิริยะ ความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความเพียรพยายามนี้มีความสำคัญต่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. จิตตะ ความคิด พบว่า ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งควรพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก ความเอาใจใส่ มุ่งมั่น ตั้งใจ 4. วิมังสา ไตร่ตรอง การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ หาเหตุผล ควรมีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้เรียนมีผลการเรียนดีขึ้น มีพฤติกรรมที่ดี รู้จักคิดวิเคราะห์ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารของเทศบาลควรต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้านการศึกษา สถานศึกษาที่สังกัดในการบริหารของเทศบาล รวมถึงประชาชนในเขตเทศบาล เพื่อกำหนดให้นโยบายมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลอย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารเทศบาลควรสำรวจความต้องการด้านการศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล เพื่อประเมิน หาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการประชาชนในเขตเทศบาล และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้

3. เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาล หรือตัวแทนประชาชน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการด้านการศึกษา ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อบริหารจัดการด้านศึกษา ด้านคุณภาพการให้บริการด้านการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระบบการจัดการศึกษาขององค์กร

2. ควรศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อบริหารจัดการด้านศึกษาของเทศบาลตำบลแม่แฝก เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระบบการจัดการศึกษาขององค์กร

3. ควรศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านศึกษากับความต้องการของประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

พระมหาสิทธิศักดิ์ สิทฺธาภิรโต. (2561). **การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุริยะ มทฺทโว. (2561). **ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอวิรุทธิ์ โสภณสุธี (เดชคำตั๋น), ประเสริฐ ปอนถิ่น และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 4 (2), 15-28.

มลลิกา ศศานนท์, สุพัฒพงศ แย้มอิ่ม, วาสนา จาตุรัตน์. (2565). **ประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาของเทศบาลตำลวัดประดู่อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

รังสิยา แสนทวีสุข และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 5 (1),57-70.

วิสุทธิ์ โพธิ์ศรี. (2558). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามอิทธิบาทธรรมของพนักงานการไฟฟ้า นครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2565). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2565, จาก www.ratchakitcha.soc.go.th.

สำนักงานคณะกรรมการขอมูลขาวสารของราชการ. (2565). **พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 และที่แกไขเพิ่มเติม**. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2565, จาก http://www.oic.go.th/. PDF.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวคิดเชิงสัญลักษณ์ ดิน น้ำ ลม ไฟ สู่การสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัย สำหรับชายรักชาย

The Symbolic Concepts of Earth, Water, Wind and Fire to Create contemporary Jewelry for Homosexual

ณฐวรรณ นาถวรานนท์
ผกามาศ สุวรรณนิภา
ภูวษา เรืองชีวิน
หลักสูตรทัศนศิลป์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยบูรพา
Natawan Nartwaranon
Pakamas Suwannipa
Puvasa Ruangchewin
Visual Arts and Design, Burapha University
Email: vivan898@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 26 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 2 กรกฎาคม 2567
Received: May 21, 2024; Revised: June 26, 2024; Accepted: July 2, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความต้องการของเพศทางเลือก LGBT เฉพาะกลุ่มชายรักชาย วิเคราะห์ประเด็นความสัมพันธ์ของการออกแบบกับรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมในการบริโภค รสนิยม และสร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมคุณค่าเชิงสุนทรียะ ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม สร้างคุณค่าทางจิตใจตามความต้องการของกลุ่มชายรักชายและตอบสนองต่อคุณค่าทางเศรษฐกิจตลาดเครื่องประดับของประเทศไทย วิธีดำเนินการวิจัยแบบเชิงคุณภาพทางศิลปะใช้ฐานศาสตร์ทางศิลปะ ปฏิบัติการสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นองค์ประกอบหลักการศึกษาวิจัย ผลของการวิจัยพบว่าองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมแสดงอัตลักษณ์ของเพศทางเลือก LGBTของกลุ่มชายรักชาย มีความสัมพันธ์ทางการออกแบบกับรูปแบบการดำเนินชีวิต มีพฤติกรรม บริโภค รสนิยม จะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชายรักชายและพบว่า ผลผลิตของงานออกแบบที่ใช้ประดับตกแต่งสำหรับกลุ่มชายรักชาย จะเป็นแบรนด์ที่รองรับสังคมยุคร่วมสมัย ผลผลิตของงานออกแบบจะเป็นประโยชน์มีคุณค่าทางสุนทรียะ ทางสังคม จิตใจ ตามความต้องการของกลุ่มชายรักชายและตอบสนองคุณค่าทางเศรษฐกิจตลาดเครื่องประดับของประเทศไทย

คำสำคัญ : แนวคิดเชิงสัญลักษณ์ ดิน น้ำ ลม ไฟ; การสร้างสรรค์เครื่องประดับ; ชายรักชาย

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

The research aims to study and analyze social and cultural elements. that represents the identity and needs of the LGBT alternative gender, specifically the MSM group. Analyze the relationship between design and lifestyle. Consumption behavior, tastes, and creation of unique contemporary jewelry designs. Promote aesthetic value Promote social values Create mental value According to the needs of the MSM group and in response to the economic value of Thailand's jewelry market. Methods for conducting qualitative research in the arts using the science base in the arts Creative artistic practice is a key component of research studies. The results of the research found that social and cultural elements express the identity of gay people. LGBT group of gay men. There is a relationship between the design and the lifestyle, consumption behavior, and tastes. There will be a relationship with the MSM group and found that the products of designs used as decorations for the MSM group It will be a brand that supports contemporary society. The output of the design work will be beneficial, have aesthetic, social, and psychological value according to the needs of the MSM group and respond to the economic value of the jewelry market of Thailand.

Keyword: Symbolic concepts earth water wind fire; Creation Contemporary Jewelry; Homosexual.

บทนำ

จากข้อมูล LGBT–Capital.com ในปีพ.ศ. 2559 มีจำนวนประชากรหลากหลายทางเพศ ราว 480 ล้านคน และในภูมิภาคเอเชีย มีถึง 288 ล้านคน หรือ 60% ของกลุ่มหลากหลายทางเพศ และจากข้อมูลล่าสุด เมื่อ 2 มิถุนายน 2565 กลุ่มหลากหลายทางเพศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จาก 480 ล้านคน เป็น 486 ล้านคน และในภูมิภาคเอเชีย มีถึง 288 ล้านคน หรือ 60% ของกลุ่มหลากหลายทางเพศ ส่วนในประเทศไทย มีถึง 4.2 ล้านคน และประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 ของโลก โดยมีประชากรที่มีอายุเกิน 15 ปีถึงจำนวน 3.6 ล้านคน (PPTV ออนไลน์) และมีแนวโน้มขยับตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นกลุ่มชายรักชายอยู่ด้วย นักปฏิบัติการวิจัยประชากรและสังคม ได้กล่าวว่า ในที่สุดตัวเลขที่เชื่อว่าจำนวนชายรักชายในไทยน่าจะมีสัดส่วนประมาณ 3% ของประชากรชายที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี หรือจำนวน 20 ล้านคน จะมีชายรักชาย จำนวน 600,000 คน นอกจากนี้ บริษัท ZOCIAL INC ได้รวบรวมประชากรชายรักชายในโลกออนไลน์ (FACEBOOK) ทั่วโลกมีถึง 15.4 ล้านคน โดยเอเชียมีถึง 8.5 ล้านคน เมื่อเทียบ 10 อันดับ ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 8 จากสถิติดังกล่าวจึงมีการเช็คเกรด ประเทศที่เป็นมิตรกับกลุ่ม LGBT มากที่สุดในปี พ.ศ.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2562 พบว่าประเทศไทยอยู่ในระดับ D+ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขัดแย้งในเรื่องของประชากรกลุ่มชายรักชาย พฤติกรรมในการบริโภค ตามที่นักวิชาการ กิ่งรัก อิงคะวัต, (2542). ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการใช้จ่ายเงิน พฤติกรรมในการบริโภคสินค้า ที่อยู่ในหมวดแฟชั่น บันเทิง การท่องเที่ยวและยังสอดคล้องกับที่นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่ง อดิศราพร ลออพันธุ์สกุล, อภิญญา ศักดาศิโรรัตน์, (2559). ได้กล่าวว่า กลุ่มชายรักชาย มีศักยภาพสูง ในการบริโภคกลุ่มธุรกิจ ความสวยความงาม การรองรับการแต่งงานเพศเดียวกัน อีกทั้งนักวิชาการกลุ่มที่สาม เรข์ณพัศ ภาสกรณ์, ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, (2555). กล่าวว่าชายรักชายมีพฤติกรรมการบริโภค ที่สอดคล้องในปัจจัย เช่นเดียวกันและมีปัจจัยเพิ่ม จากระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ในความโฉบเฉี่ยวหรูหรา ซึ่งเป็นตลาดกลุ่มใหม่ที่กำลังเติบโต และมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กลุ่มชายรักชายไม่ว่าจะเป็นในแง่มุมรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค รสนิยม แสดงถึงทัศนคติของการแต่งกายที่ส่งผลต่อการเพิ่มคุณค่าและส่งเสริมสถานะของตนเองในทางสังคมและภาพลักษณ์ของผู้บริโภค (กลุ่มชายรักชาย) ที่มีกำลังซื้อเครื่องแต่งกายที่มีราคาสูง เพื่อในการเข้าสังคม จึงเชื่อมโยงกับเครื่องประดับที่อยู่คู่กับการแต่งกายให้สัมพันธ์ดูดีมีระดับ ดังนั้นเครื่องประดับจึงมีความสำคัญที่ประกอบให้ร่างกายได้ตกแต่งกายมีคุณค่ามากขึ้น สามารถแสดงอัตลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชายรักชายได้ โดยการถ่ายทอดกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัย

กลุ่มชายรักชายมีความโดดเด่นที่ไม่ชอบสวมใส่เครื่องประดับที่เหมือนกับบุคคลทั่วไป จึงนำไปสู่การนำแนวคิดด้านการออกแบบเครื่องประดับและศิลปะการออกแบบ ที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ ทฤษฎีสัญศาสตร์ และทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับเป็นแรงบันดาลใจ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ อันเกิดจากธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ เนื่องจากธาตุทั้ง 4 นี้เป็นธาตุกำเนิดของมนุษย์หรือมหาภูตรูป ซึ่งรูปความหมายคือรูปขันธ์ หรือ กองร่างกายเกิดจากธาตุที่เป็นปัจจัยที่มีสภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ ธาตุดินหรือปฐวีธาตุ เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก เป็นต้น ส่วนธาตุน้ำ หรืออาโปธาตุ เป็นปัจจัยสำคัญของร่างกายคือ น้ำดื่มกิน นำไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นกระแสโลหิตหรือของเหลวในร่างกาย ธาตุลม หรือวาโยธาตุ คือลมหายใจซึ่งหายใจอยู่ทุกขณะเพื่อการดำรงอยู่ ส่วนธาตุไฟ เป็นความร้อนความอบอุ่นในร่างกาย ซึ่งหลอมรวมเป็นวิทยาศาสตร์คือร่างกายของมนุษย์ และร่างกายของมนุษย์จะขาดธาตุใดธาตุหนึ่งไม่ได้ ไสว บุญมา, นภาพร ลิมป์ปิยากร, (2551).

ธาตุทั้ง 4 ซึ่งมีความสำคัญที่อยู่ในร่างกายของมนุษย์ผ่านกระบวนการทางความคิด การแทนค่าสัญลักษณ์ ผสมผสานอัตลักษณ์ รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรม รสนิยม การแต่งกาย ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ของกลุ่มชายรักชายและถ่ายทอดสู่แนวทางการออกแบบที่มีสีสัน รูปแบบอิสระ รูปทรงตามความเชื่อและแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ เทคนิคทางช่างเครื่องประดับ วัสดุ สีของอัญมณีที่มีค่าทางเครื่องประดับ สร้างสรรค์เอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชายรักชาย รูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่เหมาะสม ในมิติใหม่รูปแบบใหม่โดยแทนค่าด้วยธาตุทั้ง 4 ดิน น้ำ ลม ไฟ Pallas, (2549).

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การนำธาตุทั้ง 4 ที่มีความหมายแตกต่างกัน รูปทรงที่แตกต่างกัน สีที่แตกต่างกันของแต่ละธาตุ โดยการแทนค่า ความหมาย และสัญลักษณ์ดังนี้

1. ธาตุดิน หรือ ปฐวีธาตุ เป็นธาตุของแข็ง มีความหนาแน่นโดยธรรมชาติ เช่น กระดูก ฯลฯ มีรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส สีเหลืองอ่อน จนถึง สีน้ำตาล แทนค่า สัญลักษณ์ของชายรักชาย

2. ธาตุน้ำ หรือ อาโปธาตุ เป็นธาตุของเหลวในร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของร่างกาย เช่น น้ำเลือด ฯลฯ มีรูปทรงโค้งหรือคลื่น สี น้ำเงินและดำ แทนค่าสัญลักษณ์ของครอบครัวของชายรักชาย

3. ธาตุลม หรือวาโยธาตุ เป็นธาตุเคลื่อนไหว แสดงถึงการพัดขึ้นพัดลงที่ต่ำ เช่น ลมหายใจ มีรูปทรงอิสระ เคลื่อนไหว (อากาศธาตุ) สีฟ้าอ่อน ขาวและเทา แทนค่าสัญลักษณ์ สังคมของชายรักชาย

4. ธาตุไฟ หรือ เตโชธาตุ เป็นธาตุแห่งความเร่าร้อน อบอุ่นในร่างกาย มีรูปทรงสามเหลี่ยม สีส้ม แดง แทนค่า สัญลักษณ์ของชายรักชายสภาพการยอมรับในสังคม

ทั้ง 4 ธาตุนี้หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มหาภูตรูป ซึ่งประกอบขึ้นเป็นตัวตนของมนุษย์ทางวิทยาศาสตร์ นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ ธาตุทั้ง 4 จึงมีความสำคัญต่อการออกแบบเครื่องประดับสำหรับชายรักชาย ผู้วิจัยมองเห็นจุดสำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ ความต้องการ รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับ การแต่งกาย มุมมองและทัศนคติในการเลือกซื้อ เครื่องประดับที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมคุณค่าทางสุนทรียะ ส่งเสริมสถานะทางสังคม และสร้างคุณค่าทางจิตใจตามความต้องการของกลุ่มชายรักชาย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความต้องการของเพศทางเลือก LGBT โดยเฉพาะกลุ่มชายรักชาย

2. วิเคราะห์ประเด็นความสัมพันธ์ของการออกแบบกับรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมในการบริโภค รสนิยม การแสดงออกทางสังคมของกลุ่มชายรักชาย (LGBT)

3. สร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมคุณค่าเชิงสุนทรียะส่งเสริมคุณค่าทางสังคม สร้างคุณค่าทางจิตใจ ตามความต้องการของกลุ่มชายรักชายและตอบสนองต่อคุณค่าทางเศรษฐกิจตลาดเครื่องประดับของประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

1. เนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มชายรักชาย

1.1 วิถีวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มชายรักชาย กลุ่มชายรักชายถือว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีศักยภาพสูงและน่าจับตามองและประเมินว่าทั่วโลกมีจำนวน LGBT ไม่น้อยกว่า 500 ล้านคนในเอเชียมีมากถึง 288 ล้านคนและเป็นคนไทยจำนวน 4 ล้านคนและนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตามลำดับ ในกลุ่มดังกล่าวมีชายรักชายอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่มีรายได้สูงและมีกำลังซื้อสูง สะท้อนถึงบุคลิกและบ่งบอกถึงตัวตนที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ ภาพรวมของ LGBT จึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า เสื้อผ้า รูปแบบ สี ที่เป็นแบรนด์เนม ลักษณะเฉพาะและความเป็นตัวของตัวเองที่ไม่เหมือนกัน สะท้อนตัวตนของตน LGBT ดังนี้

L คือ Lesbian ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน อาจมีทอมหรือดี้ หรือทอมเองมีความ จริงใจ เรียบง่าย น่ารัก ชื่นชอบเสื้อผ้าที่มีความสดใสและมีชีวิตชีวาตามสไตล์แบบผู้หญิง

G คือ Gay (ชายรักชาย Homosexual) บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศแบบรักร่วมเพศ มีอารมณ์ และความดึงดูดกับเพศเดียวกัน เลิศที่สุด มีสไตล์ แซ่บ นิยมสินค้าที่ดูหรูหรา ชอบแบรนด์เนมเพราะทำให้มั่นใจเวลาใช้งานและถ่ายรูปออกมาแล้วดูดี เรียบหรู ดูแพง

B คือ Bisexual เป็นรสนิยมทางเพศที่ชอบทั้งสองเพศ ทั้งมีเพศกำเนิดเป็นชายและหญิง เรียบแต่โก้ใจดี พูดน้อยต่อยหนัก ชอบการแต่งกายแบบเรียบง่าย และเหมาะสมกับโอกาสในการใช้งาน

T คือTransgender เป็นคนข้ามเพศผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นชายหรือชายที่มีจิตใจเป็นหญิงสวยประหารสู้ไม่ท้อ เต็มที่กับทุกสิ่ง นิยมสินค้าแบรนด์เนม เรียบหรู ดูมีราคาแพง เหมาะสมกับตัวเอง มีความเซ็กซี่ เสื้อผ้าในกลุ่มชายรักชายมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสูงเท่ากลุ่มอื่น ๆ ที่เฉลี่ยเกือบ 3,000 บาทต่อครั้ง

1.2 พฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับของกลุ่มชายรักชาย พฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับเพื่อทำให้เครื่องแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แปลกตาขึ้น ดังนั้น พฤติกรรมในการแต่งกายของกลุ่มชายรักชายมีการแสดงออกถึงสไตล์แฟชั่นที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีการมิกซ์แอนด์แมทช์อย่างสนุกสนานเป็นรูปแบบการจับคู่เสื้อผ้าหลายชิ้น ทำให้ไม่สามารถละสายตาได้

ชุติภาส อุดมสุด (2560). กล่าวว่า การแต่งกายของกลุ่มชายรักชายนิยมแบรนด์เนม (Hi-end) และ Hi-street ที่ได้รับความนิยมที่ตอบโจทย์รสนิยมของคนในปัจจุบันที่คำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภค สร้างความแตกต่างที่เป็นจุดยืนของแบรนด์ ที่เป็นใจสำคัญของการตลาดและสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย

แผนภาพที่ 1 - 4 : งานเครื่องประดับแบรนด์ Cartier Boucheron และ Louis Vuitton

ที่มา : Louis Vuitton launch LV volt campaign September, 2020

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นดังกล่าวมาดำเนินการวิจัยในเรื่องเครื่องประดับที่เหมาะสมและเป็นรูปแบบเฉพาะของกลุ่มชายรักชายโดยเชื่อมโยงกับธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) เนื่องจากธาตุของมนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่แสดงความเท่าเทียม และก่อให้เกิดชีวิตทุกสรรพสิ่ง โดยการนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ ทฤษฎีสัญศาสตร์การแทนค่าสัญลักษณ์ และทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับ เพื่อให้เกิดเป็นเครื่องประดับร่วมสมัยในมิติใหม่ รูปแบบใหม่ของวงการเครื่องประดับไทย

1.3 พฤติกรรมเชิงจิตวิทยาในชายรักชาย พฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ จิตวิทยาในการแสดงออก จากวิจัย เรื่องจิตวิทยาในการแสดงออกมีความสำคัญต่อจิตใจของกลุ่มชายรักชาย นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2560). อีกทั้งงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นชายรักชาย เริ่มจากความรู้สึก ความสงสัย สุดท้ายเกิดการยอมรับในตัวตนสู่การเปิดเผยตัวตน ปุรินทร์ นาคสิงห์, (2547). กล่าวถึงปีเตอร์ แจ๊คสัน ที่ติดตามงานวิจัยมาโดยตลอด 30 ปี ได้ข้อสรุปว่าในสังคมปัจจุบัน กลุ่มชายรักชายถูกทำร้ายอย่างรุนแรงทางด้านจิตใจที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่จากความอคติถึงความแตกต่างของเพศสภาพ แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์เราตามหลักทั่วไปแล้วย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลทำให้แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ในทางจิตวิทยาความแตกต่างมีความสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความเข้าใจกัน ไม่ว่าจะแตกต่างทางด้านกายภาพ สติปัญญา อารมณ์และทางสังคมที่ทำให้มนุษย์เราแสดงถึงพฤติกรรมออกมาและยังส่งผลถึงบุคลิกภาพ เกิดลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทั้งบุคลิกภาพภายนอก และบุคลิกภาพภายใน ส่วนทางด้านทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ชายรักชายนั้น อาจเกิดจากขั้นตอนการพัฒนาการของอายุ การเรียนรู้ทางสังคม ครอบครัว หรืออาจเป็นแนวคิดทางพันธุกรรมที่เป็นแนวคิดใหม่ที่แสดงถึงการเกิดมาเป็นชายรักชาย

2. เนื้อหาเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์

แนวคิดเชิงปรัชญาธาตุทั้ง 4 ความหมายของธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ซึ่งประกอบขึ้นเป็นสรรพสิ่งบนโลกใบนี้ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช เกิดขึ้นเป็นตัวตน ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ธาตุทั้ง 4 นี้ รวมเรียกว่า มหาภูตรูป คำว่า มหา มีความหมายคือ มาก ภูตคือ หลอก และรูปคือรูปธรรม รวมเรียกว่า รูปธรรมทั้ง 4 หลอกเราให้เข้าใจว่า สรรพสิ่งในโลกเรานี้ มีบ้าน มีรถ มีเงิน มีภูเขา แม่น้ำ คุณ ผม เรา เขา ทั้ง ๆ ที่ทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้นมาจากมหาภูตรูปทั้ง 4 ตามที่แสดงในพระไตรปิฎกที่ประกอบขึ้นอย่างมีตัวตน เป็นร่างกายมนุษย์ในเชิงวิทยาศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นแนวคิดเชิงปรัชญา ธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) นี้ เมื่อเกิดเป็นตัวตน ร่างกาย ถ้าขาดธาตุใดธาตุหนึ่งก็ไม่สามารถประกอบขึ้นเป็นร่างกายได้ หรือสัตว์โลกทั้งหลายนั่นเอง สุทิสา โพทิสา, (2563).

3. เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ

3.1 **ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ** เกี่ยวกับความสวยงาม การเพิ่ม การลด การตัดทอนให้เกิดเป็นรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่ ไม่ว่าจะเป็นแบบเสมือนจริงถึงเหมือนจริง และเป็นแบบนามธรรม ต่างมีความงามที่แตกต่างอย่างน่าสนใจ มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของเนื้อหาทางศิลปะว่า เนื้อหาของศิลปะเป็น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

องค์ประกอบที่เป็นนามธรรม เป็นโครงสร้างทางจิตที่เป็นนามธรรม มีเรื่อง (Subject) แนวเรื่อง (Theme) แสดงออกถึงรูปทรงทางศิลปะ (Artistic Form) คือเนื้อหาภายใน และเนื้อหาภายนอก การใช้สีตัดกัน เป็นการใช้สีที่มีความแตกต่างกันหรือตรงข้ามกัน ต้องคำนึงถึงความเป็นเอกภาพหรือทำให้เกิดลวดลายได้ อารี สุทธิพันธ์, (2543). ซึ่งผู้วิจัยนำสีทางวิทยาศาสตร์ของมันเซลล์ มาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับในการวิจัยครั้งนี้

3.2 **ทฤษฎีสัญศาสตร์** เกี่ยวกับการแทนค่าของสัญลักษณ์ ความหมาย รูปทรง สี ที่ก่อให้เกิดการแปลความหมายให้เกิดเป็นลักษณะเฉพาะที่สามารถรับรู้ได้ นำไปและเข้าใจในความหมายจากการแทนค่านั้นให้เกิดเป็นเรื่องราวใหม่ที่น่าสนใจต่อผู้วิจัย ความหมายของสัญศาสตร์ สัญญะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดความหมาย (Meaning) แทนค่า แทนของจริง แทนตัวจริง ซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เสียง ภาพหรือเครื่องหมายต่าง ๆ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ เป็นสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความหมายเพื่อให้จดจำ หรือบ่งชี้สัญลักษณ์ระหว่างผู้คนในสังคม ทั้งในเรื่องรูปแบบทางศิลปะ สาระความสำคัญของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังต้นโมกข์ ปรัชญา, (2565). อ้างถึง Roland Barthes ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นมายาคติสมัยใหม่ (Mudern Myths) เช่น นกพิราบในทางสันติภาพ และ Peire ได้ให้ความหมายของ สัญญะ ว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สัญลักษณ์ คือ สัญญะที่เป็นตัวหมาย ไม่ใช่ตัวหมายถึง เช่น ภาษา ตัวหนังสือ ธงชาติ ไฟจราจร ฯลฯ Symbol Icon Index ที่เกี่ยวพันกัน

2. รูปเหมือน คือ สัญญะ ที่เป็นตัวหมาย เหมือนกับตัวหมายถึง เช่น เลียนแบบ ความรู้สึก รส กลิ่น เช่นภาพเหมือน การ์ตูน เป็นต้น

3. ตัวบ่งชี้ คือ สัญญะที่ตัวหมาย ไม่เหมือนกับตัวหมายถึง แต่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทั้งทางกายภาพหรือในทางสาเหตุ เช่น เมื่อเห็นควัน ก็นึกถึงไฟ สัญลักษณ์ เครื่องมือวัด เป็นต้น

แผนภาพที่ 5 - 6 : การใช้ภาพแทนความหมาย

ที่มา : researcher

3.3 **สัญศาสตร์กับภาพแทนความหมายในงานออกแบบ** เป็นกระบวนการสร้างสรรค์เพื่อการสร้างและให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่เป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นเสมือนภาษาภาพ ที่แต่ละคนต่างมีแนวคิด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สถานะ ความหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจมีความหมายตายตัวหรือก่อให้เกิดเพียงความหมายเดียว หรือความหมายอย่างเป็นสากล เป็นภาพ วัตถุ และมีอิทธิพลต่อสังคม และอาจมาจากสังคม จารีตทางสังคม เชื่อมโยงสัญญะเข้ากับความหมาย และไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานมาพิสูจน์ถึงความจริง

แผนภาพที่ 7- 8 : การใช้ภาพแทนความหมายในงานออกแบบ

ที่มา : researcher

3.4 **ทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับ** เป็นการนำทฤษฎีดังกล่าวทั้ง 2 ทฤษฎีข้างต้น นำมาปรับสร้าง ลด เพิ่ม ให้เกิดเป็นเครื่องประดับที่ไม่มีข้อจำกัด ก่อนการนำไปออกแบบและผลิตเครื่องประดับให้เกิดความสวยงามในลักษณะ 2 มิติ จนถึง 3 มิติ ที่สมบูรณ์

เครื่องประดับในสมัยโบราณนั้น เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ควบคู่กับเครื่องแต่งกาย เมื่อกว่า 2,000 ปีก่อนคริสตศักราช เริ่มต้นจากการสัก เขียนสี ตามผิวหนัง โดยอียิปต์ ญี่ปุ่น และมีการเผยแพร่เข้ามาในเอเชียไปจนถึงเกาะทะเลใต้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะกลุ่มนักรบ จนพัฒนาเป็นเพื่อความสวยงามที่เป็นเรื่องราวของสถานที่ ที่ได้เดินทางไปเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก ในปลายศตวรรษที่ 16 ความเสมอภาคของการตกแต่งเครื่องประดับ เริ่มมีบทบาทต่อชนชั้นกลาง โดยเป็นการทำด้วยมือและเริ่มมีการพัฒนาสู่การเป็นอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 แต่ส่วนใหญ่เครื่องประดับรับใช้ชนชั้นสูง ผู้มีอำนาจซึ่งเป็นการเน้นฝีมือมีความวิจิตรพิสดาร จนเป็นประเพณีสืบทอดต่อกันมา วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ, (2525).

3.5 **ประเภทของเครื่องประดับ** เครื่องประดับนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางวัน และเครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน โดยเครื่องประดับทั้ง 2 ประเภทนี้ มีข้อแตกต่างกัน เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางวัน ควรเป็นเครื่องประดับที่เรียบง่าย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ไม่ควรมีเพชร พลอยแวววาวมาก และไม่ควรเป็นเครื่องประดับที่รุงรังจนเกินไป มีลักษณะที่สามารถใช้ได้ตลอดได้ทุกวัน แม้จะใส่ชิ้นเดิมอยู่เป็นประจำที่สามารถกระทำได้ เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน ควรทำจากวัสดุที่มีความแวววาว เมื่อกระทบกับแสงไฟเกิดประกายแสงแวววาวเด่นชัด รูปแบบควรจะเป็นลักษณะที่โดดเด่นกว่าชุดที่สวมใส่ วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ, (2525).

3.6 **ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเครื่องประดับ** มีนักวิชาการที่สำคัญ แมคพี จูนส์ คิง ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลของนักออกแบบที่รวบรวมความคิดและการสร้างสรรค์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

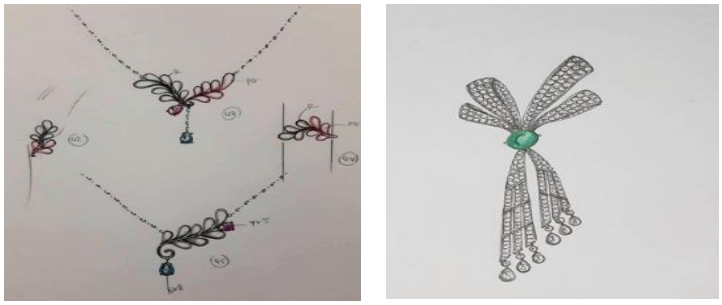
สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น และนำมาผสมผสานเข้าด้วยกันกับการกระทำ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน

แผนภาพที่ 9-10 : เครื่องประดับแทนความหมาย

ที่มา : researcher

3.7 **ทฤษฎีและหลักการออกแบบเครื่องประดับ** นักออกแบบจะต้องมีแนวคิดที่เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ แปลกใหม่ หรือปรับปรุง จากสิ่งเดิม ๆ ให้เกิดแนวใหม่ได้อย่างเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามยุคสมัย วัฒนะ จูฑะวิภาค, (2545). อ้างถึง ธนกฤต ใจสุดา การออกแบบเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ขององค์ประกอบการออกแบบแล้วถ่ายทอดออกมาให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสวยงาม โดยมีการวางแผนการสร้างสรรค์รูปแบบให้มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ใช้สอย วัสดุ และกระบวนการผลิต โดยเน้นถึงความเหมาะสมของรูปทรง เส้น สี และน้ำหนัก เป็นต้น ทำให้เกิดความงามและประโยชน์ใช้สอย วิรุณ ตั้งเจริญ, (2535). ในการออกแบบเครื่องประดับ จะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของกลุ่มผู้ใช้ ที่นำไปใช้อย่างเหมาะสม โดดเด่น สวยงาม โดยมีขนาดไม่ใหญ่หรือไม่เล็กจนเกินไป ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ ซึ่งขนาดและรูปแบบมีความแตกต่างกัน วัฒนะ จูฑะวิภาค, (2545).

แผนภาพที่ 11-12 : การออกแบบเครื่องประดับ โดยใช้หลักความสมดุลด้วยรูปทรงที่แตกต่าง

ที่มา : researcher

3.8 **ประเภทของเครื่องประดับ** การออกแบบเครื่องประดับในแต่ละประเภทจะต้องคำนึงถึงผู้ใช้เป็นสำคัญและต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ หรือการใช้ชีวิตประจำวัน วัสดุก็ควรเลือกใช้ให้ถูกต้อง โดยใช้หลักความงามเป็นพื้นฐานทางศิลปะในการออกแบบ มีจุดเด่นแก่ผู้พบเห็น ที่สำคัญต้องคำนึงถึงวัสดุและประโยชน์ใช้สอย ด้วยเครื่องประดับได้แก่ แหวน ต่างหู สร้อยคอ สร้อยจี้ สร้อยข้อมือ กำไล เข็มกลัด เข็มติดเน็คไทและคาฟริ่ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3.9 **เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำเครื่องประดับ** เครื่องมือ รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีหลายชนิดด้วยกัน ใช้สำหรับทำเครื่องประดับ ไม่ว่าจะเป็นวิธีคิด ประดิษฐ์ ฉลุ ต่อประกอบ บัดกรี ตลอดจนวิธีการหล่อแบบง่าย ๆ ประกอบด้วยอุปกรณ์ กรรไกรตัดโลหะ คีมดัด คันเลื่อยฉลุ สว่านมือ ตะไบ ปากกาหนีบ ระเบิดแขน และระเบิดแหวน ค้อน เป็นต้น ส่วนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการบัดกรี ประกอบด้วยกระดานทนไฟ ตะแกรงเหล็ก คีมจับแผ่นโลหะ หม้อแช่แผ่นโลหะ หัวบัดกรี เตาแก๊ส ทั้งยาประสานเงิน ประสานทอง และบรัสโซ

3.10 **เทคนิค วิธีการ ในการผลิตเครื่องประดับ** เมื่อออกแบบเรียบร้อยแล้ว ช่างฝีมือในการทำเครื่องประดับก็จะทำการขึ้นรูป แกะแว๊ก ให้เกิดรูปทรงตามความต้องการในขั้นตอนนี้ นักออกแบบจะต้องประสานงานกลุ่มช่างเครื่องประดับ ตามขั้นตอนเพื่อให้ได้โลหะในการผลิตเครื่องประดับอย่างเหมาะสม เทคนิคการทำได้แก่การหล่อ การรีดโลหะหรือดึงโลหะ การทำพิมพ์ด้วยน้ำกรด การแกะสลัก การทำลวดลายแบบฟลักซ์ เป็นต้น

3.11 **วัสดุในการผลิตเครื่องประดับ** แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1) โลหะที่ใช้ในการผลิตเครื่องประดับ ได้แก่ ทองคำ ทองคำขาว โดยสาคร คันธโชติ, (2529). เงิน ทองแดง ทองเหลือง สังกะสี ดีบุก ตะกั่ว นิเกล โครเมี่ยม พลวง บิสมัท ไททาเนี่ยม บรอนซ์

2) อัญมณีมีค่าทางเครื่องประดับมี 2 แบบ อัญมณีที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต ได้แก่ ไข่มุก ปะการัง อำพัน แกเกต อัญมณีที่เกิดจากสิ่งที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ เพชร ทับทิมขาว ทับทิม ไพลิน เขียวส่อง มรกต บุษราคำ พลอยสตาร์ พลอยสีม่วง เพอริดอท โอปอล โกเมน เพทาย

แผนภาพที่ 13 : เครื่องประดับสร้อยคอประกอบด้วยทับทิมและเพชร

แผนภาพที่ 14 : เครื่องประดับและต่างหูเข้าชุดที่ประกอบด้วยเพชรและมรกต

ที่มา : researcher

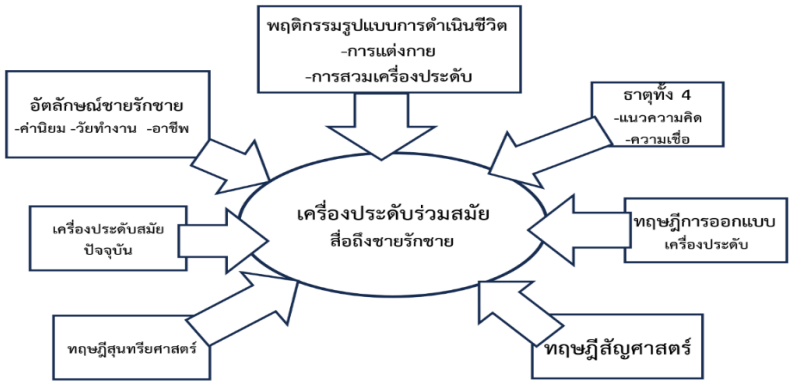
3.12 **แนวโน้มแฟชั่นเครื่องประดับปีพ.ศ. 2566** แต่ละปีของนักออกแบบมืออาชีพ ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องประดับจะต้องคำนึงถึงเทรนด์แฟชั่นด้วย เนื่องจากต้องผลิตเครื่องประดับส่งออกยังต่างประเทศ เทรนดีจึงมีความสำคัญต่อการส่งออกเครื่องประดับเพื่อให้ต่างประเทศยอมรับในความเป็นเครื่องประดับสากล และแนวโน้มแฟชั่นเครื่องประดับในแต่ละปีตามฤดูกาล ส่วนในประเทศไทยอาจจะไม่มีฤดูที่ยาวนานเหมือนต่างประเทศ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดและแนวทางในการวิจัย ศึกษาข้อมูล อัตลักษณ์ ความต้องการ ค่านิยมในสังคมของกลุ่มชายรักชาย ศึกษาข้อมูลพฤติกรรมของชายรักชาย ในรูปแบบการดำเนินชีวิต การแต่งกาย การสวมเครื่องประดับของกลุ่มชายรักชาย ข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบ สัญลักษณ์ของธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ เครื่องประดับในปัจจุบัน สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยในด้านรสนิยมและกระแสสังคม สื่อถึงความเป็นชายรักชาย ส่งเสริมสถานะทางสังคมและเป็นแฟชั่น โดยใช้หลักการออกแบบเครื่องประดับที่ใช้วัสดุ รูปทรง สี อัญมณี โลหะ ในลักษณะแทนค่าแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นต้นแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ

แผนภาพที่ 15 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : researcher

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสำรวจและเก็บข้อมูลภาคเอกสาร งานวิจัย บทความ และข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในอัตลักษณ์ความต้องการวัฒนธรรมของเพศทางเลือก (LGBT) โดยเน้นเฉพาะกลุ่มชายรักชาย ที่มีอายุตั้งแต่ 30–45 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นชุมชนเมือง กลุ่มวัยทำงานจำนวน 25 คน โดยแบ่งดังนี้ กลุ่มอาชีพอิสระและอาชีพในองค์กร บริษัทต่าง ๆ

2. การลงพื้นที่ ภาคสนาม ผู้ที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา สถาบันเสริมความงาม นักออกแบบเครื่องแต่งกาย บริษัทประกอบธุรกิจเครื่องประดับ นักออกแบบเครื่องประดับที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยผ่านกระบวนการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือที่ผ่านจากผู้เชี่ยวชาญ

3. การศึกษาวิเคราะห์ ประยุกต์องค์ความรู้จากทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะในเรื่องความสวยงาม ทฤษฎีสัญศาสตร์ในเรื่องของการแทนค่าสัญลักษณ์ และทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับ วิธีคิดเชิงสัญลักษณ์ความเชื่อเรื่องธาตุทั้ง 4 ของมนุษย์ ดิน น้ำ ลม ไฟ โดยใช้ทฤษฎีและวรรณกรรม ข้อมูลวิถีทางวัฒนธรรมของชายรักชาย พฤติกรรมการเลือกซื้อ แนวคิดเชิงปรัชญาธาตุทั้ง 4 ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีทางสัญศาสตร์ รวมทั้งทฤษฎีและหลักการออกแบบ

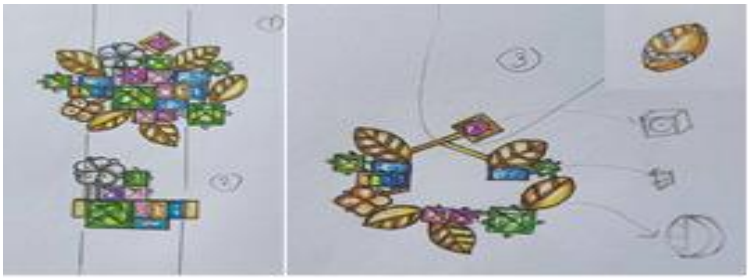
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4. สังเคราะห์สร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมคุณค่าเชิงสุนทรียะ คุณค่าทางสังคม และสร้างคุณค่าทางจิตใจ ตามหลักทฤษฎีการออกแบบ วิเคราะห์ข้อมูล การคัดเลือกประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องประดับ นักออกแบบมืออาชีพ และกลุ่มชายรักชายที่ใช้เครื่องประดับ เพื่อสร้างต้นแบบเครื่องประดับ 2 มิติ และ 3 มิติ เป็นประโยชน์กับการสร้างเศรษฐกิจสมัยใหม่ของประเทศ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของกลุ่ม LGBT มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องประดับเกิดการยอมรับในความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางสังคม เป็นกลุ่มสังคมที่มีกำลังซื้อเครื่องประดับสูง พร้อมจับจ่ายใช้สอยขอเพียงสินค้านั้นถูกใจ มีค่านิยมเกี่ยวกับแฟชั่น ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 30-45 ปี ประกอบอาชีพอิสระและประกอบอาชีพในองค์กร บริษัทต่าง ๆ โดยทั่วไปล้วนนิยมการแต่งกาย นิยมการสวม การสวมเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย มีสไตล์แฟชั่นของตนเอง ประเด็นความสัมพันธ์การดำเนินชีวิตพฤติกรรมในการบริโภค รสนิยม การแสดงออกทางสังคมของกลุ่มชายรักชาย (LGBT) พบว่าตลาดของกลุ่มชายรักชายเป็นตลาดใหม่ที่กำลังเติบโตจึงเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่จะบริโภคงานตกแต่งเครื่องประดับ เป็นกลุ่มประชากรที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย งานสร้างสรรค์ผลงานออกแบบพบว่า เครื่องประดับร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ส่งเสริมคุณค่าเชิงสุนทรียะ ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม สร้างคุณค่าทางจิตใจ ใช้แนวออกแบบตามธาตุทั้ง 4 ออกแบบตามทฤษฎีการออกแบบ ทฤษฎีทางสุนทรีย์และทฤษฎีสัญศาสตร์ จะได้ผลงานที่ตอบสนองต่อคุณค่าทางเศรษฐกิจตลาดเครื่องประดับของประเทศไทย ผลงานได้ 4 รูปแบบ แบบตามทฤษฎีธาตุทั้ง 4 ดังนี้

รูปที่ 16 : ภาพผลงานจากธาตุดินหรือปฐวีธาตุ
ที่มา : researcher

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 1 : แสดงแนวคิดการออกแบบธาตุดินหรือปฐวีธาตุ

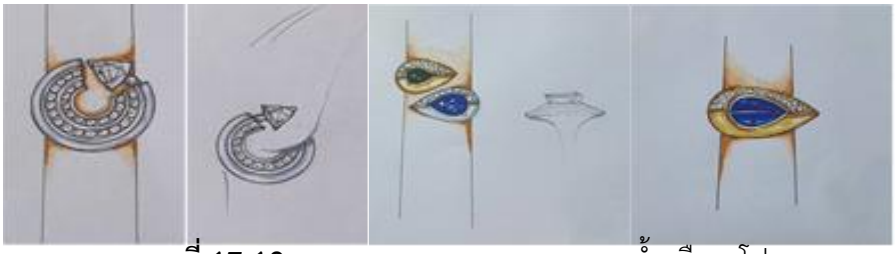
สัญลักษณ์ธาตุดิน	รูปทรงจากการลงพื้นที่	สีอัญมณี	วัสดุ	ความหมาย	เทรนด์, หลักการ, องค์ประกอบ การสร้างสรรค์
	ใบไม้, ต้นไม้ หินสีต่าง ๆ รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงธรรมชาติ	สีเขียว (สีเหลือง) Emerald, Peridot, Lemon Citrine, Green Tourmaline	ทองคำ เพชร การลงยาสี แทนค่าหินสีต่าง ๆ	ความแข็ง ความหนา แน่น ความอุดมสมบูรณ์ แสงส่องสว่างทางปัญญา และจิตใจ รัก สงบ ความมีเมตตา	เทรนด์ 2023+ ใช้หลักการตัดทอนลายเส้นที่เป็น 3 มิติ มีความหนา แสดงถึงความมั่นคง การกระจายแผ่กว้าง รูปทรงสี่เหลี่ยมผสมผสาน อัญมณีสีเขียว ที่แสดงถึงการเจริญเติบโต ใช้วัสดุทองคำที่เป็นสีของดิน แทนค่าหินสีต่าง ๆ ด้วยการลงยาสีชมพู ม่วง ส้ม น้ำเงิน เป็นเครื่องประดับที่สามารถถอดประกอบเป็นแหวน 2 วง และสร้อย จี้ 1 ชิ้น และใช้รูปแบบต่อกันเป็นต่างหู

เครื่องประดับของธาตุดินหรือปฐวีธาตุ เป็นเครื่องประดับที่เน้นรูปทรง ใบไม้ ต้นไม้ ที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต และหินสีต่าง ๆ ด้วยการแทนค่าอัญมณีสีเขียว ประกอบด้วยวัสดุโลหะที่เป็นทองคำ (Yellow Gold) การลงยาสีที่มีความหมาย แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ และแสงส่องสว่างทางปัญญา และจิตใจ การผสมผสานเทรนด์ 2023+ การออกแบบโดยใช้ลายเส้น การตัดทอนลักษณะ 3 มิติ รูปทรงสี่เหลี่ยม ที่เป็นรูปทรงการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กระจายแผ่กว้าง เครื่องประดับ 1 ชิ้น สามารถถอดประกอบเป็นแหวน 2 วง และสร้อยจี้ 1 เส้น และรูปแบบต่อกันเป็นต่างหูได้

แผนภาพที่ 17-18 : ภาพผลงานออกแบบจากธาตุน้ำหรืออาโปธาตุ

ที่มา : researcher

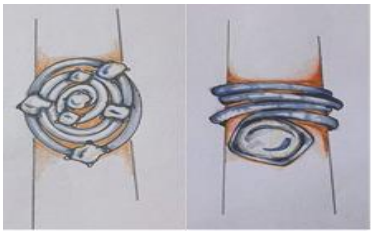
ตารางที่ 2 : แสดงแนวคิดการออกแบบธาตุน้ำหรืออาโปธาตุ

สัญลักษณ์ธาตุน้ำ	รูปทรงจากการลงพื้นที่	สีอัญมณี	วัสดุ	ความหมาย	เทรนด์, หลักการ, องค์ประกอบ การสร้างสรรค์
	หยดน้ำ คลื่นทะเล ทิศทาง	สีน้ำเงิน (สีดำ) Blue Sapphire, Aquamarine, Blue Topaz, Blue Zircon	ทองคำ ทองคำขาว เพชร	ของเหลว การเปลี่ยนแปลงตามสภาพ ให้ความรู้สึกการจินตนาการ สัญชาตญาณ ความซื่อสัตย์ ความรัก ได้รับความนิยมสูง	เทรนด์ 2023+ ใช้หลักการการเพิ่ม ตัดทอน ลายเส้นให้มีการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนสภาพ ที่มีทิศทาง รูปทรงหยดน้ำ ผสมผสานอัญมณีสีน้ำเงิน แสดงถึงจินตนาการ ความนิยมสูง ใช้โลหะทองคำ (Yellow Gold) และทองคำขาว (White Gold) เป็นเครื่องประดับที่แสดงถึงจินตนาการมั่นคงในความรักความนิยมสูง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เครื่องประดับธาตุน้ำหรืออาโปธาตุ เป็นรูปทรงหยดน้ำ รูปทรงเรขาคณิต การแทนค่าอัญมณีสีน้ำเงิน ได้แก่ Blue Sapphire และสีดำ Black Onyx ที่มีความหมายถึงการจินตนาการ ความซื่อสัตย์ สัญชาตญาณ การเคลื่อนไหว และทิศทาง ด้วยแหวนและต่างหูที่บิดบิดไปด้านหลัง

รูปที่ 19 : ภาพแนวการออกแบบธาตุลมหรือวาโยธาตุ
ที่มา : researcher

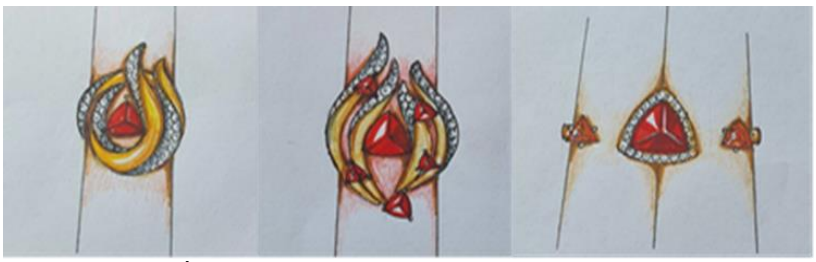
ตารางที่ 3 : แสดงแนวการออกแบบธาตุลมหรือวาโยธาตุ

สัญลักษณ์ธาตุลม	รูปทรงจากการลงพื้นที่	สีอัญมณี	วัสดุ	ความหมาย	เทรนด์, หลักการ, องค์ประกอบ การสร้างสรรค์
	พายุ ทิศทาง รูปทรงอิสระ รูปทรงก้นหอย	สีขาว Moonstone, White Topaz, Diamond, Pearl	ทองคำขาว เพชร	ความเคลื่อนไหว ดุจลมหายใจ มิตรภาพ ความมีเสน่ห์ ทำให้คนยอมรับ การขึ้นลงตามจังหวะและลีลา	เทรนด์ 2023+ ใช้หลักการการตัดทอนรูปทรง ลายเส้น ความเคลื่อนไหว ขึ้นลงอย่างอิสระ ตามธรรมชาติ ที่แสดงถึงการเก็บรักษาดุจลมหายใจ โดยใช้วัสดุที่เป็นโลหะทองคำขาวผสมผสานอัญมณีสีขาว เป็นเครื่องประดับที่ทันสมัย ลีลาน่าสนใจ มีทิศทางอย่างอิสระ แสดงถึงมิตรภาพและการยอมรับ

ธาตุลมหรือวาโยธาตุจึงเป็นเครื่องประดับที่มีกระบวนการออกแบบด้วยรูปทรงลายเส้นที่เคลื่อนไหว มีจังหวะลีลา ดุจลมหายใจ ด้วยโลหะที่เป็นสีทองคำขาว (White Gold) ผสมผสานอัญมณีที่เป็นรูปทรงธรรมชาติ สีขาว เช่น Moonstone มีลีลาน่าสนใจ ทิศทางอย่างอิสระ มิตรภาพแห่งการยอมรับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 20 : ภาพแนวการออกแบบธาตุไฟหรือเตโชธาตุ

ที่มา : researcher

ตารางที่ 4 : แสดงแนวการออกแบบธาตุไฟ

สัญลักษณ์ธาตุไฟ	รูปทรงจากการลงพื้นที่	สีอัญมณี	วัสดุ	ความหมาย	เทรนด์, หลักการ, องค์ประกอบ การสร้างสรรค์
	รูปทรงเปลวไฟ รูปทรงสามเหลี่ยม	สีแดง Ruby, Garnet, Orange Sapphire, Red Carnelian	ทองคำ เพชร	ความร้อน ความอบอุ่น ความชัยชนะ มีโชคลาภ ความมั่นคง	เทรนด์ 2023+ ใช้หลักการการตัดทอนรูปทรง ลายเส้น ความเรียบง่าย ความเคลื่อนไหวแนวสูง มุ่งสู่ชัยชนะ การแทนค่าการออก แบบด้วยสัญลักษณ์ พลอยสามเหลี่ยม และโลหะที่เป็นวัสดุทองคำ (Yellow Gold) ผสมผสานอัญมณีสีแดง ที่แสดงถึงมายา มาตรฐานสูง เป็นเครื่องประดับที่มีความงาม หรูหรา มั่นคง ร้อนแรง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เครื่องประดับธาตุไฟหรือเตโชธาตุ จึงเป็นเครื่องประดับที่มีกระบวนการออกแบบด้วยรูปทรง การตัดทอนและลายเส้นที่เรียบง่าย แสดงถึงการเคลื่อนไหวในแนวสูง โดยใช้พลอย สามเหลี่ยมสีแดง (Ruby) และอัญมณีที่เป็นโลหะทองคำ (Yellow Gold) มีความพลิ้วไหวของลายเปลวไฟ เป็นเครื่องประดับที่มีความงามหรูหรา โดยเฉพาะแหวนที่ใส่ได้ 2 นิ้ว ในรูปแบบใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมของเพศทางเลือกของกลุ่มชายรักชาย ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของการออกแบบกับรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมในการบริโภค รสนิยม การแสดงออกทางสังคมของกลุ่มชายรักชาย พบข้อแตกต่างโดยในกลุ่มประเทศอื่นมีกฎหมายรองรับ แต่ของไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับ ภาพรวมที่เหมือนกันคือชายรักชายคือบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศแบบรักร่วมเพศ มีอารมณ์ และความดึงดูดกับเพศเดียวกัน เลิศที่สุด มีสไตล์ นิยมสินค้าที่ดูหรูหรา ชอบสินค้าแบรนด์เนมด้วยเพราะทำให้มั่นใจเวลาใช้งานและถ่ายรูปออกมาแล้วดูดี เรียบหรู ดูแพง ผลดังกล่าวนี้วิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมและเครื่องมือแบบสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง

ด้านการออกแบบการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมคุณค่าเชิงสุนทรียะ ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม สร้างคุณค่าทางจิตใจ ใช้ทฤษฎีที่เป็นสากลที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงร่วมกันคือสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับ ทฤษฎีสัญศาสตร์ รูปแบบงานออกแบบในปัจจุบันปีพ.ศ 2566 และการนำความเชื่อธาตุทั้ง 4 มาเป็นองค์ประกอบ เทรนด์ใหม่ ๆ วิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกวัสดุเทคนิค ทำให้เครื่องประดับมีความแตกต่างจากการออกแบบของประเทศอื่น ๆ ผลงานการออกแบบเป็นผลงานที่ได้จากข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์จากทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการการออกแบบ ศิลปิน สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต การเลือกซื้อ การใช้ธาตุทั้ง 4 ชนิด กลุ่มจะเลือกทั้ง 4 ธาตุตามแนวของข้อเสนอนักวิชาการ สุทิสา โพทิสา, (2563). สอดคล้องกับพฤติกรรมการแสดงออกในการเลือกเครื่องประดับของ นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, (2560). ปุรินทร์ นาคสิงห์, (2547). แบบที่ได้เป็นไปตามทฤษฎีของ บาร์ต โรแลนด์และแบบของเครื่องประดับสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์ งานทุกชิ้นจะมีความสวยงามที่ไม่มีมาก่อน เป็นแบบล้ำยุคทันสมัยเข้ากับกลุ่มโดยเฉพาะ ซึ่งการออกแบบจะเป็นประโยชน์ต่อต้นแบบต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะปัญหาการทำวิจัยผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังไม่เปิดเผยตัวตน ทำให้การวิจัยมีตัวแปรด้านเวลาในการจัดเก็บวิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้น ส่วนการทำวิจัยครั้งต่อไปของนักวิชาการมีข้อเสนอแนะในการนำเทรนด์ของประเทศกลุ่มพัฒนาในประเทศเอเชียและกลุ่มพัฒนาในประเทศยุโรป และหรือสหรัฐอเมริกามาศึกษาเปรียบเทียบแต่ละปีมีเทรนด์ใหม่ ๆ และสามารถนำเทรนด์ของประเทศที่มีกลุ่มประชากรชายรักชายจำนวนมากมาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อประโยชน์ในการออกแบบแฟชั่น รวมทั้งศึกษาการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ออกแบบด้านอื่น ๆ มาประกอบร่วม ซึ่งจะทำให้การออกแบบของเราเป็นไปตามยุคเทรนด์กับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

เอกสารอ้างอิง

กิ่งรัก อิงคะวัต. (2542). **รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุติภาส อุดมสุด. (2560) **การศึกษาทัศนคติของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนม เพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคม.** กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ต้นโมกข์ ปรัชญา. (2565). **มานุษยวิทยา, สังคมวิทยา, สัญญวิทยา และทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมต่าง ๆ สัญญวิทยา ความหมายของสัญญะ.** สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2565 จาก http://www gotoknow.org.

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2560). **แนวคิด ทฤษฎีเรื่องความหลากหลายทางเพศ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์กรมหาชน).

ปุรินทร์ นาคสิงห์. (2547). **เกย์: กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ.**กรุงเทพฯ:สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แพลลัส. (2549**). ธาตุทั้ง 4 กับการบริหารการจัดการ.** สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566 จาก http://www.horauranian.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=386042&Ntype=1

เรข์ณพัศ ภาสกร, ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, (2555). **รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภคและการเปิดรับสื่อของชายรักชายในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. (2525). **ศิลปะเครื่องประดับ.** กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิฒวลอาร์ต.

วัฒนะ จูทะวิภาค. (2545). **การออกแบบเครื่องประดับ.** กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2535) **ศิลปะและความงาม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอเดียสโตร์.

สาคร คันธโชติ. (2529) **การออกแบบผลิตภัณฑ์โลหะ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์

สุทิสา โพธิสา.(2563).**ร่างกายและสรรพสิ่งบนโลกนี้ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ.**วารสารปรัชญาอาศรม.2(1),48-55.

ไสว บุญมา, นภาพร ลิมป์ปิยากร.(2551). **ธาตุทั้ง 4 พิโรธ: โจทย์ที่ต้องมีคำตอบ.** กรุงเทพฯ : มติชน.

อดิศราพร ลออพันธุ์สกุล, อภิญญา ศักดาศิโรรัตน์.(2559). กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ: ตลาดเฉพาะกลุ่ม (ศักยภาพสูง) ที่ผู้ประกอบการไทยไม่ควรมองข้าม.**วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**,10(1),7-20.

อารี สุทธิพันธุ์. (2543). **ศิลปะและพื้นที่.**คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Connie de Pelet.(2020).**Louis Vuitton launch LV Volt Campaign**. Retrieved September 24, 2020. From http:// www.theglassmagazine.com/louis-vuitton-launch-lv-volt-campaign/

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

Quality Development of Older Persons in the Buddhist Context of Chom Chaeng Municipal Elderly School Mae Taeng District, Chiang Mai Province

อารีย์ ชัยขัน
อภิรมย์ สีดาคำ
นพดณ ปัญญาวีรทัต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Aree Chaikan
Apirom Sidakham
Noppadon Panyaweeratad
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: cynaun101296250895@gmail.com

วันที่รับบทความ: 13 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2567
Received: May 13, 2024; Revised: June 2, 2024; Accepted: June 4, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และกระบวนการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลจอมแจ้ง ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ พระสังฆาธิการ ผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง จำนวน 19 รูปหรือคน การรวบรวมข้อมูลมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่การวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลภาคสนาม มีการสำรวจพื้นที่ การสังเกต การสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา จากนั้นนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความยากจน โรคผู้สูงอายุ ขาดทักษะอาชีพ ขาดกระบวนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม 2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน ทางด้านร่างกาย ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีงาม การเตรียมตัวด้านสุขภาพจิต โดยการทำจิตใจให้สงบด้วยการสวดมนต์ การเดินจงกรม นั่งวิปัสสนากรรมฐาน นั่งสมาธิ ทำบุญ ฟังเทศน์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจในชีวิตดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ และเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้ และ 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ควรเน้นให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำทุกสัปดาห์ส่งเสริมสุขภาพตามวัยหมั่นรักษาศีลห้าอยู่เป็น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประจำ การปลูกฝังคุณธรรมด้านความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม หลักสีลภาวนา ด้านจิตใจ หลักจิตภาวนา และด้านการ พัฒนาปัญญา ควรมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ; โรงเรียนผู้สูงอายุ; พุทธธรรมภาวนา 4

Abstract

This research article aims to study the problem. and the process of improving the quality of life of the elderly and suggest guidelines for improving the quality of life of the elderly in the Buddhist context of the Chom Chaeng Subdistrict Municipality School for the Elderly, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. This research is qualitative research. Important informants used in this study include: Chom Chaeng Subdistrict Municipality Executive Director of the Elderly School monk Elderly people from Chom Chaeng Subdistrict Municipality School for the Elderly, 19 figures or people. There are many forms of data collection. Including document analysis and field data. There is a survey of the area, observation, interviews, and then analysis. Synthesize content according to the issues studied. It is then presented in a descriptive form.

The results of the research found that: 1. Conditions of problems in improving the quality of life of the elderly in the Buddhist context of the Chom Chaeng Subdistrict Municipality School for the Elderly, Mae Taeng District, Chiang Mai Province were found to be poverty, elderly disease, lack of professional skills, lack of learning processes. and environment is not appropriate. 2. The process of developing the quality of life of the elderly in the context of Buddhism at the Chom Chaeng Subdistrict Municipality School for the Elderly. It is to develop a good quality of life for the elderly in all 4 areas: physical To create a good quality of life Mental health preparation By calming the mind by chanting prayers, walking meditation, sitting in vipassana meditation, meditating, making merit, and listening to sermons on important Buddhist days. It will make the elderly feel satisfied with their lives and live with quality. and create a good quality of life and 3. Suggestions on ways to develop the quality of life of the elderly in the context of Buddhism of the Chom Chaeng Subdistrict Municipality School for the Elderly, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. Should focus on the elderly

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Participate in the operation, organizing recreational activities on a weekly basis, promoting health according to age, keeping the five precepts regularly.

Keywords: Improving the quality of the elderly; Elderly School; Buddhadhammabhavana 4

บทนำ

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ส่งผลกระทบหลายมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สวัสดิการสังคม การแพทย์และการสาธารณสุข ถึงแม้ว่าประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นแต่พบว่าผู้สูงอายุ มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ความพิการ และภาวะทุพพลภาพส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ รายจ่ายด้านสวัสดิการของรัฐเพื่อผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น มิติด้านภาวะสุขภาพผู้สูงอายุไทย พบว่าแม้ผู้สูงอายุจะมีอายุยืนยาวขึ้นแต่มีปัญหาสุขภาพด้านการเคลื่อนไหวที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 58) เป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาความพิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้และมีภาวะติดเตียง (ร้อยละ 2) มีปัญหาการเคลื่อนไหวร่างกายออกจากบ้านไม่สะดวก (ร้อยละ 19) มีปัญหาการได้ยิน การสื่อความหมาย การมองเห็น การเรียนรู้ ปัญหาด้านจิตใจ และสติปัญญามีภาวะโรคเรื้อรังที่มีระยะเวลาในการดำเนินของโรคนาน มีค่าใช้จ่ายสูงทั้งค่าใช้จ่ายของรัฐและครอบครัว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557) จากการสำรวจประชากรสูงอายุของประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 พบว่าผู้สูงอายุ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 75.8) เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ถึงร้อยละ 11.6 แต่ผู้สูงอายุมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่บ้านหรือชมรมมากขึ้น และมีความต้องการอยากที่จะทำงาน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, ออนไลน์) ครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวต้องเผชิญปัญหาภาระค่าใช้จ่าย ขาดแคลนรายได้ ขาดคนดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังเพิ่มสูงขึ้นก่อให้เกิดความว้าเหว่ เหงา และรู้สึกไร้คุณค่าตามมาผู้สูงอายุต้องอยู่ในครอบครัวที่เล็กลง และอยู่คนเดียวเพิ่มมากขึ้นมีผู้สูงอายุต้องอยู่ในครอบครัวที่ยากจน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงในมนุษย์, 2551) รายได้ครัวเรือนต่ำกว่าเส้นความยากจน (ร้อยละ 34) รายได้ที่ได้รับจากบุตรหลานลดลงผู้สูงอายุตอนต้นยังคงทำงานและมีรายได้หลักจากการทำงานร้อยละ 34.9 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557) การสร้างความมั่นคงให้แก่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องพิจารณาถึงความพอเพียงของรายได้ของผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีทั้งรายได้จากการทำงาน บำนาญ เบี้ยยังชีพ คู่สมรส หรือบุตร หลานเป็นต้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

โรงเรียนผู้สูงอายุกระบวนการนำแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้ในการจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุนั้นได้นำสิ่งที่ผู้สูงอายุสนใจ และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยมีวิทยากรจิตอาสา หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันโรงเรียนผู้สูงอายุก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ประสบการณ์ที่สั่งสมให้แก่บุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้ทรงคุณค่าคู่กับชุมชน (สำนักงาน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ออนไลน์) แต่เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนผู้สูงอายุ ในประเทศไทย มีการดำเนินงานในรูปแบบหลากหลายและขึ้นอยู่กับบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ที่จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ) กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) กระทรวงมหาดไทย (เทศบาล/องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.)/องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)/ท้องถิ่น) กองทุน (สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ/สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) สมาคมผู้สูงอายุ แห่งประเทศ ชุมชน เป็นต้น กรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจำนวนโรงเรียนผู้สูงอายุยังมีน้อยมาก และไม่แพร่หลายเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบัน อีกทั้งยังพบว่ามีโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวนมากที่ยังไม่สามารถดำเนินการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้กับนักเรียนผู้สูงอายุได้อย่างต่อเนื่อง และยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหลายแห่งยังไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในการส่งเสริมตลอดชีวิต การจัดการศึกษา และพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ยังขาดงานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุของประเทศไทย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, ออนไลน์)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้งยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็งยั่งยืน และไม่มีแนวทางในการดำเนินการที่เพียงพอเหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการในโรงเรียนผู้สูงอายุมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดีจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาสภาพความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไร และแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นอย่างไร ตลอดถึงวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

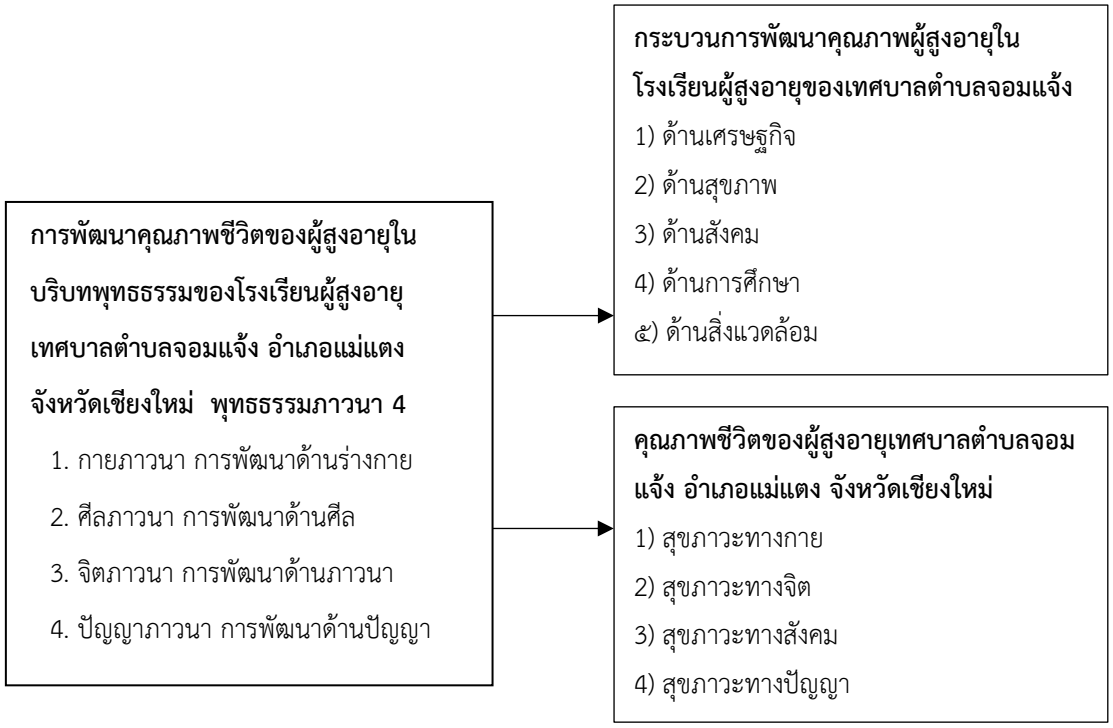
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลจอมแจ้ง ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ พระสังฆาธิการ ผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านแม่ขะจาน จำนวน 19 รูปหรือคน ดังนี้ 1) ตัวแทนผู้บริหารเทศบาลตำบลจอมแจ้ง จำนวน 3 คน 2) ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 3) ตัวแทนนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 รูปหรือคน 4) ตัวแทนและผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านแม่ขะจานในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง จำนวน 14 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจองแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจองแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษา จากข้อมูลเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานทางวิชาการ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม (Field research) ทำการศึกษาจากองค์กรชาวบ้านที่ทำการศึกษาวิจัย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key informant interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุที่ทำการศึกษา เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการบันทึกเสียงสนทนาและการจดบันทึก แล้วนำมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการการสังเคราะห์ด้วยเชิงพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบท พุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีปัญหาดังต่อไปนี้ 1. ด้านเศรษฐกิจ ความยากจนในวัยชรา สิทธิประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ที่ไม่ได้ยากจนมีเพียงระบบ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” 2. ด้านสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เช่น ปวดหัว เป็นไข้ ปวดหลัง ปวดเอว รวมไปถึงโรคประจำตัว โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคข้อเข่าเสื่อม โรคไต โรคหัวใจ โรคตาต้อกระจก เป็นต้น 3. ด้านสังคม ผู้สูงอายุหลายๆ คนจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยลูกหลาน และสังคม เมื่อเกิดปัญหาในตัวบุคคลในครอบครัว หรือในสังคมผู้สูงอายุก็มีการพูดคุยซักถามประเด็นต่างๆ ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน 4. ด้านการศึกษา โรงเรียนผู้สูงอายุควรจัดการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ต้องพยายามที่จะเป็นศูนย์การส่งเสริมอาชีพและการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชน 5. ด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีได้ รวมไปถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนา และการเรียนรู้จะได้เป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น สภาพอากาศร้อนหนาว ฝนตก แดดออก ห้องเรียน ห้องน้ำ อาคารสถานที่ และสวนหย่อมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น รวมไปถึงส่งเสริมสนับสนุนกำลังคน งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตามไปด้วย

2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง 1) สุขภาวะทางกาย การคิด การเขียน การถาม การอ่าน การฟัง การดู และการลงมือปฏิบัติ ผู้เรียน

เกิดแรงจูงใจสามารถ นำตนเองสู่การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจ รู้จริง มีความมุ่งหวังด้านสุขภาพ ศาสนา ภูมิปัญญา อาชีพ กิจกรรมตามอัธยาศัย 2) สุขภาวะทางจิต ควรส่งเสริมให้มีการนำหลักภาวนา 4 อันได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา มาใช้ในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตหลักธรรมนี้จะช่วยสร้างให้ผู้สูงอายุมีจิตใจที่เบิกบาน เหมาะสมแก่วัย รู้จักใช้หลักธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ทำผิดศีลธรรม 3) สุขภาวะทางสังคม ควรส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการ ควรร่วมกับชุมชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นเชิงบูรณาการและเชิงสร้างสรรค์ รวมไปถึยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพและให้เกียรติในฐานะ ความเป็นผู้อาวุโสและผ่านประสบการณ์ชีวิตมีบทเรียนสำคัญ 4) สุขภาวะทางปัญญา เนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ ความ เข้าใจสภาพผู้สูงอายุ และการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้การดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอ การงดเหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติด สามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

1) ด้านร่างกาย เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก การอบรมให้ความรู้เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสมบูรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ทางด้านร่างกาย ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีงาม เน้นการออกกำลังกาย ได้เข้าร่วมกิจกรรมงานกีฬาของผู้สูงอายุ เช่น การเดิน ยืดเหยียดกล้ามเนื้อตั้งแต่ปลายเท้าจรดศรีษะ การรำไม้พลอง ออกกำลังกายก่อนเข้า และหลังเข้าเรียน เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ การพัฒนาศีล 5 หรือศีล 8 ก็คือ ไม่เบียดเบียน หรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นเป็นเบื้องต้น การเตรียมตัวด้านสุขภาพจิต โดยการทำจิตใจให้สงบด้วยการสวดมนต์ การเดินจงกรม นั่งวิปัสสนากรรมฐาน นั่งสมาธิ ทำบุญ ฟังเทศน์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

3) ด้านสังคม ความต้องการการมีส่วนร่วมในสังคม ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ได้โดยการการเจริญสติ ความรู้สึกของคนมีทางรู้อยู่ 6 ทาง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจในชีวิตดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ และเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้

4) ด้านสติปัญญา ความต้องการการจัดการศึกษา/การเรียนรู้ด้านสุขภาพร่างกาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพตามความสามารถในการเรียนรู้ มุ่งเน้นด้านสุขภาพ ศาสนา ภูมิปัญญา อาชีพ กิจกรรมตามอัธยาศัย เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยประยุกต์ใช้หลักภาวนา 4 ประกอบด้วย 1) กายภาวนา ควรเน้นให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำทุกสัปดาห์ส่งเสริมสุขภาพตามวัย เช่น การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ การรำไม้พอง การตีกลองยาว เป็นต้น 2) ศีลภาวนา ควรหมั่นรักษาศีลห้าอยู่เป็นประจำ การปลูกฝังคุณธรรมด้านความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม หลักสีลภาวนา ด้านจิตใจ หลักจิตภาวนา และด้านการ

พัฒนาปัญญา และควรมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในศีลธรรม จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบ และพยายามทำให้สำเร็จลุล่วง 3) จิตถาวนา ผู้สูงอายุควรปฏิบัติบ่อยครั้งก็ทำให้มีจิตที่มีสุขภาพดีจิตใจที่เป็นสุข สดชื่นร่าเริง เบิกบาน ผ่องใส มีปีติ ความชื่นใจ ผ่อนคลาย มีความสุข มีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง 4) ปัญญาภาวนา การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ส่งผลให้ ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า โดยใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้มากที่สุดคือ สื่อบุคคล ประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต องค์ความรู้เทคนิค ทักษะการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ แหล่งประโยชน์ ควรดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม ความยากจนในวัยชราสิทธิประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ที่ไม่ได้ยากจนมีเพียงระบบ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” และยังสอดคล้องกับพระครูสิริภูรินิทัศน์ ฐิตสคฺโค (ดิษสวรรค์) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงพุทธในโรงเรียนผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า 2) รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ 2.1) การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านกายภาวนา จัดหลักสูตรสุขภาพกายเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ ด้านศีลภาวนา จัดหลักสูตรการใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ ด้านจิตตภาวนา จัดหลักสูตรสุขภาพกายเกี่ยวกับอารมณ์ ด้านปัญญาภาวนา จัดหลักสูตรการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เป็นต้น 2.2) การบริหารกิจกรรม ประกอบด้วย ด้านกายภาวนา จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพร่างกายผ่านการออกกำลังกาย ด้านศีลภาวนา จัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและคนวัยอื่น ด้านจิตตภาวนา จัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านปัญญาภาวนา จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ 2.3) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ด้านกายภาวนา ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนา ด้านศีลภาวนา ส่งเสริมบุคลากรและผู้สูงอายุในชุมชนให้มีกิริยา มารยาท และใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อย ด้านจิตภาวนา ส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และ ด้านปัญญาภาวนา ส่งเสริมผู้สูงอายุให้ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาตามหลักภาวนา 4 เป็นต้น และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเชิงพุทธในโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า รูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่พบว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก การ

อบรมให้ความรู้เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสมบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน ทางด้านร่างกาย ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีงาม เน้นการออกกำลังกาย ได้เข้าร่วมกิจกรรมงานกีฬาของผู้สูงอายุ เช่น การเดิน ยืดเหยียดกล้ามเนื้อตั้งแต่ปลายเท้า การรำไม้พลอง ออกกำลังกายก่อนเข้า และหลังเข้าเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับพระมหาสมคิด กมโล (มีสี) (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่ามะขาม อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค การเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่ามะขาม อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี คือ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยผู้สูงอายุไม่ไปพบแพทย์ในทันทีรอจนอาการรุนแรงมากจึงมาพบแพทย์ ทำให้การรักษาช่วยเหลือของแพทย์นั้นไม่ทันท่วงที การให้คำปรึกษาด้านสุขภาวะจึงไม่เกิดผล การออกกำลังกายขาดความรู้ในการเตรียมพร้อมของร่างกายเพื่อให้ออกกำลังกายได้อย่างปลอดภัย ขาดนักวิชาการในการให้ความรู้และตรวจสุขภาพก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายขาดความรู้ในการเลือกรับประทานอาหารและประโยชน์จากการดื่มน้ำที่สะอาดหรือผลไม้ที่เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย

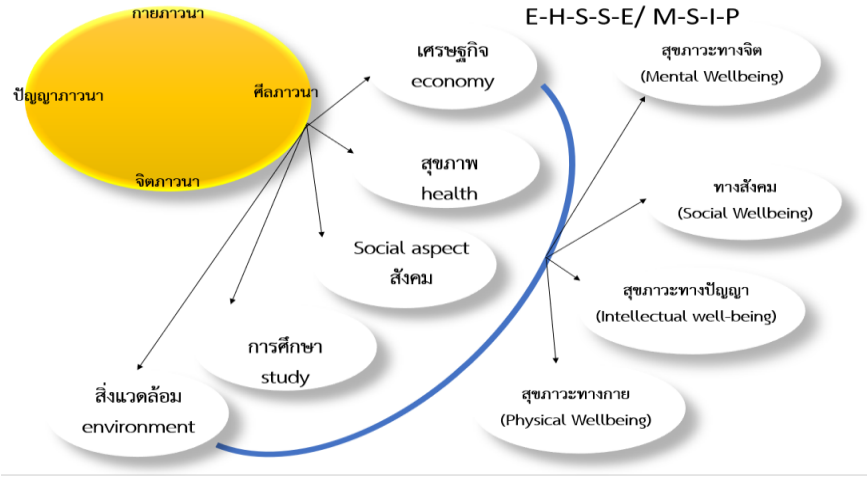
3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักภาวนา 4 ด้าน กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา ควรเน้นให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำทุกสัปดาห์ส่งเสริมสุขภาพตามวัย เช่น การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ การรำไม้พอง การตีกลองยาว เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูไพโรจน์ธรรมคุณ (บุญชู ธมฺมโชโต) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสุขภาวะของชุมชนตามหลัก ภาวนา โดยกายภาวนาหรือการพัฒนาร่างกายให้สัมพันธ์กับทางกายภาพ การรู้จักใช้อินทรีย์อย่างมีสติ เลือกที่จะดูเป็นฟังเป็น กินด้วย ปัญญา ศีลภาวนาเป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีพฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับผู้อื่น สอดคล้องกับพระมหาอุทัย กตคุโณ (ประดิษฐ์ศร) (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยใช้หลักวิถีพุทธในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่า 3.1 ด้านกายภาวนา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต้องร่วมมือกันในการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 3.2 ด้านสีลภาวนา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ และคนในชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมทางศาสนาตามประเพณี วัฒนธรรม และวันสำคัญต่าง ๆ ทำให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน สามารถประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดีและปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม 3.3 ด้านจิตภาวนา คือ เทศบาลควรกำหนดแผนงาน และนโยบายต่าง ๆ ในดูแลผู้สูงอายุอย่างครบถ้วน รวมไปถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย ความเคารพรักและความสามัคคี ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุ มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข และ 3.4 ด้านปัญญาภาวนาคือ จัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ นอกจากนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของดรุณี นิลแก้ว และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบล

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เช่น การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการบริการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะการฟื้นฟูและการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์งานการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นโมเดลดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถได้แบ่งแนวทางไว้ 4 ประการคือ การพัฒนากาย การพัฒนาศีล การพัฒนาจิต และการพัฒนาปัญญา

กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลจอมแจ้ง มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสติปัญญา เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก การอบรมให้ความรู้เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสมบูรณ์ การพัฒนาศีล 5 หรือศีล 8 ก็คือ ไม่เบียดเบียน หรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นเป็นเบื้องต้น การเตรียมตัวด้านสุขภาพจิต ความต้องการการมีส่วนร่วมในสังคม ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามแนวทางของพระพุทธศาสนา มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพตามความสามารถในการเรียนรู้ ฉะนั้นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) สุขภาวะทางกาย 2) สุขภาวะทางจิต 3) สุขภาวะทางสังคม และ 4) สุขภาวะทางปัญญา การส่งเสริม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การเรียนรู้ต้องยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพและให้เกียรติ รู้จักใช้หลักธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ทำผิดศีลธรรม โดยผ่านการการคิด การเขียน การถาม การอ่าน การฟัง การดู และการลงมือปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามแนวทาง MoDel E-H-S-S-D/M-S-I-P

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในบริบทพุทธธรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยเองมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง พบว่าโรงเรียนผู้สูงมีการจัดการเรียนรู้ด้านต่างๆ นั้น ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจัดหาการเรียนรู้ด้านอื่น เช่น การประดิษฐ์งานฝีมือเข้าสู่ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์และผลงานผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เสริมที่มั่นคง แน่นอน และยั่งยืน

1.2 จากการศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลจอมแจ้ง พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาในการเข้าถึงโรงเรียนผู้สูงอายุเนื่องจากการเดินทางและการคมนาคมผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจัดบริการรถรับส่งเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในวันที่ มีการจัดการเรียนรู้

1.3 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามแนวทาง MoDel E-H-S-S-D/M-S-I-P ทั้งนี้ 1) สุขภาวะทางกาย 2) สุขภาวะทางจิต 3) สุขภาวะทางสังคม และ 4) สุขภาวะทางปัญญา การส่งเสริมการเรียนรู้ต้องยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพและให้เกียรติ รู้จักใช้หลักธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ทำผิดศีลธรรม โดยผ่านการการคิด การเขียน การถาม การอ่าน การฟัง การดู และการลงมือปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถบูรณาการไปกับการเรียนรู้ที่โรงเรียนผู้สูงอายุแต่ละแห่งใช้จัด กระบวนการเรียนรู้ทั้ง การเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุต้องรู้ ควรรู้ และที่ผู้สูงอายุอยากรู้ เพื่อส่งเสริมให้เป็น ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความมั่นคงปลอดภัย

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนาสำหรับมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในชีวิตประจำวัน และโรงเรียนผู้สูงอายุ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมอื่น ๆ ที่ตรงต่อความต้องการของ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมที่ตรงต่อความต้องการของ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุอื่น ๆ ต่อไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ ปัญญา, ประเสริฐ ปอนถิ่น และ นพดณ ปัญญาวีรทัต. (2566). การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 5 (1),45-56.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). **โรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย.** สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2566 จาก: http://www.dop.go .th/th/know/5/44.

คณะอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ. (2558). **สังคมสูงวัยจะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ดรุณี นิลแก้ว, นพดณ ปัญญาวีรทัต และธิติวุฒิ หมั่นมี. (2566). ประสิทธิผลการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย,** 4 (2),70-84.

ถนอมขวัญ อยู่สุข. (2564). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทาน.** ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปิยภรณ์ เลาหบุตร. (2557). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.** งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระครูไพโรจน์ธรรมคุณ (บุญชู ธมฺมโชโต). (2563). **กระบวนการพัฒนาสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี.** พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมคิด กมโล (มีสี). (2562). **การเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี.** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอุทัย กตคุโณ (ประดิษฐ์ศร). (2564.) **การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยใช้หลักวิถีพุทธ ในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี.** สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). **การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยตามแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ พ.ศ. 2545 -2559.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

Sustainable Management Model of Preserving Historic Buildings - Old Western Style Houses of Jing'an District, Shanghai the People's Republic of China

ซุน เหยาหลง
พิชัย สดภิบาล
วันชัย แก้วไทรสุ่น
หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Sun YaoLong
Pichai Sodphiban
Wanchai Kaewsaisoon
Doctor of Fine and Applied Arts, Bangkok Thonburi University
Email: vivan898@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กรกฎาคม 2567
Received: May 21, 2024; Revised: July 13, 2024; Accepted: July 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา 3 เรื่องคือ 1) ศึกษาประวัติและสภาพปัจจุบันของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ 2) ศึกษาวิเคราะห์การจัดการอย่างยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ ประเด็นความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทฤษฎีการอนุรักษ์การปกป้องรักษา การหาคุณค่าความสำคัญ นโยบายภาครัฐ การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ยั่งยืน และ 3) ศึกษาเพื่อเสนอรูปแบบการจัดการอย่างยั่งยืนเพื่อการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานโดยเน้นวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ สภาพปัจจุบัน รูปแบบทางสถาปัตยกรรม และวิเคราะห์วรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและคำสำคัญ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การสัมภาษณ์ จากกลุ่มประชากรเจ้าของผู้ใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลท้องถิ่น กลุ่มสถาบันการจัดการการลงทุน นักวิชาการทางก่อสร้างอาคาร กลุ่มนักอนุรักษ์อาคาร และกลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มละ 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของบ้านสไตล์ตะวันตก เกิดขึ้นจากชาวตะวันตก ปัจจุบันอาคารบางหลังมีการปรับพื้นที่ใช้สอยดัดแปลงให้เข้ากับปัจจุบัน มีการเปลี่ยนเจ้าของ รูปแบบของอาคารแตกต่างกันแบบตะวันตกผสมตะวันออก (จีน) การกำหนดแนวคิดและทิศทางในการคุ้มครองอาคารให้ยั่งยืน จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยหลายประการ ได้แก่คุณค่าทางวัฒนธรรม ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความต้องการทางสังคม และความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ พร้อมสร้างระบบการป้องกันใช้เทคโนโลยีสถาปัตยกรรมสมัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ใหม่ช่วย เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการอย่างยั่งยืน 6 เรื่องด้วยกัน คือ (1) พัฒนาแผนงานให้ครอบคลุมทุกเรื่องและมากที่สุด (2) เสริมสร้างการสนับสนุนนโยบายตามนโยบายของรัฐ ของชุมชนเช่น นโยบายเขตอาคารเก่าวัฒนธรรมแบบตะวันตก เขตย่านเมืองเก่า ชุมชนเก่า (3) มีความหลากหลายด้านการระดมทุนอนุรักษ์ (4) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมให้บุคคลภายในบุคคลภายนอกร่วม (5) สร้างกลไกการติดตามและประเมินผล (6) นำแนวคิดสีเขียวมาใช้ในพื้นที่

คำสำคัญ : การจัดการอย่างยั่งยืน; การอนุรักษ์; อาคารประวัติศาสตร์; บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า

Abstract

This research has three objectives: 1) study the history and current condition of old Western-style houses in Jing'an District, Shanghai; 2) study and analyze the sustainable management of preserving historical buildings. of old Western-style houses in Jing'an District, Shanghai, issues of historical significance Theory of conservation and protection Finding the importance of government policy and conservation related to sustainability. 3) Study to propose a sustainable management model for the preservation of historical buildings, old Western-style houses, in Jing'an District, Shanghai. This research is a mixed method, focusing mainly on qualitative research. From analyzing basic historical data, current conditions, architectural styles and analyze relevant literature, concepts, theories, and keywords. For quantitative data analysis, interviews were used. from the population of user owners Related agencies of local government Group of investment management institutions Building construction academic Building Conservation Group and groups of tourists, 10 people per group.

The research results found that: the history of Western-style houses originated from Westerners At present, some buildings have had their living spaces modified to suit the present. Owner has changed the style of the building is different, Western mixed with Eastern (Chinese). Establishing concepts and directions for sustainable building protection Several factors need to be considered. Including cultural values historical significance social needs and economic feasibility Ready to build a defense system using modern architectural technology to help. To propose a sustainable management model in 6 areas: (1) Develop a plan to cover all matters and as much as possible. (2) Strengthen community support for government policies, such as policies on zones for old Western-style cultural buildings. Old

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

city area, old community (3) has a variety of fundraising for conservation (4) strengthens social participation for insiders and outsiders to participate (5) creates a monitoring and evaluation mechanism (6) leads green concepts used in the area.

Keywords: Sustainable management; Conservation; Historic buildings; Old Western-style Houses

บทนำ

สถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมระดับชาติหรือระดับภูมิภาค โดยมีคุณค่าหลายประการ เช่น การสืบทอดวัฒนธรรม การรักษาเอกลักษณ์ การอนุรักษ์ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การเพิ่มความน่าดึงดูดใจในเมือง และการสืบทอดทักษะทางสถาปัตยกรรม ไม่เพียงแต่นำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และภูมิหลังทางวัฒนธรรมอันยาวนานเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญสำหรับการศึกษาและการวิจัยอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การปกป้องอาคารประวัติศาสตร์เผชิญกับความท้าทาย เช่น การขาดแคลนทรัพยากรที่ดิน อายุและความเสียหาย ความต้องการการปรับปรุงที่ทันสมัย การขาดแคลนเงินทุนและความสามารถด้านเทคนิค และการขาดความตระหนักในการปกป้องและกฎระเบียบในกระบวนการทำให้เป็นเมือง เพื่อให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนของอาคารประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ สร้างสมดุลระหว่างความต้องการในการป้องกันและการปรับปรุงให้ทันสมัย ให้การสนับสนุนทางการเงินและทางเทคนิคที่จำเป็น และเสริมสร้างความตระหนักรู้ของสาธารณะเกี่ยวกับการคุ้มครอง เพื่อให้สามารถรักษาอาคารทางประวัติศาสตร์และแสดงคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของอาคารเหล่านั้นได้

จีนได้ประกาศอาคารประวัติศาสตร์มากกว่า 60,000 แห่ง ในจำนวนนี้เซี่ยงไฮ้ ได้ประกาศอาคารทางประวัติศาสตร์ที่ยอดเยี่ยม 1,058 แห่ง ซึ่งกลายเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันล้ำค่าของเมือง และเป็นสัญลักษณ์สำคัญในการจัดแสดงภาพลักษณ์และวัฒนธรรมของเซี่ยงไฮ้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าแก่ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีเยี่ยม ไม่เพียงแต่รักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์เท่านั้น แต่ยังได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเซี่ยงไฮ้จากเมืองท่าสู่มหานครระดับนานาชาติอีกด้วย บ้านสไตล์ตะวันตกเก่าแก่ในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ ส่วนใหญ่สร้างขึ้นในช่วงปีค.ศ. 1920 ถึง 1940 โดยผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมของจีนและตะวันตกเข้าด้วยกัน พวกเขาไม่เพียงแต่มีความทรงจำทางวัฒนธรรมอันยาวนานเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นสถานที่สำคัญสำหรับการแลกเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนถึงทักษะทางสถาปัตยกรรมและงานฝีมือในยุคนั้น

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 ภาพแสดงภายนอกและภายใน อาคารสไตล์ตะวันตกเก่าในเซี่ยงไฮ้
ที่มา : https://www.archives.sh.cn/datd/tssh/202211/t20221110_67829.html

การปกป้องบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าแก่ในเขตจิงอันได้รับผลกระทบ และอาคารสำคัญบางแห่งได้รับการบูรณะใหม่ ทำให้หน่วยคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม เซี่ยงไฮ้กำลังค่อย ๆ ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และกลไกการคุ้มครองที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการคุ้มครองและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การปกป้องบ้านสไตล์ตะวันตกแบบเก่าต้องเผชิญกับความท้าทาย รวมถึงความตระหนักในการปกป้องไม่เพียงพอ การขาดแคลนเงินทุนและทรัพยากรมนุษย์ อายุของโครงสร้างอาคาร และความจำเป็นในการปรับปรุงกลไกการป้องกันและวิธีการจัดการ ตัวอย่างที่อาคารหลังหนึ่งเจ้าของทุบอาคารเก่าทิ้งเป็นสิ่งที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซุนเสี่ยว (2560)

แผนภาพที่ 2 อาคารเก่าทางซ้ายมือถูกทุบเพื่อสร้างอาคารใหม่
ที่มา : ซุนเสี่ยว. (2560)

ด้วยวิธีการจัดการที่ยั่งยืนและเทคโนโลยีการปกป้องแบบดิจิทัล จึงมั่นใจได้ว่ามรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองและสืบทอดอย่างเหมาะสม สิ่งนี้ไม่เพียงช่วยรักษาความทรงจำทางประวัติศาสตร์และประเพณีทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน รวมถึงการประยุกต์ใช้อาคารสีเขียวและเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ ช่วยลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกัน ในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยวและคุณค่าทางการศึกษา การวิจัยการจัดการอย่างยั่งยืนของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าสามารถให้คำแนะนำสำหรับการใช้ประโยชน์แบบเปิด ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 3 ภาพแสดงแนวทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

ที่มา : researcher

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประวัติและสภาพปัจจุบันของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้
2. วิเคราะห์การจัดการอย่างยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ ประเด็น ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทฤษฎีการอนุรักษ์การปกป้องรักษา การหาคุณค่าความสำคัญ นโยบายภาครัฐ การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ยั่งยืน
3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการอย่างยั่งยืนเพื่อการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีประเด็นรายละเอียดดังนี้

1.ประเด็นเรื่องการจัดการ

1.1 การจัดการหมายถึง แนวคิดพื้นฐานและวิธีการที่ใช้ในการจัดการ มีรูปแบบและสมบูรณ์ที่บุคคลสามารถอ้างอิงและนำไปใช้ได้โดยตรง ด้วยระบบนี้ ปัญหาในกระบวนการจัดการสามารถถูกค้นพบและแก้ไขได้ วิธีการจัดการสามารถเป็นมาตรฐาน กลไกการจัดการสามารถปรับปรุง และสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

1.2 การจัดการที่ยั่งยืน พบว่ามีนักวิชาการนำเสนอคือ Rangelova FT, Marina. (2015) เสนอว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่มีสิ่งปลูกสร้างทางประวัติศาสตร์ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของความมั่งคั่งของชาติและเป็นปัจจัยหลักในการรับรองลักษณะทางวัฒนธรรม มีค่าที่ปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศจะเป็นตัวกำหนดการพัฒนาของประเทศ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ สุนทรียภาพ ปรัชญา จิตวิญญาณ สถาปัตยกรรม โครงสร้าง โบราณคดี และอารมณ์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1.3 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ Jianli X. (2012) กำหนดรูปแบบการผสมผสานของโครงสร้างสิทธิในทรัพย์สินของมรดกทางวัฒนธรรมแต่ละรายการ โดยการวิเคราะห์ข้อกำหนดของการจัดการแบบจำแนกประเภทของการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์มรดก มีการเสนอให้สร้างรูปแบบการจัดการความร่วมมือที่หลากหลายในสาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมเมือง ได้แก่ รูปแบบความร่วมมือในสาขาวิชาการจัดการมรดกที่นำโดยองค์กรพัฒนาเอกชน การกำกับดูแลของรัฐบาลและมีส่วนร่วมโดยองค์กรเอกชน

2. ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ หมายถึงพฤติกรรมและหลักการในการปกป้องและรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่ามนุษย์และสายพันธุ์อื่น ๆ สามารถอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพและยั่งยืน และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการศึกษานี้หมายถึงอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม ด้วยแนวทางแบบองค์รวมและมาตรการในการดำเนินการ

หลักสากล UNESCO ได้นำเสนอไว้ในกฎบัตร กรณีเกี่ยวกับคำนิยามที่สอดคล้องกับหัวข้อการอนุรักษ์ไว้ดังนี้ สถานที่คือสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม หมายถึงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ ทางประวัติศาสตร์ ทางวิชาการหรือทางสังคมในอดีต ปัจจุบันหรืออนาคต (นิคม มูสิกะคามะและคณะ 2532)

การอนุรักษ์ เป็นคำที่แสดงถึงขบวนการปฏิบัติงานดูแลรักษาสถานที่ให้มีลักษณะที่แสดงถึงความสำคัญทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์หรือการบูรณะ การบำรุงรักษาและรวมถึงการสร้างขึ้นใหม่ เป็นส่วนประกอบให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือการดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเก่า (นิคม มูสิกะคามะและคณะ 2532)

3.ประเด็นเรื่องอาคารทางประวัติศาสตร์ มีนักวิชาการได้นำเสนอคือ

Kui W. (2011) กล่าวว่าเราควรปฏิบัติตามแนวคิดการป้องกัน และนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งสืบทอดประวัติศาสตร์ เหมาะสำหรับการพัฒนาร่วมสมัยและยั่งยืน การป้องกันมีไว้สำหรับการนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำกลับมาใช้ใหม่ก็มีไว้เพื่อการปกป้องเชิงรุก ทั้งหมดนี้เพื่อทำให้อาคารนี้ใช้งานได้สำหรับมนุษย์

Yang Chen JX, Li Yingchun. (2023) ได้แสดงถึงวิสัยทัศน์ “มรดกที่มีชีวิต” เพื่อบรรยายถึงสภาพของอาคารเก่าแก่ที่อยู่อาศัย และมาตรการตอบโต้การปกป้อง ปกป้องความถูกต้องของโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์และความสมบูรณ์ของภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ ให้ความสนใจเป็นพิเศษเพื่อรักษาความต่อเนื่องของชีวิตทางสังคม สืบทอดประเพณีทางวัฒนธรรม ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม

Chang Qing. (2009) กำหนดขอบเขตระหว่างมรดกทางสถาปัตยกรรม และโบราณวัตถุทางวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างการปกป้องมรดกทางสถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุทางวัฒนธรรม เขาสรุปประสบการณ์เชิงปฏิบัติของทีมในด้านการปกป้องและการต่ออายุอาคารในอดีต และหยิบยกแนวคิดและคุณค่าของการตัดสินที่ควรพิจารณาในกระบวนการออกแบบ เขาแยกแยะระหว่าง “ตัวอย่าง” และ “วัตถุที่มีชีวิต” แบ่งข้อจำกัดออกเป็นสองประเภท: “ข้อจำกัดที่เข้มงวด” และ “ข้อจำกัดที่ยืดหยุ่น”

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Derek Latham. (2000) กล่าวถึงปัญหาการฟื้นฟูอาคารโดยการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ตัวอย่าง และชี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์การฟื้นฟูควรพิจารณาถึงคุณลักษณะของอาคารเก่า โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมตามลักษณะพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนการศึกษาการจำแนกประเภทของอาคารเก่าในอังกฤษ และให้คำแนะนำในการแทรกแซงในแง่ของการใช้งาน รูปแบบ โครงสร้าง และสไตล์

4. ประเด็นเรื่องบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า หรือที่เรียกว่าวิลล่าสวนสมัยใหม่ บ้านสไตล์ต่างประเทศ หรือบ้านโคโลเนียล หมายถึงวิลล่าที่สร้างขึ้นนอกบ้านเกิดทางตะวันตก โดยมีประวัติศาสตร์บางอย่างและยังคงรักษาลักษณะของสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบดั้งเดิมไว้ บ้านเหล่านี้ได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก เช่น สไตล์วิกตอเรียนและเอ็ดเวิร์ด และมักมีรูปลักษณ์แบบยุโรป และผสมผสานองค์ประกอบการออกแบบในท้องถิ่น

Zhaqun. (2000) ได้วิเคราะห์มรดกทางสถาปัตยกรรมในการต่ออายุเมืองสมัยใหม่ และกระบวนการกลายเป็นเมืองในชนบทของปัญหาความพร้อมและวิธีการประเมิน สร้างการวิเคราะห์การตัดสินใจน้ำหนักแบบลำดับชั้น ระบบดัชนีความพร้อม กระบวนการประเมินผลและผลลัพธ์ของการจำแนกและการใช้มรดกอาคารของระบบการประเมิน

Song Gang YC. (2013) ได้สร้างตัวชี้วัดระดับแรก 5 ตัว และตัวชี้วัดระดับ 24 ตัว ได้แก่ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางศิลปะ คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ คุณค่าทางวัฒนธรรมและอารมณ์ คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม และมูลค่าทรัพย์สิน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบลำดับชั้น วิธี Delphi และวิธีการค่าเอนโทรปีแบบจำลองโครงสร้างลำดับชั้นของภววิทยามรดกทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

Pushpitha Kalutara GZ, Sujeeva Setunge, Ron Wakefield. (2017) การจัดการอาคารชุมชนอย่างยั่งยืนในออสเตรเลียจากความยั่งยืนสี่ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการใช้งาน ระบุพารามิเตอร์การประเมินหลัก 18 รายการ (เกณฑ์) และดัชนี 67 รายการ

5.ประเด็นเรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีทฤษฎีที่เกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัยคือ

5.1 ความสำคัญและคุณค่าของการปกป้องอาคาร พบว่ามีนักวิชาการนำเสนอในประเด็นนี้ ได้แก่

Riegl A. (1982) เสนอเรื่องระบบคุณค่าของโบราณสถาน ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญนำเสนอไว้ในตารางแยกออกเป็นสองส่วน ตามประเภทของคุณค่าและรายละเอียดของคุณค่าแต่ละประเภท (ดูรายละเอียดในตารางที่ 1 ประกอบ) ประเภทของคุณค่า คำอธิบายของคุณค่าของ Riegl A.

A. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ นำเสนอการสร้างสรรค์และพัฒนาของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตในด้านใดด้านหนึ่ง คุณค่าทางเวลา สาขาหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งทางประวัติศาสตร์ ได้นำเสนอการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของอนุสาวรีย์ส่วนใหญ่สื่อถึงความก้าวหน้าของเวลา

B. คุณค่าแห่งความทรงจำ เพื่อเรียกร้องถึงความเป็นอมตะนิรันดร์กาล การใช้คุณค่าการดำเนินการตามหน้าที่ที่แท้จริง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

C. คุณค่าทางศิลปะ ความสุขในการถ่ายทอดความงาม คือความสัมพันธ์เละแนวคิดทางศิลปะที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยเพื่อถ่ายทอดเอกลักษณ์ทางศิลปะร่วมสมัยและละทิ้งร่องรอยแห่งกาลเวลา

D. คุณค่าใหม่ ยุคสมัยเพื่อการถ่ายทอด “จิตวิญญาณแห่งศิลปะร่วมสมัย” คุณค่าทางศิลปะที่เป็นรูปธรรม คุณค่าทางศิลปะของอาคารประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน

ประเภท	คำอธิบายคุณค่า
A.คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางเวลา	นำเสนอการสร้างและพัฒนาของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตในด้านใดด้านหนึ่ง สาขาหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งทางประวัติศาสตร์ ได้นำเสนอการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของ อนุสาวรีย์ส่วนใหญ่สื่อถึงความก้าวหน้าของเวลา
B.คุณค่าแห่งความทรงจำ การใช้คุณค่า	เพื่อเรียกร้องของขวัญอันเป็นอัมตะและเป็นนิรันดร์ การดำเนินการตามหน้าที่ที่แท้จริง
C.คุณค่าทางศิลปะ	ความสุขในการถ่ายทอดความงาม คือความสัมพันธ์และแนวคิดทางศิลปะที่ เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยเพื่อถ่ายทอด เอกลักษณ์ทางศิลปะร่วมสมัยและละทิ้งร่องรอยแห่งกาลเวลา
D.คุณค่าใหม่ คุณค่าทางศิลปะที่เป็นรูปธรรม	ยุคสมัยเพื่อการถ่ายทอด “จิตวิญญาณแห่งศิลปะร่วมสมัย” คุณค่าทางศิลปะของอาคารประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 ระบบคุณค่าที่เสนอโดย Riegl A. (1982)

Bernard M. and Feilden CZ. (1986) เสนอว่าคุณค่าของอาคารทางประวัติศาสตร์สามารถสรุปได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางวัฒนธรรม (วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สุนทรียศาสตร์ สถาปัตยกรรม มานุษยวิทยา ภูมิทัศน์และระบบนิเวศ คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) คุณค่าทางอารมณ์ (บทบาทอัตลักษณ์ ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ สัญลักษณ์ คุณค่าทางศาสนา) และคุณค่าของการใช้ประโยชน์ (คุณค่าเชิงหน้าที่ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมือง)

Zhihua C., (2008) กล่าวถึงเซอร์ เฟลตัน ประธานสภาระหว่างประเทศว่าด้วยอนุสรณ์สถานและสถานที่ต่าง ๆ ว่า “อาคารทางประวัติศาสตร์สามารถทำให้เราประหลาดใจ และทำให้เราอยากเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้คนและวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์อาคารแห่งนี้ มีทั้งสถาปัตยกรรม สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ บันทึกโบราณคดี เศรษฐกิจ สังคม และแม้กระทั่งค่านิยมทางการเมือง จิตวิญญาณ หรือเชิงสัญลักษณ์ แต่ความตื่นตระหนกในช่วงแรกนั้นมักเกิดขึ้นทางอารมณ์เสมอ แนวคิด คุณค่าของอาคารประวัติศาสตร์สรุปได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. คุณค่าทางอารมณ์ ได้แก่ ความแปลกใหม่ อัตลักษณ์ ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ สัญลักษณ์ การบูชาทางศาสนา 2. คุณค่าทางวัฒนธรรม ได้แก่ สารคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สุนทรียภาพ ศิลปะ สถาปัตยกรรม มานุษยวิทยา ภูมิทัศน์และนิเวศน์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. ใช้คุณค่าเชิงหน้าที่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

Mathew Dennis OHR, Kinnane Oliver. (2023) เสนอว่าอาคารประวัติศาสตร์เป็นตัวกำหนดลักษณะเฉพาะของพื้นที่เมืองหลายแห่ง ผ่านการสืบสานจากอดีตและเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวัฒนธรรมที่มองเห็นได้ จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

5.2 คุณค่าของความคุ้มครอง Fu Yong ZY. (2023) การอนุรักษ์ไม่เท่ากับของดั้งเดิม ไม่ใช่เฉพาะของ 'ดั้งเดิม' แต่เป็นการซ้อนทับของ 'ของจริง' ในวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมในช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปกป้องอาคารในอดีต เป้าหมายของโครงการซ่อมแซมไม่ได้เป็นเพียงการแสดงวัตถุคุ้มครองความพิเศษของมัน คือการปกป้องคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ นำเสนอความถูกต้องทางประวัติศาสตร์ ในเวลาเดียวกันต้อง เผชิญหน้าและแก้ไขความท้าทายของความเป็นจริงในปัจจุบัน

6.ประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

6.1ระบบดัชนีการประเมินผล Jingzhu Z. (1991) ได้อธิบายถึง มหาวิทยาลัยเยลและโคลัมเบีย ถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (Environmental Sustainable Index, ESI) IISD (2001) การเลือกตัวบ่งชี้การพัฒนาที่ยั่งยืนควรพิจารณาหลักการ 10 ประการ UNECE-Eurostat-OECD TFSD (2013) ร่วมกันเผยแพร่รายงาน กรอบการทำงาน และตัวชี้วัดที่แนะนำสำหรับการวัดการพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มวิจัยการพัฒนาที่ยั่งยืนของ Chinese Academy of Sciences (1999) เสนอระบบดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืนของจีนในรายงานยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของจีน สำนักงานทั่วไปของคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ของจีน สำนักงานทั่วไปของ สภาแห่งรัฐ (2016) ออกการก่อสร้างระบบเป้าหมายการประเมินอารยธรรมระบบนิเวศสำนักงานทั่วไปของคณะกรรมการกลาง CPC และสำนักงานทั่วไปของสภาแห่งรัฐ (2016) ออกระบบตัวบ่งชี้การพัฒนาสีเขียวคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ (2020) ประกาศระบบดัชนีการประเมินการก่อสร้างของจีนที่สวยงามและแผนการดำเนินงาน

หลักการคัดเลือกระบบดัชนีการประเมินผล Jingzhu Z. (1991) หยิบยกหลักการ 7 ประการในการจัดทำระบบดัชนีการประเมินผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ความเป็นวิทยาศาสตร์ ความเป็นไปได้ ความเป็นอิสระ ความครบถ้วน ความเรียบง่าย ลำดับชั้น และความมั่นคง

Anderson V. (1992) เสนอหลักการเจ็ดประการในการเลือกดัชนี ได้แก่ การเข้าถึง ความเข้าใจ การวัด ความสำคัญ ความพร้อมใช้งาน การเปรียบเทียบได้ และความเป็นสากลของตัวบ่งชี้

7.ประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้ 2 แนวคิดที่นำมาใช้โดยทั่วไปคือ

7.1 SWOT Analysis คือแนวคิดของ Albert Humphrey ซึ่งเป็นแนวคิดวิเคราะห์แบบหนึ่งของกรอบคิดการทำธุรกิจที่ได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จักวงกว้างในแวดวงนักการตลาด โดยส่วนมากในวงวิชาการนำมาวิเคราะห์ถึงการประเมินเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้ SWOT คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค Mandala Team. (2024)

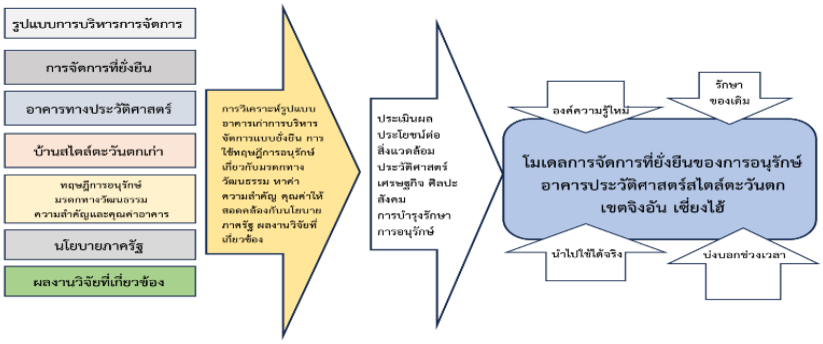
7.2 PEST Analysis คือเครื่องมือที่ใช้สาหรับการวิเคราะห์ รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน ประกอบด้วย P –Politic : ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง E –Economic : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ S –Social : ปัจจัยทางสภาพสังคม และสุดท้าย T –Technology : ปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2022)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวคิดทั้งสองส่วนผู้วิจัยนำไปประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพิ่มเติม ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ผลจากการวิเคราะห์ครอบคลุมวงกว้างในเรื่องที่เกี่ยวเนื่องทั้งหมด ทำให้การวิจัยเกิดการแม่นยำเที่ยงตรงมากขึ้น

8. ประเด็นเรื่องนโยบายภาครัฐ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากสถาบันวิจัยมรดกวัฒนธรรมจีน Fu Qingyuan เรื่องการคุ้มครองอาคารมรดก สรุปได้ดังนี้ โบราณวัตถุทางวัฒนธรรมนั้นสมาคมเทคโนโลยีการคุ้มครองของจีน โดยการสนับสนุนและคำแนะนำของสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติและหน่วยงานบริหารมรดกทางวัฒนธรรมของรัฐ ได้มีส่วนร่วมในความพยายามในการบำรุงรักษาการคุ้มครอง และ มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปกป้องอาคารมรดกทางวัฒนธรรม Fu Qingyuan (2019)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : researcher

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผสมเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกพื้นที่การศึกษาผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ เนื่องจากเป็นเขตที่ตั้งของอาคารเก่า สไตล์ตะวันตกตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก เหมาะสมในการศึกษาเปรียบเทียบ รูปแบบของอาคาร ประวัติความเป็นมาทางศิลปวัฒนธรรม เป็นทรัพยากรทางมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า และยังมีนักวิชาการ ข้อมูลพื้นฐานอันเป็นประโยชน์เหมาะต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. ด้านประชากรกลุ่มที่ใช้ในการศึกษา จำแนกออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

2.1 กลุ่มผู้ถือกรรมสิทธิ์ เจ้าของทายาท

2.2 กลุ่มผู้ดูแลรับผิดชอบ อาจเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน

2.3 กลุ่มสถาบันการเงิน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2.4 กลุ่มนักวิชาการหรือผู้มีอาชีพด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม วิศวกร อาคาร ด้านภูมิสถาปัตยกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง

2.5 กลุ่มนักอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์

2.6 กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือผู้อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ศึกษาโดยรอบ

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน มีลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ สภาพปัจจุบันของพื้นที่ รูปแบบต่าง ๆ ของอาคารเก่า ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคำสำคัญในการศึกษา เรื่อง การจัดการที่ยั่งยืน การอนุรักษ์อาคารทางประวัติศาสตร์ นโยบาย เป็นต้น ข้อมูลพื้นฐานนี้จะสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อแรกได้ ส่วนข้อมูลวรรณกรรม จะตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สองโดยลำดับเราจะได้ความสำคัญคุณค่าของอาคารเก่าที่จะนำไปสู่การค้นหารูปแบบในวัตถุประสงค์ข้อที่สามต่อไป

3.2 วางแผนการจัดการข้อมูล ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบปลายเปิดและปลายปิด และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือก่อนดำเนินการใช้เครื่องมือ

3.3 ดำเนินการลงพื้นที่ และพบกลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มศึกษาเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ จะได้ข้อมูลนี้สนับสนุนเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป โดยนำไปรวมกับกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ชัดเจนขึ้น

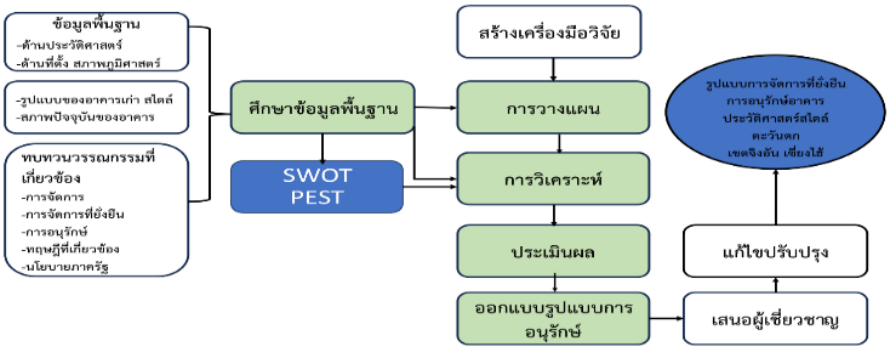
3.4 วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล นำผลจากการศึกษาพื้นฐาน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่การสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎี SWOT, การวิเคราะห์ PEST, วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาเรื่องนี้ การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากการสัมภาษณ์จาก นักวิชาการอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับงานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นักอนุรักษ์อาคารทางประวัติศาสตร์ ผู้ประกอบอาชีพทางสถาปัตยกรรม นักออกแบบภูมิทัศน์ นักท่องเที่ยว แบ่งการสัมภาษณ์เป็นสองด้าน ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และด้านความรู้ความเข้าใจ การอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ด้านละ 5 คน เครื่องมือนี้จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับมีค่าความหมายตัวอย่างดังนี้ 4 หมายถึงสำคัญมาก 3 หมายถึงความสำคัญปานกลาง 2 หมายถึงความสำคัญน้อย 1 หมายถึงความสำคัญน้อยที่สุด 0 หมายถึงไม่มีความสำคัญ เป็นต้น

3.5 ขั้นดำเนินการประเมินผลและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการอนุรักษ์ อาคารเก่าสไตล์ยุโรป เขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้

3.6 ขั้นนำเสนอเขียนรายงานการวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 2 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ที่มา : researcher

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 ข้อดังนี้

1. ศึกษาประวัติและสภาพปัจจุบันของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ จากการสืบค้นทางเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับอาคารในพื้นที่ศึกษา ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของบ้านสไตล์ตะวันตก มีความเป็นมาจากคนในภูมิภาคตะวันตก (ประเทศทางยุโรป) ได้เข้ามาอยู่อาศัยและมีช่างชาวยุโรปและชาวพื้นเมืองได้ร่วมกันสร้างอาคาร การกระจายและการจัดวางเชิงพื้นที่ของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ๆ สภาพปัจจุบันพบว่าอาคารบางหลังมีการปรับพื้นที่ใช้สอยดัดแปลงให้เข้ากับปัจจุบัน มีการเปลี่ยนเจ้าของเก่าเป็นเจ้าของใหม่ และยังพบว่ามีทายาทของเจ้าของรุ่นแรกเดินทางกลับมาเพื่อที่จะขอซื้อกลับจากเจ้าของใหม่ อาคารมีรูปแบบที่ไม่เหมือนกัน แต่เป็นสไตล์ตะวันตก

2. วิเคราะห์การจัดการอย่างยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ ประเด็น ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทฤษฎีการอนุรักษ์ การปกป้องรักษา การหาคุณค่าความสำคัญ นโยบายภาครัฐ การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ยั่งยืน ด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จึงสามารถค้นพบประสบการณ์และบทเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลอ้างอิงและแรงบันดาลใจในการปกป้องบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ การกำหนดแนวคิดและทิศทางในการคุ้มครองจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยหลายประการอย่างครอบคลุม รวมถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความต้องการทางสังคม และความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ สร้างระบบการประเมินที่ครอบคลุมสำหรับการป้องกันและการต่ออายุอาคารทางประวัติศาสตร์ เช่น บ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้

ขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนหาความสำคัญ และระบุมูลค่าของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ มีบทบาทเชื่อมโยงในงานคุ้มครองทั้งหมด และเป็นขั้นตอนที่จำเป็นในการกำหนดแผนการคุ้มครองและต่ออายุที่ยั่งยืน สร้างระบบดัชนีการประเมินผล ระบบดัชนีการประเมินผลถือเป็นแกนหลักของ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ระบบการประเมิน ซึ่งใช้ในการวัดปริมาณและวัดด้านต่าง ๆ ของการป้องกันและการต่ออายุบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ระบบดัชนีการประเมินควรพิจารณาปัจจัยหลายประการอย่างครอบคลุม เช่น คุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ความยั่งยืน ฯลฯ เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการประเมินมีความครอบคลุมและเป็นวิทยาศาสตร์ กระบวนการนี้ต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เช่น ความสำคัญของการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม รูปแบบสถาปัตยกรรมและลักษณะของบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เป็นต้น ขณะเดียวกันระบบการประเมินควรคำนึงถึงผลกระทบด้วย ของการคุ้มครองและการต่ออายุบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในด้านการพัฒนาเมือง มรดกทางวัฒนธรรม ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ฯลฯ เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินที่ครอบคลุมมีความครอบคลุมและเป็นวิทยาศาสตร์ ด้วยการสร้างระบบการประเมินที่ครอบคลุม จึงสามารถประเมินการป้องกันและการต่ออายุอาคารเก่าแก่ เช่น บ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ ได้อย่างครอบคลุม โดยให้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคำแนะนำสำหรับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง ระบบการประเมินนี้ไม่เพียงแต่ช่วยปกป้องและสืบทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมของอาคารทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความก้าวหน้าที่ราบรื่นของการพัฒนาที่ยั่งยืนของเมือง ตลอดจนการปกป้องและการต่ออายุของประวัติศาสตร์

3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการอย่างยั่งยืนเพื่อการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ จากการศึกษาในการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ในวัตถุประสงค์ข้อที่สอง พบว่ามีความสำคัญที่จะต้องพัฒนารูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนสำหรับการปกป้องและการต่ออายุอาคารเก่าแก่ เช่น บ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ มีข้อที่จะต้องจัดทำรูปแบบหลักการสำคัญอยู่ เรื่องที่จะทำให้การอนุรักษ์สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ พัฒนาแผนงานให้ครอบคลุมทุกเรื่องและมากที่สุด อาจแบ่งเป็นระยะดำเนินการแต่ละช่วงเวลาได้ (เสริมสร้างการสนับสนุนนโยบายตามนโยบายของรัฐ ของชุมชนเช่นนโยบายเขตอาคารเก่าวัฒนธรรมแบบตะวันตก ย่านเมืองเก่า ชุมชนเก่า (มีความหลากหลาย การระดมทุน เนื่องจากการอนุรักษ์อาคารแต่ละหลังต้องใช้งบประมาณสูง เพราะวัสดุโครงสร้างเดิมหายาก การปรับโครงสร้างภายในตกแต่งภายในต้องใช้เงินทุน ใช้นักออกแบบผู้มีความรู้เฉพาะทาง (การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมพบว่าต้องเปิดโอกาสให้บุคคลภายในมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม (สร้างกลไกลการติดตามและประเมินผล นักจัดการจะต้องสร้างแบบการติดตามประเมินผลรวมทั้งจะต้องมีการเก็บข้อมูลเป็นระบบวิชาการ การขึ้นทะเบียนระดับเมือง ประเทศ เป็นลำดับ (พบว่าเมื่อมีการจัดการอนุรักษ์อาคารเก่าแล้ว ต้องนำแนวคิดสีเขียว การลดคาร์บอนต่ำ การลดโลกร้อน จากมาตรการข้างต้น จะทำให้สามารถสร้างรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนเพื่อส่งเสริมระยะยาวและการพัฒนาอย่างมั่นคงในการปกป้องและการต่ออายุอาคารประวัติศาสตร์ เช่นกรณีบ้านสไตล์ตะวันตกเก่าในเขตจิงอัน เซี่ยงไฮ้ รูปแบบการจัดการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมของอาคารประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังบรรลุวงจรอันดีงามของการพัฒนาที่ยั่งยืนของเมืองและมรดกทางวัฒนธรรมอีกด้วย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ – บ้านสไตล์ตะวันตกเก่า ในเขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์ศึกษาประวัติและสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์การจัดการอย่างยั่งยืนของการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทฤษฎีการอนุรักษ์การปกป้องรักษา การหาคุณค่าความสำคัญ นโยบายภาครัฐ การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ยั่งยืนและเพื่อเสนอรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนเพื่อการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ผลจากการศึกษาทั้งสามส่วนพบว่าอาคารเก่าในพื้นที่มีทั้งอาคารที่เป็นรูปแบบวิคตอเรียน และรูปแบบเอ็ดเวิร์ด มีลานนอกบ้านที่มีการผสมผสานแบบพื้นถิ่น ล้วนเป็นอาคารที่สะท้อนรูปแบบทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงคุณค่าสำคัญ 4 ประเด็นหลัก แสดงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความทรงจำ คุณค่าทางศิลปะ คุณค่าใหม่ทางจิตวิญญาณ สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการนำอาคารกลับมาใช้ใหม่ ทฤษฎีการป้องกัน ทฤษฎีการอนุรักษ์ตามแนวคิดสากลของ UNESCO และสอดคล้องกับนโยบายสถาบันวิจัยมรดกวัฒนธรรมจีน วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์จากนักวิชาการ เพื่อประเมินหาความสำคัญของอาคารประวัติศาสตร์ และใช้แนวคิดวิเคราะห์ตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ คือแนวคิด SWTO และ PEST มาสนับสนุนผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม จากนั้นได้สังเคราะห์การประเมินผลการจัดการที่ยั่งยืน แนวปฏิบัติในการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ป้องกันและการนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดความยั่งยืน ได้ผลลัพธ์รูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนในพื้นที่เขตจิงอัน เมืองเซี่ยงไฮ้ เป็นรูปแบบเฉพาะพื้นถิ่นเขตจิงอัน และเป็นประโยชน์กับพื้นที่อื่น ๆ ที่จะรักษาสมบัติของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลที่ได้จากรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนในการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ เขตจิงอัน จะเป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลในพื้นที่ กลุ่มเจ้าของอาคารเก่า หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาไปใช้เพื่อการอนุรักษ์ที่จะสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม

ส่วนการวิจัยครั้งต่อไปในอนาคตผู้วิจัยขอเสนอแนะ ประเด็นการวิจัยเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดการจัดการที่ดีขึ้นครอบคลุมปัจจัยอื่น ๆ มากขึ้น คือ

1. วิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสร้างกลไกระยะยาวสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ผลกระทบเฉพาะของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อประสิทธิผลของการปกป้องบ้านสไตล์ตะวันตกแบบเก่า การวิจัยสามารถสำรวจแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและความท้าทายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปกป้องอาคารประวัติศาสตร์ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์กรณีการสำรวจเชิงปริมาณ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตอบสนองต่อข้อบกพร่องของระบบการประเมินที่มีอยู่สำหรับอาคารทางประวัติศาสตร์

2. การวิจัยเพิ่มการมุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบการประเมินทางวิทยาศาสตร์และครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับตัวชี้วัดการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจในความเป็นวิทยาศาสตร์ ความเป็นระบบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

และความสามารถในการปฏิบัติงาน ใช้วิธีการประเมินผลใหม่ ๆ เช่น เทคนิคการประเมินโดยใช้ข้อมูลขนาดใหญ่และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อปรับปรุงความแม่นยำและประสิทธิภาพของการประเมิน

3. การวิจัยเพิ่มเติมถึงวิธีการผสมผสานอาคารสีเขียวและเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ พัฒนารูปแบบธุรกิจใหม่ และสร้างกลไกการจัดการและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

4. การวิจัยในเรื่องบทบาทและโอกาสของความร่วมมือแบบสหวิทยาการและระหว่างประเทศในการปกป้องบ้านสไตล์ตะวันตกเก่า

เอกสารอ้างอิง

ซุน เสี่ยว.(2560). **อาคารเก่าแก่เกือบศตวรรษถูกทุบทำลายในเซี่ยงไฮ้** สืบค้น 8 ตุลาคม 2566 จาก http://www.ws.cgtn.com

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2565). **การจัดการความรู้ “PESTEL Analysis : เครื่องมือในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก.** สืบค้น 5 มีนาคม 2566 http://www.ubu.ac.th

นิคม มูสิกะคามะและคณะ. (2532)**. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี.** กรุงเทพฯ: บริษัท หิรัญพัฒน์ จำกัด.

Agamuthu P. (2008). Challenges in sustainable management of construction and demolition waste**. Waste Manage**, (26), 491-2.

Anderson V. (1992). Alternative Economic Indicators**. Environmental Values**, 87-8.

Bernard M. Feilden CZ. (1986). European Concepts on the Protection of Cultural Relics and Buildings. **world architecture**, (3),8-10.

Chang Qing, (2009). Critique of the “Authenticity” of Historical Architecture Restoration**. Time Architecture**, (3),118-21.

Derek Latham. (2000). **Creative Re-use of Building.** New York: Routledge.

Fu Qingyuan. (2019)**. China Association Conservation Technology of Cultural Heritage**. Retrieved 29 April 2023, from actch.org.cn.

Fu Yong ZY. (2023).Reflection on the Authenticity of Historical Architecture Protection Based on Value Presentation: Taking the Renovation Design of Zhang Ailing's Former Residence at 85 Kang ding East Road, Shanghai as an Example. **Architectural Heritage**, (2),140-9.

Jianli X. (2012). Review and prospect of urban cultural heritage management under the 30-year historical and cultural city system**. urban planning forum**, 111-8.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Jingzhu Z. (1991). Theoretical Analysis of Sustainable Development (Continued)**. ecological economy**, 6-10.

Kirkegaard M. (2024). normative, Inclusive and Transparent Planning Methods for Sustainable Heritage Management. **International Journal of Social and Business Sciences**,4, 302-6.

Kui W. (2011). **Research on the Protection and Reuse Model of Modern Garden Villa in Xuhui District, Shanghai**: Shanghai Jiao Tong University.

Lihui S. (2023). A Study on the Quality Management Model for the Renovation and Renewal of Historical Buildings: A Case Study of the Zhangyuan Historical Area in Shanghai**.** Shanghai Quality, 50-3.

Mandala Team. (2024) **SWOT Analysis** Retrieved 29 April 2023, from https://blog.mandalasystem.com/th/swot- analysis.

Mathew Dennis OHR, Kinnane Oliver. (2023). Historic buildings to Positive Energy Buildings: a trilemma between energy efficiency, lifecycle carbon and architecture conservation. **Journal of Physics: Conference Series**, pp.1.

Morandotti MB, Daniela Cinieri, (2013). **Valentina. The sustainable management of the historical buildings.** Central Europe.

Pushpitha Kalutara GZ, Sujeeva Setunge, Ron Wakefield. (2017). **Factors that influence Australian community buildings' sustainable management.** Engineering, Construction and Architectural Management.

Rangelova FT, Marina. (2015). Structural Preservation–priority of the Sustainable Management of Bulgarian Cultural and Historical Heritage Buildings. **Journal of Civil Engineering and Architecture**,9, 497-505.

Riegl A. (1982). The modern cult of monuments: its character and its origin. **Oppositions**. 25, 20-51.

Song Gang YC. (2013). Further Study on the Value Evaluation System of Modern and Contemporary Architectural Heritage. **Journal of Architecture**, 198-201**.**

Xinhua Silkroad Database. (2022).**Profile Jingan**. Retrieved 2 April 2023, from https://en.imsilkroad.com/p/325852.html.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Yang Chen JX, Li Yingchun. (2023). Difficulties and Countermeasures for the Protection and Renewal of Residential Historical Buildings from the Perspective of "Living Heritage": Taking Shanghai Lane and Workers' New Village as Examples. **Housing Science**, (10), 1-7.

Zhihua C. (2008). Collection of Cultural Relics and Architecture Protection Articles. **Jiangxi Education Publishing House**, 236.

Zhao Yan LW, Qi Haocong. (2013). Research on the Reuse of Historical Buildings Based on Planning Practice: A Case Study of Chicago, USA. Urban Studies, (2),18-22.

Zhaqun. (2000). Assessment of the Usability of Architectural Heritage**. Journal of Architecture**, 48-51.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจ ศึกษากรณี: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

The Independence of Local Government Organizations in Providing Public Services According to the Principles of Decentralization. Case Study: Local Administrative Organizations in Songkhla Province

วีณา สุวรรณโณ
เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Wena Suwanno
Krirkkiat Thipchai
Faculty of Law Thaksin University
Faculty of Law Ubon Ratchathani Rajabhat University
Email: tonkroekkiat@gmail.com

วันที่รับบทความ: 24 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 28 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 2 กรกฎาคม 2567
Received: May 24, 2024; Revised: June 28, 2024; Accepted: July 2, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และ2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้มีความเป็นอิสระตามหลักการกระจายอำนาจ

บทความวิจัยฉบับนี้มีการออกแบบการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดระเบียบวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมโดยพิจารณาในภาพรวมและมีความเฉพาะในแต่ละบริบท เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการวิจัยภาคสนาม (Field research) โดยการเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง จำนวน 11 คน พื้นที่ดำเนินการวิจัย คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการจัดการข้อมูล 1) การจัดระเบียบข้อมูล 2) การแสดงข้อมูล และ 3) การหาข้อสรุป

ผลการวิจัย ปัญหา อุปสรรคและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลายังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ 2) ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาถูกแทรกแซงด้วยนโยบายและหนังสือเวียน และ 3)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางคนไม่กล้าตัดสินใจและไม่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทยต้องตระหนักว่ามีอำนาจกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช่อำนาจบังคับบัญชา เห็นควรให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นลดจำนวนการส่งหนังสือแจ้งเวียนที่องค์กรปกครองท้องถิ่นทราบว่าต้องดำเนินการอยู่แล้ว เห็นควรให้มีกฎหมายกำหนดหน่วยงานที่ช่วยวางแผนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; อำนาจกำกับดูแล; บริการสาธารณะ

Abstract

The purposes of this research article are twofold: 1) examine the issues, regulations, and obstacles that affect the ability of local government organizations in Songkhla Province to provide public services independently in accordance with the principles of decentralization; and 2) provide recommendations for how local government organizations in Songkhla Province can create independent public services in accordance with the principles of decentralization.

This research article describes the process of acquiring and analyzing data using qualitative phenomenological research methods. To understand social phenomena, one must consider them holistically and within their specific context. This falls under qualitative research, where the research tools employed include documentary research and field research. By collecting data from primary informants, gathering in-depth information through direct interviews with 11 individuals. The research is conducted within the context of local government organizations in Songkhla province. The data analysis process involves data management and is carried out as follows: 1) Data Organization 2) Data Presentation 3) Finding conclusions

The results of the research, problems, obstacles, and laws related to independence in the provision of public services according to the principles of decentralization of local government organizations in Songkhla Province, found that 1) Local government organizations in Songkhla Province still lack independence in providing services. Providing public services 2) In the provision of public services of local government organizations in Songkhla province, there is interference with policies and circulars, and 3) some officials under local government organizations do not dare to make decisions and do not have the expertise to perform their duties. There are recommendations include: The Ministry of Interior should recognize that its authority oversees local government organizations, rather than being a commanding authority. The Department should promote local

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

government by reducing the number of unnecessary circulars sent to local government organizations and consider that some matters have been resolved. It is advisable to have a law specifying the units that assist in budget planning for local government organizations.

Keywords: Local government organization; Supervision Authority; Public service

บทนำ

การจัดทำบริการสาธารณะของประเทศไทยในช่วงก่อนรัชสมัยของพระสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ยังเป็นภารกิจของราชการส่วนกลางเนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ต่อมา เมื่อพระสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ขึ้นครองราชย์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดตั้งจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครขึ้น เป็นสุขาภิบาลท้องถิ่นแห่งแรกของประเทศไทย (เจษฎา ทองขาว, 2561 : 82 - 89) ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการ เป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 โดยในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 (ปัจจุบันใช้ พรบ.เทศบาล พ.ศ.2496) จนกระทั่งถึงปี 2500 จึงได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลบางแห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล แต่การจัดตั้งเทศบาล และสุขาภิบาลก็ยังไม่ทั่วถึง ส่วนใหญ่จึงคงอยู่ภายใต้การปกครองส่วนภูมิภาค ดังนั้น เพื่อแก้ความเหลื่อมล้ำในการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลกับท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตดังกล่าว จึงได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ ส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตพื้นที่จังหวัดนอกเขตเทศบาล และเขตสุขาภิบาล

ต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎหมายการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 (ปัจจุบัน พ.ศ. 2528) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 (ปัจจุบัน พ.ศ. 2542) และในปี พ.ศ.2537 ก็ได้มีการปรับปรุงการบริหารส่วนท้องถิ่นในส่วนพื้นที่ เกิดองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งนับว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เล็กและใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด (สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย, 2564) ในปัจจุบันมีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย จำนวน 7,850 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) และจังหวัดสงขลา จำนวน 141 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, 2564) ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76 แห่ง
2	เทศบาล	2,472 แห่ง
3	เทศบาลนคร	30 แห่ง
4	เทศบาลเมือง	195 แห่ง
5	เทศบาลตำบล	2,247 แห่ง
6	องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300 แห่ง
7	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ	2 แห่ง
	รวมทั้งสิ้น	**7,850 แห่ง**

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1 แห่ง
2	เทศบาลนคร	2 แห่ง
3	เทศบาลเมือง	11 แห่ง
4	เทศบาลตำบล	35 แห่ง
5	องค์การบริหารส่วนตำบล	92 แห่ง
6	รวมทั้งสิ้น	141 แห่ง

บริการสาธารณะที่จัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง บริการสาธารณะบางอย่างที่รัฐมอบหมายให้องค์การแห่งราชการส่วนท้องถิ่นจัดการเองเพื่อสนองความต้องการของประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นนั้น ตามหลักการกระจายอำนาจ เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย การก่อสร้างถนนหนทางในหมู่บ้าน เป็นต้น (พรชัย รัศมีแพทย์, 2561 : 34 - 36)

การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ การกำกับดูแลดังกล่าวจึงเป็นการกำกับดูแลภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น จากการวิจัยความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักการกระจายอำนาจ ยังพบปัญหาหลายประการ ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลายังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาถูกแทรกแซงด้วยนโยบายและหนังสือเวียน

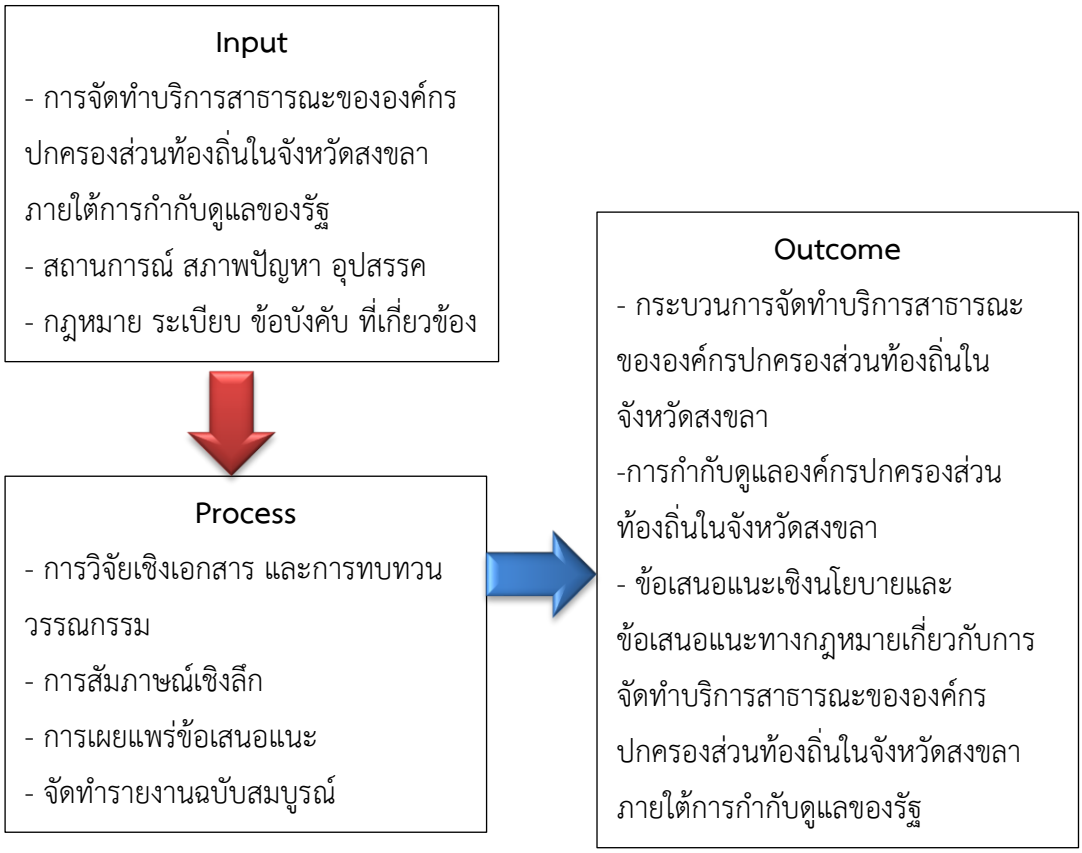
3. เจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางคนไม่กล้าตัดสินใจและไม่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้มีความเป็นอิสระตามหลักการกระจายอำนาจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ การวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม รายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เพื่อศึกษางานวิจัย ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

2. การวิจัยภาคสนาม (Field research) โดยการเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 คน

2.2 นิติกรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 คน

2.3 นักวิชาการ จำนวน 2 คน

2.4 ประชาชนทั่วไปจำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับ การออกแบบการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พื้นที่ดำเนินการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.การออกแบบการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดระเบียบวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมโดยพิจารณาในภาพรวมและมีความเฉพาะในแต่ละบริบท จึงต้องอาศัยการตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายและให้คำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นอันจะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์นั้นอย่างชัดเจน การออกแบบวิธีวิจัยประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิจัยดังนี้

1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research) การรวบรวมข้อมูลเป็นประเภทเอกสารและประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งเอกสารที่เป็นแนวคิดและทฤษฎี ตำราและบทความ และระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.2 การวิจัยภาคสนาม (Field research) การวิจัยภาคสนาม เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ คือ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะ กรณีศึกษา: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร นิติกรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการและประชาชนทั่วไป โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะ และอุปสรรคในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และดำเนินการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์ ณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เลือกไป หรือประชุมทางไกล (Video Conference) หรือการใช้โทรศัพท์ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 11 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน

2) นิติกร จำนวน 4 คน

3) นักวิชาการ จำนวน 2 คน

4) ประชาชนทั่วไป 2 คน

2.พื้นที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลเมืองเขารูปช้าง เทศบาลตำบลระโนด องค์การบริหารส่วนตำบลปริก

3.ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเก็บกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยโดยกลุ่มตัวอย่างน้อยจำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นิติกร นักวิชาการและประชาชนทั่วไป ทั้งนี้การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวโดยตรง

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการจัดการข้อมูลเพื่อทำให้ข้อมูลมีความหมายขึ้นมาเป็นการตีความและการหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูลซึ่งสามารถดำเนินการโดย

4.1 การจัดระเบียบข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำการจัดระเบียบข้อมูลทางกายภาพเพื่อให้เกิดความสะดวกและถูกต้องในการใช้ข้อมูล โดยดำเนินการถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วยการเขียนบันทึกพร้อมสรุปข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบแยกประเภทตามแหล่งที่มาของข้อมูล และดำเนินการจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูลผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือประเภท โดยใช้เกณฑ์ตามคุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีอยู่ร่วมกันเป็นตัวจำแนก เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการหารูปแบบและหาความหมาย

4.2 การแสดงข้อมูล นำข้อมูลที่ได้รับเป็นประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ประกอบด้วยสภาพปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

และนำเสนอในลักษณะของการบรรยายเป็นพื้นฐานสำคัญในการได้มาซึ่งแบบแผนของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและหาข้อสรุป

4.3 การหาข้อสรุป ภายหลังการให้ข้อมูลอย่างเป็นระบบและจัดแสดงอย่างดีโดยสามารถอธิบายเรื่องราวที่ทำการศึกษาได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงดำเนินการในขั้นต่อไป คือหาข้อสรุปตีความและตรวจสอบข้อสรุปและสิ่งที่ตีความนั้นว่าสิ่งที่ตีความถูกต้องเพียงใดโดยดำเนินการดังนี้

4.3.1 หาข้อสรุปโดยทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาสาระสำคัญแบบแผนความสัมพันธ์ของข้อมูลซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการมองหาแบบแผนหรือประเด็นสำคัญของข้อมูลผ่านวิธีการจัดกลุ่มหรือจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ที่แต่ละประเด็นมีต่อกัน ร่วมกับการใช้วิธีหาความเหมือนหรือความแตกต่างของเรื่องที่วิเคราะห์เชื่อมโยงหลักฐานอย่างมีเหตุผล โดยดำเนินการจำแนกตามแหล่งที่มาของข้อมูลนำไปสู่การสร้างข้อสรุปที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีหลักฐานข้อมูลยืนยันได้

4.3.2 การตีความเพื่อนำเสนอข้อค้นพบหรือสาระสำคัญจากการศึกษา ปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลายังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ

ปัญหาความเป็นอิสระในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลามีปัญหาหลายประการ ดังนี้

1.1 การไม่มีความเป็นอิสระจากขั้นตอนการจัดทำบริการสาธารณะที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายลำดับรองที่ออกโดยกระทรวงมหาดไทย

ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งรวมถึงจังหวัดสงขลานั้น จากการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเป็นของตนเองในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยการใช้งบประมาณดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้จัดทำขึ้น ในการเสนอโครงการเข้าสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการนั้นเป็นกระบวนการภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง แต่ในการจัดโครงการนั้นจะต้องมีการใช้งบประมาณ กระทรวงมหาดไทยจึงได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายออกกฎหมายลำดับรองเพื่อให้องค์กรท้องถิ่นดำเนินการตามโดยมีตัวอย่างกฎหมายลำดับรอง ดังนี้

(1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566

ระเบียบดังกล่าวกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน รวมถึงการตรวจสอบเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด ผู้วิจัยเห็นว่า ระเบียบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ดังกล่าวกระทบกับความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะทำให้การจัดทำบริการสาธารณะเกิดความล่าช้าและส่งผลต่อเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ว่าจะดำเนินการผิดระเบียบดังกล่าวหรือไม่ ดังนั้น หลักการกระจายอำนาจมุ่งให้การใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะมีความคล่องตัวมากกว่าการใช้งบประมาณของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค การออกระเบียบดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2563

ข้อ 34 ของระเบียบดังกล่าวกำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจ่ายเงิน หรือก่อหนี้ผูกพันได้ตามข้อความที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้ ต้องมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้จ่าย และมีเงินรายได้เพียงพอที่จะเบิกจ่ายได้

ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อ 34 ของระเบียบดังกล่าว กำหนดให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายเงิน หรือก่อหนี้ผูกพันได้ตามข้อความที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทยนั้นเป็นลักษณะของการอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาไม่ใช่อำนาจกำกับดูแล จึงไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ

1.2 การไม่มีงบประมาณในการจัดทำบริการสาธารณะที่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะตามแผนและงบประมาณที่มีอยู่ในบางครั้งมีงบประมาณที่ไม่เพียงพอจึงไม่สามารถดำเนินโครงการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้ บางครั้งได้งบประมาณจากราชการส่วนกลางมาแต่งบประมาณดังกล่าวนั้นต้องใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ได้งบประมาณมาเพื่อก่อสร้างถนนแต่ในความเป็นจริงแล้วถนนยังสามารถใช้งานได้อยู่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องก่อสร้างแต่อย่างใด

1.3 ปัญหาการจัดทำบริการสาธารณะที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะตามแผนและงบประมาณที่มีอยู่ ในบางครั้งมีงบประมาณที่ไม่เพียงพอจึงไม่สามารถดำเนินโครงการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้ บางครั้งได้งบประมาณที่เรียกว่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจากราชการส่วนกลางมาแต่งบประมาณดังกล่าวนั้นต้องใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ได้งบประมาณมาเพื่อก่อสร้างถนนแต่ในความเป็นจริงแล้วถนนยังสามารถใช้งานได้อยู่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องก่อสร้างแต่อย่างใด

1.4 ปัญหาการขอใช้พื้นที่ส่วนราชการอื่นในการจัดทำบริการสาธารณะ

ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องประสานขออนุญาตส่วนราชการอื่นในการขอใช้พื้นที่เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ มีบางกรณีที่ส่วนราชการอื่นไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่ อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้งบประมาณของตนเองในการดำเนินการซึ่งอาจไม่เพียงพอ จึงส่งผลต่อการจัดทำ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บริการสาธารณะเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการแก้ปัญหาน้ำท่วมโดยการทำท่อระบายน้ำแต่พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ของหน่วยงานรัฐอื่น ๆ จึงได้ดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่ในการทำโครงการไปแล้วปรากฏว่าได้รับการปฏิเสธ จึงไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาน้ำท่วมได้

2. ปัญหาในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาถูกแทรกแซงด้วยนโยบายและหนังสือเวียนที่มีลักษณะสั่งการ

2.1 ปัญหาการรับมอบนโยบายจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตาม

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยลักษณะในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการตามกฎหมายจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการตามกฎหมายอื่นและการดำเนินการ ตามนโยบายของรัฐบาลจากการวิจัยพบว่ามีตัวอย่างนโยบายที่กระทรวงมหาดไทยได้มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาปฏิบัติตามโดยผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนี้

(1) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนที่สุดที่ มท 0816.4/ว610 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เรื่อง นโยบายของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการส่งเสริม “รำวงมหาดไทยเพื่อคนไทย” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดขอความร่วมมือจังหวัดดำเนินการ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้จัดทำคลิปประกวดวิดีโอรำวงมาตรฐานประกอบเพลงรำวงมหาดไทยเพื่อคนไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับปฐมวัย (โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด ดำเนินการตามแนวทางการบูรณาการกิจกรรม "รำวงมหาดไทยเพื่อคนไทย"

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถดำเนินการโดยการใช้งบประมาณของตนเองได้ นโยบายดังกล่าวจึงเป็นการสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแม้ในหนังสือเวียนจะใช้คำว่าให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประชาสัมพันธ์และเชิญชวนก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นที่ต้องดำเนินการตาม จึงกระทบต่อความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) หนังสือกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0930.3/ว 2050 ลงวันที่ 7 เมษายน 2558 เรื่อง ขอความร่วมมือการดำเนินการบริหารงานห้องน้ำในสถานีขนส่งผู้โดยสารตามนโยบายรัฐบาล ลงนามโดยปลัดกระทรวงมหาดไทย ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด ให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหางบประมาณท้องถิ่นเพื่อจ้างเหมาทำความสะอาดห้องน้ำและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมดำเนินการควบคุม ดูแล การดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กรมการขนส่งทางบกกำหนด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

นโยบายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับถ่ายโอนสถานีขนส่งผู้โดยสารให้บริหารจัดการผู้วิจัยมีความเห็นว่า นโยบายดังกล่าวได้สร้างภาระให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดหางบประมาณเพื่อจ้างเหมาทำความสะอาดห้องน้ำและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องห้องน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของกรมการขนส่งทางบก โดยไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแต่อย่างใด และหน้าที่ดังกล่าวไม่ใช่หน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ

2.2 ปัญหาจากการถูกแทรกแซงให้ดำเนินการตามหนังสือแจ้งเวียนที่มีลักษณะสั่งการ

หนังสือเวียนเป็นหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงมหาดไทยใช้แจ้งผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งให้ดำเนินการตาม มักปรากฏข้อความว่า การสอบถามความเห็น การจัดสรรเงินอุดหนุน การชักซ้อม ขอความร่วมมือ ประชาสัมพันธ์ สำรวจ ขอความอนุเคราะห์ จากการวิจัยพบว่า หนังสือเวียนดังกล่าวมีการแจ้งผ่านเว็ปไซต์ของกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่นเป็นประจำเกือบทุกสัปดาห์ บางสัปดาห์มีการแจ้งเวียนมากกว่า 1 เรื่อง จากการวิจัยพบว่าหนังสือเวียนเป็นหนังสือที่มีลักษณะเป็นเสมือนคำสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามแม้ไม่ปรากฏคำว่า “คำสั่ง” ในหนังสือแจ้งเวียนก็ตาม มักจะปรากฏข้อความในหนังสือว่า การชักซ้อมทำความเข้าใจ ขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์ แจ้งกำชับ แจ้งให้ดำเนินการปฏิบัติตามระเบียบ แจ้งแนวทางในการจัดกิจกรรม เป็นต้น การแจ้งดังกล่าวข้างต้นนั้นจากการวิจัยพบว่า หลายกรณีที่กระทรวงมหาดไทยมีความจำเป็นต้องแจ้งเพราะกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง แต่การมีหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าวยังปรากฏว่ามีการแจ้งบ่อยครั้ง โดยในทางปฏิบัติแล้วบางเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เวลาในการดำเนินการไม่นาน แต่บางเรื่องต้องใช้เวลาในการประสานกับบุคลากรในหน่วยงานรวมถึงอาจกระทบเวลาในการปฏิบัติราชการมากเกินสมควร พิจารณาโดยภาพรวมแล้วผู้วิจัยเห็นว่า กระทรวงมหาดไทยเน้นการแจ้งหนังสือเวียนเพื่อเน้นย้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามโดยไม่คำนึงว่าจะกระทบภาระงานของเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีมากหรือน้อยหรือไม่ และบางเรื่องที่แจ้งเวียนนั้นเป็นเรื่องที่ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้วแต่ก็ยังแจ้งเวียนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าเป็นการแจ้งเวียนที่ซ้ำซ้อนและสร้างความกังวลใจให้กับเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีตัวอย่างหนังสือเวียนที่แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาดำเนินการ ดังนี้

1. หนังสือสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสงขลาที่ สข 0023.3/ ว 2091 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2563 เรื่อง ขอข้อมูลการจัดทำหน้ากากอนามัย ถึงส่วนราชการในจังหวัดสงขลาทั้งสิ้น 212 แห่ง (รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ให้จัดทำหน้ากากอนามัยแจกจ่ายแก่ประชาชนและให้รายงานผลการจัดทำหน้ากากอนามัยด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า หนังสือเวียนดังกล่าวมีลักษณะเป็นการสั่งการจึงขัดกับหลักการกระจายอำนาจเพราะการสั่งการเป็นลักษณะการใช้อำนาจตามหลักการรวมอำนาจ อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ได้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหน้ากากอนามัย ดังนั้น การจัดทำหน้ากากอนามัยเป็นบริการสาธารณะประเภทหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดทำเพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนได้เองตามกำลังความสามารถของตนถึงแม้จะไม่มีการแจ้งเวียนจากจังหวัดสงขลาก็ตาม

2. หนังสือสำนักงานจังหวัดสงขลา ด่วนที่สุดที่ สข 0031/ว 2534 ลงวันที่ 3 เมษายน 2563 เรื่อง ข้อควรปฏิบัติในการบรรพชาจัดงานอุปสมบท งานมงคลสมรส และงานฌาปนกิจศพในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ถึง หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกแห่งประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา และประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ขอให้ส่วนราชการนำแนวปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สำหรับการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งแนวทางและมาตรการรณรงค์เพื่อสืบสานคุณค่าทางวัฒนธรรมเนื่องในประเพณีสงกรานต์ พุทธศักราช 25'65 ภายใต้แนวคิด "สงกรานต์วิถีใหม่ สืบสานวัฒนธรรมไทย " ของกระทรวงวัฒนธรรมไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางในการปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สำหรับการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ ดังกล่าวเพราะโรคดังกล่าวเป็นปัญหาระดับชาติที่ควรยึดแนวทางจากราชการส่วนกลาง อย่างไรก็ตามแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวมีรายละเอียดที่กำหนดมากเกินไปและหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าวลงท้ายว่าเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการเลี่ยงบาลีเพื่อไม่ให้ขัดกับหลักการกระจายอำนาจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้อำนาจกำกับดูแลไม่ใช่อำนาจบังคับบัญชาโดยในทางปฏิบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าว

3. เจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางคนไม่กล้าตัดสินใจและไม่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น นอกจากกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติแล้ว จากการวิจัยพบว่า มีกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบกระทรวง หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาต่อการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ว่าตนจะกระทำผิดกฎหมายหรือกฎหมายลำดับรองฉบับใดหรือไม่

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบไปด้วย ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างหลายคน หลายตำแหน่ง โดยเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งจะมีความเชี่ยวชาญและความสามารถในเฉพาะด้านแตกต่างกันไป จากการวิจัยและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาพบว่ายังมีเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุและจัดซื้อจัดจ้างย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

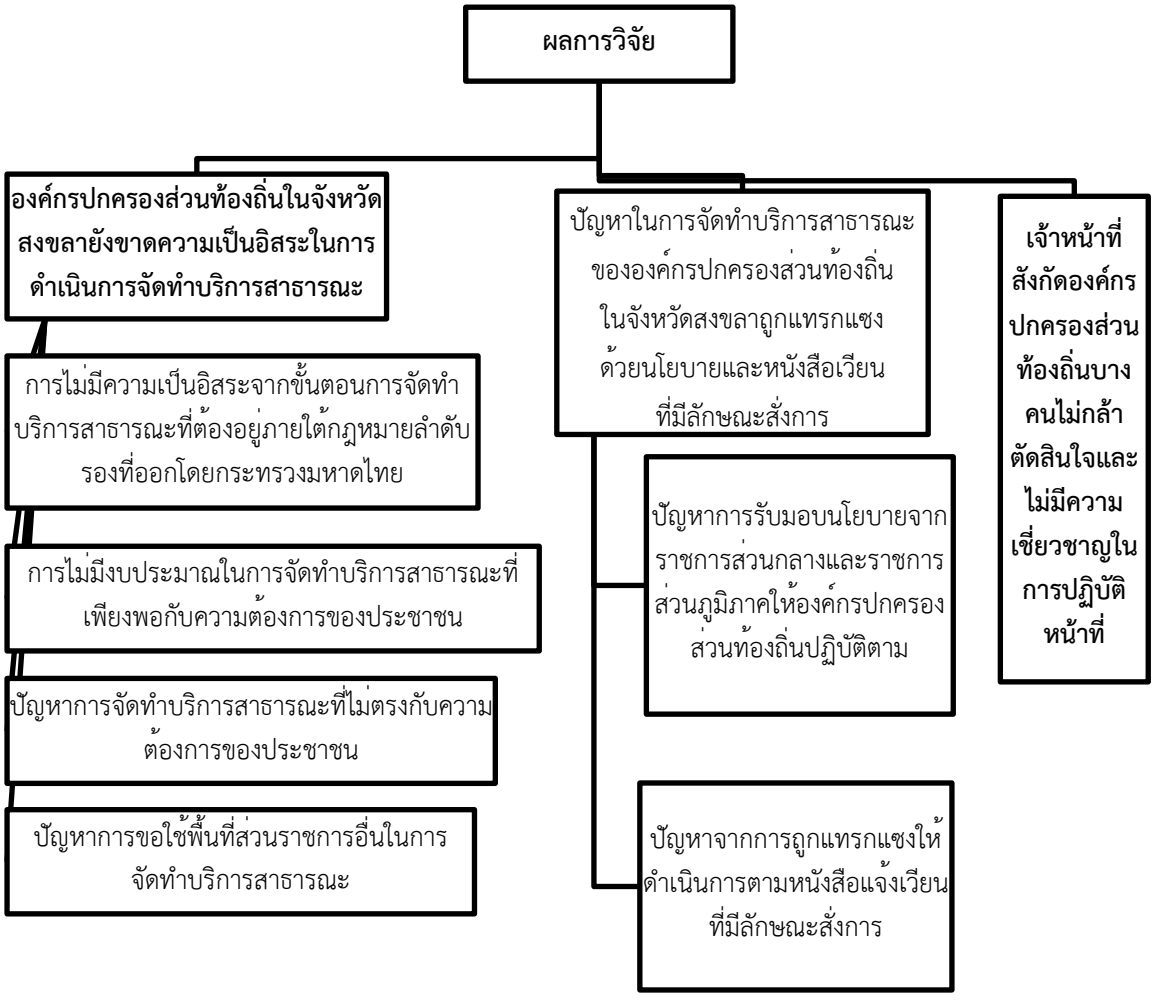
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการวิจัยดังกล่าวนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีดังนี้ 1) กระทรวงมหาดไทยต้องตระหนักว่ามีอำนาจกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช่อำนาจบังคับบัญชา 2) เห็นควรให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นลดจำนวนการส่งหนังสือแจ้งเวียนที่ไม่จำเป็นและที่องค์กรปกครองท้องถิ่นทราบว่าต้องดำเนินการอยู่แล้ว 3) ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละด้านให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายมีดังนี้ 1) เห็นควรให้มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกลาง 1 ชุด ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมา พิจารณาเกี่ยวกับหนังสือแจ้งเวียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแย้งว่าอยู่ในภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้หรือไม่ รวมถึงพิจารณาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของส่วนราชการอื่นว่าสามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวได้หรือไม่ 2) เห็นควรให้มีกฎหมายกำหนดหน่วยงานที่ช่วยวางแผนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจศึกษากรณี: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลามีวัตถุประสงค์เพื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้มีความเป็นอิสระตามหลักการกระจายอำนาจ พบว่า

1. ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลายังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ สอดคล้องกับ (พัสตราภรณ์ เหลืองอิงคะสุต, 2560 : 123) กล่าวว่า การออกระเบียบตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยระเบียบต่าง ๆ ที่ออกมานั้นอาศัยอำนาจตามกฎหมายอันเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือมีฐานอำนาจทางกฎหมายในการออกระเบียบนั้น ๆ แม้จะมีฐานอำนาจในการออกระเบียบแต่กลับขัดแย้งกับหลักการตามรัฐธรรมนูญเช่นกัน คือ ระเบียบนั้น ๆ ได้ให้อำนาจในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังมีการกำหนดให้อาศัยฐานระเบียบของกระทรวงมหาดไทยในการออกกฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้บังคับในการกำกับดูแลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งขัดกับหลักการตามรัฐธรรมนูญที่ว่าการกำกับดูแลจะต้องทำโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเป็นเสมือนการมอบอำนาจช่วงในการกำกับดูแลต่อไปอีกทอดหนึ่งยังกฎของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งขัดแย้งกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับ (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2566 : 297) กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะของท้องถิ่นไม่สามารถทำได้โดยอิสระ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะระเบียบและหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยและการใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีระเบียบการกำหนดไว้ แต่ทว่ากระทรวงมหาดไทยไม่สามารถออกระเบียบให้ครอบคลุมได้ทุกเรื่องทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระในการเบิกจ่าย และการตรวจสอบการทำงานมีความเข้มงวดเกินไป ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถทำงานได้โดยอิสระและไม่กล้าที่จะดำเนินโครงการใด ๆ สอดคล้องกับ (วิทวัส ขุนหนู พรชัย เทพปัญญา และวิทยา ชินบุตร, 2560 : 216 - 219) กล่าวว่า ในด้านการเงินการคลังนั้นรัฐบาลใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาแล้วพบว่า สาเหตุที่งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในชุมชน เกิดจากมีศักยภาพในการหารายได้น้อยเพราะข้อจำกัดด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับรัฐกำหนดฐานรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้แคบและไม่มีความยืดหยุ่นในด้าน การจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เนื่องจากรัฐจัดเก็บและจัดสรรมาให้ จึงจำเป็นต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐที่จัดสรรให้ในทุก ๆ ปี โดยส่วนใหญ่มักจะกำหนดเงื่อนไขของการใช้จ่ายและตั้งชื่อเรียกว่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดโอกาสที่จะนำงบประมาณในส่วนนี้มาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ส่วนในด้านภารกิจและอำนาจหน้าที่นั้น รัฐบาลมักกำหนดภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแฝงมาไว้กับการจัดสรรงบประมาณเฉพาะกิจ แม้จะเป็นภารกิจที่ไม่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่และไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นที่ต้องดำเนินการเนื่องจากเกรงว่าจะขัดคำสั่งรัฐบาลซึ่งจะมีผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในครั้งต่อไป โดยภารกิจที่ดำเนินการดังกล่าวจะคล้ายคลึงกันทั้งประเทศ

ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานดูแลเกี่ยวกับการวางแผนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงจึงแตกต่างกับประเทศญี่ปุ่นโดยประเทศญี่ปุ่นนั้นมีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการวางแผนด้านงบประมาณ จึงไม่สอดคล้องกับ (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, 2563 : 154) กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการวางแผนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ สำนักการคลังสาธารณะของท้องถิ่น (Local Public Finance Bureau) โดยสำนักนี้รับผิดชอบในการจัดทำแผนงานทางด้านการคลังของท้องถิ่นโดยภาพรวม ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีศักยภาพและขีดความสามารถที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดบริการสาธารณะที่จำเป็นสำหรับประชาชนภายในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสวัสดิการสังคม การจัดการศึกษา การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย หรือการบำรุงถนนหนทาง โดยสำนักการคลังสาธารณะของท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องพิจารณาและกำหนดถึงสัดส่วนของภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง ภาษีที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ท้องถิ่น รวมถึงเงินอุดหนุนให้มีความเหมาะสม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพอย่างที่ควรจะเป็น

2. ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาถูกแทรกแซงด้วยนโยบายและหนังสือเวียน สอดคล้องกับ (พัสตราภรณ์ เหลืองอิงคะสุต, 2560 : 128 - 129) กล่าวว่า กระทรวงมหาดไทยได้ทำลายความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการสั่งการในลักษณะนโยบายโดยใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มากกว่าการกำกับดูแล โดยใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดคำสั่งเพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ เช่น หนังสือด่วนที่สุดที่ มท 0808.2/ว 2535 เรื่อง การใช้จ่ายเงินสะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ขององค์กรปกครองท้องถิ่นลงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2561 แจ้งต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นให้พิจารณาใช้จ่ายเงินสะสมเพื่อดำเนินการตามโครงการไทยนิยม เป็นต้น

3. เจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางคนไม่กล้าตัดสินใจและไม่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ (ธนาวุฒิ คำศรีสุข และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, 2565 : 381 - 382) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาหลายด้าน เช่น โครงสร้างการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กระบวนการสรรหาบุคลากร การขาดแคลนบุคลากรและระบบอุปถัมภ์ โดยปัญหาการขาดแคลนบุคลากรนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ในพื้นที่ท่องเที่ยว ห่างไกล มีค่าครองชีพสูง บุคลากรเป็นคนต่างพื้นที่จึงขอย้ายกลับภูมิลำเนาเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

นอกจากนั้นการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีประสิทธิภาพเพราะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานแต่ไม่ได้ถ่ายโอนบุคลากรมาให้ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีน้อยและขาดความชำนาญงาน และยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหลายแห่งประสบปัญหามีตำแหน่งว่างหลายอัตรา บุคลากรต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ นอกเหนือจากหน้าที่หลักจึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงมหาดไทยต้องตระหนักถึงอำนาจที่มีเหนือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นอำนาจกำกับดูแลไม่ใช่อำนาจบังคับบัญชา โดยหลักการแล้วกระทรวงมหาดไทยไม่มีอำนาจในการสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการจัดทำ บริการสาธารณะและไม่ได้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น หากกระทรวงมหาดไทยต้องการมอบนโยบายหรือมีหนังสือแจ้งเวียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตาม เห็นควรให้นโยบายและหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าวจะต้องเป็นนโยบายที่มีความสำคัญระดับชาติหรือมีลักษณะที่ให้ประโยชน์ เช่น การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ การจัดสรรเงินอุดหนุน หรือรับฟังความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น และควรระมัดระวังนโยบายและหนังสือแจ้งเวียนที่สร้างภาระให้กับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากที่สุด

1.2 เนื่องจากในแต่ละสัปดาห์มีหนังสือแจ้งเวียนจากกระทรวงมหาดไทยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบและดำเนินการเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้ลดจำนวนหนังสือแจ้งเวียนที่องค์กรปกครองท้องถิ่นทราบอยู่แล้วรวมถึงหนังสือแจ้งเวียนที่ไม่มีความจำเป็นต้องแจ้งเพื่อเน้นย้ำ เช่น การแจ้งให้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย การแจ้งกำชับแนวทางการดำเนินการบริหารห้องน้ำในสถานีขนส่งผู้โดยสารตามนโยบายรัฐบาล การแจ้งแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตด้านการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

1.3 ควรจัดการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละด้านให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดให้ทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมทั้งออกใบประกาศให้กับผู้ผ่านการอบรม

2. ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

2.1 เห็นควรให้มีบทบัญญัติในกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถโต้แย้งหนังสือเวียนหรือข้อสั่งการใด ๆ ที่ไม่อยู่ในหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงได้

2.2 เห็นควรให้มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกลาง 1 ชุด ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมา พิจารณาเกี่ยวกับหนังสือแจ้งเวียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแย้งว่าอยู่ใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้หรือไม่ รวมถึงพิจารณาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของส่วนราชการอื่นว่าสามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวได้หรือไม่

2.3 เห็นควรให้มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติกำหนดหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการวางแผนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นและเพิ่มเติมการเก็บข้อมูลวิจัยโดยใช้แบบสอบถามประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **สรุปข้อมูล อปท ทั่วประเทศ** (ข้อมูล ณ วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2563) สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 http://www.dla.go.th/work/abt/

เจษฎา ทองขาว. (2561). **บทบาทของกฎหมายมหาชนกับการปฏิรูปบ้านเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ธนาวุฒิ คำศรีสุขและกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2551). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(1), 369 - 386.

พรชัย รัศมีแพทย์. (2530) **การปกครองตนเองของนครหลวงกรุงเทพฯ: ศึกษากรณีนิติสัมพันธ์กับองค์การปกครองส่วนกลาง.** ปริญญานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัสตราภรณ์ เหลืองอิงคะสุต. (2560). **ปัญหาการกฎของกระทรวงมหาดไทยเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** ปริญญานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทวัส ขุนหนู พรชัย เทพปัญญาและวิทยา ชินบุตร (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นอิสระของท้องถิ่นไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 10 (3), 203 - 232.

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นอิสระของท้องถิ่นไทย. **วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 19(1), 293 - 314.

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2563). **การปกครองท้องถิ่น มุมมองจากประเทศฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. **ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสงขลา 141 แห่ง.** สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 http://sk-local.go.th/content/nums

สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย. **อบต. กับการจัดการปัญหาสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย.** สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564 http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=tambon03

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Buddhist Integration for Public Service Promotion of Mae Faek Subdistrict Municipality at San Sai District in Chang Mai Province

พระสิทธิชัย อตฺตทนฺโต (กองเงิน)
ประเสริฐ ปอนถิ่น
นพดณ ปัญญาวีรทัต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Phra Sittichai Auttatunto (Kongneon)
Prasert Pontin
Noppadon Panyaweeratad3
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: 6104501011@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 11 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 5 มิถุนายน 2567
Received: May 11, 2024; Revised: June 2, 2024; Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การให้บริการประชาชน 2) เปรียบเทียบการให้บริการประชาชน 3) เสนอแนะแนวทางส่งเสริมการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มาใช้การบริการเทศบาลตำบลแม่แฝก จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และทดสอบค่าเอฟ เชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นผู้รับบริการ พบว่า ผู้รับบริการที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา,อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐาน 3) แนวทางส่งเสริมการให้บริการประชาชน พบว่าควร 1. พัฒนาช่องทางการให้บริการประชาชน พัฒนาระบบออนไลน์ เพิ่มช่องทางการให้บริการแบบออนไลน์ จัดตั้งศูนย์บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ 2. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะการบริการที่ดี จัดระบบร้องเรียนร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ 3. เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาล จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจและหน้าที่ของเทศบาล เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านช่องทางต่างๆ 4. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนที่มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลอย่างโปร่งใส 5. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการให้บริการ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ; การส่งเสริมการบริการ; หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

The purpose of this research article is to study 1) public service provision 2) compare public service provision 3) suggest guidelines for promoting public service provision of Mae Faek Subdistrict Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province. The research method is a combined method. The sample group used in the quantitative research was 384 people who came to use the services of Mae Faek Subdistrict Municipality. The instrument used to collect data was a questionnaire, analyzed with statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested by t-test. and test the F value Qualitative using in-depth interviews with 9 key informants or people. Data were analyzed using descriptive content analysis techniques.

The results of the research found that 1) the level of public services of Mae Faek Subdistrict Municipality Overall, it was at a moderate level. 2) Comparing the opinions of service recipients, it was found that service recipients with different genders, ages, educational levels, and occupations Average monthly income With statistical significance at the level of 0.05, the hypothesis was therefore accepted. 3) Guidelines for promoting public services found that it should: 1. Develop public service channels. Develop online systems Add online service channels Establish a comprehensive public service center. 2. Develop personnel to have knowledge, abilities, and good service skills. Establish an effective complaint system. 3. Increase public participation. Organize a community forum to listen to opinions and suggestions from the people. Establish a citizens' committee to jointly inspect the work of the municipality. Organize activities to promote knowledge and understanding about the missions and duties of the municipality. Disseminate municipal information through various channels. 4. Develop a transparent public service system. Disclose municipal information transparently. 5. Develop an efficient public service system. Develop the

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

municipality's internal management system to be efficient. Use information technology to help provide services.

Keywords: service quality; promotion of services; Principles of Sangha Vatthu 4

บทนำ

การให้บริการประชาชนเป็นนโบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านการตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ขอรับบริการภายใต้ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดไว้ ในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้เร่งรัดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ขยายขอบเขตและปรับปรุงการบริการประชาชนในรูปแบบต่างๆ การบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในภารกิจการ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข " ของกรมการปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกทั่วถึง และเป็นการประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างประชาชนกับข้าราชการ (กรมการปกครอง, 2533) การนำหลักธรรมะมาใช้ในการให้บริการแล้ว และหลักสังคหวัตถุ 4 ก็เป็นหลักธรรมอันหนึ่งที่ช่วยให้การให้บริการในองค์การเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะหลักสังคหวัตถุเป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี เป็นธรรมที่ช่วยให้องค์การมีการให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในสังคหสูตร ว่าด้วยสังคหวัตถุ ภิกษุทั้งหลายสังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ 1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนที่มารับบริการ 2. ปียวาจา คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะ น่าฟัง ในการให้บริการประชาชนชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล 3. อัตถจริยา คือ ทำประโยชน์ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน 4. สมานัตตตา คือ วางตนเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการประชาชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2555) ผู้บริหารรู้จักใช้สังคหวัตถุในการบริหารคนในองค์การอย่างถูกต้องจะทำให้เกิดการร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความเสมอภาคมีความขยันขันแข็งในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

การปกครองท้องถิ่น คือการให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นเองโดยรัฐบาลส่วนกลางเข้าไปควบคุมหรือ เกี่ยวข้องน้อยที่สุดตราบเท่าที่ไม่มีผลกระทบต่อประเทศโดยส่วนรวม ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการปกครองตนเองของท้องถิ่น อันเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ราชบัณฑิตย์สถาน,2554) เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งแนวการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพความเป็นไป ความต้องการ รวมทั้งปัญหาของแต่ละท้องถิ่นให้มากที่สุด เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิของตนเองและความรับผิดชอบในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ด้วยอย่างไรก็ตามระบบราชการของประเทศที่กำลังพัฒนา และโดยเฉพาะระบบราชการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของประเทศไทยยังสามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง และกลไกที่สำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ในระดับหนึ่ง โดยจากการศึกษาพบว่า ระบบราชการไทยประสบปัญหาใหญ่ 3 ประการ กล่าวคือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและระเบียบวิธีในการปฏิบัติงาน

ปัญหาของการดำเนินงานของหน่วยงาน และปัญหาในด้านของการบริหารงานบุคคล เนื่องจากการบริหารงานบุคคลไม่สามารถสร้างคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต และความสามารถให้กับข้าราชการในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ รวมทั้งยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการที่มีความสามารถให้อยู่ในระบบราชการต่อไป ส่วนในด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง (มาตรา 284) และตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการให้บริการของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังควัตถุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีความรู้และความเข้าใจในการให้บริการงานตามหลักสังคหวัตถุ มากน้อยเพียงใดและศึกษาวิธีการใช้หลักสังคหวัตถุ มาช่วยพัฒนาการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ส่งเสริมการบริการให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ ภูมิลำเนา ของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการให้บริการประชาชน และหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน การให้ การแบ่งปัน เสียสละ เอื้อเฟื้อ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ 2) ปิยวาจา การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ จริงใจ ไม่หยาบคาย ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ 3) อัตถจริยา การสงเคราะห์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคปฏิบัติเสมอกันต่อคนทั้งหลาย รู้ตำแหน่งหน้าที่และปฏิบัติอย่างเหมาะสม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิดกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น ได้แก่ 1) ด้านระบบการให้บริการ 2) ด้านขั้นตอนและวิธีการให้บริการ 3) ด้านพฤติกรรมการทำงานเจ้าหน้าที่ 4) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านความพึงพอใจในการให้บริการงสมดุลและได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ และระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ในเขตเทศบาลตำบลแม่แฝก โดยแบ่งตามหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 9,003 คน กลุ่มประชากรตัวอย่าง รวมเป็นจำนวน 384 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) จำแนกตาม เพศ, อายุ, รายได้, สถานภาพ, การศึกษา, อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายรในเขตตำบลแม่แฝก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

โดยแบ่งเป็น 12 กลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 384 คน ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย จำนวน 9 รูปหรือคน ได้แก่ 1) ตัวแทนฝ่ายบรรพชิต จำนวน 1 รูป 2) ข้าราชการการเมือง จำนวน 2 คน 3) ข้าราชการประจำ จำนวน 1 คน 4) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 5) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 6) นักวิชาการด้านบริการ จำนวน 1 คน 7) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน 8) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกับการเพิ่มเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย หลักสังควัตถุ 4 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการบันทึกเสียงสนทนาและการจดบันทึก แล้วนำมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการการสังเคราะห์ด้วยเชิงพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 มีอายุ 18 – 30 ปี มีจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 มีจำนวน 215 คนคิดเป็นร้อยละ 56.0 มีภูมิลำเนา บ้านห้วยแก้ว มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 การให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม

การให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านระบบการให้บริการ	3.03	0.65	ปานกลาง	5
2. ด้านขั้นตอนและวิธีการให้บริการ	3.13	0.64	ปานกลาง	2
3. ด้านพฤติกรรมการทำงานเจ้าหน้าที่	3.06	0.73	ปานกลาง	4
4. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.22	0.68	ปานกลาง	1
5. ด้านความพึงพอใจในการให้บริการงสมดุลและยั่งยืน	3.10	0.71	ปานกลาง	3
ภาพรวม	**3.10**	**0.68**	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.79, S.D.= 0.29) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการทำงานเจ้าหน้าที่ (4.95, S.D.= 0.10) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านความพึงพอใจในการให้บริการงสมดุลและยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.64, S.D.= 0.50)

ตารางที่ 2 ผลทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อระดับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t/test/	F-test	P-Value	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การให้บริการประชาชน	2.132	-	0.034	√	-
2	อายุ	การให้บริการประชาชน	-	2.692	0.046	√	-
3	ระดับการศึกษา	การให้บริการประชาชน	-	3.356	0.010	√	-

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t/test/	F-test	P-Value	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
4	อาชีพ	การให้บริการประชาชน	-	3.387	0.018	√	-
5	รายได้	การให้บริการประชาชน	-	4.322	0.002	√	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบผู้รับบริการ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐาน

ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า

ด้านทาน การให้ ทาน คือ การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการแสดงความเมตตาและความกรุณาต่อผู้อื่น การให้ การแบ่งปัน การเสียสละ การเอื้อเฟื้อ

ด้านปิยวาจา วาจาที่เป็นที่รัก ผู้ให้บริการควรพูดจาไพเราะ น่าฟังและเต็มใจให้การช่วยเหลือผู้รับบริการ ผู้ให้บริการควรมีการพูดจากทักทายผู้รับบริการด้วยความสุภาพ ไพเราะ เพื่อสอบถามความต้องการของผู้มารับบริการ มีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส

ด้านอัตถจริยา การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือรับใช้ ทำงานด้วยความสร้างสรรค์ ประพฤติการที่เป็นประโยชน์ ด้วยความตั้งใจ ช่วยเหลือส่งเสริมคนให้มีความเชื่อถือ ถูกต้อง ให้ประพฤติดีงาม ให้มีความเสียสละ และให้มีปัญญา

สมานัตตตา คือ ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย วางตนให้สมกับฐานะ ทำตัวให้เป็นคนน่ารัก น่านับถือ และน่าให้ความช่วยเหลือ การทำตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนากับการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

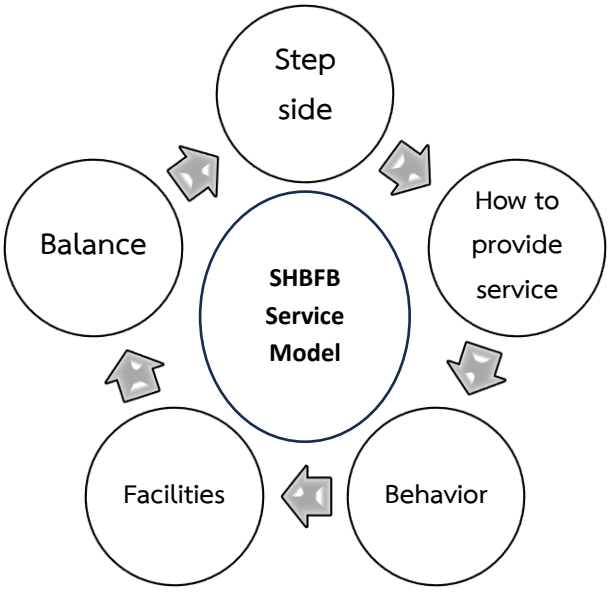
ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการให้ความมั่นใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ และด้านภาพลักษณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านขั้นตอนและวิธีการให้บริการโดยเจ้าหน้าที่ให้บริการที่ยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับเป็นสำคัญ เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่มีการแนะนำและตอบข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่มีรูปแบบการให้บริการที่ทันสมัย และเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ สำหรับด้านพฤติกรรมการทำงานเจ้าหน้าที่โดยเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกคนด้วยความเอื้อเฟื้อเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่มีน้ำใจไม่นิ่งดูดายเมื่อประชาชนต้องการความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่มีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ประชาชนอย่างสุดความสามารถ เจ้าหน้าที่มีความเสียสละในการให้บริการแก่ประชาชนผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนที่มาใช้บริการโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพระธีระพงษ์ ธีรงฺกุโร (พลรักษา) (2564) เรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร หลักพุทธธรรม (สังคหวัตถุ 4) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการให้บริการประชาชนของสำนักงาน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักพุทธธรรมกับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน สำหรับด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าเจ้าหน้าที่มีการจัดเก้าอี้หรือม้านั่งไว้สำหรับผู้มารับบริการ เจ้าหน้าที่มีการบริการน้ำดื่มสำหรับผู้มารับบริการ เจ้าหน้าที่มีการจัดบริเวณไว้สำหรับจอดยานพาหนะของผู้มารับบริการ เจ้าหน้าที่มีการติดตั้งพัดลมหรือแอร์ไว้ในจุดบริการ และมีห้องน้ำหรือห้องส้วมไว้สำหรับผู้มารับบริการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวรรณ สุริยะจักร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการของทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์พบการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ SHBFB Service Model ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์งานการวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชน ของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น SHBFB Service Model สรุปได้ดังนี้

S = Step side ขั้นตอนการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่แฝก มุ่งมั่นให้บริการประชาชนด้วยความโปร่งใส รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนที่มาใช้บริการให้มากที่สุด

H = How to provide service วิธีการให้บริการ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ในเรื่องที่ให้บริการหรือบริการที่นำเสนอ เข้าใจความต้องการของประชาชน ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องและชัดเจนทักษะ มีทักษะการสื่อสารที่ดี พูดจาสุภาพ แสดงกิริยาท่าทางที่เหมาะสม ความเต็มใจ มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือ แสดงท่าทีที่จริงใจตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

B = behavior พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีกิริยาท่าทาง ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพเรียบร้อย แสดงท่าทีที่เป็นมิตร พูดจาสุภาพ ใจเย็น อดทน แสดงภาษากายที่เหมาะสมทักษะการสื่อสาร ฟังอย่างตั้งใจ เข้าใจความต้องการของประชาชน ตอบคำถามอย่างถูกต้องและชัดเจนพูดจาสุภาพ น้ำเสียงเรียบร้อย ภาษากายสอดคล้องกับคำพูด การให้บริการ รวดเร็ว ทันใจ ถูกต้องแม่นยำ ตรงตามความต้องการของประชาชน เสนอบริการเพิ่มเติมแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

F = facilities สิ่งอำนวยความสะดวกการให้บริการ ในการให้บริการคือสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ที่จัดหาให้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ของประชาชน สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับข้อบังคับ แต่โดยทั่วไปจะรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ น้ำดื่ม และสถานที่รองรับผู้พิการ หรือแม้กระทั่งกลุ่มชนเผ่าที่มาใช้บริการ

B = balance ความสมดุลเสมอภาคการให้บริการ ความเสมอภาคการให้บริการ หมายถึง การให้บริการที่ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ ศาสนาเพศ อายุ สถานะทางสังคม หรือความพิการ

สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ควรต้องใช้ SHBFB Service Model คือ 1) S = Step side ขั้นตอนการให้บริการ 2) H = How to provide service วิธีการให้บริการ 3) B = behavior พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 4) F = facilities สิ่งอำนวยความสะดวกการให้บริการ 5) B = balance ความสมดุลเสมอภาคการให้บริการ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาเรื่องนี้ทั้งในข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐมีนโยบายบูรณาการการให้บริการระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยอาจจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) หรือศูนย์บริการประชาชน (Citizen Service Center) ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น

1.2 ภาครัฐมีนโยบายพัฒนาบุคลากรให้มีความมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการประชาชน โดยอาจจัดอบรมสัมมนา ฝึกอบรมภาคปฏิบัติ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจพัฒนาแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์เพื่อให้บริการภาครัฐแบบออนไลน์ หรือจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนแบบดิจิทัล (Digital Citizen Service Center)

1.3 การให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่และบริบทที่แตกต่างกันของประชาชนในแต่ละพื้นที่ รวมถึงความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น มีกลไกในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ การอำนวยความสะดวกในการใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการใช้ระบบแอปพลิเคชั่น

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2533). **กองงานวิจัยและประเมินผล.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

ชวัลณัฏฐ์ ปาลีย์รวี, อภิรมย์ สีดาคำ, ประเสริฐ ปอนถิ่น. (2566).การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจภูธรช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์,** 4 (2), 50-64

พระมหาอวิรุทธิ์ โสภณสุธี (เดชคำตั๋น), ประเสริฐปอนถิ่น และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 4 (2),15-28.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2555). **ธรรมนูญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 82.กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด .

พระธีระพงษ์ ธีรงฺกุโร (พลรักษา). (2564). **การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิภาวรรณ สุริยะจักร. (2559). **คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม. (2563). **คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อลิศรา ชัยสงค์, นพดณ ปัญญาวีรทัต และประเสริฐ ปอนถิ่น. (2566). คุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคลินิกตาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 4 (2),44-58.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

อุเทน เขียวยะ, ประเสริฐ ปอนถิ่น และ นพดณ ปัญญาวีรทัต. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะของที่ว่าการอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 5(1), 87-10.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่

Career Decision Making in Travel Companion of Working-aged People in Chiang Mai Province

ณัฐวรรณ เรือนใจดี
ณัฐสุภรณ์ วอทอง
ธนพล ทรัพย์สิน
ณัฐฐินันท์ โพธิ์แก้ว
พงศธร เชิดชู
มีณนรีย์ เกียรติโอภาส
คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Natthawan Reonchaidee
Nutsuporn Wothong
Thanaphon Sapsin
Nattinan Phokaew
Phongsathorn Cherdchoo
Minnaree Kiatopas
Komsit Kieanwatana
Faculty of Environmental Culture and Ecotourism Srinakharinwirot University
Email: natthawan.reonchaidee@g.swu.ac.th

วันที่รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 25 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 27 มิถุนายน 2567
Received: May 29, 2024; Revised: June 25, 2024; Accepted: June 27, 2024

บทคัดย่อ

การดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันของมนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนั้นจะส่งผลให้รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวของผู้คนมีความหลากหลายและแตกต่างไปจากเดิม นอกจากนั้นแล้วเวลาว่างก็ยังกลายเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ทั้งนี้จึงเกิดเป็นอาชีพเพื่อนเที่ยวขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นธุรกิจในระบบทุนนิยมที่มีการใช้เงินตราในการจ้างบุคคลที่มีอายุระดับใกล้เคียงกันมาร่วมเดินทางท่องเที่ยวตามความสนใจภายใต้จุดประสงค์เดียวกัน โดยมีเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย วิจัยนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ และทัศนคติในการประกอบอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักอันได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเพื่อนเที่ยวและการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 3 คน 2) คนวัยทำงานจังหวัดเชียงใหม่ที่มีประสบการณ์การประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 16 คน และ 3) ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว จำนวน 1 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในรูปแบบออนไลน์และช่องทางโทรศัพท์ ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์สรุปอุปนัย และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจต่อการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ ความความชื่นชอบในการท่องเที่ยว และการที่มีทักษะการให้บริการที่เหมาะสม กับการทำงาน ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวพบว่าจะมีความแตกต่างกันไปตามการรับรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ส่วนการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวเกิดขึ้นจากหลากหลายปัจจัย อาทิเช่น ค่าตอบแทน การเตรียมตัวก่อนให้บริการ และข้อจำกัดในการประกอบชีพ สรุปผลได้ว่าจากการศึกษาแรงจูงใจและทัศนคติในการประกอบอาชีพที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวนั้น ปัจจัยหลัก ๆ จะขึ้นอยู่กับความชื่นชอบและทักษะส่วนบุคคลที่นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การประกอบอาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : เพื่อนเที่ยว; วัยทำงาน; แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

Abstract

A change of society has caused human beings' adaptation to make it in line with the current situation, which finally produces different platforms of travelling. Moreover, when time becomes another obstacle, a new program of "travelling companion" has become widely well-known under the mutual agreement. This study investigates decision-making processes, job motivations, and career mindsets associated with the "companion" business among working adults in Chiang Mai, Thailand. Employing a qualitative approach, the research gathers data through semi-structured interviews. Key informants include three industry experts with over three years of experience in Chiang Mai's business and tourism sector, sixteen working-age individuals with at least one year of experience in the companion business, and one local stakeholder. In-depth interviews were conducted online and via phone calls. Data analysis utilizes content analysis and inductive analysis, ensuring rigor through triangulation methods. The findings reveal that economic factors, a passion for travel, and strong service-oriented mindsets are central motivators for working in the companion business. The research also identifies a variety of job-related attitudes shaped by individual perceptions and experiences. Additionally, factors influencing decisions to enter this field include lucrative pay, pre-service preparation requirements, and other potential limitations. In conclusion, a main factor that

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

motivates decision-making is an admirable attitude and personal talent that helps improve occupational skill for better efficiency.

Keywords: Travel companion; Working age; Career motivation

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทมากขึ้นในสังคมโลกและมีมากยิ่งขึ้นในชุมชนท้องถิ่น เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ขยายขอบเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้าใกล้วิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้น จึงส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้นไปด้วย จนก่อให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ ต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังทำให้เศรษฐกิจโดยรวมมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้นทุกปี ช่วยสร้างงานสร้างอาชีพก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างกว้างขวางและในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างเลี่ยงไม่ได้ การท่องเที่ยวจึงถือเป็นตัวการสำคัญที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจไทยไว้ ช่วยนำรายได้เข้ามาหมุนเวียนจนก่อให้เกิดการขยายตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ (ณิชาภัทร สุรวัฒนานนท์, 2562)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยว ด้วยธรรมชาติที่สวยงามผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมล้านนาและสีสันของความร่วมสมัยอย่างลงตัว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) ในปัจจุบันพบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่มีความหลากหลายตามความสนใจของแต่ละบุคคลมากขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (UNWTO, 1997) ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มท่องเที่ยวของคนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ตลอดจนการเดินทางท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากความสนใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว ส่วนมากพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมักจะเป็นวัยทำงาน นักท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนเดินทางเพื่อมาเยี่ยมชมและศึกษาธรรมชาติ รวมถึงวิถีชีวิต ที่แตกต่างไปจากที่คุ้นเคย นอกจากนั้นแล้วจังหวัดเชียงใหม่ยังส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น รวมทั้งมีการดำเนินการเกี่ยวกับด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดเชียงใหม่ อาทิเช่น การสัมผัสวิถีชีวิตพื้นเมือง การศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมบนถนนนิมมานเหมินท์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

การดำรงชีวิตของสภาพสังคมมนุษย์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้วัตถุประสงค์หรือช่วงเวลาในการเดินทางอาจจะไม่ตรงกัน ส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือการท่องเที่ยวตามความสนใจส่วนบุคคล เมื่อความสนใจทางการท่องเที่ยวตรงกันแต่เวลาว่างกลับเป็นอุปสรรค ผู้คนจึงมองหาเพื่อนใหม่ที่จะมาร่วมเดินทางท่องเที่ยวในวันและเวลาที่ว่างตรงกัน ไปเยี่ยมชมความสวยงามของธรรมชาติและทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของกันและกันได้อย่างลงตัว ดังนั้น อาชีพ “เพื่อนเที่ยว” จึงเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นในระบบทุนนิยม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้

มักเกิดจากการใช้เงินตราในการจ้างบุคคลที่มีอายุระดับใกล้เคียงกันมาร่วมเดินทางท่องเที่ยวตาม ความสนใจและจุดประสงค์เดียวกัน โดยมีเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย (ธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ, 2554) ด้วยกระบวนการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าอาชีพเพื่อนเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนด้วยเงินตรา และในปัจจุบันผลผลิตในสังคมแทบทุกชนิดได้ถูกแปรสภาพไปเป็นสินค้าแม้แต่ในตัวมนุษย์เอง ทำให้การใช้ชีวิตของผู้คนก็มักจะผูกพันอยู่กับสินค้า เพื่อก่อให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิต จนกลายเป็นแบบแผนชีวิตในการดำเนินชีวิตแบบใหม่ (กฤตยภรณ์ ต้นติเศรษฐ, 2556)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่” คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำวิจัยและเป็นข้อมูลในการสนับสนุนเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยแนวคิดและทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยมีดังต่อไปนี้ หากกล่าวถึงแนวโน้มที่บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพนั้น ส่วนมากพบว่าบุคคลมักจะเลือกจากการตอบสนองความต้องการของตนเองเป็นอันดับแรก ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอย่างมาก โดยเอกรินทร์ ศุภรณ์พานิช (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการทางอาชีพของผู้จบการศึกษาสาขาดนตรี ระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่าบุคคลมักจะเลือกอาชีพจากการตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยปัจจัยส่วนบุคคลจะมีองค์ประกอบดังนี้ ได้แก่ ความถนัดและสติปัญญา ความสนใจ ค่านิยม บุคคลแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ครอบครัว บุคลิกภาพและการปรับตัว ถิ่นที่อยู่ และค่านิยมในชุมชน อย่างไรก็ตาม ไม่เพียงแต่ปัจจัยส่วนบุคคลที่จะมีอิทธิพลต่อความต้องการในการเลือกประกอบอาชีพเท่านั้น ทั้งนี้พบว่าปัจจัยภายใน เช่น ด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยภายนอก เช่น ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ก็มักจะมีอิทธิพลต่อความต้องการในการเลือกประกอบอาชีพเช่นกัน ดังที่ไพลิน บรรพโต (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการของนักศึกษาสาขาการจัดการการโรงแรม ระดับชั้นปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายในด้านประชากรศาตร์และด้านภูมิลำเนาที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพ ได้แก่ ค่านิยม ทางด้านการงาน ความรับรู้เกียรติและชื่อเสียงของอาชีพ ความเข้าใจอาชีพที่เกี่ยวข้องกับคนและข้อมูลความภูมิใจในอาชีพ รวมถึงทัศนคติที่มีต่ออาชีพ นอกจากนี้ ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพ ได้แก่ แนวโน้มทางด้านการตลาด ลักษณะงาน ค่าตอบแทน และโอกาสในความก้าวหน้า และจากงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของอภิศักดิ์ ดวงภักดี (2550) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพของผู้ว่างงาน ตามกฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2533 ในกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ 1 ซึ่งมีวัตถุระสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้ว่างงาน รวมถึงทิศทางการเลือกอาชีพของผู้ว่างงานด้วย โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษา กำหนดตัวแปรอิสระประกอบด้วยลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และทิศทางการเลือกประกอบอาชีพ ได้แก่ การเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ การประกอบอาชีพอิสระ การทำงานใน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ต่างประเทศ ต่อมาตัวแปรตาม ประกอบด้วยค่านิยมภายนอก ได้แก่ ค่าตอบแทน เกียรติยศ ความมั่นคงในงาน และค่านิยมภายใน ได้แก่ ความท้าทายในงาน ความรับผิดชอบในงาน ความมีอิสระในงาน นอกจากเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพแล้วนั้น แรงจูงใจก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นมุมมองในเลือกประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลเช่นกัน โดยจะเป็นตัวส่งเสริมในการเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งที่จับต้องได้และ สิ่งที่จับต้องไม่ได้ ดังที่ Tornikoski & Mäkelä (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบอาชีพทั่วโลกมักจะยึดการตัดสินใจในการประกอบอาชีพของตนโดยพิจารณาเลือกจากผลตอบแทน 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 คือ รางวัลที่สร้างแรงจูงใจที่จับต้องไม่ได้และไม่ใช่ทางการเงิน และประเภทที่ 2 คือ รางวัลทางการเงินที่สามารถจับต้องได้ ซึ่งจะเป็นปัจจัยรองในการตัดสินใจ โดยมีการนำมุมมองของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมมาปรับใช้ ยิ่งไปกว่านั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ รวมถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของตนเอง ก็ถือเป็นอีกหนึ่งกระบวนการในการสร้างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของบุคคลด้วย ดังที่ Alnıaçık et al (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจในการทำความเข้าใจแผนอาชีพ พฤติกรรม และการตัดสินใจของพนักงาน เช่น การค้นหาและรับงาน การตัดสินใจอยู่กับองค์กร การแสวงหาประสบการณ์งานใหม่และพยายามบรรลุเป้าหมายในอาชีพการงาน โดยมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในอาชีพ ความมุ่งมั่นทางอารมณ์ของพนักงาน และความพึงพอใจในงาน ขณะเดียวกันก็ควบคุมลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ รายได้ และการดำรงตำแหน่งขององค์กร จนได้ผลการวิจัยที่พบว่าแรงจูงใจในอาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความมุ่งมั่นองค์กรและความพึงพอใจในงานแต่ไม่เพียงเท่านั้น การที่บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ ความสามารถส่วนบุคคลและการพัฒนาอาชีพก็ถือเป็นตัวผลักดันให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งมีส่วนในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ควรมองข้าม ดังที่ Nuriman (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของความสามารถและการพัฒนาอาชีพต่อแรงจูงใจในการทำงาน โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถมีผลอย่างมากต่อแรงจูงใจในการทำงาน2) การพัฒนาอาชีพ มีผลอย่างมากต่อแรงจูงใจในการทำงาน 3) ความสามารถและการพัฒนาอาชีพมีผลร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถบางส่วนมีผลอย่างมากต่อแรงจูงใจในการทำงาน 4) ความสามารถมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงาน 5) การพัฒนาอาชีพมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงาน 6) แรงจูงใจในการทำงานมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงาน 7) ความสามารถ แรงจูงใจ และการพัฒนาอาชีพไปพร้อมกันมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้นั้น ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจทั้งสิ้น ไม่เพียงแต่ทัศนคติอันเกิดจากการศึกษาความต้องการของตนเองและลักษณะอาชีพเท่านั้น แต่ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจก็เป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการตัดสินใจเช่นกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากการศึกษาข้อมูลของ MGR ONLINE (2563) พบว่าช่วง 3-4 ปีให้หลังมานี้ กลุ่มคนวัยทำงานที่เลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เกิดจากวัตถุประสงค์ 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ ผู้ที่มีใจรักในการท่องเที่ยวต้องการเดินทางพร้อมเพื่อนร่วมทางคนใหม่ เพื่อเปิดประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ไปด้วยกัน และผู้ที่ต้องการหารายได้จากการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวที่ตอบสนองข้อกำจัดบางอย่างของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นวันและเวลาว่างที่มีอย่างจำกัด ผลตอบแทนในรูปแบบรายได้ และเสน่ห์ของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรางวัลจากการประกอบอาชีพดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้วัตถุประสงค์จะต่างกันแต่ผลลัพธ์ในการเลือกประกอบอาชีพก็ยังคงอยู่ในขอบเขตเดียวกัน กล่าวคือเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เพื่อผ่อนคลายจากความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน พร้อมแลกเปลี่ยนความแตกต่างทางการใช้ชีวิตของเพื่อนร่วมทางเมื่อมาอยู่ร่วมกันในระยะเวลาอันสั้น

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพเพื่อนเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการขยายขอบเขตกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสังคมและชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นตัวการสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจไทยและมีบทบาทสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต แม้ว่าอาชีพเพื่อนเที่ยวจะยังไม่ได้บัญญัติเป็นสายอาชีพอย่างเป็นทางการและได้รับแรงกดดันจากกระแสสังคมมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีกลุ่มคนวัยทำงานจำนวนไม่น้อยที่ให้ความสนใจและตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพดังกล่าว ในงานวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีแนวโน้มในการเติบโตมากยิ่งขึ้นในอนาคต นำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกอาชีพของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาทัศนคติในการประกอบอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานในการศึกษา

1. แรงจูงใจในการประกอบอาชีพมีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่
2. ทัศนคติในการประกอบอาชีพมีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์มีสถานการณ์หลายสิ่งให้คิดตัดสินใจ จึงต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจวิเคราะห์พิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดโดยกระบวนการตัดสินใจนั้นประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (สมคิด บางโม, 2538)

1) การหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ กระบวนการรวบรวมข่าวสารข้อมูลจากสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ยิ่งได้ข้อมูลมากเท่าไหร่ยิ่งดี เพราะจะทำให้การตัดสินใจถูกต้อง ไม่ผิดพลาด หรือหากผิดพลาดจะต้องมีน้อยที่สุด

2) คาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3) การพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปใช้ การคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพิจารณาแก้ปัญหา รวมทั้งการวิเคราะห์ประเมินค่าสำหรับแนวทางปฏิบัตินั้น ๆ ควรพิจารณาหาทางเลือกไว้หลายทาง

4) เลือกทางปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากแนวทางที่เกี่ยวข้อง อาจจะเป็นไปได้หลาย ๆ ทาง โดยเลือกแนวทางที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่ออนาคตตนเอง

5) ตัดสินใจเลือกอาชีพที่ดีที่สุดต่อตนเอง

6) วัดผลอาชีพงานที่เลือกไป โดยนำไปเปรียบเทียบกับความคาดคะเนที่เคยตั้งไว้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

อารี พันธ์มณี (2534 อ้างถึงใน ดลกร ล้ำชัย, 2549) ได้กล่าวว่า สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์หรือแรงจูงใจมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า สิ่งจูงใจหรือเครื่องล่อ (Incentive) กล่าวคือ การมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งเร้าซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ช่วยให้เกิดการจูงใจ อันเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่

1) ลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ เช่น อาชีพของบิดา-มารดา

2) ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ

3) ความสามารถทางกายภาพและทางสติปัญญา

4) การเสนอค่าจ้างงาน

5) การตัดสินใจและอาชีพที่เลือก

สรุปได้ว่าอาชีพเพื่อนเที่ยวไม่ได้เป็นอาชีพที่มีการทำงานในลักษณะขององค์กรเฉพาะ หากแต่เกิดจากสิ่งเร้าต่าง ๆ นั้นช่วยให้เกิดการจูงใจหรือเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ลักษณะภูมิหลัง ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ ความสามารถทางกายภาพและทางสติปัญญา การเสนอค่าจ้างงาน รวมถึงการตัดสินใจ และอาชีพที่เลือก เป็นต้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเลือกประกอบอาชีพ

วัชรี ทรัพย์มี (2523 อ้างถึงใน สุทธารัตน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2550) ได้กล่าวว่า จากทฤษฎีพบว่า บุคคลมักใช้วิจารณญาณตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและอาชีพประกอบกัน ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ตนเอง บุคคลจะวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง

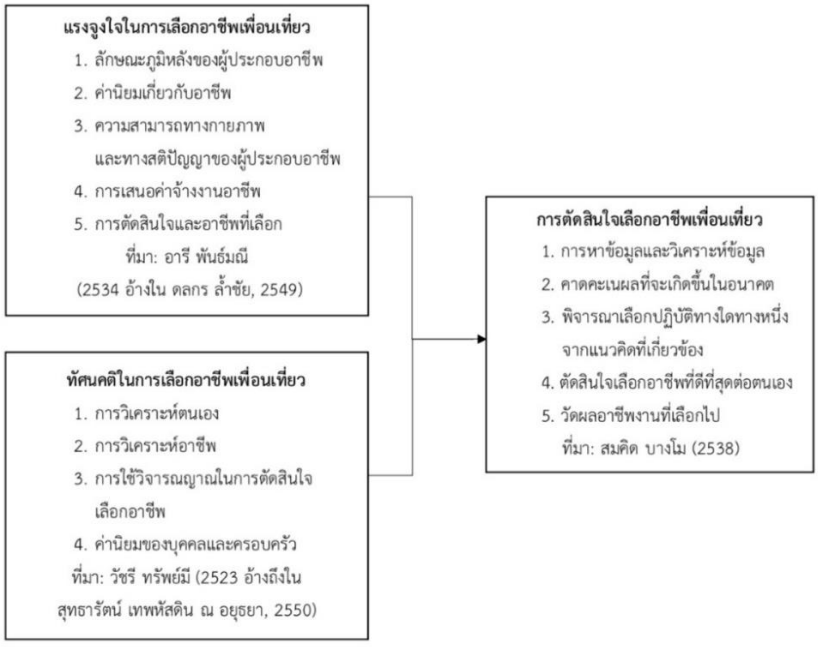
2) การวิเคราะห์อาชีพ บุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ

3) การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

4) ค่านิยมของบุคคลและครอบครัว บุคคลแวดล้อม แรงจูงใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลจะนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ

สรุปได้ว่าบุคคลใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยหลักการวิเคราะห์ตนเองประกอบกับการวิเคราะห์อาชีพ โดยมีทัศนคติในการตัดสินใจเลือก ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์อาชีพ การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และค่านิยมของบุคคลและครอบครัว ซึ่งทัศนคติดังกล่าวส่งผลให้บุคคลได้ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอย่างถี่ถ้วน นำไปสู่การเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 : การศึกษาข้อมูลเอกสาร

คณะผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยว ประกอบไปด้วยเอกสาร หนังสือ กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาวิเคราะห์และตั้งเป็นคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัยในการวิจัยระยะที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 : การสัมภาษณ์เชิงลึก

คณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงานจังหวัดเชียงใหม่เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้รู้ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเพื่อนเที่ยวและการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่
2. ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ คนวัยทำงานจังหวัดเชียงใหม่ที่ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว
3. ผู้ใช้ข้อมูลทั่วไป (Generals) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เนื่องจากเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ (Student, 1908) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกและแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกตามรูปแบบการกำหนดโควต้า (Quota Sampling) ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเพื่อนเที่ยวและการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 3 คน
2. คนวัยทำงานจังหวัดเชียงใหม่ที่มีประสบการณ์การประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 16 คน
3. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวจำนวน 1 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในระยะเวลา 2 เดือน ได้แก่ 1 มีนาคม – 30 เมษายน 2567 คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom และช่องทางโทรศัพท์ โดยทำการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และจดบันทึกตามประเด็นหลักในแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง “การตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่” ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป แรงจูงใจในการเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยว ทัศนคติในการเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยว และการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยว มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Inductive Analysis) และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยจะต้องมีการตรวจสอบแหล่งที่มาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล ดังนี้ 1) การตรวจสอบตัวแปรด้านเวลา หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้นว่ามีความเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ 2) การตรวจสอบตัวแปรด้านสถานที่ หมายถึง หากมาจากสถานที่เดียวกัน จะมีผลออกมาเหมือนกัน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงควรตรวจสอบในแหล่งสถานที่ที่แตกต่างกันว่ามีความต่างกันเพียงใด 3) การตรวจสอบตัวแปรด้านบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลนั้นจะเหมือนเดิมหรือไม่

ผลการวิจัย

1.แรงจูงใจต่อการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าภูมิหลังของผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนี้ เหตุผลสำคัญประการแรก คือ ปัญหาทางด้านการเงิน ด้วยสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยผู้คนส่วนมากจึงต้องการประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่มเติม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าปัจจัยเรื่องความชื่นชอบในการท่องเที่ยวประกอบกับกระแสการทำงานแบบครั้งคราว (Gig Economy) เป็นที่นิยมในกลุ่มคนสมัยใหม่ ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจัยเรื่องการศึกษาด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมก็เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพสำหรับคนบางกลุ่มเช่นกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในเรื่องค่านิยมของอาชีพเพื่อนเที่ยว ผู้คนส่วนมากมองว่าเพื่อนเที่ยวเป็นอาชีพที่มีความคล้ายคลึงกับอาชีพมัคคุเทศก์ กล่าวคือเป็นอาชีพที่มีการพาผู้ใช้บริการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้า รวมถึงเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ จังหวัดเชียงใหม่นับว่าเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวนั้น ทักษะการให้บริการ (Service Mind) และทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะภาษาอังกฤษก็เป็นสิ่งที่สำคัญ นอกจากนี้ การหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการก็จะ ส่งผลให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพภายนอกรวมถึงเพศสภาพของผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวก็เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญ เนื่องจากมีผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ แม้ว่าเพื่อนเที่ยวจะเป็นอาชีพที่สร้างรายได้อย่างมาก แต่ค่าตอบแทนก็จะขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการ ซึ่งแตกต่างไปตามรูปแบบการจ้างงานควบคู่กับความเหมาะสมและความพึงพอใจส่วนบุคคล ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า “...ภูมิหลังของผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวเกิดจากความยากจน เนื่องจากคนในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการที่จะยกระดับจากความยากจนไปสู่ระดับที่พอมีพอกิน นอกจากนี้ การชักจูง จากคนในครอบครัวและกระแสการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวก็เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้คนเชียงใหม่หันมาทำอาชีพนี้...” (นางสาว ก, อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 17 มีนาคม 2567) ประกอบกับผู้ให้ข้อมูลอีกท่านระบุว่า “...เริ่มจากการอยากทำอาชีพที่มีรายได้มากขึ้น แล้วบังเอิญมีเพื่อนชวนไปทำเพื่อนเที่ยว จึงตัดสินใจลาออกจากงานประจำแล้วหันมาประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวเป็นหลัก เริ่มต้นจากการขับ Grab โดยยังไม่ได้คิดจะประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวอย่างจริงจัง แต่พอได้ลองทำแล้วก็พบว่ามีผลตอบรับที่ดีขึ้นและเริ่มสนุกกับอาชีพนี้ รวมถึงตรงกับความต้องการของตนเองในเรื่องการมีอิสระในการทำงานและอยากพัฒนาตนเองด้วย...” (นาย ง, 27 มีนาคม 2567)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเหตุผลประการสำคัญที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้คนหันมาประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวเกิดได้จาก 2 ปัจจัยหลัก ๆ อันได้แก่ ปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นสภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านการเงิน กระแสการทำงานแบบครั้งคราว (Gig Economy) รวมทั้งค่าตอบแทนที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบการจ้างงาน และปัจจัยภายใน ซึ่งหมายถึงความชื่นชอบในการท่องเที่ยว ทักษะการให้บริการ (Service Mind) และทักษะการสื่อสารของผู้ให้บริการ ทั้งนี้ทั้งนั้นปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นตัวช่วยที่ทำให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าแม้เพื่อนเที่ยวจะเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมอย่างมากในจังหวัดเชียงใหม่ แต่ในทางกลับกันก็ยังมีข้อจำกัดและความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยส่วนมากจะคำนึงถึงเวลาว่างที่ตรงกันของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ฤดูกาลทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและการเป็นอาชีพที่ไม่มีกฎหมายมารองรับ เนื่องจากยังไม่ได้บัญญัติเป็นสายอาชีพอย่างเป็นทางการหากกล่าวถึงมุมมองเกี่ยวกับอาชีพ ผู้คนส่วนมากมองว่าเพื่อนเที่ยวเป็นอาชีพอิสระที่มีความสุจริตแต่ในขณะเดียวกันก็มีคนบางกลุ่มมองว่า

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ หลังจากการวิเคราะห์อาชีพเพื่อนเที่ยว เรื่องการส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่นั้น บ้างก็ว่าส่งผล เพราะทำให้การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจภายในจังหวัดดีขึ้น เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า “...ความเสี่ยงที่จะได้รับจากการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวจะมีเรื่องฤดูกาลทางการท่องเที่ยว รวมถึงสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศ ที่มีผลต่อการทำงาน และการประกอบอาชีพนี้ก็ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากคนในชุมชนจะได้ประโยชน์จากการที่ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวได้มีการพาผู้ใช้บริการเข้าไปท่องเที่ยวด้วย...” (นาย ต, 27 เมษายน 2567) แต่บ้างก็ว่าไม่ส่งผล เพราะการท่องเที่ยวระยะสั้นเพียงไม่กี่วันจะสร้างรายได้ ให้แก่ตัวบุคคลมากกว่าการนำเข้าสู่ระบบเพื่อหมุนเวียนภายในจังหวัด สอดคล้องกับข้อมูลที่ว่า “...เพื่อนเที่ยวไม่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เพราะเพียง 1-2 วันน้อยเกินกว่าที่จะสร้างรายได้ให้แก่จังหวัด เว้นแต่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการจากต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ซึ่งหมายถึงการที่มีนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้าสู่จังหวัดเพิ่มมากขึ้น...” (นาย ค, สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่, 17 เมษายน 2567)

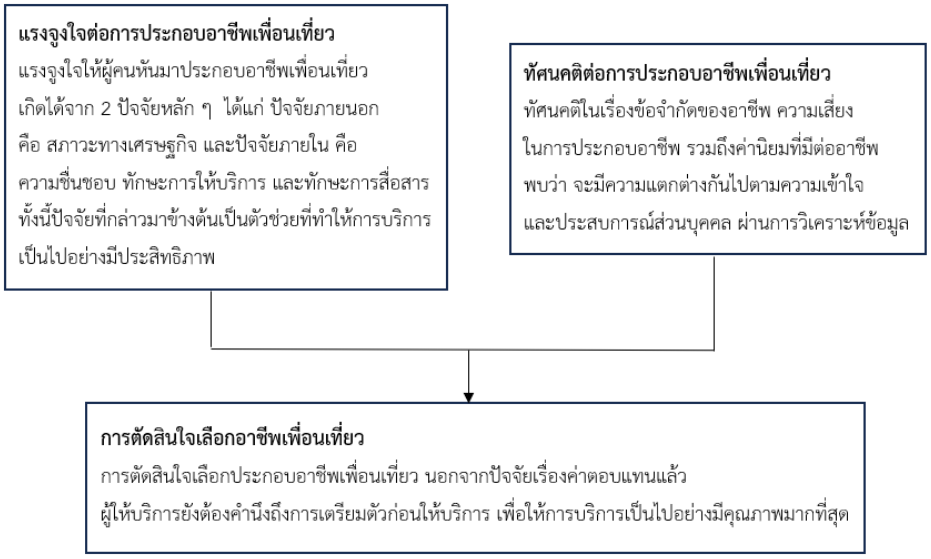
ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าอาชีพเพื่อนเที่ยวส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ แม้อาชีพดังกล่าวจะไม่ใช่การสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัดโดยตรง แต่ท้ายที่สุดแล้วก็เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาภายในจังหวัดเชียงใหม่ได้มากขึ้น หากกล่าวถึงทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพเพื่อนเที่ยวของผู้ให้ข้อมูลในเรื่องข้อจำกัดของอาชีพ ความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ รวมถึงค่านิยมของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่ออาชีพ พบว่าจะมีความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ได้มีการรับรู้มา อันเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ทัศนคติของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันไป

3. การตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าก่อนการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว ผู้ให้บริการจะต้องศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวตามความต้องการของผู้ใช้บริการผ่านการตกลงร่วมกัน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ให้บริการที่มีทักษะการให้บริการ (Service Mind) ที่ดีจะช่วยให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น หากกล่าวถึงผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพ นอกจากรายได้แล้ว ผู้ให้บริการก็ยังได้รับทั้งมิตรภาพและประสบการณ์ในการทำงานอีกด้วย แต่ด้วยข้อจำกัดของอาชีพและการเป็นอาชีพที่ยังไม่ได้รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จึงทำให้ผู้คนส่วนมากมองว่าการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวไม่มีความมั่นคงต่อการเลี้ยงชีพในระยะยาว ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า “...ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้ใช้บริการต้องการเป็นสิ่งที่ผู้ให้บริการต้องจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า...” และ “...เพื่อนเที่ยวเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงต่อการเลี้ยงชีพระยะยาว เพราะข้อจำกัดต่าง ๆ และยังไม่ใช่อาชีพที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย...” (นางสาว ข, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่, 17 เมษายน 2567) ประกอบกับผู้ให้ข้อมูลอีกท่านที่กล่าวว่า “...ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวจะต้องมีทักษะด้านจิตวิทยาในการบริการที่เหมาะสมขณะประกอบอาชีพ และจะต้องมีการทำความเข้าใจผู้ใช้บริการ

รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี...” และ “...อาชีพเพื่อนเที่ยวเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงต่อการเลี้ยงชีพระยะยาว เนื่องจากเป็นการทำงานชั่วครั้งชั่วคราว ไม่สามารถยึดเป็น รายได้หลักได้...” (นาย ค, สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่, 17 เมษายน 2567)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่านอกจากปัจจัยเรื่องค่าตอบแทนที่ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนี้แล้ว ผู้ให้บริการยังต้องคำนึงถึงการเตรียมตัวก่อนให้บริการ เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากที่สุด และในอนาคตหากเพื่อนเที่ยวกลายเป็นอาชีพที่มีข้อจำกัดและอุปสรรคในการประกอบอาชีพมากขึ้น ผู้ให้บริการส่วนมากอาจมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนอาชีพและกลับไปประกอบอาชีพเดิม

แผนภาพที่ 2 ผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่มี 2 ประการ คือ สภาวะเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความเกี่ยวเนื่องกับสถานภาพทางการเงิน ของผู้คนในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น เมื่อสภาวะเศรษฐกิจภายในจังหวัดถดถอย จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านการเงินอันจะส่งผลให้เกิดความยากจนและปัญหาด้านหนี้สินตามมา จึงกล่าวได้ว่าสภาวะเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญประการแรกที่กระตุ้นให้ผู้คนในพื้นที่หันมาให้ความสนใจกับการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการรับจ้างเพื่อหลีกหนีจากความยากจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thompson & Dahling (2019) ที่กล่าวว่า ประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและความยากจน ได้แก่ 1) การว่างงานมีผลกระทบร้ายแรงทางการเงินและจิตใจต่อบุคคล 2) การได้รับการจ้างงานใหม่เป็นสิ่งที่ท้าทาย แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการฟื้นตัวจากการว่างงานและการหลบหนีจากความยากจน สำหรับประการต่อมา ทักษะการให้บริการ (Service Mind) ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากอาชีพเพื่อนเที่ยวเป็นอาชีพเกี่ยวกับการให้บริการ หากผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพดังกล่าวมีทักษะการให้บริการที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองซึ่งถือเป็นอีกหนึ่ง

แรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพ เพื่อช่วยให้ การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยมหิดล (2555) ที่กล่าวว่า การเป็นผู้ให้บริการที่เป็นเลิศนั้น ผู้ปฏิบัติงานทุกท่าน ทุกส่วนงานควรคำนึงถึงข้อปฏิบัติ ดังนี้ ต้องมีความรู้ในงานที่ให้บริการ (Knowledge) ช่างสังเกต (Observe) กระตือรือร้น (Enthusiasm) กิริยาวาจาสุภาพ (Manner) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative) ควบคุมอารมณ์ได้ (Emotional control) มีสติในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (Calmness) มีทัศนคติต่องานบริการดี (Attitude) และมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการ (Responsibility)

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่นั้นจะแตกต่างกันไปตามความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ได้มีการรับรู้มา กล่าวคือ แต่ละบุคคลจะมีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ทัศนคติต่อการเลือกการประกอบอาชีพและพฤติกรรมในการทำงานแตกต่างกันตามไปด้วย สอดคล้องกับ Cronbach (1954) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอันมีผลมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดชา เดชะวัฒนไพศาล (2552) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันทุก ๆ องค์กรมีประชากรอย่างน้อยสามเจเนอเรชันกำลังทำงานร่วมกัน ทำให้ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม ตลอดจนมีความต้องการในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

การเตรียมตัวก่อนให้บริการเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวควรคำนึงถึงก่อนการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ โดยเริ่มตั้งแต่การพูดคุยเพื่อวางแผนการเดินทางล่วงหน้าระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ อีกทั้งการหาข้อมูลตลอดจนการฝึกทักษะการให้บริการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับผู้ใช้บริการที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในทุกประเด็น นอกจากนั้นแล้วผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวยังต้องมีการรับรู้ถึงขีดความสามารถของตนเองว่ามีความพร้อมในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะนำไปสู่การให้บริการที่สามารถตอบสนองความต้องการภายใต้ทักษะและความรู้ของผู้ให้บริการอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริอร วิชชาวุธ (2554) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ขีดความสามารถของตนเองในด้านอาชีพ ที่สูงจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จในหลาย ๆ มิติเพิ่มมากขึ้น เพราะบุคคลนั้นจะมีความสนใจในกิจกรรมที่ตนเองเลือกหรือได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และยังเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมาย ที่ท้าทายตนเองและรักษาความมุ่งมั่นของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าข้อจำกัดและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว อาทิเช่น อายุที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจส่งผลให้ศักยภาพในการประกอบอาชีพลดลง ความต้องการด้านค่าตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้น ความกังวลในเรื่องความปลอดภัยด้านร่างกายและทรัพย์สิน รวมไปถึงความชื่นชอบที่มีต่ออาชีพเปลี่ยนแปลงไป ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดิ์สิทธิ์ ไกยสวน (2566) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการเปลี่ยนงานของวัยแรงงาน Generation X และ Y ในจังหวัดภูเก็ตพบว่าส่วนมากเคยเปลี่ยนงานมาแล้ว 3-4 ครั้ง เหตุผลที่เปลี่ยนงานเพราะต้องการเงินเดือนหรือผลตอบแทนมากขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนพร กงแก้ว (2565) ที่

กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกของคนทำงานใน Generation Y เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อนเที่ยวของคนวัยทำงาน จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐควรมีการออกกฎหมายรองรับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยวทั้งในเรื่องความปลอดภัย และสวัสดิการทางสังคม ตลอดจนบัญญัติกฎระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจนเกี่ยวกับอาชีพเพื่อนเที่ยว เช่น กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้ประกอบอาชีพ เป็นต้น

2. ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และทำการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น เพื่อให้อาชีพเพื่อนเที่ยวได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้คนส่วนมากมองว่าอาชีพเพื่อนเที่ยวยังคงมีความคล้ายคลึงกับอาชีพมัคคุเทศก์ในหลาย ๆ ด้าน เพียงแต่อาชีพเพื่อนเที่ยวจะถูกจัดอยู่ในกรอบการท่องเที่ยวแบบชั่วครั้งชั่วคราว ส่งผลให้อาชีพเพื่อนเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

3. ภาครัฐควรมีนโยบายเสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพการทำงานให้แก่ผู้ประกอบอาชีพเพื่อนเที่ยว เช่น การจัดอบรมเรื่องทักษะการให้บริการที่ดี (Service Mind) เพื่อก่อให้เกิดการบริการที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความเชื่อมั่นในด้านการบริการจากผู้ใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2561). **เชียงใหม่**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://shorturl.at/jsBN6.

กฤตยภรณ์ ต้นติเศรษฐ. (2556). กระบวนการกลายเป็นสินค้าของประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา**, 3(1), 137-147.

ดลกร ล้ำชัย. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาโทในสถาบันการศึกษาภายในประเทศของบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เดชา เดชะวัฒนไพศาล. (2552). การรับรู้คุณลักษณะของเจเนอเรชั่นวายและแรงจูงใจในการทำงาน : มุมมองระหว่างเจเนอเรชั่นต่างๆในองค์กร. **Creative Business and Sustainability Journal**, 31(3), 1–25.

ณิชาภัทร สุรวัฒนานนท์. (2562). **การท่องเที่ยวกับบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ฮีโร่จำเป็นหรือฮีโร่ตัวจริง**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://shorturl.at/uTZ14.

ธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ. (2554). **เศรษฐกิจทุนนิยมกับการดูดกลืนทางสังคม**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://prachatai.com/journal/2011/01/32513.

ธนพร กงแก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกของคนทำงานใน Generation Y, 1(1), 1-12.

ไพลิน บรรพโต. (2562).**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการ ของนักศึกษา สาขาการจัดการการโรงแรม ระดับชั้นปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ผู้จัดการออนไลน์. (2563). **เจาะเส้นทาง “เพื่อนเที่ยว” อาชีพสุดฮิตเหล่านักศึกษาสายสีเทางานสบาย-รายได้เฉียดแสน!!.** สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://shorturl.at/ctuR1.

มหาวิทยาลัยมหิดล.(2555). **คู่มือ-เทคนิคการให้บริการด้วยใจ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศักดิ์สิทธิ์ ไกยสวน. (2566). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนงานใหม่ของวัยแรงงาน Generation X และ Y ในจังหวัดภูเก็ต**. บทความวิชาการค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2567, จากhttp://www.mbaphangnga.ru.ac.th/documents/IS/IS3/6424103001.pdf.

สิริอร วิชชาวุธ. (2554). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุทธารัตน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2550). **ความคาดหวังในการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/digital/api/DownloadDigitalFile/download_digi/110869/?path=thesis/sw/1142/01TITLE.pdf.

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ. (2540). **รูปแบบการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://shorturl.at/qESY6.

เอกรินทร์ ศุภรณ์พานิช. (2557). **การศึกษาความต้องการทางอาชีพของผู้จบการศึกษาดนตรีในระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. วิทยานิพนธ์ดุริยางคศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Eakkarin_Suphornpanich/fulltext.pdf.

Christelle Tornikoski & Liisa Mäkelä. (2012). Career Decision Making of Global Careerists. **The International Journal of Human Resource Managemen**t, 23(16), 3455-3478.

Cronbach, L. J. (1954). **Educational Psychology**. Oxford, England: Harcourt, Brace.

Nuriman, H. (2021). The Analysis of Competence and Career Development Impact on Work Motivation and Its Implication Toward Employee’s Performance. AKADEMIK: **Jurnal Mahasiswa Ekonomi &Amp; Bisnis**, 1(1), 10–17.

Student. (1908). The Probable Error of a Mean. **Biometrika**, 6(1), 1-25.

Thompson, M. N. & Dahling, J. J. (2019). Employment and poverty: Why work matters in understanding poverty. **American Psychologist**, 74(6), 673-684.

Ümit Alnıaçık et al. (2012). Relationships Between Career Motivation, Affective Commitment and Job Satisfaction. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 58(1), 355-362.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

Improvement of Balm Products and Marketing Value Added at Community Enterprise of Thai Massage Vocational Promotion Center, Wat Sao Thong Thong, Nonthaburi Province

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์
วรัญญู ศรีเชียงราย
สุรชัย สวนทับทิม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
Sivanun Sivapitak
Warunyu Srichiangrai
Surachai Suantubtim
Dhurakij Pundit University
Corresponding author, E-mail: sivanun.sik@dpu.ac.th

วันที่รับบทความ: 10 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 24 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 7 สิงหาคม 2567
Received: June 10, 2024; Revised: July 24, 2024; Accepted: August 7, 2024

บทคัดย่อ

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่องเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทยวัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น และ 2) เพิ่มและขยายช่องทางทางการตลาดของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจต้นแบบด้วยการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน และผู้ใช้บริการนวดแผนไทย จำนวน 80 คน โดยมีแบบสัมภาษณ์ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ เป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา และสถติ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทองมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ยาหม่อง ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 2) ผลลัพธ์จากการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยาหม่อง วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง ผ่านการตลาดแบบออนไลน์ผ่าน Facebook Fan Page พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจรูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพิ่มมากขึ้นเพราะมีรูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย สะดวกในการถือ หอบหิ้ว หรือการซื้อไปฝากบุคคลอื่น สร้างความน่าสนใจดึงดูดลูกค้าได้ ซึ่งทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นจากเดิม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ร้อยละ 25 จากยอดขายเดิม มีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและสร้างโอกาสใหม่ให้กับชุมชนในการทำงานอย่างยั่งยืนและมั่นคงในอนาคต

คำสำคัญ ผลิตภัณฑ์ยาหม่อง; วิสาหกิจชุมชน; สมุนไพร; เศรษฐกิจในชุมชน

Abstract

The improvement of the balm product to increase the market value of the Community Enterprise of Thai Massage Vocational Promotion Center, Wat Sao Thong Thong, Nonthaburi Province, aims to: 1) improve the balm product and develop outstanding packaging, and 2) increase and expand the market channels of the model products by connecting producers and consumers. This research is a mixed-method study. The research sample includes 15 representatives from the Community Enterprise of Thai Massage Vocational Promotion Center, Wat Sao Thong Thong, Nonthaburi Province, and 80 users of Thai traditional massage services. The research tools are in-depth interview and satisfaction questionnaires. The data is analyzed using content analysis and presented descriptively and statistically.

Research results show: 1) Members of the Community Enterprise of Thai Massage Vocational Promotion Center, Wat Sao Thong Thong, Nonthaburi Province, have the highest satisfaction with the balm product and packaging, with an average score of 4.34. 2) The outcome of promoting the balm product through online marketing via a Facebook Fan Page reveals that customers are more satisfied with the product and packaging due to their modern design and convenience for carrying. This has increased sales by 25% compared to previous sales. It is beneficial to strengthen the local economy and create new opportunities for the community to work sustainably and securely in the future.

Keywords: Balm Products; Community Enterprises; Herbs; Community Economy

บทนำ

การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ราชกิจจานุเบกษา (2565) หนึ่งกลยุทธ์ย่อยที่สำคัญคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้เครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน สร้างเสริมองค์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความรู้ให้กับชุมชนจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อสร้างความสามารถในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีความปลอดภัย ยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)) โดยในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่มาจากภูมิปัญญาของคนในชุมชน ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่ว ๆ ไป ทำให้ชุมชนต่าง ๆ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อแข่งขันกันมากขึ้น โดยจะมุ่งเน้นไปในด้านของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ดังนั้นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จึงต้องหันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชยาวัฒ เกียรติกมลมาลย์ และ สุรเกียรติ ธาดาวัฒนาวิทย์ (2565) ในขณะที่วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง หมู่ 6 ตั้งอยู่ที่ วัดเสาธงทอง หมู่ 6 ตำเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โดยมีคุณอี๊ด อ่วมเลิศ เป็นประธานกลุ่ม จัดตั้งขึ้น ณ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2549 เริ่มแรกก่อตั้งด้วยสมาชิก 15 คน โดยให้บริการด้านการนวดแผนไทยและแผนโบราณ และมีสูตรยาหม่องสมุนไพรเฉพาะของชุมชน คือยาหม่องไพลและยาหม่องพลับพลึง ที่ถือเป็นสมุนไพลหลักของชุมชน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีแบรนด์และโลโก้เป็นของตนเอง บรรจุภัณฑ์เป็นขวดแก้วเหมือนยาหม่องทั่วไป ไม่มีดีไซน์ทันสมัยและไม่มีความโดดเด่น ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์การให้บริการและสินค้า ชุมชนยังไม่มีช่องทางการตลาดออนไลน์ทางตรงเป็นของตนเอง ทำให้ผู้รับบริการหรือลูกค้าเข้าถึงได้ยาก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อต้องการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง ออกแบบโลโก้สร้างการรับรู้และการจดจำให้กับลูกค้า และปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์เดิมให้มีดีไซน์ที่ดี ทันสมัย สีสันเป็นเอกลักษณ์ พกพาง่าย ใช้งานสะดวกมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

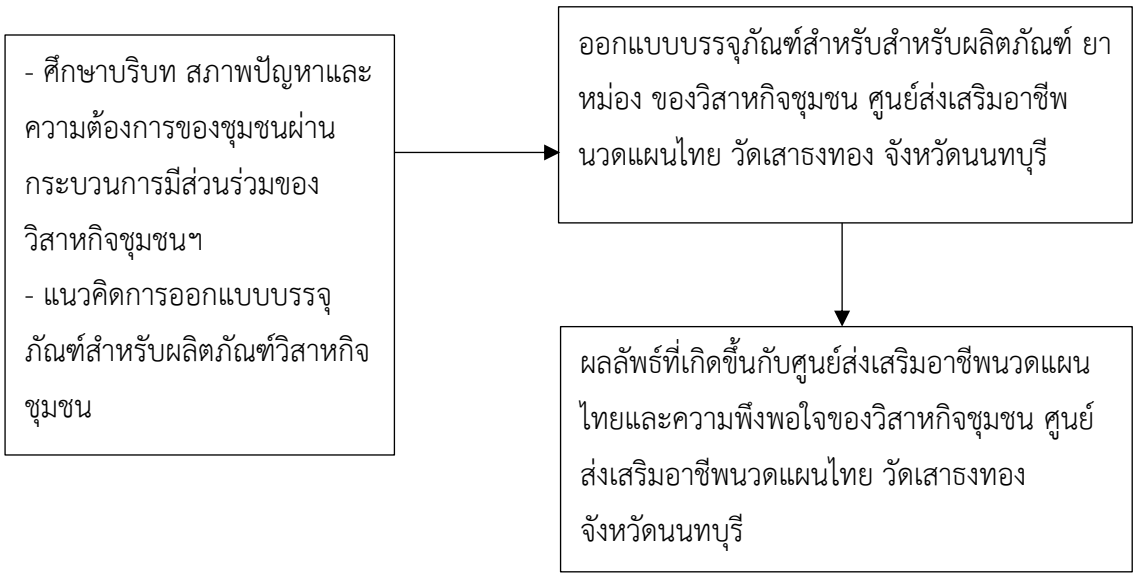
1. เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น
2. เพิ่มและขยายช่องทางทางการตลาดของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจต้นแบบด้วยการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ ยาหม่อง ของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของตลาด โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

2. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง และประชาชนที่มาใช้บริการนวดแผนไทย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ ยาหม่องของวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรตาม คือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัด นนทบุรี และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ ยาหม่อง

ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการภายในระยะเวลา 8 เดือน เริ่มจากเดือนมีนาคม พศ. 2566 ถึง เดือน ตุลาคม พศ. 2566

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ขอบเขตด้านสถานที่

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง หมู่ 6 ตำเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการเตรียมคำถามเพื่อสัมภาษณ์ แนวคำถามที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้น เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์การวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามเกณฑ์ Ma & Macmillan (1999) และ Textor (1980) ใช้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวม 5 ข้อ จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ 15 คน

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นเทคนิคสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ และเป็นวิธีที่มีความเที่ยงตรงสูงในการสำรวจความคิดเห็น ประสบการณ์ และมุมมองของผู้ให้ข้อมูล (Dos Santos Marques, Fouad, Vickers, &Searinci, 2020, p1) ใช้ข้อคำถามในการตั้งประเด็นสอบถามความคิดเห็นโดยรวมของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนถึงผลลัพธ์ของผลิตภัณฑ์ ใช้ข้อคำถาม รวม 5 ข้อ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวความคิดในการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ ก่อนและหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ (5-Point Likert Scale) (Likert, 1970)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่อง เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นหลักในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมาย/ตัวอย่างที่ศึกษาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากสมาชิก 15 คนของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี และแบบสอบถามความพึงพอใจของที่มีต่อบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ยาหม่อง ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้วยเอกสาร และลงพื้นที่สำรวจชุมชน

1.1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านกายภาพ อัตลักษณ์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค และสภาพทั่วไปของชุมชุน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการเตรียมคำถามเพื่อสัมภาษณ์ แนวคำถามที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้น เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์คำถามยืดหยุ่นตามสถานการณ์ นุชจรี ทียะบุญและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คณะ (2564) และใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) สุภางค์ จันทวานิช (2565:59) เพื่อนำมาอภิปรายผล สรุปผลต่อไป

แผนภาพที่ 2 ลงพื้นที่สำรวจวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนายาหม่อง ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการปรับปรุงสูตรผลิตภัณฑ์ และด้านบรรจุภัณฑ์

ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์

2.1 ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมยาหม่องสมุนไพร ทีมผู้วิจัยร่วมวิเคราะห์คุณสมบัติ ส่วนประกอบของยาหม่องที่เหมาะสม

ด้านการปรับปรุงสูตรผลิตภัณฑ์

2.2 โดยศึกษาจากกลุ่มวิสาหกิจที่ดำเนินการผลิตยาหม่องอย่างมีประสิทธิภาพ นำกระบวนการมาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการศึกษา

ด้านบรรจุภัณฑ์

2.3 ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ยาหม่องสมุนไพรจากพับพลึง ต่อจากนั้นทีมวิจัยร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์และจัดทำร่างตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ สอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ใหม่ต่อผู้ผลิตและผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย และทีมวิจัยร่วมกันประชุมกลุ่มเพื่อสรุปผลและร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมก่อนดำเนินการสั่งการผลิตบรรจุภัณฑ์จริง

แผนภาพที่ 3 การทำยาหม่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ขั้นตอนที่ 3 ด้านช่องทางทางการตลาด

3.1 ทำการร่วมกันวิเคราะห์ต้นทุนในการผลิตยาหม่องสมุนไพร เพื่อกำหนดแนวทางด้านการตลาดเกี่ยวกับราคา การวางจัดจำหน่ายและส่งเสริมการขาย

3.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับช่องทางการขายผ่านการขายออนไลน์ ได้แก่ Facebookและการไลฟ์สดขายเพื่อเพิ่มยอดขาย

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการดำเนินงาน

3.3 ขั้นตอนดำเนินงาน ทีมวิจัยติดตามและประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยพิจารณาจากความพึงพอใจ และยอดขายที่เพิ่มขึ้น ของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัย

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยาหม่องและเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง การดำเนินการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบผลิตภัณฑ์ยาหม่อง

จากการสำรวจชุมชนและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง มีการให้บริการด้านการนวดแผนไทยและแผนโบราณ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนจำนวน 15 คน จะเป็นผู้ให้บริการนวดและไม่ได้เข้ามาในพื้นที่ให้บริการทุกวัน ทำให้ผู้ใช้บริการที่เข้ามานวดมีจำนวนครั้งละไม่เกิน 10 คน ผู้ให้บริการนวดจะใช้ยาหม่องไพลและยาหม่องพลับพลึงในการนวด เพื่อช่วยคลายกล้ามเนื้อและมีกลิ่นหอมสดชื่น ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกผ่อนคลายจากทั้งการนวดและกลิ่นของยาหม่อง ยาหม่องไพลและยาหม่องพลับพลึงจึงถือเป็นสินค้ากิมมิค (gimmick) หลักของชุมชน แต่ยังไม่มีแบรนด์และโลโก้เป็นของตนเอง บรรจุภัณฑ์เป็นขวดแก้วเหมือนยาหม่องทั่วไป ไม่มีดีไซน์ทันสมัยและไม่มีความโดดเด่น ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์การให้บริการและสินค้า ชุมชนยังไม่มีช่องทางการตลาดออนไลน์ทางตรงเป็นของตนเอง ทำให้ผู้รับบริการหรือลูกค้าเข้าถึงได้ยาก

ทีมวิจัยจึงต้องการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นขวดแก้วเหมือนยาหม่องทั่วไป ไม่มีดีไซน์ทันสมัยและไม่มีความโดดเด่น ให้มีดีไซน์ที่ดี ทันสมัย สีสันเป็นเอกลักษณ์ พกพาง่าย ใช้งานสะดวกมากยิ่งขึ้น ทีมวิจัยได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะเหมือนแท่งลิปสติก หรือยาดม ที่สามารถเปิดใช้ได้สะดวกและพกพาได้ จึงเรียกว่ายาหม่องสติ๊ก (stick) เนื่องจากตัวยาหม่องที่บรรจุขวดแก้วเดิมมีความเหลว จึงปรับปรุงสูตรการผลิตเพื่อให้เนื้อยาหม่องมีความแข็งตัว เหนียวกว่าเดิม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. การพัฒนายาหม่อง ผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรของชุมชน ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการปรับปรุงสูตรผลิตภัณฑ์ และด้านบรรจุภัณฑ์

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทีมวิจัยได้ร่วมคิด รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์คุณสมบัติของส่วนผสมต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการผลิตยาหม่องไพล ยาหม่องพลับพลึง

ผลการพัฒนาด้านกระบวนการผลิต ทีมวิจัยร่วมกันศึกษากระบวนการผลิต มีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับยาหม่อง ในส่วนวัสดุอุปกรณ์สำหรับที่ใช้ในการผลิตยาหม่องเน้นถึงความสะอาด มาตรฐาน เพื่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงสูตรการผลิต เพื่อให้เนื้อยาหม่องมีความแข็งตัว เหนียวกว่าเดิม เพื่อนำไปใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทีมงานออกแบบได้ พบว่าอัตราส่วนที่เหมาะสมในการผลิตยาหม่อง

การพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ จากการพัฒนาผู้วิจัยและทีมได้มีการนำแบบสอบถามสำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของยาหม่องไพล พลับพลึง จากประชาชนที่มาใช้บริการนวดแผนไทย จำนวน 80 คน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อบรรจุภัณฑ์ในการตัดสินใจเลือกซื้อยาหม่อง คือ ภาพประกอบ รูปลักษณ์ ใช้งานง่าย และมีเอกลักษณ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งจากผลการศึกษามีการระดมความคิดเห็นระหว่างทีมผู้วิจัยและกลุ่มชมชน เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ยาหม่อง ได้ตามรูป

แผนภาพที่ 4 บรรจุภัณฑ์ก่อนพัฒนา

แผนภาพที่ 5 บรรจุภัณฑ์หลังพัฒนา

3. ด้านช่องทางทางการตลาด

ในด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยาหม่องวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง ผ่านการตลาดแบบออนไลน์ผ่าน Facebook Fan Page เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้เกิดรายได้และสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่รู้จักบนโลกออนไลน์ผ่านการออกแบบการสื่อสารใน Facebook Fan Page ในรูปแบบต่างๆ (จิรภัทร ไชยเทพาและอรุณี พรมคำบุตร, 2022) โดยการพัฒนาเมนูสินค้าบน Fan Page โดยผู้ศึกษาได้ใช้ภาพจากผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิม และผู้ศึกษาจัดทำขึ้นนำมาประกอบและใช้รูปแบบการสื่อสารแบบประสมใน Fan Page ประกอบด้วย ภาพ ข้อความ วีดีโอและการไลฟ์สดขายเพื่อเพิ่มยอดขาย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 6 ช่องทางทางการตลาด

สรุปผลการดำเนินงาน

การประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาสำหรับผลิตภัณฑ์ ยาหม่อง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จากการเก็บข้อมูลความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามจากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน ได้ผลสรุปความพึงพอใจและแปลผลระดับค่าเฉลี่ยของปัจจัยตามแนวทางของ Best, Kahn (1998) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ยาหม่อง ของสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง

ด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
1. มีลวดลายบนบรรจุภัณฑ์สื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.70	0.61	มากที่สุด	1
2. มีความสะดวกในการพกพา จัดเก็บและวางจำหน่าย	4.50	0.80	มากที่สุด	3
3. ตอบสนองต่อการใช้งานได้เป็นอย่างดี	4.35	0.49	มากที่สุด	4
4. บรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายใน	4.10	0.97	มาก	6
5. แสดงข้อมูลรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วน	4.03	0.78	มาก	8
6. ตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.65	0.83	มากที่สุด	2
7. บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าระหว่างขนย้ายได้	4.05	0.99	มาก	7
8. วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.35	0.75	มากที่สุด	5
รวม	**4.34**	**0.78**	**มากที่สุด**	

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ยาหม่อง ของสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง ในภาพรวม พบว่า สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ยาหม่อง ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความพึงพอใจรายข้ออยู่ในระดับมาก-มากที่สุด โดยด้าน มีลวดลายบนบรรจุภัณฑ์สื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชน มีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาคือ ด้านตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม และความสะดวกในการพกพา จัดเก็บและวางจำหน่าย ตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน ผลลัพธ์จากการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยาหม่อง วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง ผ่านการตลาดแบบออนไลน์ผ่าน Facebook Fan Page พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจรูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพิ่มมากขึ้นเพราะมีรูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย สะดวกในการถือ หอบหิ้ว หรือการซื้อไปฝากบุคคลอื่น สร้างความน่าสนใจดึงดูดลูกค้าได้ ซึ่งทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 25 จากยอดขายเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแบบบรรจุภัณฑ์ ยาหม่อง วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มฯ ที่แสดงความคิดเห็นนำเสนอความต้องการ รูปแบบ ข้อมูลอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ วิภาวดี พรมพุทธา และขาม จาตุรงคกุล, 2565 และ นิอร ดาวเจริญพร และรุ่งฤทัย รำพึงจิต, 2566 ด้วยการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการ สังเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยได้มีแนวคิดในการออกแบบอัตลักษณ์ตราสินค้าโดยได้ถอดอัตลักษณ์ของชุมชนจากการลงพื้นที่นำไปสู่การออกแบบและวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น สี, สไตล์, เทคนิคการวางลาย ในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นทำให้ผู้บริโภคเข้าใจและจดจำได้ง่ายเกิดต้นแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างรายได้อย่างยั่งยืนให้กับชุมชนในอนาคต

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทองซึ่งตั้งอยู่บนเกาะเกร็ด อันเป็นชุมชนเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีพื้นที่ประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยเป็นชุมชนมอญเก่าแก่ทำให้มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมรูปแบบชาวมอญภายในชุมชน ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงและโด่งดังเป็นเอกลักษณ์ เรียกว่า "เครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ด" นอกจากนี้ภายในชุมชนยังมีศาสนถานที่สำคัญของชาวมอญอย่าง "วัดปรมัยยิกาวาส หรือ พระเจดีย์มุเตา หรือ “เจดีย์เอียง” ตั้งอยู่บริเวณหัวแหลมของเกาะเกร็ด ริมแม่น้ำเจ้าพระยา คือพื้นที่สำคัญของเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในปัจจุบัน ดังนั้นในการออกแบบบรรจุภัณฑ์จึงได้มีการนำ เจดีย์เอียง อันเป็นอัตลักษณ์สำคัญของเกาะเกร็ดมาเป็นองค์ประกอบในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยประกอบลงในตราสินค้าที่บรรจุภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา ศรีวิบูลย์ (2554 : 25) ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน ผู้บริโภคจึงมักตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พิจารณาจากสัญลักษณ์หรือแบรนด์ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัว รวมถึงชื่อเสียงของผู้ผลิตจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

ในขณะที่ผลการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ยาหม่อง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย วัดเสาธงทอง ที่พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในด้านมีลวดลายบนบรรจุภัณฑ์สื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชน ตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม ความสะดวกในการพกพา จัดเก็บและวางจำหน่าย ตอบสนองต่อการใช้งานได้เป็นอย่างดี และวัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้อง กับ ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา (2542 : 17-18) ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์จะทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ให้ยุบ สลาย เสียรูป หรือเสียหายอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพการขนส่ง ให้คงสภาพลักษณะของสินค้าให้เหมือนเมื่อผลิตออกจากโรงงานให้มากที่สุด การออกแบบลวดลายบนกล่องบรรจุภัณฑ์ยาหม่อง โดยมีลวดลายที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับระหว่างการนวดและเกาะเกร็ด แสดงถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน จดจำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ (2541 : 205) ได้กล่าวว่า ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ เป็นวิธีการกำหนดลักษณะรายละเอียดที่มีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค ให้ดึงดูดความสนใจและยังเป็นการสร้างบุคลิกลักษณะพิเศษของสินค้า อันจะนำมาซึ่งความทรงจำของผู้บริโภคได้สอดคล้องกับ อัรฮาจี เจ๊ะสะแม และยอดนภา เกษเมือง (2564 : 89) ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่มีคุณค่า สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และทำให้เกิดต้นแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน สามารถนำแนวคิดการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของชุมชนต่อไป รวมถึงสามารถเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในอนาคต อีกทั้งการแสดงข้อมูลรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วน เช่น ช่องทาง Facebook เบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ทำให้ดึงดูดความสนใจและมีส่วนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับ กษมา สุรเดชา และคณะ (2563 : 220) ได้กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถขายสินค้าได้ หลากหลายกลุ่มมากขึ้นและสามารถนำไปขายได้ตามร้านขายของฝากด้วยรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามประกอบด้วยการระบุรายละเอียดของสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจใจกระบวนการผลิตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรดำเนินการวิจัยทางการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมและเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้กลุ่มวิสาหกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดย่อมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มมีความยั่งยืน และมีโอกาสในการแข่งขันในเวทีการค้าในระดับชาติและนานาชาติ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

3. ชุมชนสามารถนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ต่อยอดในการเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและสร้างโอกาสใหม่ให้กับชุมชนในการทำงานอย่างยั่งยืนและมั่นคงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กษมา สุรเดชา. (2563). การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่สวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน. **วารสารพิกุล**. 18 (1), 219-237.

จิรภัทร ไชยเทพาและอรุณี พรมคำบุตร.(2022). การพัฒนาตลาดออนไลน์ผ่าน Facebook Fan Page ของไร่ปรียา ตำบลบ้านเม็ง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น.**วารสารแก่นเกษตร**,50(1), 85-91.

ชยาวัฒ เกียรติกมลมาลย์และสุรเกียรติ ธาดาวัฒนาวิทย์.(2565). แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนวัดไทรให้สามารถสร้างรายได้ในระดับที่ พึ่งตนเองได้.วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี,16(2),80-98.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา. (2542). **การบรรจุภัณฑ์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : วังอักษร.

นิอร ดาวเจริญพร และรุ่งฤทัย รำพึงจิต. (2566). การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 8(4), 174-191.

นุชจรี ทียะบุญ, ธัญญารัตน์ ลิ้นฤาษี, ณิชา ทองจำรูญ และ อริย์ธัช อักษรทับ. (2564). รูปแบบการประกอบการสินค้าแปรรูปเกษตรกลุ่มสมุนไพร ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจยาหม่องสมุนไพรเสลดพังพอน ตำบลยางเนิ้ง ตำบลหนองผึ้ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**, 15(พิเศษ),84-97.

ราชกิจจานุเบกษา.(2565). **ประกาศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570**. (1 พฤศจิกายน 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 3

ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). **บรรจุภัณฑ์อาหาร.** กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมสมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย.

วิภาวดี พรมพุทธา และขาม จาตุรงคกุล. (2565). **โครงการออกแบบอัตลักษณ์ตราสินค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย โดยได้แรงบันดาลใจจากดอกไม้เมืองเลย กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายชุมชนบ้านกกบก อ.วังสะพุง จ.เลย**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 23. 25 มีนาคม 2565. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภางค์ จันทวานิช .(2565). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตรา ศรีวิบูลย์. (2554). **ออกแบบ ออกแบรนด์**. กรุงเทพมหานคร: อีเล็ฟแว่นคัดเลอร์ส.

อัรฮาวี เจ๊ะสะแม และยอดนภา เกษเมือง. (2564). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนปุรณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี**, 15(2), 79 – 90.

Best, J.W. and Kahn, J.V. (1998). **Research in Education**. 8th Edition, Butler University, Emeritus, University of Illinois, Chicago.

Dos Santos Marques, I.C., Fouad, M.N., Vickers, S.M., and Scarinci, I. (2020). **Implementation of virtual focus groups for qualitative data collection in a global pandemic**. Retrieved August 1, 2021fromhttps://www.researchgate.net/profile/Isabel-Dos-Santos-Marques/publication/346196129.

Likert, R. (1970). **New Patterns of Management**. New York: McGraw-Hill.

Ma, X., & Macmillan, R. B. (1999). Influences of Workplace Conditions on Teachers Job Satisfaction. **Journal of Educational Research**, 93, 39-48.

Textor, R. B. (1980). **A Handbook on ethnographic futures research**. 3rd Ed. Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University, Stanford, CA.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

Application of Buddhist Principles to Promote environmental Management of Mueang Kai Subdistrict Administrative Organization Mae Taeng District Chiang Mai Province

เสาวนีย์ ผางมาลี
นพดณ ปัญญาวีรทัต
อภิรมย์ สีดาคำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Saowanee pangmalee
Noppadon Panyaweeratad
Apirom Sidakham
Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding author, E-mail: neepangmalee@gmail.com

วันที่รับบทความ: 11 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 27 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 28 พฤษภาคม 2567
Received: May 11, 2024; Revised: May 27, 2024; Accepted: May 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง ($r = 0.752$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: คุณภาพบริการสาธารณะ; การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม; หลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

The objectives of this research are: 1. To study the level of environmental management of the Muang Kai Subdistrict Administrative Organization. 2. To study the relationship between the principles of Iddhipadhamma and the application of Buddhist principles to promote environmental management of the Subdistrict Administrative Organization. Mueang Kai Subdistrict, Mae Taeng District, Chiang Mai Province the research is a combined method research. Between quantitative research methods using a sample group of 311 people, statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation. and use statistics to test hypotheses by finding coefficients Pearson correlation

The results of the research found that 1) Environmental management of the Mueang Kai Subdistrict Administrative Organization found that people had opinions about environmental management as a whole at a high level. 2) The relationship between the principles of Iddhipadhamma and their application. Buddhist principles to promote the role of environmental management of the Mueang Kai Subdistrict Administrative Organization, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. It was found that overall, there was a positive relationship in the same direction at a high level (r = 0.752) with statistical significance. Level 0.01

Keywords: Public Service Quality; Environmental Management; Principles of Buddhism Iddhipada 4

บทนำ

ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสูญเสียป่าไม้ สัตว์ป่า การขาดแคลนพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์ ปัญหาการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม การขยายพื้นที่ทำกิน และการสร้างที่พักอาศัยปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บางพื้นที่มีปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ อากาศเสีย ฝุ่นควัน อย่างรุนแรงจนทำให้ผู้คนเจ็บป่วย วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นสาเหตุหลักมาจากการเพิ่มจไนวนประชากร และการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทรัพยากรธรรมถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นอย่างไร้ขีดจำกัดจนเกินขีดความสามารถที่ทรัพยากรธรรมชาติจะมาสารถรองรับได้ความเสียหายของสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการตราข้อบัญญัติตำบลขึ้นมาเพื่อรองรับการดำเนินงานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน โดยการกำกับดูแลสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่มี

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลลัพธ์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของไทยส่วนใหญ่เกิดจากการขาดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง ขาดการบูรณาการร่วมกันในการทำงาน การบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และประชาชนขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังเชียงใหม่ มีพื้นที่ 66.324 ตารางกิโลเมตร จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่ ได้แก่ หมู่ 1 บ้านก๋ายน้อย หมู่ 2 บ้านเมืองก๋าย หมู่ 3 บ้านออบ หมู่ 4 บ้านเหล่า หมู่ 5 บ้านม่อนเงาะ มีครัวเรือนรวมทั้งหมด 385 ครัวเรือน มีประชากรรวม ทั้งหมด 1,391 คน ประชากรมีอาชีพหลัก คือ ภาคการเกษตร มีอาชีพเสริม คือ ภาคบริการและการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมดรวม 36,555.94 ไร่ จำแนกประเภทการใช้ที่ดินได้ดังนี้เป็นพื้นที่ป่า 29,186.30 ไร่ เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 79.84 อันดับที่ 2 ได้แก่ ไม้ผล 3,221.88 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.881 อันดับที่ 3 เป็นไร่หมุนเวียน 3,123.55 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.55 นอกนั้นเป็นพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พืชสวน ไม้ยืนต้น พื้นที่เบ็ดเตล็ด พื้นที่นา และพืชไร่ และปัจจุบันการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตำบลเมืองก๋ายเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเพราะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน น้ำ ในภาคการเกษตรตลอดทั้งปี รวมถึงการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวที่มาจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้พื้นที่ตำบลเมืองก๋ายเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลดีในแง่ของการสร้างรายได้ เกิดการปรับปรุงและพัฒนาสภาพภูมิทัศน์และกายภาพให้ดีขึ้นมีการลงทุนจากภาครัฐในด้านสาธารณูปโภคเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เกิดการสร้างที่พัก ร้านอาหาร ซึ่งต้องใช้สาธารณูปโภคในพื้นที่ และพื้นที่ธรรมชาติบางส่วนถูกทำลายเพื่อการสร้างที่พักในแหล่งธรรมชาติกิจกรรมนันทนาการบางประเภทมีผลต่อธรรมชาติ อาทิ การตัดต้นไม้ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอาจส่งผลต่อภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของภาคบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาจส่งผลกระทบด้านลบไปยังส่วนที่เกี่ยวข้องได้ในหลายแง่มุม การขาด แคลนไฟฟ้า น้ำ รวมถึงการขาดการควบคุมมลภาวะจะเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตด้านท่องเที่ยว และกระทบคนในท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติเสื่อมโทรม หากเกิดขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ และขาดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดีย่อมทำให้เกิดการเสื่อมโทรม นอกจากนี้ผลต่อเนื่องจากการจัดการของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจทำให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมและขาดแคลนน้ำสะอาด ผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล และพบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

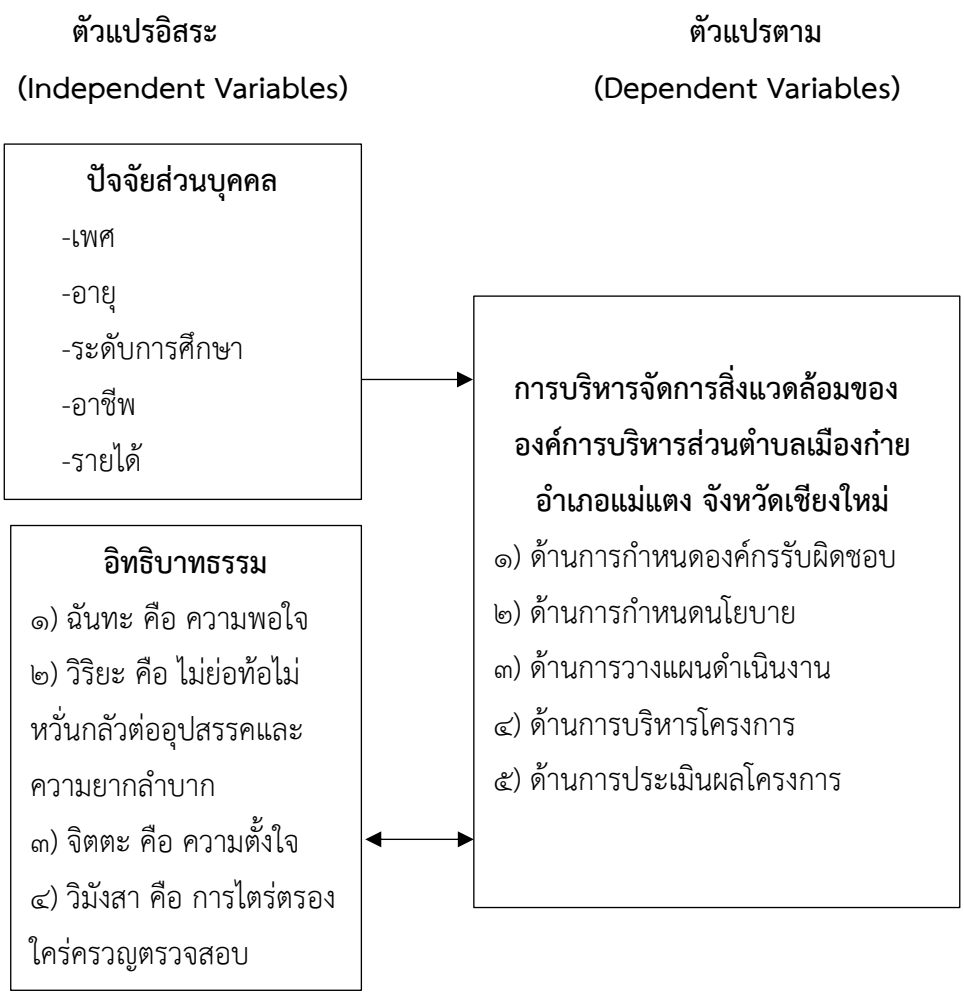
ใดบ้าง เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการตระหนักถึง การมีส่วนร่วมในการรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับครัวเรือน ชุมชน และสังคมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นเชิงปริมาณ มีกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งสิ้น 1,391 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 คน โดยหน่วยประชากรในแต่ละหน่วยมีลักษณะเหมือนกันแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ,วุฒิการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, รายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ให้เลือกตอบโดยเสรี แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha C = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.859

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลของที่ว่าการอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

(Inferential Statistics Analysis) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีมากน้อยเพียงใด ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.58 , S.D. = 0.50) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 5 ด้าน		ระดับคุณภาพการให้บริการ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการกำหนดองค์กรรับผิดชอบ	3.54	0.51	มาก
2.	ด้านการกำหนดนโยบาย	3.60	0.57	มาก
3.	ด้านการวางแผนดำเนินงาน	3.58	0.63	มาก
4.	ด้านการบริหารโครงการ	3.55	0.58	มาก
5.	ด้านการประเมินผลโครงการ	3.61	0.61	มาก
	ภาพรวม	**3.58**	**0.50**	**มาก**

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาทธรรม 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78 , S.D. = 0.39) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 2 ระดับระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาทธรรม 4

การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอิทธิบาทธรรม 4	**ระดับคุณภาพการให้บริการ**		
	$\bar{x}$	**S.D.**	**แปลผล**
1. ฉันทะ ความพอใจ	4.24	0.76	มาก
2. วิริยะ ความเพียร	3.80	0.50	มาก
3. จิตตะ ความเอาใจใส่	3.72	0.49	มาก
4. วิมังสา ปัญญา	3.59	0.53	มาก
ภาพรวม	**3.78**	**0.39**	**มาก**

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมและการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยสรุปภาพรวมและรายด้านดังนี้

การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

หลักอธิบาทธรรม	การกำหนดองค์กรรับผิดชอบ	ด้านการกำหนดนโยบาย	ด้านการวางแผนดำเนินงาน	ด้านการบริหารโครงการ	ด้านการประเมินผลโครงการ	รวม
1.ฉันทะ	0.732**	0.779**	0.681**	0.759**	0.697**	0.647**
2.วิริยะ	0.779**	0.621**	0.660**	0.720**	0.593**	0.773**
3.จิตตะ	0.680**	0.660**	0.690**	0.752**	0.5.69**	0.651**
4.วิมังสา	0.789**	0.720**	0.752**	0.779**	0.662**	0.672**
รวม	0.647**	0.693**	0.669**	0.662**	0.734	0.652**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง (r = 0.652) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน วิมังสา (r = 0.672)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

และด้านวิริยะ (r = 0.773) และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ (r = 0.647) และด้านจิตตะ (r = 0.651) ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเศรษฐวิชญ์ เสฏฐวิชโช (ถิระศรุตานันท์) (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของวัดที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของวัดที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านวิชาการ และ 3) ด้านการบริหารจัดการ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของวัดที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี 1) ด้านกายภาพ ควรจัดวางอาคารและต้นไม้ มีรั้วรอบขอบชิด ปลอดภัยและมั่งคง ปลูกต้นไม้ที่หาง่าย จัดการขยะให้ถูกต้องเหมาะสม 2) ด้านวิชาการ ควรมีที่อบรมเป็นสัดส่วน เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ จัดบวชทุกเดือนเพื่อสร้างศาสนทายาท 3) ด้านการบริหารจัดการ ควรมีกฎระเบียบเป็นแนวทางให้ปฏิบัติ บริหารจัดการวัดให้สัปปายะ พัฒนาคน งาน และเงินให้เหมาะสม

2. ความสัมพันธ์หลักอิทธิบาทธรรมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ความสัมพันธ์หลักอิทธิบาทธรรมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความพึงพอใจที่จะให้บริการและอนุเคราะห์ผู้มาขอความช่วยเหลือยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำ ปรึกษา และร่วมแก้ปัญหาด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังในผลสำเร็จของงาน

ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความมานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้านต่อการบริหารงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ทุ่มเทเวลาและความสามารถในการบริหารงานด้วยความเพียรพยายาม ตลอดจนหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูน

ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีจิตอาสา เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชนรอบข้างด้วยความจริงใจบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง รับรู้และรับผิดชอบในงานจดจ่อกับงานที่บริหาร โดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จของงานมากกว่าปริมาณงาน และใส่ใจ ใฝ่รู้ในงานทั้งในและนอกเวลางาน

ด้านวิมังสา (ปัญญา) อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ คิดค้นหาแนวทางการปรับปรุงงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลตลอดจนนำประสบการณ์การบริหารที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพระครูปลัดอนุวัติ ธมฺมวโร (ทำนา) (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาล ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในภาพรวมด้านวิมังสาอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ทำให้ได้องค์ความรู้ถึงหลักอิทธิบาทธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ความพอใจ ด้านวิริยะ ความเพียร ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ และด้านวิมังสา ปัญญา และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดองค์กรรับผิดชอบ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการวางแผนดำเนินงาน ด้านการบริหารโครงการ และด้านการประเมินผลโครงการ จากแบบสอบถาม

2. ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย โดยพิจารณาจากในภาพรวมและรายด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3. ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋าย จากแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิองค์ความรู้ได้ ดังแผนภูมิที่ 4.1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมควรมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้ การกำกับดูแลและสนับสนุน กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย แนวทาง และมาตรฐานในการจัดการสิ่งแวดล้อม กำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณแก่ในการดำเนินงาน, การขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรม กระทรวงมหาดไทยริเริ่มและขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการจัดการขยะมูลฝอย โครงการปลูกป่า โครงการรณรงค์ลดมลพิษ ,การบูรณาการความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.2 ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและจริงจังกับเรื่องการมอบอำนาจและงบประมาณโดยตรงในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น โดยจะต้องมีความชัดเจนในการจัดสรรภารกิจระหว่างภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋ายให้เกิดขึ้น

1.3 ภาครัฐควรทบทวนและพิจารณาเรื่องศักยภาพทางการคลังของท้องถิ่นให้มีผลอย่างเป็นรูปธรรม ปรับปรุงและพัฒนาเรื่องศักยภาพทางการคลังของท้องถิ่น โดยการพิจารณาผลการประเมินโครงการให้สอดคล้องกับข้อกฎหมายในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษา เรื่อง รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาด้านอื่น ๆเช่น พรหมวิหาร 4 อริยสัจ 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองก๋ายและหน่วยงานอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษา เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอื่น ๆ ว่ามีการใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2.3 ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในองค์กร หรือหน่วยงาน เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมต่อไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เอกสารอ้างอิง

พระมหาเศรษฐวิชญ์ เสฏฐวิชฺโช (ถิระศรุตานันท์). (2565). **การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของวัดที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูปลัดอนุวัติ ธมฺมวโร (ทำนา). (2558). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาล ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เสาวนีย์ เภรีฤกษ์. (2548). **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศรัณย์ วงษ์มาก, ไชยวัฒน์ เผือกคง และ อมร หวังอัครางกู. (2567). การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย,** 5 (1),1-14

อทิตยา สังข์มี, ไชยวัฒน์ เผือกคง และอมร หวังอัครางกูร. (2566). การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารกิจการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์,** 5 (1),1-16

Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: New York: Harper& Row.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

The Development of Programs and Participatory Cultural Tourism Activities in Khlong Nam Sai Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province

พัชราภรณ์ จันทรฆาฏ
นภาพร สิงห์นวล
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Patcharaporn Jantarakast
Napaporn Singnual
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
Email: patcharaporn.jan@vru.ac.th

วันที่รับบทความ: 12 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 10 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กรกฎาคม 2567
Received: June 12, 2024; Revised: July 10, 2024; Accepted: July 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และ 2) พัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บรวบรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลน้ำใส จำนวน 375 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 100 มีมุมมองที่สอดคล้องกันในประเด็นโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ประเพณีแห่หอปราสาทผึ้ง งานบุญข้าวประดับดิน และภูมิปัญญาจากกลุ่มทอผ้าบ้านคลองน้ำใส ผ้าขาวม้าทอมือด้วยกี่กระตุก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเดินทางเข้าถึง ร้อยละ 85 สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนมองว่ายังมีน้อยมาก และขาดการสัญจรโดยรถสาธารณะ ต้องเดินทางโดยรถส่วนบุคคล สำหรับด้านการบริการที่พัก พบว่าไม่มีให้บริการในพื้นที่ และ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็น 2) ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น 3) ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่และการสร้างคุณค่า ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านการรับหรือแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็น 2) ด้านการดำเนินการและการ

ปฏิบัติการ 3) ด้านการติดตามและประเมินผล และ 4) ด้านการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ อยู่ระดับปานกลาง ตามลำดับ

คำสำคัญ : โปรแกรมท่องเที่ยว; กิจกรรมการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study contexts of the participatory cultural tourism management in Khlong Nam Sai Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province; and 2) to develop a program of the participatory cultural tourism in Khlong Nam Sai Subdistrict, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. The study was mixed-methodology research. In the qualitative study, a group interview was performed with 25 participants. On the other hand, the quantitative study collected data from 375 participants who lived in the area of Khlong Nam Sai Subdistrict. The data were analyzed with descriptive statistics i.e., frequency, percentage, mean and standard deviation

The results showed that 100% of the participants had perspectives in tourist attractions and activities in accordance with the distinctions in Klong Nam Sai Subdistrict's cultures, historical places and traditions i.e., Prasat Khao Noi Si Chomphu, Wax-Castle Festival, Bunkhao Pradapdin Merit-making Ceremony, and local wisdom of the Ban Khlong Nam Sai weaving group i.e. In terms of facilities and transportation to access, 85% of the participants thought that the natural tourist attractions for community tourism was in a small number and there was no public transportation service. The travel to access was by personal car. Regarding accommodation, there was no accommodation service in the community area. It was found that the factors in developing the cultural tourism community consisted of 1) activities and learning process at the high level, followed by 2) management of cultural local wisdom heritage and local resources, 3) preservation, restoration, dissemination, and value creation. Regarding participation in developing cultural tourism activities, it consisted of 1) benefit sharing and receiving at the high level, followed by 2) implementation and operation, 3) follow-up and evaluation, and 4) idea expression, planning and decision-making at the moderate level respectively.

Keywords: Tour Program; Tour Activities; Cultural Tourism

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2566 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 25.4 จากปี 2565 ถือว่ามีการเติบโตที่สูงกว่า ร้อยละ 182.2 จากนโยบายการท่องเที่ยวเมืองรองของรัฐบาล ภายใต้แนวคิด Unseen New Series ที่ขยายศักยภาพเมืองท่องเที่ยวต่างๆ โดยการประเมินศักยภาพตลาดออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเมืองหลักที่ยกระดับศักยภาพ คือ กลุ่มเมืองท่องเที่ยวหลักในแต่ละภูมิภาคที่ปกติมีนักท่องเที่ยวเกินกว่า 4 ล้านคน/ครั้ง/ปี กลุ่มเมืองรองที่มีศักยภาพสูงเพียงพอที่จะดึงดูดให้พักค้างแรม กลุ่มเมืองรองที่อยู่ในช่วงยกระดับพัฒนาศักยภาพมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ กลุ่มยกระดับพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่มจังหวัด (ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน), 2566)

โดยจังหวัดสระแก้วจัดเป็นจังหวัดในกลุ่มเมืองรองที่มีศักยภาพสูงเพียงพอที่จะดึงดูดให้พักค้างแรม คือ กลุ่มเมืองท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้มีความหลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกัน หรือนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นที่ตัดสินใจเดินทางเพื่อท่องเที่ยวแบบค้างแรมได้ เช่น จังหวัดสมุทรสงคราม และเชียงราย หรือจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการสร้างแลนด์มาร์กสำคัญ เช่น บุรีรัมย์ สระแก้ว เป็นต้น (ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน), 2566) ก่อนที่เติบโตสูงกว่าร้อยละ 182.20 จากความสำเร็จของนโยบายของรัฐบาลผ่านท่องเที่ยวเมืองรอง และภายใต้แนวคิด Unseen New Series ที่ช่วยขยายศักยภาพเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ให้เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อทางเลือกจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวในประเทศ ประกอบกับในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ช่วยการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ผ่านกลุ่มผู้มีอิทธิพลสื่อโซเชียลมีเดีย (Influencer) ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นถึง 254.4 ล้านคนต่อครั้ง

สำหรับตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นอีกหนึ่งตำบลที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งของปราสาทเขาน้อยสีชมพู อันเป็นโบราณสถานสำคัญของจังหวัดสระแก้ว ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัด สันนิษฐานว่า ปราสาทแห่งนี้ถูกสร้างในพุทธศตวรรษที่ 12 และมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ในพุทธศตวรรษที่ 15 และคงความสำคัญจนถึงพุทธศตวรรษที่ 16 เชื่อว่าเป็นศาสนสถานสำคัญในศาสนาฮินดู ตัวปราสาทเป็นโบราณสถาน ประกอบด้วยปราสาทก่อด้วยอิฐ 3 หลังคือ ปรางค์ทิศเหนือ ปรางค์องค์กลาง และปรางค์ทิศใต้ แต่คงเหลือเพียงปรางค์องค์กลางเท่านั้นที่ยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ส่วนปรางค์ทางทิศเหนือ และปรางค์ทิศใต้ เหลือเพียงฐานเท่านั้น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2478 ปราสาทเขาน้อยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติจากกรมศิลปากร และมีการสำรวจขุดพบโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น โบราณวัตถุทำจากโลหะ เครื่องปั้นดินเผา ทับหลังหินทราย 5 ชิ้น พบประติมากรรมรูปนางมหิษาสุรมรรธนีสี่กร ซึ่งสูญหายไปแล้ว และค้นพบแผ่นจารึกบ่งบอกถึงอายุการสร้างปราสาทเรียกว่า "จารึกเขาน้อย" พบโบราณวัตถุหลายชิ้นบริเวณบริเวณโบราณสถาน ได้แก่ ทับหลัง ศิลปะเขมรแบบสมโบร์ไพรกุก อายุประมาณ พุทธศตวรรษที่ 12 ศิลาจารึกระบุมหาศักราช 559 ตรงกับ พ.ศ.1180 ซึ่งเป็นจารึกที่ระบุศักราชเก่า

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ที่สุดในประเทศ โบราณวัตถุต่างๆที่ได้จากการขุดค้น ปัจจุบันเก็บรักษาและตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว, 2563)

จากการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัยที่ผ่านมาพบว่าชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ภายในตำบลคลองน้ำใสมีความผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย และชาวไทญ้อในชุมชนคลองน้ำใสที่สามารถเชื่อมโยงเอาวิถีชีวิต ชุมชน ความเชื่อประเพณีและศิลปกรรมเข้าไว้ด้วยกัน มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างปราสาทเขาน้อยสีชมพู ที่มีการจัดประเพณีการไหว้เดือน 6 และเดือน 12 ของทุกปี และมีประเพณีขึ้นเขาเป็นการนมัสการเจ้าพ่อทุกปี (กระทรวงวัฒนธรรม, 2556) ประเพณีแห่หอปราสาทผึ้ง ประเพณีบุญข้าวประดับดิน อาหารพื้นเมือง ได้แก่ เนื่ยนมะเขือ (ซุปมะเขือ) ขนมแนบ (ขนมข้าวโพด) และมีตลาดประชารัฐบ้านคลองน้ำใส ทุกเช้าวันอาทิตย์ ที่จำหน่ายอาหารพื้นถิ่น ของป่า และพืชผลทางการเกษตร (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว, 2564) นอกจากนี้ มีวัดสำคัญภายในชุมชน อย่างวัดเกิดน้ำใสถือเป็นแหล่งกำเนิดของชุมชน และชุมชนตำบลคลองน้ำใสยังได้เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว, 2564) ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว สำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยวภายในตำบล สามารถปั่นจักรยาน เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือเดินทางจากกรุงเทพมหานคร โดยการนั่งรถไฟ มาลงอำเภออรัญประเทศได้ โดยตำบลคลองน้ำใสมีระยะห่างจากชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณตลาดโรงเกลืออรัญประเทศ เพียง 11 กิโลเมตร ดังนั้นคำนึงถึงวิถีชีวิตชุมชนไทญ้อ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา เกิดความแปลกแตกต่างไปจากการใช้ชีวิตประจำวัน เกิดการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสระแก้วหรือการนำเสนอในมิติต่างๆ ผ่านอาหารท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ชุมชนตำบลคลองน้ำใส มีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสำหรับจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชน เป็นฐานกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสประสบการณ์ใหม่เข้าถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทญ้อ ผ่านการท่องเที่ยว สามารถนำมาสร้างมูลค่าให้เกิดการท่องเที่ยวและเกิดการกระจายรายได้ในชุมชน อันนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วเป็นกระบวนที่พัฒนาเพื่อเชื่อมโยงความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานมหาวิทยาลัย ผลักดันให้ชุมชนเกิดการท่องเที่ยว สามารถพึ่งพาตนเองได้จากทุนทรัพยากรชุมชน สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนวิถีไทญ้อผ่านโปรแกรมการท่องเที่ยว มีการสร้างความเข้าใจ การรับรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนภายในชุมชนและคนภายนอกชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการยอมรับและมีการเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

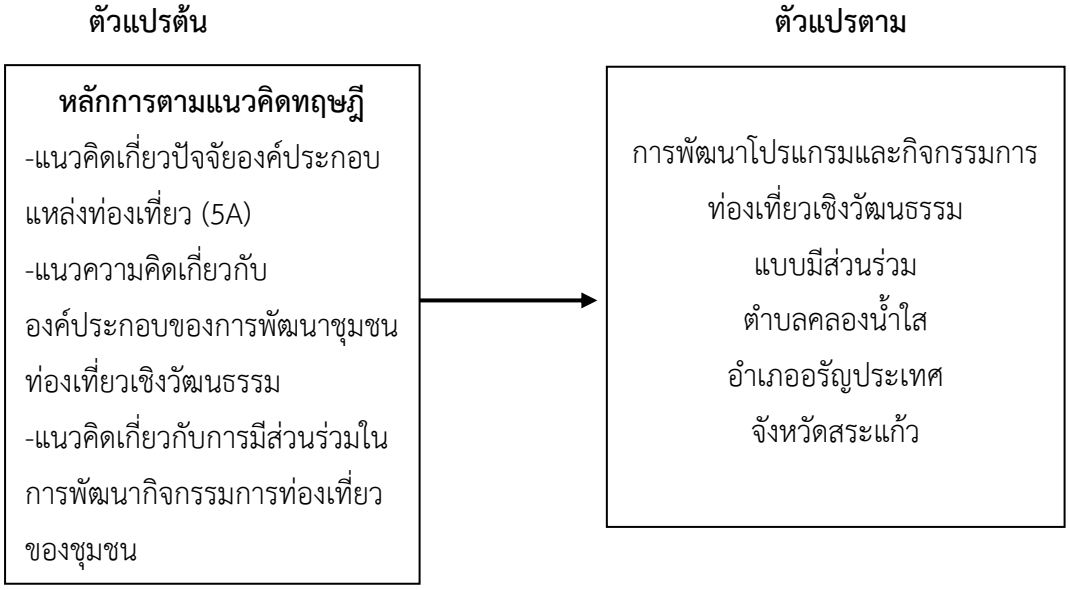
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำบลคลองน้ำใส จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 1) บุคลากรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน 2) ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่น และ 3) ผู้นำชุมชน เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน และผู้นำชุมชน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เหมาะสมสำหรับการวิจัย เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชาชนในตำบลคลองน้ำใส ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 5,798 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส, 2566) โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงจากตารางทาโร่ยามาเน่ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 375 คน (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นแต่อาศัยสัดส่วนของจำนวนประชากรที่สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ โดยใช้การเก็บข้อมูลแบบโควตา (Quota Sampling) ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน (Researcher Thailand, 2021)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และที่อยู่หมู่บ้าน ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และการสร้างคุณค่า และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ ด้านการรับหรือแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตอนที่ 4 การศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ประยุกต์สร้างเครื่องมือจากองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ตามวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สำหรับการพัฒนาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ วรพงศ์ ผูกภู่ และคณะ (2564) สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มาจากแนวคิดของสอดคล้องสัมพันธ์กันกับทฤษฎี 5A (Dickman, S., 1996) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, L. J., 1990) ของแบบสอบถาม พบว่า ระดับคะแนนอยู่ที่ 0.97 ซึ่งมากกว่า 0.50 ดังนั้น แบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำบลคลองน้ำใส จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 1) บุคลากรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน 2) ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่น และ 3) ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน และผู้นำชุมชน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชาชนในตำบลคลองน้ำใส ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 5,798 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส, 2566) โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงจากตารางทาโร่ยามาเน่ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 375 คน (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้เทคนิคการสุ่ม ตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น แต่อาศัย สัดส่วนของจำนวนประชากรที่สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษารายละเอียดสภาพบริบทของตำบลคลองน้ำใสและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบส่วนร่วมภายในชุมชน วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทชุมชนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น	3.72	0.72	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการที่ยั่งยืน	3.52	0.79	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วม	3.31	0.81	ปานกลาง
4. ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้	3.77	0.71	มาก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และการสร้างคุณค่า	3.67	0.73	มาก
รวม	**3.60**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า ในภาพรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.60) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.56) ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.77) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.71) รองลงมาเป็น 2) ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.72) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.72), ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และการสร้างคุณค่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.67) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.73) และ ด้านการบริหารจัดการที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.52) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.79) ตามลำดับ สำหรับในภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.31) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.81)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.16	0.82	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	3.60	0.70	มาก
3. ด้านการรับหรือแบ่งปันผลประโยชน์	3.88	0.89	มาก
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.59	0.79	มาก
รวม	**3.56**	**0.54**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า ในภาพรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.56) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.54) ประกอบด้วย 1) ด้านการรับหรือแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.88) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.89) รองลงมาเป็น ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.60) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.70) และ ด้านการติดตามและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.59) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.79) ตามลำดับ สำหรับในภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.16) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.82)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนตำบลคลองน้ำใส จำนวน 25 ราย พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 100 มีมุมมองที่สอดคล้องกันในประเด็นโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ประเพณีแห่หอปราสาทผึ้ง งานบุญข้าวประดับดิน และภูมิปัญญาจากกลุ่มทอผ้าบ้านคลองน้ำใส ผ้าขาวม้าทอมือด้วยกี่กระตุก ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 4 ดาว ขึ้นชื่อของชุมชนเป็นผลผลิตที่ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคภายนอกพื้นที่ชุมชนอย่างกว้างขวาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเดินทางเข้าถึงร้อยละ 85 แม้มีจุดเด่นของโบราณสถานปราสาทเขาน้อยสีชมพู ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสระแก้วในพื้นที่ แต่สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อนำมาเป็นจุดท่องเที่ยวของชุมชนพบว่ามีน้อยมาก จึงทำให้ชุมชนต้องทำการเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวนอกพื้นที่ อาทิเช่น ตลาดโรงเกลือในอำเภออรัญประเทศ ปราสาทโบราณเมืองไผ่ เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่พบขาดการสัญจรของรถโดยรถสาธารณะซึ่งไม่ผ่านตำบลคลองน้ำใส ต้องเดินทางโดยรถส่วนบุคคลหรือรถรับจ้างเหมาเท่านั้น สำหรับด้านการบริการที่พัก พบว่า ไม่มีในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส

นอกจากนี้ มีผลิตภัณฑ์แปรรูปเกี่ยวกับผ้าอีกหลายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาร่วมกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งมหาวิทยาลัย (U2T: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี) ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 4 ดาว ส่งจำหน่ายทั้งภายในจังหวัดและนอกจังหวัดสระแก้ว ผ่านช่องทางการขายแบบออนไลน์ มีอาหารพื้นเมืองท้องถิ่นของชาวไทญ้อ ได้แก่ เนี่ยนมะเขือ (ซุปมะเขือ) ขนมแนบ (ขนมข้าวโพด) และสำหรับปัจจัยสำคัญที่เพิ่มความน่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อันถือเป็นจุดแข็งของตำบลคลองน้ำใสนั้น มีโบราณสถานสำคัญ ได้แก่ ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ตั้งอยู่บริเวณวัดเขาน้อย มีจุดชมวิวที่สวยงาม และทุกวันอาทิตย์สามารถท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตตลาดนัดชายแดนของตำบลคลองน้ำใสที่ขายสินค้าพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น อันแสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่นำมาสู่การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการออกแบบแผนทางท่องเที่ยวตำบลคลองน้ำใส (ดังแผนภาพที่ 2)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 2 แผนที่ท่องเที่ยวชุมชนคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
ที่มา : คณะผู้วิจัย (2567)

เมื่อพัฒนาเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากกิจกรรมภายในชุมชน พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทและทรัพยากรของชุมชน ได้แก่ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ซึ่งลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนชุมชนตำบลคลองน้ำใส เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 10 คน เนื่องจากตำบลคลองน้ำใสมีศักยภาพด้านที่พักน้อยมาก ไม่มีที่พักภายในชุมชน ทำให้ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือรองรับการพักค้างแรมของนักท่องเที่ยวได้ แต่สามารถพักได้ที่อำเภออรัญประเทศ ห่างจากตำบลคลองน้ำใส ประมาณ 11 กิโลเมตร นอกจากนี้ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนค่อนข้างลำบาก เนื่องด้วยไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการภายในชุมชนจึงทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาโดยรถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล เพื่อความเหมาะสมและคล่องตัวมากกว่า หรือสนใจท่องเที่ยวเดินทางจากกรุงเทพมหานครโดยรถไฟ และให้กลุ่มชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีบ้านคลองน้ำใสมารับโดยใช้ยานพาหนะ คือจักรยานยนต์สามล้อพวงข้างมีหลังคาเพื่อท่องเที่ยวตามโปรแกรมท่องเที่ยว (ดังแผนภาพที่ 3)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แผนภาพที่ 3 โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ชุมชนคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2567)

สำหรับแผนภาพที่ 3 เป็นการเขียนรูปแบบโปรแกรมท่องเที่ยว โดยการสำรวจจากเส้นทางท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นหลัก โดยเริ่มต้นเส้นทางท่องเที่ยวจาก 1) ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ตั้งอยู่ภายในวัดเขาน้อย เป็นโบราณสถานสำคัญสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสระแก้ว และสามารถชมวิวชายแดนไทย-กัมพูชา จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังจุดที่ 2) ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้ากลุ่มสตรีไทญ้อคลองน้ำใส พร้อมซื้อสินค้าที่ระลึกของฝาก ได้แก่ ผ้าทอมือ ที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 4 ดาว 3) หอวัฒนธรรมไทญ้อ เรียนรู้วิถีชีวิตไทญ้อ ที่จัดแสดงเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบอาชีพ และชมนิทรรศการประเพณีบุญเดือน 11 (บุญปราสาทหอผึ้ง) 4) วัดกุดหิน มีวัตถุโบราณสำคัญ ได้แก่ เสาหินแกะสลัก ฐานศิลา และใบเสมาเก่าแก่ 5) วัดเกิดน้ำใส สักการะสรีระสังขารของหลวงพ่อพระราชธรรมภาณี (สุนาถ ติกฺขวีโร) เจ้าคณะจังหวัดสระแก้ว สำหรับที่พักให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรม

ในอำเภออรัญประเทศ และ 6) ตลาดโรงเกลือ ที่เป็นตลาดการค้าชายแดนภาคตะวันออกที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ตลาดชายแดนบ้านคลองลึก ตั้งอยู่ในอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ใกล้กับด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ-ปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย ของประเทศกัมพูชา

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สามารถออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้านสิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว (Attraction) ที่สำคัญประกอบด้วย โบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชน ได้แก่ ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) มีประเพณีสำคัญแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุนชนที่มีความเป็นชาติพันธุ์ไทญ้อ ได้แก่ประเพณีบุญปราสาทหอผึ้งเดือน 11 ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สำคัญของท้องถิ่น มีนิทรรศการนำเสนอเรื่องราวขนบธรรมเนียมประเพณี จัดแสดงไว้ที่หอวัฒนธรรมไทญ้อ นอกจากนี้ชุมชนตำบลคลองน้ำใสยังมีการแสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการรวมกลุ่มสตรีผ้าทอมือตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าทอมือ และได้รับเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 4 ดาว ถือเป็นจุดแข็งของชุมชนตำบลคลองน้ำใสด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และด้านการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) แม้มีจุดเด่น คือ โบราณสถานปราสาทเขาน้อยสีชมพู ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสระแก้วนั้น แต่สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนมีน้อยมาก จึงทำให้ชุมชนต้องทำการเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวนอกพื้นที่ นอกจากนี้ปัญหาที่พบขาดการสัญจรของรถโดยรถสาธารณะซึ่งไม่ผ่านตำบลคลองน้ำใส ต้องเดินทางโดยรถส่วนบุคคลหรือรถรับจ้างเหมาเท่านั้น และด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ไม่มีในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลชลี พวงเพ็ชร์ และชวลิต ศุภศักดิ์ธำรง (2565) เรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนถนนใหญ่ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า จุดเด่นชาวไทยพวนถนนใหญ่มีเอกลักษณ์ในการดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม มีภาษาพูดของตนเอง ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไว้เคารพบูชา คือ วัดศาลตา ศาลยาย มีประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเอง

สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า ในภาพรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.60) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.56) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.77) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.71) รองลงมาเป็น ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.72) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.72), ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และการสร้างคุณค่า มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.67) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.73) และ ด้านการบริหารจัดการที่

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.52) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.79) ตามลำดับ สำหรับในภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.31) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.81) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา รักเกื้อ (2560) เรื่องแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลนครชุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว โดยการจัดกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยพระพุทธศาสนาให้หลากหลายเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

นอกจากนี้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า ในภาพรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.56) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.54) ประกอบด้วย ด้านการรับหรือแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.88) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.89) รองลงมาเป็น ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.60) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.70) และ ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.59) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.79) ตามลำดับ สำหรับในภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.16) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.82) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งนภา อินภูวา และนันทวรรณ นวลักษณ์ (2562) เรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ควรมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมตำบลคลองน้ำใสให้เป็นที่รู้จักและดึงดูดให้นักท่องเที่ยว และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีคุณภาพและเข้ารับการประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากกรมการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การนำเสนอขายสู่ตลาดภายนอก และเพื่อเชื่อมโยงกับการแหล่งท่องเที่ยวอื่นของจังหวัดสระแก้วต่อไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

1.2 ชุมชน ควรมีการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทญ้อของชุมชนอันเป็นอัตลักษณ์ให้คงอยู่ต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น และสร้างการรับรู้ให้กับบุคคลภายนอกชุมชนในวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมให้มีความโดดเด่นและส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น การแห่หอปราสาทผึ้ง การทอผ้าทอมือของกลุ่มสตรี เป็นต้น

1.3 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในด้านความสามารถในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ เพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ศูนย์ให้ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว หรือสนับสนุนให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตำบลคลองน้ำใส

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ผลการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วมีความครอบคลุมและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น ควรมีศึกษากลยุทธ์และการบริหารจัดการโดยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลคลองน้ำใสต่อไปและให้เกิดผลลัพธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). **แหล่งท่องเที่ยวปราสาทเขาน้อยสีชมพู.** สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก http://www.m-culture.in.th/album/185407/แหล่งท่องเที่ยวปราสาทเขาน้อยสีชมพู.

กุลชลี พวงเพ็ชร์ และชวลิต ศุภศักดิ์ธำรง. (2565). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนถนนใหญ่ จังหวัดลพบุรี. **วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 41(6), 49-65.

ชัย แช่มช้อย และคณะ. (2564). แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 1(2), 49-60.

ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน).(2566). **ttb analytics คาดรายได้การท่องเที่ยวไทยปี 2566 เพิ่มขึ้น 1 ล้านล้านบาทจากปีก่อน.** สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566. https://www.ttbbank.com/th/detail/travel-thailand-2566.

รุ่งนภา อินภูวา และนันทวรรณ นวลักษณ์. (2562). บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม. **วารสารวารสารวิจัยรามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 22(2), 73-83.

วรพงศ์ ผูกภู่ และคณะ. (2564). **หลักการและองค์ประกอบ-ในการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก https://www.randdcreation.com/content/6829/.

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส.(2566). **จำนวนประชากรในเขตตำบลคลองน้ำใส.** สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก https://klongnumsai.go.th/public/list/data/index/menu/1168.

สุชาดา รักเกื้อ. (2560). **แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 (869-880). สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว. (2563). **ปราสาทเขาน้อยสีชมพู.** สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก https://sakaeo.prd.go.th/th/content/category/detail/id/391/iid/4400.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว. (2564). **ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566. จาก https://sakaeo.cdd.go.th/service/ชุมชมท่องเที่ยว-otop-นวัตวิ-9.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.).** New York: Harper Collins Publishers. (pp.202-204)

Dickman, S. (1996). **Tourism: An Introductory Text.** Sydney: Hodder Education.

Researcher Thailand. (2021). **การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ได้อาศัย ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability sampling).** สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567 https://researcherthailand.co.th/เทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis. (3rd Ed)**. New York: Harper and Row Publications.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา

The Need of Prisoners in Education Management in Songkhla Central Jail

บุญส่ง ทองเอียง
พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฑโฒ (เพ็ชรทองมา)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
Boonsong Thongiang
PhrakhruvinaithornWutthichai Chayawuddho (Pettongma)
Mahamakut Buddhist University sithammasokkaraj campas Thailand
E-mail:wattchai.pet@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 12 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 2 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 3 กรกฎาคม 2567
Received: June 12, 2024; Revised: July 2, 2024; Accepted: July 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลาของผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดีต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสงขลา จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ (F – test)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้ต้องขังคำนึงถึงการจัดการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระบุตามอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการลงโทษ และประเภทของคดี เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้านที่พบว่าด้านการเรียนรู้แบบอิสระ ด้านอาชีวศึกษา ด้านการเรียนรู้ตามแบบแผน และด้านธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบผู้ต้องขังมีความกังวลต่อการจัดการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ระยะเวลาการลงโทษ และประเภทคดีไม่แตกต่างกัน และอายุแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ข้อเสนอแนะ พบว่า ขาดการจัดหลักสูตร ขาดข้อมูลการศึกษา เครื่องมือการศึกษาไม่ทันสมัย ขาดนักโทษเพื่อศึกษาธรรมศึกษาและมีเวลาไม่เพียงพอ แนวทางแก้ไขปัญหาพบว่า จัดให้มีหมวดอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น จัดให้มีเครื่องมือในการศึกษา จัดให้มีนักวิชาการฝึกอบรมพิธีกรรมของแต่ละศาสนาแก่ผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีครู อาจารย์ที่มีประสบการณ์ การสอนอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ : ความต้องการ; ผู้ต้องขัง; การจัดการศึกษาในเรือนจำ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

The objectives of this thematic paper were 1) to study the needs of prisoners were concerned about educational management in Songkhla central jail 2) to compare the need were concerned about educational management in Songkhla central jail of the prisoners according to differentiation of age, degree of education, period of punishment, and types of cases 3) to study of suggestions were concerned problems and the way to solve the problems in educational management in Songkhla central jail. The samples for this study composed of the prisoners in songkhla central jail at the number of 291 persons, The data collective instrument was questionnaire, the statistics analysis by percentage, arithmetic mean, standard deviation and F-test.

The results found that: The needs of prisoners were concerned about educational management in Songkhla central jail by including and each aspect were at high level, identified by age, degree of education, period of punishment, and type of cases when considered by each aspects found that; free learning aspect, vocational learning aspect, formal learning aspect, and dhammasuksa aspect were at high level. The comparative result of prisoners were concerned about educational management identified by degree of education, period of punishment, and types of cases were not different and age was different as the statistic significance at the level of .001 The suggestions were concerned about the problems and the way to solve the problems in educational management in Songkhla central jail found the lack of syllabus management, lack of educational data, instruments for educations were not modern, lack of prisoners for studying dhammasuksa and not enough of time. The way to solve the problem found that to provide the variety of occupational sections for more and more to provide the instruments for education, to provide the scholars for training about rituals of each religion to prisoners in regularly, to provide the teachers who have experienced for teaching as strictly.

Keywords: Needs; Prisoners; Education in prisons

บทนำ

เรือนจำจังหวัดสงขลาเดิมเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ต่อมาผลจากการปฏิรูประบบราชการทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องย้ายมาสังกัดกระทรวงยุติธรรม เรือนจำจังหวัดสงขลาเป็นเรือนจำ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ส่วนภูมิภาค โดยมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งตามคำร้องขอฝากขังของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจต่าง ๆ ในท้องที่ของจังหวัดสงขลา ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่อัยการมีคำสั่งฟ้องต่อศาลและผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดที่ศาลมี คำพิพากษาว่ามีความผิดให้จำคุก โดยอยู่ในอำนาจศาลจังหวัดสงขลา ศาลแขวงจังหวัดสงขลา (เรือนจำจังหวัดสงขลา, 2548)

ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดสงขลายังได้ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ได้แก่ การจัดเลี้ยงอาหารน้ำดื่ม การจัดหาที่หลับนอน สถานที่อาบน้ำ สถานที่สำหรับพักผ่อน จัดให้มีโรงเรียนสอนวิชาสามัญตั้งแต่ไม่สามารถอ่านเขียนได้จนถึงมัธยมปลาย โดยได้รับการสนับสนุนกับจากสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน และได้ดำเนินการสอนเกี่ยวกับทางด้านการฝึกวิชาชีพเบื้องต้นในหลักสูตรระยะสั้น เช่น ช่างตัดผม ช่างซ่อมรองเท้า ช่างทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ และช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ มีโรงงานฝึกวิชาชีพช่างจักรสาน ช่างไม้ ช่างโลหะ ฝึกวิชาชีพตัดเย็บอวน และการเลี้ยงสุกร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกฝนมานำออกไปใช้เพื่อเป็นอาชีพติดตัวต่อไปเมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ตลอดจนเพื่อไม่ให้เป็นบุคคลที่มีปัญหาแก่ครอบครัวและสังคมในโอกาสต่อไปการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ถือเป็นอีกภารกิจหนึ่งที่เรือนจำจังหวัดสงขลาจะต้องดำเนินการ เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในพัฒนาความรู้ ความคิด ค่านิยม ตลอดจนคุณธรรม และความประพฤติของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้รับการศึกษาตามความเหมาะสม ความสนใจและความถนัด สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต บุคคลกลุ่มหนึ่งที่สมควรให้การศึกษาคือ กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ เพราะส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำและพลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีโอกาสที่จะถูกชักจูงให้กระทำผิดได้ง่าย ขาดความรู้ ความสามารถและทักษะที่จะนำไปพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวที่ดีหลังจากการพ้นโทษกลับไปอยู่ในสังคมได้ และคาดหวังว่าจะไม่ประพฤติผิดอีก กรมราชทัณฑ์ได้มอบหมายให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน สถานกักขัง และสถานกักกัน ดำเนินการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้กระทำผิดทั้งทางด้านวิชาสามัญ วิชาชีพและด้านศีลธรรม ตลอดจนจัดให้มีการฝึกอาชีพแขนงต่างๆ ด้วย เพื่อให้มีความรู้และมีวิชาชีพติดตัว สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้โดยสุจริตภายหลังพ้นโทษ (เรือนจำจังหวัดสงขลา, 2548)

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา” จะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ตลอดจนได้ทราบข้อปัญหาเสนอแนะของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ประโยชน์ต่อการพิจารณาการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

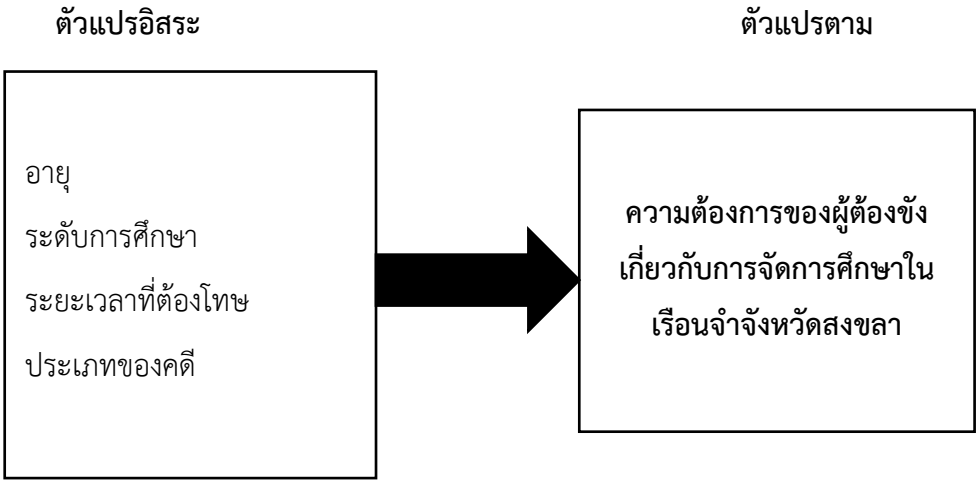
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จัดระบบการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ต้องขัง และมีความเหมาะสมต่อไป ประกอบกับผู้วิจัยมีอาชีพรับราชการในสังกัดเรือนจำจังหวัดสงขลา ซึ่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบและใกล้ชิดกับผู้ต้องขังโดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา” ซึ่งจะทำให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน และการฝึกวิชาชีพสำหรับเรือนจำ และทัณฑสถาน เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้มีศักยภาพก่อนกลับออกไปสู่สังคมอย่างปกติสุข อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการศึกษาวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหารงานราชทัณฑ์ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ข้าราชการเรือนจำ ในการที่จะพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางาน เพื่อให้เกิดผลดีกับทางราชการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ของผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดีต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัย ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ครั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และวิธีการจับฉลาก ซึ่งกำหนดขนาดของ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน (ส่งศรี ชมภูวงศ์, 2547)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิด ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบ ถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษและประเภทของคดี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการปรับปรุงจากแบบสอบถามของผู้วิจัยคนอื่นๆ และศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการวางแผนจากตำรา เอกสารรายงานผลการวิจัย และข้อเขียนเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา เพื่อทราบโครงสร้างและเนื้อหาต่างๆ ในการออกแบบ เครื่องมือที่จะใช้เก็บข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

2. ศึกษางานวิจัยที่มีโครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อทราบรูปแบบของเครื่องมือ วิธีสร้างเครื่องมือ และรายละเอียดของเครื่องมือ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบ สอบถาม

3. สร้างเครื่องมืออย่างละเอียดตามรูปแบบให้ครอบคลุมโครงสร้างและเนื้อหาความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยแบ่งสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านการศึกษาสายสามัญ
- ด้านการศึกษาสายอาชีพ
- ด้านธรรมศึกษา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

- ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective Congruece : IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) คำณวนหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบียงเบนมาตรฐาน t – test และ F – test (ส่งศรี ชมภูวงศ์, 2547)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา 1) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรอายุ มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้ต้องขังที่มีอายุ 41 – 50 ปี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ต้องขังที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายอาชีพ และด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุ 30 – 40 ปี พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายสามัญ และด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุ 41 – 50 ปี พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษาสายอาชีพ และด้านการศึกษาสายสามัญ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านธรรมศึกษา และด้านการศึกษาสายอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรระดับการศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายอาชีพ และด้านการศึกษาสายสามัญ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, อนุปริญญา และปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายสามัญ และด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรระยะเวลาที่ต้องโทษ มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ระยะเวลาที่ต้องโทษ 15 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษ อยู่ระหว่างพิจารณาคดี, 1 –5 ปี และ 6 – 10 ปี พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายอาชีพ และด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษ 11 – 15 ปี พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายสามัญ และด้านการศึกษาสายอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษ 15 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการศึกษาสายอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

รองลงมาคือ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการศึกษาสายสามัญ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรประเภทของคดี มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ต้องขังที่มีคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายอาชีพ และด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผู้ต้องขังที่มีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสายสามัญ และและด้านธรรมศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาใน เรือนจำ จังหวัดสงขลา	ระดับความต้องการ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการศึกษาสายสามัญ	3.54	0.70	มาก
ด้านการศึกษาสายอาชีพ	3.58	0.71	มาก
ด้านธรรมศึกษา	3.34	0.86	ปานกลาง
ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	3.90	0.88	มาก
รวม	**3.59**	**0.56**	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการด้านการศึกษาสายอาชีพ และความต้องการด้านธรรมศึกษาอยู่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา ตามตัวแปรอายุ แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ F-test พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ F- test พบว่า ผู้ต้องขัง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา

ความองการรของผู้ต้องขัง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P - Value
ด้านการศึกษาสายสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.99	0.74	1.508	0.200
	ภายในกลุ่ม	286	141.95	0.49		
	รวม	290	144.94			
ด้านการศึกษาสายอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.65	0.41	0.814	0.517
	ภายในกลุ่ม	286	144.94	0.50		
	รวม	290	146.59			
ด้านธรรมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4	3.96	0.99	1.319	0.263
	ภายในกลุ่ม	286	214.91	0.75		
	รวม	290	218.87			
ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	4	6.78	1.69	1.322	0.267
	ภายในกลุ่ม	286	218.14	0.76		
	รวม	290	224.92			
รวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**4**	**2.35**	**0.59**	**1.861**	**0.117**
	ภายในกลุ่ม	**286**	**90.64**	**0.31**		
	รวม	**290**	**93.00**			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ F- test พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ F- test พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ จำแนกตามประเภทของคดี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาต้องโทษ และประเภทคดี แตกต่างกัน

1) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการศึกษาสายอาชีพ ด้านธรรมศึกษา และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกัน

2) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีประเภทของคดีต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวแนวทางแก้ไขความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดงขลา พบว่า

ด้านการศึกษาสายสามัญ ได้แก่ ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาสอน ควรลดการทำงานเพื่อที่จะได้มีเวลาในการศึกษามากขึ้น ควรจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาทุกคน และควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังทุกคนในใจเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปใช้ได้ในการดำเนินชีวิตต่อไป ด้านการศึกษาสายอาชีพ ได้แก่ ควรจัดให้มีสาขาอาชีพในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น ควรเพิ่มเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนให้มากขึ้น ควรให้การศึกษาแบบเน้นปฏิบัติจริง และควรแยกผู้ต้องขังให้เรียนหรือทำงานเกี่ยวกับช่างที่ถนัด ด้านธรรมศึกษา ได้แก่ ควรมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับศาสนาให้ผู้ต้องขังฟังเป็นประจำ ควรจัดให้มีหนังสือธรรมะ การฝึกอบรมเพื่อบำบัดจิตใจแก่นักโทษ เช่น การนั่งสมาธิหรือปฏิบัติธรรม อยากให้มีโต๊ะอีหม่ามเข้ามาพูดคุยกับผู้ต้องขังศาสนาอิสลามบ้าง และควรจัดให้มีการเรียนการสอนทางด้านศาสนาอย่างจริงจัง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ควรจัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ และมาสอนอย่างจริงจัง ควรเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้มากกว่านี้ โดยไม่มีข้อจำกัด ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้ต้องขังก่อนเปิดการเรียนการสอน และอยากให้มีกิจกรรมหลายๆ อย่างเข้ามาเพื่อลดความเครียดของผู้ต้องขัง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการการศึกษาวิจัย ความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ของผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดีต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสงขลา มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา มีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับด้านต่างๆ เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาตนเองต่อไป เมื่อพ้นโทษออกมาแล้วจึงมีความต้องการในด้านการศึกษาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัย “ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อระเบียบกฎเกณฑ์ การฝึกอบรมและการฝึกอาชีพในเรือนจำ” พบว่า ผู้ต้องขัง มีทัศนคติต่อระเบียบกฎเกณฑ์การฝึกอบรม และการฝึกวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 72.7 เห็นว่าการฝึกอบรมและฝึกอาชีพในเรือนจำ จะได้ผลต่อผู้ต้องขังมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนไท มีสัตย์ (2542) ได้ศึกษาวิจัย “ความต้องการของผู้ต้องขังในการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 74.25 การฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนอาชีพในอนาคต และจะได้นำไปใช้ได้พ้นโทษออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ70.20 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้สายอาชีพไปเปิดกิจการของตนเองจะเป็นประโยชน์มากเมื่อพ้นโทษออกไป และผู้ต้องขังที่มีประเภทของคดีต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 68.25 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้จากการฝึกอบรมอาชีพไปปฏิบัติจริงตามความรู้สายอาชีพที่ตนเองฝึกอบรมมา เพื่อจะได้สร้างงานของตนเอง เมื่อพ้นโทษออกไป

การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา ของผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดีต่างกัน

1. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการศึกษาสายอาชีพ ด้านธรรมศึกษา และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากหรืออายุน้อย ก็มีความสนใจในการศึกษาในด้านการศึกษาสายอาชีพ ด้านธรรมศึกษา และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ต่างกัน แต่ในด้านการศึกษาสายสามัญ สำหรับผู้ต้องขังที่มีอายุมาก ก็จะมีความสนใจในการศึกษาสายอาชีพ หรือด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ธรรมศึกษามากกว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2528) ได้ทำการศึกษา “ความต้องการของผู้ต้องขังวัยหนุ่มจากทัณฑสถานวัยหนุ่ม 4 แห่ง คือ ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน ทัณฑสถานวัยหนุ่มมีนบุรี สถานแรกรับเรือนจำนครปฐม และทัณฑสานเปิดห้วยโป่ง ในการฝึกอบรมวิชาชีพ” พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ต้องโทษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 75.50 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้ต้องขังที่มีอายุยังน้อย เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 72.71 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์ เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป และผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 65.42 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์มาก เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันต่างก็ให้ความสำคัญในการศึกษาในด้านต่างๆ มีความสำคัญเท่ากันหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2528) ได้ทำการศึกษา “ความต้องการของผู้ต้องขังวัยหนุ่มจากทัณฑสถานวัยหนุ่ม 4 แห่ง คือ ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน ทัณฑสถานวัยหนุ่มมีนบุรี สถานแรกรับเรือนจำนครปฐม และทัณฑสานเปิดห้วยโป่ง ในการฝึกอบรมวิชาชีพ” พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ต้องโทษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 75.50 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้ต้องขังที่มีอายุยังน้อย เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 72.71 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป และผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 65.42 การฝึกวิชาชีพมีประโยชน์มาก เมื่อออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษที่แตกต่างกันต่างก็ให้ความสำคัญในการศึกษาในด้านต่างๆ ไม่ต่างกัน เพราะผู้ต้องขังเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำไปพัฒนาตนเองและเลือกที่จะศึกษาในสายที่ตนเองต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนไท มีสัตย์ (2542) “ความต้องการของผู้ต้องขังในการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” พบว่า ผู้ต้องขังที่มี ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 74.25 การฝึกอบรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนอาชีพในอนาคต และจะได้นำไปใช้ได้พ้นโทษออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ70.20 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้สายอาชีพไปเปิดกิจการของตนเองจะเป็นประโยชน์มากเมื่อพ้นโทษออกไป และผู้ต้องขังที่มีประเภทของคดีต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 68.25 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้จากการฝึกอบรมอาชีพไปปฏิบัติจริงตามความรู้สายอาชีพที่ตนเองฝึกอบรมมา เพื่อจะได้สร้างงานของตนเอง เมื่อพ้นโทษออกไป

4. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีประเภทของคดีต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา ที่มีประเภทของคดีแตกต่างกันต่างก็ให้ความสำคัญในการศึกษาในด้านต่างๆ มีความสำคัญเท่ากันหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนไท มีสัตย์ (2542) “ความต้องการของผู้ต้องขังในการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” พบว่า ผู้ต้องขังที่มี ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ และประเภทของคดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 74.25 การฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนอาชีพในอนาคต และจะได้นำไปใช้ได้พ้นโทษออกไปแล้วจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 70.20 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้สายอาชีพไปเปิดกิจการของตนเองจะเป็นประโยชน์มากเมื่อพ้นโทษออกไป และผู้ต้องขังที่มีประเภทของคดีต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังจำนวนถึงร้อยละ 68.25 การฝึกอบรมวิชาชีพจะได้นำความรู้จากการฝึกอบรมอาชีพไปปฏิบัติจริงตามความรู้สายอาชีพที่ตนเองฝึกอบรมมา เพื่อจะได้สร้างงานของตนเอง เมื่อพ้นโทษออกไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ ในการดำเนินงานผู้รับผิดชอบต้องจัดทำแผนการศึกษาของแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน จัดให้มีครูผู้สอนเพียงพอในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งอาจทำได้โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดการเรียนการสอนในเรือนจำให้มีสื่อและนวัตกรรมที่มีความทันสมัย เพื่อให้สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือหลักสูตรอื่นๆได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

1.2 ความต้องการด้านการศึกษาสายอาชีพ ผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนหรือทำข้อตกลงความร่วมมือการศึกษาวิชาชีพที่หลากหลาย จัดฝึกวิชาชีพที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันนำเข้าสู่แผนปฏิบัติการเรือนจำและติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

1.3 ความต้องการด้านธรรมศึกษา ควรส่งเสริมให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางพระพุทธศาสนา และตามหลักศาสนาอื่นที่ผู้ต้องขังนับถืออย่างทั่วถึงทุกคนหรือจัดเป็นกิจกรรมหนึ่งของ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ความต้องการด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำให้มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เช่น จัดให้มีห้องสมุดที่มีหนังสืออย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้ต้องขังได้ทำการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้หาความรู้ หรือการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ควรจัดการเรียนการสอนของเรือนจำให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับสถานศึกษาอื่นๆ โดยจัดให้มีการใช้หนังสือเรียน แบบเรียน ข้อทดสอบ หรือหลักเกณฑ์เดียวกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับเดียวกัน และควรแต่งตั้งกรรมการจากภายนอกมาประเมินการจัดการศึกษาในเรือนจำด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยความต้องการด้านอื่นๆ ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสงขลา

2.2 ควรศึกษาวิจัยความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดอื่นๆ ด้วย

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2528). **ความต้องการของผู้ต้องขังวัยหนุ่มจากทัณฑสถานวัยหนุ่ม 4 แห่ง คือทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน ทัณฑสถานวัยหนุ่มมีนบุรี สถานแรกรับเรือนจำนครปฐม และทัณฑสานเปิดห้วยโป่ง ในการฝึกอบรมวิชาชีพ**.รายงานการวิจัย.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์.(2545).**ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อระเบียบกฎเกณฑ์ การฝึกอบรมและการฝึกอาชีพเรือนจำ**.รายงานการวิจัย.

พูนไท มีสัตย์. (2542).**ความต้องการของผู้ต้องขังในการฝึกอบรมวิชาชีพเรือนจำพิเศษ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (รัฐศาสตร์), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เรือนจำจังหวัดสงขลา.(2548). **แผนยุทธศาสตร์เรือนจำจังหวัดสงขลา 2548 – 2551.**สงขลา:เรือนจำจังหวัดสงขลา.

ส่งศรี ชมภูวงศ์.(2547). **การวิจัย.**นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคต

Development of Digital Platform for Elderly Care to Support the Elderly Health Care Situation in the Future

ณัฐปคัลภภ์ กิตติสุนทรพิศาล
ก้องเกียรติ หิรัญเกิด
ณิชาภา มินาบูลย์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Nattpakal Kittisunthonp
Kongkiet Hirankerd
Nichapa Minaboon
Faculty of Architecture and Design Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Email: nattapakal.kit@rmutr.ac.th

วันที่รับบทความ: 26 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 10 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กรกฎาคม 2567
Received: June 26, 2024; Revised: July 10, 2024; Accepted: July 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคต 2) เพื่อประเมินผลการใช้ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) การประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการผลิตดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่น และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน 2) การประเมินผลการใช้ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ แบบประเมินประสิทธิภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคตนั้น สามารถนำไปใช้งานกับผู้สูงอายุได้จริง 2) ประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ผลการประเมินอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 และ 3) ความพึงพอใจในการใช้ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 พบว่าดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นนี้ทำให้เข้าใจ ง่าย ตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีความความคิดและเข้าใจในเรื่องราวของความจริง และควรพัฒนาการแอพพลิเคชันกับระบบอื่นๆ เช่น การส่งข้อมูลแชร์ผ่าน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นไลน์ อีเมล์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าสาธารณสุข แพทย์ผู้ดูแลได้ทราบข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : ดิจิทัลแพลทฟอร์ม; สุขภาพ; ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to 1) develop a digital health platform for elderly care to address future elderly care scenarios and 2) evaluate the effectiveness of the digital health platform application in elderly health care. The sample population for this research is divided into two groups: 1) three experts in digital platform application design and content to evaluate the effectiveness of the digital health platform for elderly care, and 2) sixty elderly individuals to assess the application's usability in elderly health care. The tools used in the research include the digital health platform application for elderly care, an efficiency assessment form, and a satisfaction evaluation form for using the digital health platform application in elderly health care. Statistical methods used for data analysis include mean and standard deviation.

The research findings indicate that 1) the digital health platform application for elderly care is practically applicable for elderly users, 2) the efficiency of the digital health platform application in elderly health care is rated at a high level, with a mean score of 4.45 and a standard deviation of 0.56, and 3) the overall satisfaction with using the digital health platform application in elderly health care is also at a high level, with a mean score of 4.49 and a standard deviation of 0.51. The application is found to be user-friendly, straightforward, and provides clear information. It also promotes understanding and engagement among elderly users. It is recommended to integrate the application with other systems, such as data sharing through Line and email platforms, to facilitate healthcare professionals, doctors, and caregivers in accessing the health information of the elderly.

Keywords: Digital Platform; Health care; Elderly

บทนำ

ประชาคมโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว จากข้อมูลการสำรวจสถิติ ประชากรโลกโดยองค์การสหประชาชาติพบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุ (ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวนถึง 690 ล้านคน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมดและมีการคาดการณ์ ว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าภายในปี ค.ศ. 2050 (Robinson, 2007) จาก สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประชาคมโลกเกิดการตื่นตัว ในการรับมือกับปัญหาและสภาพการ เปลี่ยนแปลงของการใช้ชีวิตของประชากรในสังคมที่เปลี่ยนไป ประชากรผู้สูงอายุที่ต่างจากประชากรในกลุ่มอื่น เนื่องจากสภาพการเจ็บป่วยของประชากรผู้สูงอายุในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ ผู้สูงอายุมีสภาพการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจากโรคเรื้อรัง ทำให้เกิด ความต้องการในการดูแลสุขภาพระยะยาวและต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น และหน่วยงาน ที่ให้บริการไม่สามารถรองรับได้อย่างเพียงพอ (Bodenheimer et al., 2002) เพื่อแก้ไขการเกิด ปัญหาดังกล่าว การดำเนินการเพื่อป้องกันการเกิดโรคเรื้อรัง เช่น การคัดกรองและการจัดการ ประชากรในกลุ่มเสี่ยงเกิดโรคไปพร้อม ๆ กับการป้องกันขั้นต้นที่มีเป้าหมายในการพัฒนาแนวทางการ ดำเนินชีวิตที่ทำให้ประชากรได้เพิ่มความตระหนักในการทำให้ตนเองมีสุขภาพดีเป็นแนวทางที่จะช่วย ให้สามารถลดค่าใช้จ่ายและภาระในด้านการบริการสุขภาพได้เป็นอย่างดี (Bodenheimer et al., 2002)

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วเช่นกัน จากรายงานของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNFPA, 2006) ได้ประมาณการไว้ว่า ในปีค.ศ. 2020 จำนวน ประชากรภายในประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนมากกว่าประชากรวัยเด็กและมี อัตราเพิ่มสูงขึ้นจนกลายเป็นประเทศที่มีประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากข้อมูลดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในประเทศไทยที่จะต้องเผชิญกับปัญหาในการจัดการการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งนี้สาเหตุหลักของการเกิดโรคในผู้สูงอายุนั้น มักเกิดขึ้นจากมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ทำให้ภาครัฐของประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและได้มีการดำเนินงาน ภายใต้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (2545 – 2564) (ไพลิน มูลจันทร์, 2564) โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการเกิดโรค รวมถึงมีการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เน้นการ จัดบริการสาธารณสุขและบริการสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือ อันเนื่องมาจาก ภาวการณ์เจ็บป่วย โดยมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการดูแลสุขภาพรวมถึงการ ให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ

สถานการณ์ผู้สูงอายุในต่างจังหวัดของประเทศไทยนั้นนับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการอยู่อาศัยบนครอบครัวใหญ่ที่อยู่ร่วมกันมาเป็นครอบครัวเดียวมากขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอยู่อาศัยตามลำพังหรืออยู่กับคู่สมรสเป็นผู้สูงอายุด้วยกัน ส่งผลให้ผู้สูงอายุ ไม่สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เกิดปัญหาสุขภาพตามมาในที่สุด ข้อมูลภาวะสุขภาพของ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลพบว่า 5 อันดับแรก ผู้สูงอายุป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 31.1 โรคเบาหวาน ร้อยละ 12.9 โรคหัวใจร้อยละ 7.2 โรคอัมพาต อัมพฤกษ์ร้อยละ 2.5 และโรคหลอด เลือดในสมองตีบ ร้อยละ 1.5ตามลำดับ จากสถานการณ์ดังกล่าว

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น การดูแลและรักษาตนเองอย่างต่อเนื่องจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของผลลัพธ์สุขภาพที่ประสบความสำเร็จ จากความท้ายทายในการ จัดการปัญหานี้ เทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการใช้งานเพื่อพัฒนาการ ให้บริการด้านภาพที่ตอบสนองต่อการดำเนินการดังกล่าว ดังปรากฏจากหลักฐาน โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อหนุนการให้บริการสุขภาพกับผู้สูงอายุ ในสานต่าง ๆ เช่น การให้บริการข้อมูล สุขภาพทางไกล การจัดทำเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ หรือการให้ความรู้ด้านการใช้ยาผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งในรูปแบบของอุปกรณ์การแพทย์และโมบายแอพชันบนโทรศัพท์มือถือ นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอันนำไปสู่การดูแลและรักษาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การกระตุ้นกิจกรรมทางกายภาพโดยอาศัยความตระหนักส่วนบุคคล หรือการกระตุ้นการรับรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับประทานยา การใช้โมบายแอพพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือหรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่ติดตามตัวในการดูแลสุขภาพ ได้กลายมาเป็นเทคโนโลยีที่มีแนวโน้มความสำคัญใน การใช้เพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทย ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้งานเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการเผชิญหน้ากับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและงบประมาณของประเทศไทยที่เกิดจาก การขยายตัวมากขึ้นของโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุ และเป็นเครื่องมือที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง นโยบายด้านการสาธารณสุขของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการลดสาเหตุการเจ็บป่วยและเสริมสร้างวิถี สุขภาพที่ดีให้แก่ประชากรสูงอายุ แต่จากการศึกษาพบว่าการดำเนินการด้านนี้ในประเทศไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นและบางส่วนของโครงการเหล่านั้นก็ยังอยู่ในขั้นตอนการวิจัย ดังตัวอย่างเช่น การใช้ ST18 ช่วยรักษาวัณโรค โครงการ JHCIS และ FFC ที่ เป็นระบบสารสนเทศซึ่งใช้เก็บแฟ้มข้อมูลของผู้เข้ารับบริการสุขภาพ(ไพลิน มูลจันทร์, 2564).ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในวิจัยและพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลในผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางเฝ้าระวังการเกิดปัญหาสุขภาพและลดภาวะแทรกซ้อนจากโรคประจำตัว อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้อายุได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การให้บริการ ซึ่งจะทำให้ทราบสาระสุขภาพของผู้สูงอายุได้ตลอดเวลา และ ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริการสุขภาพของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แพลทฟอร์มดังกล่าว ยังสามารถนำมาติดตั้งใช้งานได้บนอุปกรณ์อย่างหลากหลายและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงการใช้งานเทคโนโลยีที่สามารถบูรณาการความรู้ในการดูแลสุขภาพ เพื่อส่งเสริมการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับผู้สูงอายุ

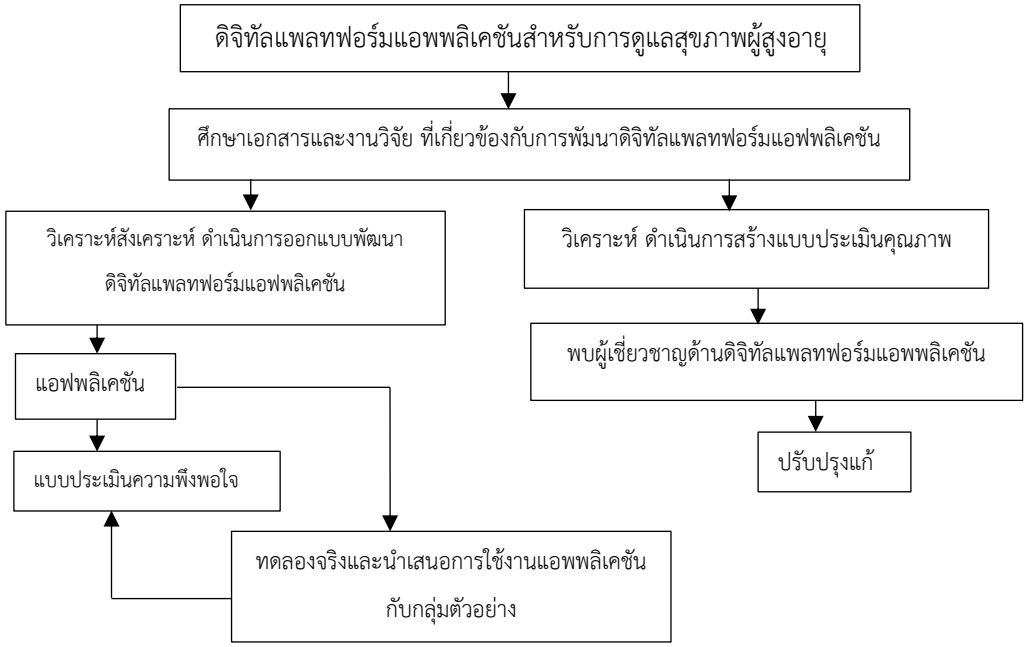
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุ
2. เพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลผู้สูงวัยในอนาคต
3. เพื่อประเมินผลการใช้ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยการพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุในศูนย์ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และเก็บข้อมูลดังนี้

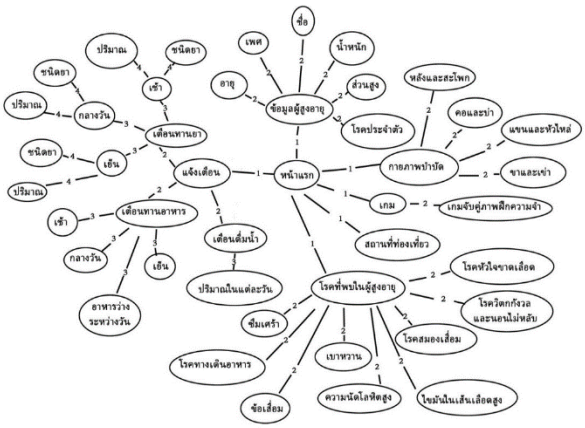
2.1 ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต

2.1.1 การศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบสื่อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อ โดยนำข้อมูลที่ศึกษาและรวบรวมมาวิเคราะห์เป็นผังมโนทัศน์สำหรับการวางแผนผลิตสื่อ

2.1.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดำเนินการออกแบบและสร้างดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่น ด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตโดยการกำหนด Concept Desgin Brief, Mood and Tone และ Story Board เพื่อออกแบบโครงร้างหน้าแอพพลิเคชัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

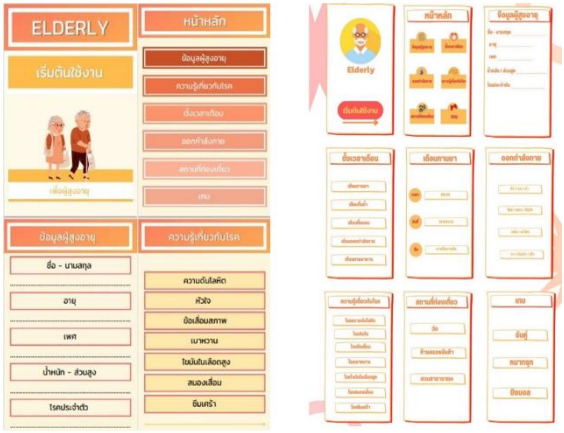
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 2 Design brief

แผนภาพที่ 3 Mood and Tone Board

แผนภาพที่4 การออกแบบหน้าแอพพลิเคชั่น และ สตอรี่บอร์ด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3.ขั้นตอนการผลิตสื่อ

ดำเนินการโดย การเตรียมออกแบบโลโก้ หน้าแอพพลิเคชั่นผู้สูงอายุ รวมถึงหน้าแอพพลิเคชันต่าง ๆ ด้วยโปรแกรม Adobe Illustator CC 2020 และ Adobe Photoshop CC 2019 นำข้อมูลทั้งหมดตรวจสอบกับผู้เชียวชาญและ ทำการรวบรวมการ์ดทั้งหมดเพื่อพร้อมใช้งาน เตรียมโมเดลแต่ละการ์ดด้วยโปรแกรม Maya และลงสีผ่านโปรแกรม Adobe Substance 3D Painter และโปรแกรมที่ใช้ในการผลิตแอพพลิเคชั่น Thunkable หลังจากนั้นรวบรวมทั้งหมดเป็นหมวดหมู่ สำหรับการทำแอพพลิเคชัน เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่ขั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแอพพลิเคชัน

4. การปรับปรุงแก้ไขแอพพลิเคชั่น

ดำเนินการทำการปรับปรุงแก้ไขแอพพลิเคชั่นตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ

5. ขั้นตอนหลังการผลิตสื่อ

ดำเนินการโดยนำสื่อแอพพลิเคชันที่ปรับปรุงไปเผยแพร่ที่สื่อสื่อออนไลน์ และเปิดให้ดาวน์โหลดผ่านช่องทางของตนเอง ทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ โดยสามารถดาวน์โหลดได้จาก QR Code และ Link เพื่อหาความพึงพอใจในการใช้งานแอพพลิเคชัน

6.แบบประเมินประสิทธิภาพ

แบบประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตโดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต

6.1 ขั้นตอนก่อนการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อได้ดำเนินการศึกษาแบบประเมินโดยการกำหนดหัวข้อด้านการประเมินขึ้นมาหัวข้อมีดังนี้ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและด้านเทคนิค เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินคุณภาพและแบบสอบถาม

6.2 ขั้นตอนการสร้างแบบประสิทธิภาพของสื่อได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้คือ รูปแบบการสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอพพลิเคชัน โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบสื่อ ด้านเทคโนโลยี และด้านเนื้อหาโดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5	หมายความว่า	ดีมาก
ระดับ 4	หมายความว่า	ดี
ระดับ 3	หมายความว่า	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายความว่า	น้อย
ระดับ 1	หมายความว่า	น้อยที่สุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.51–5.00	=ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51 – 4.50	=ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51 – 3.50	=ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51 – 2.50	=ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.01 – 1.50	=ระดับน้อยที่สุด

6.3 ขั้นตอนหลังการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตนำแบบประเมินคุณภาพสำหรับผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยการพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลออกเป็น ส่วน ดังนี้ 2

7.1 การพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต การใช้งานแอพพลิเคชั่นด้านสุขภาพสำหรับผู้แลผู้สูงอายุ

7.2 ประสิทธิภาพของแอพพลิเคชั่นที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ และผลความพึงพอใจที่มีต่อดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคตจากการใช้งาน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำเอาความสัมพันธ์ของเนื้อหามาทำการแตกยอดทางความคิดให้อยู่ในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping)

8.2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์ม แอพพลิเคชั่น จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่น และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตแอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์ม โดยใช้การประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด และคะแนน 5 หมายถึงมีคุณภาพมากที่สุด

8.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจหลังทดลองใช้แอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์มผู้สูงอายุโดยใช้การประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด และคะแนน 5 หมายถึงมีคุณภาพมากที่สุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินค่าประสิทธิภาพ ความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมินดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 = ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 = ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 = ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 = ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 – 1.50 = ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์ม และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและออกแบบสามารถสรุปผลการผลิตสื่อกราฟิกเคลื่อนไหว ด้วยการนำเทคนิคการทำสื่อกราฟิกเคลื่อนไหว มาใช้นั้นช่วยทำให้สื่อดูน่าสนใจและมีเทคนิคการเล่นที่มากขึ้น เป็นการดึงเอาเทคนิคการจัดทำรูปแบบภาพเคลื่อนไหวมาใช้ร่วมในการทำสื่อ

ขั้นตอนการออกแบบมีดังนี้

1.1 ขั้นตอนการเตรียมงาน (Pre-Production) เป็นการศึกษาทฤษฎีและหลักการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับการผลิตสื่อและการออกแบบ โดยมีการสร้างแนวคิดการออกแบบ ขั้นตอนก่อนการผลิตสื่อมีดังนี้

- ขั้นตอนการออกแบบ
- ขั้นตอนการวางข้อมูล
- ขั้นตอนการวางสตอรี่บอร์ด
- ขั้นตอนการจัดเตรียมทำสื่อ

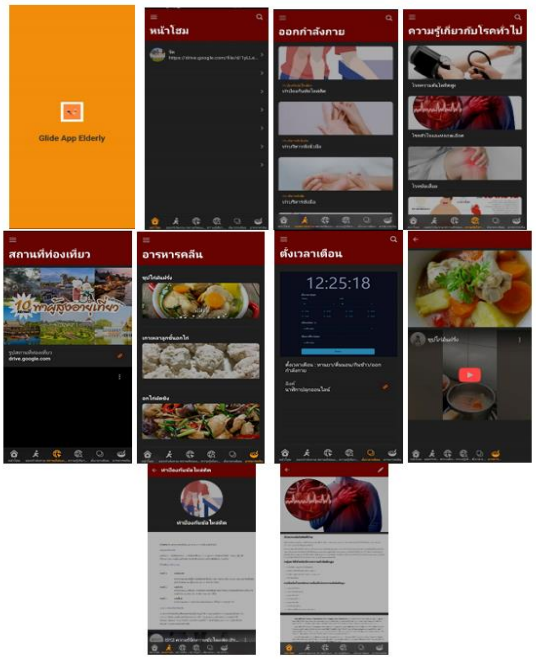
1.2 ขั้นตอนการผลิตสื่อ (Production) เป็นการสร้างสื่อด้วยโปรแกรม Adobe Premiere Pro ด้วยการนำภาพที่ออกแบบในโปรแกรม After Effects และโปรแกรม Illustrator มาตัดต่อเป็นเรื่องราวโดยการตัดต่อตามสตอรี่บอร์ดที่วางเอาไว้ และบรรยายเสียงประกอบลงไปในสื่อ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1.3 ขั้นตอนหลังการผลิตสื่อ (post-production) นำสื่อไปเผยแพร่ให้กับคนในครอบครัวของผู้สูงอายุหรือกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ พร้อมประเมินความพึงพอใจของสื่ออีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุอีกด้วย

ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น ขั้นตอนการนำไปใช้งานเริ่มต้นด้วยการติดตั้งแอพพลิเคชั่นที่พัฒนาขึ้น จากนั้นทำการเปิดใช้งานจะขึ้นหน้าโฮม เมนูหลักเป็นหน้าจอที่ผู้ใช้งานสามารถคลิกเลือกเพื่อศึกษาข้อมูลในแอพพลิเคชั่นได้และปุ่มออกจากระบบ ในเมนูหลักจะประกอบไปด้วย หน้าโฮม การออกกำลังกาย สถานที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับโรคทั่วไปและการดูแลรักษาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การตั้งเวลาเตือนในการกินยากินอาหาร และอาหารสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย

แผนภาพที่ 4 หน้าจอเมนูหลักของแอพพลิเคชั่น

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.42	0.44	มาก
2. ด้านเทคนิคการผลิตแอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์ม	4.54	0.61	มากที่สุด
3. ด้านประสิทธิภาพการใช้งานดิจิทัลแพลทฟอร์ม	4.39	0.59	มาก
รวม	4.45	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 มีความเหมาะสม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อยู่ในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านเทคนิคการผลิตแอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์มในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุไปใช้งานได้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ทันสมัยตลอดเวลาเพื่อผู้ใช้งานสามารถนำไปใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและออกแบบสามารถสรุปผลการผลิตสื่อกราฟิกเคลื่อนไหว ด้วยการนำเทคนิคการทำสื่อกราฟิกเคลื่อนไหว มาใช้นั้นช่วยทำให้สื่อดูน่าสนใจและมีเทคนิคการเล่นที่มากขึ้น เป็นการดึงเอาเทคนิคการจัดทำรูปแบบภาพเคลื่อนไหวมาใช้ร่วมในการทำสื่อ

ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น ขั้นตอนการนำไปใช้งานเริ่มต้นด้วยการติดตั้งแอพพลิเคชั่นที่พัฒนาขึ้น จากนั้นทำการเปิดใช้งานจะขึ้นหน้าโฮม เมนูหลักเป็นหน้าจอที่ผู้ใช้งานสามารถคลิกเลือกเพื่อศึกษาข้อมูลในแอพพลิเคชั่นได้และปุ่มออกจากระบบ ในเมนูหลักจะประกอบไปด้วย หน้าโฮม การออกกำลังกาย สถานที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับโรคทั่วไปและการดูแลรักษาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การตั้งเวลาเตือนในการกินยากินอาหาร และอาหารสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย

2. ผลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. ข้อมูลครบถ้วนสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.72	0.57	มากที่สุด
2. ความสะดวกในการจัดการข้อมูล	4.54	0.61	มากที่สุด
3. การเข้าถึงระบบได้ง่ายและรวดเร็ว	4.63	0.59	มากที่สุด
4. ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน	4.60	0.60	มากที่สุด
5. ปริมาณข้อมูลมีความเพียงพอต่อความต้องการ	4.20	0.45	มาก
รวม	4.53	0.56	มากที่สุด
ด้านการออกแบบ			
6. ความสวยงามและความน่าสนใจของแอพพลิเคชั่น	4.40	0.61	มาก
7. เมนูง่ายต่อการใช้งานไม่ซับซ้อน	4.52	0.41	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของรูปแบบการแสดงผล	4.58	0.57	มากที่สุด
9. ความรวดเร็วในการแสดงข้อมูล	4.33	0.45	มาก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
10. สีสันขนาดตัวอักษรในการออกแบบมีความเหมาะสม	4.39	0.44	มาก
รวม	4.44	0.49	มาก
ด้านส่วนประกอบของแอพพลิเคชัน			
11. หน้าจอมีสัดส่วนที่เหมาะสมง่ายต่อการใช้งาน	4.67	0.58	มากที่สุด
12. ภาพคมชัดสอดคล้องกับเนื้อหา	4.33	0.69	มาก
13. เสียง ดนตรีประกอบมีความเหมาะสม ชัดเจน น่าสนใจ	4.20	0.58	มาก
14.ความเหมาะสมของการจัดวางตำแหน่งรายการต่างๆ	4.33	0.44	มาก
15. ความเหมาะสมของสีพื้นหลังและภาพประกอบ	4.40	0.57	มาก
รวม	4.38	0.57	มาก
ด้านการนำไปใช้			
16. ความสะดวกในการใช้งานจริง	4.40	0.44	มาก
17. ประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุ	4.52	0.48	มากที่สุด
18. การใช้งานแอพพลิเคชันร่วมกันระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ	4.53	0.50	มากที่สุด
19. โอกาสที่จะนำไปใช้งานจริง	4.46	0.38	มาก
20. ความพึงพอใจโดยรวมต่อแอพพลิเคชัน	4.53	0.59	มากที่สุด
รวม	4.48	0.47	มาก
ความพึงพอใจรวม	**4.49**	**0.51**	**มาก**

การทดสอบและประเมินการทำงานของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านเทคนิคการผลิตแอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์ม ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุไปใช้งานได้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ทันสมัยตลอดเวลาเพื่อผู้ใช้งานสามารถนำไปใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า คุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 อยู่ในระดับมาก

ด้านเนื้อหาพบว่า ข้อมูลครบถ้วนสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57

ด้านการออกแบบ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบและการแสดงผล อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57

ด้านส่วนประกอบของแอพพลิเคชั่น พบว่า หน้าจอมีสัดส่วนที่เหมาะสมง่ายต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.67ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58

ด้านการนำไปใช้ พบว่า การใช้งานแอพพลิเคชันร่วมกันระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ ความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น ขั้นตอนการนำไปใช้งาน เริ่มต้นด้วยการติดตั้งแอพพลิเคชั่นที่พัฒนาขึ้น จากนั้นทำการเปิดใช้งานจะขึ้นหน้าโฮม เมนูหลักเป็นหน้าจอที่ผู้ใช้งานสามารถคลิกเลือกเพื่อศึกษาข้อมูลในแอพพลิเคชั่นได้และปุ่มออกจากระบบ ในเมนูหลักจะประกอบไปด้วย หน้าโฮม การออกกำลังกาย สถานที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับโรคทั่วไปและการดูแลรักษาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การตั้งเวลาเตือนในการกินยากินอาหาร และอาหารสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย มีเนื้อหาที่น่าสนใจสอดคล้องกับการใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ช่วยกระตุ้นความสนใจให้ผู้สูงอายุที่ใช้งานได้มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาที่มีการอัพเดทเรื่องใหม่ๆ ที่ผู้สูงอายุสนใจ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้วิธีการทฤษฎีมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการออกแบบ (Human-Center Design : HCD) เข้ามาช่วยพัฒนาดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุ ให้มีความเหมะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการคิดค้นการออกแบบและแก้ปัญหาโดยยึดทุกภาคส่วนสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบงานวิจัย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตรงกับความต้องการและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Roonsomboon & Chavalkul,2017) ทำให้ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุจะมุ่งเน้นการสื่อสารเนื้อหาให้เข้าใจง่าย ตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีความความคิดและเข้าใจในเรื่องราวของความจริงซึ่งในยุคดิจิทัลที่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆ ได้รวดเร็วและง่ายมาก

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มด้านสุขภาพสำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ดูแลสุขภาพผู้สูงวัยในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านเทคนิคการผลิตแอพพลิเคชั่นแพลทฟอร์ม ดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุไปใช้งานได้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ทันสมัยตลอดเวลาเพื่อผู้ใช้งานสามารถนำไปใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของเชิดศักดิ์ เจริญชัย, สุรศักดิ์ แว่นรัมย์, ณัฏฐ์ ดิษเจริญ. (2561). ในการออกแบบตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่ สีไม่สว่างสดใสจนเกินไป ในส่วนที่สามารถใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ทดแทนได้

3. ผลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุจากการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า คุณภาพและความพึงพอใจของดิจิทัลแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของถนอมรัตน์ ประสิทธิเมตต์ และ เพชรา ชวนะพันธุ์. (2559). ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างทางความชำนาญทางเทคโนโลยีของกลุ่มผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้สูงอายุควรใช้แพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นเครื่องเดียวในการบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพและการแจ้งเตือนในการทานยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน ไม่เกิดปัญหาการทานยาซ้ำ ความบันทึกข้อมูลสุขภาพเป็นประจำผ่านแพลทฟอร์มแอพพลิเคชัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาการแอพพลิเคชันกับระบบอื่นๆ เช่น การส่งข้อมูลแชร์ผ่านแพลทฟอร์มแอพพลิเคชั่นไลน์ อีเมล์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าสาธารณสุข แพทย์ ผู้ดูแลได้ทราบข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์ปัญญา.(2546). **การวิเคราะห์สถิติ สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย**.ภาควิชาสถิติคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมกิจการผู้สูงอายุ.(2560). **สถิติผู้สองอายุ**. ค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2561, จาก: http://www.dop.go.th/th/know/1.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.(2557).**ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ด้านสารสนเทศ**. กระทรวงสาธารณสุข.

กีรติ กิจธีระวุฒิวงษ์ และ นินทรา กิจธีระวุฒิวงษ์. (2561). ทิศทางของการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**, 36(4),15-24.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เชิดศักดิ์ เจริญชัย, สุรศักดิ์ แว่นรัมย์, ณัฏฐ์ ดิษเจริญ. (2561). การพัฒนาเว็ปแอพพลิเคชันเพื่อจำแนกผู้ป่วยโรคมะเร็งปากมดลูก. **วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา(JSSE)**, 1(1), 27 – 37.

ถนอมรัตน์ ประสิทธิเมตต์ และ เพชรา ชวนะพันธุ์. (2559). **ประสิทธิผลของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในเขตสุขภาพที่ 4**. สระบุรี: ศูนย์อนามัยที่ 2 จังหวัดสระบุรี.

ไพลิน มูลจันทร์. (2564). การพัฒนาเว็บแอพพลิเคชันสำหรับเฝ้าระวังการติดเชื้อตำแหน่งผ่าตัดหลังจำหน่าย. **พยาบาลสาร**, 48(2), 37 – 50.

Best, J.W. (1977). **Research in Education.** 3rd. New Jersey: Prentice Hall Inc.

Bodenheimer T, Wagner E, Grumbach K. (2002). Improving primary care for patients with chronic illness: the chronic care model. **JAMA**. 2002; 288:1775-1779.

Indepthdev. (2020). **Building Web, Desktop and Mobile apps from a single codebase using Angular.** Retrieved 21 May 2020, from: https://indepth.dev/posts/1420/building-multi-platform-apps-from-a-single- codebase-using-angular.

Robinson, V. (2007). **The Impact of Leadership on Student Outcomes: Making Sense of the Evidence**, from: http://research.acer.edu.au/research_conference_2007/5/

Martinez-Pere, B., Tone-Diez, I., and Lopez-Coronado, M. (2015). Privacy and security in mobile health apps: A review and recommendations. **Journal of Medical Systems**, 39(1), 181.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา

The Classroom Action Research of Teachers in Meritorious School of Temples in Buddhism, Songkhla Province

พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฑโฒ (เพ็ชรทองมา)
บุญส่ง ทองเอียง
ศรชัย ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
PhrakhruvinaithornWutthichai Chayawuddho (Pettongma)
Boonsong Thongiang
Sornchai Taomitr
Mahamakut Buddhist University Sithammasokkaraj Campas
E-mail: wattchai.pet@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 26 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 7 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 8 กรกฎาคม 2567
Received: June 26, 2024; Revised: July 7, 2024; Accepted: July 8, 2024

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการทำวิจัยชันเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา, 2) เพื่อเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา ของครูที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน, 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยครูในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำนวน 161 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราเคร็จวีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้มูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) และค่า (F – test) ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยในชันเรียนของครูโรงเรียนกรกุสลของวัดในพระพุทธสาสนา จังหวัดสงขลา โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนอายุ ระดับการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญญหาและแนวทางแก้ไขในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับขาดแหล่งเงินทุนในการทำวิจัย และแหล่งวิชากรเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน แนวทางแก้ไขพบว่า ควรฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ควรสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ : การทำวิจัยในชั้นเรียน; ครูโรงเรียนการกุศลของวัด; พระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา

Abstract

This thesis has the following objectives: 1) to study the classroom research of teachers at charity schools of Buddhist temples, Songkhla Province, 2) to compare the research of teachers in classrooms of charity schools of Buddhist temples, Songkhla Province. with gender, age, education level Grade level taught and different teaching experiences, 3) to study suggestions about problems and solutions for classroom research among teachers at charity schools of Buddhist temples in Songkhla Province The population used in this research consisted of 161 teachers in charity schools of Buddhist temples in Songkhla Province. The sample size was determined from Tara Krejwee and Morgan. A sample size of 113 people was obtained using proportional stratified random sampling and simple random sampling by lottery. The instrument used to collect data is a questionnaire. Statistics used in data analysis are percentage, mean, and standard deviation. Testing the t-value (t – test) and the value (F – test) the results found that Research in the classroom of teachers at Korakusal School of Wat Nai Phutthasasana, Songkhla Province, including all aspects. at a high level The results of comparing the opinions of doing research in the classroom of teachers at charity schools of Buddhist temples in Songkhla Province, classified by gender, were significantly different at the .01 level. As for age, educational level. Grade level taught and teaching experience no different As for suggestions regarding problems and solutions in classroom research for teachers at charity schools of Buddhist temples in Songkhla Province. It was found that there was a problem with a lack of funding sources for research. and academic resources for studying and researching in the classroom Solutions found There should be training in the use of computers for data analysis. Should support budget for research.

Keywords: The Classroom Action Research; Teachers in Meritorious School of Temples; Buddhism Songkhla Province

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิด เรื่องการปฏิรูปการทำงานของครูให้มีความเป็นครูวิชาชีพ รวมทั้งการที่ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย เพราะในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้กำหนดแนวทางการสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (5) มีใจความสำคัญดังนี้ "ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ" และมาตรา 30 กล่าวว่า "ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา" จากข้อความในพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ทำให้แนวคิด เรื่อง การที่ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และการพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีความเป็นจริงเป็นจัง ในแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้กระบวนการวิจัยในความหมายของการแก้ปัญหาแบบใหม่ การหาคำตอบแบบใหม่โดยวิธีการที่เชื่อถือได้หรือวิธีการที่ยอมรับในศาสตร์นั้น ๆ มากขึ้น สำหรับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา มีอยู่ 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแจ้งวิทยา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสงขลา และโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ ทั้ง 2 โรงเรียนมีแนวการจัดการเรียนการสอนเหมือนกัน และที่สำคัญคือสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำการวิจัยชั้นเรียนอย่างจริงจัง แต่ก็มีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่หลายด้าน เช่น ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการดำเนินงานการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

จากปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา ซึ่งคิดว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเพราะครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนากรู ให้มีความรู้เป็นคนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการที่ถูกต้องให้แก่ครู ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และพัฒนาวิชาชีพของครูได้อีกด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทราบถึงสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเสียก่อน ก่อนที่จะให้มีการหลักสูตรการวิจัยปฏิบัติการและนำไปใช้ในการอบรมครูเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความเข้าใจไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 30 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

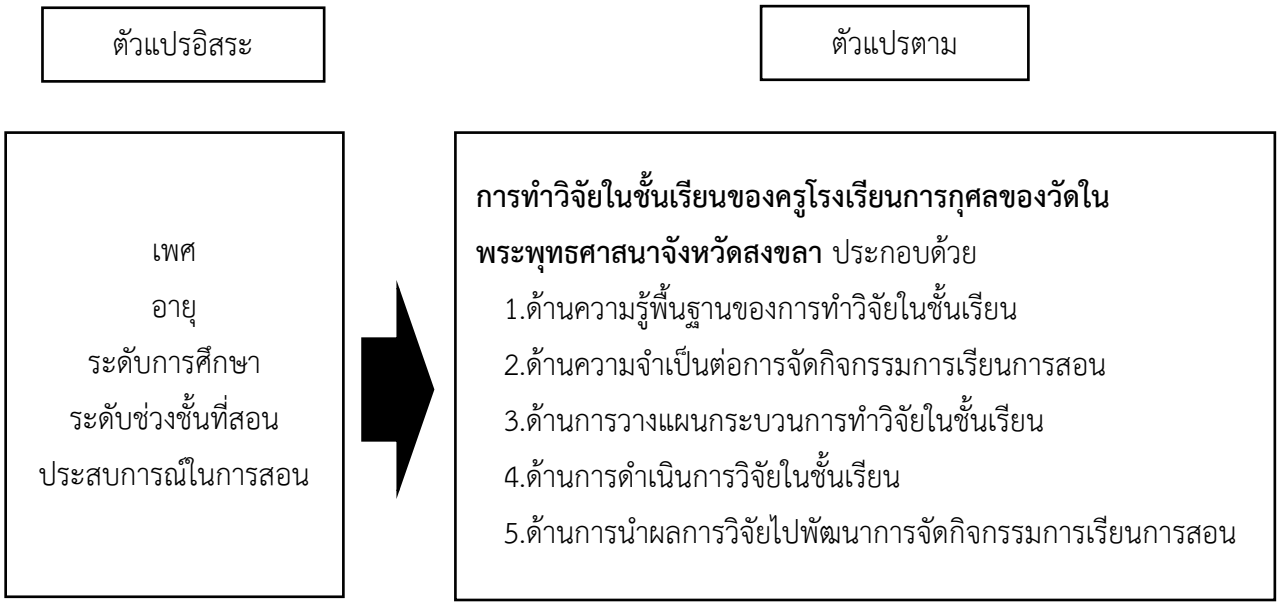
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำนวน 161 คน โดยเทียบจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie และ Morgan ทีระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน (ส่งศรี ชมภูวงศ์, 2549)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้าตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอนและประสบการณ์ในการสอน เป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา 5 ระดับ ประกอบด้วย การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู 6 ด้าน จำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการปรับปรุงจากแบบสอบถามของผู้วิจัยท่านอื่น ๆ และศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการวางแผนจากตำรา เอกสารรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อทราบโครงสร้างและเนื้อหาต่าง ๆ ในการออกแบบ เครื่องมือที่จะใช้เก็บข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

2. ศึกษางานวิจัยที่มีโครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อทราบรูปแบบของเครื่องมือ วิธีสร้างเครื่องมือ และรายละเอียดของเครื่องมือ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างเครื่องมืออย่างละเอียดตามรูปแบบ ให้ครอบคลุมโครงสร้างและเนื้อหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา โดยแบ่งสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choices) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอนและประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน
- ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

- ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

4. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อให้การอนุเคราะห์ โดยพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้างและเนื้อหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .874

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงจัดการโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา และผู้จัดการโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา และโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และหลังจากนั้น 5 วัน ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามกลับพร้อมกับตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective Congruece : IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) คำณวนหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุตฐานด้วยค่า t – test และ F – test (ส่งศรี ชมภูวงศ์. 2549)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา ดังนี้

ตารางที่ 1. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศล	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปรผล
ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.57	0.11	มากที่สุด
ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.53	0.33	มากที่สุด
ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.58	0.23	มากที่สุด
ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	4.31	0.22	มาก
ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.39	0.19	มาก
รวม	**4.48**	**0.22**	**มาก**

จากตางรางที่ 1 พบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการรวบรวมข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของท่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเชื่อว่าผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านำวิธีการวิจัยในชั้นเรียนหรือนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องใช้งานวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนของท่านมีคุณค่าอย่างมากต่อการพัฒนางานในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และคิดว่าผลตอบแทนที่ท่านได้รับจากการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในเรื่องการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสมมติฐานการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

ปัญหาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดความรู้เกี่ยวกับเทคนิคที่ใช้เพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ขาดความรู้ในการแปลผลข้อมูล ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนน้อย ผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้น้อย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ สถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียนยังน้อย ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอบรมสัมมนา มีความคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ว่าทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย

ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การได้รับผลตอบแทนที่ได้จากการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคุ้มค่าน้อย

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดแหล่งเงินทุนในการทำวิจัยแหล่งวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคนิคที่ใช้เพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากขึ้น ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนของสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการให้สถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการเรียนรู้เพิ่มเติมวิธีการในการแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการเรียนรู้เพิ่มเติมในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย

ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่ให้จากการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีความคุ้มค่า

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการเพิ่มเติมแหล่งเงินทุนในการทำวิจัย แหล่งวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการการศึกษาวิจัย การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ครูมีความรู้พื้นฐานของการทำวิจัย การวางแผน การดำเนินการวิจัยตลอดจนการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ ทำให้ครูส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนมาบ้างแล้ว สำหรับผู้มีประสบการณ์ในการสอนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภโชค ปียะสันต์ (2544) ให้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา" สังกัดกรมสามัญศึกษา 4 ด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครูผู้วิจัย ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย และปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย รวมทั้งศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของครูมัธยมศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยด้านตัวครูผู้วิจัย ประกอบด้วย ได้แก่ การเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเป็นนักวิชาการมีแรงจูงใจจากเกียรติยศ ชื่อเสียงและการเลื่อนขั้นเงินเดือน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย มีความพร้อมทางสภาพความเป็นอยู่และงานที่ปฏิบัติ และเป็นผู้มีความพร้อมในด้านสุขภาพร่างกาย 2) ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบด้านเงินทุนในการทำวิจัย เวลาที่ปรึกษา แหล่งค้นคว้าข้อมูลเอกสารและคุณสมบัติตามระเบียบของทางราชการ 3) ปัจจัยด้าน โครงสร้างและระบบบริหาร ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมจากกรมสามัญศึกษา 4) ปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย ได้แก่ การมีสภาพแวดล้อมทางวิชาการ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และภาวะที่มีความต้องการใช้งานวิจัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญจพร เพิ่มกำลังพล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร : กลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความรู้ด้านพื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวางแผนในการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ด้านความรู้พื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีความรู้เกี่ยวกับทคนิคในการรวบรวมข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงทำให้มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญจพร เพิ่มกำลังพล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร : กลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความรู้ด้านพื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวางแผนในการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ด้านความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของท่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนไห้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเชื่อว่าผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ครูผู้ทำวิจัยสามารถมองเห็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน จึงทำให้สามารถนำการวิจัยในชั้นมาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภโชค ปิยะสันต์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา" 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครูผู้วิจัย ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย และปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย รวมทั้งศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตามความคิดเห็นของครูมัธยมศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยด้านตัวครูผู้วิจัย ประกอบด้วย ได้แก่ การเป็นผู้มีแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ มีความเป็นนักวิชาการมีแรงจูงใจจากเกียรติยศชื่อเสียงและการเลื่อนขั้นเงินเดือน เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการวิจัย มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย มีความพร้อมทางสภาพความเป็นอยู่และงานที่ปฏิบัติ และเป็นผู้มีความพร้อมในด้านสุขภาพร่างกาย 2) ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย ให้แก่ องค์ประกอบด้านเงินทุนในการทำวิจัย เวลาที่ปรึกษา แหล่งค้นคว้าข้อมูลเอกสารและคุณสมบัติตามระเบียบของทางราชการ 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ได้แก่ การได้รับงานวิจัยการส่งเสริมจากกรมสามัญศึกษา 4) ปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย ได้แก่ การมีสภาพแวดล้อมทางราชการ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และภาวะที่มีความต้องการใช้ ด้านการวางแผนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีความคิดเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ครูผู้ทำการวิจัยไม่มีเวลาเพียงพอในการคิดวางแผนการทำวิจัย เนื่องจากครูแต่ละท่านมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก จึงไม่เห็นความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุณยาพร ฉิมพลอย (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาวิจัย การวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบการวิจัย ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงาน ผลการวิจัย ซึ่งผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนากระบวนการคิดหาเหตุผลถึงที่มาของปัญหาต่างๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ และความถนัดของนักเรียน โดยครูนักวิจัยจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ วางแผนการสอนจากการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน และบริบทของท้องถิ่น แล้วศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติม และจึงเขียนแผนการสอน ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นำวิธีการวิจัยในชั้นเรียนหรือนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องใช้งานวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ครูผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้โดยใช้ความรู้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ประกอบกับการเรียนการสอน โดยครูนักวิจัยจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ วางแผนการสอนจากการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุณยาพร ฉิมพลอย (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาวิจัย การวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบการวิจัย ดำเนินการแก้ไข

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ปัญหา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูล และเขียนรายงานผลการวิจัย ซึ่งผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนากระบวนการคิดหาเหตุผลถึงที่มาของปัญหาต่างๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงคามความต้องการ และความถนัดของนักเรียน โดยครูนักวิจัยจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ วางแผนการสอนจากการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน และบริบทของท้องถิ่น แล้วศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และจึงเขียนแผนการสอน ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนของท่านมีคุณค่าอย่างมากต่อการพัฒนางานในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และคิดว่าผลตอบแทนที่ท่านได้รับจากการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนได้มีการนำเอาผลการวิจัยเข้ามาช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้นแก่ผู้เรียน โดยครูนักวิจัยจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ วางแผนการสอนจากการวิเคราะห์หลักสูตรความต้องการพัฒนานักเรียนความต้องการพัฒนาตนเอง การมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย มีความประทับใจในการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา โรจนวิภาค (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เพราะมีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยไปพัฒนากิจกรรมในการเรียนการสอนได้ ผลการเปรียบเทียบความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ มีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าเพศชาย ส่วนระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในเรื่องการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และมีปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูแต่ละครั้ง ยังขาดการสนับสนุนงบประมาณจากทางโรงเรียนที่เข้ามาช่วยในการทำวิจัยให้สามารถดำเนินการสะดวกมากขึ้น ทำให้การทำวิจัยในแต่ละครั้งยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ กัมภิรานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและการแก้ปัญหาการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพา" ผลการศึกษาพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ปัญหาการทำวิจัยของอาจารย์ พบว่า ด้านหน่วยงาน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ครูมี ปัญหาอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับแหล่งวิชาการ การให้ เงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก อาจารย์ที่มีวุฒิ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปริญญาตรี มีปัญหาอยู่ในระดับมากด้านความรู้ความเข้าใจในงานวิจัย แหล่งวิชาการ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโทและเอก มีปัญหาอยู่ในระดับมากในด้านแหล่งวิชาการ การให้เงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก อาจารย์ที่มีประสบการณ์มากมีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อยมีปัญหาอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับแหล่งวิชาการ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ด้านส่วนตัวเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในงานวิจัย อาจารย์วุฒิปริญญาตรี วุฒิปริญญาโท และวุฒิปริญญาเอก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

1. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเพศหญิงมีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเพศชาย และด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา โรจนวิภาค (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เพราะมีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยไปพัฒนากิจกรรมในการเรียนการสอนได้ ผลการเปรียบเทียบความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ มีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยเพศหญิงมีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าเพศชาย ส่วนระดับการศึกษาประสบการณ์ในการสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า สถานศึกษามีการระบุโครงการวิจัยในชั้นเรียนในแผนงานของสถานศึกษา และมีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ครูทุกท่านให้มีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยครูทุกคนที่ทำหน้าที่ในการสอนต้องทำการวิจัยในชั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของส่งสุข ไพลออ (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนากิจกรรมในการเรียนการสอนได้ และสามารถพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในการทำวิจัยในชั้นเรียน และเชื่อว่าผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครูทุกท่านเห็นความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเห็นว่าการทำงานวิจัยในชั้นเรียนมีผลดีต่องานประจำในหน้าที่เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญจพร เพิ่มกำลังพล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร : กลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมในระดับมาก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความความรู้ด้านพื้นฐานของการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวางแผนในการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ผลการเปรียบเทียบการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร : กลุ่มรัตนโกสินทร์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน การทำวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการฝึกอบรมในการทำวิจัยในชั้นเรียนบ่อย มีกระบวนการทำวิธีประกอบด้วยกำหนดปัญหาวิจัย วิเคราะห์ปัญหา ออกแบบการวิจัย ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานผลการวิจัย ซึ่งผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนากระบวนการคิดหาเหตุผลถึงที่มีของปัญหาต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ และความถนัดของนักเรียน ผลการเปรียบเทียบผลการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

2. ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการทำนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องใช้งานวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

บุณยาพร ฉิมพลอย. (2544). **ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญจพร เพิ่มกำลังพล. (2551). **การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร: กลุ่มรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปัญญา โรจนวิภาค. (2545). **ความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภโชค ปิยะสันต์. (2544). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. (2549). **การวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ส่งสุข ไพลออ. (2545). **ความคิดเห็นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชันเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานปฐมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพ คัมภิรานนท์. (2539). **ปัญหาและการแก้ปัญหาการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพา**.วิทยนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

Buddhist-oriented Leadership of Local Administrators in Community Development of Organic Agricultural Products in Rong Kwang Sub-district, Rong Kwang District, Phrae Province

อรณิชาภัทร์ วรรณกลึง
พระครูโสภณกิตติบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
Ornichaphat wannaklung
Phrakru Soponkittibundit
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus
Email: pansa-lacktasoy@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 13 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 20 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 21 กรกฎาคม 2567
Received: June 13, 2024; Revised: July 20, 2024; Accepted: July 21, 2024

บทคัดย่อ

การพัฒนาชุมชนในตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ยังมีปัญหาและข้อจำกัดหลายด้าน เช่น กฎระเบียบ ข้อกฎหมาย การส่งเสริมอาชีพ และการบริหารจัดการ ซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำ และ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำแนวพุทธ การวิจัยใช้วิธีการผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง 375 คน ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับวิจัยผู้ให้ข้อมูลหลัก 10 คน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง และเสนอแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำแนวพุทธโดยใช้หลักสาราณียธรรมใน 6 ด้าน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในชุมชน

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์; ภาวะผู้นำ; หลักสาราณียธรรม

Abstract

Community development in Rong Kwang Subdistrict, Rong Kwang District, Phrae Province, faces several issues and constraints, such as regulations, laws, occupational promotion, and management, which hinder development. This article aims to 1) study the leadership level of local

administrators in developing organic agricultural products in the community, 2) examine the relationship between the principles of Saraniyadhamma and leadership, and 3) propose guidelines for promoting Buddhist leadership among local administrators. The research employs a mixed-method approach, combining quantitative and qualitative methods. A sample group of 375 respondents answered questionnaires, and the data were analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. For the qualitative part, 10 key informants were selected for in-depth interviews. The results indicated that the leadership level was moderate. The relationship between the principles of Saraniyadhamma and leadership was positively correlated at a relatively high level. The study also proposed guidelines for promoting Buddhist leadership using the six principles of Saraniyadhamma to develop organic agricultural products in the community.

Keywords: Organic products; Leadership; Saraniyadhamma principles

บทนำ

ปัญหาที่จังหวัดแพร่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ประชาชนมีฐานะยากจนมีรายได้ต่ำกว่าค่ากลางของประเทศ ขาดความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตรที่เป็นสินค้าหลักและสำคัญของจังหวัด นอกจากนี้ปัญหากิจกรรมภาคการเกษตร ยังมีการใช้สารเคมีในสัดส่วนที่สูง ใช้วิธีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีความหลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสุขภาวะของประชาชน โดยเฉพาะอำเภอร้องกวาง ที่มีวิสัยทัศน์ “ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจก้าวหน้า ทรัพยากรสมบูรณ์” เน้นส่งเสริมอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยและสร้างมูลค่าเพิ่ม เมื่อวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่พบว่ามีปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ และการเกษตรปลอดภัย (สำนักงานจังหวัดแพร่, 2566)

ประกอบกับรายงานการควบคุมภายในของเทศบาลตำบลร้องกวาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า มีปัจจัยที่ต้องควบคุมจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลร้องกวาง ประจำปี 2566 - 2570 เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอแผนงาน/โครงการ เนื่องจากผู้เข้าร่วมจัดทำแผนมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งแผนงาน / โครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณให้ความสำคัญเรื่องโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักการพัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรยังขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งนี้เกษตรกรในชุมชนเริ่มทำการเกษตรปลอดภัยและเกษตร

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อินทรีย์มากขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต รวมถึงเพื่อตอบสนองกับความต้องการของลูกค้าในกลุ่มห่วงใยสุขภาพ มีการสร้างเครือข่าย ในหมู่บ้านผลิตผัก ปลูกผักสวนครัวแบบอินทรีย์เพื่อจำหน่าย แต่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูป ยังไม่ได้รับการส่งเสริมและให้ความสนใจเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีการนำผลิตภัณฑ์ด้านเกษตรจากแหล่งอื่น เข้ามาบริโภคและจัดจำหน่ายในพื้นที่ (สำนักงานเทศบาลตำบลร้องกวาง, 2565)

ผู้ปกครองท้องที่ในตำบลร้องกวางเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนและการพัฒนาส่งเสริมสัมมาชีพให้กับประชาชนในเขตการปกครองท้องที่ มาอย่างต่อเนื่องแต่อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองท้องที่ ก็ยังมีข้อติดขัดหรือมีปัญหาในการพัฒนาชุมชน หลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ข้อกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาส่งเสริมด้านอาชีพ เพราะเป็นเพียงผู้ปกครองท้องที่ ส่วนการพัฒนาชุมชนหรือการของบประมาณไม่สามารถดำเนินการได้เท่าที่ควร นอกจากนี้ด้านการบริหารจัดการตามกฎระเบียบ ข้อบังคับในบทบาทหน้าที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเท่าที่ควร นำมาซึ่งข้อจำกัดในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ได้ไม่เต็มศักยภาพหากผู้ปกครองท้องที่มีภาวะผู้นำที่สูง ก็สามารถเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนในด้านผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มศักยภาพ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มิได้มีสถานภาพเป็นข้าราชการแต่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการปกครองหรือบำบัดทุกข์บำรุงสุข เป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องที่ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล ได้แก่ บทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล การจัดประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การจัดทำแผนพัฒนาสี่ปีของเทศบาลและบทบาทความร่วมมือในด้านอื่น (สิริกาญน์ เอี่ยมอาจหาญ, 2564) นอกจากนี้ยังมีปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและกำนัน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการเวลาระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่และกำนัน และการประกอบอาชีพ (2) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่ยังไม่เข้มแข็ง (3) ขาดการประสานงานที่ดี กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (4) ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ (5) มีความขัดแย้งของประชาชนบางกลุ่มในหมู่บ้านและตำบล (อำนวย ปาอ้าย, 2561) งานวิจัยในครั้งนี้ จึงมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ และนำหลักสาราณียธรรมมาบูรณาการกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ซึ่งประกอบด้วย 1) เมตตากายกรรม การแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรทางกาย 2) เมตตาวจีกรรม การกล่าววาจาที่สุภาพต่อกัน 3) เมตตามโนกรรม มีจิตที่ปารถนาดีต่อกัน 4) สาธารณโภคี การจัดสรรผลประโยชน์ ที่เหมาะสมและการใช้สาธารณูปโภคร่วมกัน 5) สีลสามัญญตา มีความประพฤติที่เหมาะสมต่อกัน 6) ทิฏฐิสามัญญตามีความเห็นที่ดีงามเหมือนกัน เพื่อให้ผู้ปกครองท้องที่นำหลักธรรมมาประยุกต์กับการแสดงบทบาทตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และประยุกต์หลักธรรมสู่การดำเนินงานร่วมกัน เกิดการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาภาคการเกษตร มีความมั่งคง มั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์เกษตร

อินทรีย์ ให้ประสบผลสำเร็จโดยนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาบูรณาการในการพัฒนาชุมชนและเพิ่มขีดความสามารถของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

3. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1.รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลร้องกวาง จำนวน 375 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 10 รูปหรือคน ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) กลุ่มผู้ปกครองท้องที่ จำนวน 2 คน 3) กลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 5) นักวิชาการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (สุวรีย์ ศิริโภคารภิรมย์, 2546) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยมีกล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึกและเครื่องอัดเสียงใช้บันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกำนันตำบลร้องกวางเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพ ติดต่อประสานขอนัดสัมภาษณ์ เชิงลึกทำการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและการจดบันทึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ คือการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบท และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านระดับปานกลาง เท่ากับ 3.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับปานกลาง เท่ากับ 3.35 รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 3.21 ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งบรรลุผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.11 ส่วนด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดระดับปานกลาง เท่ากับ 3.08 ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ทั้ง 4 ด้าน		ระดับภาวะผู้นำ		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	3.35	0.63	ปานกลาง
2	ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	3.21	0.61	ปานกลาง
3	ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งบรรลุผลสำเร็จ	3.11	0.70	ปานกลาง
4	ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.08	0.68	ปานกลาง
ภาพรวม		**3.18**	**0.56**	**ปานกลาง**

ส่วนระดับการใช้หลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเมตตามโนกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับปานกลาง เท่ากับ 3.50 รองลงมาคือ ด้านสีลสามัญญตา มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.47 ด้านเมตตากายกรรม มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางเท่ากับ 3.46 ด้านทิฏฐิสามัญญตา มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.38 ด้านเมตตาวจีกรรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.35 ส่วนด้านสาธารณโภคี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดระดับปานกลาง เท่ากับ 3.33 ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ตามหลักสาราณียธรรม โดยภาพรวม

	หลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์	ระดับภาวะผู้นำ		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านเมตตามโนกรรม มีจิตปรารถนาดีต่อกัน ปราศจากอกุศลจิต	3.50	0.61	ปานกลาง
2	ด้านสีลสามัญญตา มีความประพฤติที่เหมาะสมต่อกัน	3.47	0.61	ปานกลาง
3	ด้านเมตตากายกรรม การแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรทางกาย	3.46	0.64	ปานกลาง
4	ด้านทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นที่ดีงามเหมือนกัน มีความสามัคคีปรองดองกัน	3.37	0.59	ปานกลาง
5	ด้านเมตตาวจีกรรรม การกล่าววาจาที่สุภาพต่อกัน	3.35	0.63	ปานกลาง
6	ด้านสาธารณโภคี การจัดสรรผลประโยชน์เหมาะสมและการใช้สาธารณูปโภคร่วมกัน	3.32	0.61	ปานกลาง
	รวม	**3.41**	**0.54**	**ปานกลาง**

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (r = .746**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเมตตากายกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง(r = .564**) ด้านเมตตาวจีกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (r = .775**) ด้านเมตตามโนกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (r = .693**) ด้านสาธารณโภคีมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (r = .736**) ด้านสีลสามัญญตามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (r = .700**) และด้านทิฏฐิสามัญญตามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (r = .754**) ตามตารางที่ 3

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ / ตัวแปรอิสระ	ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่	ตัวแปรตาม			
		1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	2. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	3. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4. ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งบรรลุผลสำเร็จ
หลักสาราณียธรรม	**.746****	**.653****	**.737****	**.671****	**.630****
1. เมตตากายกรรม	.647**	.517**	.750**	.506**	.462**
2. เมตตาวจีกรรม	.775**	.579**	1.000**	.558**	.541**
3. เมตตามโนกรรม	.693**	.514**	.803**	.544**	.529**
4. สาธารณโภคี	.736**	.622**	.736**	.583**	.591**
5. สีลสามัญญตา	.700**	.555**	.671**	.633**	.556**
6. ทิฏฐิสามัญญตา	.754**	.646**	.607**	.707**	.633**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำแนวพุทธของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวง จังหวัดแพร่ ดังนี้ (1) ด้านเมตตากายกรรม ผู้ปกครองท้องที่ควรจริงใจในการเปิดโอกาสและสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต (2) ด้านเมตตาวจีกรรม ผู้ปกครองท้องที่ควรชี้แจงอธิบายอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและมีคามยั่งยืนในพื้นที่ เกิดอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (3) ด้านเมตตามโนกรรม ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความปรารถนาดีในการสั่งการเพื่อให้การปฏิบัติงานกับเกษตรกรบรรลุผลสำเร็จ (4) ด้านสาธารณโภคี ผู้ปกครองท้องที่ควรจัดสรรผลประโยชน์จากผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์อย่างเป็นธรรม อีกทั้งควรจัดหาแหล่งเงินทุนมาส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร(5) ด้านสีลสามัญญตา ผู้ปกครองท้องที่ควรปรารถนาดีในการมอบหมายงานที่ถูกต้องและปฏิบัติได้จริงกับเกษตรกรอย่างเสมอภาค นอกจากนี้ควรเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการประพฤติตนให้เหมาะสมกับการสนับสนุนและคัดเลือกคนที่มีความสามารถเข้ามาร่วมทำงาน ทั้งนี้ต้องเข้าใจศักยภาพการผลิตของเกษตรกรและสนับสนุนให้ตรงตามความต้องการ (6) ด้านทิฏฐิสามัญญตา ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความคิดเห็นในการสร้างความสามัคคีปรองดองเพื่อเพิ่มทักษะและประสิทธิภาพการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.18) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ และภาวะผู้นำแบบสั่งการตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยในตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.56) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.57) และภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.44) (พระอธิการวรวุทธ์ วชิโร, 2565)

2. การพิจารณาแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้:

2.1 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ: ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.08) ผู้ปกครองท้องที่ตัดสินใจโดยยึดผลประโยชน์ของชุมชน วางแผนการปฏิบัติงาน และกำหนดกฎระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยในตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ ($\overline{X}$ = 4.15) ที่พบว่าผู้นำมีการทำงานตั้งใจและมีการชี้แนะอย่างชัดเจน (พระเมธี สิริปญฺโญ, 2564)

2.2 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน: ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.23, S.D. = 0.64) ผู้ปกครองท้องที่สร้างบรรยากาศที่ดี เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าพบ มีความเมตตา และสนับสนุนให้ก้าวหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยในตำบลไทรย้อย อำเภอเด่นชัย ($\overline{X}$ = 4.04) ที่พบว่าผู้นำมีบทบาทในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน (ธิติศิริพัฒน์ รุ่งพรหมมา, 2564)

2.3 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม: ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.20) ผู้ปกครองท้องที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยในตำบลหาดกรวด อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ($\overline{X}$ = 3.52) ที่พบว่าผู้นำมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาและมีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการระดมทรัพยากร (แทนพันธุ์ โกสุวินทร์, 2567)

2.4 ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ: ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.11) ผู้ปกครองท้องที่ตั้งความคาดหวังในความสำเร็จและปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.49) ที่พบว่าผู้นำมอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม (วรัญญา ทองเสริม, 2567)

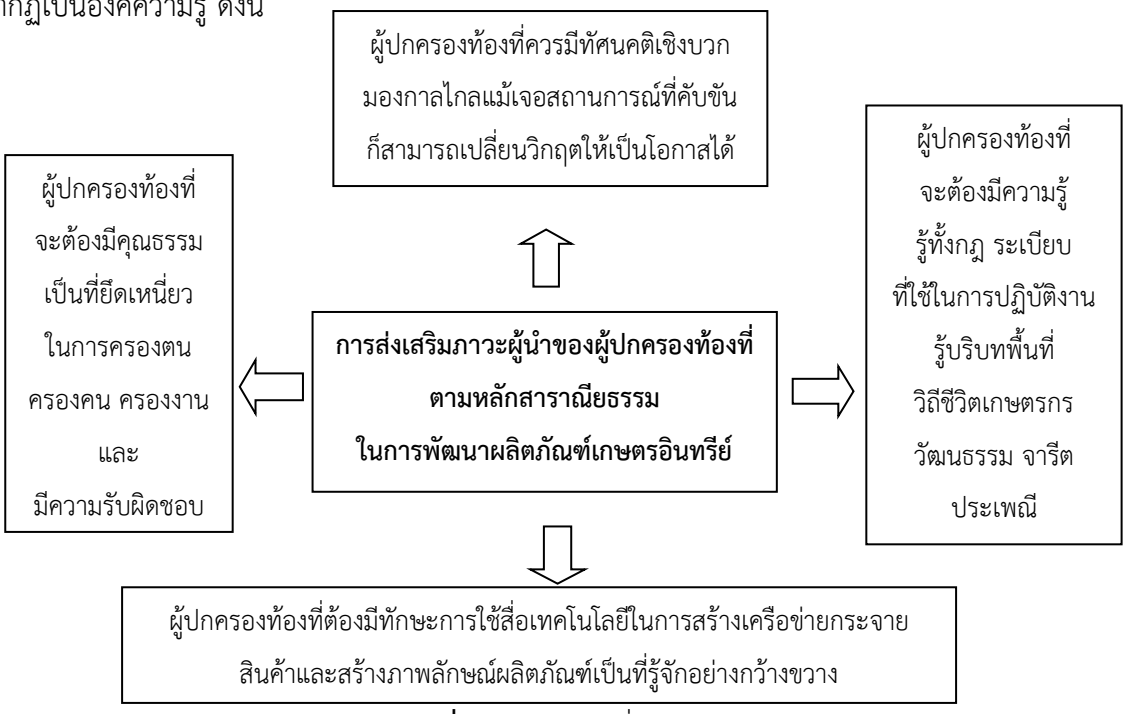
3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับค่อนข้างสูง (r = .746**) สอดคล้องกับงานวิจัยในเทศบาลตำบลปากกาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (r = .693**) ที่พบว่าหลักสาราณียธรรมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน (พระศิวสินธุ์ ฐานสมฺปนฺโน, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิยา แสนทวีสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r=0.51, Sig=0.00)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

4. แนวทางการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำ: (1) เมตตากายกรรม: ผู้ปกครองท้องที่ต้องเป็นที่น่านับถือ มีความรู้ในกฎหมายและกฎระเบียบทางสังคม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม (ชวัลณัฏฐ์ ปาลีย์รวี, 2567) (2) เมตตาวจีกรรม: ใช้วาจาที่สุภาพและมีวาทศิลป์ในการพูดจูงใจให้เกิดความสามัคคี (พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวโก, 2565) (3) เมตตามโนกรรม: มีจิตใจปรารถนาดี สร้างความรัก ความสามัคคี และกระตุ้นคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม (พระเมธีวัชรประชาทร, 2566) (4) สาธารณโภคี: แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส (ณรงค์ กฤติขจรกรกุล, 2561) (5) สีลสามัญญตา: ประพฤติอย่างเหมาะสม มีศิลปะในการจูงใจให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาศักยภาพ (สนธยา พลศรี, 2547)

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์

การพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยการนำหลักสาราณียธรรม คือ ประกอบด้วย เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรมสาธารณโภคี สีลสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา มาประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ทั้งด้านสั่งการ ด้านสนับสนุน ด้านมีส่วนร่วม และด้านมุ่งบรรลุผลสำเร็จ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าจะให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีเครือข่ายในการขับเคลื่อนที่เน้นการมีส่วนร่วม อีกทั้งนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์อย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนเข้ามาขับเคลื่อนก็จะส่งผลให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ปรากฏเป็นองค์ความรู้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ปกครองท้องที่ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความต่อเนื่องของงบประมาณ

1.2 ผู้ปกครองท้องที่ควรส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้มีอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพการผลิตทั้งปริมาณและมูลค่า และมีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3 ผู้ปกครองท้องที่ควรจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเพื่อค้นหาศักยภาพกระบวนการผลิตให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปรับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้มีความร่วมสมัย เกิดอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์

1.4 ผู้ปกครองท้องที่ควรวางนโยบายด้านการพัฒนาที่สร้างความเจริญด้านรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติ ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ในเขตเทศบาลตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพุทธธรรมกับการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมด้านผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

เอกสารอ้างอิง

ชวัลณัฏฐ์ ปาลีย์รวี,อภิรมย์ สีดาคำ และประเสริฐ ปอนถิ่น. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจภูธรช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 4 (2),50-64.

ณรงค์ กฤติขจรกรกุล. (2561). **การทำเกษตรอินทรีย์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

แทนพันธุ์ โกสุวินทร์ และกฤษฎิ์กิตติฐานัส. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 5 (1),30-43.

ธิติศิริพัฒน์ รุ่งพรหมมา. (2564). **บทบาทของผู้นำท้องที่ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวโก (ลักษณ์พลวงค์) และคณะ. (2565). แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย. **วารสารวิจยวิชาการ**,5(1), 1-10.

พระเมธี สิริปญฺโญ (วังใน). (2564). **ภาวะผูนำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเมธีวัชรประชาทร (ประยูร นนฺทิโย). (2566). **การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องที่ที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตร ตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศิวสินธุ์ ฐานสมฺปนฺโน (กันทะเรียน). (2565). **ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลปากกาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอธิการวรวุทธ์ วชิโร (บุญตัน). (2565). **ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รังสิยา แสนทวีสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 5 (1),57-70

วรัญญา ทองเสริมและ กฤษฎิ์ กิตติฐานัส. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย**, 5 (1),102-114.

สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สำนักงานจังหวัดแพร่. (2566). **แผนพัฒนาจังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2562 - 2564)**. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.

สำนักงานเทศบาลตำบลร้องกวาง. (2565). **รายงานการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565**. สำนักปลัดเทศบาล: เทศบาลตำบลร้องกวาง.

สิริกาญน์ เอี่ยมอาจหาญ. (2564). สถานภาพและบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาลตำบล จังหวัดนครนายก. **วารสารวิชาการคณะมนุษศาสตร์และสังคมศาสตร์,** 12(2), 47-64.

อำนวย ปาอ้าย. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านและกำนันในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, 6(12), 1-9.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Outcomes of using Skill Practice on Problem-Solving Skills of Counting for More Than 1,000 with the 5Es Inquiry-based Learning Process for Grade 2 Students

รุ่งฤดี บุญวัง
เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม
มหาวิทยาลัยราชธานี
Rungruedee Boonwung
Charoenwit Somponngtam
Ratchathani University
Email: lekrunglekrung@gmail.com

วันที่รับบทความ: 27 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 16 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 17 กรกฎาคม 2567
Received: June 27, 2024; Revised: July 16, 2024; Accepted: July 17, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียน ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เทียบคุณภาพทางการเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการสอน 5 แผน 2) ชุดกิจกรรมแบบฝึกหัดทักษะการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ผลวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะที่เรียน ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es การเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมปีที่2 (E_1 / E_2) มีคุณภาพเท่ากับ 89.73/82.00 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลของการใช้แบบฝึกทักษะ ที่จัดการเรียน ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 มีคุณภาพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ; การแก้โจทย์ปัญหาระคน; แบบ 5Es

Abstract

The objectives of this research were 1) to find the efficiency of the 5-step learning management skills exercise (5Es) for the mathematics learning group about problem-solving for primary two according to the efficiency criteria 80/80 and 2) to compare the learning achievements with skills exercises for grade 2 students before learning and after learning The sample consisted of 10 Prathom Suksa 2 students. The research instruments were 1) 5 lesson

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

plans, 2) Activity packages on the 5-step learning management skills exercise (5Es), 2 and 3) A learning achievement test for performing the 5-step learning management skills exercise and A satisfice tigon questionnaire towards managing learning The data analysis statistics for data andesine were mean, standard deviation and t-test dependent samples. The results found that: 1) The efficiency of learning management using the 5-step learning management skills exercise (5Es) for the mathematics learning group regarding problem-solving was 89.73/82.00, meeting the standard criteria. 2) The learning achievement after learning was higher than be for learning. statistically significant at .05 level.

Keywords: Skills practice; Problem-Solving; The 5Es Inquiry-based

บทนำ

จากรายงานผลการประเมินการสอบ NT (National Test) คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)โดยข้อสอบมาตรฐานจากส่วนกลางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบัวทอง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยการทดสอบ NT ปีการศึกษา 2564 ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematic) กับปีการศึกษา 2563 ทำการเปรียบเทียบเฉพาะในโรงเรียนของตนสอน พบว่าในปีการศึกษา 2564 ของด้านคณิตศาสตร์นั้น ลดลงกว่าปี 2563 โดยคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ด้านคณิตศาสตร์ของปีการศึกษา 2564 เท่ากับ 61.83 ส่วนปีการศึกษา 2563 เท่ากับ 74.28 จากผลการเปรียบเทียบดังกล่าวพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านคณิตศาสตร์ลดลง (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) หรือไม่มีความกระตือรือร้นที่จะสนใจเรียนในรายวิชานี้

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนเองจึงต้องการจะพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์เพื่อยกระดับผลการเรียนของนักเรียนและผลการสอบ NT ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ให้เพิ่มขึ้นผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการจัดการเรียนสอนในหลาย ๆ แบบ เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนต่อไป ซึ่งทิศนา แขมมณี (2550) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนจึงต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้น 2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน และ 3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประสิทธิภาพโดยมีการพิสูจน์ ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้นดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนจึงหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) การพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Fsychomotor Domain) การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills) หรือ การบูรณาการ (Integration) (ศราวุฒิ สาธุประคัลภ์และโกศล นัยเรืองรุ่ง, 2561) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (นิเวศน์ คำรัตน์และคณะ, 2560) นอกจากนี้สเปนเซอร์ คาเกน (Spenser Kagan, 1985) นักการศึกษาชาวสหรัฐอเมริกา ได้ทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 และได้เผยแพร่ผลงานอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในแถบเอเชีย โดยมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอยางยิ่งวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์และได้นำเสนอแนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกันอย่างมีประสิทธิผลไว้ 6 ประการดังนี้ 1.การจัดกลุ่ม (Teams) หมายถึง การจัดกลุ่มเด็กที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด 2.ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึง ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะทำงานร่วมกันซึ่งจะต้องมีความมุ่งมันที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลร่วมกันสามารถสร้างความมุ่งมั่นร่วมกันให้เกิดขึ้นได้โดยใช้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมทางวิชาการ เช่น การเล่นเกม การสัมภาษณ์ 3.การจัดการ (Management) หมายถึงการจัดการกลุ่มให้สามารถทำกิจกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวมถึงการจัดการของครู การจัดการภายในกลุ่มเพื่อให้การทำกิจกรรมของกลุ่มประสบผลสำเร็จอยางมี ประสิทธิภาพ 4. ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายถึง การพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกันให้มีร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงใจ ให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและที่สำคัญที่สุดคือ ต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 5. กฎพื้นฐาน 4 ข้อ (4 Basics Principles : PIES) หมายถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกันซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4. ประการ จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ 6. รูปแบบของกิจกรรม (Structures) หมายถึงรูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่มซึ่งมีหลากหลาย (ธมลวรรณ ธีระบัญชร,2566) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษาตัวอย่างกิจกรรม สรุปขั้นตอนในการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจขั้นที่ 1. เลือกเนื้อหาและกำหนดเกณฑ์ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์โดยครูเป็นผู้พิจารณาวัตถุประสงค์ของบทเรียน ขั้นที่ 3 จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ครูอธิบายให้นักเรียนทราบถึงวิธีการจัดแบ่งกลุ่มขั้นที่ 4 ครูบอกสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจนและกำหนดเวลาในการทำงาน ขั้นที่ 5 ครูเสนอเนื้อหาโดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสมขั้นที่ 6 ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน ครูช่วยเหลือกลุ่ม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

นักเรียนในขณะที่นักเรียนกำลังทำงาน ขั้นที่ 7 ทดสอบ ครูทดสอบความรู้การเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์หรือผลงานของกลุ่มขั้นที่ 8 บันทึกผลที่ได้รับ ครูหาวิธีการบันทึกผลที่ได้รับจากทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา ผลการใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5Es) สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และ การเพิ่มทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบัวทองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

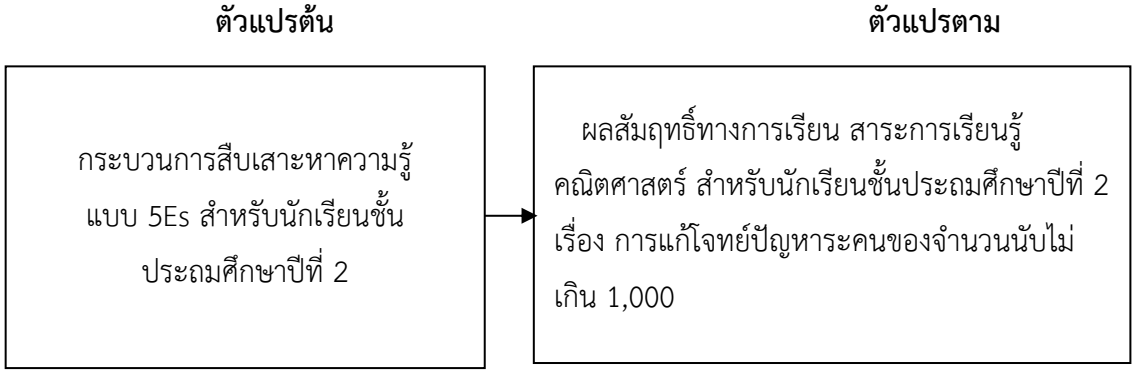
1. หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียน ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เทียบคุณภาพทางการเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ด้วยกระบวนการ แบบ 5Es ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 5Es สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ละคนของจำนวนไม่เกิน 1,000 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนหลังเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) โดยมีรากฐานสำคัญมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจตต์ (Piaget's Theory of Cognitive Development) โดยการใช้แบบฝึกทักษะ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านบัวทอง จำนวน 10 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มี เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอน การสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 มาตรฐานการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรื่องตัวเลขและโจทย์ปัญหาระคน เพื่อนำมาประกอบการจัดทำแผนการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน

1.2 วิเคราะห์รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาสำนวนการใช้ภาษาความครอบคลุมของเนื้อหาทุกขั้นตอน แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำว่า ควรเขียนสาระสำคัญให้ครอบคลุมและชัดเจนและเขียนจุดประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย (K) ด้านทักษะพิสัย (P) และจิตพิสัย (A) ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการแก้ไขเรียบร้อย

1.5 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรื่องตัวเลขและโจทย์ปัญหาระคน เพื่อนำมาจัดทำแบบฝึกทักษะ จำนวน 5 ชุด

2.2 วิเคราะห์รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.3 สร้างแบบฝึกทักษะ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1, สำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้

2.4 นำแบบฝึกทักษะ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องกับเนื้อหาแผนการสอน ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ระยะเวลา เนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบบ ประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาจุดประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สอดคล้องกับเนื้อหาเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย จากตำราเกี่ยวกับเทคนิคการสร้างการวิเคราะห์แบบทดสอบ แนวทางการวัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ งานวิจัยและ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยสร้างแบบทดสอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แล้วเลือก 20 ข้อ

3.5 เกณฑ์การให้คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ทำถูกได้ 1 คะแนน ทำผิดได้ 0 คะแนน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3.6 นำแบบทดสอบทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูความถูกต้องเหมาะสมและ ความเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of objective congruence) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ธนัชพร อุทธาและคณะ, 2566).

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือวัดได้ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือวัดได้ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือวัดได้ ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งข้อสอบที่ดีควรมีค่า IOC ของแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.5 (เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร, 2551)

3.7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาปรับปรุงตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ

3.8. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของ แบบทดสอบ โดยใช้เทคนิค 50% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) ดังนี้

3.8.1. หาความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบรายข้อแล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย

3.8.2. คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 20 ข้อ ที่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนเริ่มเรียนตามแผนการสอนที่ได้จัดทำขึ้น ให้นักเรียนสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาจำนวน 20 ข้อ เพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อกับกลุ่มตัวอย่าง (วุฒิชัย ปูคะธรรมและคณะ,2563)

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งขึ้นจำนวน 15 แผนซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 ตามลำดับโดยให้นักเรียนเรียนในชั่วโมงเรียนในรายวิชาผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในด้านทักษะการทำงานกลุ่มและความมีวินัยในการเรียนตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกแผน (ประสิทธิ์ ภูหัวไร่และคณะ, 2564)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4. หลังการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 15 แผนแล้วดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post - test) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ซึ่งข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อผู้วิจัยได้นำข้อสอบไปวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบมีข้อสอบที่ใช้ได้จำนวน 20 ข้อ จึงตรวจคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence)

1.2 ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบด้วยวิธีการ Kuder-Richardson 20 (KR-20)

1.3 สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค สูตรของสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน และคะแนนผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 16.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคลเท่ากับ 89 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละไม่ต่ำกว่า 80 ของคะแนนทั้งหมด คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละไม่ต่ำกว่า 80 ของคะแนนทั้งหมดมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 89.73/82.00 พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5Es) สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (E_1 / E_2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.73/82.00 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es โดยใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test for dependent Samples พบว่า คะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะและการทดสอบ ย่อยในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 15 แผน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 134.6 คิดเป็นร้อยละ 89.73 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.4 คิดเป็นร้อยละ 82 ของคะแนนเต็ม นั้นคือประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนร การแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es ของนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 89.73 / 82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นปีที่2 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.73 / 82.00 ซึ่งจะมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการใช้แบบฝึกทักษะด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เหมาะสมโดยศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาที่สอน ผู้เรียน และวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้

1.2 การจัดการเรียนการสอนด้วยด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es เป็นวิธีการที่นักเรียนต้องค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง คุณครูจำเป็นต้องศึกษาบทบาทของตนเองในการสอนและให้เวลากับนักเรียนในการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบ 5Es ในวิชาในหัวข้ออื่น ๆ ว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด

2.2 ควรมีการพัฒนาต่อยอดให้ผู้เรียนเข้าใจการสร้างความตระหนักเพื่อให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำหลักการ ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อให้นักเรียน เกิดความสนใจบทเรียนเพิ่มยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนัชพร อุทธาและคณะ. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**, 4(1), 55-72.

ธมลวรรณ ธีระบัญชร. (2566). การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัย. **วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 6(1), 182-201.

นิเวศน์ คำรัตน์และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนร่วมกับเทคโนโลยีออกเมนเต็ด เรียลลิตี้สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**, 10(2), 111-122.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**.พิมพ์ครั้งที่ 10.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.

ประสิทธิ์ ภูหัวไร่และคณะ. (2564). การศึกษาผลการเรียนรู้รายวิชาจลนศาสตร์เคมีและสมดุลเคมี หน่วยกรดเบส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบฉลาดรู้ (SICAR Model). **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 18(81), 72-80.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วุฒิชัย ปูคะธรรมและคณะ. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชากลศาสตร์ หน่วยงานและพลังงาน โดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**, 4(3), 275-289.

เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร (2551).**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ที่ใช้ทักษะการให้เหตุผลและการเชื่อมโยงโดยบูรณาการสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลกับ สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**.ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต ,กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศราวุฒิ สาธุประคัลภ์,โกศล นัยเรืองรุ่ง. (2561). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาดุสิตพณิชยการ กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต**, 13(1), 15-24.

สมนึก ภัททิยธนี. (2558). **การวัดผลการศึกษา.**พิมพ์ครั้งที่ 10.กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.

Spenser Kagan. (1985). **Cooperative Learning & Wee Science.** San Clemento: Kagan Cooperative Learning.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

Factors Affecting the Quality of Life of the Persons with Disabilities in Nong Bua Subdistrict, Namon District, Kalasin Province

ธราธิป แก้วสง่า
สัญญา เคณาภูมิ
ยุภาพร ยุภาศ
นักศึกษาปริญญาโท รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Taratip kaewsanga
Sanya Kenaphoom
Yupaporn Yupass
M.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University
Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
E-mail : taratipsan@gmail.com

วันที่รับบทความ: 26 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 26 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 28 กรกฎาคม 2567
Received: June 26, 2024; Revised: July 26, 2024; Accepted: July 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงสิทธิ ระดับการสนับสนุนทางสังคม และระดับคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมไปถึงศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ คนพิการที่จดทะเบียนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 118 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณถดถอยเชิงเส้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเข้าถึงสิทธิ ระดับการสนับสนุนทางสังคมของคนพิการ และระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการ มีจำนวน 2 ด้าน คือด้านการยอมรับ และด้านข้อมูลข่าวสาร สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 45.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนรู้ ผลักดันให้คนพิการมีการศึกษา ที่เท่าเทียมกันกับคนปกติ ส่งเสริมให้คนพิการทุกประเภทได้เข้ารับการศึกษาทุกระดับวัยเรียน 2) ด้านอาชีพการจ้างงานและรายได้การอบรมฝึกทักษะอาชีพอิสระในท้องถิ่น ตามความต้องการของแต่ละประเภทความพิการ 3) ด้านกีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสรับการฝึกฝนพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาสู่นักกีฬาอาชีพ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; คุณภาพชีวิต; คนพิการ

Abstract

This research aimed to study the level of access to rights, the level of social support, and the level of quality of life of the disabled, including the study of the influence of social support on the quality of life of the disabled, and the study of guidelines for developing the quality of life of the disabled in Nong Bua Subdistrict, Namon District, Kalasin Province. The sample group in this research was 118 disabled people registered in Nong Bua Subdistrict, Namon District, Kalasin Province, using Taro Yamane's formula. The research tools used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and linear regression analysis. The results of the research found that 1) the level of access to rights, the level of social support of the disabled, and the level of quality of life of the disabled in Nong Bua Subdistrict, Namon District, Kalasin Province were at a moderate level overall. 2) The influence of social support on the quality of life of the disabled consisted of 2 aspects: acceptance and information, which could be jointly predicted at 45.30 percent with statistical significance at the .05 level. 3) The guidelines for developing the quality of life of the disabled in the areas with average values lower than the overall average consisted of 3 aspects: 1) Learning, pushing for the disabled to have an education equal to normal people. Promote all types of disabled people to receive education at all levels of school age 2) Employment and income careers Local independent vocational skills training according to the needs of each type of disability 3) Sports and recreation Promote disabled people to have the opportunity to receive training and develop themselves to develop into professional athletes.

Keywords: Factors Affecting; Quality of Life; Disabled Person

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกมีคนพิการมากกว่า 1,000 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15 ของประชากรโลกและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชากรมีอายุที่ยืนยาวและมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น และองค์การสหประชาชาติ พบว่ากลุ่มประเทศแถบเอเชีย และแปซิฟิก มีคนพิการมากที่สุดในโลก คนพิการจำนวนไม่น้อยต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ และเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น ไม่ได้รับการศึกษา ไม่มีใครรับเข้าทำงาน และ

ไม่ได้รับบริการด้านสุขภาพ เป็นต้น คนพิการหลายคนถูกจำกัดให้ต้องอยู่แต่ในสถานสงเคราะห์ซึ่งนับว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของคนพิการที่พึงมีอิสระในการใช้ชีวิตในสังคมหรือชุมชน (พวงแก้ว กิจธรรม, 2555)

การกำหนดรับรองสิทธิของคนพิการนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ และกำหนดให้รัฐต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการไว้ในลักษณะเดียวกัน ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เพื่อกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน แต่ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ผ่านมาพบว่าคนพิการยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีเท่าที่ควร การให้บริการยังไม่เพียงพอกับความต้องการของคนพิการ และบางอย่างยังไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการอย่างแท้จริง (สำนักนโยบายและวิชาการ, 2554)

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลคนพิการเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงข้อมูลในระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว รอบเดือน มกราคม - มีนาคม 2567 ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคม และในบทบาทของคณะกรรมการศูนย์บริการคนพิการทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว พบว่าสถานการณ์คนพิการในพื้นที่ตำบลหนองบัว ในปัจจุบันนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 167 คน ส่วนใหญ่เป็นคนพิการประเภทที่ ๓ คือมีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย มีทั้งเป็นมาตั้งแต่กำเนิดและเกิดขึ้นภายหลังจากอุบัติเหตุ ความพิการได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวันคือ คนพิการไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองทั้งหมดทำให้เกิดสภาวะพึ่งพิงญาติหรือบิดามารดาที่เป็นผู้สูงวัย บางคนต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียว คนพิการส่วนใหญ่ขาดการฟื้นฟูด้านร่างกาย การได้รับมอบอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการและสภาพของคนพิการ การดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนซึ่งพบว่ายังมีน้อยจะดูแลกันเองในครอบครัวเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จึงมีความสำคัญมากเป็นการศึกษาหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร รวมถึงศึกษาว่า การสนับสนุนจากทางสังคมมีอิทธิพลหรือส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้แก่คนพิการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ นำไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชน เข้ามาส่งเสริมทางด้านการประกอบอาชีพหรือเข้ามาฟื้นฟูทางด้านสุขภาพและฟื้นฟู ทางด้านแรงงานให้กับคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเกิดศักยภาพในการทำงาน และมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างทัดเทียมกับคนอื่นในสังคม เพราะความพิการที่เกิดขึ้น หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ถูกต้องและมีการพัฒนาความสามารถที่ถูก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

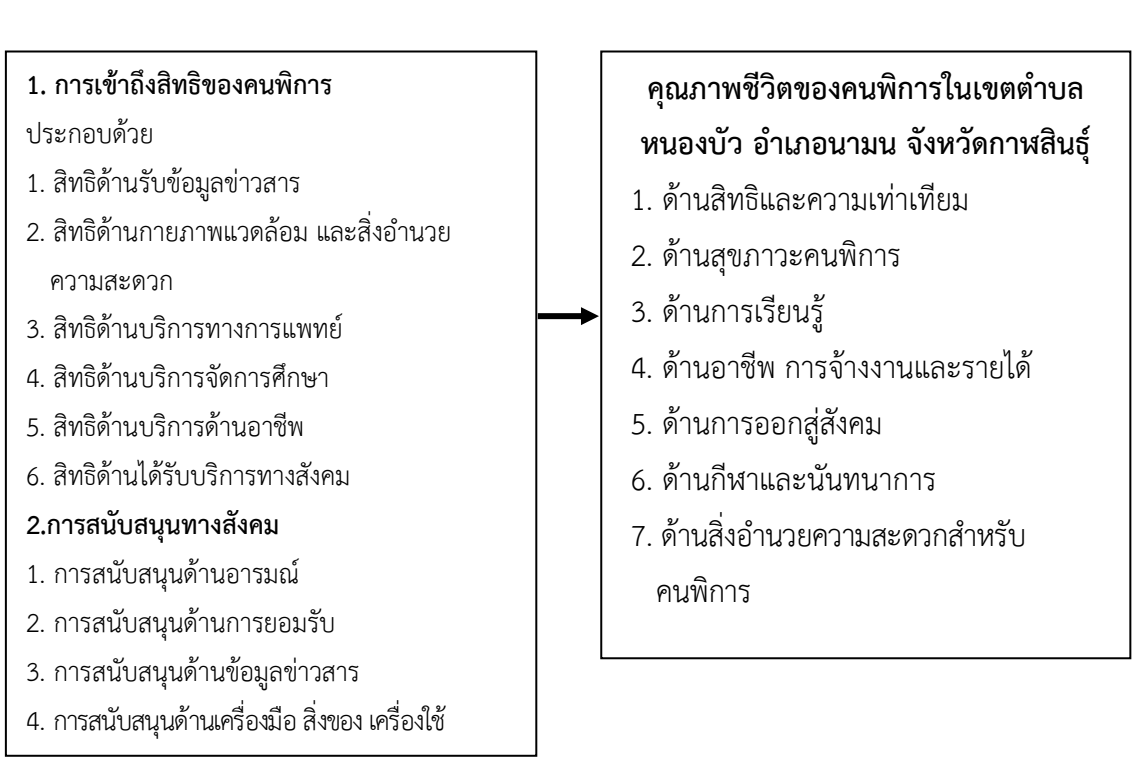
ทาง นอกจากช่วยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม กำลังแรงงาน ความสามารถและความคิดของคนกลุ่มนี้ สามารถที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไปได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวทางของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) มาเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพความพิการกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 167 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพความพิการกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.727) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะความพิการ ระยะเวลาพิการ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการสนับสนุนทางสังคมแก่คนพิการ ตอนที่ 4 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตคนพิการตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ ปี 2559 ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ปลายเปิด (Open-ended Form) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC = 1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับคนพิการในตำบลหนองบัว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง .245-.746 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.915

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1. ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง 3. ได้รับแบบสอบถามกลับคืน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่ามีความสมบูรณ์ จำนวน 118 ฉบับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ 1) ระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ 2) ระดับการสนับสนุนทางสังคม และ 3) คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตคนพิการ และอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณภาพของการวิจัยและได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของคนพิการ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ประชุม กลุ่มย่อยประธานกลุ่มคนพิการทั้ง 8 หมู่บ้าน จำนวน 8 คน เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้ดียิ่งขึ้นเมื่อได้รับข้อเสนอแนะในการสัมภาษณ์ จากประธานกลุ่มคนพิการทั้ง 8 คน แล้วผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มประเด็นนำเสนอเชิงพรรณนา เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับของการเข้าถึงสิทธิของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการเข้าถึงสิทธิของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	สิทธิด้านข้อมูลข่าวสาร	3.15	0.39	ปานกลาง
2	สิทธิด้านกายภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.10	0.48	ปานกลาง
3	สิทธิด้านบริการทางการแพทย์	3.13	.025	ปานกลาง
4	สิทธิด้านบริการจัดการศึกษา	3.09	0.31	ปานกลาง
5	สิทธิด้านบริการด้านอาชีพ	3.25	0.38	ปานกลาง
6	สิทธิด้านได้รับบริการทางสังคม	3.22	0.38	ปานกลาง
	รวม	**3.15**	**0.23**	**ปานกลาง**

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์ระดับของการเข้าถึงสิทธิของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.15) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือสิทธิด้านบริการด้านอาชีพ ($\overline{X}$ = 3.25) รองลงมาคือ สิทธิด้านได้รับบริการทางสังคม($\overline{X}$ = 3.22) สิทธิด้านข้อมูลข่าวสาร ($\overline{X}$ = 3.15) สิทธิด้านบริการทางการแพทย์ ($\overline{X}$ = 3.13) สิทธิด้านกายภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\overline{X}$ = 3.10) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือสิทธิด้านบริการจัดการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.09)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของการสนับสนุนทางสังคมของคนพิการ ในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนทางสังคมของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	การสนับสนุนทางสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านอารมณ์	3.18	0.33	ปานกลาง
2	ด้านการยอมรับ	3.44	0.59	ปานกลาง
3	ด้านข้อมูลข่าวสารการช่วยเหลือ	3.31	0.73	ปานกลาง
4	ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้	3.25	0.66	ปานกลาง
	รวม	3.30	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับของการสนับสนุนทางสังคมของคนพิการ ในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.30) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการยอมรับ ($\overline{X}$ = 3.44) รองลงมาคือด้านข้อมูลข่าวสารการช่วยเหลือ ($\overline{X}$ = 3.31) ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ ($\overline{X}$ = 3.25) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอารมณ์ ($\overline{X}$ = 3.18)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	คุณภาพชีวิตคนพิการ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสิทธิและความเท่าเทียม	3.53	0.46	มาก
2	ด้านสุขภาวะคนพิการ	3.43	0.68	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนรู้	3.24	0.74	ปานกลาง
4	ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้	3.21	0.78	ปานกลาง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อที่	คุณภาพชีวิตคนพิการ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5	ด้านการออกสู่สังคม	3.34	0.71	ปานกลาง
6	ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.11	0.48	ปานกลาง
7	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ	3.48	0.59	ปานกลาง
	รวม	3.33	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.33) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านสิทธิและความเท่าเทียม ($\overline{X}$ = 3.53) รองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ($\overline{X}$ = 3.48) ด้านสุขภาวะคนพิการ ($\overline{X}$ = 3.43) ด้านการออกสู่สังคม ($\overline{X}$ = 3.34) ด้านการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.24) ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้ ($\overline{X}$ = 3.21) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กีฬาและนันทนาการ ($\overline{X}$ = 3.11)

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการสนับสนุนทางสังคม (X_1 - X_4) ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านอารมณ์ (X_1) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก (r = 0.285) 2) ด้านการยอมรับ (X_2) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก (r = 0.59) 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร (X_3) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก (r = 0.621) 4) ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ (X_4) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก (r=0.447) จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางบวก ทุกด้านซึ่งไม่ส่งผลกระทบรุนแรงในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

การสนับสนุนทางสังคม	B	S.E	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.516	.312	-	4.852	.000
ด้านอารมณ์ (X_1)	.035	.107	.025	.323	.747
ด้านการยอมรับ (X_2)	.220	.077	.291	2.856	.005
ด้านข้อมูลข่าวสาร (X_3)	.240	.058	.391	4.113	.000
ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ (X_4)	.047	.059	.070	.801	.425

R = .673, R^2 =.453, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) ดังนี้

1. ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ 0.673 (R = .673) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้ง 4 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรกับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ .453 (R^2 = 0.453) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ได้ร้อยละ 45.30

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการยอมรับ (X_2) และ ด้านข้อมูลข่าวสาร (X_3) สอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรโดยเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

3.1 ด้านข้อมูลข่าวสาร (X_3) (Beta= .391)

3.2 ด้านการยอมรับ (X_2) (Beta= .291)

ดังนั้นเมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.516 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

$\hat{Z}$= 1.516+0.220(X_2)+0.240(X_3)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1 ระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ผลการวิจัยพบว่าการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือสิทธิด้านอาชีพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือสิทธิด้านบริการจัดการศึกษา โดยสิทธิด้านอาชีพ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลางคือได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการที่เหมาะสม รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางคือได้รับคำแนะนำด้านการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลางคือได้รับสิทธิเกี่ยวกับอัตรา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ค่าจ้างทำงานในสถานประกอบการเท่าเทียมกับคนปกติ ส่วนสิทธิด้านบริการจัดการศึกษาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีการเข้าถึงสิทธิในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการสำหรับการศึกษาอย่างเหมาะสม รองลงมาคือได้รับคำแนะนำในการใช้บริการทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้รับสิทธิในบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการที่เหมาะสมและเพียงพอที่ตนเองต้องการครบถ้วน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สรุปมาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร นัคราบัณฑิตย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการเข้าถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ พ.ศ. 2550 ของคนพิการในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลจากการวิจัยพบว่า การเข้าถึงสิทธิแต่ละด้านมีดังนี้ 1) สิทธิด้านการรักษาพยาบาลผู้พิการสามารถเข้ารับบริการทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลรัฐคิดเป็นร้อยละ 100 โดยไม่ต้องจ่ายค่าบริการ 2) สิทธิด้านการศึกษา ผู้พิการสามารถเข้าถึงสิทธิการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาตามอัธยาศัยร้อยละ 59 ไม่เคยเข้ารับการศึกษาร้อยละ 40.9 เนื่องจากเหตุจากความพิการ 3) สิทธิด้านการส่งเสริมอาชีพผู้พิการได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสม ร้อยละ 2.9 สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 55.6 ของผู้ที่ได้ฝึกอาชีพ ส่วนใหญ่ผู้พิการจำนวน 266 คน จาก 315 คน ไม่สามารถประกอบอาชีพได้และมีอาชีพอยู่แล้ว 40 ราย 4) สิทธิด้านข้อมูลข่าวสาร ผู้พิการทราบถึงสิทธิของตนเองจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองควนลัง ที่นำเอกสารต่าง ๆ มาให้ 315 ราย โดยก่อนหน้านี้ผู้พิการ 275 คน คิดเป็นร้อยละ 87.3 ไม่ทราบสิทธิข้อมูลข่าวสารของตน 5) สิทธิด้านเบี้ยยังชีพคนพิการ โดยผู้พิการทั้งหมด 315 คน ทราบถึงสิทธิการได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการทุกเดือนจากเทศบาลเมืองควนลัง และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลปชัย วัชรชวกุล (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผลจากการวิจัยพบว่า ดัชนีสิทธิและความเท่าเทียมคนพิการและผู้ดูแลสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้น้อยในเรื่องการสนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ การได้รับการจ้างงานจากหน่วยงานราชการหรือเอกชน และล่ามภาษามือ คนพิการสามาถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของคนพิการได้ในระดับปานกลาง การรับบริการสาธารณสุขคนพิการเกินครึ่งได้รับการบริการตามระบบสาธารณสุขตามความต้องการในส่วนที่ยังขาดก็คือ การฟื้นฟูทางการแพทย์ การตรวจร่างกายประจำปี การเยี่ยมบ้านคนพิการ และการได้รับอุปกรณ์ช่วยเหลือคนพิการ ด้านการศึกษา คนพิการส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษาจำนวนเท่า ๆ กัน ยังไม่ได้รับความช่วยเหลืออีกมาก กรณีคนพิการที่อยู่ในระบบการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษาน้อยเพราะมีปัญหาและอุปสรรคทางด้านร่างกาย ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้คนพิการกว่าครึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพและไม่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพ

1.2 การสนับสนุนทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนทางสังคมของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของศมนรักษ์ สุวรรณทรัพย์ (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดปทุมธานีผลการศึกษาพบว่าการสนับสนุนทางสังคมสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในจังหวัด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ปทุมธานี ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ ได้ศึกษาการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีสิทธิและความเท่าเทียม คนพิการและผู้ดูแลสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้น้อยในเรื่องการสนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ การได้รับการจ้างงานจากหน่วยงานราชการหรือเอกชน และล่ามภาษามือ คนพิการสามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของคนพิการได้ในระดับปานกลาง ด้านอารมณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งชฎาพร ใจยา (2558) ศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคมของผู้พิการในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้พิการในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับยกย่องและเห็นคุณค่าด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ ได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านข้อมูลข่าวสารได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่องติดตามการเข้างถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ผลจากการวิจัยพบว่าคนพิการสามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของคนพิการได้ในระดับปานกลาง

1.3 คุณภาพชีวิตของคนพิการ ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเวชยันต์ ขันธะรี (2556) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตและภาวะซึมเศร้าของผู้พิการในเขตตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของผู้พิการในเขตพื้นที่ ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิคนพิการ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของหน่วยราชการและภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลส่วนสถานที่อื่น ๆ เข้าถึงได้เป็นบางส่วน ด้านสุขภาวะคนพิการพบว่า คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศินันท์ วาสิน (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตคนพิการทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการออกสู่สังคมพบว่า คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ นงค์ทอง (2560) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหว ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตด้านการออกสู่สังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้ พบว่า คุณภาพชีวิตโดยภาพรวม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกีฬาและนันทนาการพบว่าคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนัญญา เจียนรัมย์ (2557) ศึกษาเรื่องความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลจากการวิจัยพบว่า ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านอาชีพและด้านรายได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษาพบว่า มีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับ และด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่าเทคโนโลยีมีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้นทำให้คนพิการถึงแม้จะเป็นผู้ป่วยติดเตียงหรือพิการทางด้านการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย ต่างก็สามารถใช้หรือติดตามข่าวสารจากมือถือสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์ ให้เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับจากครอบครัวตลอดจนบุคคลรอบข้างในหมู่บ้าน โดยปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการมากที่สุด ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุดเท่ากับ 0.39 รองลงคือ ด้านการยอมรับ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.29 ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ หรือตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผันแปรของตัวแปรตามหรือคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ร้อยละ 43.30 (R^{2Adj} = 0.433) จากผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมแก่คนพิการ มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าคนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในภาครัฐให้การสนับสนุนแก่คนพิการแล้วย่อมจะส่งผลให้คนพิการทุกประเภทมีคุณภาพชีวิตที่ดีผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศศินันท์ วาสิน (2555) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดนนทบุรี พบว่าภาคีเครือข่ายคนพิการมีอิทธิพลทางบวกกับคุณภาพชีวิตคนพิการมากที่สุด รองลงมาคือ การบริการที่ได้รับจากภาครัฐ การเห็นคุณค่าในตนเอง เพศ และสัมพันธภาพในครอบครัวตามลำดับส่วนอายุ และสถานภาพสมรส มีอิทธิพลทางลบกับคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p< .05$) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองสำคัญที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในเครือข่ายคนพิการ สัมพันธภาพในครอบครัว การบริการที่ได้รับจากภาครัฐ เพศ อายุ และสถานภาพสมรสตามลำดับ

ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มาปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์โดยการสัมภาษณ์ประชุม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กลุ่มย่อย ประธานกลุ่มคนพิการทั้ง 8 หมู่บ้านในตำบลหนองบัว ซึ่งพบว่าระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 3 ด้าน ด้วยกันคือ 1) ด้านการเรียนรู้ 2) ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้ 3) ด้านกีฬาและนันทนาการ

1. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านการเรียนรู้ โดยสรุป แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ควรทำการสำรวจคนพิการเพื่อหาสาเหตุที่ไม่ได้รับการศึกษาเพื่อดำเนินการจัดบริการให้ตรง หรือส่งต่อตามความพิการ ตามวัย องค์กรคนพิการควรมีบทบาทในการผลักดันให้คนพิการมีการศึกษาคนพิการต้องได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันกับคนปกติแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในด้านการศึกษา สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้คนพิการทุกประเภทได้เข้ารับการศึกษาทุกระดับวัยเรียนหรือส่งเสริมให้องค์กรคนพิการเปิดโอกาสให้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัย (กศน.) สำหรับคนพิการเพื่อให้กลุ่มคนพิการต่าง ๆ ได้มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้นโดยเฉพาะด้านวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้นำไปประกอบสัมมาอาชีพได้

2. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้ โดยสรุป แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านอาชีพการจ้างงานและรายได้ ได้แก่ องค์กรคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยผลักดันการเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรา 33 คือสามารถให้คนพิการมีงานทำในสถานประกอบการ มาตรา 35 คือผู้ประกอบการให้ความช่วยเหลืออื่นใด โดยจัดหางานประสานติดต่อการอบรมฝึกทักษะอาชีพอิสระในท้องถิ่น ตามความต้องการของแต่ละประเภทความพิการควรสนับสนุนให้มีการจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานราชการแม้มิได้อยู่ในบังคับตามกฎหมายต้องรับคนพิการเข้าทำงาน รวมทั้งจัดให้มีแผนงานโครงการจ้างงานคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการในกิจกรรมโครงการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละปีด้วย

3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านกีฬาและนันทนาการ โดยสรุป แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้คนพิการออกกำลังกาย จัดกิจกรรมตามความสามารถของคนพิการและลักษณะความพิการ การสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสได้มีรับการฝึกฝนพัฒนาตนเอง เช่น การจัดสถานที่ทำกิจกรรมให้มากขึ้น จัดหาอุปกรณ์การกีฬาให้สอดคล้องเหมาะสม สนับสนุนเงินทุนงบประมาณส่งเสริม ควรให้คนพิการทุกกลุ่มประเภทความพิการและทุกระดับความรุนแรงของความพิการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการควรจัดกิจกรรมให้แก่ผู้พิการในวันสำคัญ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ส่งเสริมและพัฒนาการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ด้านบริการทางการศึกษาและด้านบริการทางสังคมแก่คนพิการ ให้มากและเพียงพอต่อความต้องการของคนพิการ ในปัจจุบันนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านบริการสังคมเกี่ยวกับการยอมรับและการมีส่วนร่วมทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ตลอดจนการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

1.2 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการของสถานประกอบการในเขตตำบลหนองบัวไม่ว่าจะเป็น ด้านสภาพการจ้างงานคนพิการ ด้านปัญหาในการจ้างงานคนพิการ และด้านความต้องการในการ ส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการ ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว สถานประกอบการ ฯลฯ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการของสถานประกอบการให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนอง ความต้องการตามนโยบายภาครัฐและความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนคนพิการให้มีงานทำ มีอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการให้ดีขึ้น

2. เสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองของคนพิการ ความเชื่อด้านสุขภาพ การปรับตัวต่อสังคมของคนพิการ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นต้น

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อหาแนวทางในการลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธิดารัตน์ นงค์ทอง. (2560). **การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

พวงแก้ว กิจธรรม. (2555). **ปี 2555 ถึงเวลาใช้พลังคนพิการ.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

รุ่งชฎาพร ใจยา. (2558). **การสนับสนุนทางสังคมของผู้พิการในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เวชยันต์ ขันธะรี. (2556). **คุณภาพชีวิตและภาวะซึมเศร้าของผู้พิการในเขตพื้นที่ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ ส.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศมนรักษ์ สุวรรณทรัพย์. (2559). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศศินันท์ วาสิน. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ศิลปชัย วัชรชวกุล.(2566).**ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.** วารสารมหาจุฬาวิชาการ,10(2),121-135.

สำนักนโยบายและวิชาการ. (2554). **4 ปี พก.สู่การเข้าถึงสิทธิคนพิการที่เป็นจริง**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

สาคร นัคราบัณฑิตย์. (2555). **การเข้าถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ พ.ศ. 2550 ของคนพิการในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ รป.ม. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์. (2567). **จำนวนคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการ ตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์**: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์.

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2550). **ประเทศการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

อนัญญา เจียนรัมย์. (2557). **ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว. (2567). **รายงานสถานการณ์จำนวนคนพิการในพื้นที่ตำบลหนองบัว**. กาฬสินธุ์: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว.

Taro Yamane. **Statistics : An Introductory Analysis.** Third edition. New York : Harper and Row Publication.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

The Development of Instructional Model of Local on Constructivism to promote Analytical thinking skills for Grade 5 students (KANOK Model)

กนกนุช ศิริสนธิ
โรงเรียนชุมชนบ้านโนนเปือย (มหาพิมพ์สงเคราะห์)
Kanoknuch Sirisonthi
Ban Non Puei Community School (Maha Phimsongkroh)
Email: boonsuk.hmee1@gmail.com

วันที่รับบทความ: 3 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 7 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 9 สิงหาคม 2567
Received: July 3, 2024; Revised: August 7, 2024; Accepted: August 9, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ฯ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา และการวัดและประเมินผล มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม(K = Knowledge) ขั้นที่ 2 แนะนำให้สืบค้นหาความรู้ (A = Active learning) ขั้นที่ 3 คิดวิเคราะห์หาเหตุผลแล้วสรุปความรู้ใหม่ (N = New Knowledge) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลงาน (O = Opportunity) และขั้นที่ 5 บูรณาการนำไปเผยแพร่ (K = Knowledge Sharing) ผลการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์; ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์; ทักษะการคิดวิเคราะห์

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

The objectives of this research were to 1) study basic information for developing a history learning model according to constructivist theory. To enhance analytical thinking skills for grade 5 students 2) To create and check the quality of the learning management model to be efficiency according to the criteria of 80/80 3) To try out the learning management model and 4) to evaluate the use of the learning management model. A sample of 21 people, the research instruments were learning management plans, learning management model usage manuals, tests, analytical thinking skills tests, and satisfaction questionnaires. The statistics used in the research were mean, standard deviation and dependent t-test.

The research results found that 1) the developed learning management model consisted of 5 components: principles, objectives, learning management processes, content, and measurement and evaluation. There are 5 steps in the learning management process: Step 1: Review previous knowledge (K = Knowledge), Step 2: Recommend to search for knowledge (A = Active learning), Step 3: Analyze, find reasons and summarize new knowledge (N = New Knowledge), Step 4: Present the work (O = Opportunity), and Step 5: Integrate and disseminate (K = Knowledge Sharing). The results of the expert examination found that the developed learning management model was most appropriate. 2) The results of using the learning management model found that students had higher academic achievement after studying than before studying, with statistical significance at the .05 level. The analytical thinking skills after studying were significantly higher than before studying at a statistical level of .05 and students are satisfied with learning with the developed learning management model.

Keywords: The History Learning Model; Constructivist Theory; Analytical Thinking Skills

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่ศึกษาพัฒนาการของมนุษย์แสดงถึงเรื่องราวในอดีตของมนุษยชาติที่ดำเนินมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการดำรงชีวิต การเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้สามารถมองเห็นถึงพื้นฐานและพัฒนาการของการอาศัยอยู่ของสังคม การอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ปัจจุบันนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ได้หันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาประวัติศาสตร์มากขึ้นเพราะการรู้ตัวตนในอดีตของชาติ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชน และพัฒนาการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติ

ด้วยการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นได้ สามารถตั้งสมมติฐานเพื่อหาข้อสรุปประเด็นสำคัญโดยใช้เหตุผล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างรอบคอบและรอบด้านมากขึ้นจึงให้ความสนใจการสอนวิชาประวัติศาสตร์มากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ และบรรจุรวมไว้เป็น 1 ใน 5 สาระ ของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (วิภาดา ต๊ะวงศ์, 2554 หน้า 2-8) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบเป้าหมายหลักเพื่อการพัฒนาทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยสู่ Thailand 4.0 โดยมุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการให้เหตุผล ทักษะกระบวนการกลุ่ม ความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสนับสนุนการเรียนรู้ ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทั้งยังกำหนดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 หน้า 15-16) แต่การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของไทยให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับครู เนื่องจากหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย ตั้งแต่สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ (Suphisara Chinakkarapong, 2020 pp. 5-7) เนื่องจากทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ คือ การสังเกตการเปรียบเทียบ การคาดคะเน และการประยุกต์ใช้ การประเมิน การจำแนกแยกแยะประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุปเชิงเหตุผล การศึกษาหลักการ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ทักษะการคิดวิเคราะห์ถือได้ว่าเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่เป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นพื้นฐานของการคิดในแบบต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นหัวใจสำคัญของการแสวงหาความรู้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, หน้า 48)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านโนนเปือย (มหาพิมพ์สงเคราะห์) ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะครูในโรงเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจ ขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ จากการสอนแบบบรรยายของครูที่ผ่านมา ทำให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้ด้วยตนเองได้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในองค์ความรู้ (Misconception) ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ และหลักสูตรที่เน้นให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเห็นภาพประวัติศาสตร์ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่หลากหลาย ไม่มีวิธีการสอนที่ทันสมัยที่น่าสนใจ นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และคุณลักษณะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้วิจัยจึงมี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในยุคดิจิทัล ที่ต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับผู้เรียนเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อหาเทคนิคการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลักเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกเผชิญปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและสร้างความรู้จากการเผชิญสถานการณ์ แล้วเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้โดยการค้นหาและแสวงหาความรู้มาใช้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม ซึ่งการทำกิจกรรมกลุ่มยังช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการตรวจสอบความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ที่สำคัญ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการเชื่อมต่อความใหม่กับความรู้เดิมในทุกสาขาวิชา จึงนำมาสู่การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Savas, B., Senemoglu, N., & Kocabas, A., 2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ จิ่มอาษา (2562) ที่ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา ส31101 โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการวัดการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาเป็นทฤษฎีหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน ผสมผสานสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการกลุ่มร่วมคิดวิเคราะห์เรื่องราวประวัติศาสตร์ พัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องราวที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน พัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (KANOK Model)

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (KANOK Model)

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ในระดับมากขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำข้อมูล ไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา และนอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทางสังคมอีกด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งทางด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป (ทิศนา แขมมณี, 2560) โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของ Driver & Bell (1986), Yager (1991), บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2540), ทิศนา แขมมณี (2560), ศศิพัชร จำปา (2559), ยรรยง ผิวอ่อน และคณะ (2559), ลัดดาวัลย์ จิ่มอาษา (2562) และคงพันธ์ มีโพธิ์ (2565) ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากความคล้ายคลึงของขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิมก่อนเพิ่มความรู้ใหม่ ขั้น

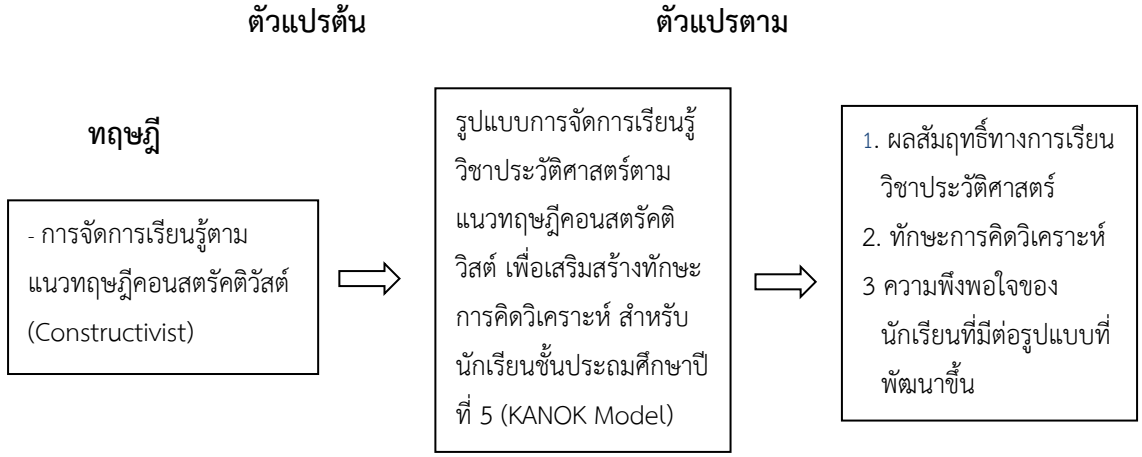
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ที่ 2 แนะนำให้สืบค้นหาความรู้ร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสื่อออนไลน์ ขั้นที่ 3 คิดวิเคราะห์หาเหตุผลแล้วสรุปความรู้ใหม่ ขั้นที่ 4 หาโอกาสนำเสนอผลงาน ขั้นที่ 5 บูรณาการนำไปเผยแพร่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) จากแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของ Driver & Bell (1986), Yager (1991), และ ทิศนา แขมมณี (2560) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ของ Bloom (1956) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Research : R1)

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด เอกสารงานวิจัย ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Development : D1)

เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและพัฒนา (Design and Development) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ เพื่อนำไปศึกษานำร่องกับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) พัฒนาปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Research : R2)

ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบฯ และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาตามลำดับขั้นของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไปทดลองใช้ในสภาพจริง

แหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนชุมชนบ้านโนนเปือย (มหาพิมพ์สงเคราะห์) ตำบลโนนเปือย อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำนวน 1 ห้อง จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Development : D2)

เป็นขั้นตอนการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระประวัติศาสตร์) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้วิเคราะห์ตัวชี้วัดตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้เพื่อใช้กำหนดกรอบเนื้อหา เรื่อง เล่าขานตำนานไทย สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ KANOK Model ศึกษาทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ทำให้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผู้วิจัยสามารถทำตารางสังเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (ฉบับร่าง) ของ KANOK Model

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลบุคคล ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์และนักเรียนที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า ครูประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและอภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนักเรียนมีความสนใจที่จะรับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และเพิ่มความเอาใจใส่ในการเรียน ตั้งใจทำงานที่มอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียกว่า “KANOK Model” มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิมก่อนเพิ่มความรู้ใหม่ (K = Knowledge) ขั้นที่ 2 แนะนำให้สืบค้นหาความรู้ร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสื่อออนไลน์ (A = Active learning) ขั้นที่ 3 คิดวิเคราะห์หาเหตุผลแล้วสรุปความรู้ใหม่ (N = New Knowledge) ขั้นที่ 4 หาโอกาสนำเสนอผลงาน (O = Opportunity) และขั้นที่ 5 บูรณาการนำไปเผยแพร่ (K = Knowledge Sharing) 4) เนื้อหา และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) แบบภาคสนาม (Field Tryout) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.68/82.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ และแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.728, S.D. = 0.567) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.723, S.D. = 0.453) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.505, S.D = 0.535)

2.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) แบบภาคสนาม (Field Tryout) มีค่าเท่ากับ 80.68/82.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละประสิทธิภาพ
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	21	24.68	E1/E2 = 82.26 /80.76
หลังการจัดการเรียนรู้	21	24.23	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) มีค่าเท่ากับ 82.26 /80.76 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ดังแสดงในตารางที่ 2

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การทดสอบผลสัมฤทธิ์	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	21	12.95	1.818	30.488	0.000
หลังเรียน	21	24.23	2.024		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (KANOK Model) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

ทักษะการคิดวิเคราะห์	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	21	11.90	1.818	33.165	0.000
หลังเรียน	21	23.71	1.296		

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (KANOK Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model)

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.764, S.D. = 0.483)

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) พบว่า องค์ประกอบและกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวคิดของ Kemp, Morrison, and Ross (1994), Anderson (1997), Arends (1997), Joyce and Well (2011), ยรรยง ผิวอ่อน และคณะ (2559), ศศิพัชร จำปา (2559), สุปรียา ไผ่ล้อม (2562), โชติมา กลิ่นบุบผา (2562), สาวิตรี โชดก และคณะ (2565) และ คงพันธ์ มีโพธิ์ (2565)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) พบว่า มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 80.68/82.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 และเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน และขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับแนวคิดของทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบโดยคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจัดให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังมีการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (1996) ที่กล่าวไว้ว่า ก่อนนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองศึกษานำร่องเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ก่อนไปทดลองจริง

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) สรุปได้ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) เท่ากับ 82.26 /80.76 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.728 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ KANOK Model ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (2011) ที่ว่าการเรียนการสอนที่เป็นระบบหรือการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เป็นหนทางหนึ่งที่จะสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการสอนที่เป็นระบบคือ การสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพแบบองค์รวม ซึ่งดำเนินตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนที่เป็นที่ยอมรับและมีผลการวิจัยรองรับ หัวใจสำคัญคือสอนให้นักเรียนเรียนรู้เป็น ไม่ใช่สอนให้นักเรียนรู้แค่เพียงเนื้อหา สอนให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนและมีประสิทธิภาพในอนาคต ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ KANOK Model ที่พัฒนาขึ้น จึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนดไว้

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ KANOK Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำมาใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.505 ด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิมก่อนเพิ่มความรู้ใหม่ (K = Knowledge) ขั้นที่ 2 แนะนำให้สืบค้นหาความรู้ร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสื่อออนไลน์ (A = Active learning) ขั้นที่ 3 คิดวิเคราะห์หาเหตุผลแล้วสรุปความรู้ใหม่ (N = New Knowledge) ขั้นที่ 4 หาโอกาสนำเสนอผลงาน (O = Opportunity) และขั้นที่ 5 บูรณาการนำไปเผยแพร่ (K = Knowledge Sharing) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey (1963) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการจัดประสบการณ์ตรงโดยใช้การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และฝึกทักษะการเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันและได้ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จึงสนับสนุนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 ผลการทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (KANOK Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เป็นไปสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เรียนอย่างมีความสุข สนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนสามารถสอบถามครูได้ทันทีที่เกิดความสงสัย และเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้ว มีการเฉลยคำตอบให้ทราบทันที ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมสันต์ พุ่มกล่ำ และสุทธิพร บุญส่ง (2563) ที่พบว่า การทำงานด้วยกระบวนการกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นโอกาสปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล และฝึกการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

แก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรวย แม่นธนู (2564) และพรพิมล ชูสอน และคณะ (2565) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (KANOK Model) ที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากขึ้นไป ดังนั้น ครูผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผสมผสานวิธีสอนและใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

1.2 ครูต้องอธิบายหรือชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน โดยเริ่มต้นจากการชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินการ บทบาทของนักเรียน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ก่อนดำเนินกิจกรรม และสังเกตถึงปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งมีการบันทึกปัญหาและข้อสงสัยที่นักเรียนซักถามทุกครั้ง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรหาวิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียน และให้ความสำคัญกับการเรียนเพิ่มมากขึ้น เพราะมีนักเรียนบางคนที่ไม่ใส่ใจการเรียน ไม่สนใจกิจกรรม และไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนเท่าที่ควร

2.1 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน และกล้าแสดงความคิดเห็น จึงควรพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบใหม่เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเหมาะกับการสอนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

เกษมสันต์ พุ่มกล่ำ และสุทธิพร บุญส่ง. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**,5(12),213-225.

คงพันธ์ มีโพธิ์. (2565). พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**,16(1),460-473.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จรวย แม่นธนู. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความ สามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**, 6(3),681-694.

โชติมา กลิ่นบุบผา. (2562). รูปแบบการสอนแบบอิงประสบการณ์ร่วมกับการสอนด้วยแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) นครปากเกร็ด 1. **วารสารวิชาการ Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)**,9(1),42-56.

ทิศนา แขมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเชิด ภิญโญอนันพงษ์. (2540). **วิธีสอนแบบ Constructivism. (เอกสารประกอบการประชุม)**. กรุงเทพฯ: ตึกอำนวยการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพิมล ชูสอน และคณะ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสร้างความรู้ในรายวิชา การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับครูประถมศึกษา ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์. **วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**,12(4),146-160.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาการคิด**.(พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

ยรรยง ผิวอ่อน, นิราศ จันทรจิตร และสุมาลี ชูกำแพง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**,22(1),258-274.

ลัดดาวัลย์ จิ่มอาษา. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา ส31101 โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารบัณฑิตศึกษา**,16(75),139-149.

วิภาดา ต๊ะวงศ์. (2554). **ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองสี่มหาราชที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์ จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**,9(2),1158-1171.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สาวิตรี โชดก และอรพิณ ศิริสัมพันธ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดประวัติศาสตร์บอกเล่า เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)**,24(1),57-77.

สุปรียา ไผ่ล้อม. (2562). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,** 2(5), 96-111.

Anderson. (1997). **Using models of Instruction**. In C. R. Dills and A.J. RomisZowski (eds.), Instructional development paradigms. Englewood Cliffs, NJ: Education Technology Publications.

Arends, R. I. (1997). **Classroom Instruction and Management**. New York: McGraw Hill.

Bloom, B. S. (1956). **Taxonomy of Education Objectives: The Classification of Education Goal**. New York: Longman.

Dewey, John. (1963). **Experience and Education**. New York: Macmillan.

Driver, R.H. and Bell. (1986). Students thinking and the learning of science: A constructivist view. **The School Review**, 67 (240) :443-456.

Joyce, B., and Wiel, M. (2011). **Models of Teaching**. Englewood Cliffs. N.J.: Prentice-Hall.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

Guidelines for developing the management of general Boy Scout activities by school administrators in order to enhance the desired characteristics of students Schools in the Chaiburi network Under the Suratthani Primary Educational Service Area Office 3

ชาตรี เพชรกูล
ไตรรัตน์ สิทธิทูล
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
Chatri Packul
Trirath Sithitool
Siam Technology College
Email: bas20112527@gmail.com

วันที่รับบทความ: 17 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 13 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 15 สิงหาคม 2567
Received: July 17, 2024; Revised: August 13, 2024; Accepted: August 15, 2024

บทคัดย่อ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความมั่นใจว่ากิจกรรมลูกเสือสามัญช่วยปรับพฤติกรรมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตัวอย่างการวิจัย คือ ครูกิจกรรมลูกเสือสามัญ กำหนดขนาดตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 113 คน เครื่องมือการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ รองลงมา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านงบประมาณ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้าง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า มีแนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารกำหนดนโยบาย และวางโครงสร้างให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 2) ต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจกิจกรรมลูกเสือ 3) ผู้บริหารจัดทำแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรร่วมกัน 4) ผู้บริหารให้ความสำคัญในจัดสรรงบประมาณตามโครงการให้เพียงพอ 5) ผู้บริหารกำหนดจัดเตรียมเครื่องมือการติดตามและประเมินผล และนำผลที่ได้ไปพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารงาน; ผู้บริหาร; คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน; กิจกรรมลูกเสือสามัญ

Abstract

The current social conditions have changed, causing students to have undesirable behaviors. Therefore, the researcher is confident that the scout activity can help adjust students' behaviors to have desirable characteristics. Therefore, the researcher studied the development guidelines for the management of scout activities of school administrators to enhance the desirable characteristics of students in schools in the Chaiburi network. The objectives were 1) to manage scout activities of school administrators to enhance the desirable characteristics of students in the Chaiburi network under the Office of the Primary Educational Service Area 3, Surat Thani, and 2) to study the development guidelines for the management of scout activities of school administrators to enhance the desirable characteristics of students in schools in the Chaiburi network under the Office of the Primary Educational Service Area 3, Surat Thani. The research sample consisted of scout activity teachers. The sample size was determined by using the ready-made table of Krejci and Morgan, with a total of 113 people. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for analysis were mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and content analysis from interviews with school administrators.

The research results found that 1) The management of scout activities by school administrators in the Chaiburi network under the Office of the Primary Educational Service Area 3, Surat Thani, overall, has a high level of operation. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the management of scout activities, followed by monitoring and evaluation, and the aspect with the lowest average value was budget. 2) Guidelines for developing scout activities management by school

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

administrators to enhance the desirable characteristics of students in the Chaiburi network under the Office of the Primary Educational Service Area 3, from the interviews with administrators, it was found that there are the following guidelines: 1) Administrators should set policies and establish clear structures, focusing on enhancing the desirable characteristics of students. 2) Teachers must be developed to have knowledge and understanding of scout activities. 3) Administrators jointly develop scout activities plans according to the curriculum. 4) Administrators give importance to allocating sufficient budgets for the project. 5) Administrators set and prepare monitoring and evaluation tools, and use the results to further develop scout activities.

Keywords: Administration; Executive; Desirable characteristics of students; Boy Scout activities

บทนำ

กิจกรรมลูกเสือเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสำคัญอันมุ่งเน้นการปลูกฝังให้เยาวชนเป็นผู้มีทักษะ มีความสามารถในการใช้ชีวิต มีคุณลักษณะที่ดี มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมส่วนรวม ชุมชนและประเทศชาติเป็นอย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ,2548) ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันกิจกรรมลูกเสือยังคงใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน แต่มีการประเมินผลเป็นผ่านและไม่ผ่าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือ-เนตรนารี ทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังนี้ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง 2) ให้ซื่อสัตยสุจริต มีระเบียบ วินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม 5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณีวัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติสำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551)

โดยในสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญในสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนทั้ง 11 โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี มีการจัดกิจกรรมลูกเสือไม่ได้อย่างเต็มที่และถูกต้อง จึงเป็นเหตุให้ลูกเสือไม่ได้รับการพัฒนาอย่างมีศักยภาพ เกิดจากการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาด้านทรัพยากร

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

โดยเฉพาะด้านครูผู้สอนลูกเสือที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งด้านเพศ การฝึกอบรมเพื่อได้วุฒิทางลูกเสือ และสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ก็อาจจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาทั้งสิ้น (ภูมิบดี แก้วศรีสังข์, 2562)

ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษา และยังเป็นข้อมูลการดำเนินกิจกรรมลูกเสือสามัญ ให้กับโรงเรียนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ ได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติและการพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

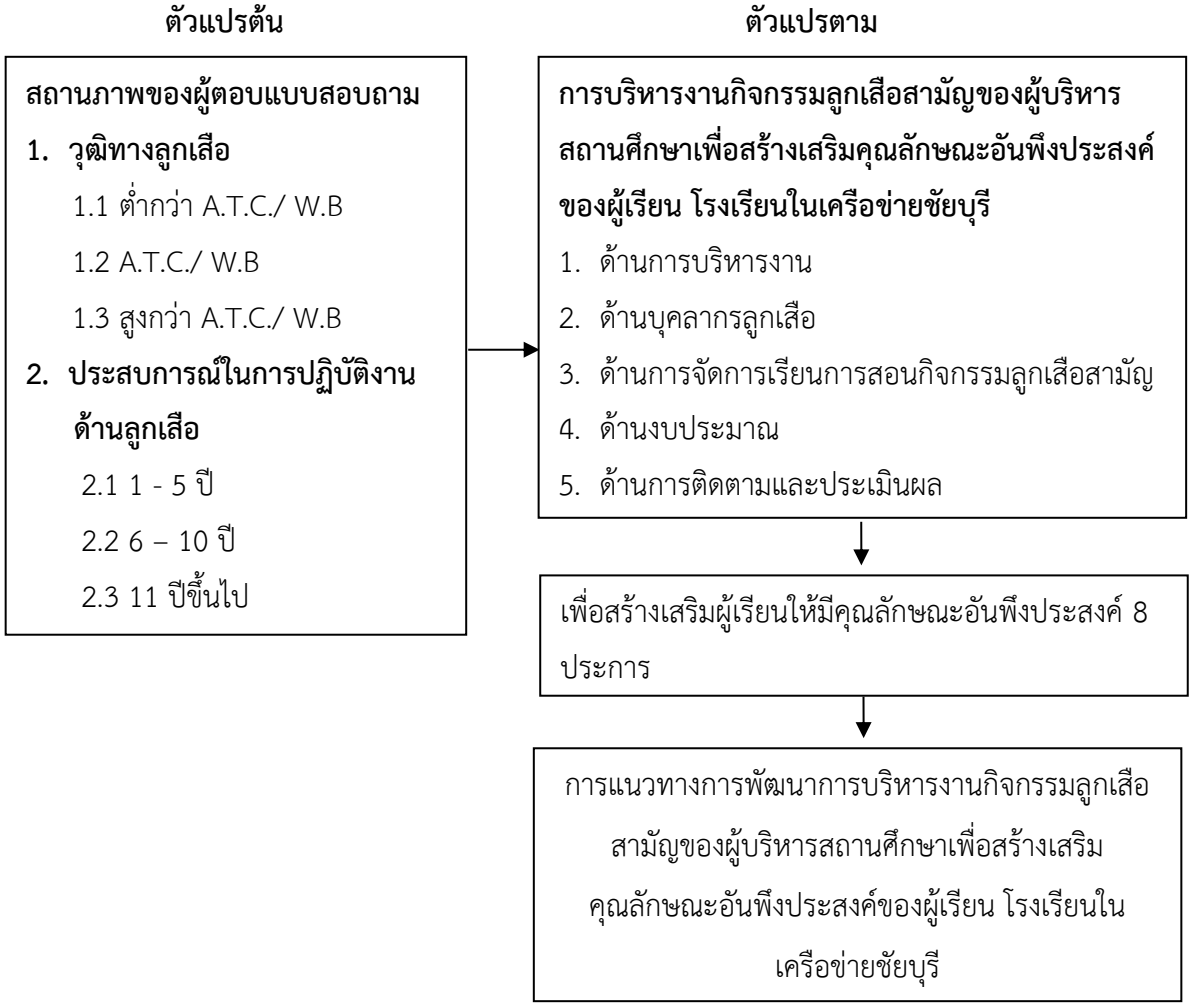
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายชัยบุรีของตารางสังเคราะห์ การดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือสามัญในสถานศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแต่ละด้านตามทัศนะของนักวิชาการ (นพดล เครือยา, 2556), (ศิรชัช สุทธิชาติ, 2558), (วรเดช จริงจังชนังกูล, 2559), (วันใหม่ สืบชนะ, 2560), (ศุภฤกษ์ ศิโรทศ, 2561), (ชัยณรงค์ สวนจันทร์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2562), (ธัญลักษณ์ คล่องแคล่วและทักษ์ อุดมรัตน์, 2563), สรุปเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงาน 2. ด้านบุคลากร

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ลูกเสือ 3. ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ 4. ด้านงบประมาณ 5. ด้านการติดตามและประเมินผล ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งหมด 160 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กำหนดการเทียบเกณฑ์ตามตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) จำนวน 113 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1.3 การสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ 9 คน จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือ ได้แก่ วุฒิทางลูกเสือต่ำกว่า A.T.C./W. B รวม 3 คน วุฒิทางลูกเสือ A.T.C./W. B รวม 3 คน วุฒิทางลูกเสือสูงกว่า A.T.C./W. B รวม 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามระดับการปฏิบัติแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานด้านลูกเสือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 คือ 1. ด้านการบริหารงาน 2. ด้านบุคลากรลูกเสือ 3. ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ 4. ด้านงบประมาณ 5. ด้านการติดตามและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารงาน 2. ด้านบุคลากรลูกเสือ 3. ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ 4. ด้านงบประมาณ 5. ด้านการติดตามและประเมินผล

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถาศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 113 คน

3.1.2 นำหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปส่งสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 หลังจากนั้นผู้วิจัยจะมาขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.1.3 ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากครูผู้สอนลูกเสือสามัญ จำนวน 9 คน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของแต่ละรายการแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ใช้การวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปรผลค่าเฉลี่ยที่ใช้ในแบบสอบถามมีเกณฑ์ในการแปรผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, น. 79)

4.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ วิเคราะห์โดยใช้ความแปรปรวน 1 ทาง (One-way ANOVA)

4.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4.5 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบ เรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและแจกแจงความถี่ แล้วจัดลำดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการบริหารงาน	4.38	0.64	มาก	3

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
2. ด้านบุคลากรลูกเสือ	4.37	0.53	มาก	4
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ	4.45	0.57	มาก	1
4. ด้านงบประมาณ	4.26	0.62	มาก	5
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	4.42	0.57	มาก	2
รวม	**4.38**	**0.53**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญรองลงมา ด้านการติดตามและประเมินผลและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงาน โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบาย จัดโครงสร้างและมอบหมายงานของบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือจัดทำโครงการ แผนกิจกรรมลูกเสือไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา กำหนดความรู้ความสามารถของครูที่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สอนทางกิจกรรมลูกเสือให้เกิดประสิทธิภาพและบริหารความร่วมมือของโรงเรียนในกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย โดยให้ตระหนักถึงหน้าที่และความสำคัญ

3.2 ด้านบุคลากรลูกเสือ โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ โดยการเข้าร่วมประชุม สัมมนาเป็นวิทยากรหรือเข้าร่วมอบรมกิจกรรมทางลูกเสือ-เนตรนารี ระดับต่าง ๆ บุคลากรต้องมีวุฒิทางลูกเสือที่ได้การรับรองจากการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่าง ๆ โดยการเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีคุณวุฒิ ไม่ต่ำกว่าวูดแบดจ์ (Wood badge; W.B.) ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญหรือตำแหน่งของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในโรงเรียนต้องเป็นไปตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน โดยการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตร ลูกเสือ-เนตรนารีตลอดปีเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบครบทั้ง 7 ประการ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญ วางแผนการฝึกกิจกรรมลูกเสือให้ความรู้ความเข้าใจ ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหา ที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยของลูกเสือ-เนตรนารี ตามหลักสูตรทุกปีการศึกษา

3.4 ด้านงบประมาณ โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ โรงเรียนต้องมีการจัดสรรงบประมาณตามโครงการ ตามแผนที่ได้จัดทำไว้และขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เป็นรายกิจกรรมจากหน่วยงานตามความเหมาะสม (ร้อยละ 44.44) ครูผู้รับผิดชอบควรมีความรู้ ความเข้าใจ การวางแผน การจัดทำระบบการเงินลูกเสือและลงบัญชีเอกสารทางการเงินให้ชัดเจน ในระเบียบการจัดเก็บรักษาการรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การส่งเงินของโรงเรียน ต้องมีการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เห็นภาพชัดเจนและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก ภาคเอกชน ห้างร้านต่าง ๆ

3.5 ด้านการติดตามและประเมินผล โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ จัดทำแผนการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติในกิจกรรมลูกเสือชัดเจน เพื่อสามารถจัดเตรียมเครื่องมือการติดตามและประเมินผลไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบครบทุกกิจกรรมตามหลักสูตรลูกเสือ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำกับ ติดตาม การรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับต้องมีผลการประเมินกิจกรรมลูกเสือ ผ่านและไม่ผ่าน ใน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมลูกเสือภาคบังคับและกิจกรรมลูกเสือวิชาพิเศษ ตามหลักสูตรที่กำหนดในกิจกรรมพัฒนานักเรียน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยกิจกรรมลูกเสือสามัญของโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ รองลงมา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานลูกเสือสามัญมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน จึงได้มอบนโยบายด้านการบริหารงานในกองลูกเสือ และมีการจัดอบรมจนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการบริหารในกองลูกเสือ แล้วนำมาใช้ในการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญในโรงเรียน ทำให้มีระบบการบริหารงานและการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ ในโรงเรียนเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีการวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือได้ตามความเหมาะสม ทำให้ผู้ปฏิบัติ เกิดความมั่นใจในกระบวนการทำงาน บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและปรับปรุงผลงานสม่ำเสมอ ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือเป็นไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (วันใหม่ สืบชนะ, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานลูกเสือสามัญในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เรียงลำดับดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบุคลากร ด้าน การวางแผน ด้านงบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือสามารถอภิปลายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยกิจกรรมลูกเสือสามัญของโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการประชุม วางแผนโครงการในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือที่เกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากวุฒิทางลูกเสือแต่ละคนไม่ได้เป็นไปตามตัวกำหนดของการจัดกิจกรรมลูกเสือภายในสถานศึกษา เพราะความสามารถของแต่ละบุคคลนั้นสามารถนำมาพัฒนาได้ เพื่อใช้ในสังเคราะห์และสรุปข้อมูลในการจัดกิจกรรมลูกเสือภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ(วันใหม่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สืบชนะ, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานลูกเสือสามัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือสามัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือ พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยกิจกรรมลูกเสือสามัญของโรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือนั้น ไม่ได้เป็นเครื่องมือวัดผลได้ว่า ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือน้อยกว่าจะสามารถปฏิบัติงานด้านลูกเสือได้ดีกว่า เนื่องจากผู้ที่จะปฏิบัติงานด้านลูกเสือนั้นต้องได้รับการฝึกอบรมวิชาลูกเสือขั้นพื้นฐานที่ครบถ้วนมาแล้ว ถึงจากสามารถปฏิบัติงานด้านลูกเสือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ(วันใหม่ สืบชนะ, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จากการสัมภาษณ์ได้แนวทางการการพัฒนา ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบาย จัดโครงสร้างและมอบหมายงานของบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือ จัดทำโครงการ แผนกิจกรรมลูกเสือไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา กำหนดความรู้ความสามารถของครูที่สอนทางกิจกรรมลูกเสือให้เกิดประสิทธิภาพและบริหารความร่วมมือของโรงเรียนในกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย โดยให้ตระหนักถึงหน้าที่และความสำคัญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ศุภฤกษ์ ศิโรทศ, 2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า สถานศึกษาผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมลูกเสือ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้เพียงพอสำหรับจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ (ชัยณงค์ สวนจันทร์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2562) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พบว่า การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานลูกเสือในโรงเรียนตามคุณสมบัติที่คณะลูกเสือแห่งชาติกำหนด มีคุณวุฒิ W.B. ตรงกับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประเภทของลูกเสือที่รับผิดชอบ มีการประชุมร่วมกัน เพื่อศึกษาข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติตามหลักสูตรลูกเสือสู้การปฏิบัติอย่างมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานลูกเสือในสถานศึกษาอย่างจริงจังกำหนดนโยบายให้ผู้กำกับแต่งเครื่องแบบลูกเสือทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีเกี่ยวกับเงินบำรุงลูกเสืออย่างถูกต้อง ตามระเบียบข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ

3.2 ด้านบุคลากรลูกเสือ บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ โดยการเข้าร่วมประชุม สัมมนา เป็นวิทยากรหรือเข้าร่วมอบรมกิจกรรมทางลูกเสือ-เนตรนารี ระดับต่าง ๆ บุคลากรต้องมีวุฒิทางลูกเสือที่ได้การรับรองจากการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่างๆ โดยการเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าวูดแบดจ์ (Wood badge; W.B.) ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญหรือตำแหน่งของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษาต้องเป็นไปตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (วรเดช จริงจังชนังกูล, 2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีนโยบายแผนงานส่งบุคลากรเข้าอบรมวางแผนการจัดอบรมฝึกทบทวนกิจกรรมลูกเสือให้แก่ บุคลากรทางการลูกเสือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และทบทวนความรู้ที่ได้ศึกษามา (ศุภฤกษ์ ศิโรทศ, 2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า สถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทางการลูกเสือไปฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางลูกเสือเพิ่มเติมให้ สูงขึ้นหรือแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน โดยการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตร ลูกเสือ-เนตรนารีตลอดปีเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบครบทั้ง 7 ประการ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญ วางแผนการฝึกกิจกรรมลูกเสือให้ความรู้ความเข้าใจ ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดการแก้ปัญหาของลูกเสือ ที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยของนักเรียนทางลูกเสือ-เนตรนารี ตามหลักสูตร และทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ ศิโรทศ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า การสำรวจความต้องการที่นักเรียนสนใจและมีความถนัด จัดกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปตามหลักสูตร รวิ เต็มวนาวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานลูกเสือกลุ่มโรงเรียนทับใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ลูกเสือสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตและสังคมได้ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3.4 ด้านงบประมาณ โรงเรียนต้องมีการจัดสรรงบประมาณตามโครงการ ตามแผนที่ได้จัดทำไว้และขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เป็นรายกิจกรรมจากหน่วยงานตามความเหมาะสม ครูผู้รับผิดชอบควรมีความรู้ ความเข้าใจ การวางแผนการจัดทำระบบการเงินลูกเสือและลงบัญชีเอกสารทางการเงินให้ชัดเจนในระเบียบการจัดเก็บรักษา การรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การส่งเงินของโรงเรียน โรงเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เห็นภาพชัดเจนและขอรับการสนับสนุนงบประมาณ หรือขอความอนุเคราะห์จากภาคเอกชน ห้างร้านต่างๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรเดช จริงจังชนังกล (2559)ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า การวางแผนการเข้าค่ายพักแรมควรมีการจัดสรรตามแผนของโรงเรียนอย่างเพียงพอ และจัดหางบประมาณจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ห้างร้าน

3.5 ด้านการติดตามและประเมินผล จัดทำแผนการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติในกิจกรรมลูกเสือชัดเจน เพื่อสามารถจัดเตรียมเครื่องมือการติดตามและประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบครบทุกกิจกรรมตามหลักสูตรลูกเสือ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำกับติดตาม การรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โรงเรียนต้องมีการประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ ผ่าน กับไม่ผ่านให้อยู่ใน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมภาคบังคับ และกิจกรรมลูกเสือวิชาพิเศษ ตามหลักสูตรที่กำหนดในกิจกรรมพัฒนานักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศุภฤกษ์ ศิโรทศ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทางการลูกเสือร่วมกันเสนอแนะปัญหา อุปสรรค์ ขณะจัดกิจกรรมเพื่อจะได้ข้อมูลที่แท้จริง และควรจัดทำการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อง่ายและสะดวกในการประเมินผลภาพรวม อีกทั้งควรมีการประเมินตามความเป็นจริง และนำผลที่ได้มาปรับปรุง ชัยณงค์ สวนจันทร์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามผลการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน มีการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน สมศ. กำหนดปฏิทินการติดตามผลการดำเนินงานลูกเสือ และมีการรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนอย่างชัดเจน มีผู้เชี่ยวชาญด้านลูกเสือจากภายนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานลูกเสือในโรงเรียนอย่างจริงจังและมีการจัดเก็บเงินบำรุงลูกเสืออย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยงบประมาณและมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นปัจจุบัน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายการจัดโครงสร้างและมอบหมายงานของบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือ จัดทำโครงการแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางและปรับรุงให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 ด้านบุคลากรลูกเสือ บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ โดยการเข้าร่วมประชุม สัมมนา เป็นวิทยากรหรือเข้าร่วมอบรมกิจกรรมทางลูกเสือ-เนตรนารี ระดับต่าง ๆ

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน โดยการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรตลอดปีการศึกษาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบครบทั้ง 7 ประการ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญ

1.4 ด้านงบประมาณ โรงเรียนต้องมีการจัดสรรงบประมาณตามโครงการตามแผนที่ได้จัดทำไว้และขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เป็นรายกิจกรรมจากหน่วยงานตามความเหมาะสม

1.5 ด้านการติดตามและประเมินผล สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติในกิจกรรมลูกเสือสามัญอย่างชัดเจน เพื่อสามารถจัดเตรียมเครื่องมือการติดตามและประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบครบทุกกิจกรรมตามหลักสูตรลูกเสือและผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำกับติดตามการรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาอื่นๆ ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใกล้เคียง

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาอื่นๆ ที่อยุ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การลูกเสือไทย พัฒนาการในยุค 2546- 2548**. กรุงเทพมหานคร.

ชัยณรงค์ สวนจันทร์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2562). **การส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ธัญลักษณ์ คล่องแคล่วและทักษ์ อุดมรัตน์. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** (สทมส.), 26(4).

นพดล เครือยา. (2556). **การบริหารลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4.** ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3).** กรุงเทพ ฯ: สุวีริยาสาสน์.

ภูมิบดี แก้วศรีสังข์. (2562). **การจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1**. การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.

รวิ เต็มวนาวรรณ. (2563). **การบริหารงานลูกเสือกลุ่มโรงเรียนทับใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรเดช จริงจังชนังกูล. (2559). **แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วันใหม่ สืบชนะ. (2560). **การศึกษาการบริหารงานลูกเสือสามัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศิรชัช สุทธิชาติ. (2557). **กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.

ศุภฤกษ์ ศิโรทศ. (2561). **แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2551). **พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2**). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sampling size for research activities. **Education Psychological Measurement**, 30(3), 608-610.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ

The Strengthening of Local Communities and the Development of Democracy to Reduce Inequality in Communities in Sisaket Province.

วิชชุดา วงศ์พานิชย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Witchuda Wongpanit
Sisaket Rajabhat University
E-mail: witchuda.wongpanit@gmail.com

วันที่รับบทความ: 19 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 13 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 14 สิงหาคม 2567
Received: July 19, 2024; Revised: August 13, 2024; Accepted: August 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน 2) การพัฒนาประชาธิปไตยและสภาพปัญหาอุปสรรคการ พัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านหนองบาง หมู่ที่ 4 อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการและการปกครองส่วนท้องถิ่น 10 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 235 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านหนองบางมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และเสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม จึงเป็นจุดแข็งของชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเป็นอย่างดี ไม่มีปัญหาเรื่องลักเล็กขโมยน้อย บ้าน โรงเรียน และวัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยรวมพบว่าการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก อุปสรรคที่พบ ได้แก่ ความต้องการอาชีพเสริมและความรู้เพิ่มเติมในการทำการเกษตร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร และการสนับสนุนงบประมาณและการส่งเสริมการตลาด กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยเริ่มจากแรงผลักดันภายในและภายนอกชุมชน โดยผู้นำและคณะกรรมการมีบทบาทสำคัญ มีการตัดสินใจร่วมกันและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน การรวมกลุ่มของชุมชนได้รับความร่วมมือจากผู้นำและประชาชน รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อปรับปรุงชุมชนให้มีความก้าวหน้า โดยเน้นการพึ่งพาตนเองและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง; ชุมชนท้องถิ่น; ประชาธิปไตย; ความเลื่อมล้ำ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

This research aims to study: 1) The strength of community participation in promoting democracy to reduce inequality in the community, and 2) The development of democracy and the obstacles in democratic development that affect the reduction of inequality in the community. The target area for the study is Nong Bang Village, Moo 4, Nam Kliang District, Si Sa Ket Province. The population used in the study includes community leaders, senior executives of government agencies and local administration, totaling 10 individuals, and a sample population of 235 individuals. The tools used in the study include interviews and questionnaires.

The research findings on promoting democracy to reduce inequality within the community indicate that the community has visionary and selfless leaders who prioritize the common good. This is a strength of Nong Bang Village, leading to strong cooperation in development efforts. The community faces no issues with petty crimes, and there is unity between homes, schools, and temples. In terms of democratic development to reduce inequality, it was found that the average score for democratic development was 4.30, with a standard deviation of 0.58, indicating a high level. The challenges identified include the need for supplementary occupations and additional knowledge in agriculture, agricultural product processing, budget support, and market promotion. The process of democratic development is driven by both internal and external forces within the community, with leaders and committees playing crucial roles. There is joint decision-making and support for community participation in management. The community's collective efforts receive strong cooperation from leaders and residents, and learning together fosters community improvement. Emphasis is placed on self-reliance and creative problem-solving.

Keywords: Strength; Local Community; Democracy; The exceptionally sequins

บทนำ

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามหลักนิติรัฐ และได้ยึดถือการปกครองดังกล่าวภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตลอดมา ซึ่งความสำคัญและความสัมพันธ์ในระบอบประชาธิปไตยกับประชาชนซึ่งอยู่ภายใต้ระบอบกฎเกณฑ์ดังกล่าว โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นระดับผู้นำท้องถิ่น กล่าวคือ กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด สืบเนื่องจากระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นระบอบการปกครองที่ถือว่ามีหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด ใน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การปกครองตนเองตามแบบวิถี อีกทั้งยังส่งเสริมสภาพสิทธิเสรีภาพและคุ้มครองปัจเจกบุคคลภายใต้ขอบเขตของกฎหมายเป็นสาระอันสำคัญ รวมไปถึงเรื่องต่างๆ เช่น สังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ดังนั้น ระบอบประชาธิปไตยนั้นมิได้แต่เป็นเพียงแค่บททฤษฎีหรือประวัติความเป็นมาของเพียงการศึกษาเท่านั้น หากแต่มุ่งเน้นประโยชน์และศรัทธาระบอบการปกครองนี้ซึ่งมีผลและอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมหาก สิทธิและเสรีภาพตลอดจนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์นั้นถูกคุกคาม ก็จะเกิดความสับสนวุ่นวายในสังคมก็จะบังเกิดขึ้นเหมือนกับประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศซึ่งใช้ชื่อประเทศว่าประชาธิปไตยแต่โดยเนื้อหาของระบอบกับการปกครองของชนในสังคมประเทศนั้นขัดแย้งกับชื่อโดยสิ้นเชิง งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้เห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยผ่านงานวิจัยและกลุ่มศึกษาในอันที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยจากรากหญ้าสู่รากแก้วของเนื้อหาในของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

จังหวัดศรีสะเกษมีกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นลดความเหลื่อล้ำและสร้างความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นควรเริ่มจากประชาชนในท้องถิ่นและผู้นำในระดับท้องถิ่นและการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อระบอบการปกครองอย่างไรซึ่งก็มีตัวอิทธิพลอยู่หลายประเภทเป็นตัวกำหนด เช่น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ตัวอิทธิพลดังกล่าวมีผลต่อศักยภาพต่อการพัฒนาประชาธิปไตยหากกลุ่มชนชั้นผู้นำมีความรู้ความเข้าใจที่จะพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง สิ่งที่จะต้องแสวงหาในความสำคัญของปัญหาในการศึกษาวิจัยนั้นอยู่กับชนชั้นผู้นำท้องถิ่นควรมีลักษณะอย่างไรกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เพราะผู้นำเป็นตัวแพร่กระจายของระบอบความคิดสู่ประชาชนได้ง่ายและความเป็นผู้นำของชุมชนท้องถิ่นนั้นไม่ได้เกิดกับใครได้ทุกคนหากแต่ต้องสั่งสมคุณค่าความดีงามพอสมควรจนเป็นที่ยอมรับ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในประเด็นเรื่อง ความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป้าหมายเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างและส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

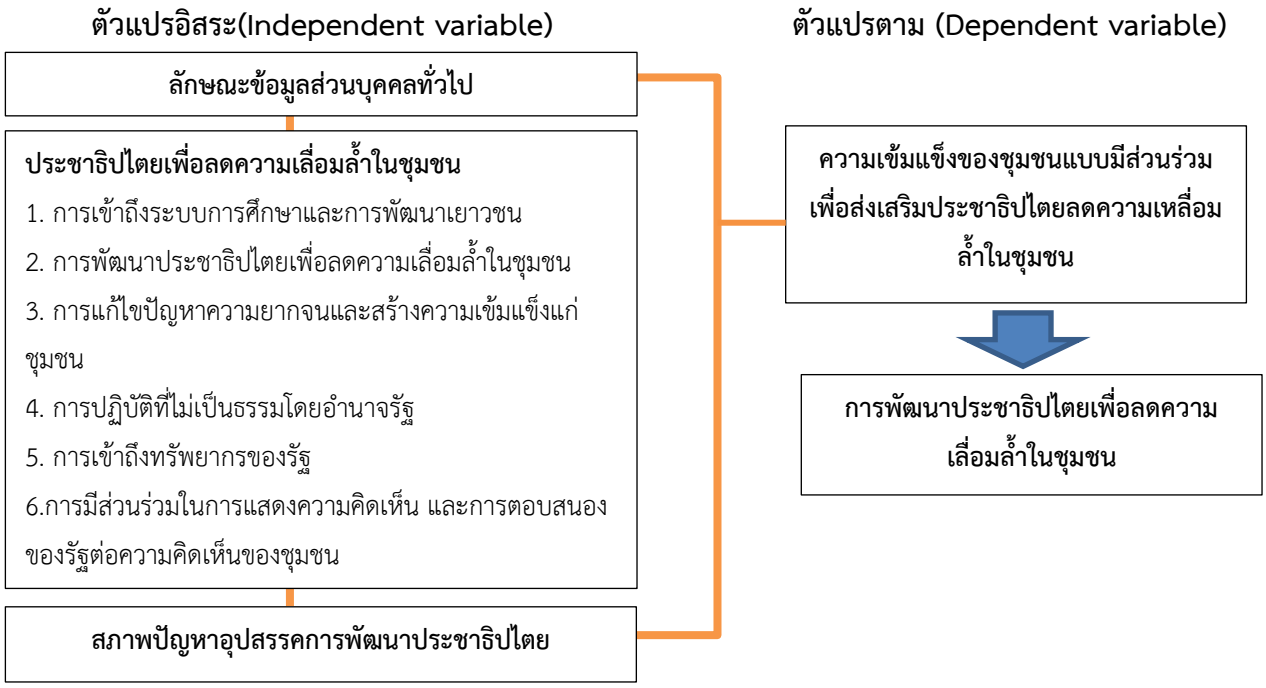
1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน

2. เพื่อศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย และสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สามารถแยกกลุ่มประชากรได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลนั้นจำกัดอยู่เพียง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น โดยผู้ถูกสัมภาษณ์นี้ ได้แก่ คือ ผู้นำชุมชน ผู้บริการระดับสูงของหน่วยงานราชการ และการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คน

1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย และสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน ได้แก่ ชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง หมู่ที่ 4 อำเภอน้ำเกลี้ยง จำนวน 144 ครัวเรือน จำนวน 670 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 235 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนในครั้งนี้ เป็นการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัย (methodology) 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Standardized interview) เป็นการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน ซึ่งเป็นกระบวนวิธีการวิจัย (methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ด้านสถานการศึกษาในชุมชน 3) ด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และ 4) ด้านกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) หรือเชิงพรรณนาเปิดกว้างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบตามสะดวก

2.2 กระบวนการวิธีเชิงปริมาณ (quantitative research) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับความคิดเห็นของชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ส่วนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน โดยมีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open- ended Question)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสำหรับการวิจัยไปทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามแล้วได้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) นอกจากนั้นในรายการประเมินจะให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นรายข้อ เพื่อผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงเครื่องมือวิจัยต่อไป ซึ่งค่า IOC ที่รับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถึงจะนำไปใช้ได้ (ศิริชัย พงษ์ศิริ, 2551, หน้า 65) ผลการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าตั้งแต่ 0.943–1 สามารถนำมาใช้ได้

3.2 การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแล้วจากรายการที่มีค่า IOC สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไปทำการทดลอง (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิธีการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรหาค่าความเที่ยง โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient - α)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งด้วยกัน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนทั้ง 4 ด้านว่าเป็นอย่างไร และแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อให้ทราบถึงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน 6 ประเด็น และสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับองค์การในการบริหารจัดการให้องค์การไปสู่ความสำเร็จ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางวิธีการวิจัยปริมาณและเชิงคุณภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร วารสาร และข้อมูลทางสถิติอื่นๆ ที่ได้ทำการศึกษา เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งกลั่นกรองเอาใจความที่สำคัญ เพื่อไปใช้ในการกล่าวอ้าง และบรรยายความจากการถอดข้อความจากการสัมภาษณ์โดยคัดเลือกเอาถ้อยความที่กระจ่างชัด และให้ความหมายตรง หรือใกล้เคียงประเด็นที่ต้องการมากที่สุด

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ผลของการสำรวจข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับความคิดเห็นของชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

6. การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Window Version 11.5) ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเลื่อมล้ำในชุมชน พบว่า

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหนองบาง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โรงเรียนบ้านหนองบางซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ได้รับรางวัลโรงเรียนเศรษฐกิจพอเดียงดีเด่นและผู้อำนวยการโรงเรียนคนปัจจุบันมีบทบาทในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านมาก และปัจจุบันต้องการทำเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน อีกทั้งต้องการเพิ่มชนิดของสัตว์เลี้ยงด้วย ความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากผู้นำชุมชนเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติ และการประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่ชุนชนได้ดำเนินการร่วมกัน โดยมีศูนย์กลางความร่วมมือ คือ วัดกับโรงเรียน ผลการศึกษาแยกเป็นประเด็น ได้ดังนี้

ด้านการส่วนร่วมของชุมชน มีร้านค้าชุมชน และโรงสีชุมชน โดยยังไม่มีกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน แม้ว่าจะมีร้านค้าคู่แข่งในละแวกใกล้เคียงประมาณ 5-6 ร้าน เนื่องจากร้านค้าชุมชนขายสินค้าอุปโภคบริโภคนาราคาที่ต่ำกว่า สินค้าบางชนิดเป็นผลผลิตจากการเกษตรในครัวเรือน จึงทำให้สามารถตั้งราคาขายได้ต่ำกว่าคู่แข่ง โดยความต้องการของชุมชนสำหรับร้านค้าชุมชน คือ ต้องการขยับขยายพื้นที่ของร้านค้า จะได้เก็บสินค้าในสต็อกได้มากขึ้น

ด้านสถานการศึกษาในชุมชน โรงเรียนบ้านหนองบาง การจัดการการเรียนการสอนใช้รูปแบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จากวังไกลกังวล จากสภาพปัญหาที่พบ โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร คุณครูมีภาระงานพิเศษมาก ทำให้ในบางครั้งไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการเลี้ยงไก่ไข่ ลักษณะของโครงการเป็นการเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อที่จะนำไข่จำหน่ายให้กับชุมชน และอีกส่วนหนึ่งให้นักเรียนในโรงเรียนเวลากลางวัน และเวลาบ่าย เพื่อแก้ปัญหานักเรียนเกิดภาวะภาวะทุพโภชนาการ และมีการการพัฒนาการทำไข่ไก่ไอโอดีน แต่ยังขาดความรู้และการวิจัยมาพัฒนาในเรื่องนี้ โครงการเลี้ยงสุกร โครงการเลี้ยงปลาดุก โครงการปลูกพืช เช่น มะนาว และสวนสมุนไพร โดยในแต่ละโครงการจะมีครูและนักเรียนร่วมรับผิดชอบดูแล จากสภาพห้องเรียนในโรงเรียนบ้านหนองบาง การจัดห้องเรียนขาดสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย และเด็กประถมศึกษา ขาดวิธีการสอนเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาโดยทางโรงเรียนอยากจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี่

ด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม วัดศรีหนองบางเป็นศูนย์รวมในการทำบุญตามประเพณี (ฮีตสิบสองคลองสิบสี่) การจัดงานบุญในบ้านหนองบางจะเป็นงานบุญที่ปลอดเหล้า/ เลิกห่อบุญมหาชาติ จัดในเดือนมีนาคม มีการจัดทำบุญสังฆทานกันเป็นประจำ ในการทำกิจกรรมทางศาสนาชาวบ้านจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการบูรณะ ซ่อมแซมวัด ส่วนใหญ่จะได้มาจากการทำผ้าป่าในแต่ละปี การบริหารจัดการเบิกจ่ายเงินผู้รับผิดชอบคือ เจ้าอาวาส

ด้านกลุ่มต่างๆในชุมชน ประกอบด้วยกลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชนมีการเช็ครายการสินค้าทุก ๆ 1 เดือน และมีการปันผล 1 ครั้งต่อปี ปัญหาที่พบหรือความต้องการให้การช่วยเหลือมีสองประเด็น คือ ขาดความเข้าใจในการทำบัญชีสินค้า เกิดความยุ่งยากและซับซ้อน เช่นบัญชีรายรับ รายจ่ายของสินค้าในแต่ละเดือน และสถานที่คับแคบ อาคารที่ใช้เป็นสหกรณ์ร้านค้าของกลุ่มมีเนื้อที่คับแคบและไม่เป็นจุดเด่น หากไม่เป็นคนในพื้นที่จะไม่ทราบว่าเป็นร้านค้าของชุมชน เนื่องจากเป็นอาคารเดียวกันกับอาคารเอนกประสงค์ของหมู่บ้านและการจัดวางสินค้าไม่เป็นระเบียบและกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน ปัญหาที่พบหรือความต้องการให้การช่วยเหลือมีสองประเด็น คือสมาชิกของกลุ่มไม่มีความรู้ด้านการลงบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละวันจะมีเวรใน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การนำข้าวมาสีโดยไปรับจากเพื่อนบ้านในชุมชนพร้อมกับการขาย ข้าว รำ และปลายข้าว ทำให้ต้องทำบัญชีรายรับรายจ่ายแต่ขาดความรู้ในการบริหารจัดการ สรุปผลการศึกษาเป็นตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ประเด็น	รายละเอียด	ปัญหา	ความต้องการของชุมชน	ผลลัพธ์
ด้านการส่วนร่วมของชุมชน	ร้านค้าชุมชนมีราคาขายต่ำกว่าเนื่องจากเป็นผลผลิตจากการเกษตรในครัวเรือน	ร้านค้าคู่แข่งในละแวกใกล้เคียงประมาณ 5-6 ร้าน	ขยับขยายพื้นที่ของร้านค้าเพื่อเพิ่มความจุของสต็อกสินค้า	ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในชุมชน เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าราคาถูกได้
	โรงสีข้าวชุมชนให้บริการสีข้าวและขายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสีข้าว	ขาดความรู้ในการลงบัญชีรายรับรายจ่ายและการบริหารจัดการ	ต้องการการอบรมด้านการทำบัญชีและการบริหารจัดการ	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและบริหารจัดการโรงสี ลดการพึ่งพาผู้ประกอบการภายนอก
การศึกษาในชุมชน	โรงเรียนบ้านหนองบางใช้การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากวังไกลกังวล จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลายโครงการ เช่น เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลาดุก และปลูกพืช	ขาดแคลนบุคลากร คุณครูมีภาระงานพิเศษมาก ห้องเรียนขาดสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา ขาดวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี่	พัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี่	ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพนักเรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
สังคมประเพณีวัฒนธรรม	วัดศรีหนองบางเป็นศูนย์รวมในการทำบุญตามประเพณี การจัดงานบุญปลอดเหล้า			ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางศาสนา ไม่มีปัญหาเรื่องลักเล็ก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ประเด็น	รายละเอียด	ปัญหา	ความต้องการของชุมชน	ผลลัพธ์
	จัดทำบุญสังฆทานกันเป็นประจำ การบูรณะซ่อมแซมวัดมาจากการทำผ้าป่าในแต่ละปี การบริหารจัดการเบิกจ่ายเงินโดยเจ้าอาวาส			ขโมยน้อย บ้าน-โรงเรียน-วัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
กลุ่มต่างๆ ในชุมชน	กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชนมีการเช็ครายการสินค้าทุกเดือนและปันผลปีละครั้ง กลุ่มโรงสีข้าวชุมชนให้บริการสีข้าวและขายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสีข้าว	ขาดความเข้าใจในการทำบัญชีสินค้า สถานที่คับแคบและไม่เป็นจุดเด่น การจัดวางสินค้าไม่เป็นระเบียบ กลุ่มโรงสีข้าวชุมชนขาดความรู้ด้านการลงบัญชีรายรับรายจ่าย	ต้องการการอบรมด้านการทำบัญชีและการบริหารจัดการ	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน ชุมชนที่มีส่วนร่วมมักจะมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนและเป้าหมายที่สอดคล้องกัน เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การมีความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน ชุมชนจะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหรือในโครงการต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ เช่น การจัดตั้งกลุ่มทำงานร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือโครงการทางสังคมชุมชน

การมีสถานที่และพื้นที่เป็นของส่วนรวม ชุมชนมีสถานที่สาธารณะหรือพื้นที่ที่เป็นของร่วมซึ่งสามารถใช้เพื่อการพัฒนาหรือกิจกรรมของชุมชนได้ เช่น พื้นที่สาธารณะสำหรับการจัดกิจกรรมสังคม หรือสถานที่ในการจัดอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นวัดกับโรงเรียน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การมีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและมีการร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น การร่วมกับภาครัฐหรือภาคเอกชนในโครงการพัฒนาต่างๆ

การมีการสนับสนุนและการพัฒนาทักษะและความรู้ ชุมชนมีการสนับสนุนให้กับสมาชิกภายในชุมชนในการพัฒนาทักษะและความรู้ เช่น การจัดอบรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาชุมชน

การมีการสร้างความภาคภูมิใจและเชื่อมโยงชุมชน ชุมชนมีการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชนและการเชื่อมโยงกันอย่างแข็งแกร่ง มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร เช่น การจัดงานสังสรรค์หรือเทศกาลที่ชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์กับชุมชน การเข้าใจและสนับสนุนคุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชนเองได้ดีขึ้น

2. สรุปผลการศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตยและสภาพปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการลดความเลื่อมล้ำในชุมชน ผลการศึกษาดังนี้

2.1 สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 เพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94

ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 26.81 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.77 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 69.79 รองลงมาคือ โสด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 หม้าย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 และหย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.11 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 52.77 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.17 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 ปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.79 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 ตามลำดับ

ด้านอาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 53.19 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.91 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.36 และอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้าน พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 ตามลำดับ

ด้านการเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิม จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นคนพื้นที่อื่นเข้ามาอาศัยภายหลัง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00ตามลำดับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ด้านรายได้รวมเฉลี่ย ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัวระหว่าง 3,001 – 6,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 28.51 รองลงมาคือ ระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 ระหว่าง 9,001 – 12,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 ระหว่าง 6,001 – 9,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 จำนวน 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 – 6 คน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 59.57 รองลงมาคือไม่เกิน 3 คน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20และ 7 คนขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ตามลำดับ

ด้านบทบาทในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 54.04 และเป็นสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ตามลำดับ

2.2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน

การเข้าถึงระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การลดประเด็นความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด โอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด การได้รับการบริการในการพัฒนาเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ การได้รับบริการของเยาวชนด้านสันทนาการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 การแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การได้รับการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด และ การสร้างเสริมศักยภาพของชุมชนในการสร้างและธำรงไว้ซึ่งมิติทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ท่านพยายามอดออม เพื่อเก็บหอมรอมริบเงินทองไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุก การสร้างโอกาสของการมีงานทำให้แก่ผู้ยากไร้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด การแก้ไขปัญหาความยากจน และหนี้สินนอกระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การฝึกอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ ท่านและคนในครอบครัวมุ่งมั่นและไม่ยุ่งเกี่ยวกับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อบายมุข ไม่ว่าจะเป็นเหล้า บุหรี่ การพนัน ยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ผลกระทบจากข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

การเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การช่วยผู้มีฐานะบากจนให้สามารถเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การรับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานไม่ครอบคลุมพื้นที่และประชากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ การได้รับบริการด้านสาธารณูปโภคอย่างเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการตอบสนองของรัฐต่อความคิดเห็นของชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การพัฒนาประเด็นรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 การแปลผลอยู่ในระดับมาก ความตระหนักของรัฐในความสำคัญและตั้งใจรับฟังปัญหาของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การพัฒนากระบวนการอธิบาย ชี้แจงความคิดเห็นของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การพัฒนาประสิทธิภาพในการเข้าถึงปัญหาของประชาชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ การพัฒนาบทบาทของหน่วยงาน ประชาสังคมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า การแปลผลที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ และในระดับมาก คือ การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน การเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ การแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน การเข้าถึงระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน ลำดับสุดท้าย คือ ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น

2.3 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตย

การพัฒนาประชาธิปไตยอาจเผชิญกับหลายปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

ปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจนและขาดแคลนทรัพยากร ชุมชนที่มีรายได้ต่ำอาจไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตยได้ เช่น การซื้อเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการฝึกอบรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ปัญหาทางการศึกษา ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนที่ขาดแคลนครูหรือบุคลากรทางการศึกษาสามารถส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอ

ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม การขาดความเข้าใจและการรับฟังกลุ่มเป้าหมาย บางครั้งมีการเกิดข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทที่ส่งผลให้ความร่วมมือในการพัฒนาประชาธิปไตยลดลง เช่น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มสังคมท้องถิ่น

ปัญหาทางนโยบายและการบริหารจัดการ การบริหารจัดการที่ไม่เป็นเอกภาพ การบริหารจัดการที่ไม่มีความโปร่งใสหรือไม่เป็นเอกภาพอาจส่งผลให้มีการจัดการที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่สามารถพิจารณาผลกระทบต่อชุมชนได้อย่างเท่าทัน

ปัญหาทางสิทธิและความยุติธรรม ขาดความเท่าเทียม การพัฒนาประชาธิปไตยอาจไม่ได้รับการสนับสนุนหรือมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรหรือโอกาสต่างๆ ในชุมชน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้จะต้องใช้วิธีการชุมชนให้มีการร่วมมือกันและการวางแผนที่ดีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในชุมชนแต่ละแห่งได้โดยทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจร้านค้าชุมชนขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาที่ถูกกว่าร้านค้าคู่แข่งในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่จัดเก็บสินค้ายังมีไม่เพียงพอ ทำให้ชุมชนต้องการขยายพื้นที่จัดเก็บสินค้าให้สะดวกยิ่งขึ้น การพัฒนาการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบางจัดโครงการเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน ความเข้มแข็งของชุมชนผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อพัฒนาและกิจกรรมชุมชนกลุ่มต่างๆ ดำเนินการโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสนับสนุนทักษะและความรู้แก่สมาชิกชุมชนและการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งกับภาคส่วนสาธารณะและเอกชนถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างชุมชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับดำรง วัฒนา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า เกี่ยวกับระบบการจัดการในท้องถิ่นและสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มระดับโลกและความพยายามในการสร้างระบบการจัดการในท้องถิ่นที่ดี แม้ว่าจะยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่บ้าง แต่การศึกษาเหล่านี้บ่งชี้ถึงแนวโน้มในอนาคตของการจัดการในท้องถิ่นของไทย ในทำนองเดียวกัน สมพงษ์ เกษมสิน (2546) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหาร โดยระบุว่าการบริหารมีลักษณะสากล ในสังคมใดๆ ก็ตาม ผู้คนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน แบ่งงานกันทำ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับปรุงการบริหารกลุ่มจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นระเบียบเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

จำเป็นต่อการบรรลุประสิทธิภาพสูง การบริหารจัดการได้เจริญเติบโตไปพร้อมๆ กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และช่วยให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน บ่งบอกถึงความก้าวหน้าทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการบริหารอย่างรวดเร็ว การบริหารและการเมืองเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และการศึกษาใดๆ จะต้องพิจารณาบริบททางการเมืองด้วย

จากผลการการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน เนื่องจากชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวมจึงเป็นจุดแข็งของชุมชนบ้านหนองบาง ซึ่งทำให้ชุนชนเกิดการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเป็นอย่างดี และพบว่าทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รู้ลึก และรู้กว้างในเรื่องภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างดี จาการที่ท่านทั้งสองคอยสอดส่องดูแล ทำให้รู้ว่าทุกคนในชุมชนทำอะไร มีความต้องการอย่างไรจะเป็นผู้ให้คำแนะนำตักเตือนทั้งที่เป็นเยาวชนและเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม จนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านและยกย้องให้เป็นที่นำในการพัฒนาชุมชน ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ มักได้รับมติประชาคมให้ดำเนินโครงการจริง เนื่องด้วยโครงการส่วนมากเป็นโครงการที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นจริง และตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยไม่หวังทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วม การรวมกลุ่มของชุมชน จนกระทั่งชุมขนเกิดกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการรวมตัวของผู้นำและความเห็นพ้องต้องกันของคนในชุมชน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชนสู่ประชาชนตั้งแต่เริ่มดำเนินการประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความร่วมมือจากชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนมีการเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความคิดแนวคิดในกรอบที่กว้างและรอบคอบมากขึ้น มีเหตุมีผลเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สมชัย จิตสุชน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเลื่อมล้ำในสังคมไทย แนวโน้ม นโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบาย พบว่า ความเหลื่อมล้ำเป็นบ่อเกิดหรือปัจจัยเสริมของอีกหลากปัญหาในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งปัญหาการเมืองที่คุกรุ่นและปะทุเป็นระยะในรอบกว่าสิบปีหลังนี้ ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่เรื้อรังและหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจังคาดว่าสังคมไทยจะยังคงมีปัญหานี้ ต่อไปในอนาคตจากกระบวนการสะสมทุนกระจุกตัวและความถ่างมากขึ้นของผลตอบแทนจากเงินเดือนค่าจ้าง ประสบการณ์ต่างประเทศบ่งชี้ว่าการลดความเหลื่อมล้าต้องการความมุ่งมั่นและความยินยอมของสังคมในการจัดระเบียบเศรษฐกิจผ่านนโยบายที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้จริง ซึ่งแม้บริบทสังคมการเมืองของไทยปัจจุบันกำลังเคลื่อนไปทิศทางนั้นแต่ก็ยังเป็นไปอย่างค่อนข้างช้า และยังอาจตกอยู่ในกับดักนโยบายประชานิยมที่มีศักยภาพในการลดความเหลื่อมล้าไม่มากหรือกระทั่งเพิ่มความเหลื่อมล้าในบางนโยบาย และเมื่อผสมกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบางประการที่เพิ่มความเสี่ยงต่อความเหลื่อมล้าเช่นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและคนจน จึงเป็นความท้าทายว่าไทยจะสามารถมีนโยบายเพื่อลดความเหลื่อมล้าได้อย่างทันท่วงทีจนไม่ตกอยู่ในกับดักความเหลื่อมล้าหรือไม่นโยบายที่มีผลความเหลื่อมล้าได้มากที่สุดคือการใช้จ่ายรัฐด้านสวัสดิการและด้านสังคม และนโยบายภาษี ซึ่งรัฐบาลไทยทุกยุคสมัยที่ผ่านมายัง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

มิได้ใช้นโยบายทั้งสองด้านนี้ ในการลดความเหลื่อมล้ามากเท่าที่ควรโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป ระบบภาษีไทยยังมีช่องว่างให้คนรวยเสียภาษีน้อยกว่าความสามารถมาก ไม่ว่าจะเป็นการขาดภาษีที่เก็บบนฐานทรัพย์สิน การหลีกเลี่ยงภาษีหลากประเภท ส่วนด้านสังคมสวัสดิการนั้น ประชาชนไทยยังห่างไกลจากความฝัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพเพื่อลดความเลื่อมล้ำในชุมชน เช่น ความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ การสร้างความเข้าใจการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการเพื่อเพิ่มความชำนาญในการบริหารจัดการกลุ่ม

2. ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ได้แก่ ร้านค้าชุมชน โรงสีชุมชน ห้องสมุดโรงเรียน พื้นที่สาธารณะประโยชน์ และห้องสมุดโรงเรียน เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ควรสร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น และศึกษาด้านการบริหารจัดการ และการตลาดเพิ่มมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มากยิ่งขึ้น เป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ดำรง วัฒนา. (2544). **ระบบการบริหารจัดท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศิริชัย พงษ์ศิริ. (2551). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2546**). การบริหารงานบุคคลแผนใหม่.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สมชัย จิตสุชน. (2558). **ความเลื่อมล้ำในสังคมไทย แนวโน้ม นโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบาย.** วารสารเศรษฐกิจและสังคม: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้(5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

Effects of Learning Management Using Inquiry-Based Teaching Method (5E) Combined with Graphic Organizer Technique Towards Learning Achievement and System Thinking in Social Study of Matthayowsuksa 4 Students

สิทธิชน จักรชุม
วันทนีย์ นามสวัสดิ์
สุรชัย ปิยานุกูล
สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Sittichon Jakchoom
Wantanee Namsawat
Surachai Piyanukool
Major of Curriculum and Learning Management Buriram Rajabhat University
Email: sittichon.jak@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 24 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 13 สิงหาคม 2567
Received: July 24, 2024; Revised: August 11, 2024; Accepted: August 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนลำดวนพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 29 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ระยะเวลาที่ใช้ทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คำสำคัญ: วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E); เทคนิคผังกราฟิก; ความสามารถด้านการคิดเชิงระบบ

Abstract

The purposes of this research were; 1) to compare students' learning achievement before and after learning management on social study using inquiry-based teaching method (5E) combined with graphic organizer for Matthayomsuksa 4 students 2) to compare students' system thinking abilities before and after learning management on social study using inquiry-based teaching method (5E) combined with graphic organizer for Matthayomsuksa 4 students 3) to study the satisfaction of students towards learning through learning management on Social Study using inquiry-based teaching method (5E) combined with graphic organizer for Matthayomsuksa 4 students. The samples were a class of matthayomsuksa 4/2 students studying in the first semester of year 2023 in Lamduanphitthayakhom School, Krasang District, Buriram Province. They were selected by using Cluster random sampling technique. The experiment lasted 6 weeks. The statistics used for data analysis included percentages, mean, and standard deviation. The hypothesis was tested using a t-test (Dependent Samples).

The research found that 1) the learning achievement of Matthayomsuksa 4 students was significantly higher after the study than before, at a .01 level of statistical significance, 2) the system thinking abilities of Matthayomsuksa 4 students were significantly higher after the study than before, at a .01 level of statistical significance, and 3) the overall satisfaction level of the Matthayomsuksa 4 students was the highest level.

Keywords: Inquiry-based Teaching Method (5e); Graphic Organizer Technique; System Thinking Ability

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีวิวัฒนาการความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความผันผวนสูง ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ไม่ชัดเจน อันเป็นผลมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 นั้นคือ ทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทย และในฐานะพลเมืองของโลก คนไทยยังติดกับดักวังวนของการเป็นผู้ใช้ ผู้บริโภค เป็นทาสทางความคิด ไม่สามารถเป็นผู้พัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์ต่อยอดการใช้งาน และก้าวไม่ผ่านไปสู่การเป็นผู้คิดค้นพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ดังนั้น การศึกษาจึงเป็น

รากฐานสำคัญในการพัฒนาให้คน พร้อมรับมือต่อโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 75 - 95)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษายึดหลักผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ เกิดทักษะ กระบวนการคิด การจัดการและประยุกต์ใช้ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ.2560) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ให้เหตุผลต่อคำถามที่ว่า “ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม” โดยตอบว่าการเรียนวิชาสังคมศึกษาฯ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1-2) ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนลำดวนพิทยาคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า นักเรียนสอบได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ครูกำหนดในการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ จึงส่งผลทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ จากการรายงานข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนลำดวนพิทยาคม พ.ศ. 2565 ได้สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน Ordinary National Educational Test (O-NET) วิชาสังคมศึกษาฯ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 วิชาสังคมศึกษาฯ โรงเรียนลำดวนพิทยาคมได้คะแนนเฉลี่ย 32.67 ในระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 35.93 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 รายวิชาสังคมศึกษาฯ โรงเรียนลำดวนพิทยาคมได้คะแนนเฉลี่ย 33.67 ในระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 36.87 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ นอกจากนี้จากการสังเกตชั้นเรียนในการปฏิบัติการสอนรายวิชาสังคมศึกษาฯ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลำดวนพิทยาคม ผู้วิจัยได้สังเกตจากการตอบคำถามและการอภิปรายในชั้นเรียนของนักเรียนขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถตอบคำถามที่ต้องใช้การท่องจำได้ แต่คำถามที่ต้องใช้การวิเคราะห์หาคำตอบ นักเรียนยังไม่สามารถตอบได้ และ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนตอบปัญหาที่แตกต่างจากตัวอย่างที่มีอยู่ในเอกสารประกอบการสอน นักเรียนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ ซึ่งเกิดจากการที่นักเรียนขาดความสามารถด้านการคิดเชิงระบบ (โรงเรียนลำดวนพิทยาคม, 2565 : 74-75)

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียน วิชาสังคมศึกษาฯ วิธีหนึ่ง คือ วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยมีจุดเด่น คือ นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีการอยากรู้อยากเห็นตลอดเวลา นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความคิดและฝึกการกระทำ ได้เรียนรู้วิธีการจัดระบบความคิด และวิธีเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้คงทนและถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ ทำให้สามารถจดจำได้นาน และนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ทำให้บรรยากาศในการเรียนมีชีวิตชีวา เป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ แยกแยะ แก้ปัญหาด้วยตนเอง จนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน (5E) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพเยาว์ ยินดีสุข, 2548 : 156-157) เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผังกราฟิก (Graphic Organizer) พบว่า ผังกราฟิกคือแผนผังหรือแผนภาพที่แสดงความคิดข้อมูลที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่กระจัดกระจายมาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เป็นการประมวลความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม ที่สามารถมองเห็นได้และอธิบายได้ชัดเจนสามารถช่วยผู้เรียนฝึกคิดและเกิดความสามารถในการคิดได้เป็นอย่างดี (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556 : 37)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

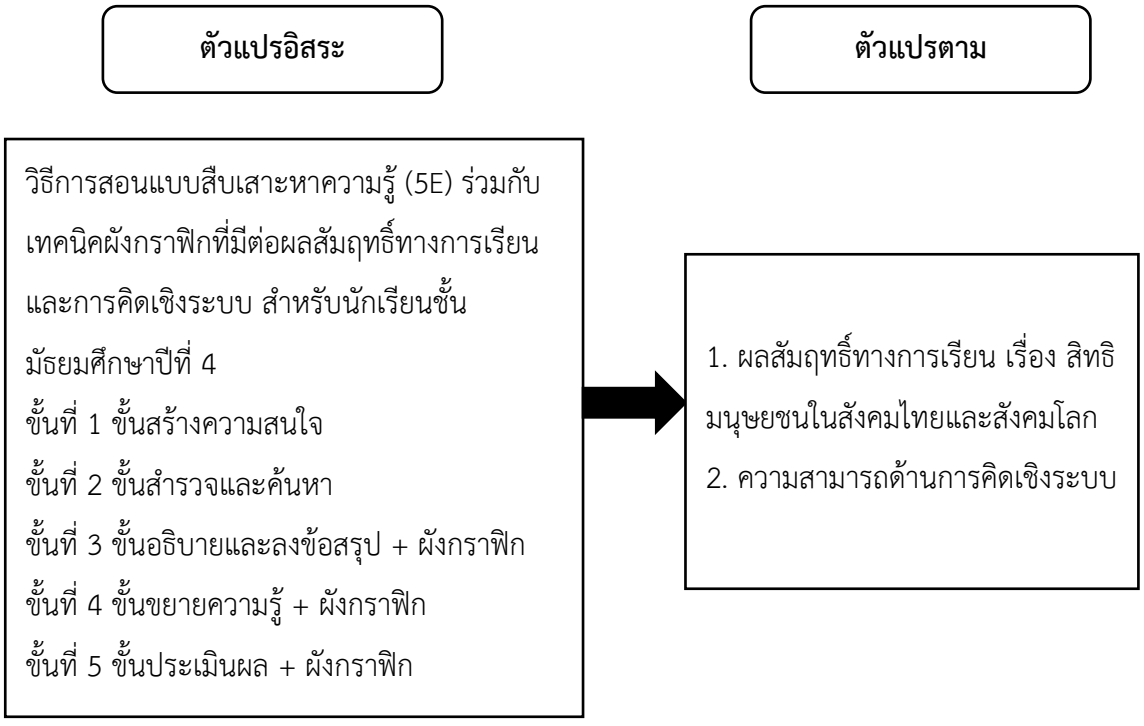
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านการคิดเชิงระบบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลำดวนพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 59 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนลำดวนพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวมรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก จำนวน 6 แผน ซึ่งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเป็น 12 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดเชิงระบบ เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งกำหนดความพึงพอใจไว้ 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนลำดวนพิทยาคม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิจัย

4.2 ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดเชิงระบบ แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก โดยใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง 30 นาที

4.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งการทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

4.4 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) หลังจากการทดลองสอนสิ้นสุดลง โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้สอบก่อนการทดลอง ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง 30 นาที

4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย และสังคมโลก โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

4.6 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**S.D.**) และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่าสถิติ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	29	30	13.69	2.96	28	24.74**	.00
หลังเรียน	29	30	21.93	4.77			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.69 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลัง ดังแสดงในตารางที่ 2

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	29	20	10.17	2.97	28	26.23**	.00
หลังเรียน	29	20	15.10	4.77			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.17 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.10 เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังแสดงตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S. D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาเหมาะสมกับเวลา	4.67	0.49	มากที่สุด
2. เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ	4.74	0.45	มากที่สุด
3. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.51	0.39	มากที่สุด
4. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาสรุปเป็นผังกราฟิกของตัวเอง	4.67	0.49	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน	4.83	0.39	มากที่สุด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความพึงพอใจ
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่	5.00	0.00	มากที่สุด
7. นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง	5.00	0.00	มากที่สุด
8. นักเรียนมีความสุขเมื่อได้ร่วมกิจกรรม	4.75	0.45	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุก สนาน	4.83	0.39	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนรู้			
10. สื่อการเรียนรู้เข้าใจง่าย	4.67	0.49	มากที่สุด
11. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.75	0.45	มากที่สุด
12. สื่อการเรียนรู้ที่ใช้น่าสนใจ และกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้	4.83	0.39	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
13. มีการวัดผลทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน	4.75	0.45	มากที่สุด
14. นักเรียนทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผลล่วงหน้า	4.83	0.35	มากที่สุด
15. การวัดและประเมินผลไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป	4.80	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.78**	**0.38**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.78, S.D.= 0.38)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกซึ่งเป็นวิธีที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองครูคอยชี้แนะ และกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ผ่าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กระบวนการหาเหตุผล การนำเสนอข้อมูลและอภิปรายข้อมูลที่เป็นที่มาของคำตอบ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจนทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2561 : 141) ที่กล่าวไว้ว่า วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) คือ การดำเนินการเรียนการสอน โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ซึ่งวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับ สุภนา สำราญจิต (2564 : 129) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้น การเสาะหา การสำรวจ การตรวจสอบ และการค้นคว้า ซึ่งรูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลายนี้ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ และรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และมีการนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบผังกราฟิก ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ จารุวรรณ แผ้วพลสง (2565 : 85) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้(5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเรียนรู้ที่นำเข้าสู่บทเรียน จุดประสงค์ที่สำคัญของขั้นตอนนี้ คือ ทำให้ผู้เรียนสนใจ ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกันในการสร้าง และพัฒนาความคิดรวบยอด กระบวนการและทักษะ โดยการให้เวลาและโอกาสแก่ผู้เรียนในการทำกิจกรรมการสำรวจและค้นหาสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคน ขั้นตอนที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสรุปความรู้ออกมาในรูปแบบผังกราฟิกประเภทต่าง ๆ ลงในแพลนฟอร์มออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Canva และ PowerPoint เพื่อนักเรียนจะสามารถอธิบายความคิดรวบยอดได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม นำไปสู่ขั้นตอนที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) นักเรียนนำผังกราฟิกนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นในกรณีที่ข้อมูลผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงครูจะใช้คำถามชี้นำให้คิดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่ประเมินว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง และมากน้อยเพียงใด โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายความรู้ที่ได้ศึกษามา โดยครูจะใช้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

คำถามปลายเปิดให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายความรู้ จากนั้นสรุปความรู้เพิ่มเติมลงผังกราฟิกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังเปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของผู้เรียนโดยผ่านผังกราฟิกที่นักเรียนได้สรุปความรู้ในเนื้อหานั้น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายจดจำได้เร็วขึ้น พัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยี (Digital Literacy) และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนักเรียนจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่ฝึกให้ผู้เรียนได้สืบค้น เสาะหา สำรวจ ตรวจสอบ และค้นคว้า ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และใช้เทคนิคผังกราฟิกที่ฝึกให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดข้อมูลที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกำหนดประเด็นปัญหา ด้านวิเคราะห์ปัจจัยย่อย ด้านหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อย และด้านสังเคราะห์วงจรปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้วางแผนคิดหาคำตอบอย่างมีขั้นตอน ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการนำความรู้ที่กระจัดกระจายมาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เป็นการประมวลความคิดที่เป็นนามธรรมให้เออกเป็นรูปธรรมในรูปแบบผังกราฟิกประเภทต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ และอธิบายได้ชัดเจนสามารถส่งเสริมให้ได้พัฒนาสติปัญญาทั้งในด้านการสังเกต ลงมือปฏิบัติ การคิดอย่างมีเหตุผล และการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สุภนา สำราญจิต (2564 : 129) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้น การเสาะหา การสำรวจ การตรวจสอบ และการค้นคว้า ซึ่งรูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลายนี้ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ และรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และมีการนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบผังกราฟิก ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2566 : 37) ได้กล่าวถึง เทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizer Technique) เป็นเทคนิคที่พัฒนาการคิดในระดับสูงเป็นการสื่อสารที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของออซูเบลที่เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างเข้าใจ และมีความหมาย เรียกว่าโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) และจตุพร วงศ์สมและพงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว (2559 : 47 - 59) ที่กล่าวว่า การใช้ผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และถึงจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก็สามารถที่จะพัฒนาการคิดเชิงระบบของตัวเองให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัย รุ่งทิวา จันทร์สุข (2565 : 127 - 128) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ชีววิทยาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) มีพัฒนาการคิดเชิงระบบโดยเฉลี่ยร้อยละ 63.10 มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

พัฒนาการอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับงานวิจัย พิณภัทรา เวทย์วิทยานุวัฒน์ (2562 : 98) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงระบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับผังกราฟิกเชื่อมโยงความรู้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับผังกราฟิกเชื่อมโยงความรู้มีพัฒนาการความสามารถด้านการคิดเชิงระบบสูงขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม และสรุปความรู้เป็นผังกราฟิกประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อนั้น ๆ ผนวกกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านแพลนฟอร์มออนไลน์ เช่น โปรแกรม Canva และPowerPoint เพื่ออภิปรายงานกลุ่มและนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เป็นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเรียนรู้และ ความฉลาดรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการคิดเชิงระบบที่สูงขึ้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กลวิธีการนำเสนอข้อมูลผ่านการประมวลความรู้อย่างมีลำดับขั้นตอน โดยการนำเอาเทคนิคผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำเอาข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายจำนวนมากมาจัดระเบียบเพื่อให้มองเห็นเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้เร็วขึ้น ผนวกกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาวิชา สามารถสร้างองค์ความรู้ได้โดยตนเอง และช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบเสาะหาความรู้หรือสืบค้นข้อมูล เพื่อสรุปความรู้เป็นผังกราฟิก ผู้เรียนจึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวข้างตันนักเรียนจึงมีความสามารถด้านการคิดเชิงระบบของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นวิธีกระตุ้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูคอยชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการค้นหาคำตอบอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ผ่านกระบวนการหาเหตุผล การนำเสนอข้อมูล และอภิปรายข้อมูลที่เป็นที่มาของคำตอบ เทคนิคผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำเอาข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายจำนวนมากมาจัดระเบียบเพื่อให้มองเห็นเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้เร็วขึ้น ผนวกกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความได้ด้วยตนเอง เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เกิดความสนุกสนามระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ดังที่บลูม (Bloom. 1967 : 72-74) ได้กล่าวว่า หากผู้สอนสามารถจัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการหรือมีความถนัด จะช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เตรียมพร้อมทั้งกายและใจในการปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองเลือกด้วยความกระตือรือร้นพร้อมทั้งความมั่นใจ อยากรู้อยากเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ กนิษฐา ภูสมศรี (2563 : 55) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังความคิด พบว่า นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดความภาคภูมิใจในตนเองจากการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม จึงเชื่อได้ว่าวิธีการสอนนี้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งผลการเรียนรู้และความพึงพอใจได้อย่างดีมีประสิทธิภาพ เป็นไปในทิศทางเดียวกับ รุ่งทิวา จันทร์สุข (2565 : 131-132) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงระบบของนักเรียนไว้ว่า ช่วยให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ลดความเบื่อหน่าย ผ่อนคลายความตึงเครียดในเนื้อหาที่เรียน สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้จนนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี ผลที่ตามมาคือ นักเรียนเกิดความประทับใจและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดเชิงระบบ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้สอนควรมีการอธิบายและทำความเข้าใจการเขียนผังกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกผังกราฟิกนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน

1.2 ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสและให้อิสระแก่นักเรียนในการสรุปบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดระบบความคิดด้วยตนเอง หากเห็นว่านักเรียนสามารถสรุปความรู้ได้ ครูควรชี้แนะเพิ่มเติมความรู้เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเสร็จ

1.3 ควรมีการพัฒนาวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในรูปแบบออนไลน์ ทั้งการจัดการเรียนการสอนและการทดสอบ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถออกแบบผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น โปรแกรม PowerPoint ,Canva และ Padlet เพื่อเป็นการส่งเสริมผู้เรียนในการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หลังกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ชื่นชมการกระทำที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้สอนควรพัฒนาทักษะความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นควบคู่ไปด้วย เช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะสารสนเทศและเทคโนโลยี เป็นต้น

2.2 ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสและให้อิสระแก่นักเรียนในการสรุปบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดระบบความคิดด้วยตนเอง หากเห็นว่านักเรียนสามารถสรุปความรู้ได้ ครูควรชี้แนะเพิ่มเติมความรู้เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเสร็จ

2.3 วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า การที่นักเรียนร่วมมือกันศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ช่วยกันทำงาน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และควรมีการศึกษาการนำเทคนิคผังกราฟิกไปใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการสอนปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา ภูสมศรี. (2563). **ผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.**วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**.**

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนลำดวนพิทยาคม. (2565). **รายงานประชุม PLC กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประจำปีการศึกษา 2565.** บุรีรัมย์ : โรงเรียนลำดวนพิทยาคม**.**

จารุวรรณ แผ้วพลสง. (2565). **ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**.**

จตุพร วงศ์สม และพงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. (2559). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ที่เสริมด้วยการใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. 7(2), 47-59.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทิศนา แขมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**.พิมพ์ครั้งที่ 20, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิณภัทรา เวทย์วิทยานุวัฒน์. (2562). **การพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงระบบเรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5E ร่วมกับผังกราฟิกเชื่อมโยงความคิด.** วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มณฑกานต์ ยืนนาน. (2561). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เรื่อง การรักษาดุลยภาพในร่างกายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุ่งทิวา จันทร์สุข. (2565). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ชีววิทยาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการใช้บอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุภนา สำราญจิต. (2564). **ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รูปเรขาคณิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Fusion Creation of Chinese and Thai Folk Dance (Long Armor Dance)

Xiao Ting Ting
Manusak Reangdet
Chawalit Atipattayakul
Local Arts, Udon Thani Rajabhat University
E-mail: 907835842@qq.com

Received: June 17, 2024; Revised: August 14, 2024; Accepted: August 25, 2024

Abstract

In the world of dance art, Southeast Asian dance art is an important part. In some countries in Southeast Asia, such as Thailand and Vietnam, their religious culture, dress culture and dance art have a close relationship. Strong religious culture runs through the dance music, style characteristics and dance vocabulary. By studying the dance of the Futai nationality in Sakong Nakhon Prefecture, Thailand, I found that there are performers wearing nails while dancing. In China, there are many kinds and forms of Dai dance, and the Dai Changjia dance is the most distinctive one. It is the main part of religious art study to study the dance art of Southeast Asia through the fusion creation of dances of different cultures of China and Thailand. The study on the dance culture of Futai Jiancha dance of Thailand and Dai Changjia dance of China is conducive to the exchange and dissemination of dance culture. With the development of tourism in China and ASEAN countries, most scenic spots have integrated Thai dance culture into their tourism culture. However, the current research on ASEAN dance is relatively weak, especially the research on Changjia dance, which lacks innovation and development. I will create more novel works through the integration and creation of Futai dance in Thailand and Dai Changjia dance in China. To spread the culture of Chinese and Thai Changka dance, and at the same time, the integrated Changka dance will be arranged into a cultural performance program, which will be performed regularly in tourist attractions, cultural centers or theaters to promote the development of tourism. Taking the “Changjia Dance” of Fu Tai nationality and Dai nationality of China and Thailand as an example, we will study the differences and similarities between the two and carry out the fusion creation. This research will help the development and promotion of dance culture, spread the dance culture of "Changjia dance" of China and Thailand, and better inherit and develop folk dance culture.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Keywords: Fusin creation; China and Thai Folk Dance; Changjia Dance

Introduction

The Changjia Dance of the Dai nationality in China is a folk dance of the Dai nationality, spread in the Menglian Dai Lahu Wa Autonomous County, Pu 'er City, Yunnan Province. This dance was originally performed by men wearing bamboo armor on their fingers. Later, with the evolution of The Times, it was mostly performed by women wearing golden long armor on their fingers. According to legend, the Changjia dance is a type of classical dance in Menglian Yifu Guyue Dance, which was performed especially for toast and dignitaries in the court.

The Thai Changka dance is a kind of national festival dance popular in Thai folk, which often appears in the scene of welcoming distinguished guests. In addition, the Thai folk dance is also very popular on the day of Songkran, a traditional national festival in Thailand.

The origin of the Changka dance can be traced back to the northern court culture of Thailand a long time ago, and it was a court dance at that time. Its birthplace was mainly Chiang Mai Province in northern Thailand and its nearby areas. During the field visit and investigation, it was found that the Futai people in Sakhon Nakhon Province in northern Thailand also had folk Changka dance. They used red cloth to tie their hair and sometimes used red cloth to pack their hair while performing. Their costumes were mainly red and black. A long nail made of paper or metal, wrapped with thread and with a white or red tassel at the end of the nail, is mostly used in the folk Changka dance.

Taking the “Changjia dance” of Fu Tai nationality and Dai nationality in China and Thailand as an example, I will study the differences and similarities between them, carry out fusion creation, and inherit and develop folk dance culture.

Objectives

1. Expand the artistic expression and communication power of Changjia Dance.

2. The integrated creation of Changjia dance, it can bring new highlights and attractions to the tourism industry

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3. Forms of promotion and dissemination of Chinese and Thai “Changjia dance” dance culture, better inheritance and development of folk-dance culture.

Literature Review

Changjia dance, also known as "Changjia dance drama", is a traditional dance form originating in China with a history dating back to ancient times. It has been praised for its unique dance gestures and costumes, as well as its profound cultural connotations.

During the development of Changjia dance, it has gone through many stages. In the early days, Changjia dance was mainly performed in the royal court and temples, but later it gradually spread to the folk and became a much-loved art form.

The Changjia dance is divided into court Changjia dance and folk Changjia dance, and the long nails of court dancers are usually made of metal and can reach tens of centimeters in length, and are also decorated with various patterns and gems. In addition, the dress of the Changjia dance is also very gorgeous, usually made of silk and brocade with various auspicious patterns embroidered on it, while the dress and props of the folk Changjia dance are relatively simple. In the Changjia dance of the Futai nationality in Thailand that I studied, the dress color is mostly red and black, the cloth is simple, and the Changjia dance is made of paper or metal and wrapped with thread.

The cultural connotation of the Changjia dance is also very rich. It is not only an art form, but also a carrier of cultural inheritance. During the performance of Changjia Dance, dancers convey the values, ethics and aesthetics of traditional Chinese culture through various movements and expressions.

With the development of The Times, Changjia Dance is gradually being forgotten by people. However, in recent years, with the gradual rise of Chinese culture, more and more people begin to pay attention to and attach importance to the traditional art form of Changjia. Many artists and scholars have begun to devote themselves to studying and inheriting Changjia dance and passing it on through various means.

In a word, Changjia dance is a shining pearl in Chinese traditional dance, which has attracted much attention for its unique dance style and profound cultural connotation. Although it faces some challenges and dilemmas in modern society, it is believed that

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Changjia, an excellent traditional art form, will be better protected and passed on as people pay more attention to traditional culture and raise their awareness of protection.

Conceptual structure

This research is qualitative research to explore cultural resources in the area and interview experts and cultural owners, along with actual fieldwork. This paper is divided into five chapters : The first chapter describes the research background and research significance, research purpose, research scope, definition of terms, research results, The second chapter elaborates the geographical location, historical background, introduction of props (Changjia), analysis of dance music and Musical Instruments, promotion of tourism development through integration and literature review of Dai nationality in China and Futai Jiongjia in Thailand, The third chapter elaborates the movement characteristics, custom analysis, formation change analysis, costume analysis, creative inspiration source and creative movement analysis of Dai nationality in China and Futai Clan Jia dance in Thailand, The fourth chapter, dance creation and Chapter Five, the thesis summary.

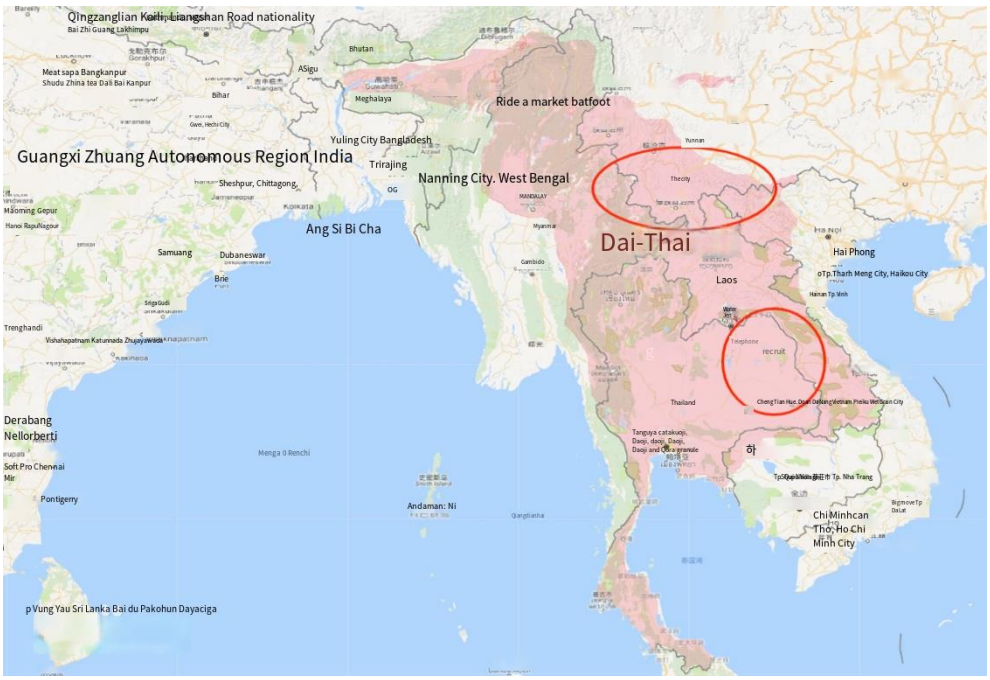

Figure 1 Geographical location of Dai nationality in China

Source: https://th.bing.com/th/id/OIP.e94btzVvM4gd2RBhzlx_rQHaFa

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 2 Geographical location of the Futai ethnic group in Thailand

Figure 3 Changjia Dance of Dai nationality in China

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 4 Futai Clan Chiefjia Dance in Thailand

Figure 5 Display of Changjia of Dai people in China and Futai people in Thailand

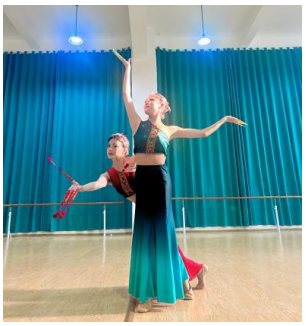
ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

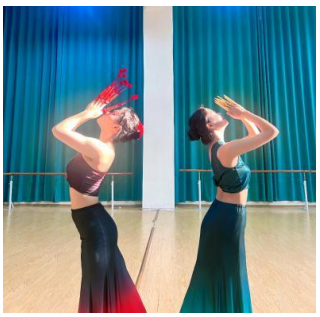
Figure 6 shows part of the dance formation in the fusion creation work

Table 1 Tabulation of creation of movement posture and movement name introduction

The movement posture of creation	Action names	Action analysis
	Palm-spread dance position	Hands palm spread hand shape, small steps, one person stands in front, chest waist back, one person squat small steps in the back half, the body bends forward and looks up.
	Kneel down and dance with seven hands	Sit on your knees with your legs and bend back to form a seven-hand position with your palms.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

The movement posture of creation	Action names	Action analysis
	Stand on one knee and waist position	Kneeling on one leg, rotate the long nail with both hands, one hand in front of the chest, the other hand above the head, and reverse the waist.
	Peacock hand dance posture	Peacock hand shape, long nail fan, right hand on the top, left hand on the bottom. The head looks at the right hand, and the chest and waist are inverted.
	Double palm shape hip dance position	Double palm hand swing to the left and right sides of your body, following your crotch.
	Saluting the dance position	Put your hands together and salute at the tip of your nose, pointing your right foot back

According to the main creative movements in the table, this paper will study the combination of Dai Changjia dance of China and Futai Chiefjia dance of Thailand, and integrate and innovate the Changjia dance and movements of the two to form a unique

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

dance art form. Through the innovation of movements, the creative achievements of the integration of Changjia dance of China and Thailand will be displayed.

Summary

The Dai people of China have a long history, with their own cultural background, calendar, literary classics, dramas and so on. We can see from many Dai legends that diligence, bravery and kindness are the characteristics of the Dai people, and when they sing and dance, they can feel the Dai people's gentle temperament and happy atmosphere of living in harmony with others. Therefore, most of the Dai folk dances are beautiful and cheerful. We can see the life of the Dai people from the Dai folk dances. They have integrated thousands of years of cultural history into their flexible and beautiful dances.

Thai people are deeply influenced by Buddhist culture and have a simple and kind character, but at the same time, they also have a calm and quiet. Although Thai folk dances also have the kinds of dances to celebrate festivals, birthdays and religious sacrifices, they also bring their fear of God and Buddha when they get together to celebrate their joy. In addition, while absorbing the essence of foreign culture, Thai folk dance also integrates the cultural characteristics of the region to form its own dance system. However, no matter how the Thai folk dance develops, the Buddhist culture has long been deeply imprinted in the Thai art culture. The Thai folk dance, originally a part of Buddhist sacrifice, has gradually developed into a form of celebration performance for large-scale activities. With the continuous development of human history, a lot of history has disappeared in the long river of time, but we can still find the strong and profound Buddhist art and culture atmosphere in Thailand from today's Thai folk dance. Thai people's attachment to Buddhist culture and their perception of life through Buddhist culture are expressed in Thai folk dance.

We combine the traditional cultural elements of the two countries organically to form a unique dance art form through the fusion creation of Chinese and Thai Changka dances. Such novel and culturally profound dance works can attract more tourists to watch, thus enhancing the cultural attraction of tourist destinations.

The fusion creation of Dai Changjia dance of China and Futai Changjia dance of Thailand mentioned in Chapter one makes use of the cultural connection and similarities

between them to create dance works with both traditional charm and innovative elements, which increases cultural diversity and satisfies tourists' demands for cultural experience.

In short, dance is the most direct way for people to express their thoughts and emotions, and it is also one of the oldest arts in human history. I hope that through the integration and creation of Chinese and Thai folk Changjia dance, it can bring us new experiences and new visual feast, and also bring value to the inheritance and protection of Changjia dance. No matter from the Dai folk dance or the Thai folk dance, we can see that the art of dance knows no national boundaries, and the dances of different ethnic groups can learn from each other. They all fully record the hard-working and simple people bravely facing the challenges of life, the rich traditional culture and art, as well as the persistence and contribution of old artists. Today, we appreciate folk dance not only to appreciate the beauty of art created by people through continuous attempts, but also to gain insight into life through these marked dances and appreciate the beauty of humanity in different countries and regions in different times.

Research Suggestions

Human history is constantly developing, and many histories are lost in the long river of time, and the Changjia dance, as a traditional folk dance of the two countries, is facing the crisis of extinction. Therefore, in-depth research and integration of Changjia dance will not only help us better understand and appreciate this art form, but also provide an important reference for protecting and inheriting traditional culture. We should strengthen the inheritance and promotion of traditional culture, and make traditional folk dance culture glow with new style and vitality through various cultural exchanges and exhibition activities. In this regard, I would like to make the following suggestions.

1. It can be demonstrated through performance: in important cultural festivals, art festivals or tourism festivals, the integration of Chinese and Thai Changjia dance creative achievements will be displayed to attract the attention and love of tourists and audiences.

2. The integrated Changjia dance will be arranged into a cultural performance program, and regular performances will be performed in tourist attractions, cultural centers or theaters to promote the development of tourism.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

3. Choreographing the integrated Changjia dance into a cultural performance program and staging regular performances at tourist attractions, cultural centers or theaters to promote tourism.

References

Lu Lijing. (2015). **A Comparative Study of Chinese and Thai folk dance cultures.** In China, music has been used since.

Lin Yan-jun.(2018). **Cross-border Comparison and Analysis of Dai "Changjia Dance"**. A case study of Menglian and Thailand.

Li Xuan. (2018). A Brief analysis on the aesthetic connotation of Dai Dance. **Journal of Humanities, Arts and Social Science**, 2023, 7(7), 1275-1278**.**

Song Yuan. (2016). **A comparative analysis of Dai and Thai folk dances**. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements**,** for degree of Doctor of Philosophy in Music July 2023 Copyright of Mahasarakham University.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

"Three Curves" of Dai Dance: Research on the Expression Inspired by Nature

Wang Yi Fan
Manusak Reangdet
Chawalit Atipattayakul
Local Arts, Udon Thani Rajabhat University
Email: 441636508@qq.com

Received: June 17, 2024; Revised: August 14, 2024; Accepted: August 25, 2024

Abstract

Traditional ethnic folk dance is a shining pearl in the treasure house of Chinese dance art. It is based on regional national culture and uses unique artistic expressions to show the vitality and wisdom of China's various ethnic groups. This dance form is not only a carrier of artistic expression, but also an important way of presenting regional ethnic culture. With its unique art form, it vividly reflects the customs and traditions of various ethnic groups in China, becoming a bridge for cultural exchanges and enhancing the bond of mutual understanding between ethnic groups. "Three Curves" is a very representative dance posture in Chinese Dai dance. This unique movement shape originates from the Dai people's observation and experience of nature, life, and labor, and embodies the wisdom of Chinese dance art. It means that every part of the entire body is shaped into "Three Curves" in an extremely "twisted" state during dance movements. The first curve is reflected in the dancer's head and chest, the second curve is in the waist, and the third curve is manifested in the hips and legs. The use of three curves gives the dance a unique charm and style, making Dai dance present a rich and diverse artistic form. This not only shows the elegant temperament of the dancers, but also reveals the profound cultural connotation of Chinese national dance. This article is based on the composition of the "Three Curves" in Dai dance. It conducts an in-depth study of the historical origins, natural causes, and artistic expressions of the "three-curve" posture of the Dai people, to better understand the evolution of traditional national dance and its cultural connotations. Thus create through learning, provide new ideas for traditional dance, promote the inheritance of traditional art and innovation that keeps pace with the times, let more people understand and appreciate this thousand-year-old artistic treasure, and jointly inherit the excellence of the culture of different Chinese ethnic groups.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Keywords: Three Curves; Dai Dance; the Expression Inspired by Nature

Introduction

This study mainly discusses the cultural background and regional characteristics of the formation of “Three Curves” in Dai dance. Dai dance is a traditional national dance in Xishuangbanna, Yunnan Province, China. Its movements are characterized by “Three Curves” of the body, including body posture, arm movement and leg movement. Due to the particularity of this topic, it is necessary to browse plenty of relevant information in the early stage, and conduct in-depth research on the relevant subject literature. Secondly, through the field sampling, understanding the customs and habits of the Dai people from many aspects to deepen the understanding of the “Three Curves” posture, taking the local people as the object of observation, the dance movement analysis. Finally, combined with the her own learning, the author summarized and created the cultural connotation contained in the “Three Curves” of Dai dance. This article mainly takes “Three Curves” in Dai dance as an example to analyze the cause and cultural background of "three curves". Through the study of “Three Curves” in Dai dance, the local characteristics and cultural significance of Dai dance can be better revealed. (Yu Lijuan, 2015)

The importance of this study lies in the deep understanding and display of the “Three Curves” in Dai dance, and the relationship between them and Chinese regional culture. This paper mainly expounds how to apply the typical “Three Curves” in the dance form of the Dai ethnicity, and analyzes the basic characteristics of the Dai dance. The research of this paper should have certain academic value and positive practical significance for how to realize the complete inheritance and continuous development of the Dai folk dance more effectively, and has a certain promoting effect on the promotion of the Dai ethnicity dance. It is conducive to the exchange and dissemination of dance culture. (Liu Ye, 2009).

In addition, this study will also explore the artistic value and aesthetic significance of Dai dance, and provide new perspectives and ideas for dance research and cultural inheritance. Through the work and innovation of this study, people's knowledge and understanding of Dai dance culture can be deepened, and the protection and inheritance of local culture can be promoted.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Objectives

1. To study the history and development of “Three Curves” in Dai dance.
2. In order to create the contemporary Dai three-way curved work “Rattan”
3. To better promote inheritance and protection.

Literature review

The author Li Tianyi mentioned in “A Brief Analysis of the Three-Curve Posture and Rhythm in Dai Dance” that the “three-turn” dance posture brings people a great aesthetic experience and enriches and enhances the charm of Dai dance. In terms of content, “Three Curves” is a dance expression with natural elements of Dai national culture. Based on the three-curved line structure of Dai dance, the author uses a variety of artistic expression techniques to express its artistic sense and profound connotation by studying the formation process and aesthetic factors in the three-daowan curved structure. (Li Tian Yi, 2014). The historical origin of the Three Curves is explained in detail in the literature, which also includes their historical customs and the Dai people’s respect and love for the two elements of water and peacocks. The author also introduces in detail the emergence and evolution trend of the three-curve body posture. Three Curves are present in all types of dance today, such as jazz dance, classical dance and folk dance. While these dances express emotions, they also show people’s love for their motherland (Zhang Zhiping, 2000). Nowadays, Sandaowan has become well-known at home and abroad as a dance form with artistic value. It is not only a dance, but also the transmission of emotions and the embodiment of art, showing China’s long history and culture.

Conceptual structure

Chapter 1, Introduction: 1. Research background and importance of the research, 2. Research Objectives, 3. Research scope, 4. Definition of terms, 5. Expected gains of this study.

Chapter 2, Relevant references and research 1. The historical background of the Dai, 2. Geographical position, 3. The formation of “Three Curves” of Dai ethnicity, 4. The body shape and movement of Dai people’s “Three Curves”, 5. The art form of Dai dance.

Chapter 3, The source of creation of the Dai ethnicity’s “Rattan” works.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 1 Map of Yunnan

Figure 2 (Left) Three Curves of the legs (Right) Three Curves of the arms

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Figure 3 Different static “Three Curves” shapes in dance

Figure 4 “Vine” prologue

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Figure 5 “Vine” Intermediate part

Research methods

This research is qualitative research to explore cultural resources in the area and interview experts and cultural owners, along with actual fieldwork. Under the guidance of the tutor, I decided the research direction of the thesis – researching and creating the “three bends” element works. In order to complete the research paper, first of all, through learning historical documents, field sampling, in-depth and systematic learning of the basic elements of traditional Dai dance “three Daowan”, by observing the natural environment of the Dai, grasp the characteristics of natural elements. Determine the style and emotion of the dance piece. The natural elements of the Dai nationality are combined with the three Taoist bends of the Dai nationality to create new dance works.

Research results

“Three bends” is a basic posture rich in sculptural beauty in Dai dance. As a whole, the first bend is the bend that forms from the crotch to the knee; The second bend is from the hips to the waist; The third bend is from the chest to the head. On the arm, the first bend is from the fingers to the wrist, and the fingers go up; The second bend is from the wrist to the elbow, the bend formed between the lifting or lowering of the wrist and the elbow joint; The third bend is from elbow to elbow. In the leg, the first bend is from the toe

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

to the ankle, the second bend is from the ankle to the slightly bent knee, and the third bend is from the knee to the crotch. Whether it is on the body or the arm, the "three bends" action will almost make the body part in a "twist" state, the whole plus the head to cooperate, of course, there should be a facial expression. It can be said that the "three bends" of the Dai nationality is a very beautiful form of dance, which is mainly presented in two forms.

Summarize

National folk dance pays great attention to the connection between movement and movement, which is the key and difficult point. The movement law of "three bends" is manifested in the serene and soothing movement law, the agile movement of the calf, the elastic fluctuation of the knee, the changeable "three bends" shape of the torso and the arm, and the harmonious cooperation of the qi, stomach, chest, head and eyes, forming a unique style of soft and rigid. The basic movements are half squatting with legs and leaning the upper body to the side. When dancing, the legs are generally in a half squat state to do heavy patting down, and the rhythm is uniform up and down flexion and extension, driving the body to vibrate up and down and swing lightly from side to side, and the step or stomp, lifting up, light falling, and the sole of the foot to the ground smoothly. This uniform, smooth rhythm of the dance. People feel the beauty of art in the dynamic, such three bends can not only have the proper dance posture, but also have a sense of fluency. There is the lightness and beauty of a peacock in a quiet move, and the calm and steady of an elephant walking in the forest.

Research recommendations

In the process of Dai dance research, especially in the discussion of the body image of “three bends”, we can also explore the transformation and innovation of dance art. At the same time, we can also learn from the advantages of different cultures, and combine the expression of traditional dance with a modern display, so as to make the dance art full of new vitality and meaning, so that the contemporary people are more conducive to the emotional expression of national folk dance, and enrich people's viewing experience.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

The application of modern technological means such as video recording and digital technology in Dai dance research. To better preserve and spread the art form of Dai dance. The application of digital technology makes more excellent dance works easier to spread and share, which plays an important role in improving the accuracy and visibility of dance research.

References

Zhang Zhiping. (2000). **Dai Dance Tutorial BVJ. Beijing: Central University.** for Nationalities Press.

Li Tian Yi. (2014). A brief analysis of the three curved rhythmic postures. in Dai dance Popular. **Literature and Art,** (24).

Yu Lijuan. (2015). **Brief analysis of the inheritance and innovation and development of Dai dance**. culture [M]. Dance space**.**

Liu Ye. (2009). A brief discussion on the Dai dance culture. **with the characteristics of "water" Film Review**, (15).

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การศึกษาเรื่องสัญชาตญาณและการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในพระพุทธศาสนา

A Study of Instinct and Spiritual Connection in Buddhism

พระมหาทองเก็บ ญาณพโล
วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phramaha Thongkeb Yanapalo
Dhammaduta College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email: thongkeb@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 23 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 10 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 12 มิถุนายน 2567
Received: April 23, 2024; Revised: June 10, 2024; Accepted: June 12, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับทัศนะเรื่องสัญชาตญาณและการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องหมายทางศาสนาที่มีบทบาทสำคัญต่อผู้นับถือศาสนาพุทธ และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและจุดมุ่งหมาย รวมถึงวิถีชีวิต การศึกษาในเบื้องต้นเริ่มต้นด้วยการศึกษาความหมายของสัญชาตญาณและจิตวิญญาณในมุมมองของศาสนาพุทธ

การศึกษานี้พบว่า สัญชาตญาณคือสิ่งที่เป็นแรงกระตุ้นจากภายในอาจเรียกว่าเป็นแรงบันดาลใจหรือพลังที่เป็นแรงขับของบุคคลที่มีความแตกต่างกันไป ตามแต่อุปนิสัยส่วนตน แต่โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์มีสัญชาตญาณพื้นฐานที่คล้ายๆกัน และมีจุดร่วมของความเป็นมนุษย์ที่เป็นเอกลักษณ์ การพยายามยกระดับจากสัญชาตญาณเข้าสู่กระบวนการพัฒนาทางจิตวิญญาณทำให้มนุษย์นั้นแตกต่างจากสัตว์ด้วยการใช้สติปัญญาไตร่ตรองด้วยเหตุผล อันเกี่ยวพันธ์กับจิตวิญญาณซึ่งก็คือ ความตื่นตัวและความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในใจของบุคคลซึ่งกระบวนการ พัฒนาและยกระดับจิตวิญญาณนั้นศาสนาพุทธได้นำเสนอให้ผ่านกระบวนการปฏิบัติธรรม ซึ่งปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นถือเป็นประสบการณ์ทางศาสนาส่วนบุคคล เมื่อมนุษย์สามารถเชื่อมกับจิตวิญญาณภายใน นำไปสู่ผลสำเร็จซึ่งก็คือสามารถเสริมสร้างความสุขให้แก่ชีวิต เนื่องจากสามารถทำให้เข้าใจคุณค่าของชีวิตและหาสิ่งที่จริงแท้ในชีวิตในวิถีที่ถูกต้อง อันเป็นการพัฒนาจิตใจที่มีส่วนส่งเสริมคุณธรรมและปัญญาในการใช้ชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: การเชื่อมต่อ; จิตวิญญาณ; ศาสนาพุทธ; สัญชาตญาณ

Abstract

This research paper examines instinct and spiritual connection in Buddhism. It is concerned with the investigation of instinct and spiritual connections in Buddhism. It is part of the religious symbols that play an important role in the Buddhist faith, affecting changes

in attitudes and goals, including ways of life. The preliminary study begins with the study of the meaning of intuition and spirituality from the Buddhist perspective.

This study found Intuition is an intrinsic impulse. It can be called the inspiration or driving force of different individuals. according to personal character, but fundamentally, humans have similar basic instincts. and has a shared sense of humanity that is unique. Attempting to elevate from intuition to spiritual development processes, human beings differentiate from animals by using their intellect. Ponder with reason. It has to do with spirituality, which is awareness of the reality that arises within a person's mind. The process of spiritual development and elevation that Buddhism presents through the process of dharma practice, in which the phenomena that occur are personal religious experiences, occurs when human beings can connect with the spirit within, leading to success, that is, being able to add happiness to life. Because Humans are able to understand the value of life and find the truth in life in the right way. This is the development of the mind that promotes morality and wisdom in living so that one can live in society happily.

Keywords: Connection; Spirituality; Buddhism; Intuition

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าในโลกยุคปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นความพยายามของมนุษย์ในการสรรค์สร้างสิ่งต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต และมีความต้องการที่จะปรับปรุงชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น นี่คือเป้าประสงค์ของการสร้างสรรค์อารยธรรมของมนุษย์และการมุ่งสร้างสังคมขึ้นมาก็เพื่อสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆของมนุษย์ แม้ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆจะมากมายเพียงใด แต่มนุษย์กลับยังรู้สึกต้องการบางอย่าง ต้องการแสวงหาโดยบางครั้งตัวมนุษย์เองยังไม่อาจรู้ว่าปลายทางของความต้องการในสิ่งที่ตนแสวงหาคือสิ่งใด อีกทั้งมนุษย์ยังต้องเผชิญกับปัญหาทั้งทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งอาจส่งผลโดยตรงหรือโดยอ้อมกับบุคคล ที่สามารถปรากฏหรือประสบได้กับกลุ่มคนหลายกลุ่ม และพบเจอปัญหาได้กับคนหลายช่วงวัย ตั้งแต่ความเจ็บป่วยที่เกิดได้กับเด็กไปจนถึงคนชรา และภาวะความเครียด ความกดดันในชีวิต อันเป็นความทุกข์ที่ประสบได้กับคนเราที่ส่งผลกระสภาวะทางจิต ส่งผลให้คนหลายกลุ่มมีภาวะความผิดปกติที่เกิดขึ้นทางจิต ซึ่งสิ่งต่างๆที่กระทบกับมนุษย์ล้วนเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมนุษย์เองก็ให้ความสนใจในการศึกษาเพื่อหาทางออกและวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆเพื่อปลดเปลื้องพันธนาการต่างๆเหล่านั้นที่ก่อให้เกิดความไม่สบายกายและความไม่สบายใจ ท่านพุทธทาสภิกขุเสนอว่า “นอกเสียจากจะสามารถหาวิธีการเอาชนะสภาวะความเกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือเอาชนะความอยาก ความโกรธ และความหลงผิด

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ได้ โดยท้ายที่สุดแล้วพระพุทธเจ้าได้พบวิธีการเอาชนะและปลดเปลื้องสภาวะแห่งทุกข์เหล่านั้น ซึ่งใช้วิธีการแห่งปัญญาหรืออาศัยความรู้ที่ถูกต้อง” ประเด็นที่ให้ความสนใจศึกษาในมิติทางพุทธศาสนานั้น เนื่องจากพุทธศาสนา คือ “วิชาการรวมทั้งระเบียบปฏิบัติ สำหรับจะให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร” โดยบทความนี้เน้นเรื่องของการศึกษาเรื่องสัญชาตญาณและการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในศาสนาพุทธซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการตระหนักถึงความเป็นมาของชีวิตและเข้าสู่กระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณ ซึ่งการพัฒนาจิตวิญญาณในศาสนาพุทธเป็นไปในรูปแบบใดผู้เขียนจะอธิบายในลำดับต่อไป ในเบื้องต้นผู้เขียนเห็นว่าการจะเข้าถึงสภาวะแห่งปัญญาโดยวิธีการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในทางศาสนาพุทธนั้นควรที่จะเข้าใจบริบทพื้นฐาน เพื่อให้เห็นความหลักความเป็นจริงหรือที่เรียกว่าสัจจธรรม (Truth) ได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์อยู่ภายใต้การศึกษาปัญหาภายใต้เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัญชาตญาณและการเชื่อมต่อจิตวิญญาณในพระพุทธศาสนา

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Documentary research) ทำการสังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการนำเสนอบทความ และทำการวิเคราห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) พร้อมการอธิบายขยายความให้เชื่อมโยงกัน

ว่าด้วยเรื่องการทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์

ธรรมชาติของมนุษย์มีคำอธิบายในหลายแนวทาง ซึ่งปรากฏคำอธิบายในทางหลักจิตวิทยา หลักสังคมวิทยา หลักปรัชญา และหลักมานุษยวิทยา คำอธิบายก็แตกต่างไปตามบริบทของเนื้อหาที่บรรดานักวิชาการสาขานั้นๆมีความเชี่ยวชาญ อาทิเช่น คำอธิบายธรรมชาติของมนุษย์ในแนวทางปรัชญา ยกตัวอย่าง “นักปรัชญาโทมัส ฮอบส์ มีทัศนะที่ว่า เขาได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ไว้ว่า ธรรมชาตินั้นได้ทำให้มนุษย์มีความเท่ากันทั้งด้านร่างกายและจิตใจ แม้ว่าในรายละเอียดอาจจะมีบางคนที่ร่างกายแข็งแรงกว่าบางคน หรือบางคนอาจมีจิตที่คิดเร็วกว่าบางคน แต่นั่นมิใช่สิ่งสำคัญ เพราะโดยสาระสำคัญแล้ว แม้คนที่ อ่อนแอที่สุดก็สามารถทำร้ายคนที่แข็งแรงกว่าได้ โดยอาจอาศัยอาวุธหรือไม่ก็จ้างวานคนอื่น นอกจากนี้โดยธรรมชาติมนุษย์มักมีความทะเยอทะยาน และทำทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมนุษย์ไม่เคยทำอะไรเพื่อคนอื่นเพราะมนุษย์มีธรรมชาติที่เห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์นี่เองที่เป็นเหตุให้มนุษย์กระทำทุกอย่างเพื่อตนเอง สภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ต่างก็มีธรรมชาติของการอยู่รอดด้วยตนเอง ดังเช่นหมาป่าที่ออกล่าเหยื่อ ดังนั้นโดยสัญชาตญาณของมนุษย์ย่อมมีความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง มีความเลวหยาบช้าและโหดร้าย ต่างก็

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันและต่างก็ต้องระวังว่าตนเองจะถูกทำร้ายจากอีกฝ่ายหนึ่ง ทุกคนต่างปกป้องและรักษาชีวิตของตนเองเพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ต่อไปได้ในสังคมนั้น (Hobbes, 1996, p. 82)

เรื่องจิตวิญญาณมักถูกมองว่าเป็นเรื่องลี้ลับและยากที่จะเข้าถึงสำหรับคนทั่วไป ผู้เขียนพยายามสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นว่าจิตวิญญาณนั้นไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัวเกินไป การมีประสบการณ์ทางจิตวิญญาณยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมทั่วไป หรือยอมรับเฉพาะในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ กลุ่มคนที่มีความเชื่อทางศาสนามักจะมีประสบการณ์และการรับรู้ทางจิตวิญญาณมากกว่า เนื่องจากการฝึกปฏิบัติและการศึกษาที่ลึกซึ้งในเรื่องนี้

คนแตกต่างจากมนุษย์อย่างไร

“คำว่า คน หรือมนุษย์นี้มีความหมายเกือบจะคล้ายกัน คือ คนที่เกิดมาเป็นคนที่มีจิตใจสูง เรียกว่ามนุษย์ มนุษย์มาจากคำว่า มน (จิตใจ) จึงแปลว่า เป็นผู้มีจิตใจสูง” ท่านพระพุทธทาสภิกขุมีทัศนะเกี่ยวกับคนไว้ว่า คนคือสัตว์ที่ยังมีกิเลส ไม่ว่าจะพูด ทำ หรือคิดก็เป็นไปด้วยกิเลส แต่ถ้าหมายถึงมนุษย์ก็หมายถึงผู้มีใจสูง คนหรือมนุษย์ก็ยังมีส่วนบกพร่องที่จะต้องเรียนรู้แสวงหาเพื่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการเป็นพื้นฐาน ความต้องการที่จะแตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่นๆก็คือการพยายามยกระดับตนเองขึ้นมาให้สูงกว่าสัตว์ แต่จะทำอย่างไรให้คนสามารถกลายเป็นมนุษย์โดยเติมเต็มการเป็นมนุษย์นี้ได้อย่างสมบูรณ์ พระแมน ฐิตเมโธ ได้สรุปแนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุไว้ว่า “มนุษย์เป็นอนัตตาเพราะประกอบด้วยธาตุ 4 ขันธ์ 5 มนุษย์มีความทุกข์เพราะความไม่รู้และยึดมั่นถือมั่น โดยยึดขันธ์มาเป็นตัวการ ซึ่งยึดขันธ์หนึ่งขันธ์เดียวก็เป็นทุกข์ การกระทำของมนุษย์ไม่เป็นอิสระสิ้นเชิงแต่สามารถพัฒนาสู่อิสรภาพที่แท้จริงได้ด้วยความเพียรแห่งเหตุและปัญญา” (พระแมน ฐิตเมโธ, 2561)

ที่มาแห่งเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา

พฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อน บางครั้งการแสดงออกของการกระทำ คำพูดและความคิดมิได้สัมพันธ์กัน บางครั้งมีความย้อนแย้งด้านการแสดงออก เช่นบางครั้งคนเราสามารถหัวเราะและร้องไห้ได้ในเวลาเดียวกัน และบางครั้งความรู้สึกทุกข์ก็เกิดขึ้นในคราวเดียวกัน ความซับซ้อนที่ละเอียดขึ้นมาคือการพิจารณาเรื่องความดีและความเลวของมนุษย์นั้นไม่สามารถตัดสินได้จากการมองเพียงผิวเผินจากรูปลักษณ์หรือการกระทำที่แสดงออกมาภายนอกได้ เราจะเห็นว่าบางคนมีการแสดงออกที่ดูดี การแต่งกายที่ดูสะอาดสะอ้านแต่กลับมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไร้ซึ่งมารยาทและขัดกับศีลธรรมที่มนุษย์พึงมี บางคนได้รับทั้งการศึกษาและการอบรมสั่งสอนหรืออยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ดีก็ไม่สามารถซึมซับตัวอย่างที่ดีจนก่อให้เกิดพฤตกรรมที่ดีได้ แต่บางคนแม้อยู่สภาพแวดล้อมที่ข้นแค้นดิ้นรนแต่กลับมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง คำถามคือสิ่งใดที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวหรือชักจูงให้บุคคลนั้นสามารถยืนหยัดอยู่ได้แม้ตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ชวนยั่วยุให้ชีวิตไปทางที่มัวหมอง (ARDI. 2021)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พฤติกรรมของมนุษย์ การแสดงออกทางการกระทำที่มีผลสัมพันธ์กับความคิดและความรู้สึก สาเหตุที่มาของการกระทำๆนั้น มีทฤษฎีทางจิตวิทยา และศาสตร์สาขาวิชาที่ทำการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์โดยเฉพาะ เพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมและธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งที่เป็นธรรมชาติพื้นฐานของสัตว์และมนุษย์คือ สัญชาตญาณ หากแต่สัญชาตญาณของมนุษย์อยู่ในระดับที่ลึกซึ้งและมีความซับซ้อนกว่าสัตว์ มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความซับซ้อนทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ชนิดอื่นๆ และสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่นคือ มนุษย์ถูกสร้างให้มีสติปัญญา ในทางพระพุทธศาสนาได้นำเสนอว่า มนุษย์ต่างจากสัตว์ได้ด้วยการมีคุณธรรมและความดี การที่มนุษย์สามารถคิดไตร่ตรองใช้สติปัญญา หาเหตุผลได้นั้นทำให้เห็นว่าที่มาแห่งเหตุของพฤติกรรมมีปัจจัยต่างๆเป็นองค์ประกอบ อีกทั้งมีเจตนาที่อยู่ในส่วนของสมองและจิตใจเป็นตัวควบคุม (คลังความรู้ SciMath. 2560)

คำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์สามารถให้อธิบายได้ในเรื่องของกฎแห่งกรรม ภายใต้หลักจริยธรรมที่มุ่งเน้นเรื่องของการพิจารณาความประพฤติและการกระทำระหว่างถูกต้องและไม่ถูกต้อง กฎแห่งกรรมมักเป็นตัวช่วยในการกำหนดพฤติกรรมที่มีแนวโน้มให้คนทำแต่ความดีและเมื่อคนทำดีก็จะได้ผลลัพธ์เป็นไปในทางดีด้วย ในขณะที่คนทำเลวหรือละเมิดศีลธรรม กฎแห่งกรรมอาจมีผลทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ดีตามมาเช่นกัน ซึ่งการพิจารณาเรื่องกฎแห่งกรรมนำมาซึ่งการสร้างเกณฑ์การตัดสินใจระหว่างดีชั่วถูกผิด ซึ่งภายใต้การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ภายใต้การหลักกฎแห่งกรรมทำให้เห็นว่ามนุษย์มีพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างที่มักมีแนวโน้มที่เป้าหมายของการกระทำและวิธีการของการกระทำต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการตัดสินใจจากปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่นปัจจัยจากสิ่งแวดล่อม ปัจจัยจากสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยจากบุคลิกภาพ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่ว่านี้มีส่วนผลักดันให้คนมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่หลากหลายด้วยเช่นกัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและการแสดงของคนที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถสืบหาเหตุปัจจัยได้ ซึ่งหมายถึงการสืบหาที่มาของการเกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันของคน และส่งผลให้คนแต่ละคนมีรูปแบบชีวิตที่แตกต่างกัน ปฏิจจสมุปบาท “แปลความเบื้องต้นคือการเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายโดยอาศัยกัน การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันและกัน จึงเกิดมีขึ้น หรือการที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยสืบเนื่องสัมพันธ์เกี่ยวกันมา” ซึ่งหลักปฏิจจสมุปบาทแบบประยุกต์ แสดงการเกิดขึ้นของชีวิตแห่งความทุกข์หรือการเกิดแห่งชีวิต มีตัวตนซึ่งอย่างไรแล้วย่อมมีทุกข์เป็นผลลัพธ์อย่างแน่นอน พระพุทธเจ้าจึงได้สอนทางแห่งการดับทุกข์คือให้ตระหนักและเข้าใจถึงการเป็นอนัตตา ไม่มีตัวตน มนุษย์จะได้ไม่ยึดมั่นถือมั่นและตัดได้ซึ่งกิเลสทั้งปวง ไม่เห็นผิดเป็นชอบ ไม่หลงมัวเมาในอบายทั้งปวง ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีชีวิตที่เป็นอยู่อย่างไม่ขาดสติ (พระแมน ฐิตเมโธ (ดาวใหม่) (2561)

เป้าหมายของการศึกษาเรื่องสัญชาตญาณ ความสำคัญของการพัฒนาจิตเพื่อการหลุดพ้น

เราทราบกันดีอยู่แล้วว่าคนเรานั้นประกอบขึ้นเป็นตัวตนด้วยกายและจิต กายและจิตแยกจากกันไม่ได้แยกกันเมื่อไรคนก็ตาย เพราะเมื่อจิตดับกายก็ดับด้วย กายและจิตของคนเราจึงต้องอาศัยและขึ้นอยู่ซึ่งกันและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กัน จิตจะสมบูรณ์ได้ก็ต้องมีกายที่สมบูรณ์และในทำนองเดียวกัน กายจะสมบูรณ์ได้ก็ต้องมีจิตที่สมบูรณ์ด้วย สิ่งที่จิตมนุษย์ต้องการอย่างยิ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้อย่างหนึ่งก็คือ จิตมนุษย์ต้องการอาหารเช่นเดียวกับกาย ต้องการอาหาร ผิดกันก็แต่กายเสพย์อาหารทางปากแต่จิตเสพย์อาหารทางตา ทางจมูก ทางลิ้น ทางหู ทางการสัมผัส ทางสมอง แต่อาหารจิตของมนุษย์นั้นมีมากมายทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น สรุปอย่างง่ายๆว่าสิ่งใดก็ตามที่ทำให้จิตของบุคคลนั้นๆเกิดความชื่นชม พอใจ ติดใจ รื่นเริงใจ สุขใจ สงบใจ สิ่งนั้นก็จัดได้ว่าเป็นอาหารจิตของคนนั้น การเติมเต็มจิตใจโดยทั่วไปแล้วทางพุทธเรียกว่า “การให้อาหารจิต” เฉกเช่นเดียวกับการให้อาหารร่างกาย ในระดับที่สูงกว่าการที่จิตได้รับอาหารโดยทั่วไป ทางพุทธเรียกว่า การยกระดับจิตใจหรือการพัฒนาจิตใจเพื่อให้เกิดการเติมเต็มความสมบูรณ์ทางจิตอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการศึกษาเรื่องสัญชาตญาณ (Instinct) การศึกษาเรื่องสัญชาตญาณมีเป้าหมายหลายประการขึ้นอยู่กับบริบทและแง่มุมของการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจรวมถึง 1) เข้าใจพฤติกรรมพื้นฐาน เพื่อเข้าใจว่ามนุษย์และสัตว์แสดงพฤติกรรมบางอย่างอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิดหรือการเรียนรู้ก่อนหน้า เช่น การป้องกันตัว การหาคู่ การหาอาหาร เป็นต้น 2) ประเมินความแตกต่างระหว่างสัญชาตญาณและการเรียนรู้ เพื่อแยกแยะระหว่างพฤติกรรมที่เกิดจากสัญชาตญาณและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการปรับตัวจากประสบการณ์ 3) ศึกษาเรื่องวิวัฒนาการ เพื่อศึกษาและเข้าใจถึงการพัฒนาของสัญชาตญาณต่างๆ ในสัตว์และมนุษย์ตลอดประวัติศาสตร์วิวัฒนาการ ซึ่งสามารถบอกถึงการปรับตัวและการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมต่างๆ 4) ประยุกต์ใช้ในจิตวิทยาและการพัฒนาตัวบุคคล เพื่อช่วยในการพัฒนาแนวทางในการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นสัญชาตญาณ เช่น การควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ความสำคัญของการพัฒนาจิตเพื่อการหลุดพ้น การพัฒนาจิตเพื่อการหลุดพ้น (Liberation or Enlightenment) มีความสำคัญอย่างมากในหลายแง่มุม ดังนี้ 1) การเข้าใจตนเอง การพัฒนาจิตทำให้เราเข้าใจตนเองมากขึ้น ทั้งในเรื่องของความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ซึ่งนำไปสู่การรู้จักและยอมรับตัวเองอย่างแท้จริง 2) ความสงบภายใน การฝึกจิต เช่น การทำสมาธิ การเจริญสติ สามารถนำไปสู่ความสงบและความสมดุลทางจิตใจ ช่วยลดความเครียดและความกังวล 3) การพัฒนาความสัมพันธ์ จิตที่พัฒนาแล้วมักส่งผลให้บุคคลมีความกรุณา ความเมตตา และความเข้าใจต่อผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม 4) การหลุดพ้นจากความทุกข์ การพัฒนาจิตตามแนวทางศาสนาเช่นพุทธศาสนา สามารถนำไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์หรือการตรัสรู้ ซึ่งเป็นการปลดปล่อยตนเองจากกิเลสและความยึดมั่นในตัวตน 5) การมีชีวิตที่มีความหมาย บุคคลที่พัฒนาจิตมักมีการมองเห็นชีวิตในแง่มุมที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น ทำให้มีการใช้ชีวิตที่มีความหมายและมีคุณค่ามากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาจิตเพื่อการหลุดพ้นนั้นไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติในภาพรวมอีกด้วย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทฤษฎีว่าด้วยเรื่องสัญชาตญาณและจิตวิญญาณ

สัญชาตญาณของมนุษย์โดยทั่วไปมีทฤษฎีรองรับโดยนักจิตวิเคราะห์ผู้ที่ใช้คำว่า instinct (สัญชาตญาณ) ในวงการวิชาการจิตวิทยา คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ฟรอยด์ให้คำนิยามคำนี้ไว้ว่า คือแนวโน้มภายในจิตใจที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ไม่มีใครสอน มันทำหน้าที่เป็นพลังกระตุ้นอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็น “ปฏิกิริยาของการตื่นตัว (excitation) ภายในร่างกายที่มีมาโดยกำเนิด ตัวแทนของจิตมีชื่อเรียกว่า wish (ความปรารถนา) และการตื่นตัวจะเรียกว่า need (ความต้องการ) ยกตัวอย่างเช่น สภาพของคนหิว คำอธิบายของร่างกายคือ เกิดภาวะขาดแคลนอาหารขึ้นตามเนื้อเยื่อของร่างกาย ซึ่งสภาพดังกล่าวข้างต้นเกิดจากความปรารถนาอาหาร (a wish for food) พฤติกรรมในการแสวงหาเป็นสัญชาตญาณ (instinct) ด้วยเหตุนี้ตัวสัญชาตญาณเปรียบเสมือนตัวการในการขับเคลื่อนบุคลิกภาพ อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดทิศทางในการแสดงพฤติกรรมอีกด้วย ฟรอยด์มิได้ปฏิเสธประเด็นเรื่องสิ่งเร้าที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์โดยอธิบายทฤษฎีความวิตกกังวล ภายใต้คุณสมบัติของสัญชาตญาณ ดังนี้ 1) แหล่งผลิต (a source) หมายถึงภาวะที่ร่างกายเกิดความต้องการ, (2) เป้าหมาย (an aim) หมายถึง การตั้งเป้าหมายเพื่อภาวะตื่นตัวที่เกิดขึ้น, (3) กิจกรรม (an object) หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่เกิด ความปรารถนา และสิ้นสุดลงเมื่อความปรารถนานั้นสัมฤทธิ์ผล, (4) ความเข้มของพลัง (an impetus) หมายถึง พลังที่กำหนดโดยความรุนแรงของความต้องการ (need) เช่น ร่างกายขาดแคลนอาหารมากขึ้น พลังของสัญชาตญาณก็จะรุนแรงขึ้นเมื่อกล่าวถึงเรื่องของสัญชาตญาณอันเป็นพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ภายใต้เงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมในทฤษฎีการจูงใจของฟรอยด์ อีกประการหนึ่งฟรอยด์เห็นว่า “การทดแทนพลังงานจิตเป็นตัวขับเคลื่อนบุคลิกภาพของมนุษย์ ทั้งในเรื่องของความสนใจ ความชอบ รสนิยม นิสัยและทัศนคติ ล้วนเกิดจากการทดแทนของพลังงานทางจิต ฟรอยด์เชื่อว่าสัญชาตญาณแบ่งออกเป็นสัญชาตญาณแห่งการอยู่รอด (life instincts) และสัญชาตญาณแห่ง ความตาย (death instincts) ผู้เขียนเห็นด้วยกับการยืนยันของนักปราชญ์ตะวันออกที่ว่าสัญชาตญาณของมนุษย์มีความคล้ายคลึงกับสัญชาตญาณของสัตว์ ที่เห็นว่า พฤติกรรมชองมนุษย์ทั้งการกิน การนอน การกลัวภัยและการสืบพันธุ์ เป็นลักษณะร่วมของสัตว์เดียรัจฉาน ถ้ามนุษย์ทำตามสัญชาตญาณข้างต้นอย่างเดียวมนุษย์ก็ไม่ต่างจากสัตว์ แต่สิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์คือมนุษย์สามารถกำหนดและควบคุมสัญชาตญาณข้างต้นได้ มนุษย์จึงประเสริฐกว่าเพราะสามารถใช้ธรรมในการควบคุมพฤติกรรมชองตนเอง โดยวลีที่หยิบยกมาได้แก่ “อาหารนิทฺทา ภยเมถุนญฺจ สามญฺญเมตปฺปสุภิ สมานา ธมฺโม หิ เตสํ อธิโก วิเสโส ธมฺเมน วินา ปสุภิ สมานา แปลว่า การกิน การนอน การกลัวภัยและการสืบพันธุ์ทั้งสี่อย่างนี้มีเสมอกันในมนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน ธรรมเท่านั้นที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์เดรัจฉาน เมื่อปราศจากธรรม มนุษย์ก็เสมอกับสัตว์เดรัจฉาน (พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). 2539)

1. การทำความเข้าใจทัศนะเรื่องสัญชาตญาณในศาสนาพุทธ

มนุษย์เกิดมาเพราะยังมีกิเลสตัณหา ซึ่งเป็นสัญชาตญาณที่เกิดมาพร้อมกับชีวิตของเรา เป็นคุณสมบัติในจิตใจที่เป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เราทำพฤติกรรม มันมีอยู่ในจิตใจพร้อมกับที่เราเกิดมาโดยพ่อแม่ไม่ได้อบรมสั่ง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สอน พระพุทธศาสนาสอนว่าสภาพจิตใจของคนเราเป็นประภัสสรคือผ่องใส พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ปภสฺสรมิทำ ภิกฺขเว จิตฺตำ อาคนฺตุเกหิ อุปกฺกิเลเสหิ อุปกฺกิสิฏฐฺ แปลว่า ภิกษุทั้งหลายจิตนี้เป็นประภัสสรผ่องใส แต่เศร้าหมองเพราะมีอุปกิเลสจรมา” คำบาลีว่า “ประภัสสร” มาจากคำว่า “ปภา” แปลว่า แสงหรือรัศมี กับ “สร” แปลว่า ส่องหรือแผ่ซ่าน เมื่อรวมกันแปลว่า แผ่รัศมีหรือส่องแสงนั่นคือจิตของเราส่องแสงแผ่ซ่านไปในที่ใด ที่นั้นก็ถูกเปิดเผยให้เรารับรู้ หากแต่ว่าจิตประภัสสรใดที่เจือปนไปด้วยกิเลส เช่น โลภะ โทสะ โมหะ ถูกปรุงแต่งต่างๆ อภิธรรมสอนว่ามีเจตสิกอยู่ 52 ชนิด เจตสิกแปลว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาผ่องใสเหมือนกับน้ำที่อยู่ในแก้ว เจตสิกก็คือสีที่เติมลงไปในแก้วน้ำนั้น นั่นคือคุณสมบัติของจิตที่เกิดมาพร้อมกับจิต แม้จิตจะประภัสสรส่องแสง จิตมีกิเลสตัณหาติดมาแต่เกิด ซึ่งตัณหา มี 3 ประการคือกามตัณหา ภวตัณหาและวิภาวตัณหา ซึ่งเราจะเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ในกรอบของสัญชาตญาณนี้เป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะแสวงหาสิ่งบันเทิงใจ เมื่อเปรียบเทียบสัญชาตญาณทั้งสองข้างต้นในทัศนะของฟรอยด์ ทั้งสัญชาตญาณแห่งการอยู่รอดและสัญชาตญาณแห่งความตาย ตรงกับลักษณะความอยาก (ภวตัณหา) และความไม่อยากในพระพุทธศาสนา (วิภวตัณหา) การที่จิตของเราไม่ได้ถูกอบรมสั่งสอน ในทางธรรมเรียกว่า “อนุสัยคือเป็นรากเหง้าของกิเลสที่นอนอยู่ก้นบึ้งของจิต มันเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้คนเราต้องแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นสัญชาตญาณดิบของมนุษย์

สรุปในศาสนาพุทธ สัญชาตญาณ (Instinct) ถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากกิเลส (ความโลภ, ความโกรธ, ความหลง) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรถูกควบคุมและรู้จักผ่านการฝึกจิตและการปฏิบัติธรรม ในพุทธศาสนาสัญชาตญาณเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ แต่ก็เป็นสิ่งที่สามารถถูกขัดเกลาและพัฒนาให้ดีขึ้นได้ตามทัศนะของศาสนาพุทธต่อสัญชาตญาณด้วยการฝึกจิตและการพัฒนาปัญญา การฝึกจิตด้วยสมาธิ (การตั้งมั่นของจิต) และวิปัสสนา (การเห็นความจริงตามความเป็นจริง) ช่วยให้เราเข้าใจและควบคุมสัญชาตญาณได้ดีขึ้น การพัฒนาปัญญา (การรู้แจ้งเห็นจริง) ทำให้เราเห็นว่าการยึดติดในสัญชาตญาณและกิเลสนำมาซึ่งความทุกข์ และช่วยให้สามารถปล่อยวางได้

2. ลักษณะของสัญชาตญาณในพระพุทธศาสนาและบทบาทที่มีต่อชีวิตมนุษย์

พระเมธีธรรมาภรณ์ ได้เปรียบเทียบสัญชาตญาณของมนุษย์กับการต้มน้ำ นำไปสู่การแบ่งลักษณะและระดับของสัญชาตญาณเป็นขั้นๆ โดนขั้นต้นจิตใจของมนุษย์เปรียบดังน้ำที่ใสสะอาด เมื่อน้ำที่ปล่อยทิ้งไว้ให้ใสสะอาดก็จะมีตะกอนนอนก้น ตัวตะกอนนี้เรียกว่าอนุสัย มี 7 อย่าง ซึ่งจะปรากฏออกมาเมื่อถูกกวนให้ขุ่น ส่วนอนุสัยกิเลสที่ฟุ้งออกมาจะก้าวเข้าไปสู่ขั้นที่สองที่เรียกว่า ‘ปริยุฏฐานกิเลส’ เปรียบกับน้ำที่เริ่มเดือดที่มีไอน้ำพุ่งออกมา เมื่อน้ำร้อนจนถึงขีดสุดก็จะกระเซ็นออกมาภายนอกจนสามารถเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ขั้นที่กระเซ็นนี้เรียกว่า ‘วีติกกมกิเลส’ ดังจะอธิบายรายละเอียดในขั้นต่างๆต่อไป อนุสัยขั้นต้นที่มีอยู่แบ่งออกมาได้ 3 ประการ คือ (1) ราคานุสัย เป็นเชื้อแห่งความอยากและความต้องการทุกประเภท รวมทั้งเป็นรากเหง้าของความต้องการทางเพศที่สอดคล้องกับทัศนะของฟรอยด์ ซึ่งคำว่า ราคะ เป็นไวพจน์ของคำว่า โลภะ (ความโลภ) ตัณหา (ความอยาก) อภิชฌา (ความเพ่งเล็งอยากได้ของเขา) (2) ปฏิฆานุสัย คือเชื้อแห่งความขุ่นข้องหมองใจ และ (3) อวิชชานุสัย คือเชื้อแห่งอวิชชา ได้แก่ความไม่รู้ในสิ่งที่ควรรู้ และรู้ในสิ่งที่ไม่ควรรู้ เป็นความไม่รู้เรื่อง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เกี่ยวกับชีวิตและความไม่มีแก่นสารตัวตน อนุสัยกิเลสจะฟุ้งกลายเป็นกิเลสชั้นที่ 2 คือ ปริยุฏฐานกิเลส เป็นกิเลสที่รุมเร้าจิตใจ ทำให้จิตใจฟุ้งซ่านรำคาญมี 3 ชนิดสอดคล้องกับอนุสัยกิเลส โดยแบ่งได้ดังนี้ (1) โลภะ คือ ความโลภเป็นกิเลสที่ขยายมาจากราคะนุสัย หรือเชื้อแห่งความโกรธ (2) โทสะ คือความโกรธ คือความโกรธเป็นกิเลสที่ขยายมาจากปฏิฆานุสัยซึ่งเป็นเชื้อแห่งโทสะ และ (3) โมหะ คือความหลงเชื่อที่ขยายมาจากอวิชชานุสัยหรือเชื้อแห่งความหลง ขั้นสุดท้ายคือขั้น วีติกกมกิเลส ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) โลภะ ขยายตัวออกมาเป็นอภิชฌา (เพ่งเล็งอยากได้ของเขา) จนถึงขั้นละเมิดศีลธรรม (2) โทสะ ขยายตัวออกมาเป็นพยาบาท (การปองร้าย) เป็นความแค้นอาฆาตจนถึงขั้นลงมือทำร้ายผู้อื่น จนสามารถละเมิดศีลข้อหนึ่งได้และ (3) โมหะ ขยายตัวออกมาเป็นมิจฉาทิฏฐิ คือความเห็นผิดว่า ‘บุญไม่มี บาปไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี’ จนถึงขั้นละเมิดศีลทุกข้อได้เหล่านี้ คือ สัญชาตญาณฝ่ายต่ำของมนุษย์ที่ทำให้มนุษย์ไม่ต่างจากสัตว์เดรัจฉาน จนต้องมีการควบคุมสัญชาตญาณเหล่านั้นไม่ให้อนุสัยประทุออกมาจนสามารถทำให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหรือไปรบกวนผู้อื่นได้

สรุปสัญชาตญาณในพระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ทั้งในการเอาชีวิตรอดและการพัฒนาจิตและปัญญา การฝึกจิตและการปฏิบัติธรรมช่วยให้เราสามารถเข้าใจและควบคุมสัญชาตญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การหลุดพ้นจากกิเลส

3. การทำความเข้าใจทัศนะเรื่องจิตวิญญาณในศาสนาพุทธ

‘จิตวิญญาณ’ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ ‘Spiritual’ และ ‘spirituality’ จิตของคนเราประกอบขึ้นด้วยสิ่งต่างๆหลายอย่าง เป็นต้นว่า ความรู้สึก ความคิด ความรู้ นิสัยใจคอ อารมณ์ต่างๆเหล่านี้เป็นต้น จิตเป็นที่ตั้งของสัญชาตญาณ จิตจึงมีความต้องการมากมายหลายอย่างแตกต่างกันตามวัยและตามความเจริญเติบโตของกายและจิต “จิตวิญญาณเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลซึ่งยากที่จะอธิบาย บุคคลแต่ละคนอาจรับรู้และให้ความหมายของจิตวิญญาณแตกต่างกัน การเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณจึงถือเป็นประสบการณ์ทางศาสนา เพราะเป็นประสบการณ์ทางจิต” ประเวศ วะสี ได้นำเสนอความเห็นเกี่ยวกับจิตวิญญาณ ซึ่ง “จิตวิญญาณ หรือ จิตสูงนั้น หมายถึง การเข้าถึงสิ่งสูงสุด สิ่งสูงสุดทางพุทธ คือ พระนิพพานหรือปัญญาหรือวิชชา” วิญญาณในพระพุทธศาสนานั้นพระสิทธิชัย ปัณณวัตน์ได้อธิบายสรุปไว้ 2 นัยคือ “(1) วิญญาณตามนัย เบญจขันธ์ หมายถึงการรู้แจ้งแห่งอารมณ์ตามทวารอันได้แก่ ทางตา คือการเห็น, ทางหู คือการได้ยิน, ทางจมูก คือการได้กลิ่น, ทางลิ้น คือการรับรู้สัมผัสรส, ทางกาย คือการรู้สัมผัส, และทางใจ คือความคิด (2) วิญญาณตามนัยปฏิจจสมุปบาท คือวิญญาณที่ทำหน้าที่ ‘ปฏิสนธิ’ การนำมาเกิดเพื่อทำหน้าที่สืบต่อปัจจัย” จะเห็นว่าคำว่าวิญญาณมีหลากหลายความหมาย แต่สิ่งที่สำคัญคือประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องวิญญาณเพื่อมุ่งเน้นการเข้าใจว่าวิญญาณเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เป็นกระบวนการรับรู้ที่อยู่ภายใน

4. คุณลักษณะของใจ “จากการศึกษาคำนิยามคำว่า จิตและใจ คำทั้งสองนี้มีความหมายใช้แทนกันได้ ซึ่งจิตมักจะถูกผู้เชี่ยวชาญในคัมภีร์พระพุทธศาสนาใช้ ‘จิต’ แทนลักษณะของคำว่า ‘ใจ’ เสมอ ดังที่อธิบายไว้ในพระไตรปิฎกในกิริยา อาการ ลักษณะ และที่อยู่ ดังนี้ (1) ทูรงฺคมํ หมายถึง เที่ยวไปไกล (2) เอกจรํหมายถึง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เที่ยวไปดวงเดียว (3) อสรีรํ หมายถึง ไม่ใช่ร่างกาย (4) คุหาสยํ หมายถึง มีถ้ำคือร่างกายเป็นที่อยู่อาศัย การรู้คุณลักษณะของจิตหรือใจจะสามารถควบคุมจิตใจของตนได้ แม้ยังไม่สามารถควบคุมได้ก็รู้ใจตนเอง อีกทั้งยังเป็นกลวิธีในการเชื่อมต่อจิตวิญญาณของตนเองได้ง่ายยิ่งขึ้น

วิถีปฏิบัติสู่การเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณ

“พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ถือว่าผู้เชื่อถือหรือศรัทธาจะต้องประพฤติปฏิบัติด้วยตนเองไม่ใช่เพียงแต่สวดมนต์อ้อนวอนร้องขอผู้อื่นหรือให้สิ่งอื่นช่วยทำให้เกิดขึ้น โดยการสวดมนต์ไหว้พระเป็นพิธีกรรม พิธีกรรมจะสัมฤทธิ์ผลจะต้องปฏิบัติตามพิธีกรรมนั้นด้วย” ท่านพุทธทาสภิกขุได้นำเสนอการปฏิบัติทางศาสนาซึ่งถือเป็นทางแห่งการพัฒนาจิตวิญญาณ ยกระดับสัญชาตญาณเข้าสู่จิตวิญญาณขั้นสูง ท่านได้เสนอหลักการแห่งการตัดอุปาทาน ซึ่งก็คือการมีศีล สมาธิ ปัญญา ข้อปฏิบัตินี้เรียกว่า ไตรสิกขา ในขั้นแรกคือ ‘ศีล’ คือการประพฤติดี ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีจำแนกไว้เป็นศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 หรืออื่นๆ เป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนทั้งทางกายและวาจา ให้ปราศจากโทษแก่ผู้อื่น ถัดมาคือสิกขาขั้นสองคือ ‘สมาธิ’ คือการบังคับจิตใจของตัวเองไว้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด สิกขาขั้นที่ 3 นี้เรียกว่า ‘ปัญญา’ หมายถึงการฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องสมบูรณ์ถึงที่สุดในสิ่งทั้งปวง โดยปัญญาในพุทธศาสนา ต้องการรู้แจ้งเห็นจริงด้วยการพิจารณาถึงชีวิตในอดีตที่ผ่านมาก จนทำให้เกิดความรู้สึกสังเวชและเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นมิใช่ตัวตน ซึ่งขั้นทั้งสามขั้นเหล่านี้คือกระบวนการพัฒนาจิต

1. การปฏิบัติธรรม

การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนามีหลากหลาย โดยพื้นฐานแล้วคือ “หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนาคือไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีลสิกขา จิตตสิกขาและปัญญาสิกขา เมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ไปกว้างขวางจึงเกิดการพัฒนาระบบการปฏิบัติธรรมขึ้น การปฏิบัติธรรม อันคำว่า ธรรม “ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบนั้น คำว่า‘ค้นพบ’ ย่อมหมายถึง ‘ธรรม’ เป็นสิ่งที่มีอยู่เดิม มีมาก่อน ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมพระพุทธองค์ แต่เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ อาจพอกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ ธรรม ก็คือการรับรู้ธรรมดาโลกเรียนรู้สิ่งที่เป็นปกติที่มีบ่อเกิดที่มาว่ามาอย่างไร และไปอย่างไร เพราะหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ตรัสสอนไว้กว่าสองพันปีที่ผ่านมานั้น เป็น ‘สัจธรรม’ เพราะ คนเราจะล่วงพ้นความทุกข์ได้เพราะความเพียรในการทำความดี ผู้ใส่ใจในธรรมเท่านั้น ถึงจะรู้ถ่องแท้”

หลักแห่งการปฏิบัติธรรม 5 ประการ ได้แก่ (1) ศีล ด้วยการทำตนให้สงบ ระวังความชั่วทางกายและวาจา (2) สมาธิ การตั้งใจมั่น คือการฝึกจิตอบรมจิตให้ระงับความวิตกฟุ้งซ่าน (3) ปัญญา ความรอบรู้คือศึกษาลักษณะจิตด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ตามความเป็นจริง (4) วิมุตติ ต้องเข้าใจลักษณะแห่งจิต ที่พ้นจากกองทุกข์สิ้นเชิง และ (5) วิมุตติญาณทัสสนะ การรู้เห็นในความหลุดพ้นก็คือเมื่อได้หลุดพ้นแล้ว ก็มีญาณทัสสนะ มีความรู้เห็นในความหลุดพ้น มีในพระสูตรบางสูตรที่กล่าวถึงว่า บางท่านหมดกิเลสแต่ไม่รู้ว่าหมดกิเลสเพราะไม่มีญาณทัสสนะ เพราะฉะนั้นเมื่อหมดแล้วต้องมีญาณทัสสนะด้วย เหมือนคนที่หายโรค ต้องรู้ว่าตัวหายโรคแล้ว

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

จะได้เลิกกินยา ในฐานะของปุถุชนคนธรรมดาการปฏิบัติธรรมที่เรียบง่ายอันสามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือว่าเป็นใจของพระพุทธศาสนา คือ การทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

สรุปได้ว่า การปฏิบัติธรรมทำให้เกิดการเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณได้อย่างลึกซึ้งผ่านกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้ 1) การฝึกสติ การมีสติเห็นทุกขณะของชีวิตช่วยให้เรารู้จักและเข้าใจสัญชาตญาณของตนเองอย่างละเอียดอ่อน เราจะรับรู้ถึงการเกิดขึ้นของความคิด อารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ อย่างชัดเจน 3) การทำสมาธิ การฝึกสมาธิทำให้จิตใจสงบและมีความชัดเจนในการรับรู้สัญชาตญาณ ทำให้เรามีความเข้าใจในสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของตนเองและสามารถเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น 3) การพิจารณาธรรม (Dhamma Contemplation) การพิจารณาธรรมะช่วยให้เรามองเห็นความจริงของชีวิตและโลกอย่างลึกซึ้ง ทำให้เราตระหนักถึงความเป็นธรรมดาของสรรพสิ่งและความเชื่อมโยงระหว่างจิตใจและจิตวิญญาณ การศึกษาและพิจารณาคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการเปิดประตูให้เราเข้าใจความหมายและความสำคัญของสัญชาตญาณและจิตวิญญาณ 4) การรักษาศีล (Moral Discipline) การรักษาศีลเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติธรรมที่ช่วยให้จิตใจสงบและบริสุทธิ์ ไม่ถูกกวนจากการกระทำผิดศีลธรรม เมื่อจิตใจสงบและบริสุทธิ์ เราจะมีความรู้สึกชัดเจนและละเอียดอ่อนต่อสัญชาตญาณและจิตวิญญาณของตนเอง 5) การพัฒนาปัญญา (Wisdom Development) การพัฒนาปัญญาผ่านการเรียนรู้และปฏิบัติธรรมะทำให้เรามีความสามารถในการแยกแยะและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง ปัญญาช่วยให้เราสามารถเข้าถึงและเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) การปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง (Consistent Practice) การปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องทำให้เราเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณในระยะยาว ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและโลกภายนอกอย่างลึกซึ้ง ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติธรรมช่วยให้เราสามารถตระหนักรู้และพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอย่างต่อเนื่อง

2. วิถีปฏิบัติโดยการฝึกสมาธิ เจริญภาวนา

ผู้เขียนขอนำเสนอหลักการฝึกสมาธิ สมาธิหมายถึง ความมีใจตั้งมั่น ความตั้งมั่นแห่งจิต การทำให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน ภาวะที่จิตตั้งเรียบแน่วแน่อยู่ในอารมณ์ คือสิ่งอันหนึ่งอันเดียว” การรวมจิตให้เป็นหนึ่งเดียวนี้เรียกว่า ‘เอกัคคตา’ สมาธิหมายถึงการฝึกจิตให้มีความเข้มแข็งตั้งมั่น ฝึกให้จิตสงบ อันจะส่งผลให้สภาวะจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง แน่วแน่ไม่หวั่นไหวฟุ้งซ่าน เป็นผู้มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคงไม่หวั่นไหวต่อสิ่งต่างๆที่มากระทบความรู้สึกทางใจ ซึ่งการทำสมาธิมีคุณประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับจิตใจของมนุษย์เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างความสงบในจิตใจและเสริมสร้างความประณีตซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจของเรา เมื่อฝึกสมาธิจิตวิญญาณจะเป็นศูนย์กลางของการทำสมาธิโดยผู้ฝึกสมาธิสามารถที่จะเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณของตนได้โดยผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการทำสมาธิที่หลากหลาย เช่น การให้ความสำคัญกับการหายใจ การสังเกตอารมณ์และความคิด สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ท่านได้แบ่งระดับสมาธิไว้ 3 ระดับ คือ 1) ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะ ซึ่งคนสามัญทั่วไปสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่การงานในชีวิตประจำวันให้ได้ผลดี 2) อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียดๆ หรือจวนจะแน่วแน่ 3) อัปปนาสมาธิ สมาธิที่แน่วแน่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนบสนิท สมาธิในขั้นฌาน เป็นสมาธิระดับสูงสุดซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จที่ต้องการเจริญสมาธิ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). 2565)

การเจริญภาวนา ในธรรมะของบุญกิริยาวัตถุ 10 ให้นิยามไว้ว่าคือ การอบรมจิตใจหรือการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น หมายความว่าการเจริญภาวนานั้นทำได้โดยการตั้งจิตให้มั่นเป็นสมาธิเป็นอันดับแรงเสียก่อน วิธีการฝึกสมาธิเบื้องต้น สมาธิคือ ความสงบ สบายและความรู้สึกเป็นสุขอย่างยิ่งที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนาสามารถกำหนดเอาไว้เป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ไม่ประมาท เต็มไปด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา

3. วิถีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะ

การเสพย์ศิลป์ทางธรรมในขั้นต้นผู้เขียนขอนำเสนอในมุมมองของการนำศิลปะทางทัศนะศิลป์ที่เป็นรูปธรรมมานำเสนอเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลปะที่เน้นการแสดงออกและการสื่อสารกับโลกภายนอกผ่านรูปแบบของการนำเสนอผลงาน

การเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะนี้ เรียกว่า ‘ศิลปะบำบัด’ “คือ วิธีการเยียวยาด้วยการนำเทคนิคทางศิลปะที่ทำให้ได้แสดงความรู้สึกและความคิดออกมา เพื่อช่วยให้คนได้ค้นหาและเปิดรับกับสภาวะอารมณ์ของตัวเอง, ดูแลจัดการความเครียด, ความเศร้า หรือทำความเข้าใจกับประสบการณ์ความรู้สึกต่างๆ ที่เป็นปัญหา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะไม่จำเป็นต้องมีทักษะความสามารถทางศิลปะเช่นวาดภาพ ระบายสี ใดๆ มาก่อนเลยเพราะศิลปะบำบัดเป็นศิลปะที่เน้นการแสดงออกของตัวตน ไม่ใช่การแสดงความสวยงามตามโลกภายนอก การเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะอีกรูปแบบนี้ถือเป็นขั้นที่ความบันเทิงรื่นเริงตามทางของธรรมะ ซึ่งเป็นศิลปะแห่งการครองชีวิตซึ่งเป็นวิถีที่ลึกซึ้งที่ต้องอาศัยปัจจัยภายใน ในที่หมายถึงการใช้โยนิโสมนสิการของตนเอง (ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล. 2555)

สรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะสามารถเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณในหลายๆ ด้าน ดังนี้ 1) การแสดงออกทางอารมณ์ ศิลปะเป็นวิธีการแสดงออกที่ไม่ต้องการคำพูด ทำให้สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกที่ซับซ้อนได้โดยตรง ผู้สร้างงานศิลปะสามารถใช้สี รูปทรง เสียง และการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อสารกับผู้ชมในระดับที่ลึกกว่า 2) การเข้าใจและสำรวจตัวเอง การสร้างหรือชื่นชมงานศิลปะช่วยให้ผู้คนสามารถสำรวจและเข้าใจตัวเองได้ดีขึ้น ศิลปะเป็นการสะท้อนตัวตนและประสบการณ์ชีวิต ทำให้ผู้สร้างและผู้ชมได้เรียนรู้และเติบโตทางจิตวิญญาณ 3) การเชื่อมต่อกับธรรมชาติและจักรวาล ศิลปะหลายประเภทได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและจักรวาล เช่น การวาดภาพภูมิทัศน์หรือการแต่งเพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเสียงธรรมชาติ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกเชื่อมต่อกับสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า 4) การเข้าถึงภาวะสมาธิ การสร้างสรรค์งานศิลปะสามารถนำผู้คนเข้าสู่สภาวะสมาธิ การทำงานอย่างตั้งใจในกระบวนการสร้างสรรค์ทำให้จิตใจเงียบสงบ และเชื่อมต่อกับความรู้สึกภายในอย่างลึกซึ้ง 5) การบำบัดทางจิตใจและจิตวิญญาณ ศิลปะบำบัดเป็นวิธีการใช้ศิลปะในการรักษาและส่งเสริมสุขภาพจิต การสร้างงานศิลปะสามารถช่วยให้ผู้คนพบกับความสงบ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

และสมดุลในจิตใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะจึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณ เพราะมันเปิดโอกาสให้เราได้สำรวจความรู้สึกภายใน และเชื่อมโยงกับสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าในชีวิต

ผลกระทบจากการเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณ

ผลแห่งการปฏิบัติทางศาสนาภายใต้ความพยายามในการพัฒนาและยกระดับจิตวิญญาณ ผู้เขียนเห็นถึงผลกระทบจากการเชื่อมต่อจิตวิญญาณเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ การส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อจิตวิญญาณ, การเปลี่ยนแปลงของชีวิตและการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ดังจะอธิบายต่อไป

1. การเปลี่ยนแปลงของจิตวิญญาณ

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของจิตวิญญาณ สุชาฎา วรินทร์เวช, กล่าวถึงใจที่มีสมาธิ โดยเฉพาะสมาธิในระดับอัปปนานั้นมีอาการที่เกิดขึ้น 8 ประการ (1) ตั้งมั่น คือตั้งอยู่ในอารมณ์ที่กำหนด (2) บริสุทธิ์ คือ หมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง (3) ผ่องใส คือ ไม่มีกิเลสเครื่องทำใจให้ขุ่นมัว (4) เรียบเสมอ คือ ไม่ฟูแฟบหรือขึ้นๆลงๆเหมือนใจที่ไม่มีสมาธิ (5) ปราศจากสิ่งที่ทำให้มัวหมอง คือไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองมารบกวน (6) นุ่มนวล คือ มีความอ่อนโยนไม่หยาบกระด้าง (7) ควรแก่การงาน คือเหมาะที่จะใช้งาน โดยเฉพาะงานด้านพัฒนาปัญญา และ (8) มั่นคง คือดำรงมั่นเหมือนเสาเขื่อนไม่โยกคลอนหรือหวั่นไหว (สุชาฎา วรินทร์เวช. 2564)

สมถะเป็นวิถีการปฏิบัติวิถีที่หนึ่ง เป็นการใช้สมาธิขั้นต้นๆเท่าที่จำเป็นแก่การทำงานของปัญญาที่เป็นวิปัสสนา โดยถือเป็นวิถีที่เน้นด้านปัญญา, วิถีที่เน้นการปฏิบัติในการทำสมาธิ ที่เน้นการกำหนดจิตทำให้สงบแน่วแน่จนเข้าถึงภาวะที่เรียกว่า ฌานหรือสมาบัติ กำจัดกิเลสอาสวะ ซึ่งการปฏิบัติในขั้นนี้เรียกว่าสมถะ ซึ่งวิถีทั้งสองให้ผลแห่งการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งผลสำเร็จของการปฏิบัติตามวิถีที่ 1 เรียกว่า ‘ปัญญาวิมุตติ’ คือ ความหลุดพ้น สมาธิขั้นต้นที่เกิดในขั้นนี้เป็นขั้นเบื้องต้นที่เป็นฐานมั่นคง บริสุทธิ์ที่ใช้ควบคู่ปัญญากลายเป็น เจโตวิมุตติ ซึ่งผู้ที่สำเร็จตามวิถีที่หนึ่งนี้ เรียกว่า ‘ปัญญาวิมุตติ’ คือ ‘ผู้หลุดพ้นด้วยปัญญา’ และผลสำเร็จของการปฏิบัติตามวิถีที่ 2 แบ่งได้เป็น 2 ตอน ซึ่งตอนแรกเป็นผลสำเร็จของสมาถะ เรียกว่า ‘เจโตวิมุตติ’ ขั้นสุดท้ายถัดมา เรียกว่า ‘ปัญญาวิมุตติ’ ผู้สำเร็จตามวิถีที่สองนี้เรียกว่า ‘อุภโตภาควิมุต’ ผู้ปฏิบัติตามวิถีนี้อาจประสบผลพิเศษได้ระหว่างนี้ คือความสามารถต่างๆที่เกิดจากฌานสมาบัติ เรียกว่า อภิญญา 6 อันมีลักษณะ ดังนี้คือ (1) อิทธิวิถี แสดงฤทธิ์ต่างๆได้ (2) ทิพพโสต หูทิพย์ (3) เจโตปริยญาณ กำหนดใจหรือความคิดผู้อื่นได้ (4) ทิพพจักขุ หรือ จุตูปปาตญาณ ตาทิพย์ หรือรู้การจุติและอุปบัติของสัตว์ทั้งหลายตามกรรมของตน (5) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ การระลึกชาติได้ และ (6) อาสวักขณญาณ ญาณหยั่งรู้ความสิ้นอาสวะ (ไพรัตน์ แย้มโกสุม. 2558)

สรุปได้ว่า การเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของจิตวิญญาณในหลายวิธี โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง การเชื่อมต่อกับสัญชาตญาณและจิตวิญญาณช่วยให้เราเข้าใจและรู้จักตัวเองมากขึ้น การสำรวจความรู้สึกภายในและความคิด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ของเราเองสามารถนำไปสู่การตระหนักรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับตัวตนและความต้องการที่แท้จริงของเรา 2) การพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ 3) การเปลี่ยนแปลงมุมมองชีวิต การเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณสามารถทำให้เรามองเห็นโลกและชีวิตในมุมมองที่แตกต่าง การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับจักรวาลและสิ่งรอบข้างสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในมุมมองและทัศนคติ 4) การเสริมสร้างความสงบและความสมดุลภายใน การเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณช่วยให้เราพบกับความสงบและความสมดุลในจิตใจ การมีสติและการสำรวจความรู้สึกภายในช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวล 5) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การเข้าใจและยอมรับตนเองสามารถนำไปสู่ความเข้าใจและยอมรับผู้อื่นได้ดีขึ้น การเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายและลึกซึ้งกับผู้อื่น

2. การเปลี่ยนแปลงของชีวิต

การพัฒนาจิตวิญญาณเป็นกระบวนการที่มีความแตกต่างหลากหลายที่แตกต่างไปตามแต่ละบุคคลซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ “ซึ่งสอดคล้องกับองค์ธรรมที่ให้ไว้ที่มีชื่อเรียกว่า ‘บุพนิมิตของมรรค หรือเรียกง่ายๆว่า แสงเงินแสงทองของชีวิต” มีดังนี้ (1) กัลยาณมิตตตา (มีกัลยาณมิตรซึ่งก็คือการแสวงหาปัญญาและแบบอย่างที่ดี) ได้แก่ ปรโตโฆสะที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้ชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลง (2) ศีลสัมปทา (ทำให้ศีลถึงพร้อม คือการมีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต) การประพฤติดีในชีวิตและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม (3) ฉันทสัมปทา (ทำฉันทะให้ถึงพร้อม คือการมีจิตใจใฝ่รู้สร้างสรรค์) (4) อัตตสัมปทา (ทำให้ตนถึงพร้อม คือการมุ่งมั่นฝึกฝนตนให้เต็มสุดภาวะที่ความเป็นคนจะให้ถึงได้) ภายใต้การฝึกฝนและพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ (5) ทิฏฐิสัมปทา (ทำทิฏฐิให้ถึงพร้อม คือการถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไรตามเหตุและผล (6) อัปปมาทสัมปทา (ทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม) คือมีสติครองตน มีความกระตือรือร้นไม่เฉื่อยชา ตระหนักในความเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าในเวลา และ (7) โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) คือการเป็นคนฉลาดคิด แยบคายให้ได้ประโยชน์และความจริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). 2565) การพัฒนาจิตวิญญาณเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเราใช้สติและฝึกฝนตนเองให้เกิดปัญญาก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

3. การปรับปรุงคุณภาพของชีวิต

การแสวงหาทางจิตวิญญาณในทางพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับประสบการณ์ทางศาสนาในศาสนาอื่นๆ ซึ่งมีฐานคติร่วมกันซึ่งเป็นแนวคิดของวิลเลียม เจมส์ เขาเป็นนักประสบการณ์นิยมที่เชื่อว่า “สรรพประสบการณ์ของมนุษย์เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงหรือการกระทำ” โดยหนังสือคู่มือมนุษย์ ได้กล่าวสรุปไว้ (1) ความคิดที่ว่าโลกที่เราเห็นอยู่นี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของจักรวาลแห่งสรรพสิ่งที่มีจิตวิญญาณเป็นส่วนสำคัญและเป็นสิ่งที่ทำให้โลกที่เรามีชีวิตอยู่นี้มีคุณค่าและความหมาย, (2) การเป็นหนึ่งเดียวหรือการมีชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งสูงสุดเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการดำรงอยู่ของชีวิต, และ 3) การภาวนาหรือการประสานชีวิตด้านในให้เป็นหนึ่งเดียวกับจิตวิญญาณ ซึ่งอาจเป็นพระเจ้าหรือกฎแห่งความจริงสูงสุด เป็นภารกิจ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ที่มนุษย์พึงปฏิบัติให้บรรลุอย่างแท้จริงและศักยภาพหรือพลังแห่งจิตวิญญาณที่เกิดขึ้นนี้มีผลต่อจิตใจและต่อภายภาพในโลกแห่งปรากฏการณ์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ได้พิจารณาเห็นประโยชน์แห่งการอบรมเจริญสมาธิ ดังนี้ (1) สมาธิภาวนาที่เจริญแล้วทำให้มากแล้ว เป็นไปเพื่อทิฏฐธรรมสุขวิหาร (การอยู่เป็นสุขในปัจจุบัน) (2) สมาธิภาวนาที่เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว เป็นไปเพื่อญาณทัสสนะ (3) สมาธิภาวนาที่เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว เป็นไปเพื่อสติสัมปชัญญะ และ (4) สมาธิภาวนาที่เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว เป็นไปเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ซึ่งความเข้าใจในเรื่องประโยชน์ของการทำสมาธินั้นจะเห็นว่ามีส่วนช่วยในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ด้วยเหตุที่การทำสมาธิเป็นการพัฒนาจิตใจ ทำให้เป็นคนที่มีสติ คิดรอบคอบ ท่านเรียกภาวะจิตนี้ว่า “นุ่มนวล ควรแก่งาน” จึงทำให้กลายเป็นคนที่ละเอียดรอบคอบ กระทำการงานผิดพลาดได้ยาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ไม่หลงยึดติดในตัวตนทำให้ไม่แสวงหาในสิ่งที่ไม่ใช่ของตน จึงไม่กลายเป็นคนที่ละโมบโลภมาก ซึ่งทำให้กลายเป็นคนที่น่าเคารพนับถืออย่างแท้จริงและมีชีวิตที่เป็นปกติ ไม่ตกอยู่ในความเสี่ยงทั้งปวง (พุทธทาสภิกขุ. 2549)

สรุปได้ว่า การปรับปรุงคุณภาพชีวิตผ่านการแสวงหาทางจิตวิญญาณตามแนวทางของพระพุทธศาสนาและประสบการณ์ทางศาสนาอื่นๆ มีแนวทางและผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันดังที่ วิลเลียม เจมส์ ได้กล่าวถึงในแนวคิดของเขา นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ในเรื่องการเจริญสมาธิภาวนา การปรับปรุงคุณภาพชีวิตผ่านการแสวงหาทางจิตวิญญาณ ได้แก่ 1) การเข้าใจความหมายและคุณค่าของชีวิต ตามแนวคิดของวิลเลียม เจมส์ โลกที่เราเห็นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของจักรวาลแห่งสรรพสิ่งที่มีจิตวิญญาณเป็นส่วนสำคัญ การเข้าใจถึงจิตวิญญาณทำให้เรามองเห็นคุณค่าและความหมายของชีวิตในเชิงลึกทำให้เรามีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีทิศทางในการดำรงชีวิต 2) การสร้างความสมดุลในชีวิต การเป็นหนึ่งเดียวหรือการมีชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกับสิ่งสูงสุดเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการดำรงอยู่ การแสวงหาทางจิตวิญญาณช่วยให้เรามีความสมดุลในชีวิต ทั้งในด้านจิตใจและด้านกายภาพ 3) การพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณการภาวนาหรือการประสานชีวิตด้านในให้เป็นหนึ่งเดียวกับจิตวิญญาณ เป็นภารกิจที่มนุษย์พึงปฏิบัติ การทำสมาธิช่วยให้จิตใจสงบ มีสติสัมปชัญญะ และเกิดปัญญาญาณในการมองเห็นความจริง

บทสรุป

พฤติกรรมของคนในสังคมมีความซับซ้อน จึงเกิดการศึกษาและอธิบายพฤติกรรมของคนในสังคมในมุมมองที่แตกต่างหลากหลาย ภายใต้การศึกษาทางจิตวิทยา สังคมวิทยา ชีววิทยาและพุทธปรัชญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาเรื่องสัญชาตญาณและจิตวิญญาณจึงมีบทบาทสำคัญในวงการศึกษาของมนุษย์เพื่อให้สามารถเข้าใจความเป็นมนุษย์และเห็นความสำคัญของการยกระดับจิตวิญญาณให้สูงขึ้นว่ามีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ ภายใต้การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในรูปแบบของการมีประสบการณ์ทางศาสนา โดยเฉพาะในบทความนี้มุ่งเน้นศึกษาการเชื่อมต่อจิตวิญญาณของมนุษย์ในมุมมองของศาสนาพุทธว่ามีลักษณะและวิธีการเป็นอย่างไร ศาสนาพุทธไม่ได้สอนให้มนุษย์หลงเชื่องม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

งายแต่เน้นให้คนแต่ละคนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การได้สัมผัสกับประสบการณ์ทางจิตวิญญาณย่อมถือเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถสอนให้เชื่อหรือหลอกให้เชื่อได้ ผู้ที่สนใจ หรือมีใจใฝ่ในทางที่ดีงามย่ อมแสวงหาสิ่งที่คิดว่าดีเข้ามาในชีวิตด้วยการปฏิบัติและฝึกฝนด้วยตนเอง เป้าหมายของการเชื่อมต่อจิตวิญญาณคือการเป็นมนุษย์ที่แตกต่างจากเดิม ในที่นี้หมายถึงการทำตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือกลายเป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองโดยการมีชีวิตอยู่ด้วยธรรมะที่ครองจิตใจอยู่เสมอ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์จะสมบูรณ์ได้ ผู้เขียนขอเสนอแนะให้บุคคลใช้ชีวิตแบบองค์รวมคือเชื่อมต่อตนเองระหว่างจิตใจ สิ่งแวดล้อม และความนึกคิดด้วยปัญญา เพื่อให้รู้และเข้าใจสิ่งต่างๆโดยการพิจารณาหลักธรรมชาติและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งเรียกว่าสัจจธรรมแห่งชีวิต โดยให้หยั่งลึกเข้าสู่ภายในจิตใจ เพื่อให้ศักยภาพของมนุษย์ได้ถูกพัฒนาได้รอบด้านจนกลายเป็นคนที่มีเหตุผล (ประกอบด้วยปัญญา) มีความสามารถทางจิต คือเป็นผู้มีสติและสมาธิ มุ่งมั่น ภายใต้การปรับตัวในสิ่งแวดล้อมต่างๆอย่างชาญฉลาดและสามารถเอาตัวรอดอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์ที่ยากลำบากและกดดันโดยมีจิตใจที่เข้มแข็งอยู่เสมอ ไม่ไหวเอนไปตามสัญชาตญาณดั้งเดิมภายในที่มักโน้มเอียงไปในทางที่ผิดจนกลายเป็นมนุษย์ที่ไร้คุณค่าในด้านศีลธรรมและมโนธรรม

องค์ความรู้ใหม่

การเชื่อมต่อจิตวิญญาณและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมุมมองพุทธศาสนา ประกอบด้วย

1. การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อน จึงต้องศึกษาจากหลากหลายมุมมอง ทั้งจิตวิทยา สังคมวิทยา ชีววิทยา และพุทธปรัชญา การเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ต้องอาศัยการศึกษาสัญชาตญาณและจิตวิญญาณเพื่อเข้าใจความเป็นมนุษย์และยกระดับจิตวิญญาณ

2. บทบาทของประสบการณ์ทางศาสนา ประสบการณ์ทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ศาสนาพุทธเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่เชื่อโดยปราศจากการพิจารณา การสัมผัสประสบการณ์ทางจิตวิญญาณเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ต้องปฏิบัติและฝึกฝนด้วยตนเอง

3. การเชื่อมต่อจิตวิญญาณในศาสนาพุทธ เป้าหมายของการเชื่อมต่อจิตวิญญาณคือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการดำเนินชีวิตตามธรรมะ การพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องใช้ชีวิตแบบองค์รวม เชื่อมต่อตนเองระหว่างจิตใจ สิ่งแวดล้อม และความคิดด้วยปัญญา

4. การพิจารณาหลักธรรมชาติและความเป็นจริง การเข้าใจสิ่งต่างๆ ต้องพิจารณาจากหลักธรรมชาติและความเป็นจริง (สัจจธรรมแห่งชีวิต) การหยั่งลึกเข้าสู่ภายในจิตใจช่วยให้พัฒนาศักยภาพมนุษย์ได้รอบด้าน

5. ผลลัพธ์ของการพัฒนาจิตใจ การพัฒนาปัญญา สติ และสมาธิ ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวในสิ่งแวดล้อมต่างๆ อย่างชาญฉลาด การมีจิตใจที่เข้มแข็งและไม่หลงตามสัญชาตญาณที่ผิด ทำให้มนุษย์มีคุณค่าในด้านศีลธรรมและมโนธรรม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ทั้งนี้ การใช้ชีวิตแบบองค์รวม ช่วยให้มนุษย์มีเหตุผลและความสามารถทางจิตในการเผชิญสถานการณ์ยากลำบาก การปฏิบัติและฝึกฝนตนเองตามหลักธรรมะช่วยยกระดับจิตวิญญาณและคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คลังความรู้ SciMath.(2560).**พฤติกรรม (Behavior)**. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2567 จาก https://www.scimath.org/lesson-biology/item/7001-behavior-7001.

ประกาศิต ชัยรัตน์. (2560). หลักพุทธธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล. **วารสารปรัชญาปริทรรศน์**, 22(2),1-14.

ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล. (2555). **สุขภาพในมิติทางจิตวิญญาณหรือปัญญา**. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2567 จาก https://www.thaipbs. or.th/news/content/97332.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2539). **การควบคุมสัญชาตญาณ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระแมน ฐิตเมโธ.(2561).ธรรมชาติของมนุษย์ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ. **วารสารศึกษาศาตร์ มมร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 6(2). 204-213.

พระสาสนโสภณ (สุวฑฺฒโน). (2515). **การบริหารจิตสำหรับเด็กวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

พระสิทธิชัย ปัณณวัตน์. (2559). ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องวิญญาณ ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุกับพรรัตนสุวรรณ. **วารสารปณิธาน**, 12(1), 41-58.

พุทธทาสภิกขุ. (2549). **คู่มือมนุษย์**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ไพรัตน์ แย้มโกสุม. (2558). **สมมติหลุดพ้น**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก https://mgronline.com/daily/detail/9580000140007.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วรวรรณ จันทวีเมือง และทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ. (2559). นักศึกษาพยาบาลกับการพัฒนาสุขภาวะทางจิตวิญญาณ. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 3(3), 208-219.

วรวิทย์ วศินสรากร. (2549). **ปฏิบัตินิยมในพุทธศาสนา สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศูนย์ประสานงาน ดีโอยู. (2564). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมาธิ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงาน ดีโอยู.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2565). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. (พิมพ์ครั้งที่ 43). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สิริวรรณ สาระนาค. (2543). **ทฤษฎีบุคลิกภาพ Theory of Personality**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุชาฎา วรินทร์เวช. (2564). **การปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า Virtual NCD Forum เรื่อง การสวดมนต์ สมาธิ และสติบำบัด**. เอกสารประกอบการบรรยาย ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข.

อมรรัตน์ บุญฤทธิ์. (2565). **คัมภีร์ลับ พลังจิตบำบัดโรค สมาธิ (กสิณ) ตำราโบราณบำบัดโรคด้วยพลังจิต วิธีการบำบัดโรคด้วยพลังจิต**. กรุงเทพฯ: Amornrat Lawyer.

อัญชลี โพธิ์ทอง. (2551). **การบริหารการประชาสัมพันธ์ชุมชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ARDI. (2021). **พฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior)**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก https://ardithailand.com/m/HumanBehavior.

Hobbes, T. (1996). **Leviathan**. New York: Oxford University Press.

Urbinner. (2567). **ศิลปะบำบัดคืออะไร? ช่วยผู้คนได้อย่างไร? (Art Therapy)**. สืบค้นจาก https://www.urbinner.com /post/what-is-art-therapy.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Applying Figurative Tools to Seek Romanticism in American Lyrics

Abhinan Wongkittiporn

English Language Department, Rangsit University

Email: abhinanwong@gmail.com

Received: April 10, 2024; Revised: April 24, 2024; Accepted: April 26, 2024

Abstract

Semantics is an important linguistic branch for the system of communication. However, the meaning in figurative language cannot be always checked from dictionaries. The receivers need experiences and undertraining of the target culture to understand figurative language. The objective of this study is to examine figurative language in American love songs. As a pilot study, the data collection in this study is from American singers, Arina Grande, Post Malone and Talor Swift, whose songs were written with the theme of romanticism. Grande's two successful albums, Position and Thank U, Next were gathered to examine figurative language. Malone's songs come from his Hollywood's Bleeding album. There were 119 extracted tokens of figurative language in this study. The data analysis of figurative language in this study follows Closton. The results in this study show that the frequent use of figurative devices in love songs are metaphor. For women, love relates to materialistic entities, such as Christian Louboutin shoes. The discussion in this study shows that love is abstract and women want to hear how much the men love them. Saying I love you is not as emotionally as saying that you are Chistian Louboutin high heels or Ferrari. The researcher expected that the results of this study will be useful for learners of English as a Foreign Language in order to use figurative language appropriately.

Keywords: American Love Songs; Figurative Language; Metaphor; Romanticism

Introduction

Romanticism is the theme of arts and literature originated in the 18 centuries. Romanticism emphasizes on individualism, emotion, feeling and nature (Ostas, 2022). To say that a person is romantic, it is rather abstract and intangible what it means. So, this current study seeks to understand the concepts of romanticism in written lyrics via figurative tools,

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

or the tools to understand metaphoric expressions.

When hearing a person said you are a chicken, it does not mean you are your appearances look beautifully like the chicken. Unlike literal meaning, figurative language refers to the speakers' expression of deviated meaning from the conventional one (Closton, 2015). Accordingly, chicken figuratively means being coward.

Even though love is the feeling that everyone has, different people who come from different culture and ethics express love differently physically and verbally. When uttering love is a rose, the speaker metaphorically compares the abstract idea of love with the tangible object a rose. Saying that love is a rose is a universal concept. However, if someone said love is a smash, what this mean.

The advantages of learning figurative language is that the expressions of meaning we makes into the text become vivid, colorful and emotional. In addition, it increases clarity and reduces the complicatedness of the text. Those who gain the knowledge of figurative language could master their writing into a more advanced level.

Closton (2015) further addressed that figurative language is the combination of words, phrases, clauses and structures from human cognitive phenomena. Moreover, it is a reflection of society and culture through language expressions. Various factors and contexts are used for figurative comparison. There are different techniques applied in figurative language, via sound device and meaning. The current study focuses on meaning only, such as simile, metaphor, personification, hyperbole and metonymy. Simile derived from the Latin word refers to two or more identities that have resemblance or likenesses. In other words, two entities share some similarities. The sameness between the two objects is required to have overt references between sources and the target entities. For example, the whiteness of snow is compared with a woman's skin. When making a comparison between two entities, the linguistic expressions that are used for simile are as, like and as if. For example, he eats like a pig. The comparison is socio-culturally dependent. The compared entities depend upon the denotations of entities in certain societies. For example, Buffalo in Thai denotes stupidness, but it has different meaning in other contexts.

Metaphor is the common device of figurative language that conveys the comparison between two entities either objects or people. Although the metaphoric expression is similar to the concept of simile, there are some differences. One of them is the process of seeking

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

common patterns, such as shape, taste, smell, color, size, and texture. Usually, metaphorical expression is expressed via subjective complements, or the structure to report factual information, such as a rumor is virus or a virus is rumor. Personification refers to the expression of a non-human entity as a human being (Closton, 2015). Non-human or inanimate objects are entities without life, such as a bridge, a building, the sun, the moon and tables. The authors use human beings' actions added into these subjects to make them act as if they are a person. For example, the tables dance at Christmas. The verb dance is activity and it has the theta-role of agent that is assigned to the table. Idiomatically, the sentence is anomalous. However, figurative language accepts this as non-human entities given life as if a person. The sentence is interpreted that Christmas is the happiest moment of the year and even the tables want to celebrate this event. Hyperbole, sometimes called hyperbolic expression, refers to an exaggeration of information. Although hyperbole is usually used to create a sense of humor, it is sometimes used to give emphasis or highlight information to attract audiences. There are three main elements of hyperbole. The first one is known as exaggeration, which creates a shift from the actual proposition to extreme overstatement (Carston & Wearing, 2015). The second one is to place emphasis on the importance of some elements (Norasetkosol, Timyam & Sriussadaporn, 2012). The third element of hyperbole is untrue statement where the speakers provide unrealistic information. Metonymy is a figurative device in which the entity is referred to by another name. The other name is used for its association. One of the classic examples of metonymy is the White House. The White House is the metonymy of the American government administration.

To sum up this section, love in different cultures seems to be interpreted differently and represented by different entities, referring to objects. In one romantic tragedy movie called Titanic, the main protagonist names Rose denote love that she had with the other male protagonist (Branston & Stafford, 2010). So when one expresses their love, various words or phrases is likely to be used to the world love become more valuable. The significance of this study is that when a person lean language, they do not only learn the literal meaning of a language. However, they need to understand the figurative language in order to help them understand a certain language accurately and appropriately. This is important because the meaning of figurative language cannot be checked with general dictionaries. A students need to accumulate these skills by their own experience, such as reading novels, watching English

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

movies and listening to English music frequently.

Regarding related previous studies, Sondakh, Samola, and Damopolii (2023), employed Demi Lovato's album called Dancing with the Devil to study figurative language. The researchers gathered a total of 56 tokens of figurative language from the album. The results show that the most frequent use of figurative language is metaphor at 48.21 percent. The hyperbolic expression is 33.92 percent. The uses of simile and personification are about nine percent each. The example of personification is I tried to talk to my piano. The musical instrument, the piano is inanimate which cannot have the conversation with human beings. Therefore, the piano is personified. Thu (2019) paid attention to the study of metaphor in figurative language related to how expressions of love in the late 20th century were given. The researchers created a corpus of 60 songs where the structures of metaphor were selected to be studied. The results show various aspects of love via figurative language, such as magic. For example, love is magic referring to something unnatural and breaking the laws of nature. Ithop and Sugiyartati (2022) studied figurative language in Sam Smith's album. This study focuses on the analysis of figurative language and imagery in Sam Smith's songs lyrics from the Album called The Lonely Hour. The results show that simile was frequently found as in, it's like walking in the heat all day with no water. The utterance is interpreted as simile as the figurative language is used with the linguistic expression like. Jati (2020) used Horizon's song lyrics to study the figurative language of metaphor. The concept of death was metaphorically expressed. The researchers show that death is lonely, depressed and frustrated. Datul and Agung (2023) studied figurative language in Jamie Miller's song lyrics. The figurative language of personification was used frequently in sad songs as in when the silence sings. The silence performs the human action of singing. This study uses figurative devices, including simile, metaphor, personification, hyperbole and metonymy because they are common devices for the study of meaning. These devices are used to analyze love songs. Although the study of figurative language in love songs in not something new in this field, this study innovatively seeks the figurative language of love in American societies what mean love by American people.

Objective of the Study

To examine romanticism in American lyrics via figurative tools

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Methodology

In order to comply with the objective in this study, the research design in this study is qualitative. A qualitative design is suitable for the study that seek insightful information with a specific data collection.

Data Collection

The singers in this study are American singers. The first one is Ariana Grande whose songs are presented with the theme of romanticism. Grande is a feminine American singer who was born in Florida, the United States of America. This young singer has received many awards from famous singing institutes, such as Grammy Awards, Billboard Music Awards, and American Music Awards not to mention 36 world Guinness Book records. Due to this reputation, studying her songs would be beneficial to us in order to answer why Grande's songs were accepted and popular among American society. This study purposively collected 48 extracted tokens from Ariana Grande's song lyrics from two albums called Position and Thank U, Next. The theme of the album Position is romanticism. How You Touch My Soul from the Outside, is about a girl falling in love with a man. I'm Just Gon' Make You Home is about a girl who feels comfortable living with a man. You're Like a Whole Constellation refers to the singer as the girl and an anonymous man with a romantic relationship. How'd We Get Here So Damn Fast refers to a girl who is involved in a romantic relationship. All My Love, All My Love is Free is about a girl who told a boy that all her love is for him. The data collection in this study was given in Table 1.

Table 1 Data Collection

34+35	NASA
bad idea	nasty
bloodline	needy
break up with your girlfriend, I'm bored	obvious
fake smile	off the table
ghostin	positions
imagine	pov
in my head	7 rings

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

just like magic	six thirty
love language	thank u, next
make up	shut up
motive	west side
my hair	

The second American singer is Post Malone. His songs used in this study were collected from his album "Hollywood's Bleeding" in 2019 as in Table 2.

Table 2 Data Collection in Post Malone's Songs

Allergic	I'm gonna
A thousand bad times	Internet
Be	Myself
Circles	On the road
Die for me	Saint-tropez
Enemies	Staring at the sun
Goodbyes	sunflower
Hollywood's bleeding	Take what you want
I know	Wow

The third American singer is Taylor Swift. Among popular English singers, Taylor Swift, an American singer, was chosen as she has achieved remarkable success. 27.8 million copies of her albums have been sold in the USA. This makes Swift receive recognition from esteemed institutions and she is recorded in the Songwriters Hall of Fame.

Table 3 The Data Collection in Talor Swift's Songs

I Forgot That You Existed	Death by a Thousand Cuts	The Archer
False God	Cornelia Street	London Boy
ME!	Lover	Cruel Summer
Afterglow	Daylight	The Man
Soon You'll Get Better	Miss Americana & the Heartbreak Prince	

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Data Analysis

The data analysis in this study follows Closton (2015). The data analysis in this study covers five types of figurative language including simile, metaphor, personification, hyperbole and metonymy. The way the data were analyzed is explained in Table 4.

Table 4 Data Analysis

Figurative Devices	Definitions	Example
Simile	Comparisons of two or more entities using like, as, as if, similar to	Like a house of cards
Hyperbole	Exaggeration	One blow from caving in
Personification	Becoming a person	After a hurricane comes a rainbow
Metonymy	Giving a different name to represent the original entity	The White House
Metaphor	Comparisons of two or more entities without using like, as & as if	you are my happiness

The Results

Table 5 present frequencies and percentages of figurative language in love songs in this study. Despite having five categories of figurative language in this study, only four types were found.

Table 5 Frequencies and Percentage of Figurative Language

Figurative Devices	Frequency	Percentage
Metaphor	62	52.10
Hyperbole	33	27.73
Simile	15	12.60
Personification	9	7.5

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Metonymy	0	0
Total	119	100

Table 5 represents figurative devices used in love songs. A total of 119 tokens were found in this study. The highest percentage is metaphor at 52.10 percent. The figurative devices of hyperbole are at approximately 12.60 percent. This is followed by simile at 12.60 percent. However, personification occurs the least at only 7.05 percent. The following presentation is the qualitative analysis of the figurative language found in this study.

(1)

(a) In every conversation, we are **stars.** (Metaphor)

(b) Even though we are going through it like **a hundred miles an hour**. (Hyperbole)

(c) Happiness is the same price **as red bottoms.** (Simile)

(d) **Heaven** sent you to me. (Personification)

Example (1a) is interpreted as the figurative language of metaphor. This lyric highlight that they become stars in every conversation. This metaphor adds a romantic imagery to convey the special relationship between the two loves. Example (1b) is interpreted as the figurative language of hyperbole. The comparison between the lovers' relationship develops as fast as a hundred miles per hours. Example (1c) is interpreted as the figurative language of simile. Red bottoms refer to Christian Louboutin shoes which are well-known for their distinctive red lacquered soles. Happiness is derived from a high cost with a price tag similar to luxury brand-named products. Examples (1d) is interpreted as the figurative language of personification. Heaven is personified as a person who sent the most special person to me. This is similarly found in the second American singer by Post Malone.

(2)

(a) You're **the sunflower.** (Metaphor)

(b) Abs **like** Abercrombie Fitch. (simile)

(c) Give a hundred million reasons [...] (Hyperbole)

Example (2a) is interpreted as metaphor. The sunflower is interpreted as a source of warmth, positivity, or stability in a couple's relationship. In example (2b), the singer makes a comparison of his abdominal muscles to the popular American outfit, emphasizing their fitness. Example (2c) is interpreted as hyperbole as it seems exaggerated to give that many reasons. With the example (3a), the singers compared herself as the season of summer, which

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

is warm and sunshine. Example (3b) is interpreted as personification as the traffic lights is not a person, so it cannot understand what you said. Example (3c) is obviously clear that it is simile as the singer compared oneself with Leo. In addition, Demi Lomato's Lylics used with figurative tools are presents below.

(3)

(a) Baby, you're **the moon** tonight. (Metaphor)

(b) You're **like a fire**" (Simile)

(c) My heart's racing **like a Formula One**. (Hyperbole)

(d) "**The streets** ignite, shadows come alive". (Personification)

Example (3a) is interpreted as metaphor. The lover is compared with the moon. It is the only thing in the world. It is romantic as the lover is compared with the nature. The lover is viewed as if they were a source of light and guidance in the darkness. Example (3b) is interpreted as simile. this sentence compares the singer's "lover" as "fire" via the word like communication the feeling of strong passionate and desire. Example (3c) is hyperbole. This sentence overstated that the singer's heart is racing as if it is a Formula One car. This shows the singer's feeling of excitement and adrenaline. Example (4d) is personification. The streets is personified with the action of igniting which conveys the feeling of excitement. In addition, the results in Talor Swift's love songs are given below.

(4)

(a) Livin' in winter, I am **your summer.** (Metaphor)

(b) I ask **the traffic lights** if it'll be all right. They say, "I don't know". (Personification)

(c) I'd be just like Leo in Saint-Tropez. (Simile)

(d) I've been sleeping so long in a 20-year dark night. (Hyperbole)

In example (4a), the singer compared herself to the season of summer, which is warm and full of sunshine. Example (4b) is interpreted as personification as traffic lights are not people, so they cannot participate in conversation. Example (4c) is simile as the singer likens herself to Leo.

Discussion

Figurative language is a method to express people's ideas or message indirectly. This study contributes to the theory in the way that morphological devices are the important tool

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

in expressing love in figurative language (Closton, 2015). Love is abstract. When the concept of love is addressed in songs, it is difficult to see. The quality and quantity of love cannot be measured. So the writer needs to seek tangible objects existing in the real world to compare with love, lovers and a loving couple. For example, our love is as valuable as a star in the sky, or our love was sent from heaven. This research study complies with previous studies studying figurative language in love song lyrics where it was found that the most dominant type of figurative language is metaphor (Nursolihat & Kareviati, 2020). In a deeper comparison with previous studies, the results in this study go along the same lines as Sondakh, Samola, and Damopolii (2023) using Demi Lovato's album to analyze figurative language. With approximately the same amount of data collection, the top two results of their study were the figurative language of metaphor and hyperbole at 48.21 percent and 33.92 percent, respectively. The results of this study go along the same lines as Thu (2019) who paid attention to the study of metaphor in figurative language expressions of love in the late 20th century. The researchers found that the song writers compare love with something special as in love is magic. Unlike this study, Ithop and Sugiyartati (2022) studied figurative language in Sam Smith's album called the Lonely Hour. The results show that simile was frequently found to express love. Actually, metaphor and simile are similar as they make a comparison of one thing with the other, but simile is normally used with the linguistic expressions as and like.

Conclusion

This study investigated figurative language used in loves songs in order to answer the following questions.

What are figurative tools to depict romanticism in American lyrics?

The results shows that the top two figurative devices in Ariana Grande' love songs are metaphor and hyperbolic expression. The total frequency of the two devices is approximately 60 percent. The results of this study came from a women American singer. It is true that the results in this study absolutely cannot be generalized to gain external validity. It can be noticed that love in this society can be compared with heaven, stars and luxurious materialistic items. The results of the love songs in this study reflects the nature in romanticism in that the concept of love in American societies is referred to nature, such as the moon and stars. This truly reflects American society that it is direct and individualistic.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Recommendations for Future Studies

For future study, it is recommended that using other themes of songs in addition to romanticism, such as country songs, could contribute something new to the field.

References

Branston, G., & Stafford, R. (2010). **The media student's book.** Routledge.

Carston, R., & Wearing, C. (2015). Hyperbolic language and its relation to metaphor and irony. **Journal of Pragmatics**, 79, 79-92.

Closton, H. L. (2015). Using figurative language. Cambridge University Press.

Datul, A., & Agung, I. G. A. M. (2023). An analysis of figurative language in the song lyrics by Jamies Miller. **British Jurnal Bahasa dan Sastra Inggris,** 12(1), 1-14.

Ithop, B. I., & Sugiyartati, A. (2022). Analysis of figurative language and imagery in songs lyric of Sam Smith's Album 'The Lonely Hour'. **JADEs Journal of Academia in English Education**, 3(2), 186-205.

Nursolihat, S., & Kareviati, E. (2020). An analysis of figurative language used in the lyric of the whole new world by Zayn Malik and Zhavia Ward. **Professional Journal of English Education**, 3(4), 477-482.

Ostas, M. (2022). Romanticism and the everyday. Literature Compass, 19(11), e12685.

Sondakh, R., Samola, N., & Damopolii, V. L. (2023). An analysis of figurative language in Demi Lovato's song lyrics. **Journal of Teaching English, Linguistics, and Literature**, 2(4), 468-491.

Thu, N. T. H. (2019). Structural metaphor of love in English songs in the late 20th century from stylistic and cognitive perspectives. **Journal of Applied Linguistics and Literature**, 4(2), 185-202.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน: ทำความเข้าใจการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทชีวิตจริง

Everyday Learning: Understanding Informal Learning in Real-life Contexts

สงกรานต์ จันทะปัสสา
นิตยปภา จันทะปัสสา
สัญญา เคณาภูมิ
พระเทพเวที (พล ไชยวิชู)
โรงเรียนวัดกลางโกสุม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดมหาสารคาม
โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต1
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Songkran Janthapassa
Nittayapapha Chanthapassa
Sanya Kenaphoom
Phrathepvethi (Phon Chaiwichu)
Wat Klang Kosum School, Office of the Private Education Commission Maha Sarakham Province, Thailand
Ban Don Tum Dondo School, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 1, Thailand
Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Foreign Languages Department, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding author E-mail: zumsa_17@hotmail.com, ORCID id: https://orcid.org/0000-0002-9833-4759

วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 17 พฤษภาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2567
Received: April 20, 2024; Revised: May 17, 2024; Accepted: May 19, 2024

บทคัดย่อ

การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีรากฐานทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีรากฐานมาจากวาทกรรมเชิงปรัชญาและการศึกษายุคแรก ในอารยธรรมโบราณ เช่น สังคมกรีกและโรมัน การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมีบทบาทสำคัญในเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล และมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาส่วนบุคคล การเติบโตทางอาชีพ และการขัดเกลาทางสังคม การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทชีวิตจริง ผู้เขียนดำเนินการค้นหาข้อมูลทางวิชาการและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุการศึกษา บทความ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการภายในบริบทในชีวิตจริง จากนั้นทำการสังเคราะห์ผลการวิจัย ระบุประเด็นหลักทั่วไปและวิเคราะห์แบบองค์รวม ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมถึงครอบครัว ชุมชน สถานที่ทำงาน และพื้นที่ดิจิทัล มันถูกกำหนดโดยพลวัตทางสังคม บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม และแรงจูงใจ มีความโดดเด่นด้วยความสามารถในการปรับตัว ความเกี่ยวข้องส่วนบุคคล และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเน้นถึงความจำเป็นของกลยุทธ์ที่ปรับแต่งในเชิงปฏิบัติและนโยบาย การยอมรับแง่มุมที่หลากหลาย

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ของการศึกษานอกระบบซึ่งได้รับคำแนะนำจากแนวทางที่พิถีพิถันและความร่วมมือแบบสหวิทยาการ มอบโอกาสในการปรับปรุงวิธีการสอนและกฎระเบียบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและส่วนบุคคล โครงการริเริ่มดังกล่าวควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการช่วยเหลือโอกาสในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ผสมผสานการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเข้ากับการศึกษาอย่างเป็นทางการ และการพยายามโน้มน้าวสำหรับกฎหมายที่รับทราบและให้คุณค่ากับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ

คำสำคัญ: การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน; การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ; บริบทในชีวิตจริง

Abstract

Informal education has a long history. Its origins can be found in early discussions of philosophy and education. Informal learning was a common practice in ancient societies like the Greek and Roman ones. An individual's journey toward lifetime learning includes a significant amount of informal learning. and is crucial for socialization, professional advancement, and personal development. The purpose of this study was to examine informal learning processes in a practical setting. In order to find studies, articles, and literature about informal learning in real-world settings, the authors searched academic and pertinent resources. Subsequently, the study results were combined. Determine recurring themes and examine them comprehensively. The results found that Informal learning happens in a variety of settings, including the family, community, workplace, and digital spaces. It is shaped by social dynamics, cultural norms, and motivation. It is distinguished by its adaptability, personal relevance, and social interaction. Recognizing the importance of informal learning emphasizes the necessity of customized strategies in practice and policy. Acknowledging the diverse aspects of non-formal education, guided by meticulous approaches and interdisciplinary cooperation, offers opportunities to improve teaching methods and regulations. In order to promote lifelong learning and community and individual empowerment, such initiatives should place a high priority on assisting with informal learning opportunities, incorporating informal learning into formal education, and lobbying for laws that acknowledge and value informal learning.

Keywords: Everyday Learning; Informal Learning; Real-life Contexts

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทนำ

การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีรากฐานทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีรากฐานมาจากวาทกรรมเชิงปรัชญาและการศึกษายุคแรก ในอารยธรรมโบราณ เช่น สังคมกรีกและโรมัน การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยแต่ละบุคคลได้รับความรู้และทักษะผ่านการฝึกงานและประสบการณ์เชิงปฏิบัติภายในชุมชนของตน (Lave & Wenger, 1991) ในช่วงยุคเรอเนซองส์ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเจริญรุ่งเรืองควบคู่ไปกับการเพิ่มขึ้นของลัทธิมนุษยนิยม เนื่องจากบุคคลแสวงหาความรู้นอกเหนือจากสถาบันศาสนาและวิชาการแบบดั้งเดิม โดยมีส่วนร่วมในการสำรวจและค้นพบด้วยตนเอง (Grendler, 1989) ยุคแห่งการเข้าถึงความรู้ได้ส่งเสริมอุดมคติการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยเน้นความสำคัญของการใช้เหตุผล การสังเกต และการซักถามเชิงประจักษ์ในการทำความเข้าใจโลกธรรมชาติและการดำรงอยู่ของมนุษย์ (Dewey, 1916) จนกระทั่งช่วงปลายศตวรรษที่ 20 นักวิชาการจึงเริ่มตรวจสอบและสร้างทฤษฎีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ชัดเจนในสาขาการศึกษาและจิตวิทยา

ในคริสต์ทศวรรษ 1970 และ 1980 นักวิชาการอย่าง Jean Lave และ Etienne Wenger เสนอแนวคิด "ชุมชนแห่งการปฏิบัติ" โดยเน้นถึงลักษณะทางสังคมและที่ตั้งของการเรียนรู้ในบริบทในชีวิตประจำวัน (Lave & Wenger, 1991) งานสำคัญเกี่ยวกับการฝึกงานและการเรียนรู้จากสถานที่ได้ท้าทายแนวคิดดั้งเดิมของการเรียนรู้ในฐานะกระบวนการที่โดดเดี่ยวและเป็นทางการ โดยเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการมีส่วนร่วมจากสิ่งอำนวยความสะดวกตามกฎหมายในการพัฒนาความเชี่ยวชาญจากรากฐานนี้ นักวิจัยในสาขาการศึกษาผู้ใหญ่ การเรียนรู้ในที่ทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้สำรวจแง่มุมต่างๆ ของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ รวมถึงแรงจูงใจ กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อแนวปฏิบัติและนโยบายด้านการศึกษา (Marsick & Watkins, 1990; Livingstone, 2001) ปัจจุบัน การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการยังคงเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งคำถามอย่างคึกคัก โดยนักวิชาการกำลังตรวจสอบจุดตัดของมันกับเทคโนโลยี วัฒนธรรม โลกาภิวัตน์ และวาระการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ คือ การได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เกิดขึ้นนอกสถานศึกษาที่เป็นทางการและการสอนที่มีโครงสร้าง ครอบคลุมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่ไม่ได้วางแผนไว้และเกิดขึ้นเองในชีวิตประจำวัน เช่น การสังเกตผู้อื่น การลองผิดลองถูก การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการมีส่วนร่วมกับสื่อและเทคโนโลยี การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมักเป็นการชี้นำตนเองและขับเคลื่อนด้วยความสนใจและความต้องการส่วนบุคคล มากกว่าที่จะกำหนดหลักสูตรหรือเป้าหมายการสอน นักวิชาการได้เสนอคำจำกัดความและแนวความคิดที่แตกต่างกันของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยเน้นธรรมชาติตามบริบทและการพึ่งพาประสบการณ์ชีวิตจริง (Smith, 2008; Marsick & Watkins, 1990)

ดังนั้นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมีบทบาทสำคัญในเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล และมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาส่วนบุคคล การเติบโตทางอาชีพ และการขัดเกลาทางสังคม ต่างจากการศึกษาในระบบซึ่งมักถูกจำกัดด้วยเวลา สถานที่ และโครงสร้างของสถาบัน การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นตาม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ธรรมชาติในบริบทและสถานการณ์ที่หลากหลาย ช่วยให้บุคคลได้รับความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความสนใจเฉพาะหน้าอย่างต่อเนื่อง การวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ตลอดชีวิตเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยเน้นถึงความสำคัญของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในการกำหนดความสามารถ ทัศนคติ และอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล (Livingstone, 2001; Eraut, 2004)

อย่างไรก็ตามบทความนี้มุ่งหวังที่จะให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทในชีวิตจริง โดยการตรวจสอบคำจำกัดความ คุณลักษณะ บริบท ปัจจัยที่มีอิทธิพล และนัยต่อการปฏิบัติและนโยบาย สำรวจมุมมองทางทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อชี้แจงความซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการและความสำคัญของกระบวนการเหล่านี้ในสังคมร่วมสมัย ด้วยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่มีอยู่และระบุช่องว่างในความรู้ การศึกษานี้พยายามที่จะสนับสนุนการอภิปรายอย่างต่อเนื่องในสาขานั้น และเสนอข้อมูลเชิงลึกสำหรับการวิจัยในอนาคต การพัฒนานโยบาย และแนวปฏิบัติด้านการศึกษา (Sefton-Green, 2018; Fenwick & Nerland, 2014)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นต้องทำการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทชีวิตจริง ทั้งนี้เพื่อจะได้เห็นภาพบริบทชีวิตแห่งการเรียนรู้จริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อยอดทางวิชาการในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทชีวิตจริง

การทบทวนวรรณกรรม

1. มุมมองเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Theoretical perspectives on informal learning)

มีการเสนอมุมมองทางทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อทำความเข้าใจพลวัตของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีรากฐานมาจากงานของ Albert Bandura เน้นบทบาทของการสังเกต การเลียนแบบ และการสร้างแบบจำลองในการเรียนรู้จากผู้อื่นภายในบริบททางสังคม (Bandura, 1977) ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลได้รับพฤติกรรมและทักษะใหม่ๆ โดยการสังเกตการกระทำและผลลัพธ์ของผู้อื่น และผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การเสริมกำลังและการเรียนรู้แทน นอกจากนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบกำหนดที่ตั้งซึ่งนำเสนอโดย Jean Lave และ Etienne Wenger กล่าวว่า การเรียนรู้นั้นมีอยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมโดยธรรมชาติ และเกิดขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แท้จริงภายในชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Lave & Wenger, 1991) ตามมุมมองนี้ การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมและการเจรจาต่อรองความหมายภายในบริบทของกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริง

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

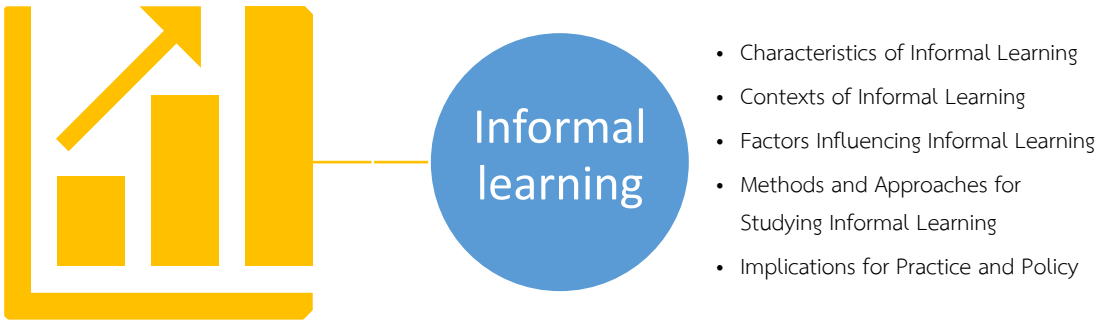
2. แนวคิดและแบบจำลองหลัก (Key concepts and models)

การเรียนรู้จากสถานที่เน้นความสำคัญของบริบท การมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในกระบวนการเรียนรู้ มันแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ใช่แค่การได้มาซึ่งความรู้หรือทักษะเชิงนามธรรม แต่เป็นกระบวนการของการซึมซับในการปฏิบัติจริงและชุมชนที่ซึ่งความรู้ตั้งอยู่และความหมายถูกเจรจาผ่านการมีส่วนร่วมทางสังคม (Lave & Wenger, 1991) ในทางกลับกัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมุ่งเน้นไปที่บทบาทของการสังเกต การเลียนแบบ และการเสริมกำลังในการเรียนรู้จากผู้อื่น โดยเน้นถึงอิทธิพลของปัจจัยทางสังคม เช่น เพื่อน ครอบครัว และสื่อ ในการกำหนดพฤติกรรมและความเชื่อของแต่ละบุคคล (Bandura, 1977) แนวคิดและแบบจำลองหลักเหล่านี้จัดให้มีกรอบการทำงานสำหรับการทำความเข้าใจว่าการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นได้อย่างไรภายในสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และบริบท

3. บทบาทของบริบทในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (The role of context in informal learning)

บริบทมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพลวัตของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ บริบทครอบคลุมปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์และผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมของครอบครัวอาจเกี่ยวข้องกับการสังเกตและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวัน การเล่าเรื่อง และพิธีกรรมร่วมกัน (Rogoff, 1990) ในที่ทำงาน การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมักเกิดขึ้นผ่านการฝึกงาน การให้คำปรึกษาด้านความสัมพันธ์ และประสบการณ์ในการทำงาน (Billett, 2001) บริบทดิจิทัลและออนไลน์ได้กลายเป็นพื้นที่ที่สำคัญมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยเสนอโอกาสในการแสวงหาข้อมูล การทำงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ (Ito et al., 2009) การทำความเข้าใจบทบาทของบริบทในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการช่วยเพิ่มบริบทและเพิ่มพูนความเข้าใจของเราว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมจริงที่หลากหลายได้อย่างไร

กรอบแนวคิดการศึกษา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา (สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ระเบียบวิธีการศึกษา

ผู้เขียนได้ดำเนินการค้นหาอย่างเป็นระบบในฐานข้อมูลทางวิชาการและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุการศึกษา บทความ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการภายในบริบทในชีวิตจริง เกณฑ์การคัดเลือกจะศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้นอกระบบสถานศึกษาที่เป็นทางการ จำนวน 30 เรื่อง หลังจากเลือกวรรณกรรมแล้ว ผู้เขียนจะได้สังเคราะห์ผลโดยระบุประเด็นที่จะนำเสนอตามกรอบแนวคิดการศึกษา โดยกำหนดลำดับการนำเสนอตามความสำคัญของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแบบองค์รวม

ผลการศึกษา

1. ลักษณะของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Characteristics of Informal Learning)

1.1 ความยืดหยุ่นและความเป็นธรรมชาติ: การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีลักษณะพิเศษคือความยืดหยุ่นและความเป็นธรรมชาติโดยธรรมชาติ ทำให้บุคคลสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตามจังหวะของตนเองและตามความสนใจและความต้องการ (Livingstone, 2001) ต่างจากการศึกษาในระบบซึ่งมักจะเป็นไปตามหลักสูตรและตารางเวลาที่มีโครงสร้าง การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมและบริบทที่หลากหลาย โดยที่โอกาสในการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ความยืดหยุ่นนี้ช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาโอกาสการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและมีความหมายสำหรับพวกเขา ส่งเสริมความรู้สึกเป็นอิสระและความเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ (Marsick & Watkins, 1990)

1.2 ความเกี่ยวข้องและแรงจูงใจส่วนบุคคล: การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการถูกขับเคลื่อนโดยความเกี่ยวข้องและแรงจูงใจส่วนบุคคล เนื่องจากบุคคลมักมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความรู้และทักษะที่มีความหมายและนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนได้โดยธรรมชาติ (Eraut, 2004) ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้งานอดิเรกใหม่ การแก้ปัญหาเชิงปฏิบัติ หรือการสำรวจความสนใจส่วนตัว บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อพวกเขารับรู้ว่ากิจกรรมเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับเป้าหมายและแรงบันดาลใจของตนเอง แรงจูงใจจากภายในนี้กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น การสำรวจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมและความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Deci & Ryan, 1985)

1.3 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน: ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกันเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ เนื่องจากบุคคลมักจะเรียนรู้จากและร่วมกับผู้อื่นในเครือข่ายทางสังคมและชุมชนของตน (Rogoff, 1990) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และชุมชนออนไลน์ เปิดโอกาสให้แบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองผ่านการสนทนา การสังเกต และการทำงานร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมช่วยเพิ่มการเรียนรู้โดยการให้มุมมอง ความคิดเห็น และการสนับสนุนที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นด้วย (Wenger, 1998)

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

1.4 การบูรณาการกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน: การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการถูกบูรณาการเข้ากับกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างราบรื่น ทำให้ขอบเขตระหว่างการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตไม่ชัดเจน (Marsick & Watkins, 1990) ต่างจากการศึกษาในระบบซึ่งมักจะแบ่งออกเป็นกรอบเวลาและบริบทที่เฉพาะเจาะจง การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นตลอดทั้งวันและในสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่บ้าน ที่ทำงาน และยามว่าง บุคคลเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เชิงปฏิบัติ การลองผิดลองถูก และการสังเกตผู้อื่นขณะมีส่วนร่วมในงานและกิจกรรมประจำวัน การบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับชีวิตประจำวันทำให้มั่นใจว่ามีความเกี่ยวข้องและการประยุกต์กับสถานการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้และทักษะไปสู่การปฏิบัติ (Lave & Wenger, 1991)

2. บริบทของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Contexts of Informal Learning)

2.1 สภาพแวดล้อมของครอบครัว: สภาพแวดล้อมของครอบครัวทำหน้าที่เป็นบริบทที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้รับความรู้ ทักษะ และคุณค่าผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในแต่ละวัน กิจวัตรประจำวัน และประสบการณ์ร่วมกัน (Rogoff, 1990) ภายในครอบครัว การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นผ่านการสังเกต การเลียนแบบ การเล่าเรื่อง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในครัวเรือน พ่อแม่ พี่น้อง และสมาชิกในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในฐานะนักการศึกษานอกระบบ ถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรม ประเพณี และบรรทัดฐานทางสังคมแก่คนรุ่นใหม่ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมของครอบครัวส่งเสริมการเข้าสังคม การพัฒนาอารมณ์ และการได้มาซึ่งทักษะชีวิตเชิงปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับการนำทางความซับซ้อนของชีวิตประจำวัน (Rogoff, 1990; Vygotsky, 1978)

2.2 การใช้ชุมชนเป็นฐาน: การใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการให้โอกาสที่หลากหลายสำหรับการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ครอบคลุมละแวกใกล้เคียง สโมสร สถาบันศาสนา และองค์กรทางสังคม (Lave & Wenger, 1991) ภายในชุมชน บุคคลมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การเป็นอาสาสมัคร และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมของชุมชนมักฝังอยู่ในแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรม ประเพณี และความสนใจที่มีร่วมกัน ซึ่งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และทรัพยากรระหว่างสมาชิกในชุมชน การเรียนรู้โดยชุมชนส่งเสริมการทำงานร่วมกันทางสังคม การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาทุนทางสังคมและความยืดหยุ่นของชุมชน (Putnam, 2000; Wenger, 1998)

2.3 การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน: การเรียนรู้ในสถานที่ทำงานเป็นบริบทที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งพนักงานได้รับความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (Eraut, 2004) การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในที่ทำงานเกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ในที่ทำงาน การให้คำปรึกษาด้านความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนร่วมงาน พนักงานเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะ และการสังเกตจากเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์มากขึ้น การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการช่วย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เสริมโปรแกรมการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการโดยจัดการกับความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับงานโดยเฉพาะ ส่งเสริมนวัตกรรม และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Billett, 2001; Marsick & Watkins, 1990)

2.4 พื้นที่ดิจิทัลและออนไลน์: พื้นที่ดิจิทัลและออนไลน์กลายเป็นบริบทที่สำคัญมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยให้การเข้าถึงข้อมูล ทรัพยากร และเครือข่ายโซเชียลจำนวนมหาศาล (Ito et al., 2009) การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในพื้นที่ดิจิทัลเกิดขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย และแหล่งข้อมูลทางการศึกษาแบบเปิด บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่น การแสวงหาข้อมูล การสร้างเนื้อหา และการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเชื่อมต่อ สื่อสาร และแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น (Ito et al., 2009; Siemens, 2004) พื้นที่ดิจิทัลและออนไลน์เสนอโอกาสในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการซึ่งก้าวข้ามอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการทำงานร่วมกันระดับโลกในยุคโลกวิวัตน์ (Livingstone & Sefton-Green, 2016; Siemens, 2004)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Factors Influencing Informal Learning)

3.1 แรงจูงใจและความสนใจ: แรงจูงใจและความสนใจมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพฤติกรรมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Deci & Ryan, 1985) บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเมื่อได้รับแรงจูงใจจากความสนใจอย่างแท้จริงในเนื้อหาหรือความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมายส่วนตัว (Deci & Ryan, 1985) ความอยากรู้อยากเห็น ความหลงใหล และความเพลิดเพลินเป็นปัจจัยสร้างแรงบันดาลใจที่สำคัญที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมและความพากเพียรในการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ในทางกลับกัน การขาดแรงจูงใจหรือการรับรู้ถึงความเกี่ยวข้องอาจเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจของบุคคลในการทุ่มเวลาและความพยายามในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ (Hidi & Renninger, 2006)

3.2 พลวัตทางสังคมและอิทธิพลจากเพื่อน: พลวัตทางสังคมและอิทธิพลจากเพื่อนมีอิทธิพลต่อประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ (Bandura, 1977) การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมักเกิดขึ้นภายในเครือข่ายทางสังคมและชุมชน ซึ่งบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง สมาชิกในครอบครัว และพี่เลี้ยง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้โอกาสในการแบ่งปันความรู้ การทำงานร่วมกัน และการตอบรับ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคคลต่อการเรียนรู้ (Bandura, 1977) การสนับสนุนและการให้กำลังใจจากเพื่อนสามารถเพิ่มแรงจูงใจ ความมั่นใจในตนเอง และผลลัพธ์การเรียนรู้ ในขณะที่การเปรียบเทียบทางสังคมและการแข่งขันอาจส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (Deci & Ryan, 1985)

3.3 บรรทัดฐานและแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรม: บรรทัดฐานและแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อธรรมชาติและบริบทของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Rogoff, 1990) คุณค่า ความเชื่อ และ

ประเพณีทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดทัศนคติของบุคคลต่อการเรียนรู้ โดยกำหนดว่าความรู้และทักษะใดที่ถือว่ามีคุณค่าและคุ้มค่าที่จะดำเนินการภายในบริบททางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ (Rogoff, 1990) กิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมักฝังอยู่ในการปฏิบัติทางวัฒนธรรม พิธีกรรม และกิจวัตรประจำวัน ซึ่งสะท้อนและสืบทอดความรู้และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Rogoff, 1990) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประสบการณ์หลากวัฒนธรรมช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ส่งเสริมความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ความเห็นอกเห็นใจ และความซาบซึ้งในมุมมองที่หลากหลาย (Gay, 2010)

3.4 การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาส: การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสามารถของแต่ละบุคคลในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Livingstone, 2001) ทรัพยากรต่างๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และศูนย์ชุมชนเป็นช่องทางสำหรับการสำรวจ การแสวงหาข้อมูล และการพัฒนาทักษะ (Livingstone, 2001) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้ การศึกษา และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อาจส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในประสบการณ์และผลลัพธ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Livingstone, 2001) ความพยายามในการเพิ่มการเข้าถึงและความเสมอภาคในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการสามารถขยายการมีส่วนร่วม เพิ่มขีดความสามารถของแต่ละบุคคล และส่งเสริมการรวมทางสังคม (Livingstone & Sefton-Green, 2016)

4. วิธีการและแนวทางการศึกษาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Methods and Approaches for Studying Informal Learning)

4.1 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (เช่น ชาติพันธุ์วรรณนา กรณีศึกษา): วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่ซับซ้อนเกี่ยวกับความซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยรวบรวมประสบการณ์ มุมมอง และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ (Merriam, 2009) กลุ่มชาติพันธุ์วิทยาเกี่ยวข้องกับการทำงานภาคสนามและการสังเกตผู้เข้าร่วมเพื่อทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การปฏิบัติทางวัฒนธรรม และการสร้างความหมายภายในบริบทเฉพาะ (LeCompte & Schensul, 1999) กรณีศึกษาให้การตรวจสอบเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคลหรือกลุ่ม ช่วยให้นักวิจัยสำรวจความแตกต่างและพลวัตของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในสถานการณ์ในชีวิตจริง (Yin, 2018) วิธีการเชิงคุณภาพช่วยให้นักวิจัยค้นพบแก่นเรื่อง รูปแบบ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจตามบริบทของปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Merriam, 2009)

4.2 วิธีการเชิงปริมาณ (เช่น การสำรวจ การศึกษาเชิงสังเกต): วิธีการเชิงปริมาณนำเสนอวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความชุก รูปแบบ และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมและผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Creswell, 2014) แบบสำรวจเกี่ยวข้องกับการจัดการแบบสอบถามที่มีโครงสร้างเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ แรงจูงใจ และผลลัพธ์การรับรู้ของแต่ละบุคคล (Dillman, Smyth และ Christian, 2014) การศึกษาเชิงสังเกตเกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรม

และปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลอย่างเป็นระบบในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อบันทึกกระบวนการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Creswell, 2014) วิธีการเชิงปริมาณช่วยให้สามารถสรุปผลการค้นพบต่อประชากรจำนวนมากขึ้น และอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อระบุความสัมพันธ์และแนวโน้มในปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Creswell, 2014)

4.3 วิธีการแบบผสมผสาน: วิธีการแบบผสมผสมผสานวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Creswell & Plano Clark, 2018) ด้วยการบูรณาการแหล่งข้อมูลและเทคนิคการวิจัยที่หลากหลาย นักวิจัยสามารถวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบ ตรวจสอบความถูกต้องของการตีความ และได้รับความเข้าใจที่เหมาะสมยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Creswell & Plano Clark, 2018) การออกแบบวิธีผสมอาจเกี่ยวข้องกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหรือพร้อมกัน ทำให้เกิดแรงเสริม การขยาย และการบรรจบกันของการค้นพบจากมุมมองของระเบียบวิธีที่แตกต่างกัน (Creswell & Plano Clark, 2018)

4.4 ความท้าทายและข้อควรพิจารณาในการศึกษาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ: การศึกษาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการก่อให้เกิดความท้าทายและข้อควรพิจารณาต่างๆ สำหรับนักวิจัย รวมถึงการเข้าถึงผู้เข้าร่วมและสภาพแวดล้อม การพิจารณาด้านจริยธรรม และความเข้มงวดด้านระเบียบวิธี (Merriam, 2009) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมักจะเป็นแบบไดนามิก คาดเดาไม่ได้ และควบคุมได้ยาก ทำให้นักวิจัยต้องปรับวิธีการและแนวทางให้เข้ากับบริบท (Merriam, 2009) การรักษาความลับ การรับทราบและยินยอม และการคุ้มครองสิทธิของผู้เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญเมื่อศึกษาการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ (Merriam, 2009) ความเข้มงวดของระเบียบวิธีเกี่ยวข้องกับการรักษาความโปร่งใส การสะท้อนกลับ และความน่าเชื่อถือตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของการค้นพบ (Lincoln & Guba, 1985)

5. ผลกระทบต่อการปฏิบัติและนโยบาย (Implications for Practice and Policy)

5.1 การเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ: ผู้ปฏิบัติงานและผู้กำหนดนโยบายสามารถเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนซึ่งส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น การสำรวจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Sefton-Green, 2018) ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการจัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และศูนย์ชุมชน ซึ่งบุคคลสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Livingstone, 2001) การส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้ภายในชุมชนและเครือข่ายทางสังคมยังช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการได้ (Wenger, 1998) นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถขยายการเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Ito et al., 2009)

5.2 สนับสนุนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทต่างๆ: ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในบริบทที่หลากหลาย ผู้ปฏิบัติงานและผู้กำหนดนโยบายสามารถสนับสนุนความคิดริเริ่ม

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในครอบครัว ชุมชน สถานที่ทำงาน และสภาพแวดล้อมดิจิทัล (Marsick & Watkins, 1990) ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมและทรัพยากรที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และความรู้ด้านดิจิทัล (Livingstone & Sefton-Green, 2016) การให้โอกาสการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพแก่นักการศึกษาให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกในประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Billett, 2001) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบสามารถส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มเติมได้ (Sefton-Green, 2018)

5.3 การบูรณาการการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการเข้ากับการศึกษาในระบบ: การบูรณาการการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการเข้ากับการศึกษาในระบบสามารถเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ลึกซึ้งกับเนื้อหาทางวิชาการ (Livingstone & Sefton-Green, 2016) นักการศึกษาสามารถรวมตัวอย่างในชีวิตจริง กิจกรรมภาคปฏิบัติ และโครงการที่เน้นชุมชนไว้ในหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้อย่างเป็นทางการกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน (Lave & Wenger, 1991) การส่งเสริมการไตร่ตรองและอภิปัญญาสามารถช่วยให้นักเรียนจดจำและถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการได้ ส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ (Dewey, 1938) การให้โอกาสในการเรียนรู้จากประสบการณ์ การฝึกงาน และการเรียนรู้ยังช่วยลดช่องว่างระหว่างการศึกษาอย่างเป็นทางการและการประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ (Dewey, 1938)

5.4 นัยของนโยบายสำหรับการรับรู้และคุณค่าของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ: ผู้กำหนดนโยบายสามารถมีบทบาทสำคัญในการรับรู้และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการโดยการบูรณาการเข้ากับนโยบายการศึกษา แนวทางปฏิบัติในการประเมิน และระบบการรับรอง (Livingstone & Sefton-Green, 2016) ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการพัฒนากลไกในการประเมินและรับรองประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ เช่น การรับรู้การเรียนรู้ล่วงหน้า (RPL) และป้ายดิจิทัล (Van Rooij, Zirkle และ Li, 2017) การให้สิ่งจูงใจและการยอมรับแก่นักการศึกษาและสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการสามารถส่งเสริมการบูรณาการเข้ากับระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการได้ (Livingstone & Sefton-Green, 2016) นอกจากนี้ การสนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการอย่างเท่าเทียมกันสามารถจัดการกับความแตกต่างในผลลัพธ์ทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน (Livingstone & Sefton-Green, 2016)

สรุปผล

การศึกษานี้ได้เน้นย้ำถึงธรรมชาติของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการที่มีหลายแง่มุม โดยเน้นความสำคัญในชีวิตประจำวันในบริบทต่างๆ การค้นพบที่สำคัญเผยให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีลักษณะเฉพาะคือความยืดหยุ่น ความเกี่ยวข้องส่วนบุคคล ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการบูรณาการเข้ากับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน มันเกิดขึ้นภายในครอบครัว ชุมชน สถานที่ทำงาน และสภาพแวดล้อมดิจิทัล โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เช่น แรงจูงใจ พลวัตทางสังคม บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม และการเข้าถึงทรัพยากร

การรับรู้และสนับสนุนการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเสริมสร้างการพัฒนาส่วนบุคคลและวิชาชีพของบุคคล การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมอบโอกาสอันมีค่าในการได้รับทักษะการปฏิบัติ การขยายความรู้ และส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองการคิดเชิงวิพากษ์ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถที่จำเป็นในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรสำรวจพลวัตของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการต่อไป รวมถึงกระบวนการ ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อบุคคลและสังคม นอกจากนี้ มีความจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์และการแทรกแซงที่มีประสิทธิภาพสำหรับการรับรู้และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมการศึกษาอย่างเป็นทางการ สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และพื้นที่ดิจิทัล ด้วยการเชื่อมช่องว่างระหว่างการเรียนรู้อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เราสามารถสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้แบบครอบคลุมที่ช่วยให้บุคคลเจริญเติบโตในโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงถึงกัน

แนวทางปฏิบัติ นักการศึกษา ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติงานควรร่วมมือกันออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่บูรณาการแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ด้วยการตระหนักและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ เราสามารถปลดปล่อยศักยภาพสูงสุดของบุคคลและชุมชนในการปรับตัว สร้างสรรค์ และเจริญรุ่งเรืองในศตวรรษที่ 21

ดังนั้นการยอมรับและการสนับสนุนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างสังคมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ครอบคลุม และยั่งยืน ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถสำรวจความซับซ้อนของโลกสมัยใหม่ และมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การแก้ไขช่องว่างในความเข้าใจและวิธีการ: จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขช่องว่างในความเข้าใจและวิธีการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการศึกษาเชิงประจักษ์อย่างเข้มงวดเพื่อสำรวจกลไก ผลลัพธ์ และปัจจัยทางบริบทที่หล่อหลอมประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การออกแบบการวิจัยระยะยาวสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการต่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ นักวิจัยควรมุ่งมั่นที่จะรวมเสียงและ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

มุมมองที่หลากหลาย รวมถึงประชากรชายขอบและด้อยโอกาส เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและความเสมอภาคในการวิจัยการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ

1.2 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นสำหรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบดิจิทัล: เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบดิจิทัลมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดแนวทางปฏิบัติและประสบการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การวิจัยในอนาคตควรสำรวจผลกระทบของเทคโนโลยีเกิดใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ ความเป็นจริงเสมือน และความเป็นจริงเสริม สำหรับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบว่าแพลตฟอร์มและเครื่องมือดิจิทัลสามารถอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการแบ่งปันความรู้ในบริบทการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการได้อย่างไร นอกจากนี้ นักวิจัยควรตรวจสอบผลกระทบทางจริยธรรม สังคม และวัฒนธรรมของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง เช่น ความกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัว ความไม่เท่าเทียมกันทางดิจิทัล และอคติของอัลกอริทึม ด้วยการสำรวจศักยภาพของเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ นักวิจัยสามารถแจ้งการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบครอบคลุมและเพิ่มขีดความสามารถสำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในอนาคตควรติดตามแนวโน้มที่เกิดขึ้นในการวิจัยการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งนี้รวมถึงการสำรวจว่าการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการจะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดิจิทัลใหม่ ๆ ได้อย่างไร เช่น แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ชุมชนออนไลน์ และแอปพลิเคชันบนมือถือ นอกจากนี้ นักวิจัยควรตรวจสอบหัวข้อที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในเศรษฐกิจขนาดใหญ่ การเรียนรู้ตลอดชีวิตในประชากรสูงวัย และบทบาทของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการในการส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้นการวิจัยการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเสนอโอกาสมากมายสำหรับการทำงานร่วมกันแบบสหวิทยาการ โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกจากสาขาต่างๆ เช่น การศึกษา จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา การศึกษาการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ความพยายามในการทำงานร่วมกันสามารถทำให้ความเข้าใจของเราลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการโดยการบูรณาการมุมมอง วิธีการ และกรอบทางทฤษฎีที่หลากหลาย การทำงานร่วมกันนี้สามารถสำรวจประเด็นที่ซับซ้อน เช่น มิติทางวัฒนธรรมของการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ จุดตัดกันของบริบทการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ และการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี

เอกสารการอ้างอิง

Bandura, A. (1977). **Social learning theory.** Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Billett, S. (2001). **Learning in the workplace: Strategies for effective practice**. Allen & Unwin.

Creswell, J. W. (2014). **Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches**. Sage publications.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). **Designing and conducting mixed methods research**. Sage publications.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). **Intrinsic motivation and self-determination in human behavior**. Plenum Press.

Dewey, J. (1916). **Democracy and education: An introduction to the philosophy of education**. The Macmillan Company.

Dewey, J. (1938). **Experience and education**. Kappa Delta Pi.

Dillman, D. A., Smyth, J. D., & Christian, L. M. (2014). **Internet, phone, mail, and mixed-mode surveys: The tailored design method**. John Wiley & Sons.

Eraut, M. (2004). Informal learning in the workplace. **Studies in Continuing Education**, 26(2), 247-273.

Fenwick, T., & Nerland, M. (2014). **Reconceptualising professional learning: Sociomaterial knowledges, practices, and responsibilities**. London: Routledge.

Gay, G. (2010). **Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice (2nd ed.)**. Teachers College Press.

Grendler, P. F. (1989). The Renaissance concept of education. **Journal of the History of Ideas**, 50(3), 399-416.

Hidi, S., & Renninger, K. A. (2006). The four-phase model of interest development. **Educational Psychologist**, 41(2), 111-127.

Ito, M., Baumer, S., Bittanti, M., boyd, d., Cody, R., Herr-Stephenson, B., ... & Tripp, L. (2009). **Hanging out, messing around, and geeking out: Kids living and learning with new media**. MIT Press.

Lave, J., & Wenger, E. (1991). **Situated learning: Legitimate peripheral participation**. Cambridge University Press.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

LeCompte, M. D., & Schensul, J. J. (1999). **Designing & conducting ethnographic research**. Rowman Altamira.

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). **Naturalistic inquiry**. Sage.

Livingstone, D. W. (2001). **Adults' informal learning: Definitions, findings, gaps, and future research**. NALL Working Paper Series, #22. Retrieved from https://www.oise.utoronto.ca/depts/sese/csew/nall/res/22adults_informal_learning.pdf

Livingstone, S., & Sefton-Green, J. (Eds.). (2016). **The Routledge companion to media and digital literacy**. Routledge.

Marsick, V. J., & Watkins, K. E. (1990). Informal and incidental learning. **New Directions for Adult and Continuing Education**, 1990(47), 25-34.

Merriam, S. B. (2009). **Qualitative research: A guide to design and implementation**. Jossey-Bass.

Putnam, R. D. (2000). **Bowling alone: The collapse and revival of American community**. Simon and Schuster.

Rogoff, B. (1990). **Apprenticeship in thinking: Cognitive development in social context**. Oxford University Press.

Sefton-Green, J. (2018). Learning idleness: Towards a new pedagogy. **Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education**, 39(1), 125-137.

Siemens, G. (2004). Connectivism: A learning theory for the digital age. **International Journal of Instructional Technology and Distance Learning**, 2(1), 3-10.

Smith, M. K. (2008). **Informal learning. In M. A. Peters (Ed.), Encyclopedia of educational philosophy and theory (pp. 493-495)**. Springer.

Van Rooij, S. W., Zirkle, K., & Li, Y. (2017). Digital badges for lifelong learning: What are the implications for educational systems. **Education Policy Analysis Archives**, 25, 30.

Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological processes**. Harvard University Press.

Wenger, E. (1998). **Communities of practice: Learning, meaning, and identity**. Cambridge University Press.

Yin, R. K. (2018). **Case study research and applications: Design and methods**. Sage publications.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เมืองใหม่

New City

พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชชโญ
พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม
พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตฺโต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramaha Phanuvich Phanuvichayo
Pharmaha Maghavin Purisuttamo
Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor
Mahamakut Buddhist University
Corresponding author E-mail: phanuvich.num@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 10 มิถุนายน 2567
Received: May 14, 2024; Revised: June 6, 2024; Accepted: June 10, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบและพัฒนาการสร้างเมืองใหม่ และแนวทางก่อสร้างที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ที่เป็นองค์รวมและมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดเมืองที่มีความยั่งยืนและสามารถรองรับการเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยศึกษารูปแบบ การวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของเมืองใหม่ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เมืองนั้นบรรลุได้ เช่น การพัฒนาที่ดิน เครือข่ายการขนส่ง การจัดสวนสาธารณะ การเลือกที่ตั้งสำหรับเมืองใหม่เพื่อให้มีความเหมาะสมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา เพื่อให้เมืองสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับประชากร เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สวนสาธารณะ ร้านค้า และสถานที่บันเทิง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากร การจัดการและบริหารเมืองใหม่เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในการพัฒนา เช่น การจัดการการใช้ที่ดิน การบริหารการจราจร และการจัดการสิ่งแวดล้อม การสร้างเมืองใหม่เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลานาน โดยมักมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาเมืองใหม่ในระยะยาว การสร้างเมืองใหม่เป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนและประเทศในระยะยาว โดยมีการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการนี้ด้วย

คำสำคัญ: เมือง; รูปแบบ; โครงสร้างพื้นฐาน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Abstract

This academic article aims to find patterns in the development of new city construction. The construction of city approaches focuses on creating holistic spaces. There is careful planning. It creates a city that is sustainable and able to support growth efficiently. Format and planning are important steps. It define the purpose of the new city. It includes setting attainable goals for the city, such as land development. It has a transport network and organized parks. It chose the location of the new city to be naturally and environmentally suitable. It includes factors such as access to natural resources. It provides access to important infrastructure such as roads, sewers, electrical systems, and water systems to enable the city to function efficiently. It creates amenities for the population, such as schools, hospitals, parks, shops, and entertainment venues. It enhances the quality of life for the population. It reorganizes cities so that they are efficient. It includes appropriate development policies such as land management, traffic management, and environmental management. New cities are built through complex and time-consuming processes. It involves collaboration between the public and private sectors for the best results. It is the long-term development of a new city. Building new cities is important, affecting the long-term sustainable development of communities and countries. It considers sustainability by using natural resources. It is also important to reduce the environmental impact of this process.

Keywords: City; Model; Infrastructure

บทนำ

การพัฒนาเมืองเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการสร้างสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับปัจจุบันและอนาคตของชุมชน การสร้างเมืองไม่เพียงแค่เรื่องของสถาปัตยกรรมและการวางแผนที่เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนแก่ประชากรท้องถิ่น การสร้างเมืองเป็นหนึ่งในประเด็นที่น่าสนใจอย่างมากในสมัยปัจจุบัน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มีผลกระทบต่อด้านต่างๆ ของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม การสร้างเมืองไม่ใช่แค่เป็นการสร้างสิ่งก่อสร้างที่ใหม่ทันสมัย แต่เป็นการสร้างพื้นที่ที่สามารถให้ความสะดวกสบายและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้น ๆ (นนท์ธวัช หงษาฤกษ์, พัศพันธน์ ชาญวสุนันท์, 2566)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ในยุคที่เทคโนโลยีและการพัฒนามนุษย์เติบโตอย่างรวดเร็ว เมืองต้องเป็นแหล่งสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สามารถรองรับและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีสมดุล การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเมืองและการพัฒนาเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เมืองเติบโตอย่างยั่งยืนและมีความยั่งยืนในระยะยาว การสร้างเมืองยังเป็นโอกาสที่ดีในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการพัฒนา เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสร้างพื้นที่เชิงอุตสาหกรรม การพัฒนาระบบการจราจรและการขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ชีวิต เช่น พื้นที่สีเขียว เพื่อสุขภาพที่ดี สนามกีฬา สวนสาธารณะ และสถานที่สำหรับกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ (มานพ พงศ์ทัต, 2566)

นอกจากนี้ เมืองใหม่ยังควรให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่สาธารณะที่เป็นสิ่งเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประชากร การสร้างสวนสาธารณะ เส้นทางเดิน สถานที่ส่วนกลาง และสถานที่เรียนรู้เป็นต้น เพื่อสร้างการเชื่อมโยงทางสังคมและส่งเสริมความเป็นเลิศในการใช้ชีวิตในเมืองใหม่นี้ เปิดโอกาสในการสร้างชุมชนที่มีความเชื่อมโยงและความเข้มแข็ง เนื่องจากเมืองมักจะเป็นที่เข้าถึงของบุคคลที่ต้องการที่จะมาอาศัยใหม่ ทำงาน หรือลงทุนในอนาคต ดังนั้น การสร้างเมืองใหม่ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างสิ่งก่อสร้างและพื้นที่ แต่ยังเป็นการสร้างสังคมและชุมชนที่มีชีวิตชีวาที่ยั่งยืนและมั่นคงในระยะยาว

ดังนั้น การสร้างเมืองใหม่ควรมีการประชามติเชิงรุกและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการและความฝันของชุมชนในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและเป็นการสร้างมิตรภาพและการร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดเมืองที่มีความเป็นไปได้และมีคุณค่าที่สูงขึ้นสำหรับทุกคนที่อาศัยอยู่ในนั้น โดยการสร้างเมืองใหม่ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างสถานที่อย่างรวดเร็ว แต่ยังเป็นการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและในการให้ชีวิตที่ดีแก่ผู้คนทุกคนในระยะยาว ความสำคัญของการสร้างเมืองใหม่อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ เจริญรุ่งเรืองไปพร้อมๆ กับการเติบโตของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในศตวรรษที่ผ่านมา

ความหมายเมืองใหม่

ตามพจนานุกรมบัณฑิตยสถาน คำว่า “เมืองใหม่” หมายถึง “การสร้างเมืองใหม่หรือเมืองที่พัฒนาขึ้นใหม่” โดยส่วนใหญ่จะเน้นในเชิงสังคม ทางด้านการเมือง และการเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถก่อสร้างเป็นจริงหรือเริ่มต้นขึ้นจากศูนย์เปล่าในบริเวณใหม่ ๆ โดยมักจะมีเจตจำนงหรือแผนงานการสร้างเมืองที่เข้มแข็งและชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตของประชากรในอนาคต และมักมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการให้บริการในเมืองใหม่ด้วย (ตวงเพชร สมศรี, พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์, ชนันภรณ์ อารีกุล, & พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ, 2566)

ตามพจนานุกรม Cambridge คำว่า “เมืองใหม่” (New Town) หมายถึง “เมืองที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ในท้องที่ที่ไม่มีการพัฒนาก่อนหน้า โดยมักจะมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวย

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความสะดวกต่าง ๆ สำหรับประชาชนได้อย่างเหมาะสม” โดยมักจะมีแผนการขยายเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นสำหรับชุมชนในอนาคตด้วยการสร้างสถานที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทางขนส่ง โรงเรียน สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า เป็นต้น การสร้างเมืองใหม่มักเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับประชากรในพื้นที่ใหม่นั้น (ประเวช สิทธิ,ภัทรธิรา ผลงาม, 2566)

ในสังคมวิทยา คำว่า “เมือง” (city) มักถูกนิยามในลักษณะของพื้นที่ที่มีการกำเนิดการสร้างเชื่อมโยงและตั้งสถานที่ให้บริการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและประจักษ์เฉพาะตน เมืองไม่เพียงแต่เป็นสถานที่สำหรับการอาศัยของมนุษย์ แต่ยังเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดีขึ้น ความหมายของเมืองในสังคมวิทยาสามารถอธิบายได้โดยคำว่า พื้นที่กำเนิด เมืองมักจะถูกตั้งตรงกลางพื้นที่และมีการแบ่งส่วนออกเป็นพื้นที่ต่างๆ โดยมักมีชื่อเรียกและแบ่งแยกตามความสำคัญและสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สถานที่สำคัญ เมืองมักจะมีสถานที่ที่สำคัญในการชี้แจงตำแหน่ง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ตลาด โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น การเชื่อมโยงและการเคลื่อนย้าย เมืองมักเป็นจุดที่มนุษย์มาที่นี่เพื่อการทำธุรกิจ การทำงานหรือการติดต่อสื่อสาร เมืองเป็นที่ตั้งของช่องทางการเคลื่อนย้ายสินค้าและบุคคล การเชื่อมต่อสังคม เมืองเป็นสถานที่ที่มีการติดต่อสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนัก โดยมีการเกิดสัมพันธภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แตกต่างกันการปกครองและการบริหาร เมืองมักมีการปกครองและการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการวางแผน เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีระเบียบ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมืองมักเป็นสถานที่ที่มีการสะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการรวมกลุ่มของคนที่มีรูปแบบชีวิตและความเชื่อที่แตกต่างกัน (ตวงเพชร สมศรี, พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์, ชนันภรณ์ อารีกุล, & พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ, 2566)

องค์ประกอบเมืองใหม่

เมืองใหม่ มักอ้างถึงเมืองที่เพิ่งถูกสร้างขึ้นหรือเริ่มต้นใหม่ โดยมักเกี่ยวข้องกับการขยายเมืองหรือการสร้างพื้นที่ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการในการอยู่อาศัย การสร้างเมืองใหม่สามารถเป็นการพัฒนาพื้นที่ที่ว่างเปล่าหรือการปรับปรุงพื้นที่ที่มีอยู่แล้วเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสำคัญของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต การสร้างเมืองใหม่เป็นกระบวนการที่ท้าทายและน่าทึ่งในการสร้างพื้นที่ที่เป็นสถานที่อย่างยั่งยืนสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในอนาคต องค์ประกอบของเมืองใหม่มีความสำคัญมากเนื่องจากมันเป็นฐานสำคัญที่กำหนดรูปแบบการใช้ชีวิตของประชากรและมีผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต องค์ประกอบหลักของเมืองใหม่ที่มีผลต่อการก่อสร้างสถานที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและยั่งยืน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างเมืองใหม่และการพัฒนาของมัน จากนั้นเราจะสำรวจแต่ละองค์ประกอบของเมืองใหม่อย่างละเอียด เริ่มต้นจากการวางแผนและการออกแบบที่เหมาะสม การสร้างพื้นที่สาธารณะที่มีความสำคัญ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาทาง

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน ภาพรวมของวิถีการสร้างเมืองใหม่ที่มีความยั่งยืนและมีคุณค่าสำหรับชุมชนที่อาศัยอยู่ในนั้น โดยการสร้างเมืองใหม่ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างสถานที่ให้เข้าพักอย่างรวดเร็ว แต่ยังเป็นการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและมีคุณค่าสำหรับชุมชนที่อาศัยอยู่ในนั้นด้วย (ดวงตา สราญรมย์, 2566)

1.เมืองใหม่เชิงอนุรักษ์

ความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การสร้างเมืองที่ใช้พลังงานทดแทนและมีพื้นที่สีเขียวสำหรับการพัฒนาที่ยังไม่ถูกใช้งาน เมืองใหม่เชิงอนุรักษ์ เป็นแนวคิดในการสร้างเมืองใหม่ที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานอย่างยั่งยืน มีการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างเมืองที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นสุขสบาย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน การใช้งานและการพัฒนาเมืองใหม่เชิงอนุรักษ์มุ่งเน้นที่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม การพัฒนาเมืองใหม่เชิงอนุรักษ์เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและสมดุลทางสิ่งแวดล้อม โครงการเชิงอนุรักษ์มักมีลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว เปิดพื้นที่สาธารณะ และจัดการพื้นที่สาธารณะให้เป็นพื้นที่สถานที่สำคัญสำหรับการออกกำลังกายและการพักผ่อน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้พลังงานทดแทน เพื่อลดการใช้พลังงานที่มีการผลิตมลภาวะและการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสังคมที่ยั่งยืน สามารถพัฒนาและรักษาได้ในระยะยาวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การสร้างสถานที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์พลังงาน การสร้างการขนส่งสาธารณะที่มีความยั่งยืน เช่น การใช้รถไฟขนส่งมวลชน การสร้างเส้นทางจักรยานและระบบการขนส่งสาธารณะที่สะอาดและปลอดภัย (นิธินาถ เจริญโภคราช, วลัยพร ผ่อนผัน, เพชรพนม จิตมั่น, & วิสูตร นวมศิริ, 2565)

การวางผังเมืองและการออกแบบ ให้มีพื้นที่เปิดสีเขียวมากขึ้น เช่น สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างสัมพันธภาพในการอาศัยและใช้ชีวิตที่เหมาะสม วิเคราะห์และสำรวจ เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลและทราบข้อสมมติฐานเกี่ยวกับเมือง ซึ่งอาจสำรวจและการวิเคราะห์เกี่ยวกับประชากร เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการวางแผนและออกแบบเมือง การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การพัฒนาเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระยะยาวและระยะสั้น การวางแผนทั่วไป (Master Planning) การกำหนดแผนที่มีลักษณะทั่วไปและหลักๆ ในการพัฒนาเมือง ซึ่งอาจกำหนดพื้นที่ใช้สอย เส้นทางการขนส่ง พื้นที่สีเขียว และการสร้างสัมพันธภาพของเมือง การออกแบบรายละเอียด (Detailed Design) การเข้าสู่ขั้นตอนการออกแบบที่ละเอียดเพื่อแก้ไขและจัดการกับปัญหาและความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของเมือง เช่น ออกแบบถนน เป็นต้น การดำเนินงานและการดูแลรักษา เพื่อให้การพัฒนาเมืองสามารถดำเนินไปในทิศทางที่เป็นไปตามแผนอย่างมี

ประสิทธิภาพและถูกต้อง การประเมินผล การตรวจสอบและประเมินผลจากการดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต (นภาเพ็ญ นิลกำแหง,เสรี วรพงษ์, สุภาภรณ์ สงค์ประชาและชนันนา รอดสุทธิ, 2566)

การใช้งานพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างพื้นที่ที่หลากหลาย ใช้ประโยชน์จากพื้นที่โดยที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการลดการใช้พื้นที่ที่ไม่จำเป็นและการลงทุนในเทคโนโลยีและองค์กรงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นี่เป็นเหตุผลที่การใช้งานพื้นที่เชิงอนุรักษ์มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการอาศัยและการเจริญเติบโตของชุมชนด้วย การตกแต่งพื้นที่สีเขียว การสร้างพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนเพลินเพลิน สวนสาธารณะ เป็นต้น เพื่อสร้างพื้นที่สำหรับการพักผ่อนและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ มีการอนุรักษ์พื้นที่เป็นอันดับแรกและสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชากรในเมือง การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ไม่ใช้งานการแปรรูปและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งาน เช่น การสร้างสวนบนหลังคา การใช้งานพื้นที่เก่าหรือพื้นที่ที่ถูกทิ้งเพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวหรือโครงการชุมชน การสร้างเมืองเล็กๆ หรือตลาดสด ในพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและส่งเสริมการใช้งานและการอนุรักษ์พื้นที่ในพื้นที่เชิงชุมชน การพัฒนาการขนส่งสาธารณะ สร้างระบบการขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยลดการใช้งานรถส่วนบุคคล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างพื้นที่สีเขียวเพิ่มเติม โดยใช้รถไฟ รถบัส และรถจักรยาน เป็นต้น การใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น เทคโนโลยีอสังหาริมทรัพย์เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นประโยชน์สูงสุด การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผนและการจัดการการใช้พื้นที่ และการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดการใช้งานพลังงานจากแหล่งพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ณัฐวุฒิ ปรียวนิตย์, 2566)

การเชื่อมต่อและการขนส่งสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการใช้งานรถยนต์น้อยลงและส่งเสริมการเดินทางด้วยรถสาธารณะและการเดินทางโดยใช้จักรยาน พัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะที่ใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดและทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้การขนส่งสาธารณะเป็นทางเลือกที่ดีและสะดวกสบายสำหรับประชากร นี่คือบางวิธีในการพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะเชิงอนุรักษ์ การใช้พลังงานทดแทน เช่น ไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ หรือเชื้อเพลิงที่สะอาดและมีมลพิษน้อยในการขับเคลื่อนระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟฟ้า รถบัสแบบไฟฟ้า และรถระบบประจำทางที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง การใช้รถไฟขนส่งมวลชน เพื่อลดการใช้รถส่วนบุคคล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และลดมลภาวะทางเสียง การสร้างระบบขนส่งสาธารณะเพื่อการเดินทางที่ยั่งยืน บริการรถบัสและรถระบบประจำทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสะอาด โดยการใช้เชื้อเพลิงที่สะอาดและการออกแบบที่เหมาะสมเพื่อลดการแสงสะท้อนและการจราจรที่เกิดมลพิษ การส่งเสริมการใช้งานยานพาหนะร่วม เช่น การสร้างเส้นทางจักรยาน การสร้างที่จอดรถจักรยานและรถมอเตอร์ไซด์ การเปิดใช้งานระบบแบ่งปันรถและรถจักรยานเช่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและการบริหารจัดการระบบการขนส่งสาธารณะ เช่น การพัฒนาระบบการจองและการเรียกบริการออนไลน์ ระบบการจราจรอัจฉริยะ และระบบติดตามตำแหน่งรถขนส่งสาธารณะ (อภิปิยา เทียนทรัพย์, 2566)

การสร้างสังคมที่ยั่งยืน โดยการสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมสังคม การสร้างชุมชนที่สามารถรองรับการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงของเมืองได้อย่างยั่งยืน สร้างการเข้าถึงทรัพยากรที่ยั่งยืน พลังงานที่มีคุณค่าโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว เปิดพื้นที่สาธารณะ เส้นทางสำหรับการเดินทางด้วยรถจักรยาน เป็นต้น การสร้างโอกาสในการใช้งานและการเข้าถึงทรัพยากรที่ยั่งยืนโดยไม่เสียความสมดุลของระบบนิเวศ และให้การสนับสนุนในการพัฒนาทรัพยากรใหม่และการใช้งานทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูง ส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรที่สามารถสร้างและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การสร้างวัฒนธรรมที่ยั่งยืน การสร้างความเข้าใจและการตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสถานที่อยู่อาศัยที่ยั่งยืน การสร้างและส่งเสริมการใช้งานและการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว การสร้างสถานที่อยู่อาศัยที่ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถรองรับความต้องการของชุมชนและรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบน้ำทิ้งและน้ำประปาที่มีประสิทธิภาพ แสงสว่างที่ประหยัดพลังงาน

2. เมืองใหม่เชิงเศรษฐกิจ

เมืองที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการเจริญเศรษฐกิจในพื้นที่ใหม่ อาจเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมหรือพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจสร้างใหม่ เป็นแนวคิดในการสร้างเมืองใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่นั้นๆ โดยมักมีเป้าหมายที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเจริญเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมและธุรกิจ เช่น นิคมอุตสาหกรรม โซนการค้า ศูนย์ธุรกิจ ห้างสรรพสินค้าการค้าสำหรับชุมชน สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ตัวอย่างเช่น ระบบสาธารณูปโภครวมถึงระบบการจราจรสาธารณะ เช่น ถนนและทางรถไฟ ระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้า ระบบการสื่อสาร และอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเป็นอยู่ของสังคมในทุกๆ ระดับ การดูแลและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเป็นอยู่ได้สำหรับทุกคนในสังคมนั้นๆ และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและนักวิจัยต้องคำนึงถึงในการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง การสร้างและดูแลรักษาระบบสาธารณูปโภคที่ดีจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทุกด้านของชุมชนและสังคมในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนและการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติทั่วไป การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพิจารณาให้เกิดขึ้นในทุกๆ ระดับของการบริหารจัดการทรัพยากรและการพัฒนาของชุมชนและสังคม โดยให้ความสำคัญ

กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมในระยะยาว โดยการสร้างธุรกิจและอุตสาหกรรมใหม่ เป็นต้น การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวและบริการ สถานที่ท่องเที่ยวและบริการที่สร้างรายได้ให้กับเมือง เช่น โรงแรม ร้านค้า รีสอร์ท สวนสนุกและสถานบันเทิง (พัสรินณ์ พันธุ์แน่น,เพ็ญประภา ภัทรานุกรม,ดาวพระศุกร์ ทองกลิ่น,ดวงทิพย์ จันทร์อ่วม., 2566)

การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นเสริมสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักมีผลทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เช่น อุทยานแห่งชาติ อนุสาวรีย์ ประวัติศาสตร์ วัดสำคัญ แหล่งโบราณคดี หรือเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น การสร้างรายได้และงานที่สร้างเสริม การท่องเที่ยวมีศักยภาพในการสร้างรายได้และงานที่สร้างเสริมในหลายสาขา เช่น การบริการท่องเที่ยวและโรงแรม การขนส่ง ธุรกิจสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การสร้างงานที่เชื่อมโยง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวช่วยสร้างงานที่เชื่อมโยงในหลายสาขาอาชีพ เช่น การทำงานในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม การสื่อสาร การค้าปลีก เป็นต้น การส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวมักเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการลงทุน โดยมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจและอุตสาหกรรมในพื้นที่ การส่งเสริมการเข้าถึงและความเข้าใจทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของสถานที่ ซึ่งส่งผลให้มีการสร้างสัมพันธ์ระหว่างประชากรท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตของท้องถิ่น การสร้างอัตราการจ้างงาน การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวมักสร้างโอกาสให้กับประชากรในพื้นที่ที่มีงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการท่องเที่ยวที่ส่งผลให้ลดอัตราการว่างงานในพื้นที่ได้ โดยสรุปแล้ว การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเศรษฐกิจมีผลกระทบอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของท้องถิ่นและประเทศในด้านต่างๆ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในทุกๆ ด้านของสังคมและเศรษฐกิจ (โชคดี คู่ทวีกุล, 2566)

การสร้างส่วนลดเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและระดับสูง เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างโอกาสให้กับประชากรในพื้นที่นั้น การสร้างพื้นที่สำหรับการวิจัยและพัฒนา พื้นที่อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสูง และสถาบันการศึกษาที่เชื่อมโยงกับธุรกิจและอุตสาหกรรม การสร้างพื้นที่สำหรับการศึกษาและอบรมให้แก่ชุมชนในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ โดยการสร้างโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์อนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม และศูนย์อบรมทางวิชาการและอาชีพ

3. เมืองใหม่ทางเทคโนโลยี

เมืองที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของเทคโนโลยี ธุรกิจดิจิทัล หรือนวัตกรรม เช่น ซิลิคอนวัลเลย์ในแคลิฟอร์เนีย เมืองใหม่ทางเทคโนโลยี เป็นแนวคิดในการสร้างเมืองใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์แก่ประชากรและธุรกิจในเมือง โดยมักมีคุณลักษณะ ดังนี้

อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ เมืองใหม่ทางเทคโนโลยีมักมีการสร้างโครงข่ายอินเทอร์เน็ตและระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและมีความเชื่อมต่อทั่วไป ทำให้ประชากรและธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูลและ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทรัพยากรที่จำเป็นได้อย่างสะดวกสบาย อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิตประจำวันของเราในปัจจุบันและอนาคต การเชื่อมต่อโลก อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางที่ช่วยเชื่อมต่อคนทั่วโลกให้สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้โดยทันที ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระยะไกลผ่านทางอีเมล, การสนทนาผ่านแชท, หรือการแชร์ข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดีย ทำให้เราสามารถเชื่อมโยงกับคนที่อยู่ห่างไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น การศึกษาและการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศได้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้จากทุกมุมโลกผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์, คอร์สอบรมออนไลน์, หรือการใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์เพื่อการศึกษาเพิ่มเติม การทำงานและธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำงานและธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเร็วกว่าเดิม และช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงตลาดและลูกค้าใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น การสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงาน เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ผู้คนสามารถสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ได้อย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเนื้อหาออนไลน์, การพัฒนาซอฟต์แวร์, หรือการสร้างสื่ออื่นๆ การเปลี่ยนแปลงในสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างสังคมใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่อกับผู้คนที่มีความคิดเห็นเดียวกัน การออกความเห็นและการเข้าร่วมในกิจกรรมออนไลน์, หรือการเชื่อมโยงกับองค์กรที่มีเป้าหมายหรือความสนใจที่เหมือนกัน ทั้งนี้ การใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีสติและมีวิจารณญาณเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดและป้องกันจากผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสม (ฉัตรเกษม ดาศรี,อภิชาติ แสงอัมพร,กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, 2566)

เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) เมืองใหม่ทางเทคโนโลยีมักมีการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ในการจัดการทรัพยากรและการบริหารจัดการ เช่น ระบบการจราจรอัจฉริยะ เครือข่ายพลังงานอัจฉริยะ และการบริหารจัดการขยะอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและลดการใช้งานที่ไม่จำเป็น เมืองอัจฉริยะ (Smart City) เป็นแนวคิดในการพัฒนาเมืองที่ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลให้สามารถจัดการทรัพยากรและบริการให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและบริการให้แก่ประชาชน นี่คือบางคุณสมบัติที่เป็นลักษณะของเมืองอัจฉริยะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมืองอัจฉริยะใช้เทคโนโลยีเพื่อรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และให้บริการในด้านต่างๆ เช่น การจราจรและการจองที่จอดรถอัจฉริยะ การจัดการนโยบายเมือง และการให้บริการสาธารณะ การสร้างพื้นที่สีเขียวและยั่งยืน เมืองอัจฉริยะมุ่งเน้นในการสร้างพื้นที่สีเขียว ซึ่งรวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างสวนสาธารณะ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการอยู่อาศัยและการพัฒนา การพัฒนาการขนส่งสาธารณะอัจฉริยะ เมืองอัจฉริยะมุ่งเน้นในการสร้างระบบการขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ และสะดวกสบาย รวมถึงการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อจัดการและปรับปรุงการขนส่งให้เหมาะสมกับความต้องการของประชากร การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวและบันเทิงอัจฉริยะ เมืองอัจฉริยะมุ่งเน้นการสร้าง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สถานที่ท่องเที่ยวและบันเทิงที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การสร้างสถานที่และพื้นที่ทำงานอัจฉริยะ เมืองอัจฉริยะมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ทำงานและสถานที่ทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการสื่อสาร โดยรวมถึงการให้บริการสำหรับธุรกิจและองค์กร (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, นิยม รัฐอมฤต, สกนธ์ วรัญญูวัฒนา, ดวงมณี เลาวกุล, ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์,อัชกรณ์ วงศ์ปรีดี และวสันต์ เหลืองประภัสร์, 2552)

การใช้งานอุปกรณ์พลังงานทดแทน เมืองใหม่ทางเทคโนโลยีมักมีการใช้งานอุปกรณ์พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม เพื่อลดการใช้งานพลังงานที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ศูนย์กลางเทคโนโลยีและนวัตกรรม เมืองใหม่ทางเทคโนโลยีมักมีการสร้างศูนย์กลางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการสร้างและพัฒนาธุรกิจในด้านเทคโนโลยี โดยให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการและนักวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ สิ่งแวดล้อมและความเป็นมนุษย์ เมืองใหม่ทางเทคโนโลยีมักมีการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและความเป็นมนุษย์ โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชากรในเมืองใหม่

4. เมืองใหม่ทางสังคม

เมืองที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างชุมชนที่สามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวก พื้นที่สำหรับกิจกรรมชุมชน และการส่งเสริมความเชื่อมั่นและความร่วมมือในชุมชน เมืองใหม่ทางสังคม เป็นแนวคิดในการสร้างเมืองใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างสังคมที่เป็นมิตรต่อประชากร โดยมีการออกแบบและวางแผนที่ให้เน้นการเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเป็นสิทธิและความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการสำคัญต่างๆ ดังนั้น คุณลักษณะของเมืองใหม่ทางสังคมมักมี ดังนี้

การสร้างสังคมที่หลากหลายและเปิดกว้าง เมืองใหม่ทางสังคมมักมีการสร้างสถานที่และกิจกรรมที่ส่งเสริมการเข้าร่วม ให้ความสำคัญในการสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อให้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่จากประชากรทุกกลุ่ม เราสามารถดำเนินการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมได้ผ่านหลายวิธี เช่น สร้างชุมชนที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน การสนับสนุนการสร้างพื้นที่ออนไลน์หรือองค์กรที่เผยแพร่ข้อมูลและแนวคิดเพื่อเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับสมาชิก สร้างโครงสร้างที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชากรมีส่วนร่วม เช่น การจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างและเป็นกลาง เพื่อเสนอแนวคิดและเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นที่สำคัญ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาเพื่อเพิ่มความเข้าใจและการรับรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วม เช่น การจัดสัมมนาหรือโครงการการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในประเด็นที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการมีส่วนร่วม เช่น การสร้างสถานที่สาธารณะที่เปิดกว้างและเข้าถึงได้ง่าย สร้างพื้นที่ที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวคิดของตนได้อย่างเสรีและไม่มีข้อบังคับ การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสังคมที่เป็นอยู่ได้ เนื่องจากมันช่วยให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญในชีวิตประจำวันและสังคมในระยะยาว และการสร้าง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สัมพันธภาพระหว่างประชากรที่หลากหลาย เช่น สวนสาธารณะ โซนวัฒนธรรม และงานวัฒนธรรมต่างๆ การเชื่อมโยงและการเข้าถึงทรัพยากร สร้างระบบสาธารณูปโภคที่เชื่อมโยงและสะดวกสบาย เพื่อให้ประชากรสามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย เช่น การขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ และการเข้าถึงบริการสาธารณะ การสร้างชุมชนที่ยั่งยืน การสร้างชุมชนที่เป็นมิตรและยั่งยืน ที่ส่งเสริมการร่วมมือและการสนับสนุนกันระหว่างประชากรในพื้นที่นั้นๆ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับชุมชน สร้างสถานที่และบริการสำหรับประชากรในชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร อาทิเช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สวนสาธารณะ และสถานที่ต่างๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาสังคมและการสร้างสัมพันธภาพในชุมชน ออกแบบให้เป็นที่อยู่อาศัยที่สะดวกสบาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับความต้องการในชีวิตประจำวันของประชากร โดยใช้เทคโนโลยีและการวางแผนการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของชุมชนในตำแหน่งที่แตกต่างกัน (อุบลวรรณา ภวกานันท์,บัณฑิตา ถิรทิตสกุล,ศรัณย์ กอสนาน, 2565)

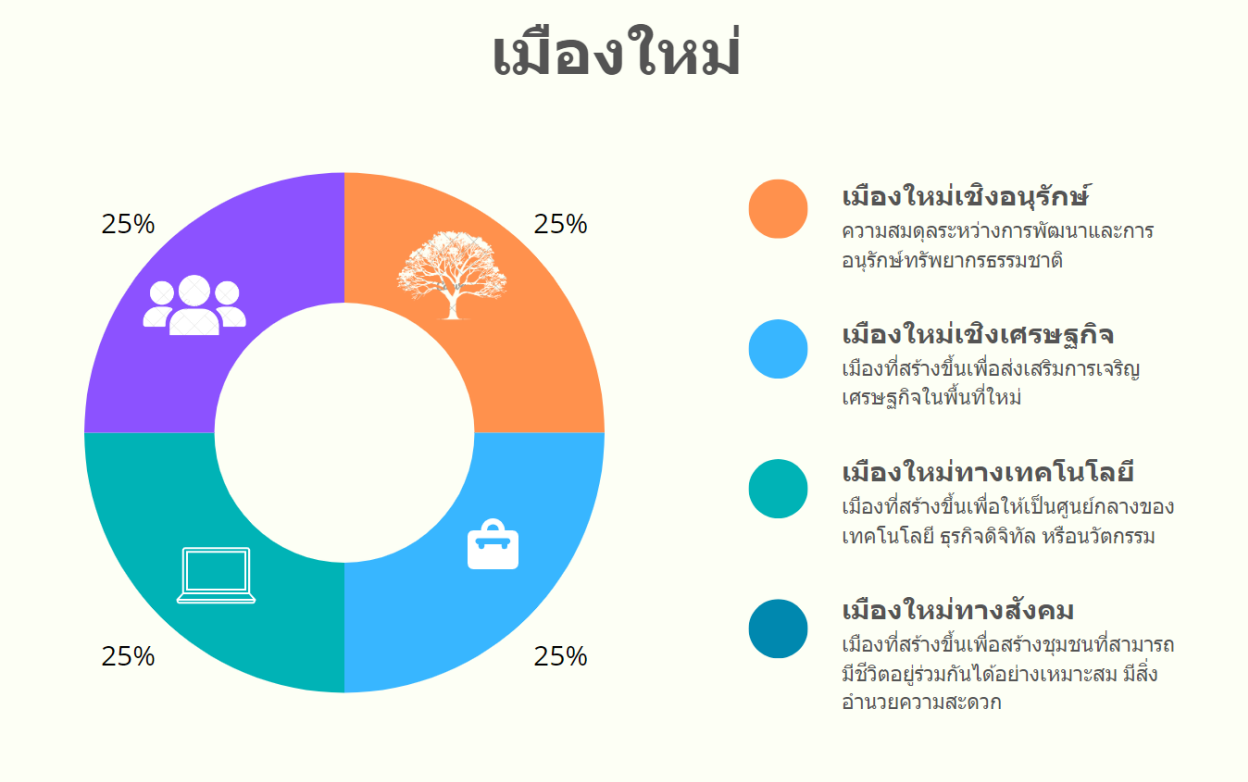
ความพึงพอใจของสังคมเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีความหลากหลาย ซึ่งอาจถูกวัดหรือประเมินจากมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ความพึงพอใจของสังคมส่วนใหญ่สามารถถูกสรุปได้จากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ความสุขของบุคคลในสังคม, การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล, ระบบการเมืองและสังคม, ระดับความสุขทางเศรษฐกิจ, และมาตรฐานชีวิตของประชากรในสังคม นอกจากนี้ความพึงพอใจยังมีความเชื่อมโยงกับคุณภาพชีวิต, ความสงบสุข, ความเสมอภาค, และความเป็นธรรมของสังคมด้วย ความพึงพอใจของสังคมเป็นแนวทางที่สำคัญในการวัดความสำเร็จและความเจริญของสังคม ความพึงพอใจของสังคมส่วนใหญ่อาจถูกวัดโดยตรงผ่านการสำรวจความคิดเห็นหรือแบบสอบถาม แต่มันยังเป็นผลมาจากผลกระทบของหลายปัจจัยที่มีต่อสังคมด้วย มันสะท้อนถึงคุณภาพของชีวิตที่เป็นมิตรและยั่งยืนสำหรับทุกคนในสังคม การมีสังคมที่มีความพึงพอใจสูงส่งผลให้มีความสุขและความเจริญเติบโตในทุกด้าน ส่วนที่ตรงข้ามก็จะเป็นที่มาของความไม่พอใจ, ความไม่พอใจ, หรือความไม่พอใจที่สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม การสร้างนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนความเท่าเทียมและความเป็นไปได้สำหรับทุกคนในสังคม การสนับสนุนความเข้าถึงและการให้บริการที่เสร็จสมบูรณ์ การสนับสนุนความสงบและความเป็นระบบในสังคม และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกคนในการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขาและสังคมในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

การสร้างเมืองใหม่เป็นกระบวนการที่น่าทึ่งและท้าทายเช่นกัน มันไม่เพียงแค่เรื่องของการสร้างโครงสร้างกับสิ่งก่อสร้างและการวางแผนการจราจรเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนที่มีชีวิตชีวา และการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความยั่งยืนและคุ้มค่าต่อสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนบางขั้นที่อาจมีในกระบวนการสร้างเมืองใหม่ องค์ประกอบของเมือง เชิงอนุรักษ์, เชิงเศรษฐกิจ, เมืองเทคโนโลยี และเมืองเชิงสังคม

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 เมืองใหม่

สรุป

เมืองใหม่คือการสร้างเมืองหรือพื้นที่ที่ไม่มีการพัฒนาก่อนหน้าขึ้นใหม่โดยมักมีการวางแผนอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชนในอนาคต พัฒนาพื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ก่อนหน้านั้นให้กลายเป็นเมืองหรือพื้นที่ที่มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ และทำกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยมักจะมีการวางแผนและออกแบบโครงการเพื่อให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายต่อประชากร การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของชีวิตในเมืองใหม่ และมักมีการสร้างสถานที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตของประชากรในพื้นที่ใหม่ การสร้างเมืองใหม่มีเป้าหมายที่จะเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตและพัฒนาในอนาคตในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างเมืองใหม่เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างศักยภาพใหม่ในด้านเศรษฐกิจ โดยการสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจ, อุตสาหกรรม, และการค้าของสินค้าและบริการ การจัดการทรัพยากร การวางแผนการใช้งานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างพื้นที่สีเขียวสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างพื้นที่ใหม่สำหรับอยู่อาศัย เมืองใหม่สามารถเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับประชากรที่เพิ่งย้ายออกจากพื้นที่ใหม่หรือกลายมาเป็นตัวเมือง และมีความต้องการในที่พักอาศัย การสร้างสถานที่ท่องเที่ยว มีดีไซน์และสิ่งอำนวยความสะดวกท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับเมือง การสร้างสังคม ที่เป็น

มิตรและมีความเข้มแข็ง โดยการสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์สูงสุดและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับประชากรในพื้นที่ใหม่นั้น ๆ เป็นผลจากการพัฒนาที่เร่งด่วนและความต้องการของประชากรในการมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในสมัยปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา. (2566). เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนถิ่น ในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**, 7(3), 343–358.

โชคดี คู่ทวีกุล. (2566). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ 4 บ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, 4(3),29-44.

ณัฐวุฒิ ปรียวนิตย์.(2566). เมืองเก่าราชบุรี: การศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา. **วารสารหน้าจั่ว**, 20(1),160-197.

ดวงตา สราญรมย์. (2566). แบบจำลองการพัฒนาเมืองอัจฉริยะสำหรับรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. **วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 23(1),78-91.

ตวงเพชร สมศรี, พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์, ชนันภรณ์ อารีกุล, & พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ. (2566). วิถีเมืองแห่งความสุขต้นแบบ: การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, 19(2),1-21.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, นิยม รัฐอมฤต, สกนธ์ วรัญญูวัฒนา, ดวงมณี เลาวกุล, ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์,อัชกรณ์ วงศ์ปรีดี และวสันต์ เหลืองประภัสร์. (2552). **รายงานผลการศึกษาความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นนท์ธวัช หงษาฤกษ์, พัศพันธน์ ชาญวสุนันท์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงานของผู้อยู่อาศัยในเมืองใหม่บางพลีจังหวัดสมุทรปราการ. **สาระศาสตร์**, 6(4),878-891.

นภาเพ็ญ นิลกำแหง,เสรี วรพงษ์, สุภาภรณ์ สงค์ประชาและชนันนา รอดสุทธิ. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผ้าจกไท-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. **วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล**, 23(2),67-80.

นิธินาถ เจริญโภคราช, วลัยพร ผ่อนผัน, เพชรพนม จิตมั่น, & วิสูตร นวมศิริ. (2565). ความหลากชนิดและการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนก ตามแนวเส้นทางศึกษาธรรมชาติ บริเวณชายฝั่งทะเล ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม.**วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**, 10(1),55-71.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประเวช สิทธิ,ภัทรธิรา ผลงาม. (2566). การออกแบบและพัฒนาเมืองอัจฉริยะบนฐานแนวคิดเทคโนโลยีสารสนเทศ. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**,10(10),262 272.

พัสรินณ์ พันธุ์แน่น,เพ็ญประภา ภัทรานุกรม,ดาวพระศุกร์ ทองกลิ่น,ดวงทิพย์ จันทร์อ่วม. (2566). งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น : การลดความเหลื่อมล้ำเชิงเศรษฐกิจ และเชิงพื้นที่ในชุมชนคนจนเมือง. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**,41(3),169-190.

มานพ พงศ์ทัต. (2566). คนรุ่นใหม่กับที่อยู่อาศัยและผลต่อเมือง. **Journal of Demography**,10(2),11-24.

อภิปิยา เทียนทรัพย์.(2566).**แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิทัศน์เมืองโบราณเชียงแสน จ.เชียงราย**. วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลวรรณา ภวกานันท์,บัณฑิตา ถิรทิตสกุล,ศรัณย์ กอสนาน. (2565). บริบทการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท. **วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์**, 4(4),173-188.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การเตรียมความพร้อมเพื่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน

Thailand's Preparation for Foreign Direct Investment in the Asean Region

กัญญาภัทร ขันอาษา
เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
นักศึกษาปริญญาเอก รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Kanyaphat khunarsa
Saowalak Kosonkittiumporn
D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University
Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
Corresponding E-mail: ppya27@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 10 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กรกฎาคม 2567
Received: June 10, 2024; Revised: July 18, 2024; Accepted: July 23, 2024

บทคัดย่อ

ภูมิภาคอาเซียนกำลังกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าดึงดูดสำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ประเทศไทยจึงควรเตรียมความพร้อมเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเชิงรุก โดยการเร่งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ จากกลุ่มนักลงทุนข้ามชาติที่มีศักยภาพ 2) การอำนวยความสะดวกและการแก้ไขอุปสรรคในการลงทุน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของภาครัฐและปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคของการประกอบธุรกิจ 3) การเร่งเจรจาจัดทำ FTA โดยเฉพาะการจัดทำ FTA กับตลาดที่มีศักยภาพสูงอย่างสหภาพยุโรป 4) การเตรียมความพร้อมด้านแรงงาน โดยในระยะสั้นและระยะกลาง ควรยกระดับแรงงานให้มีความรู้และทักษะขั้นสูง ดึงดูดแรงงานทักษะสูงจากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศไทย 5) การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการลงทุน โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) 6) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านโลจิสติกส์ โดยการพัฒนาระบบการขนส่งทั้งทางถนน ทางน้ำ ทางราง ทางอากาศ และระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม; การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ; ภูมิภาคอาเซียน

Abstract

The ASEAN region is becoming an attractive destination for foreign direct investment (FDI). Thailand should therefore prepare to attract foreign direct investment, including 1) proactively promoting foreign direct investment; By accelerating the attraction of investment

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

in the country's target industries. from groups of potential international investors 2) Facilitating and resolving barriers to investment by increasing the efficiency of government services and improving regulations that are obstacles to doing business; 3) accelerating negotiations for FTAs, especially FTAs with markets with high potential such as the European Union; 4) preparing for labor In the short and medium term Workers should be upgraded to have advanced knowledge and skills. Attracting highly skilled workers from abroad to work and live in Thailand. 5) Developing an ecosystem that is conducive to investment. By promoting the development of science, technology and innovation such as artificial intelligence (AI). 6) Development of infrastructure such as logistics. By developing transportation systems including roads, waterways, rails, air, and multimodal transportation systems.

Keywords: Preparation; Foreign direct investment; ASEAN region

บทนำ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่การค้าระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายทุนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น FDI เป็นการลงทุนที่บริษัทหรือบุคคลจากประเทศหนึ่งเข้าไปลงทุนในกิจการที่ตั้งอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง โดยการลงทุนนี้อาจมาในรูปแบบของการสร้างธุรกิจใหม่ การซื้อหุ้นของบริษัทที่มีอยู่เดิม การควบรวมกิจการ หรือการร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่น ผลของ FDI ไม่ได้มีเพียงแค่การนำทุนเข้ามาในประเทศผู้รับการลงทุนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างงาน การเพิ่มพูนความรู้และเทคโนโลยี และการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กาลังพัฒนา โดยประเทศที่กาลังพัฒนามักจะประสบปัญหาเรื่องการคาดแคลนปัจจัยทุน เพราะรายได้ประชาชาติต่อหัวของประชาชนอยู่ในระดับต่า รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนถูกใช้เพื่อการบริโภคในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับการออม ทาให้ระดับการออมภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการลงทุนในประเทศดังนั้นจึงต้องอาศัยเงินลงทุนจากต่างประเทศมาเติมเต็มการลงทุนในประเทศในส่วนที่ขาดหายไปเพื่อขยายการลงทุนในประเทศส่งผลให้มีการจ้างงาน การบริโภค การส่งออกสินค้า และส่งผลต่อการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้มาแค่ในรูปของเม็ดเงินการลงทุนเพียงอย่างเดียว แต่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังมาพร้อมกับความรู้ด้านเทคโนโลยีการบริหารจัดการ การพัฒนาด้านทักษะและทุนปัญญา ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้การขยายตัวของเศรษฐกิจก็ยังจาเป็นต้องอาศัยปัจจัยในด้านอื่นๆ ของประเทศผู้รับการลงทุนด้วย เช่น

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ทรัพยากรมนุษย์ เสรีภาพทางเศรษฐกิจ นโยบายทางการค้า โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ (ภัทรวุฒิ สูงกิจบูลย์. 2561)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมักมีความต้องการทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อนำมาพัฒนาภาคส่วนต่าง ๆ ของเศรษฐกิจ FDI ช่วยสร้างงานให้กับประชาชน ทำให้รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น และช่วยลดปัญหาความยากจน นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ จากต่างประเทศเข้ามายังช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมของประเทศนั้นมีความสามารถในการผลิตที่สูงขึ้น สินค้าและบริการที่ผลิตได้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ประเทศสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดีขึ้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้เข้ามาเพียงในรูปของตัวเงินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยี การจัดการ และทุนทางปัญญา ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและกระตุ้นการเติบโตของระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังก่อให้เกิดการจ้างงาน และการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเข้ามาในประเทศผู้รับทุนอีกด้วย (โสภณ วิจิตรเมธาวณิชย์, 2557)

ปัจจัยที่มีผลต่อการดึงดูด FDI ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น สภาพแวดล้อมทางกฎหมายและนโยบายของประเทศผู้รับการลงทุน ความโปร่งใสและความเสถียรทางการเมือง คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานและความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ การมีนโยบายที่ชัดเจนและเอื้อต่อการลงทุน เช่น การลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเงิน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จะช่วยดึงดูด FDI และสร้างประโยชน์ที่ยั่งยืนให้กับประเทศในระยะยาว การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีผลกระทบในหลายมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การมีนโยบายที่เอื้อต่อการดึงดูด FDI และการกำกับดูแลที่เหมาะสม จะช่วยให้ประเทศสามารถใช้ประโยชน์จาก FDI ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความเจริญเติบโตที่ยั่งยืนได้

แนวคิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) คือ การลงทุนที่ผู้ลงทุนจากต่างประเทศมีส่วนร่วมในการบริหารและควบคุมกิจการซึ่งอาจกระทาโดยการเข้าไปซื้อกิจการของบริษัทผู้ผลิตเดิมในฐานะผู้ถือหุ้นรายใหญ่การเข้าไปตั้งบริษัทสาขาในประเทศที่เข้าไปลงทุน การเข้าไปจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศที่เข้าไปลงทุน จากคาจากัดความข้างต้นที่นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การลงทุนนั้นมีส่วนประกอบหลายประการแต่มีสิ่งที่สำคัญ คือ นักลงทุนต่างประเทศมีเงินทุนมาลงทุนประกอบธุรกิจและควบคุมกิจการในประเทศผู้รับทุน ซึ่งสามารถทาได้หลายวิธีโดยมีผู้ลงทุนได้แก่บุคคลธรรมดา นิติบุคคล รวมทั้งรัฐบาล แต่โดยส่วนใหญ่ เป็นการลงทุนโดยตรงจากภาคเอกชน (อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, 2543, น. 239) และ Kindleberger (1966, pp. 1-2) ได้ให้ความหมายของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศไว้ว่าเป็นการที่เจ้าของเงินทุน เคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศโดยการออกพันธบัตร การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาด

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

หลักทรัพย์ การให้สินเชื่อระยะสั้น รวมถึงการลงทุนโดยตรง ซึ่งข้อแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยตรงกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศคือการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะเป็นการที่ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจเข้ามาเป็นเจ้าของและจัดการในกิจการที่ได้เข้ามาลงทุน

1. ประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ

1.1 สามารถลดต้นทุนการผลิตโดยการเข้าถึงทรัพยากรราคาถูกเช่นการเข้าถึงแหล่งแรงงานที่มีราคาถูกโดยประเทศผู้รับทุนมีจานวนประชากรมากทาให้อัตราค่าจ้างงานต่ำกว่าประเทศเจ้าของทุนหรือประเทศผู้รับทุนทาให้ผู้ลงทุนสามารถประหยัดต้นทุนการผลิตได้

1.2 สามารถเข้าถึงแหล่งตลาดที่จะระบายสินค้าให้แก่ประเทศเจ้าของทุนโดยเฉพาะประเทศผู้รับทุนที่มีจานวนประชากรมากหรือมีตลาดขนาดใหญ่

1.3 ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีจากประเทศผู้รับทุนโดยนโยบายของประเทศผู้รับทุนมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติเช่นการยกเว้นภาษีนิติบุคคลการลดอาการขาเข้าของปัจจัยหรืออุปกรณ์การผลิตการกีดกันสินค้านาเข้าที่จะเข้ามาแข่งขันกับสินค้าที่ผู้ลงทุนผลิตรวมถึงการนาผลกาไรกลับคืนประเทศเป็นต้น

1.4 สามารถลดการต่อต้านสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศหรือการเข้าไปลงทุนสร้างฐานการผลิตจะเป็นการลดอุปสรรคทางด้านชาตินิยมที่คนในประเทศที่เป็นเป้าหมายทางการตลาดอาจต่อต้านสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศหรืออุปสรรคจากการกีดกันทางการค้าจากอัตราภาษีนาเข้าที่สูง

1.5 การเข้าถึงเทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์เช่นในบางกรณีการเข้าไปลงทุนผ่านการร่วมทุนหรือการเข้าไปซื้อกิจการ (Merger and acquisition) ในต่างประเทศนอกจากจะเป็นการเพิ่มความได้เปรียบทางเชิงกลยุทธ์ด้านการตลาดแล้ว ยังจะเป็นการเข้าถึงเทคโนโลยี หรือสิทธิบัตรเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้อีกด้วย

ปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดความสนใจในการลงทุนโดยตรงจากประเทศต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ในมุมมองของประเทศผู้ลงทุนนั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เลือกมาลงทุนในต่างประเทศแทนการลงทุนในประเทศตนเองคือ ค่าจ้าง เนื่องจากประเทศผู้ลงทุนส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนา (Advanced economies) ซึ่งมีอัตราค่าจ้างที่ค่อนข้างสูง ทำให้ต้องการออกมาลงทุนในประเทศอื่นที่มีค่าจ้างต่ำกว่าเพื่อลดต้นทุนการผลิต ดังนั้นประเทศผู้รับการลงทุนประเทศใดมีค่าจ้างที่ถูกกว่าโดยเปรียบเทียบก็จะดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ได้ค่อนข้างมาก แต่ค่าจ้างไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวที่ช่วยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ช่วยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) เช่น การเติบโตของเศรษฐกิจซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจให้บริษัทต่างๆ เข้ามาลงทุนเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากอำนาจซื้อของผู้บริโภคในประเทศที่เพิ่มขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ อุตสาหกรรมยานยนต์ในไทย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ซึ่งได้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) อย่างต่อเนื่องจากการขยายตัวของตลาดภายในประเทศ หรืออัตราแลกเปลี่ยนที่อ่อนค่าโดยเปรียบเทียบซึ่งจะช่วยให้บริษัทที่เข้ามาลงทุนสามารถส่งออกได้ดีขึ้น (ฐาณิญา โอฆะพนม และฐิติวรรณ ศรีเจริญ, 2559)

2. ทฤษฎีแหล่งที่ตั้ง ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งโดย Dunning (1973) เป็นทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของบรรษัทข้ามชาติและเป็นทฤษฎีต้นแบบที่นาไปสู่การสังเคราะห์เป็นความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) ใน Eclectic Theory ของ Dunning (1980) โดยทฤษฎีกล่าวว่าจากความแตกต่างทางด้านแหล่งที่ตั้งเฉพาะ (Location-specific Factor) ระหว่างประเทศผู้รับการลงทุน (Host Country) และประเทศผู้ลงทุน (Home Country) โดยทั่วไปประเทศผู้รับการลงทุนจะมีความได้เปรียบในปัจจัยการลงทุนมากกว่าประเทศผู้ลงทุนซึ่งความได้เปรียบนี้เป็นสิ่งดึงดูดให้บรรษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในประเทศผู้รับทุนโดยปัจจัยดังกล่าว ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางด้านการตลาด (Marketing Factor) ปัจจัยทางด้านการตลาดเช่นขนาดตลาดอัตราการเจริญเติบโตของขนาดตลาดหรืออำนาจซื้อของตลาดภายในประเทศผู้รับการลงทุนเป็นปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพราะหากขนาดตลาดในประเทศผู้รับการลงทุนใหญ่ขึ้นมีการเจริญเติบสูงขึ้นย่อมทาให้บรรษัทข้ามชาติสามารถขยายขนาดการผลิตทาให้ได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) และมีกำไรเพิ่มขึ้น 2) ต้นทุนและความสามารถในการได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต (Availability and Cost of Input) จากการที่แต่ละประเทศเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (Factor Endowment) ที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่แตกต่างกันซึ่งนาไปสู่ความแตกต่างในด้านราคาและคุณภาพปัจจัยการผลิตเช่นต้นทุนแรงงานหรือคุณภาพแรงงานทรัพยากรธรรมชาติเป็นต้นทาให้มีการย้ายฐานการผลิตสู่แหล่งที่ตั้ง (ประเทศผู้รับการลงทุน) ที่มีต้นทุนกว่าหรือต่ำที่สุดหรือมีปัจจัยการผลิตที่ประเทศผู้ลงทุนขาดแคลน 3) ปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐบาล (Government-policies Factors) เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศทั้งในแง่ที่เป็นประเทศผู้รับการลงทุนและประเทศผู้ลงทุนเช่นนโยบายทางด้านภาษีการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเป็นต้น 4) บรรยากาศการลงทุน (Climate Investment) บรรยากาศการลงทุนคือปัจจัยที่ขึ้นกับความมีเสถียรภาพทางการเมืองระดับการพัฒนาประเทศดุลการชาระเงินการเชื่อมโยงกับต่างประเทศหรือระดับความเป็น Internationalization ของประเทศอัตราเงินเฟ้อและทัศนคติที่มีต่อนักลงทุนต่างชาติซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นหนึ่งในปัจจัยด้านความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่ส่งผลกระทบต่อการเข้ามาลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ 5) อุปสรรคทางการค้า (Trade Barriers) นโยบายทางการค้าของประเทศผู้รับการลงทุนมีผลสำคัญต่อองค์กรธุรกิจในการตัดสินใจเลือกระหว่างการส่งออกหรือการลงทุนโดยตรงเพราะถ้ารัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนมีมาตรการกีดกันทางการค้าจะเป็นสิ่งผลักดันบรรษัทตัดสินใจลงทุนโดยตรงแทนการส่งออกเพื่อเป็นการลดต้นทุนและหลีกเลี่ยงอุปสรรคทางการค้าดังกล่าว

3. ทฤษฎีพื้นที่สกุลเงินของ Aliber (Aliber’s Currency Area Theory) ได้เสนอความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศโดยทฤษฎีกล่าวว่าพื้นที่สกุลเงินที่แตกต่างกันและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ตลาดที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect Market) สาหรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเมื่อความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนบรรษัทข้ามชาติของประเทศที่มีพื้นที่สกุลเงินแข็งค่าขึ้นจะเข้ามาลงทุนในประเทศที่มีสกุลเงินอ่อนกว่า เพราะบรรษัทเหล่านั้นสามารถได้รับกาไรสูงขึ้นจากการลงทุนในประเทศผู้รับการลงทุนซึ่งมีสกุลเงินอ่อนกว่าเนื่องจากต้นทุนการผลิตในประเทศเหล่านี้ต่ำกว่าในประเทศของบรรษัทข้ามชาติ

สรุปได้ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) มีปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดความสนใจของนักลงทุนจากประเทศต่างๆ ประกอบไปด้วย 3 ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ค่าจ้าง ประเทศผู้ลงทุนซึ่งมักเป็นประเทศพัฒนามีอัตราค่าจ้างที่สูง ดังนั้นการลงทุนในประเทศที่มีค่าจ้างต่ำกว่าจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจเพื่อลดต้นทุนการผลิต การเติบโตของเศรษฐกิจ ประเทศที่เศรษฐกิจกำลังเติบโตจะมีโอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ในไทยที่ได้รับการลงทุนต่อเนื่องอัตราแลกเปลี่ยนที่อ่อนค่า ทำให้บริษัทที่เข้ามาลงทุนสามารถส่งออกได้ดีขึ้น 2)แหล่งที่ตั้ง ปัจจัยทางด้านการตลาดขนาดตลาดและอัตราการเจริญเติบโตของตลาดมีผลดึงดูดการลงทุนเนื่องจากการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ต้นทุนและความสามารถในการได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต ประเทศที่มีปัจจัยการผลิตราคาถูกหรือคุณภาพดี เช่น ต้นทุนแรงงานหรือทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐบาล นโยบายส่งเสริมการลงทุน เช่น การลดภาษีและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บรรยากาศการลงทุน เสถียรภาพทางการเมือง ระดับการพัฒนาประเทศ และทัศนคติต่อนักลงทุนต่างชาติ อุปสรรคทางการค้า มาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้รับการลงทุนสามารถผลักดันบรรษัทตัดสินใจลงทุนโดยตรงแทนการส่งออก 3) พื้นที่สกุลเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและการลงทุนโดยตรง บรรษัทข้ามชาติจากประเทศที่มีสกุลเงินแข็งค่าจะเข้ามาลงทุนในประเทศที่มีสกุลเงินอ่อนกว่าเนื่องจากต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและสามารถทำกำไรได้สูงขึ้น

สถาณการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจไทยมากว่า 40 ปี ในการเพิ่มมูลค่าการส่งออก การจ้างงาน และการใช้วัตถุดิบในประเทศ รวมถึง การขยายห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสำคัญ ตลอดจนเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและทักษะความรู้ใหม่มาสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมสำคัญ อาทิ การผลิตรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และปิโตรเคมี ซึ่งนับว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะยาว (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. 2567)

รายงานการลงทุนโลกประจำปี 2566 (World Investment Report 2023) โดยการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) พบว่า ในปี 2565 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI)

ของโลกหดตัวร้อยละ 12.4 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ที่ระดับ 1.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (หลังจากที่หดตัวลงอย่างมากจากโควิด-19 ที่ร้อยละ -43.7 ในปี 2563 และกลับมาฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่งที่ร้อยละ 53.7 ในปี 2564) โดยมีสาเหตุหลักมาจากปริมาณกระแสทางการเงินและธุรกรรมที่ลดลงในประเทศพัฒนาแล้ว เนื่องจากการเผชิญกับหลายวิกฤต อาทิ สงคราม ในยูเครน ราคาอาหารและพลังงานที่เพิ่มสูง และแรงกดดันจากหนี้ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การลงทุนมีแนวโน้มเชิงบวกมากขึ้น โดยมีการประกาศการลงทุนใหม่ในหลายภูมิภาคและหลายสาขา ทั้งนี้ FDI ในประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่และประเทศกำลังพัฒนาขนาดใหญ่บางประเทศ ขณะที่ FDI ในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดลดลง สำหรับไทยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ 10.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 5 ของภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย ตามลำดับ โดยมูลค่า การลงทุนหดตัวร้อยละ 31.5 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ขณะที่มูลค่าการลงทุนในภูมิภาคอาเซียนขยายตัวร้อยละ 4.6 ดังนี้

มิติของประเทศสิงคโปร์ ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) สหรัฐฯ (2) ญี่ปุ่น (3) สหราชอาณาจักร (4) ฮ่องกง และ (5) จีน สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) การเงินและการประกันภัย (2) ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีก (3) อุตสาหกรรมการผลิต (4) ธุรกิจการขนส่งและการเก็บสินค้าคงคลัง และ (5) ธุรกิจ ในการให้บริการในด้านการบริหารและสนับสนุน รวมถึงการให้บริการระดับมืออาชีพ ซึ่งสิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับเม็ดเงินลงทุนมากที่สุดในภูมิภาค คิดเป็นสัดส่วนราว 2 ใน 3 ของเม็ดเงินลงทุนทั้งหมดในภูมิภาค โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการลงทุน ได้แก่ การมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมยุคใหม่ ทั้งอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง (เซมิคอนดักเตอร์) รวมถึงการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก มีประเทศคู่ FTA ทั่วโลกมากที่สุดในอาเซียน (จำนวน 65 ประเทศ) แรงงานมีทักษะสูงและใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก รัฐบาล มีนโยบาย กฎระเบียบ และมาตรการที่เอื้อต่อการลงทุน อาทิ การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ การสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเฉพาะในด้าน AI การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มงวด มีโครงสร้างพื้นฐานชั้นนำระดับโลก โดยเฉพาะท่าเรือสิงคโปร์ที่ถูกจัดอยู่ในอันดับ 2 ของท่าเรือที่มีการขนถ่ายตู้คอนเทนเนอร์มากที่สุดในโลกที่ 37.3 ล้าน TEUs ต่อปี (รองจากท่าเรือเซี่ยงไฮ้ของจีนที่ 47.3 ล้าน TEUs) และมีจุดเด่นด้านตำแหน่งที่ตั้งบริเวณช่องแคบมะละกา ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค ขณะที่ปัจจัยท้าทายต่อการลงทุน ได้แก่ จำนวนแรงงานน้อยและค่าจ้างสูง รวมถึงการมีพื้นที่จำกัดและราคาที่ดินสูง

มิติของประเทศเวียดนาม ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) สิงคโปร์ (2) เกาหลีใต้ และ (3) ญี่ปุ่น สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูป (2) ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และ (3) การผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการลงทุน ได้แก่ เศรษฐกิจที่เติบโตต่อเนื่องระดับสูงในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ที่ร้อยละ 7.5 (CAGR) มีประเทศคู่ FTA มากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ในอาเซียน (จำนวน 54 ประเทศ) การมีเสถียรภาพทางการเมือง ประชากรส่วน

ใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ทรัพยากรที่หลากหลายและมีศักยภาพ การให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันเวียดนามมี 3 ท่าเรือหลักเพื่อรองรับเรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่งตะวันออกของประเทศจากภาคเหนือไปจนถึงภาคใต้ ขณะที่ปัจจัยท้าทายต่อการลงทุน ได้แก่ ประสิทธิภาพแรงงานที่ยังคงต่ำ ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องงานแรงงานในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง ระบบราชการและกฎหมายยังมีความซับซ้อน และโครงสร้างพื้นฐานยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาอีกหลายส่วน ทั้งโครงข่ายการคมนาคมขนส่งที่ไม่ครอบคลุมในบางพื้นที่ การให้บริการทางด้านสาธารณูปโภค โดยเฉพาะระบบไฟฟ้าและพลังงาน

มิติของประเทศอินโดนีเซีย ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) สิงคโปร์ (2) จีน (3) ฮ่องกง (4) ญี่ปุ่น และ (5) มาเลเซีย สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมโลหะ (2) อุตสาหกรรมเหมืองแร่ (3) ธุรกิจเคมีภัณฑ์และยา (4) ธุรกิจการขนส่ง การเก็บสินค้าคงคลัง และการสื่อสารโทรคมนาคม และ (5) การให้บริการไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำประปา โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการลงทุน ได้แก่ จำนวนประชากรที่มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ทำให้อินโดนีเซียมีจุดเด่นด้านจำนวนแรงงานและการเป็นตลาดขนาดใหญ่ มีทรัพยากรเหมืองแร่ที่มีความสำคัญกับอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตสูงอย่างแบตเตอรี่สำหรับรถยนต์ไฟฟ้าและส่วนประกอบผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ นิกเกิล ดีบุก และทองแดง รัฐบาลมีนโยบาย กฎระเบียบ และมาตรการที่เอื้อต่อการลงทุน อาทิ การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ และการสนับสนุนด้านพลังงานสะอาดที่จะช่วยดึงดูดนักลงทุนคุณภาพสูง ขณะที่ปัจจัยท้าทายต่อการลงทุน ได้แก่ โครงสร้างการส่งออกที่การส่งออกกระจุกตัวในตลาดจีน รวมถึงการส่งออกสินค้าวัตถุดิบเป็นหลัก แม้มีตลาดแรงงานขนาดใหญ่ แต่ผลิตภาพแรงงานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ในอาเซียน ประสิทธิภาพของระบบราชการและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการมีภูมิประเทศในลักษณะ หมู่เกาะ ทำให้มีความท้าทายด้านโลจิสติกส์ โดยเฉพาะการเชื่อมต่อในการขนส่ง

มิติของประเทศมาเลเซีย ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) สหรัฐฯ (2) สิงคโปร์ (3) ญี่ปุ่น (4) ฮ่องกง และ (5) จีน สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ภาคการผลิต (2) ภาคการบริการ (3) ภาคการทำเหมืองแร่ (4) ภาคการก่อสร้าง และ (5) ภาคการเกษตร โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการลงทุน ได้แก่ แรงงานมีทักษะสูงโดยเฉพาะทักษะดิจิทัล และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างปิโตรเลียม และแร่โลหะที่สำคัญ ได้แก่ ดีบุก บอกไซต์ (อะลูมิเนียม) ทองแดง และเหล็ก รัฐบาลมีนโยบายกฎระเบียบ และมาตรการที่เอื้อต่อการลงทุน อาทิ การส่งเสริมนโยบายการลงทุนที่เปิดเสรีและโปร่งใส มีหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับเทศบาลหลายแห่ง รวมถึงหน่วยงานพัฒนาการลงทุนของมาเลเซีย (MIDA) การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การริเริ่มโครงการวีซ่าพรีเมียมเพื่อดึงดูดนักลงทุนที่มีเงินเข้ามาพำนักระยะยาวในมาเลเซีย และการสนับสนุน ด้านพลังงานสะอาด

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ขณะที่ปัจจัยท้าทายต่อการลงทุน ได้แก่ การขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือ อีกทั้ง มีการพึ่งพาแรงงานต่างชาติสูง มีการจำกัดสัดส่วนการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในหลายภาคธุรกิจ และ ค่าบริการในด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค

มิติของประเทศไทย ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) สิงคโปร์ (2) ญี่ปุ่น (3) สหรัฐฯ (4) จีน และ (5) ฮ่องกง สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) การเงินและการประกันภัย (2) การผลิตคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์ (3) ภาคอสังหาริมทรัพย์ (4) การผลิตอาหาร และ (5) การขายส่งและการขายปลีก โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการลงทุน ได้แก่ การมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการลงทุน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งด้านห่วงโซ่อุปทานและโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมตั้งแต่ระบบการขนส่ง ระบบโทรคมนาคม ไปจนถึงการให้บริการด้านสาธารณูปโภค ซึ่งรวมถึงพลังงานสะอาด โดยปัจจุบันไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตรถยนต์ของภูมิภาค และเป็นประเทศผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญ และรัฐบาลไทยได้พยายามผลักดันให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางนโยบายที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจและอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึง พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะรองรับการลงทุนสีเขียว ขณะที่ปัจจัยท้าทายต่อการลงทุน ได้แก่ ไทยมีประเทศคู่ FTA จำนวนไม่มากนัก (จำนวน 19 ประเทศ รวมถึงศรีลังกา ที่ลงนามเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2567) เมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์และ เวียดนาม การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลต่อจำนวนแรงงานในอนาคต ปี 2566 มีโครงการยื่นขอรับการส่งเสริมจำนวน 2,307 โครงการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าและมีมูลค่าเงินลงทุนสูงที่สุดในรอบ 5 ปี ที่ 848,318 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 43 สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 342,149 ล้านบาท ยานยนต์และชิ้นส่วน 82,282 ล้านบาท เกษตรและอาหาร 74,416 ล้านบาท ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ 45,951 ล้านบาท และเทคโนโลยีชีวภาพ 31,814 ล้านบาท โดยการลงทุนในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขยายตัวอย่างมาก จำนวนโครงการเพิ่มขึ้นร้อยละ 62 และมูลค่าลงทุนเพิ่มขึ้น 3.5 เท่าจากปีก่อนหน้า ในส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีโครงการยื่นขอรับการส่งเสริมจำนวน 1,394 โครงการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 38 มูลค่าเงินลงทุนรวม 663,239 ล้านบาท (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 78.2 ของมูลค่าเงินลงทุนรวมทั้งหมด) เพิ่มขึ้นร้อยละ 72

สำหรับการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน ปี 2566 มีจำนวน 2,383 โครงการ เงินลงทุนรวม 750,129 ล้านบาท โดยคาดว่าไทยจะได้ประโยชน์จากโครงการลงทุน อาทิ มูลค่าส่งออกของประเทศเพิ่มขึ้นประมาณ 2.44 ล้านล้านบาทต่อปี มีการใช้วัตถุดิบในประเทศประมาณ 1.67 ล้านล้านบาทต่อปี และเกิดการจ้างงานคนไทยประมาณ 139,000 ตำแหน่ง ในส่วนการออกบัตรส่งเสริม มีการออกบัตรส่งเสริมจำนวน 1,825 โครงการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 เงินลงทุนรวม 490,786 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนของประเทศ ได้แก่ การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุน การส่งเสริมการพัฒนา

เศรษฐกิจใหม่ การพัฒนาต่อยอดเขตเศรษฐกิจพิเศษและระเบียง เศรษฐกิจทั้ง 4 ภาค การจัดทำ Matching Fund ซึ่งเป็นการลงทุนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน และการสนับสนุนตลาดทุน และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยไปสู่เศรษฐกิจใหม่ที่เพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศในระยะยาว โดยกำหนดอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นจะดำเนินการในระยะสั้น ได้แก่ อุตสาหกรรมกลุ่ม BCG อุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเฉพาะยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะต้นน้ำและอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ในขณะที่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน EEC โดยเน้นการพัฒนาใน 12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรม การแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ และอุตสาหกรรมการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา

การเตรียมความพร้อมเพื่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน

จากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและตลาดเกิดใหม่ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจโลก และการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีแบบเร่งตัว ประกอบกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ อันมีสาเหตุหลักมาจากประเด็นความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ยิ่งทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงตลาดเกิดใหม่ เป็นที่ดึงดูดของนักลงทุนข้ามชาติที่ต้องการขยาย/ย้ายฐานการผลิตออกห่างจากพื้นที่พิพาท และความสะดวกในการส่งออกสินค้าเข้าสู่ตลาดศักยภาพและตลาดใหม่ที่มีการเติบโตสูง รัฐบาลในหลายประเทศได้เห็นแนวโน้มดังกล่าวและตระหนักว่าช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการดึงดูดการลงทุนเข้าสู่ประเทศ จึงเร่งออกมาตรการ เพื่อจูงใจนักลงทุนข้ามชาติในรูปแบบต่าง ๆ เข้าสู่ประเทศของตน ทั้งนี้ การลงทุนจากต่างประเทศส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งรวมไปถึงการขยายการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ากับห่วงโซ่อุปทานโลก จึงมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลงทุนในไทย ดังนี้

1. การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเชิงรุก โดยการเร่งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ จากกลุ่มนักลงทุนข้ามชาติที่มีศักยภาพ รวมถึงการสร้างการรับรู้เชิงบวกในการลงทุนในประเทศไทยทั้งในการเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากข้อพิพาท ซึ่งมีความเสี่ยงในการทำธุรกิจต่ำ และความพร้อมในการรองรับ การลงทุนทั้งทางด้านแรงงาน ห่วงโซ่อุปทาน โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงกฎระเบียบและข้อบังคับที่ชัดเจนและเอื้อต่อการลงทุน เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน

2. การอำนวยความสะดวกและการแก้ไขอุปสรรคในการลงทุน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของภาครัฐและปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคของการประกอบธุรกิจ อาทิ การลดขั้นตอนและเวลาในการติดต่อกับทางราชการในขั้นตอนต่าง ๆ และการอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้เชี่ยวชาญและช่างเทคนิคชาวต่างชาติและผู้ติดตาม รวมถึงการออกวีซ่าระยะยาวให้แก่แรงงานต่างชาติ ตลอดจนถึงการยกระดับการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของภาคธุรกิจ อาทิ การให้บริการพิธีการทางด้านศุลกากร และการอนุมัติใบรับรองมาตรฐานสินค้า

3. การเร่งเจรจาจัดทำ FTA โดยเฉพาะการจัดทำ FTA กับตลาดที่มีศักยภาพสูงอย่างสหภาพยุโรป รวมถึงการปรับปรุง FTA เดิม ซึ่งการมีประเทศคู่ FTA เพิ่มขึ้น ไม่เพียงเป็นแต้มต่อในการขยายตลาดส่งออกของไทย แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติที่ต้องการขยายฐานการผลิตมายังภูมิภาคอาเซียน เพื่อผลิตและส่งออกสินค้าไปประเทศต่าง ๆ อีกด้วย

4. การเตรียมความพร้อมด้านแรงงาน โดยในระยะสั้นและระยะกลาง ควรยกระดับแรงงานให้มีความรู้และทักษะขั้นสูง ดึงดูดแรงงานทักษะสูงจากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศไทย และอำนวยความสะดวกในการนำเข้าแรงงานกึ่งฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ในระยะยาว ควรมีการร่วมมือกันระหว่างภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการวางแผนและปรับหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงงานให้สอดคล้องกับ ความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่อง รวมถึงทักษะด้านภาษาเพื่อรองรับการทำงาน ที่เชื่อมโยงกับโลกมากขึ้น

5. การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการลงทุน โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ดิจิทัล ซอฟต์แวร์ หุ่นยนต์ ระบบอัตโนมัติ เพื่อให้มั่นใจว่าไทยจะสามารถรองรับการลงทุนที่เกี่ยวเนื่องกับเทคโนโลยียุคใหม่ในอนาคตระยะยาว รวมถึงการเร่งพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้มีความสามารถในการเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเป้าหมายตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทั้งในส่วนการวิจัยและพัฒนา การออกแบบ การผลิต และการประกอบ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง และอุตสาหกรรมดิจิทัล

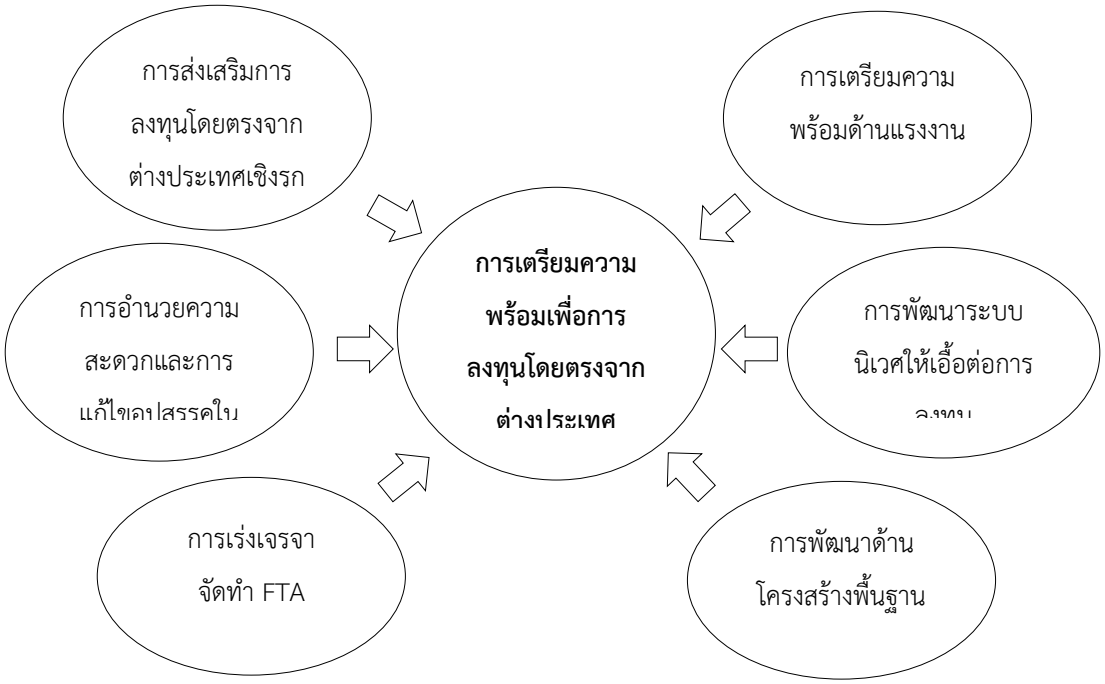
6. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านโลจิสติกส์ โดยการพัฒนาระบบการขนส่งทั้งทางถนน ทางน้ำ ทางราง ทางอากาศ และระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) รวมถึงการเร่งลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศให้ลดลงเทียบเท่าประเทศอื่น ๆ ในระดับสากล ด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยการส่งเสริมการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมพื้นที่การใช้งานและปรับเพิ่มความเร็วเพื่อการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพสำหรับทั้งภาคธุรกิจและการศึกษา และด้านสาธารณูปโภค โดยเฉพาะการบริหารจัดการอุปทานด้านพลังงานไฟฟ้าและน้ำประปาให้เพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงการจัดหาพลังงานสะอาด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

องค์ความรู้ใหม่

จากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและตลาดเกิดใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ประกอบกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศอันเกิดจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนและตลาดเกิดใหม่เป็นที่ดึงดูดของนักลงทุนข้ามชาติที่ต้องการขยายหรือย้ายฐานการผลิต รัฐบาลหลายประเทศจึงเร่งออกมาตรการเพื่อจูงใจการลงทุนเหล่านี้ การลงทุนจากต่างประเทศมีผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมายและการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงกับห่วงโซ่อุปทานโลก ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ ดังนี้ 1) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเชิงรุก 2) การอำนวยความสะดวกและการแก้ไขอุปสรรคในการลงทุน 3) การเร่งเจรจาจัดทำ FTA โดยเฉพาะการจัดทำ FTA กับตลาดที่มีศักยภาพสูงอย่างสหภาพยุโรป 4) การเตรียมความพร้อมด้านแรงงาน โดยในระยะสั้นและระยะกลาง 5) การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการลงทุน โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ดิจิทัล ซอฟต์แวร์ หุ่นยนต์ ระบบอัตโนมัติ 6) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านโลจิสติกส์ สามารถสรุปเป็นกรอบความคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 การเตรียมความพร้อมเพื่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สรุป

ภูมิภาคอาเซียนกำลังกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าดึงดูดสำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก เศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและตลาดเกิดใหม่ในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็ว คาดการณ์ว่าจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีในช่วงทศวรรษหน้า สิ่งนี้ดึงดูดนักลงทุนที่มองหาโอกาสใหม่ ๆ ในการขยายธุรกิจ ประการที่สอง ภูมิภาคนี้กำลังการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ประเทศต่างๆ ในอาเซียนกำลังลงทุนอย่างหนักในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและพัฒนาทักษะแรงงานด้านเทคโนโลยี สิ่งนี้ทำให้ภูมิภาคนี้เหมาะสำหรับบริษัทที่ต้องการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ประการที่สาม สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนกระตุ้นให้บริษัทต่างๆ มองหาฐานการผลิตใหม่ ๆ นอกประเทศจีน ประเทศไทยจึงควรเตรียมความพร้อมเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเชิงรุก โดยการเร่งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ จากกลุ่มนักลงทุนข้ามชาติที่มีศักยภาพ 2) การอำนวยความสะดวกและการแก้ไขอุปสรรคในการลงทุน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของภาครัฐและปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคของการประกอบธุรกิจ 3) การเร่งเจรจาจัดทำ FTA โดยเฉพาะการจัดทำ FTA กับตลาดที่มีศักยภาพสูงอย่างสหภาพยุโรป 4) การเตรียมความพร้อมด้านแรงงาน โดยในระยะสั้นและระยะกลาง ควรยกระดับแรงงานให้มีความรู้และทักษะขั้นสูง ดึงดูดแรงงานทักษะสูงจากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศไทย 5) การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการลงทุน โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) 6) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านโลจิสติกส์ โดยการพัฒนาระบบการขนส่งทั้งทางถนน ทางน้ำ ทางราง ทางอากาศ และระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

ฐาณิญา โอฆะพนม และฐิติวรรณ ศรีเจริญ.(2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศไทย. **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**,11(2),75-88.

ภัทรวุฒิ สูงกิจบูลย์.(2561).**ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย**. ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2567). **การลงทุนในประเทศเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาคอาเซียน**. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2567 จาก https://tpso.go.th/.

โสภณ วิจิตรเมธาวณิชย์. (2557). **การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2567 จาก https://www.scbeic.com/th/detail/product/853.

อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง. (2543). **ธุรกิจระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

Dunning, J. H. (1973). The Determinants of International Production. **Oxford Economic Papers**, 25, 289-336.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Dunning, J. H. (1980). Toward an eclectic theory of international production: some empirical tests. **Journal of International Business Studies**, 11(1), 9-31.

Kindleberger, C. P. (1966). **The role of foreign investment in development**. Princeton University Press.

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เพศสภาพและการสมรสเท่าเทียมในมุมมองรัฐศาสตร์เชิงพุทธ

Gender and Equal Marriage from a Buddhist Political Science Perspective

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า
วรเชษฐ์ โทอื้น
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Pornpimol Pochailar
Worachet Tho-un
Mahamakut Buddhist University
Corresponding E-mail: worachet.th@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 7 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 23 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 25 กรกฎาคม 2567
Received: July 7, 2024; Revised: July 23, 2024; Accepted: July 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าประสงค์ที่จะสะท้อนมุมมองความเสมอภาคของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ถึงแม้ว่าความเท่าเทียมทางเพศจะเป็นสิ่งที่ทั่วโลกยอมรับและให้การรับรองในทางสากลว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ได้มีการรับรองความเสมอภาคห้ามเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นแหล่งกำเนิด เพศสภาพและศาสนา แต่การที่จะทำให้ความเสมอภาคเกิดขึ้นจริงนั้นจำเป็นต้องมีกลไกและมาตรการเพื่อสร้างหลักประกันที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น การสมรสของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ไม่จำกัดเฉพาะชายและหญิงเท่านั้นแต่จะครอบคลุมทุกเพศสภาพ ทั้งเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายตามหลักความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยจะก่อให้เกิดสิทธิในการหมั้น การจดทะเบียนสมรส การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส การเป็นผู้จัดการแทนในทางอาญาเช่นเดียวกับคู่สมรส การรับมรดกเมื่ออีกฝ่ายเสียชีวิต การรับบุตรบุญธรรม การรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์การเบิกจ่ายสวัสดิการจากรัฐในฐานะคู่สมรส เช่น การรับประโยชน์ทดแทนจากประกันสังคม และการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล รวมถึงสิทธิอื่น ๆ ทางกฎหมายที่รับรองสิทธิของคู่สมรส

คำสำคัญ: การสมรสเท่าเทียม; ความเสมอภาคในพระพุทธศาสนา; เพศสภาพ

Abstract

The purpose of this article is to reflect on the perspective of gender equality, despite the fact gender equality is widely accepted and internationally recognized as a fundamental human right aligned with sustainable development goal 5, achieving gender equality and

empowering all women and girls. While the constitution of the Kingdom of Thailand has recognized gender equality and prohibits discrimination based on birth, gender identity, and religion, achieving true gender equality requires mechanisms and measures to create a more equitable foundation. marriage of individuals with diverse sexual orientations is not limited solely to men and women but encompasses all gender identities and sexual orientations. This ensures legal protection under principles of equality and human dignity, granting rights such as marriage, marriage registration, management of marital property, representation in criminal matters as well as the spouse, inheritance upon the death of a spouse, adoption of children, inheritance as a legal heir, and entitlement to state welfare benefits as spouses. This includes benefits such as social security compensation and medical expenses, along with other legal rights recognized for married couples.

Keywords: Equal Marriage; Equality in Buddhism; Gender

บทนำ

ในยุคสมัยปัจจุบันที่สังคมมีความหลากหลายและเปิดกว้างมากขึ้น การสมรสเท่าเทียมได้กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในแง่ของสิทธิและความเสมอภาคของมนุษย์ รวมถึงผลกระทบต่อสังคมและสถาบันครอบครัว หากพิจารณาถึงการสมรส เดิมทีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ระบุว่า “การสมรสจะทำได้ระหว่างชายและหญิงที่อายุ 17 ปีบริบูรณ์ แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้สมรสก่อนนั้นได้” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2535) ทั้งนี้ กฎหมายข้อบังคับนี้ถูกใช้มานานหลายยุคหลายสมัย ไม่มีอะไรคงเดิมได้ตลอดกาล เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ข้อกฎหมายที่เคยคิดว่าครอบคลุม กลับไม่ครอบคลุมอีกแล้ว สะท้อนปรากฏการณ์ได้จากการถูกร้องเรียนโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบ พวกเขาคือคู่รักเพศเดียวกันที่มีชีวิตคู่นานกว่า 13 ปี และตัดสินใจไปจดทะเบียนสมรส ก่อนถูกเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตปฏิเสธทำเรื่องให้โดยให้เหตุผลว่า การจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกันขัดกับหลักกฎหมาย เพราะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็น “ชาย” หรือเป็น “หญิง” ตามที่ระบุในมาตรา 1448 คู่รักคู่นี้ตัดสินใจยื่นคำร้องไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ก่อนเรื่องจะถูกส่งต่อไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องเตรียมวินิจฉัยว่า กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ขัดรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ที่กำหนดว่า “บุคคลย่อมเสมอกันและได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกันหรือไม่” หลังจากถูกเลื่อนอ่านคำวินิจฉัยหลายต่อหลายครั้ง ด้วยเหตุผลการระบาดของโควิด-19 ในที่สุด ศาลนัดฟังคำวินิจฉัยในวันที่ 28 กันยายน 2564 เวลา 09.00 น. ซึ่งคำตอบที่ได้คือการเลื่อนอีกครั้งไปเป็นวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ก่อนหน้านี้ เคยมีประชาชนยื่นคำร้องทำนองเดียวกันไปยังผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) เพื่อพิจารณา

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ก่อนส่งไปยังศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) แต่ไม่ผ่านและเคยยื่นไปยังศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง แต่มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น การเคลื่อนไหวครั้งนี้ จึงถือเป็นครั้งแรกที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ เรื่องราวดังกล่าวทำให้ (ร่าง) พระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายแพ่งว่าด้วยการสมรส กลับมาเป็นที่พูดถึงอีกครั้ง เคล้าด้วยเสียงสนับสนุนและเสียงคัดค้านของคนในสังคม ปรับปรุงแล้วเขียนขึ้นมาใหม่ (ตรีนุช อิงคุทานนท์, 2564)

สมรสเท่าเทียม (Equal Marriage) คือ การสมรสของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ไม่จำกัดเฉพาะชายและหญิงเท่านั้นแต่จะครอบคลุมทุกเพศสภาพ ทั้งเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายตามหลักความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยจะก่อให้เกิดสิทธิในการหมั้น การจดทะเบียนสมรส การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส การเป็นผู้จัดการแทนในทางอาญาเช่นเดียวกับคู่สมรส การรับมรดกเมื่ออีกฝ่ายเสียชีวิต การรับบุตรบุญธรรม การรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์การเบิกจ่ายสวัสดิการจากรัฐในฐานะคู่สมรส เช่น การรับประโยชน์ทดแทนจากประกันสังคมและการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ ทางกฎหมายที่รับรองสิทธิของคู่สมรส สำหรับเนื้อหาของร่างกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้การสมรสหรือแต่งงานครอบคลุมบุคคลทุกเพศ ไม่จำกัดแค่เพศชายและเพศหญิง พร้อมทั้งให้อายุการสมรสเป็น 18 ปี จากเดิม 17 ปี และการบัญญัติคำว่า “บุพการีลำดับแรก” ในกฎหมายให้มีสิทธิและหน้าที่เทียบเท่าบิดามารดา การผ่านร่างกฎหมายดังกล่าวจะทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นประเทศ หรือดินแดนแห่งที่ 3 ในเอเชียที่ผ่านร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมต่อจากไต้หวัน และเนปาล (ฐานเศรษฐกิจ, 2567) เพศในสังคมไทยโดยทั่วไปเข้าใจว่าเพศที่ตรงตามธรรมชาติมีเพียง 2 เพศ หญิงกับชายที่ต้องเกิดมาคู่กัน ฉะนั้น เมื่อเกิดมาเพศใดจะต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตทางเพศให้เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศที่กำหนดไว้ผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องคุณค่าของการเป็นหญิงหรือเป็นชาย ในขณะที่เรื่องราวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ปรากฏมากขึ้นในสังคมทั้งในด้านบวกและด้านลบ สิ่งเหล่านี้กลายเป็นสิ่งที่ท้าทายระบบความเชื่อเดิม ยังมีคนจำนวนมากในสังคมไทยปัจจุบันที่มองว่า LGBTQ+ มีภาพลักษณ์ไม่ดีงาม ผิดศีลธรรม ไม่ถูกตามครรลองคลองธรรม หรือไม่เป็นที่ยอมรับด้านความเชื่อทางศาสนา กรอบความคิดเหล่านี้ทำให้คนที่ตัดสิน LGBTQ+ ในเชิงลบไปแล้วเริ่มเกิดความกังวลว่าหากคนหลากหลายทางเพศได้สมรสกันอย่างถูกกฎหมาย สังคม ค่านิยมหรือตัวเอง อาจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม (ตรีนุช อิงคุทานนท์, 2564)

สรุปความได้ว่าจากบริบทที่กล่าวมาได้สะท้อนให้เห็นฉากทัศน์ (Scenario) อย่างน้อย 4 ประเด็น คือ (1) สมรสเท่าเทียม (Equal Marriage): เป็นการสมรสที่ไม่จำกัดเพศของคู่สมรสให้เป็นเพศชายหรือเพศหญิงเท่านั้น แต่ครอบคลุมทุกเพศสภาพ รวมถึงเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายตามหลักความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (2) สิทธิและความเป็นเสมอภาค การสมรสเท่าเทียมให้สิทธิในการหมั้น การจดทะเบียนสมรส การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส การเป็นผู้จัดการแทนในทางอาญา การรับมรดก การรับบุตรบุญธรรม (Protege) และการได้รับสวัสดิการจากรัฐ เช่น ประโยชน์ทดแทน

จากประกันสังคมและค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น (3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกฎหมาย การผ่านร่างกฎหมายเกี่ยวกับสมรสเท่าเทียม (Equal Marriage Law) จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นที่สาบสูญที่สามที่ผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว และ (4) ความรู้สึกและทัศนคติของสังคม การตัดสินใจเกี่ยวกับ LGBTQ+ ในสังคมไทยยังเผชิญกับความเข้าใจที่แตกต่างกันจากการมองเพศในมุมมองทางธรรมชาติและค่านิยมทางศาสนา

ฉากทัศน์ของ LGBTQ+

หากเราย้อนเวลาไปเมื่อ 18 มิถุนายน 2563 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคก้าวไกล ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ร่างแก้ไข ป.พ.พ.) ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนตามกลไกรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 6 สิงหาคม 2563 ร่างกฎหมายดังกล่าวมีเนื้อหาที่เสนอแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) ว่าด้วยการสมรส โดยเฉพาะบรรพ 5 ครอบครัว ที่ใช้มาตั้งแต่ปี 2519 เพื่อแก้ไขข้อจำกัดเดิมที่กำหนดให้การสมรสมีเฉพาะ “ชาย–หญิง” เป็นการสมรสระหว่างบุคคลสองฝ่ายโดยมุ่งเน้นแก้กฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ “การสมรส” เพื่อรับรองสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวแก่บุคคลทุกเพศ โดยไม่นำเหตุแห่งเพศสภาพหรือเพศวิถีมาเป็นข้อจำกัดในการจดทะเบียนสมรสเหมือนกฎหมายปัจจุบัน ที่ยังจำกัดว่าการสมรสจะทำได้เฉพาะกรณีทั้งสองฝ่ายเป็น “ชายและหญิง” เท่านั้น โดยข้อเสนอดังกล่าวเป็นการเปิดพื้นที่การจดทะเบียนสมรสให้กับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (LGBTQI+) ว่า “บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศอย่างไร ก็สามารถใช้กฎหมายสมรสฉบับเดียวกันได้” และศาลรัฐธรรมนูญ มีมติเอกฉันท์ กฎหมายแพ่งรับรองสมรสชาย-หญิง ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ (ดวงพร ช่างทอง, 2565)

กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือเพศทางเลือก LGBTQ เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยคำว่า “LGBTQ” ย่อมาจาก L (Lesbian) กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง G (Gay) กลุ่มชายรักชาย B (Bisexual) หรือกลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง T (Transgender) คือกลุ่มคนข้ามเพศจากเพศชายเป็นเพศหญิง หรือเพศหญิงเป็นเพศชาย Q (Queer) คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่งโดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศและความรัก นอกจากนี้เพศทางเลือกยังสามารถอธิบายตามความหมายของเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศได้ ดังนั้น เพศวิถี (Sexual Orientation) คือ ความรู้สึก รสนิยมทางเพศ รวมถึงความพึงพอใจทางเพศที่มีต่อบุคคลอื่น โดยจะแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะหลัก ๆ ได้แก่ (1) รักต่างเพศ คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศตรงข้าม หรือบุคคลต่างเพศ เช่น ผู้ชายที่ชอบผู้หญิง หรือผู้หญิงที่ชอบผู้ชาย (2) รักเพศเดียวกัน คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ เลสเบี้ยน (Lesbian) และเกย์ (Gay) (3) ไบเซ็กชวล (Bisexual) คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยจะมีอารมณ์เสน่หากับเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันก็ได้ และ (4) ไม่ฝักใฝ่ทางเพศ คือผู้ที่ไม่สนใจเรื่องเพศสัมพันธ์แต่เพียงรู้สึกสนิทสนม ผูกพันกับบุคคลอื่น (โรงพยาบาลเพชรเวช, 2563) ดังนั้น ปัญหากลุ่ม LGBTQ ต้องเผชิญ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ที่สำคัญที่สุดไม่ได้มีแค่เพียงบรรทัดฐานทางสังคม แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการยอมรับจากคนในครอบครัว เนื่องจากคนกลุ่มนี้อาจต้องทำตามความหวังของพ่อแม่ หรือต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งเป็นเรื่องสวนทางกับผู้ที่อยู่ในกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ครอบครัว หรือคนรอบข้างอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตน หรือวิถีทางเพศของคนกลุ่มนี้ จึงควรเรียนรู้แนวปฏิบัติเมื่อพบว่าลูกหลานเป็น LGBTQ ดังนี้คือ (1) ไม่เปรียบเทียบ ควรส่งเสริมการรู้คุณค่าในตนเองและไม่ควรเปรียบเทียบลูกหลานกับใคร การเปรียบเทียบอาจสร้างความกดดันและทำให้ลูกหลานไม่อยากเปิดใจกับเรามากยิ่งขึ้น (2) สื่อสารในเชิงบวก ควรมีการสื่อสารระหว่างกันโดยเน้นการมองผลดีมากกว่าผลเสีย ควรหมั่นพูดคุยและเปิดโอกาสให้ลูกหลานได้บอกเล่าเรื่องราวและรับฟังความคิดเห็นด้วยความเข้าใจ (3) ให้ความสำคัญและชื่นชม ควรให้ความสำคัญและชื่นชมในสิ่งที่ลูกหลานทำได้ แต่ไม่ควรเยินยอเกินไป (4) ให้โอกาสเรียนรู้: ควรให้โอกาสให้ลูกหลานได้เรียนรู้โดยอาจดูแลอยู่ห่าง ๆ หรือคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น และ (5) สังเกตพฤติกรรม: ควรสังเกตพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เป็น LGBTQ เช่น การแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสมหรือมีอาการซึมเศร้า เพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนและช่วยเหลือได้ตรงจุดต่อไป เป็นต้น

มุมมองและการยอมรับเรื่องของสมรสเท่าเทียมในสังคม

แนวคิดเรื่องเพศ (Sex) เพศสภาพ (Gender) เพศวิถี (Sexuality) บริบททางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่นิยามประกอบสร้างและกำหนดบทบาทของความเป็นผู้หญิง ความเป็นผู้ชาย และเพศทางเลือก แนวคิดเรื่องสิทธิในร่างกายและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องสิทธิ และสถานการณ์เพศสภาพเพศวิถีในปัจจุบันสมรสเท่าเทียม กลับมามีกระแสอีกครั้ง หลังจากเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยที่มาของคดีที่คู่รักเพศหญิงคู่หนึ่ง ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรส เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2563 แต่ถูกนายทะเบียนปฏิเสธ จึงแต่งทนายความให้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพื่อให้ศาลสั่งให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรส หากนายทะเบียนปฏิเสธ ก็ขอให้ศาลส่งคำร้องโต้แย้งประเด็นข้อกฎหมายไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ที่รับรองการสมรสเฉพาะชาย-หญิง ขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยโดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม โดยมีข้อสังเกตว่ารัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป (The LGBT center. 2024). และมีประเทศที่มีกฎหมายรองรับดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แผนภาพที่ 1 ประเทศที่มีกฎหมายรองรับการสมรสเท่าเทียม
ที่มา: https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/160775

เทศกาล “Pride Month” ได้รับการกล่าวนามว่าเป็นเดือนแห่งการเฉลิมฉลองความหลากหลายทางเพศสภาพและมีการจัดกิจกรรมที่มีการร่วมมือในหลายภาคส่วน มีผู้เข้าร่วมจากอาชีพที่หลากหลายทั้งภายในและภานนอกประเทศซึ่งผู้เขียนขอนำเสนอในประเด็นแห่งอภิธานคำศัพท์เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศและ LGBTQIA (lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, intersex, asexual) หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศดังต่อไปนี้ (The LGBT center, 2024)

Sex = เพศสรีระ หมายถึง เพศกำเนิดตามโครงสร้างทางกายวิภาคหรือสรีรวิทยาที่แสดงออกให้เห็นว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย

Gender = เพศสภาพ หมายถึง เพศที่สังคมกำหนดสถานะทางเพศว่าเป็นหญิงหรือชาย โดยอาจดูจากสภาพร่างกายภายนอก บุคลิกลักษณะ ตามบริบทวัฒนธรรมของสังคม บางสังคมอาจมีแค่หญิงและชาย ขณะที่บางสังคมอาจหมายรวมถึงคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ ด้วย

Gender Identity = อัตลักษณ์ทางเพศ หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองเป็นเพศอะไรและต้องการเรียกว่าอย่างไร อาจเป็นหญิง ชาย หรืออย่างอื่น โดยเราอาจมีอัตลักษณ์ทางเพศที่ตรงหรือไม่ตรงกับเพศกำเนิดก็เป็นได้

Sexual Orientation = เพศวิถี หมายถึง รสนิยมทางเพศว่าสนใจเพศเดียวกัน สนใจเพศตรงข้าม สนใจทุกเพศ หรือไม่ฝักใฝ่เพศใดเลย

Gender Expression = การแสดงออกถึง อัตลักษณ์ทางเพศ ว่าเราเป็นเพศไหน เช่น การแต่งกาย ทรงผม น้ำเสียง ภาษากาย ภาษาพูด เป็นต้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

L: Lesbian = หมายถึงผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน

G: Gay = หมายถึงผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน

B: Bisexual = หมายถึงคนที่รักได้ทั้งชายและหญิง

T: Transgender = ผู้หญิงหรือผู้ชายที่ข้ามเพศ

Q: Queer = หมายถึงคนที่ไม่ปิดกั้นทางเพศ คือไม่ต้องการกำหนดว่าตนเองเป็นเพศใดหรือรักเพศใด

I: Intersex = หมายถึงคนที่มีเพศกำกวม หรือคนที่มีโครงสร้างระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม อวัยวะเพศที่ไม่สามารถแบ่งเป็นหญิงหรือชายได้

A: Asexual = หมายถึงคนที่ไม่ฝักใฝ่ทางเพศหรือไม่ต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ

นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ ที่เป็นศัพท์ใหม่ ๆ อีกด้วย

Pansexual = หมายถึง คนที่ไม่ปิดกั้นว่าคนรักจะเป็นเพศอะไร มีความสนใจในผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศใดก็ได้

Non-binary = หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่คิดว่าตัวเองเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ซึ่งอาจหมายรวมถึงกลุ่ม Queer หรือกลุ่ม Bigender (คนที่มีสองเพศ) หรือกลุ่ม Genderfluid (ความลื่นไหลของอัตลักษณ์ทางเพศที่สามารถเปลี่ยนไปมาได้)

ในอนาคต คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางเพศอาจมีการเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตลักษณ์ทางเพศเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่แต่ละคนกำหนดเอง ไม่ใช่สังคม ดังนั้น อัตลักษณ์ทางเพศจึงมีความหลากหลายตามความหลากหลายของแต่ละบุคคล นอกจากการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ แล้ว เราอาจต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับว่าเพศมีความหลากหลายมากกว่าที่สังคมกำหนดให้มีเพียงเพศหญิงและเพศชาย การยอมรับนี้จะช่วยให้เราเข้าใจและโอบรับผู้ที่มีความแตกต่างหลากหลายได้มากขึ้น เคารพในทุกเพศ และให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ความเสมอภาคในทางศาสนา

ความเสมอภาค (Equality) เป็นหลักการพื้นฐานที่ยึดถือว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน (All Person has Equal Rights and Opportunities) โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ เพศ ศาสนา อายุ ความพิการ หรือสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเสมอภาคไม่ได้หมายความว่าทุกคนต้องเหมือนกัน แต่หมายความว่าทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตน หลักการความเสมอภาคมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและความเป็นธรรมโดยช่วยให้มั่นใจว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ ในบางกรณี ความเสมอภาคอาจต้องใช้มาตรการเฉพาะ (Protective Measures) เพื่อแก้ไขความแตกต่างโดยธรรมชาติและส่งเสริมความเสมอภาคที่แท้จริง ตัวอย่างเช่น มาตรการช่วยเหลือคนด้อยโอกาสหรือคนพิการ ความเสมอภาคเป็นหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมกลืนในสังคม

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างสูงต่อหลักการแห่งความเท่าเทียมกัน โดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปิดกว้างยอมรับชนทุกหมู่เหล่า ทุกชนชั้นวรรณะ และทุกความเชื่อให้เข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้บวชจะเป็นพราหมณ์ กษัตริย์ พ่อค้าหรือศูทร เมื่ออุปสมบทเป็นภิกษุแล้ว ภิกษุทุกรูปจะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงวรรณะเดิมของตน พระสงฆ์จะได้รับการเคารพสักการะตามลำดับอาวุโสแห่งพรรษาอย่างเสมอภาค ดังนั้น ภิกษุที่มีวรรณะพราหมณ์จึงต้องกราบไหว้ภิกษุที่มาจากวรรณะศูทรที่มีพรรษาสูงกว่า หลักการแห่งความเท่าเทียมนี้ได้ช่วยส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แผ่ขยายไปอย่างกว้างไกล การห้ามวรรณะหรือเพศใดไม่ให้บวชในพระพุทธศาสนาย่อมได้รับการต่อต้านจากสังคมและชุมชน เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายของมนุษย์ (วิระยา พิมพ์พันธ์, 2563)

ระบอบการปกครองของพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของระบบประชาธิปไตยในสังคมโลก โดยมีหลักการและวิวัฒนาการที่สอดคล้องกับยุคสมัยซึ่งเมื่อหากเปรียบเทียบระหว่างการปกครองแบบพระพุทธศาสนากับหลักการประชาธิปไตย จะพบทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่น่าสนใจ ซึ่ง Abraham Lincoln ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของการปกครองแบบประชาธิปไตย (Democracy) ว่า “ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (ปฐม มณีโรจน์ และเสน่ห์ จุ้ยโต, 2555) เมื่อหากพิจารณาหลักการและอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนาอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะพบว่าพระพุทธศาสนามีลักษณะประชาธิปไตยมาช้านาน และอาจกล่าวได้ว่ามีมาก่อนประเทศกรีก ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของประชาธิปไตยเสียอีก แนวคิดประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในอธิปไตยสูตร (องฺ ติก. (ไทย) 20/40/201–204) ซึ่งสามารถอธิบายความหมายทางโลกได้ว่า อธิปไตยคืออำนาจที่มีผลต่อการตัดสินหรือความเป็นใหญ่ โดยนัยแห่งคำสอนในพระศาสนาพุทธ มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ โลกาธิปไตย อัตตาธิปไตย และธรรมาธิปไตย (วิริยา พิมพ์พันธ์, 2563) และตามหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ ความเสมอภาคตั้งต้นจากความเชื่อว่า “มนุษย์เสมอกันต่อหน้าพระเป็นเจ้า” และสำหรับทัศนะของนักปรัชญา ได้แก่ Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau มีสมมุติฐานว่า “ในสภาวะธรรมชาติ มนุษย์ทุกคนเสมอกัน” ในทัศนะของพระพุทธศาสนามองว่า “มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเสมอกันด้วยธรรม มิใช่ปัจจัยภายนอก” ความเสมอภาคจากมุมมองที่เป็นชีวิต (being) อธิบายได้ด้วยหลักกฎแห่งกรรมว่า “ทุกคนอยู่ใต้กฎแห่งกรรมเหมือนกัน และกรรมเป็นสิ่งที่กำหนดให้มนุษย์แตกต่างกัน” การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการด้วยการปฏิบัติและฝึกฝนอบรมตนเองนำไปสู่การพัฒนาสังคมเมืองทั้ง 4 มิติ คือ มิติทางการเมือง มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางวัฒนธรรม (วิภารัตน์ ธาราธีรภาพ, 2560)

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าความเสมอภาคเป็นหลักการสำคัญที่พบในศาสนาต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเน้นย้ำถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าเชื้อชาติ เพศ ฐานะทางสังคมหรือความเชื่อทางศาสนา ยกตัวอย่างเช่น (1) ศาสนาพุทธ สอนว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันในฐานะมนุษย์ เน้นความเมตตาและ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น ปฏิเสธระบบวรรณะและความแตกต่างทางสังคม (2) ศาสนาคริสต์ สอนว่าพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ทุกคนตามพระฉายาของพระองค์ เน้นความรักและความเมตตาต่อผู้อื่น สนับสนุนความเสมอภาคทางสังคมและการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม (3) ศาสนาอิสลาม สอนว่ามนุษย์ทุกคนเป็นพี่น้องกัน เน้นความเคารพและความเมตตาต่อผู้อื่น สนับสนุนความเสมอภาคทางกฎหมายและการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม (4) ศาสนาฮินดู สอนว่าทุกคนมีจิตวิญญาณที่ศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมกัน เน้นความสามัคคีและความเคารพต่อความหลากหลาย ปฏิเสธระบบวรรณะในสังคมปัจจุบัน (5) ศาสนายูดาย สอนว่าพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ทุกคนตามพระฉายาของพระองค์ เน้นความยุติธรรมและความเมตตาต่อผู้อื่น สนับสนุนความเสมอภาคทางกฎหมายและการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม ดังนั้น แม้ว่าศาสนาต่าง ๆ อาจมีการตีความและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่หลักการพื้นฐานของความเสมอภาคยังคงเป็นหัวใจสำคัญของคำสอนทางศาสนาเหล่านี้ ความเสมอภาคเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและมีเมตตา ซึ่งทุกคนได้รับการเคารพและมีโอกาสเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

อัตลักษณ์ทับซ้อน (Intersectionality) เป็นคำที่ถูกบัญญัติขึ้นโดย Kimberle Crenshaw นักวิชาการด้านกฎหมายสตรีนิยมผิวสี และได้รับการอธิบายต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกในปี 1998 (University of Chicago Legal Forum, 1998) คำว่า อัตลักษณ์ทับซ้อนนั้นสื่อสะท้อนความที่หมายถึงการกดขี่ (Oppression) และการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) หลายรูปแบบที่ทับซ้อนกัน ซึ่งบุคคลอาจประสบเนื่องจากอัตลักษณ์ทางสังคมที่หลากหลาย เช่น เพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ (Tribe) ความสามารถ และรสนิยมทางเพศ (Sexual Orientation) อัตลักษณ์ทางสังคมเหล่านี้เชื่อมโยงกันและส่งผลต่อประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในสังคมโดยสร้างรูปแบบการกดขี่และการเลือกปฏิบัติ เช่น บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอาจประสบการเลือกปฏิบัติไม่เพียงแต่เนื่องจากรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของตนเท่านั้น แต่ยังอาจถูกกดขี่เนื่องจากเชื้อชาติ ชนชั้น วรรณะ ศาสนา ชาติพันธุ์ ความสามารถหรืออายุด้วย การต่อสู้กับระบบที่กดขี่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจึงต้องคำนึงถึงการรื้อถอนโครงสร้างระบบที่กดขี่ทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการเหยียดเชื้อชาติ การเหยียดผู้พิการ การเหยียดเพศ ความเกลียดกลัวคนต่างชาติ การเหยียดอายุ และการเหยียดชนชั้น การเข้าใจและการจัดการกับอัตลักษณ์ทับซ้อนมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมที่ครอบคลุมและเท่าเทียมสำหรับทุกคน

ในหลาย ๆ ประเทศ การเลือกที่จะเป็น เลสเบี้ยน (Lesbian) เกย์ (Gay) ไบเซ็กชวล (Bisexual) ทรานส์เจนเดอร์ (Transgender) หรืออินเทอร์เซ็กส์ (Intersex) (LGBTI) ยังคงเป็นเรื่องที่ท้าทายเนื่องจากการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติที่เกิดจากรสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศหรือลักษณะทางเพศของบุคคลการแบ่งแยกนี้มีรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่การล้อเลียนและการกลั่นแกล้งไปจนถึงการปฏิเสธการจ้างงานหรือการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสม การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมเหล่านี้อาจรุนแรงถึงขั้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

คุกคามชีวิตได้ ดังนั้น สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศควรได้รับการเคารพและปกป้องเช่นเดียวกับสิทธิของผู้อื่น สิทธิเหล่านี้รวมถึงสิทธิในการมีชีวิตที่ปลอดภัยและปราศจากการเลือกปฏิบัติ สิทธิในการแสดงออกอย่างอิสระ สิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสม และสิทธิในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในสังคม การสร้างสังคมที่ครอบคลุมและเท่าเทียมสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้นจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้าง การศึกษา การรณรงค์ และการสนับสนุนทางกฎหมายมีความสำคัญต่อการส่งเสริมความเข้าใจ ความเคารพ และการยอมรับความหลากหลายทางเพศ

มนุษย์เราทุกคนต้องได้รับการปกป้องจากการถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งการแสดงออกตามอัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศและเพศวิธี ภายใต้หลักการด้านสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลหลายประเทศที่ได้ลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศและให้พันธสัญญาว่าจะคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังคงมีการออกกฎหมายที่แบ่งแยกและเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งรสนิยมทางเพศ การแสดงออกและอัตลักษณ์ทางเพศ ปัจจุบันมีประเทศมากกว่า 64 ประเทศทั่วโลกที่มีกฎหมายกำหนดให้การรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) เป็นสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งหลายกฎหมายเป็นผลพวงมาจากการล่าอาณานิคมของยุโรป ในบางประเทศ เช่น บรูไน อิหร่าน มอริเตเนีย ซาอุดีอาระเบีย เยเมน ยูกันดา และในรัฐตอนเหนือของไนจีเรีย กลุ่มคนผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิตได้ หากพบว่า “มีการร่วมเพศของคนเพศเดียวกัน” ประเด็นที่น่าตกใจอีกอย่างคือการถูกเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมีมากกว่าดำเนินคดีอาญา และยังรวมถึงการจำกัดการเข้าถึงสิทธิบริการด้านสุขภาพ ความลำบากในการหางานที่มั่นคง การกลั่นแกล้งหรือการคุกคามในที่ทำงาน เป็นต้น ดังนั้นแล้วการเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศควรมี ควรเป็นเช่นไร (Amnesty International Thailand, 2567)

ดังนั้น มโนทัศน์และฉากทัศน์ที่ทุกคนควรมีและควรได้ คือ “ความรู้สึกภูมิใจในตัวตนและคนที่รักและมีสิทธิที่จะแสดงออกอย่างเสรี” บนพื้นฐานแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค สากลที่สามารถสะท้อนโดยข้อ 19 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ที่อธิบายสิทธิที่ทุกคนได้รับความคุ้มครองเป็นครั้งแรก) ปกป้องเสรีภาพในการแสดงออกของทุกคน การหยุดโฮโมโฟเบีย (Homophobia หรือการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน) และทรานส์โฟเบีย (Transphobia หรือการเกลียดกลัวคนข้าเพศ) สามารถช่วยชีวิตคนได้ การคุกคามของพวกที่ต่อต้านผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้กลุ่มคนที่แสดงตนเป็นผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศตกอยู่ในความเสี่ยงต่อร่างกายและจิตใจอย่างสูง เพราะทุกคนควรมีสิทธิต่อชีวิต เสรีภาพ และความปลอดภัย การยอมรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และเข้าใจตัวตนของพวกเขาจะลบล้างข้อจำกัดที่เกิดจากการเหมารวมลักษณะทางเพศ (Gender Stereotyping) การเหมารวมเหล่านี้ส่งผลเสียในสังคม ทั้งกำหนดและจำกัดวิถีชีวิตของคน การขจัดการเหมารวมจะปลดปล่อยให้ทุกคนบรรลุศักยภาพได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากข้อจำกัดอันแบ่งแยกของสังคม ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะทรานส์เจนเดอร์และคนที่แสดงออกทางเพศที่ไม่ตรงกับบรรทัดฐานของสังคม (Gender Nonconforming) มักเสี่ยงต่อการกีดกันทางเศรษฐกิจและสังคม การต่อสู้เพื่อกฎหมายที่เข้าถึงคนมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงรสนิยมทางเพศและอัต

ลักษณ์ทางเพศจะช่วยให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้าถึงสิทธิทางสุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย และการจ้างงานมากขึ้น (Amnesty International Thailand, 2567)

การเมืองเรื่องเพศสภาพ

เนื่องด้วยในเดือนมิถุนายนของทุกปีกำลังได้รับการกล่าวขานว่าเป็นเดือนแห่งความภาคภูมิใจของกลุ่มคนผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Pride Month) และกรุงเทพโพลล์ (Bangkok Poll) โดยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้สำรวจความเห็นประชาชนเรื่อง “คิดเห็นอย่างไรต่อความหลากหลายทางเพศในเดือน “Pride Month” โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,032 คน พบว่า ประชาชนร้อยละ 44.6 ทราบว่าเป็นเดือนแห่งความภาคภูมิใจในความหลากหลายทางเพศที่เท่าเทียมของ LGBTQ+ ขณะที่ร้อยละ 55.4 ระบุว่าไม่ทราบ ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 91.4 ระบุว่าปัจจุบันสังคมไทยเปิดรับเรื่องความหลากหลายทางเพศมากขึ้นค่อนข้างมากถึงมากที่สุด ขณะที่ร้อยละ 8.6 ระบุว่ายังไม่ค่อยเปิดรับถึงไม่เปิดรับเลย เมื่อถามว่าปัจจุบันเห็นการขับเคลื่อนทางสังคมไทยเรื่องความหลากหลายทางเพศในเรื่องใดบ้าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.2 ระบุว่าเห็นการอนุญาตให้แต่งกายตามเพศสภาพในสถานศึกษาและสถานที่ทำงาน รองลงมาร้อยละ 64.4 ระบุว่าเห็นการแสดงออกที่มีต่อกับกลุ่ม LGBTQ+ เหมือนปกติทั่วไป โดยไม่คิดว่าเป็นเรื่องแปลก และร้อยละ 61.2 ระบุว่าเห็นการทำซีรี่ส์วาย มีคู่จิ้นสายวายที่มากขึ้น ส่วนความเห็นเรื่องให้คู่รัก LGBTQ+ ได้รับสิทธิทางกฎหมาย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 78.6 ระบุว่าเห็นด้วยค่อนข้างมากถึงมากที่สุด ขณะที่ร้อยละ 21.4 ระบุว่า ไม่ค่อยเห็นด้วยถึงไม่เห็นด้วยเลย ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 75.1 ระบุว่ายอมรับได้หากมีลูกหรือคนในครอบครัว เป็น LGBTQ+ รองลงมาร้อยละ 16.6 ระบุว่าไม่แน่ใจ และร้อยละ 8.3 ระบุว่า ยอมรับไม่ได้ สำหรับเรื่องที่ห่วง/กังวล หากมีลูกหรือคนในครอบครัวเป็น LGBTQ+ ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.9 ระบุว่า กลัวโดนล้อเลียน/สังคมไม่ยอมรับ/เก็บกด รองลงมาร้อยละ 38.6 ระบุว่าห่วงสุขภาพ เช่น กินฮอร์โมน โรคติดต่อ และร้อยละ 30.1 ระบุว่า กลัวถูกหลอกให้รัก (กรุงเทพโพล, 2567)

ในปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและสิทธิความเท่าเทียมมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการยอมรับความหลากหลายทางเพศ โดยกลุ่มเพศทางเลือก (LGBTQ+) สามารถเปิดเผยตัวตนได้อย่างเสรีมากขึ้นและมีโอกาสแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การมีบทบาททางการเมือง อย่างไรก็ตาม ยังมีมุมมองบางส่วนในสังคมที่ปิดกั้นและไม่ยอมรับเพศทางเลือก มีผลการสำรวจที่พบว่า เพศทางเลือกยังคงถูกจำกัดสิทธิบางประการ เช่น การจำกัดในการระบุตัวตน คำนำหน้า ข้อจำกัดทางสังคมและปัญหาครอบครัว การแต่งกาย การเลือกปฏิบัติในสังคม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการเรียกร้องสิทธิสมรสอย่างเท่าเทียมของเพศทางเลือกและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการเรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายการสมรสเพื่อขจัดความไม่เสมอภาคระหว่างคู่รักต่างเพศและคู่รักเพศเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมเพศทางเลือกในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การนินทาว่าร้ายและการกลั่นแกล้ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของสังคม ไม่ว่าเหตุผลใดก็ตาม สังคมไทยควรเคารพสิทธิมนุษยชนของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศใด เพราะทุกคนควรมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน ปัจจุบันโลกเปิด

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

กว้างด้วยความเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นความรักแบบไหน ความชอบแบบใด ทุกคนล้วนมีสิทธิที่จะเลือกในความชอบของตนเอง เพียงเคารพกฎหมาย ไม่ทำร้ายและไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่น ดังปรากฏการณ์ทางสังคมและผู้นำทางการเมืองที่เห็นฉากทัศน์ได้จาก สันทัด โพธิสา (2567) ที่ได้นำเสนอผู้นำประเทศที่เปิดตัวเป็น “LGBT” และการส่งเสริมความเท่าเทียม ความเสมอภาคทางเพศ ดังนี้

อานา เบอร์นาบิช (Ana Brnabić) นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศเซอร์เบีย เข้ารับตำแหน่งตั้งแต่ปี 2017 จนถึงปัจจุบัน และถือว่าเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของเซอร์เบีย รวมทั้งยังเป็นนายกรัฐมนตรีที่เป็นเลสเบียน (Lesbian) คนแรกของเซอร์เบียด้วยเช่นกัน

ลีโอ วารัดการ์ (Leo Varadkar) นายกรัฐมนตรีของไอร์แลนด์ 2 สมัย เป็นนายกรัฐมนตรีที่อายุน้อยที่สุดในประวัติศาสตร์ของไอร์แลนด์ (ขณะอายุ 38 ปี) ได้ประกาศว่าตัวเองเป็นเกย์ (Gay)

ซาเวียร์ เบตเทล (Xavier Bettel) นายกรัฐมนตรีแห่งลักเซมเบิร์ก (2 สมัย) ได้รับการขนานนามว่า “เป็นนายกรัฐมนตรีที่เปิดเผยตัวเองว่าเป็นเกย์ (Gay) คนแรกของโลก” รวมทั้งมีส่วนในการผลักดันกฎหมายสมรสในเพศเดียวกันจนผ่านมติเห็นชอบ 56 ต่อ 4 เสียง

เอ็ดการ์ ริงเกวิคส์ (Edgars Rinkevics) ประธานาธิบดีลัตเวีย ได้แถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชน (พฤษภาคม ปี 2022) ว่า ขาจะทำให้ลัตเวียเป็นประเทศที่มีความเสมอภาค พร้อมย้ำอีกครั้งในวันสาบานตน โดยแสดงจุดยืนสนับสนุนให้สหภาพแรงงานมีความเป็นกลางทางเพศมากขึ้น และเขาได้ประกาศตัวว่ามีรสนิยมแบบชายรักชาย (Gay)

เปาโล รอนเดลลี (Paolo Rondelli) อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แห่งสาธารณรัฐซานมาริโน ได้ขึ้นเป็นประมุขแห่งสาธารณรัฐซานมาริโน ในปี 2022 และถือเป็นช่วงเวลาสำคัญแห่งการรณรงค์เรื่องสิทธิความเท่าเทียมกลุ่มความหลากหลายทางเพศ อย่างไรก็ตาม ซานมารีโนรับรองกฎหมายคู่รักเพศเดียวกันมาตั้งแต่ปี 2016 ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ หลังจากกลุ่มรักร่วมเพศไม่เป็นที่ยอมรับและมักถูกลงโทษมาตลอดจนถึงปี 2004

ซาเวียร์ เอสโปต์ ซาโมรา (Xavier Espot Zamora) นายกรัฐมนตรีแห่งอันดอร์รา เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี 2019 ก่อนจะประกาศต่อสาธารณชนว่าเป็นเกย์ (Gay) ในปี 2023

แกเบรียล อัททาล (Gabriel Attal) เป็นนายกรัฐมนตรีอายุน้อยที่สุดในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศส (ขณะอายุ 34 ปี) ซึ่งถือเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของฝรั่งเศสที่มีเพศวิถีเป็นเพศหลากหลาย (LGBTQ)

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าความเสมอภาคในความหลากหลายทางเพศตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งการสนับสนุนและการยึดถือตำแหน่งที่ทุกคนควรได้รับการเคารพและการเท่าเทียมต่อกัน โดยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเพศทางชีวภาพหรือเพศเสมือน ความเสมอภาคนี้กล่าวถึงการเสริมสร้างสังคมที่รับรู้ถึงความหลากหลายทางเพศของบุคคลโดยไม่มีการละเลยหรือการตีความที่ไม่ถูกต้องต่อการแตกต่างทางเพศของแต่ละบุคคลในสังคมนั้น การสร้างความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมในชีวิตทุกด้าน

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สรุป

การสร้างความเข้าใจทางเพศ (Sex) เพศสภาพ (Gender) ความหลากหลายทางเพศ (Various Genders) ของสังคมไทยปัจจุบันมีการตื่นตัว มีการสร้างพื้นที่ทางสังคมและได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นทั้งทางกฎหมายและทัศนคติของคนสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21 และผู้เขียนขอสะท้อนมุมมองใน 3 มุมมอง ดังต่อไปนี้

ประเด็นมุมมองสามัญการ (Common Sense) สะท้อนว่าการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ความรัก ความปรารถนาที่จะได้รับความรัก ความต้องการที่จะมีชีวิตที่ปลอดภัย และการแต่งงานถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลในการแสดงออก ด้วยเหตุนี้ การแต่งงานจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับอย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติหรือศาสนา ฐานคิดดังกล่าวทำให้กลุ่มบุคคลรักเพศเดียวกันออกมาเรียกร้องเพื่อให้สังคมยอมรับและรับรองสิทธิบางอย่างเช่นเดียวกันคู่รักเพศตรงข้าม สิ่งที่คนหลากหลายทางเพศเรียกร้องให้มีการยอมรับมีหลายเรื่อง แต่เรื่องสำคัญที่เป็นกระแสวิพากษ์ คือ “การแต่งงานกับคนเพศเดียวกัน” มีข้อเรียกร้องอ้างถึงเหตุผล เช่น เป็นสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคล และควรได้รับสวัสดิการ ผลประโยชน์ที่มีกฎหมายรองรับเช่นเดียวกับที่คู่แต่งงานต่างเพศได้รับ ส่วนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยสะท้อนว่า “การแต่งงานเพศเดียวกันไม่สามารถให้กำเนิดสมาชิกใหม่และขัดต่อศีลธรรม” เมื่อพิจารณาในมุมมองพระพุทธศาสนา จากการศึกษาในคัมภีร์ต่าง ๆ พบว่า คำสอนที่เกี่ยวข้องมีเพียงหลักคำสอนที่เป็นจริยธรรมพื้นฐานเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม กล่าวคือกาเมสุมิจฉาจาร อันเป็นศีล ข้อ 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อห้าม (Prohibition) มิให้ล่วงละเมิดบุคคลบางประเภทที่ต้องห้าม (อคมนียฐาน) และสทารสันโดษ กล่าวคือความยินดีเฉพาะในคู่ครองของตนอันเป็นหลักควบคุมพฤติกรรมทางใจ จึงอาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนา ไม่ได้ให้คุณค่ากับการแต่งงานว่าเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา และต้องเป็นไปเพื่อการสืบพันธุ์ตามกรอบจารีตประเพณีแต่อย่างใด (ไพฑูรย์ อุทัยคาม, 2566)

ประเด็นมุมมองเชิงพุทธศาสนา (Buddhist Perspective) สะท้อนว่ามนุษย์มีศักยภาพทางปัญญา มีความเท่าเทียมในการบรรลุถึงธรรม โดยไม่เลือกเพศ ชาติ ตระกูล ชนชั้น วรรณะ ดังนั้น การที่ทุกคนเกิดมามีเพศภาวะเช่นไรจึงไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงเป้าหมายสูงสุด เพศสรีระ (Sex) นั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการการบรรลุธรรม เพราะทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเสมอภาคกันได้โดยผ่านกระบวนการพัฒนา 2 ประการ คือ (1) การเข้าใจในกฎไตรลักษณ์แล้วพัฒนากรรมจนเกิดปัญญาบรรลุธรรม (2) เพศสภาพ (Gender) นั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการการบรรลุธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท เพราะทั้งคฤหัสถ์เพศ (อุบาสก อุบาสิกา) และสมณเพศ (ภิกษุ ภิกษุณี) ต่างมีศักยภาพที่จะบรรลุธรรมในขั้นสูงสุดได้เหมือนกัน ฯลฯ ดังนั้น แนวคิดพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นได้ก้าวข้ามกระบวนทัศน์ความหลากหลายทางเพศไปแล้วนับแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้หลักอริยสัจ 4 การก้าวข้ามความหลากหลายทางเพศนั้นนำไปสู่ความจริงในระดับปรมัตถสัจจะ (Ultimate Truth) เป็นความจริงที่อยู่เหนือกาลเวลา เหนือกระบวนทัศน์ใด ๆ (กัญญภัค แมกกี้ และพระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, 2563) พระพุทธศาสนาเน้นหลักการของความไม่เบียดเบียนและความเมตตา ซึ่งสนับสนุนการสร้างสังคมที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน โดยไม่คำนึงถึง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เพศสภาพ ในมุมมองนี้ เพศสภาพ (Gender) จึงเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน การสมรสเท่าเทียมเป็นการแสดงออกถึงความรักและความผูกพันที่ควรได้รับการรับรองและปกป้องโดยรัฐ และรัฐมีหน้าที่ในการสร้างสังคมที่ครอบคลุมและยุติธรรม ซึ่งรวมถึงการให้การรับรองและการคุ้มครองการสมรสเท่าเทียม การปฏิเสธการสมรสเท่าเทียมถือเป็นการเลือกปฏิบัติและละเมิดสิทธิของบุคคล

ประเด็นมุมมองเชิงรัฐศาสตร์ (Political Perspective) John Locke สะท้อนทฤษฎีเสรีนิยมคลาสสิค (Classical Liberal Theory) โดยเชื่อว่าเสรีภาพและอิสรภาพคือเป้าหมายสูงสุด ปฏิเสธการจำกัดเสรีภาพและเรียกร้องสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกชน อิสรภาพและเสรีภาพในฐานะสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากการใช้เหตุผล ทฤษฎีสิทธิธรรมชาติ (Natural Rights Theory) สะท้อนถึงสิทธิในการสมรสเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับโดยไม่คำนึงถึงเพศสภาพ ทฤษฎีประชาธิปไตย (Democratic Theory) สะท้อนว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงต้องเคารพในสิทธิและความเสมอภาคของทุกคน รวมถึงคู่รักเพศเดียวกัน และทฤษฎีความยุติธรรม (Theory of Justice) สะท้อนถึงการปฏิเสธการสมรสเท่าเทียม (Equal Marriage) เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและละเมิดหลักการความยุติธรรม

เอกสารอ้างอิง

กัญญภัค แมกกี้และพระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม. (2563). ความหลากหลายทางเพศกับการบรรลุธรรมในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5** (5), 200-216.

กรุงเทพโพล. (2567). **ผลสำรวจเรื่อง “คิดเห็นอย่างไรต่อความหลากหลายทางเพศในเดือน “Pride Month”** สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567.จาก : https://bangkokpoll.bu.ac.th/poll/result/poll1008.

ดวงพร ช่างทอง. (2565). **การสมรสเท่าเทียมกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (LGBTQI+) มีพื้นที่แค่ไหนในสังคม.** รายการเจตนารมณ์กฎหมาย, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ตรีนุช อิงคุทานนท์. (2564). **ทำไมถึงมีคนเดือดร้อน หาก LGBTQ+ ได้สิทธิสมรสเท่าเทียม.Thairath Plus Politics & Society.** สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567.จาก : https://plus.thairath.co.th/topic/politics&society/100520.

ฐานเศรษฐกิจ. (2567). **สมรสเท่าเทียมคืออะไร.** สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567.จาก : https://www.thansettakij.com/politics/591956.

ปฐม มณีโรจน์ และเสน่ห์ จุ้ยโต. (2555). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการ.** ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดองค์การสารสนเทศ หน่วยที่ 2, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพฑูรย์ อุทัยคาม. (2566). การแต่งงานของคนเพศเดียวกัน. **วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์,**9 (3),180-195.

โรงพยาบาลเพชรเวช. (2563). **LGBTQ ความหลากหลายที่ต้องเข้าใจ.** สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567. จาก : https://www.petcharavejhospital.com/th/Article/article_detail/LGBTQ.

วิภารัตน์ ธาราธีรภาพ. (2560). การพัฒนาความเสอภาคทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการ.**วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์,** 13 (เล่มพิเศษ). 72-80.

วิริยา พิมพ์พันธ์. (2563). ความเสมอภาค: มีอยู่จริงหรือในพระพุทธศาสนา.**วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น,** 7(3), 16-31.

สันทัด โพธิสา. (2567). **ผู้นำประเทศที่เปิดตัวเป็น LGBT และการส่งเสริมความเท่าเทียม.**สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567, จาก: https://www.thaipbs.or.th/now/content/1243.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชกฤษฎีกา. (2535). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.**สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567.จาก: https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/112/iid/121227.

Amnesty International Thailand. (2567). **สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ.**สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567, จาก: https://www.amnesty.or.th/our-work/lgbt/.

Kimberle Crenshaw. (1989). **Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics**. University of Chicago Legal Forum. Volume 1989.

The LGBT center. (2024). **LGBTQIA+ Vocabulary**. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567.จาก: https://lgbtsewi.org/lgbtqia-vocab/.

University of Chicago Legal Forum. (1998). **The Law of Sex Discrimination Volume 1998: The Right to a Fair Trial and Rethinking Environmental Protection for the 21st Century.** University of Chicago Legal Forum.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

แนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม

Guidelines for Solving Problems That Affect the Practice of Novices in Pariyatitham Schools

สุรินทร์ นำนาผล
สมาน แก้วคำไสย์
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Surin Numnaphol
Saman Kaewkumsai
Roiet Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email: surin1962n@gmail.com

วันที่รับบทความ: 15 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 13 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 14 สิงหาคม 2567
Received: July 15, 2024; Revised: August 13, 2024; Accepted: August 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรมในโรงเรียนปริยัติธรรมเป็นแหล่งศึกษาของพระภิกษุหรือสามเณร ที่เข้ามาบวชในร่มพระพุทธศาสนา สามเณรคือผู้ที่ยังได้ชื่อว่าเป็นวัยรุ่นเช่นเดียวกันแม้จะอยู่ในเพศบรรพชิตก็ตาม ปัญหาที่เกิดกับสามเณรที่เป็นวัยรุ่นในโรงเรียนปริยัติธรรม มีมากมายหลายประการ อาทิ ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสามเณรกับประชาชน ปัญหาการติดยาเสพติดของสามเณรไทย ปัญหาด้านการเป็นโรคซึมเซาในหมู่สามเณร (วัยรุ่น) ตลอดจนปัญการใช้เทคโนโลยีของสามเณร ที่ทุกฝ่ายต้องหันมามองและหาแนวทางแก้ไข สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม ประกอบด้วย การบังคับใช้กฎหมายและการช่วยเหลือเด็ก การศึกษาและการสร้างความตระหนัก การสนับสนุนทางอารมณ์และสังคม การปรับปรุงระบบกฎหมายและนโยบาย และการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

คำสำคัญ : ปัญหาที่ส่งผลกระทบ; การปฏิบัติตนของสามเณร; โรงเรียนปริยัติธรรม

Abstract

This academic article aims to present the problematic factors affecting the behavior of novices in Buddhist schools. Buddhist schools are a source of study for monks or novices who ordain under Buddhism. Novices are still considered teenagers even though they are monks. Problems that occur to teenage novices in Buddhist schools are numerous, such as problems in relationships between novices and the public, drug addiction among Thai

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

novices, depression among novices (adolescents), and technology use by novices, which all parties must turn to look at and find solutions. The solutions affecting the behavior of novices in Buddhist schools include law enforcement and child support, education and awareness raising, emotional and social support, legal system and policy improvement, and organizational cooperation.

Keywords: Affecting problems; Behavior of novices; Pariyatham School

บทนำ

ปัญหาของสามเณรในปัจจุบันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและซับซ้อน สามเณรเป็นเยาวชนที่ตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางแห่งการศึกษาธรรมและฝึกฝนตนเองภายใต้กรอบของพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม การใช้ชีวิตเป็นสามเณรต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตในวัด การศึกษาที่มักไม่ครบถ้วนเพียงพอ และการขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนทางด้านการศึกษาและสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสังคมและจิตใจที่สามเณรต้องเผชิญ เช่น ความโดดเดี่ยว การขาดการสนับสนุนจากครอบครัว และแรงกดดันจากสังคม การศึกษาและทำความเข้าใจปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อหาทางแก้ไขและสนับสนุนให้สามเณรสามารถใช้ชีวิตและศึกษาธรรมได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ครูใหญ่หรือผู้อำนวยการในโรงเรียนปริยัติศึกษาจึงต้องเผชิญกับความท้าทายต่างๆ รวมถึงภาระงานด้านการบริหาร ปัญหาความสัมพันธ์กับครู นักเรียนที่เป็นพระเณร หรือผู้ปกครอง และความยากลำบากในการใช้อำนาจ (José, at al. 2010) นอกจากนี้ การคงอยู่ของปฏิกิริยาตอบสนองแบบดั้งเดิม เช่น อาการสะท้อนคอไม่สมมาตร (ATNR) เกินกว่าช่วงเวลาปกติในเด็ก อาจนำไปสู่ปัญหาด้านจิตและการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอ่าน (Margalida, Fiol, Deyà. 2020) นอกจากนี้หลักสูตรการเขียนโปรแกรมในระบบการศึกษายังมีอัตราความล้มเหลวสูง โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการระบุสาเหตุของความท้าทายเหล่านี้ และปรับปรุงวิธีการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น (Mario, Konecki., Marko, Petrlić. 2014) การทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพของอาจารย์ใหญ่มือใหม่ และรับประกันการพัฒนาและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม ด้วยเหตุที่ผู้เขียนเห็นและรับทราบปัญหาเบื้องต้นคือสามเณรก็คือวัยรุ่นเช่นเดียวกับเด็กวัยรุ่นทั่วไปย่อมเจอปัญหาในลักษณะคล้ายๆกัน เช่น ปัญหาอันเกิดจากความคับข้องใจของสามเณร ปัญหาที่เกิดจากเพื่อนปัญหาที่เกิดจากการเสพยาเสพติดซึ่งอาจจะเป็นแค่บุหรี่ ปัญหาไปหลงไปกับการทดลองสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์จนเกิดความข้องใจ ในที่สุดก็พบว่ามีสามเณรทำร้ายตัวเองหรือบางครั้งอาจถึงขั้นฆ่าตัวตาย หรือในบางกรณีก็เป็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำของพระสงฆ์ที่อาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่กระทำต่อสามเณรก็ทำ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ให้สามเณรเกิดความคับข้องใจจนกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันคือการปฏิบัติตนของสามเณรให้เกิดไม่ตั้งใจเรียนเกิดไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของสามเณรจนในที่สุดก็จะก่อให้เกิดปัญหาในภาพรวมตามมา ผู้เขียนซึ่งจึงอยากค้นหาให้ได้มาซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจะสามารถเป็นแนวทางให้ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่ผู้เขียนค้นเจอนี้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ของผู้อ่านได้

แนวคิดเรื่องโรงเรียนปริยัติธรรม

การศึกษาพุทธศาสนาในประเทศไทยได้รับอิทธิผลจากประเทศอินเดียตั้งแต่อาณาจักรสุวรรณภูมิจนถึงสมัยสุโขทัยรัชการที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชได้ทรงวางหลักการศึกษาไว้ 3 ขั้น คือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวท (มาณพ พลไพรินทร์, 2535 : 1-4) เมื่อปี พ.ศ. 2554 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้สำรวจจำนวนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ พบว่ามีจานวนทั้งสิ้น 414 โรง การบริหารโรงเรียนอยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ในแต่ละระดับได้ช่วยกันรับผิดชอบดูแล จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสอง ปี พ.ศ. 2551 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ จานวน 399 โรง โรงเรียนที่ได้มาตรฐานผ่านการประเมินมีจานวน 333 โรง ไม่ได้มาตรฐานไม่ผ่านการประเมินมีจานวน 66 โรง ด้านผู้เรียนที่ไม่ได้มาตรฐานมีดังนี้ (1) ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ (2) ความรู้และทักษะที่จาเป็นตามหลักสูตร (3) ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (4) รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5) ทักษะในการทางานรักการทางาน สามารถทางานร่วมกับผู้อื่นได้และ (6) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ด้านครู ที่ไม่ได้มาตรฐาน คือ (1) ความเพียงพอของครูและ (2) ความสามารถของครู ด้านผู้บริหารที่ไม่ได้มาตรฐาน คือ (1) การบริหารวิชาการโดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะกับผู้เรียนและท้องถิ่น (3) สื่อการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ(4)การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 4-5)

สามเณรหมายถึงใคร

สามเณรและ สามเณรี แปลว่า เหล่าหรือกอของสมณะ,หน่อเนื้อของสมณะ หมายถึงนักบวชชายในพระพุทธศาสนาที่มีอายุยังน้อย ยังมิได้รับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ถ้าเป็นนักบวชหญิงอายุน้อยเรียกว่าสามเณรี, คำว่า สามเณร สามเณรี เป็นศัพท์เฉพาะในพระพุทธศาสนา

สามเณรในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำว่า สามเณร ผู้ดำรงเพศอย่างภิกษุ แต่สมาทานศีล 10 เรียกสั้นๆ ว่า เณร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ตามหลักฐานที่ปรากฏก็มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ แต่ทรงหวังในพระราชทรัพย์มรดกและความใกล้ชิดในพระราชบิดาด้วยความไร้เดียงสา (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ซึ่งการบรรพชาสามเณรเป็นบุรพบทแห่งการอุปสมบทของผู้ที่มี

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อายุครบ 20 ปี คือก่อนที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ อุปสัมปทาเปกขะ (นาค) ทุกคนจะต้องผ่านกระบวนการบรรพชาเป็นสามเณรก่อน แล้วจึงจะสามารถบวชเป็นพระภิกษุในลำดับต่อไป (นิกร ศรีราช, 2564)

จากบทสรุปและวิเคราะห์ในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาพบว่า สามเณรเป็นพุทธบริษัทที่มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพุทธบริษัทอื่น ๆ ในด้านของความหมาย สามเณรคือเหล่ากอแห่งสมณะ หากกล่าวถึงปฐมกำเนิด ก็ยิ่งให้เห็นความสำคัญของสามเณร เพราะว่าพระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ให้กำเนิดสามเณรโดยมีพระโอรสของพระองค์เอง ได้รับบรรพชาเป็นสามเณรรูปแรก นอกจากนี้พระพุทธองค์ยังทรงชี้แนะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบรรพชา ทรงกำหนดคุณสมบัติของผู้บรรพชาและทรงวางระเบียบวิธีการบรรพชา ตลอดจนทรงได้บัญญัติสิกขาบทสำหรับสามเณร อีกทั้งในด้านของการบริหารและการปกครองสามเณร ทรงมอบให้เป็นภาระหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์อาจารย์และพระภิกษุทั้งหลาย เป็นฝ่ายรับผิดชอบดูแล ในขณะที่บทพุทธบัญญัติต่าง ๆ ที่ทรงอนุญาตให้บังคับใช้กับสามเณรก็ล้วนแต่มีความเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ ซึ่งแสดงให้เห็นพุทธมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อสามเณรทั้งหลาย สถานภาพของสามเณรในปัจจุบันพบว่า วัตถุประสงค์หลักในการบวชเป็นสามเณรของเยาวชนไทยในยุคปัจจุบันน่าจะมีอีกอย่างน้อย 5 ประการ คือ 1.เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษา, 2.ลดช่องว่างทางสังคมระหว่างคนจนกับคนรวย, 3.ให้มีความรู้แตกฉานในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา, 4.เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่เยาวชนในชาติ และ 5.เป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาและชาติบ้านเมืองในอนาคต (สุนทร บุญสถิต, 2543)

ปัญหาที่เกิดกับสามเณรในประเทศไทย

ปัญหาที่เกิดกับสามเณรที่เป็นวัยรุ่นในโรงเรียนปริยัติธรรม มีมากมายหลายประการ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอบางส่วนที่เกี่ยวข้องและเท่าที่รับรู้รับทราบจากการเข้าไปคลุกคลีกับการจัดการเรียนสอนในโรงเรียนปริยัติธรรม ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน

คณะสงฆ์เป็นสถาบันที่ใหญ่ที่สุดสถาบันหนึ่งของชาติ สถิติเมื่อ พ.ศ.2507 แสดงว่า มีภิกษุสามเณรทั่วประเทศจำนวน 213,770 รูป เทียบกับประชากรของประเทศ 28,072,431 คน จะได้เป็นอัตราส่วน ภิกษุสามเณร 1 รูป ต่อประชาชนประมาณ 110 คน นอกจากจะเป็นสถาบันที่ใหญ่ พระสงฆ์ยังมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ต่างออกไปจากประชาชนเป็นอันมาก มีวัตถุประสงค์ในการดำรงเพศโดยเฉพาะ มีระเบียบวินัยสำหรับกำหนดความเป็นอยู่ต่างออกไป และได้รับความยกย่องจากประชาชนให้อยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะ เรียกได้ว่าเป็นอีกสังคมหนึ่งต่างหาก แต่การมีฐานะและความเป็นอยู่ต่างหากออกไปนี้ มิได้หมายความว่า พระสงฆ์จะต้องแยกตัวเด็ดขาดออกไปจากประชาชน และปลีกตัวอยู่โดยลำพัง เพราะจุดมุ่งหมายของชีวิตพรหมจรรย์นั้นโดยแท้จริงก็เป็นจุดหมายสำหรับทุกคนหรือทุกชีวิต การออกบวชก็คืออุบายหรือวิธีการ ที่จะให้เข้าถึงจุดหมายนั้นโดยสะดวกและรวดเร็วขึ้น เมื่อบวชแล้วก็ต้องอาศัยปัจจัยสี่ ที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตด้านวัตถุจากประชาชน และเมื่อปฏิบัติตามวิธีการเพื่อเข้าถึงจุดหมายนั้นได้ผลสำเร็จทางสติปัญญาหรือจิตใจที่สูงขึ้นไปก็

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สมควรจะต้องนำมาชี้แจงแนะนำแก่ประชาชน ที่ตนได้อาศัยปัจจัยสี่เลี้ยงชีวิตนั้นด้วย จึงเกิดเป็นข้อผูกพันต่อกันในรูปการตอบแทนหรือให้และให้ตอบ เป็นวัตถุฝ่ายหนึ่งและจิตใจฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่ใช่การซื้อขายหรือกู้ยืม เพราะประกอบด้วยคุณค่าทางจิตใจ อย่างน้อยก็ศรัทธาในฝ่ายหนึ่ง และเมตตาในอีกฝ่ายหนึ่ง และความผูกพันนี้ ก็ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในแบบอาศัยกันและกันขึ้นซึ่งมองเห็นได้ชัดในประวัติการณ์ของพุทธศาสนาโดยเฉพาะตลอดประวัติศาสตร์ของชาติเราเอง และแม้ในสมัยปัจจุบัน

ปัญหาการติดยาเสพติดในพระสงฆ์-สามเณรไทย

โลกในยุคปัจจุบัน ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของทุกประเทศทั่วโลกที่ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทุกด้าน ยาเสพติดให้โทษยังเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากจานวนผู้ติดยาเสพติดมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตตามีน หรือที่เรียกว่ายาบ้า ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและรวดเร็ว เนื่องจากหาซื้อง่ายและมีราคาถูกตลาดการค้าเริ่มหันมาที่กลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติ มีความอยากรู้อยากลองสถานการณ์ยาเสพติดในสถานศึกษาจึงแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วจนยากที่จะควบคุม (Office of the Narcotics Control Board,1998)

การติดยาเสพติดในหมู่พระภิกษุและสามเณรชาวไทยถือเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการจัดการผ่านโครงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะเฉพาะในประเทศไทย วัดต่างๆ เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและวัดถ้ำกระบก เสนอแนวทางอื่นในการจัดการกับการเสพติด โดยผสมผสานการทำสมาธิ การสวดมนต์ และการล้างพิษทางจิตวิญญาณ (Carina, Pichler, 2013) โครงการเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การดูแลรักษาโดยชุมชน และการใช้ประโยชน์จากหลักพุทธศาสนาเพื่อต่อสู้กับการเสพติด (อัครพล, คุรุศาสตรา., จอมขวัญ, รุ่งโชติ, 2019) นอกจากนี้ การปฏิบัติทางจิตวิญญาณ เช่น การรำลึกถึง การสวดภาวนา การอ่านอัลกุรอาน และการอดอาหาร มีบทบาทสำคัญในการป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิด และช่วยในการฟื้นตัวและการพัฒนาส่วนบุคคลของบุคคลที่ดิ้นรนกับการติดยาเสพติด (N., H., N, Muhammad., Syed, Hadzrullathfi, Syed, Omar, 2019) ด้วยการบูรณาการวิธีการเหล่านี้ ศูนย์เหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขสาเหตุของการติดยาเสพติด และให้การสนับสนุนแบบองค์รวมสำหรับพระภิกษุและสามเณรที่กำลังต่อสู้กับการติดยาเสพติดในประเทศไทย

ปัญหาด้านการเป็นโรคซึมเซาในหมู่สามเณร(วัยรุ่น)

การนำเสนอปัญหาซึมเศร้าในวัยรุ่นในรูปแบบของพาราการาฟนี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึงบทบาทของสังคม ปัจจัยเสี่ยง และผลกระทบที่มีต่อผู้ที่ประสบปัญหานี้ในช่วงวัยรุ่น

1. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของสังคมและการเติบโต ปัญหาที่พบคือการเติบโตและการปรับตัวในวัยรุ่นสามารถทำให้เกิดปัญหาทางจิตใจ เช่น การค้นหาตัวตน ความกดดันจากการศึกษา ความผิดหวังในความสำเร็จ เช่นการรับรู้ตัวตนและการยอมรับตัวเองอาจก่อให้เกิดความเครียดและซึมเศร้าเมื่อไม่ได้ตอบสนองตามคาดหวังของสังคมหรือตนเอง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. ปัจจัยเสี่ยง ซึ่งเป็นเหตุที่อาจเกิดซึมเศร้า ปัญหาที่พบคือการดูแลตนเองในช่วงวัยรุ่นอาจไม่เพียงพอ การรับรู้ความเสี่ยงและปัจจัยที่ทำให้ตกอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เช่น ปัญหาทางสังคม และการแก้ไขปัญหาทางจิตใจ

3. ผลกระทบ อันเป็นผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ปัญหาหรือการทำงานและการเรียนในวัยรุ่นอาจได้รับผลกระทบจากซึมเศร้า การที่ความรู้สึกซึมเศร้ามีความแรงอาจทำให้ทำงานหรือการเรียนรู้เป็นไปอย่างไม่เต็มที่ การพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้สึกทางสังคมก็อาจได้รับผลกระทบ

ปัญหาการใช้เทคโนโลยีกับสามเณร (วัยรุ่น)

เมื่ออธิบายถึงตรงนี้ในมุมองของผู้เขียนเชื่อว่าเทคโนโลยีกับสังคมวัยรุ่นในปัจจุบันนั้นไม่สมามารถแยกออกจากการได้ดังนั้นสิ่งแรกที่ควรคือการการแก้ไขปัญหาการใช้เทคโนโลยีในพระภิกษุสามเณรต้องการการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. การสร้างนโยบายและแนวทางการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน วัดและโรงเรียนปริยัติธรรมควรมีนโยบายการใช้เทคโนโลยีที่ชัดเจน เช่น การกำหนดเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี, การอบรมและการให้ความรู้ จัดการอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัยแก่พระภิกษุสามเณร

2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางพระพุทธศาสนา การเรียนออนไลน์ และการใช้สื่อการเรียนการสอนดิจิทัล, การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติธรรม แนะนำแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีที่ช่วยในการปฏิบัติธรรม เช่น แอปพลิเคชันสมาธิและการวิปัสสนา

3. การจัดการเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูล ได้แก่ การกรองเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูล ใช้เทคโนโลยีในการกรองเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ซอฟต์แวร์กรองเนื้อหา การตั้งค่าเครื่องมือค้นหาที่ปลอดภัย, การสร้างแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม สร้างแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับพระภิกษุสามเณร เช่น เว็บไซต์ คลิปวิดีโอ บทความ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

4. การพัฒนาทักษะและความรู้ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การฝึกอบรมทักษะดิจิทัล จัดการฝึกอบรมทักษะดิจิทัลเพื่อเพิ่มความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ, การสร้างคู่มือและสื่อการสอน สร้างคู่มือและสื่อการสอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับพระภิกษุสามเณร

5. การบริหารจัดการเวลา ได้แก่ การกำหนดเวลาใช้งานเทคโนโลยี กำหนดเวลาและกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้เทคโนโลยีในเวลาว่างหรือเวลาที่ไม่กระทบต่อการปฏิบัติธรรม, การส่งเสริมการบริหารจัดการเวลา สอนทักษะการบริหารจัดการเวลาเพื่อให้พระภิกษุสามเณรสามารถจัดการเวลาในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

6. การเฝ้าระวังและการสนับสนุนด้านจิตใจ ได้แก่ การเฝ้าระวังการเสพติดเทคโนโลยี เฝ้าระวังและติดตามการใช้เทคโนโลยีของพระภิกษุสามเณร เพื่อป้องกันการเสพติดและการใช้เทคโนโลยีมากเกินไป, การ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สนับสนุนด้านจิตใจ จัดให้มีการสนับสนุนด้านจิตใจและการให้คำปรึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรที่อาจมีปัญหาจากการใช้เทคโนโลยี

7. การป้องกันความปลอดภัยทางไซเบอร์ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ เช่น การตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัย การหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และการป้องกันการถูกแฮก, การใช้ซอฟต์แวร์ความปลอดภัย ใช้ซอฟต์แวร์ความปลอดภัย เช่น แอนตี้ไวรัสและไฟร์วอลล์ เพื่อป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์

การนำแนวทางเหล่านี้ไปปฏิบัติจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และเสริมสร้างการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม

ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่าปัญหาสามเณรก็หมายถึงปัญหาที่มีเด็กหรือเยาวชนถูกส่งไปเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม ซึ่งเป็นปัญหาสังคมอันรุนแรงที่มีการใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขายของหรือประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลอื่น การแก้ไขปัญหาสามเณรในประเทศไทยสามารถทำได้ดังนี้

1. การบังคับใช้กฎหมายและการช่วยเหลือเด็ก ประกอบด้วย การสร้างกฎหมายที่เข้มงวดและเป็นเชิงลบต่อการซื้อขายเด็กและการทำงานของเด็กที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจและร่างกายของเด็ก

2. การศึกษาและการสร้างความตระหนัก ประกอบด้วยการสนับสนุนการศึกษาสามเณรในโรงเรียนและในสังคมเพื่อเพิ่มความเข้าใจในปัญหานี้สร้างความตระหนักในสังคมเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อเด็กและชุมชนที่ถูกคุมขัง

3. การสนับสนุนทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วยการพัฒนาโครงสร้างสังคมที่สามารถสนับสนุนเด็กที่เป็นเวรขายขายให้ได้รับการช่วยเหลือและการเยียวยาให้ตัวเองสนับสนุนครอบครัวและชุมชนให้มีความสามารถที่จะดูแลและป้องกันการทุจริตต่อเด็ก

4. การปรับปรุงระบบกฎหมายและนโยบาย ประกอบด้วยการพัฒนานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและการสนับสนุนเด็กที่ถูกกระทำต่อโดยพลการสนับสนุนและส่งเสริมการรายงานเรื่องกีดกันของเด็กและการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์

5. การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร ประกอบด้วยการสนับสนุนองค์กรที่ทำงานเพื่อป้องกันการหลอกลวงหรือการทุจริตเด็กสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่เป็นเวรขาย

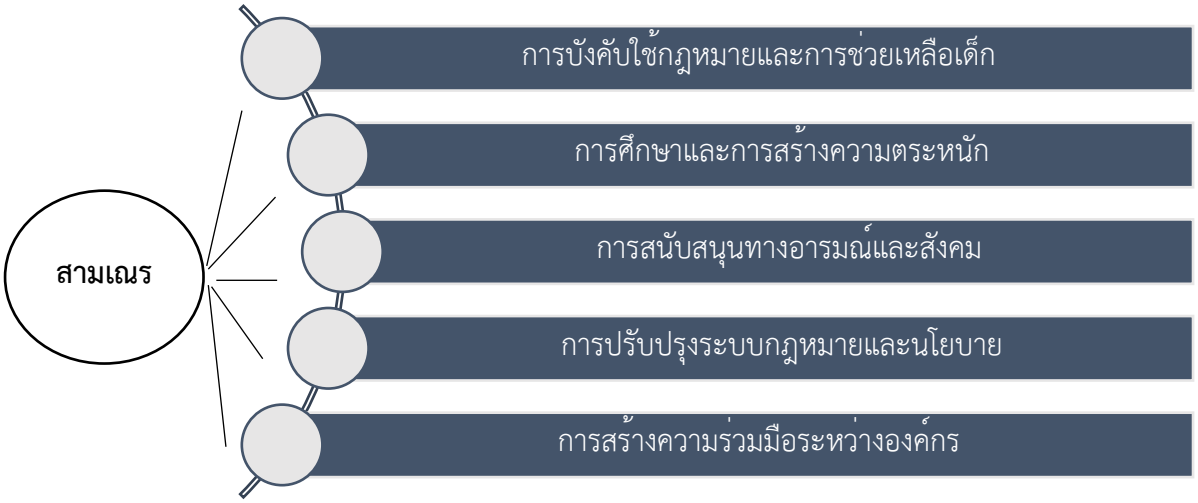
บทสรุป

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวนนักเรียนที่เป็นพระสงฆ์สามเณรจำนวนทั้งสิ้น 52,026 รูป การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการจัด

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การศึกษาในระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อสนองนโยบายของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผ่านโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นองค์กรหลักที่ควบคุม และส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม อันประกอบด้วย ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนที่อาจมีความไม่เข้าใจกัน ปัญหาการติดยาเสพติดในพระสงฆ์-สามเณรไทย ตลอดทั้งปัญหาด้านการเป็นโรคซึมเซาในหมู่สามเณร(วัยรุ่น) ซึ่งผู้เขียนขอนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม ประกอบด้วย การบังคับใช้กฎหมายและการช่วยเหลือเด็ก, การศึกษาและการสร้างความตระหนัก, การสนับสนุนทางอารมณ์และสังคม, การปรับปรุงระบบกฎหมายและนโยบาย และ การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร นอกจากนั้น วัยรุ่นกับสังคมโซเชียลก็คือปัญหาหลักที่ควรได้รับการแก้ไข อาทิ 1. การสร้างนโยบายและแนวทางการใช้เทคโนโลยี, 2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์, 3. การจัดการเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูล, 4. การพัฒนาทักษะและความรู้ด้านเทคโนโลยี, 5. การบริหารจัดการเวลา, 6. การเฝ้าระวังและการสนับสนุนด้านจิตใจ และ 7. การป้องกันความปลอดภัยทางไซเบอร์

จากข้อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม ในข้างต้นผู้เขียนจึงขอสรุปเป็นผังมโนทัศน์ได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสามเณรในโรงเรียนปริยัติธรรม

เอกสารอ้างอิง

นิกร ศรีราช. (2564). โอกาสที่ต่างกัน: สถานภาพสามเณรในประเทศไทยและบังคลาเทศ. **วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ**,4(1),89-98.

มาณพ พลไพรินทร์. (2553). **หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊ค.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

สุนทร บุญสถิต. (2543).**สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอานาจกรบริหารและการจัดการการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2555). **คู่มือการปฏิบัติงาน การขออนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สานักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

อัครพล, คุรุศาสตรา, จอมขวัญ, รุ่งโชติ. (2019). การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่. **วารสารวิชาการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ,**15(2),12-19.

Carina, Pichler. (2013). A Buddhist Way of Drug Rehabilitation in Thailand - Approaching Drug Addiction With Loving Kindness: An Interview With Phra Maha Narong Chaiyatha. **Austrian Journal of South-East Asian Studies**, 6(1):195-201. doi: 10.4232/10.ASEAS-6.1-12.

José, María, García, Garduño., Charles, L., Slater., Gema, Lopez, Gorosave. (2010). El director escolar novel de primaria: Problemas y retos **que enfrenta en su primer año**. 15(47):1051-1073.

Kemal, Kayikçi., Ümran, Turan. (2020). The Metaphoric Perceptions of Students in Private High Schools About the School Concept and the Views of the Ideal School. **International Journal of Social Political and Economic Research**,7(4):1051-1076.

Lai, Jianhua. (1996). The Concept of Private Schools and Their Proper Appellation. **Chinese Education and Society**, 29(5):6-14. doi: 10.2753/CED1061-193229056.

Margalida, Fiol, Deyà. (2020). **Les dificultats lectores d'alumnes de primària i la relació amb la presència del reflex tònic asimètric del coll (RTAC)**.

Mario, Konecki., Marko, Petrlić. (2014). **Main problems of programming novices and the right course of action**.

N., H., N, Muhammad., Syed, Hadzrullathfi, Syed, Omar. (2019). Remembrance (Zikr) Approach to Treat Drug Addiction Problems. **The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**, 9(7):1070-1080. doi: 10.6007/IJARBSS/V9-I7/6215.

Terrence, E., Deal. (1991). Private Schools: Bridging Mr. Chips and My Captain. **Teachers College Record**, 92(3):415-424.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

Zhang, Hua., Sha, Hong. (1996). A brief account of the first symposium on the theory of privately run schools. **Chinese Education and Society**, 29(5):66-72. doi: 10.2753/CED1061-1932290566.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารนโยบายพรรคการเมืองต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง

The Impact of Using Social Media to Communicate Political Party Policies on Election Decision-making

ปภัสรา พรมมา
ไวพจน์ กุลาชัย
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Papatsara Promma
Waiphot Kulachai
College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University
Corresponding Author E-mail: s65563825027@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ: 19 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 20 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 25 สิงหาคม 2567
Received: June 19, 2024; Revised: August 20, 2024; Accepted: August 25, 2024

บทคัดย่อ

เมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 สื่อโซเชียลมิเดียออนไลน์ ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อพรรคการเมืองที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์หาเสียงทั้งตัวผู้สมัคร และพรรคการเมือง เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรค ด้วยการสื่อสารกับประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนแพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Line, Instagram, YouTube และ Tik Tok ด้วยสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้ง่าย ประหยัด สะดวก และรวดเร็ว มีการนำเสนอในรูปแบบของ ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และกราฟิก ช่วยสร้างการรับรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ (Comment) ที่เพิ่มระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เกิดเป็นวัฒนธรรมแห่งยุคการเมืองดิจิทัล (Politics Digital) ที่ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองในโลกออนไลน์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียที่สูงขึ้น พรรคการเมืองใดที่มีการสื่อสารนโยบายผ่านสื่อโซเชียลมีเดียในรูปแบบการตลาด ที่มีความทันสมัย น่าสนใจ ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ย่อมดึงดูดให้ประชาชนหันมาสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสารและนโยบายของพรรคการเมืองมากขึ้น และมีโอกาสที่จะได้รับการเลือกการเลือกตั้งจากประชาชน ดังจะเห็นได้จากการนำกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดของพรรคอนาคตใหม่ที่มีเป้าหมายคือ การสร้างทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อการเมืองในมุมมองใหม่ ๆ อย่างทันสมัย ด้วยการสร้างแบรนด์ (Branding) ของพรรค การรักษาสัญญา (Brand Commitment) การสร้างจุดเด่นของพรรค (Brand Differentiation) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (Segmentation) การกำหนดประเด็นข่าวสารที่สำคัญ และตรงกับความต้องการในการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย (Key Message) การสร้างกิจกรรม (Event) ที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนได้อย่างลงตัว จนทำให้เกิดเป็นไวรัลกระแสนิยมที่มีผู้คนสนใจและติดตาม อีกทั้งยังมีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร (Share) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์กระจายอย่างทั่วถึง รวมทั้งการกำหนดบุคลิกลักษณะของหัวหน้าพรรค (Personal Brand) ที่แสดง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

การปราศรัยนโยบายของพรรคก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จให้พรรคการเมืองได้รับความนิยม และส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: โซเชียลมีเดีย; การสื่อสาร; นโยบายพรรคการเมือง; การเลือกตั้ง

Abstract

As Thailand entered the 21st century, social media platforms have become vital tools for political parties to use in election campaigns, both for candidates and the parties themselves. These platforms, such as Facebook, Line, Instagram, YouTube, and Tik Tok, offer easy access, cost-effectiveness, convenience, and speed. They enable the presentation of messages, images, videos, and graphics, effectively creating awareness and understanding. Moreover, they expand public spaces for commenting, increasing citizen engagement in politics. This has given rise to a culture of digital politics, leading to heightened online political competition through social media. In essence, political parties that communicate their policies via social media in a modern, interesting manner that aligns with the target audience's needs can attract more public interest and followers. This increases their chances of being elected. A notable example is the marketing communication strategies of the Future Forward Party, which aimed to shape young people's attitudes towards politics in a new, modern perspective. They focused on branding, maintaining commitments (Brand Commitment), creating unique party features (Brand Differentiation), clear target segmentation, key messaging aligned with the audience's needs, and events that foster strong connections between the party and the public. This approach led to viral popularity, widespread sharing of information, and a well-defined personal brand of the party leader, which contributed to the party's success and public support.

keyword: Social Media; Communication; Political Party Policies; Election

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คน โซเชียลมีเดียได้กลายเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสร้างความมีส่วนร่วมในด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากระดับการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนที่มากขึ้น

นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างรูปธรรม เช่น การชุมนุมประท้วง การแสดงเชิงสัญลักษณ์ที่มีนัยยะทางการเมือง การออกมาต่อต้านหรือสนับสนุนกลุ่มทางการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น เนื่องมาจากแนวโน้มการเมืองของประเทศไทย ได้เริ่มเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ที่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการเมืองจนนำไปสู่ยุคการเมืองดิจิทัล (Politics Digital) กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของนักการเมืองในการรณรงค์หาเสียง การปราศรัยนโยบายของพรรคเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรค โดยการสื่อสารกับประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย ประหยัด และรวดเร็ว ช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การเมืองของประชาชนทั่วไปได้อย่างทั่วถึง (คันธิรา ฉายาวงศ์, 2564) การสื่อสารนโยบายของพรรคการเมืองผ่านโซเชียลมีเดียเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถแสดงความคิดเห็นและรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างต่อเนื่องสะดวกมากยิ่งขึ้น มีการเข้าถึงข้อมูลนโยบายอย่างรวดเร็วและหลากหลายรูปแบบช่วยเพิ่มความเข้าใจและความตระหนักรู้ในนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ จากปรากฏการณ์ที่เคยเกิดขึ้นของการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมา พบว่า พรรคการเมืองได้มีการสื่อสารนโยบายของพรรคผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ โดยผ่านช่องทาง Facebook, Twitter และ Instagram ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนโยบายของพรรคการเมืองในการหาเสียง เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการลงพื้นที่ นโยบายที่ผู้สมัครรวมไปถึงกิจกรรมที่ผู้สมัครได้ลงพื้นที่ในแต่ละวัน เรื่องราวต่าง ๆ จะถูกอัพเดท Live สด ผ่านเพจ Facebook ที่แอดมินเพจนำเสนอ ผ่านทางสื่อออนไลน์ตลอดเวลา ทำให้มีผู้ติดตามเข้ามาดูกิจกรรมการหาเสียงของพรรคการเมือง เป็นการเพิ่มผู้ติดตามได้มากขึ้น ย่อมมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมจากประชาชนที่จะเทคะแนนเสียงให้มากยิ่งขึ้น นับได้ว่าสื่อโซเชียลมีเดียออนไลน์ จึงเป็นอีกช่องทางที่สามารถสร้างการเข้าถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี (มัทนา เจริญวงศ์, 2552 อ้างถึงใน วุฒิพร ลิ้มวราภัส, 2562)

อย่างไรก็ตาม การใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารเผยแพร่นโยบายพรรคการเมือง ควรต้องระมัดระวังในเรื่องของการใช้ภาษาและทักษะการสื่อสาร การพูดเปรียบเทียบระหว่างพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการสร้างความเกลียดชังให้แก่พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม อาจนำไปสู่การฟ้องร้องในข้อหาหมิ่นประมาท หรือการปราศรัยที่มีการกล่าวถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมา ที่มีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมา และอาจจะนำไปสู่การยุยงปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังต่อรัฐบาล และอาจส่งผลกระทบที่ก่อให้เกิดการตั้งม็อบชุมนุมทางการเมือง การเดินประท้วงต่อต้าน จนนำไปสู่ความรุนแรงความไม่สงบที่อาจเกิดขึ้นตามมาเป็นระรอกใหม่ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดหรือบิดเบือนปราศจากขั้นตอนการคัดกรองที่ละเอียด และความถูกต้องก่อนนำไปเผยแพร่ อาจส่งผลให้ประชาชนเข้าใจผิดและตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือกพรรคของตนเองได้ด้วย พรรคการเมือง จึงต้องหาแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารนโยบายของพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน อาทิ มีกลยุทธ์ในการเลือกผู้นำในการเดินหาเสียง การเลือกพื้นที่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเลือกทีมงานการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาแต่ละสถานการณ์ได้ มีการกำหนดขั้นตอนการหาเสียง กลยุทธ์การหาเสียง และการวางแผนการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ประชาสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น (กานต์ บุญศิริ, 2562)

ลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

ภิเษก ชัยนิรันดร์ (2553) ได้อธิบายถึง ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ว่าเป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม โดยอาจอยู่ในรูปแบบของข้อความ เสียง รูปภาพ หรือวิดีโอ และยังเป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการกระจายข่าวสารจากสื่อเดิมที่มีการแพร่กระจายข่าวสารแบบทางเดียว (One-to-Many) เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถมีผู้เข้าร่วมได้หลาย ๆ คนในการสนทนา (Many-to-Many) ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมในเรื่องที่สนใจร่วมกัน หรือเป็นการวิพากษ์วิจารณ์สินค้าบริการต่าง ๆ โดยปราศจากการควบคุมเนื้อหาในการสนทนา แม้กระทั่งผู้ผลิตเนื้อหาเอง เพราะผู้รับสารสามารถร่วมกันแสดงความคิดเห็น (Comment) ตามกระทู้แต่ละหัวข้อ หรือการแก้ไขเนื้อหาต่าง ๆ ก็สามารถทำได้ รวมทั้งยังสามารถเปลี่ยนจากผู้รับสารเป็นผู้ผลิตเนื้อหา และส่งต่อไปยังผู้อื่น ๆ ได้อย่างอิสระ โดยหากผู้ใดผลิตเนื้อหาที่น่าสนใจหรือโดนใจผู้คนหมู่มาก จะถือเป็นผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) ในทางการตลาด ผู้มีอิทธิพลจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น ประกอบกับ ณัฐวีร์ ไวทยาการ และอภิวัฒน์ สุระแสง (2560) กล่าวถึงประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ มีลักษณะดังนี้

1. Weblog หรือ Blog เป็นการจัดการระบบเนื้อหารูปแบบหนึ่ง ทำให้ผู้ใช้เขียนบทความ และการเผยแพร่ได้โดยง่าย เพื่อให้ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้น ๆ ที่ได้เผยแพร่ความรู้ ด้วยการเขียนบทความได้อย่างอิสระ โดยในบล็อคจะมีการเรียงเนื้อหาล่าสุดก่อน จากนั้นจะลดลงตามลำดับของเวลา (Chronological Order)

2. Twitter และ Microblog เป็นรูปบบของบล็อกที่จำกัดจำนวนตัวอักษรในการโพสต์แต่ละครั้งที่ 140 ตัวอักษร และสามารถส่งต่อ หรือนำไปใช้ในเชิงธุรกิจได้ทั้งการสร้างแบรนด์ การเพิ่มยอดขาย หรือการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM)

3. เครือข่ายสังคม (Social Network) หรือเครือข่ายที่เชื่อมโยงบุคคลหลาย ๆ คนให้เป็นสังคมหนึ่ง โดยเริ่มจากการสร้างตัวตน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ หรือวิดีโอ และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเพิ่มจำนวนและค้นหาเพื่อนให้มากขึ้น รวมถึงเพื่อนจากเพื่อนของเพื่อนด้วย และสามารถรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเฉพาะขึ้นมา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลแสดงความชอบ ส่งต่อ ตอบโต้ หรือการแสดงความคิดเห็นของตนกับบุคคลในเครือข่ายได้ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) เว่ยป๋อ (Weibo) เป็นต้น

4. Social News and Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาหรือบทความในอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ส่งและสามารถให้ลงคะแนนเสียงได้เสมือนเป็นมหาชนที่ช่วยกลั่นกรองความน่าสนใจของเนื้อหานั้น ๆ ในด้าน Social Bookmarking นั้น ยังเปิดให้สามารถทำบุ๊กมาร์ค (Bookmark) ในการบันทึกและแบ่งปันบนเนื้อหาหรือเว็บไซต์ทางออนไลน์

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

5. Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่ให้อัพโหลดรูปภาพหรือวิดีโอ เพื่อแบ่งปันต่อสาธารณชนได้อย่างอิสระ เช่น เว็บไซต์ YouTube เป็นต้น

6. Online Forum เป็นรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่เก่าแก่ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้เข้ามาสื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน

สรุปได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคม ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ (world wide web : www.) หรือแอปพลิเคชัน (Application) บนโทรศัพท์ ที่มีการแบ่งปันเนื้อหาข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นตัวสื่อสารกับคนใน กลุ่มสังคมออนไลน์ (Social Community) ทั่วโลกนั้นเอง

การใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการสื่อสารนโยบายพรรคการเมือง

การใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสาร หมายถึง การใช้แพลต ฟอร์มและบริการออนไลน์ที่เชื่อมโยงผู้คนกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น รูปภาพ วิดีโอ และเนื้อหาอื่น ๆ ระหว่างตัวบุคคลหรือกลุ่มคน โดยส่วน ใหญ่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Instagram, LINE และ YouTube ซึ่งการสื่อสาร ทางโซเชียลมีเดียสามารถเป็นแบบสั้น ๆ เช่น การโพสต์ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอ หรือแบบยาว ๆ อาทิ การสร้าง ความสัมพันธ์ การสนับสนุน หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในรูปแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ และการใช้งานของผู้ใช้แต่ละคน การใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารมีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน เพราะ เป็นช่องทางที่สะดวกและรวดเร็วในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่ห่างไกลและมีผลกระทบกับ การสร้างความเข้าใจและการติดต่อสื่อสารในทุก ๆ ด้านของชีวิตประจำวันและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในเชิงส่วนตัวและ ธุรกิจ (นุกูล ชิ้นฟัก, และคณะ 2562) ประกอบกับ Shirky (2011) อธิบายว่า แนวโน้มการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของนักการเมือง มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ใช้สื่อบุคคลและสื่อดั้งเดิมในการหาเสียง ในการกระจาย นโยบายและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการช่วยเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้สะดวก รวดเร็ว และช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ให้แก่นักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ทาง การเมือง เพื่อตอบสนองตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของตนเอง (Using Social Media for Political Purposes) โซเชียลมีเดียบนแพลตฟอร์มแห่งศตวรรษที่ 21 และเครื่องมือที่ช่วยให้ประเทศชาติและสังคม สามารถแสดงออก แลกเปลี่ยนความคิดทางการเมืองได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ผู้คนทุกวัยสามารถ เข้าถึงสื่อออนไลน์ เพื่อเชื่อมต่อกับโลกอินเทอร์เน็ตได้ง่ายสะดวก รวดเร็ว โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือที่ช่วย ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จักพรรคการเมืองของตนเอง มีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าว เชื่อมต่อ และแสดง วิสัยทัศน์ เพื่อเรียกคะแนนนิยมจากประชาชนที่ชื่นชอบพรรคของตน ในขณะเดียวกันมีการสื่อสารเพื่อโจมตี นโยบายของอีกฝ่าย เพื่อลดคะแนนนิยมด้วยเช่นกัน การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย จึงเปรียบเสมือนดาบสองคม ที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่ง Kumar, JS, Ghouse, SM และ Reddy, TN (2021) ได้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อธิบายว่า โซเชียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุไม่มาก มีวิจารณญาณที่ยังไม่มากพอในการตัดสินใจเลือกรับฟังจากสื่อสังคมออนไลน์

ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศของ Maarek, P. J. (2019) ที่ศึกษาถึงการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการเผยแพร่ข่าวในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่ส่งผลต่อโอกาสในการชนะการเลือกตั้ง เป็นการศึกษาเพื่อวัดกิจกรรมการสนทนาสาธารณะผ่านเครือข่ายโซเชียลมีเดีย การใช้ข้อมูลจากความคิดเห็นของประชาชนและนักการเมืองที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นของประเทศอินโดนีเซีย ที่จะเพิ่มโอกาสในการชนะการเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการสนทนาบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียผ่าน Twitter จำนวน 4.564 ทวีต ระหว่างวันที่ 29 มีนาคม ถึง 8 เมษายน 2561 ระว่างพรรคการเมือง 2 พรรค ได้แก่ พรรค Gerindra และ พรรค PDI Perjuangan พบว่า เป็นพรรคการเมืองที่มาจากผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดี โดยทัศนคติของประชาชนเชิงบวกมีความคิดเห็นว่า พรรค PDI Perjuangan สมควรได้รับตำแหน่งประธานาธิบดี มากกว่าพรรค Gerindra เนื่องจาก พรรค PDI Perjuangan สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้มีอิทธิพลพรรคการเมืองผู้ให้การสนับสนุน ผ่านทางสื่อโซเชียลมิเดียได้กว้างขวางและเป็นที่นิยมมากกว่า พรรค Gerindra ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Monica, O., Wahida, FW, & Fakhruroja, H. (2019) ซึ่งได้อธิบายว่า ผู้มีอิทธิพลบนโซเชียลมีเดียมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพรรคที่ชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของอินโดนีเซีย ในปี 2019 และการศึกษาวิจัยของ Murdani, A., Haqqi, H., & Alchatib, S. (2022) ที่ศึกษาถึงการปรากฏตัวของโซเชียลมีเดียนี้มีศักยภาพในการเปลี่ยนมุมมองของประชาธิปไตย ในการเลือกตั้งของประเทศสหรัฐอเมริการในปี 2020 โดยอธิบายว่า โซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในระบอบประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา รวมถึงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 2020 ด้วย โซเชียลมีเดียก็ยังมีข้อบกพร่องและข้อได้เปรียบและเสียเปรียบซึ่งมีส่วนเป็นอย่างมากต่อผลแพ้ชนะในการผลการเลือกตั้ง โดยจะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของสาธารณชน และเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่ในทางกลับกัน โซเชียลมีเดียยังก่อให้เกิดการแบ่งขั้วสาธารณะในสหรัฐอเมริกา และเปิดโอกาสการแทรกแซงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายในการเลือกตั้งสหรัฐฯ ในปี 2020 การแทรกแซงจากต่างประเทศยังค่อนข้างต่ำ จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อผลการเลือกตั้งมากพอ ซึ่งผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีทั้ง โดนัล ทรัมป์ และ โจ ไบเดน กลายเป็นผู้สมัครสองคนที่เข้าใจศักยภาพของโซเชียลมีเดีย และพยายามดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยวิธีของตน ด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด โดยท้ายที่สุด โจ ไบเดน สามารถบรรลุการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผ่านการโต้ตอบมากมายบนโซเชียลมีเดียส่งผลให้ โจ ไบเดน กลายเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดี เนื่องจากได้รับแรงสนับสนุนจากพลังโซเชียลมิเดีย ซึ่งสรุปได้ว่า โซเชียลมีเดีย นั้น มีส่วนสำคัญต่อผลแพ้ชนะในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี 2020 (Murdani, A., Haqqi, H., & Alchatib, S.,2022 หน้า 333-334)

ในส่วนของพรรคการเมืองไทยมักใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน นั้น จากการศึกษาวิจัยของ อัญญรัตน์ เอี่ยมเอิบ (2553 อ้างถึงใน คันธิรา ฉายาวงศ์, 2564) ได้ศึกษา เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไทยผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม พบว่า

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

นักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยสื่อสารทางการเมือง โดยอาศัยรูปแบบการสื่อสาร 5 ชนิด ได้แก่ ตัวอักษร ภาพ เสียง วิดีโอคลิป และลิงค์ นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองยังคงนิยมใช้การสื่อสารแบบตัวอักษรและรูปภาพมากกว่าการสื่อสารรูปแบบอื่น ซึ่งเนื้อหาของการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อประกาศจุดยืนทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ประชาสัมพันธ์ สร้างความนิยม แสดงความคิดเห็น ระดมสรรพกำลัง และความคิดเห็นของสมาชิก โดยยังสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการสื่อสารกับประชาชนโดยตรงในเรื่องการสื่อสารแบบสองทางเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีการโต้ตอบใด ๆ กับการแสดงความคิดเห็นของประชาชน คล้ายกับสื่อสารแบบทางเดียวเหมือนสื่อเก่า เรียกได้ว่าเพื่อที่จะสร้างกลุ่มเครือข่ายของคนที่ชื่นชอบและประชาสัมพันธ์ตนเองเท่านั้น ซึ่งต่อมาในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยอย่างเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 พบว่า นักการเมืองได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามารณรงค์การเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้มี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 69 กำหนดว่า “ห้ามผู้สมัครพรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับการสนับสนุนตามมาตรา 81” ซึ่ง ในมาตรา 81 กำหนดว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่สนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร” ผลจากพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถหาเสียงผ่านโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงได้อย่างเต็มที่ จึงได้นำการใช้สื่อออนไลน์และสื่อนอกบ้านเป็นเครื่องมือหลักในการหาเสียงแทน เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ในนโยบายพรรคการเมืองและตัวผู้สมัคร โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่มีคุณสมบัติเสมือนสื่อมวลชนไปแล้ว และยังสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการตอบรับได้ทันที ทำให้บรรดาพรรคการเมืองเริ่มทยอยหันไปเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวถึงการตอบรับ และต่อยอดกระแสที่เกิดขึ้น รวมทั้งยังมีพลังการสร้างกลุ่มประชาชนผู้สนับสนุนให้เป็น “แฟนคลับ” Fan Club (FC) สนับสนุนพรรคและตัวผู้สมัครในนามพรรค และยังช่วยสร้างกระแสให้พรรคการเมืองหรือตัวผู้สมัครให้เป็นที่พูดถึงเป็นวงกว้างขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นที่สังเกตว่า จากเดิมการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2554 นั้น พรรคการเมืองได้เน้นการใช้สื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เป็นสื่อหลักในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และยังพบว่าในการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2562 นั้น มีความห่างจาก พ.ศ. 2554 ถึง 8 ปี ทำให้เกิด “ผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงครั้งแรก (New Voter)” ที่คาดว่า มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 ล้านคน ซึ่งคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้เติบโตมาพร้อมกับโลกดิจิทัลที่ใช้สื่อออนไลน์ยุคใหม่มากสุดด้วยเช่นกัน รวมทั้งมีความต้องการแสดงความคิดเห็น โดยเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในคราเดียวกัน ส่งผลให้บุคคลกลุ่มเจเนอเรชั่น (Generation) มีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2562 ประกอบกับกระแสสังคมที่ถูกกล่าวถึงในสื่อสังคมออนไลน์จากคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นตามมาด้วย เช่น กระแส #ฟ้ารักพ่อ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ที่ไปร่วมงานฟุตบอลประเพณีจุฬาฯ - ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ 73 แล้วมีกลุ่มแฟนคลับขอถ่ายรูป และแฟนคลับคนหนึ่งพูดขึ้นว่า “ฟ้ารักพ่อ” จนต่อมาได้กลายเป็น Hashtag ดังกล่าว ในสื่อสังคมออนไลน์ และต่อมานายธนาธรก็ทวีตกลับว่า “พ่อก็รักฟ้า” ทำให้เกิด

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

เป็นอีกหลาย Hashtag ตามมา ยิ่งปลุกกระแสให้ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ พรรคอนาคตใหม่ และนโยบายพรรค เป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นต้น (Marketingoops, 2019)

บทบาทและผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง

โซเชียลมีเดีย ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกในการติดตามข่าวสาร และนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ตลอดทุกที่ทุกเวลา ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้พรรคการเมืองสามารถเผยแพร่ข้อมูลนโยบายได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การใช้สื่อมัลติมีเดียสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารนโยบายพรรคการเมืองได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และกราฟิก ทั้งยังช่วยเพิ่มความน่าสนใจและความเข้าใจในนโยบายของพรรคการเมืองได้ดียิ่งขึ้น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถกระตุ้นความสนใจและเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มากขึ้น การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง มีบทบาทสำคัญในยุคปัจจุบันอย่างมาก เนื่องจากการเติบโตของเทคโนโลยีและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้โซเชียลมีเดียกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและเผยแพร่นโยบายทางการเมือง โดยการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย รวดเร็ว และทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่น ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ โดยไม่จำกัดเพียงแค่พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม โซเชียลมีเดียเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองสามารถสื่อสารกับผู้สนับสนุนและประชาชนได้โดยตรง และสามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนได้อย่างทันที เช่น การตั้งคำถามในโพสต์ การสำรวจความคิดเห็น หรือการจัดทำกิจกรรมออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูลแบบเรียลไทม์ โซเชียลมีเดียช่วยให้พรรคการเมืองสามารถเผยแพร่ข้อมูลและนโยบายใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ เช่น การแถลงข่าว การประชุม หรือการเปิดตัวนโยบายใหม่ ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย การสร้างภาพลักษณ์และการตลาดการเมือง การใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์และโปรโมตตัวผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเอง เช่น การใช้วิดีโอโปรโมท การแชร์ภาพถ่ายกิจกรรม หรือการถ่ายทอดสด (Live) ทำให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นมิตรและเข้าถึงง่าย การใช้โฆษณาแบบเจาะจงเป้าหมาย แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Twitter, และ Instagram มีระบบโฆษณาที่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้อย่างละเอียด เช่น ตามอายุ เพศ ที่อยู่ ความสนใจ ทำให้การโฆษณานโยบายทางการเมืองมีประสิทธิภาพและตรงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น เราจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การเมืองไทยได้รับผลประโยชน์จากความก้าวหน้าของสื่อใหม่และสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองทุกภาคส่วนมักจะใช้สื่อออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหวต่าง ๆ องค์กรอิสระ รวมไปถึงผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไป (กานต์ บุญศิริ, 2562) ปัจจุบันการสร้างรากฐานทางการเมืองล้วนแต่อาศัยผลประโยชน์จากสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความสั้น ๆ ไปที่เครื่องโทรศัพท์สมาทโฟนไปยังมือถือของประชาชน มีการโฟนอิน (Phone-in) ผ่านระบบวิดีโอลิงค์เพื่อพูดคุยกับผู้นำชุมชนผ่านตัวแทนท้องถิ่น การจัดทำเว็บไซต์พรรคการเมืองและการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่าน Facebook, Twitter และ Instagram โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวร่วมทางการเมือง (นันทวิช เหล่าวิชยา, 2554) ดังนั้น การที่นักการเมืองหันมาเลือกใช้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชนมากขึ้น ทำให้ประชาชนในฐานะบทบาทของการเป็นผู้รับสาร มีช่องทางในการเลือกรับข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ประกอบกับลักษณะของสื่อออนไลน์ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ลักษณะของสื่อออนไลน์จำนวนมากจึงมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อแสดงพลังทางการเมืองมากยิ่งขึ้น พรรคการเมืองไทยหลายพรรค ต่างมีการสร้างเพจ Facebook เป็นของตัวเองขึ้นมา มีการโพสกิจกรรมหรือคอนเทนต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อโฆษณานโยบาย หรือกิจกรรมของพรรคการเมืองที่เป็นจุดเด่นเรียกคะแนนความนิยม การสร้างความน่าสนใจให้แก่ประชาชน จนกระทั่งเกิดปรากฏการณ์ที่น่าจดจำขึ้นในสังคมหรือที่เรียกกันว่า เป็นไวรัลในสังคมออนไลน์ขึ้นมา ซึ่งเกิดจากการใช้จิตวิทยาการจูงใจของคนมาสร้างเป็นเทคโนโลยีการจูงใจคน (Persuasive Technology) เพื่อการควบคุมและเสพติด (Addition-and Manipulation-based Technology Environment) (Orlowski, 2020) ซึ่งนักการตลาดของพรรคอนาคตใหม่ สามารถนำประโยชน์จากแพลตฟอร์มนี้มาประยุกต์ใช้ได้จริง ดังกรณีของข้อความแฮชแท็กคำว่า #ฟ้ารักพ่อ ที่มาจากกรณีของ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ได้เข้าร่วมงานฟุตบอลประเพณีจุฬาฯ - ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ 73 และมีแฟนคลับตะโกนคำว่า “ฟ้ารักพ่อ” จึงเกิดกระแสแฮชแท็ก ฟ้ารักพ่อ ผ่านทาง Facebook และ Twitter เป็นจำนวนมาก ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่โด่งดังในโลกออนไลน์ และพรรคอนาคตใหม่ได้มีการเกาะกระแสดังกล่าว พร้อมตอบรับกระแสโดยตอบกลับไปว่า “พ่อก็รักฟ้าค่ะ” จึงกลายเป็นข่าวดังข้ามคืน มีการออกข่าวและให้สัมภาษณ์ตามสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมากมาย จนทำให้กลายเป็นพรรคการเมืองที่ประชาชนรู้จักเป็นวงกว้าง (ศุภสัณห์ พรประภา, 2564)

ดังจะเห็นได้ว่า การใช้โซเชียลมีเดีย ในบางครั้งก็มีความเสี่ยงอาจก่อให้เกิดความเสียหายในสังคม เช่น การแพร่กระจายของข่าวปลอม (fake news) การบิดเบือนข้อมูล (misinformation) และการขาดความเป็นส่วนตัว ซึ่งพรรคการเมืองจะต้องระมัดระวัง และมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ แม้การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน แต่ต้องใช้อย่างรอบคอบและรับผิดชอบต่อข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปด้วยเช่นกัน ดังนั้น ก่อนทำการปราศรัยนโยบายก่อนการเลือกตั้ง พรรคการเมืองควรมีการจัดทำกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ก่อนนำข้อมูลประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคการเมือง รวมถึงควรศึกษาพื้นที่ความต้องการในการจัดทำบริการสาธารณะของประชาชนในแต่ละพื้นที่จะช่วยให้พรรคการเมืองนั้นมีความน่าเชื่อและได้รับความนิยมจากประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้งในแต่ละแห่งด้วยเช่นกัน

การใช้สื่อโซเชียลมิเดียที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน

การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากช่วยให้พรรคการเมืองสามารถเผยแพร่ข้อมูลนโยบายได้อย่างรวดเร็ว ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่าได้ง่ายเกิดความสะดวกในการติดตามข่าวสารและนโยบายของพรรคการเมืองต่าง มีการใช้ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และกราฟิกผ่านสื่อ ช่วยสร้างภาพลักษณ์เพิ่มและความน่าสนใจ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ต่อการสื่อสารนโยบายของพรรคการเมืองได้ดี ดังจะเห็นได้จากกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคอนาคตใหม่ที่ประสบความสำเร็จในการหาเสียงเลือกตั้ง ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ ได้รู้จักพรรคการเมืองที่ชื่อ “อนาคตใหม่” นำโดย นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ได้รับความนิยมจนได้รับที่นั่งในสภา เป็นอันดับ 3 รองจากพรรคเพื่อไทย และพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 เพียงระยะเวลา 1 ปี นับจากวันแจ้งชื่อจัดตั้งพรรคจนกระทั่งวันการเลือกตั้ง ส่งผลให้ประชาชนเยาวนรุ่นใหม่หันมาสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมาย คือเพื่อสร้างความเชื่อทางการเมือง (Political Beliefs) ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ความเชื่อทางการเมืองเกิดจากความจริงที่ปรากฏต่อผ่านช่องทางของสื่อมวลชน นอกจากความจริงที่ปรากฏแล้ว ความเชื่อทางการเมืองยังเกิดขึ้นจากการใช้ความรู้สึก เช่น ความพึงพอใจต่อการเดินขบวนต่อต้านรัฐบาล เพราะเชื่อว่าเป็นการแสดงออกถึงความรักชาติ และความเชื่อทางการเมืองที่เกิดจากการไตร่ตรอง และการใช้ความรู้สึกทางการเมืองของบุคคล เพื่อการตัดสินใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือที่เรียกว่า การสร้างทัศนคติทางการเมือง เป็นการรวมเอาความเชื่อที่ได้จากความจริงจากการจดจำ และผลกระทบจากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีต่อความรู้สึกนึกคิดเข้าด้วยกัน โดยทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude) เป็นระบบความเชื่อในการเมืองของบุคคล แตกต่างจากอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นความเชื่อร่วมกันของสังคม โดยคนที่มีทัศนคติแบบใด ก็จะมีแนวโน้มต่อพฤติกรรมที่สอดคล้องกับทัศนคตินั้น เช่นเดียวกับพรรคอนาคตใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยมีเป้าหมาย คือเพื่อสร้างทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อการเมืองในมุมมองใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบ จึงคาดหวังที่จะนำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการการเมืองรูปแบบใหม่ต่อนักการเมืองรุ่นเก่าให้เห็นคล้อยตาม รวมทั้งการกระจายแนวคิดการบริหารจัดการการเมืองที่ทันสมัยจากกลุ่มคนรุ่นใหม่สู่ประชาชนรุ่นก่อนที่ยังยึดติดกับระบบการเมืองเดิม ๆ ให้เปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่การสร้างทัศนคติความเชื่อทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว เท่านั้น ยังมีเป้าหมายรวมถึง การสร้างแบรนด์ (Branding) หรือการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองให้แก่พรรคของตน การสร้างแบรนด์ของพรรคอนาคตใหม่เปรียบเสมือนการสร้างแบรนด์องค์กร (Corporate Branding) ที่ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (Segmentation) แม้พรรคอนาคตใหม่อยากจะได้คะแนนเสียงจากประชาชนมากที่สุด (Target Groups) แต่พรรคอนาคตใหม่ก็จำเป็นต้องมีภาพลักษณ์และแสดงจุดยืนทางการตลาดที่ชัดเจน (Brand Positioning) โดยการดึงฐานคะแนนเสียงจากคนส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก พร้อมนโยบายที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ รวมทั้งการกำหนดประเด็นข่าวสาร (Key Message) การสร้างกิจกรรม (Event) เพื่อให้เกิดกระแสนิยมที่น่าสนใจ มีการแบ่งปันข่าวสาร (Share) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นกระบอกเสียงเพื่อกระจายข่าวสารและกิจกรรมของพรรคออกไปอย่างกว้างขวาง ปัจจัยสำคัญในการสร้างแบรนด์ให้กับพรรคการเมือง คือ บุคลิกลักษณะของหัวหน้าพรรค (Personal Brand) ได้แก่ วิธีคิด การแสดงออกตามความรู้สึกต่าง ๆ ทักษะการสื่อสาร และการพูดโน้มน้าวจิตใจ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จให้พรรคการเมืองได้รับความนิยม กล่าวคือ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ เป็นตัวแทนสะท้อนภาพของคนรุ่นใหม่ คนวัย

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

กลางคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง และเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่จะได้รับความนิยมจากประชาชนคนรุ่นใหม่ จนเกิดเป็นกระแสในโลกออนไลน์ นำไปสู่การได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ความสำเร็จในการสร้างแบรนด์ให้กับพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองจำเป็นต้องสื่อสารไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย การที่พรรคอนาคตใหม่เลือกช่องทางการสื่อสารออนไลน์เพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพรรคนั้น เนื่องจากสามารถสื่อสารได้ตลอดเวลาไม่จำกัดสถานที่ และสิ่งสำคัญ คือ การรักษาสัญญา (Brand Commitment) เมื่อพรรคหาเสียงอย่างไรไว้ ก็ต้องทำให้ได้แบบนั้น เหล่านี้ อันเป็นการสร้างจุดเด่น (Brand Differentiation) ของพรรคอนาคตใหม่ ที่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียดึงดูดให้ประชาชน รวมถึงกลุ่มเป้าหมายหันมาสนใจนโยบายพรรคการเมืองของตนเองได้อย่างประสบความสำเร็จ (กานต์ บุญศิริ, 2562) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลและรูปแบบธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Digital Disruption) และการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อใหม่ (New Media) ประกอบกับประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายกับการเมือง หลังจากไม่เห็นการปฏิรูปหลังการเลือกตั้ง การแบ่งแยกระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทน้อยลงด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคม จึงทำให้เกิดนวัตกรรมการหาเสียงเลือกตั้งที่เปลี่ยนไป ซึ่งพรรคการเมืองหลาย ๆ พรรค รวมถึงพรรคอนาคตใหม่ ได้มีการนำความรู้ด้านการรวบรวมข้อมูลจำนวนมาก หรือที่เรียกกันว่า Big Data ประกอบกับมีการนำข้อมูลด้านการตลาดดิจิทัลเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งพบว่า เฟซบุ๊ค (Facebook) เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่คนไทยใช้มากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มช่วงอายุกำลังศึกษาเล่าเรียน (กลุ่มวัยรุ่น) ไปจนถึงวัยทำงาน ถูกนำมาใช้ประโยชน์ทางการเมืองและการเลือกตั้งจากผู้รับสมัครเลือกตั้ง และพรรคการเมืองจำนวนมาก รวมถึงการมีจำนวนผู้ติดตามก็มีความสำคัญมากกว่าจำนวนยอดไลค์ (Like) และประชาชนในสังคมออนไลน์มักให้ความสนใจตัวผู้รับสมัครเลือกตั้งเป็นหลักมากกว่าพรรค โดยพบว่า เพจพรรคการเมืองที่มีจำนวนผู้ติดตามในเพจเฟซบุ๊คมากที่สุด คือ เพจของพรรคอนาคตใหม่ และเพจของหัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ (นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ) และยังมีจำนวนผู้ติดตามมากที่สุดด้วย โดยเฟซบุ๊คเป็นสื่อที่พรรคอนาคตใหม่ใช้น้อยมากสำหรับคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่นิยมใช้ทวีตเตอร์และอินสตาแกรม การหาผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้ติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social Influencer) เพื่อเป็นหัวคะแนนออนไลน์ ทำให้เกิดการขยายผลอย่างรวดเร็ว การหาการตลาดของกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เลือกหัวข้อและประเด็นที่นำเสนอในการสื่อสารนโยบายของพรรคมีที่น่าสนใจตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้พรรคได้รับความนิยมประสบความสำเร็จมากที่สุด (สถาบันพระปกเกล้า, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสัณห์ พรประภา (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดทางการเมืองผ่านสื่อสังคมของพรรคอนาคตใหม่ ที่มุ่งศึกษาถึงลักษณะเนื้อหา รูปแบบ และกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงตั้งแต่ก่อตั้งพรรคการเมือง ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดทางการเมือง จากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้พรรคอนาคตใหม่

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ใช้กลยุทธ์ที่เน้นการใช้สื่อทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับหัวหน้าพรรคการเมือง แสดงให้เห็นในมุมมองของทางเลือกใหม่ทางการเมืองและยังสามารถเกาะติดกระแสทางออนไลน์ได้ดี โดยการสร้างกระแสไวรอลในโลกออนไลน์จากการใช้สารที่มีความน่าสนใจทั้งภาพถ่าย วิดีโอ รวมทั้งรูปแบบตัวอักษรที่ทันสมัย และเข้าถึงเป้าหมาย ทำให้เกิดการบอกต่อ จนเป็นกระแสสังคมหรือข่าว และเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง ระหว่างพรรคการเมืองและประชาชน จากนั้นทางพรรคและผู้มีบทบาททางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ จึงเริ่มลงพื้นที่หาเสียง ทำให้พรรคเป็นที่รู้จักของประชาชนยิ่งขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ที่พรรคอนาคตใหม่นำมาใช้ในการหาเสียงนั้นมีความน่าสนใจ คือ ด้านกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงของพรรคอนาคตใหม่ นั้น เลือกที่จะใช้กลยุทธ์การสื่อสารเชิงบวกเป็นหลัก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2566 สื่อสังคมออนไลน์นอกจาก เฟซบุ๊ค ทวีตเตอร์ อินสตราแกรม แล้วยังได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันชื่อ “Tik ToK” ที่ได้รับความนิยมสื่อโซเชียลมีเดียไม่แพ้ Facebook แม้ว่า Facebook จะเป็นแอปพลิเคชันที่คนไทยเข้าถึงมากที่สุด โดยมีผู้ใช้งานกว่า 48.10 ล้านคน แต่แอปวิดีโอสั้นอย่าง Tik Tok กลับมีผู้ใช้งานถึง 40.28 ล้านคน ซึ่งมีอัตราการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ของ Tik ToK มักเป็นกลุ่มคน Generation Y และ Z หรือกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่ง การเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2566 ประชาชนในกลุ่มคนรุ่นใหม่ดังกล่าว มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ที่ประมาณ 19 ล้านคน กล่าวคือ ในยุคที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลสื่อโซเชียลมิเดียออนไลน์ พรรคการเมืองไหนที่สามารถเรียกคะแนนนิยมจากการทำคอนเทนต์บน Tik ToK ได้ดี มีความน่าสนใจย่อมมีโอกาสที่ประชาชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 19 ล้านคน ที่จะเทคะแนนเสียงให้กับพรรคการเมืองนั้น ซึ่งในปัจจุบันพรรคก้าวไกลที่มาแทนพรรคอนาคตใหม่ นำโดย นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ได้นำแอปพลิเคชัน Tik Tok มาใช้ในการหาเสียงเพื่อเรียกคะแนนความนิยมด้วยการสร้างคอนเทนท์คลิปวิดีโอสั้น ๆ ที่นำเสนอการใช้ชีวิตประจำวัน การสร้างแรงบันดาลใจ รวมถึงกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เน้นความบันเทิงพร้อมกับเกร็ดความรู้เล็กน้อย ซึ่งมีเนื้อหาที่ตอบโจทย์และเข้าถึงความต้องการของคนรุ่นใหม่ได้ตรงจุด จนทำให้ประสบความสำเร็จบนแพลตฟอร์ม Tik Tok มากที่สุดในบรรดาทุกพรรคที่เข้ามาสร้างคอนเทนท์การรับรู้ผ่านช่องทางนี้ โดยดูได้จากจำนวนผู้ติดตามในแอคเค้าท์ของพรรคก้าวไกล รวมไปถึงจำนวนผู้ชมคลิป ซึ่งพรรคก้าวไกลมียอดผู้ติดตามใน Tik Tok สูงถึง 2,900,000 ล้านคน ขณะที่ยอดผู้ชมมีจำนวนรวมกันมากกว่า 300 ล้านวิว ยอดไลค์มากกว่า 37 ล้านไลค์ เรียกได้ว่า พรรคก้าวไกล และนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ในฐานะหัวหน้าพรรคนั้น ไม่ต่างจากศิลปิน ดารา เพราะมีแฟนคลับที่เรียกตัวเองว่า “ด้อมส้ม” แถมยังมีวลียอดฮิตอย่าง “ส้มรักพ่อ” และ “พ่อก็รักส้มครับ” หรือ “พรรคที่จะล้อม พร้อมที่จะรัก” จนเป็นกระแสฮิตติดเทรน ไวรัลในโซเชียลมีเดียอย่างมาก ด้วยวิธีการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย ทั้งการลงพื้นที่ การอัดคลิปพูดคุยกับประชาชน ที่ดูมีความสนุกสนานเข้ากับบุคลิกของคนดูใน Tik Tok ได้รับความนิยมไม่แตกต่างจากสมัย นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ เมื่อสมัยปี พ.ศ. 2562 แม้แต่น้อย ขณะเดียวกันพรรคการเมืองอื่นต่างก็มีการใช้แพลตฟอร์ม Tik Tok ในการหาเสียงด้วยเช่นเดียวกัน โดยมีข้อมูลสถิติพรรคที่ได้รับความนิยมจากผู้ติดตามผ่านแอปพลิเคชัน Tik Tok รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ตารางที่ 1 ผลการจัดอันดับพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมในสื่อโซเชียลมิเดียด้วยแอปพลิเคชัน Tik Tok

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนยอดผู้ติดตาม (คน)	หมายเหตุ
1	พรรคก้าวไกล	2,900,000	
2	พรรคเพื่อไทย	276,300	
3	พรรครวมไทยสร้างชาติ	14,700	
4	พรรคประชาธิปัตย์	9,852	
5	พรรคพลังประชารัฐ	0	ไม่ได้สมัคร TikTok
6	พรรคภูมิใจไทย	0	ไม่ได้สมัคร TikTok

จากตารางที่ 1 พบว่า พรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมในสื่อโซเชียลมีเดียด้วยแอปพลิเคชัน Tik Tok มากที่สุด คือ พรรคก้าวไกล มีจำนวนผู้ติดตามถึง 2,900,000 ล้านคน รองลงมาคือ พรรคเพื่อไทย มียอดผู้ติดตามจำนวน 276,300 คน พรรครวมไทยสร้างชาติ มียอดผู้ติดตามจำนวน 14,700 คน พรรคประชาธิปัตย์ มียอดผู้ติดตามจำนวน 9,852 คน ตามลำดับ ในขณะที่พรรคพลังประชารัฐ และพรรคภูมิใจไทย ไม่ได้มีการนำแอปพลิเคชัน Tik Tok มาใช้หาเสียง จึงทำให้ผู้ชมอาจต้องไปดูนโยบายพรรค หรือการหาเสียงของ ส.ส. ผ่านทางโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มอื่นแทน (อมรินทร์ เทเลวิชั่น, 2566)

ภายหลังการยุบสภา ซึ่งเป็นช่วงที่มีการสมัคร จับหมายเลขประจำพรรคและผู้สมัคร ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม ถึงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2566 มีข้อมูลจากบริษัทไวซ์ไซท์ (WiseSight) ที่รวบรวมข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊กอย่างเป็นทางการของแต่ละพรรค โดยเลือกเฉพาะเฟซบุ๊ก เนื่องจากยังคงเป็นโซเชียลมีเดียหลักที่คนไทยใช้งานมากที่สุด จัดอันดับพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมมากที่สุด 3 อันดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการจัดอันดับพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมในสื่อโซเชียลมีเดีย Facebook มากที่สุด 3 อันดับ

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนข้อความที่โพสต์ (ข้อความ)	จำนวนยอดผู้กด Like (คน)	จำนวนผู้แสดงความคิดเห็น (รายการ)	จำนวนแชร์ (ครั้ง)	หัวข้อที่มีได้รับความนิยมมากที่สุด
1	พรรคก้าวไกล	1,199	140,000	14,000	317	เป็นคลิปสั้น เกียรติยศของนักการเมือง คือการได้รับแต่งตั้งโดยประชาชน “อนาคตประเทศไทย #นับถอยหลังวันพิพากษา”

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนข้อความที่โพสต์ (ข้อความ)	จำนวนยอดผู้กด Like (คน)	จำนวนผู้แสดงความคิดเห็น (รายการ)	จำนวนแชร์ (ครั้ง)	หัวข้อที่มีได้รับความนิยมมากที่สุด
2	พรรคเพื่อไทย	1,463	56,000	2,000	260	โพสต์โปรโมตงาน คิดใหญ่ ทำเป็น เพื่อไทยทุกคน ตอน “ONE TEAM FOR ALL THAIS : หนึ่งทีม เพื่อไทยทุกคน”
3	พรรคประชาธิปัตย์	1,011	6,400	522	175	สารจากหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ เนื่องในโอกาสต้อนรับเดือนรอมฎอน ประจำปี พ.ศ. 2566

แหล่งที่มา : อมรินทร์ เทเลวิชั่น กรณีศึกษาความสำเร็จในการใช้โซเชียลมีเดียของพรรคการเมือง, 2566

จากตารางที่ 2 พบว่า พรรคก้าวไกลได้รับความนิยมในสื่อโซเชียลมีเดีย Facebook มากที่สุด มียอดผู้กด Like จำนวน 140,000 คน ยอดผู้แสดงความคิดเห็น 14,000 รายการ รองลงมาคือ พรรคเพื่อไทย มียอดผู้กด Like จำนวน 56,000 คน ยอดผู้แสดงความคิดเห็น 2,000 รายการ และพรรคประชาธิปัตย์ มียอดผู้กด Like จำนวน 6,400 คน ยอดผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 522 รายการ ตามลำดับ

การเลือกตั้งในครั้งนี้ ถือเป็นครั้งประวัติศาสตร์ที่คนไทยได้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าถึง 75% ซึ่งมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของการเมืองไทย และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ตารางดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสื่อโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือสำคัญในยุคดิจิทัลที่พรรคการเมืองสามารถสื่อสารนโยบายออกไปถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด รวมถึงมีผลกระทบที่ตามมาคือช่วยกระตุ้นให้คนไทยตื่นตัวกับเรื่องของการเมือง และช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชนในประเทศไทยมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุกูล ชิ้นฟัก และคณะ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองและการตัดสินใจเลือกตั้งของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา พบว่า นักศึกษาเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารโดยเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในแต่ละประเภท ได้แก่ Facebook, YouTube และ Line ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีการใช้งานแต่ละประเภทมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในช่วงระหว่าง เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2562 ที่รัฐบาลประกาศวันเลือกตั้ง ส่งผลให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ทำการสื่อสารทางการเมืองในทุกช่องทางโดยเฉพาะสื่อสังคม

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ออนไลน์ที่เป็นช่องทางที่รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย เมื่อได้ข้อมูลในระดับที่พอใจแล้ว กลุ่มนักศึกษาจะพิจารณาเลือกพรรคการเมืองที่ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ นำไปสู่การเข้าคูหาเพื่อเลือกตั้งทั้งตัวบุคคลและเลือกพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ และพบว่ามีนักศึกษาร้อยละ 85 ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งในครั้งนี้

บทสรุป

แนวโน้มการเมืองของประเทศไทย ภายหลังจากเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ยุคที่มีเทคโนโลยีทันสมัยสื่อโซเชียลมีเดียได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อพรรคการเมือง ที่ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์หาเสียงทั้งตัวผู้สมัคร และพรรคการเมือง เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรค ด้วยการสื่อสารกับประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนแพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Line, Instagram, YouTube และ Tik Tok เนื่องจากสื่อดังกล่าว สามารถเข้าถึงได้ง่าย ประหยัด สะดวก และรวดเร็ว มีการนำเสนอในรูปแบบของ ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และกราฟิกที่ช่วยสร้างการรับรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ (Comment) ทางการเมืองของประชาชนทั่วไปได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับกลยุทธ์ในการนำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองใดที่น่าสนใจย่อมดึงดูดให้ประชาชนหันมาสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสารของพรรคการเมืองในสื่อโซเชียลมีเดียมากยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจในเลือกตั้งได้อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดของพรรคอนาคตใหม่ที่มีเป้าหมาย คือการสร้างทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อการเมืองในมุมมองใหม่ ๆ ที่ทันสมัย โดยใช้วิธีการสื่อสารที่ผสมผสานกับกลยุทธ์ทางการตลาดทางการเมืองผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ด้วยการสร้างแบรนด์ (Branding) ของพรรค การรักษาสัญญา (Brand Commitment) เมื่อพรรคหาเสียงอย่างไรไว้ ควรต้องทำให้ได้แบบนั้น ถือเป็นการสร้างจุดเด่นของพรรค (Brand Differentiation)มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (Segmentation) กำหนดประเด็นข่าวสารที่สำคัญและตรงกับความต้องการในการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย (Key Message) การสร้างกิจกรรม (Event) ที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน เพื่อดึงดูดให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จนเกิดเป็นไวรัลกระแสนิยมที่น่าสนใจ จนมีการมีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร (Share) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นกระบอกเสียงกระจายข่าวสารและกิจกรรมของพรรคส่งต่อไปยังกลุ่มอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมาย กลายเป็นที่สนใจและได้รับความนิยมออกไปอย่างกว้างขวาง รวมถึงการกำหนดบุคลิกลักษณะของหัวหน้าพรรค (Personal Brand) ที่แสดงการปราศรัย ได้แก่ วิธีการคิด การแสดงออกตามความรู้สึกต่าง ๆ ทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษาที่ชัดเจน ทันสมัย แต่เข้าใจง่ายการพูดโน้มน้าวจิตใจ อันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จให้พรรคการเมืองได้รับความนิยม เหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน ดังจะเห็นได้จากจำนวนยอดผู้กด Like จำนวนผู้แสดงความคิดเห็น จำนวนยอดผู้ติดตาม และจำนวนข่าวสารที่ถูกแชร์ออกไป แสดงให้เห็นว่าโซเชียลมีเดีย นั้น นอกจากจะช่วยเพิ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้แก่ประชาชนแล้ว ยังช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศมากขึ้นอันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศไทยมีความทันสมัยและเข้าสู่การเป็นประเทศที่ปกครองปในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่า โซเชียลมิเดีย เป็นเพียงสื่อกลางที่พรรคการเมืองในฐานะผู้ส่งสาร (นโยบาย) ไปยังประชาชนที่เป็นผู้รับสารได้ทราบถึงนโยบายของพรรคการเมือง เท่านั้น สิ่งสำคัญที่จะสร้างภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือให้แก่พรรคการเมือง คือ การแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางการเมือง เป็นสำคัญ ในที่สาธารณะเพื่อสร้างความประทับใจครั้งแรกที่ได้พบเห็น (First impression) เช่น ความสามารถในการบริหารงาน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร บุคลิกภาพ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น ประกอบกับ การนำเสนอนโยบายของพรรค มีความทันสมัย น่าสนใจ นโยบายนั้นสอดคล้องกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้แท้แท้จริง รวมถึง กลยุทธ์ในการนำเสนอนโยบายผ่านสื่อโซเชียลมิเดียในรูปแบบการตลาดมาผสมผสานเพื่อสร้างกลวิธีในการการสร้างทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อการเมืองในมุมมองใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เช่น การประกอบกิจกรรมทางการเมืองที่สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมในช่วงเวลาที่ใกล้วันเลือกตั้งเพื่อสร้างแบรนด์เนมให้แก่พรรค รวมถึง การรักษาสัญญา การสร้างจุดเด่นของพรรค การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน การกำหนดประเด็นข่าวสารที่สำคัญ และตรงกับความต้องการในการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย การสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับช่วงเวลา สถานที่ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนได้อย่างลงตัว จนทำให้เกิดเป็นไวรัลกระแสนิยมที่มีผู้คนสนใจและติดตาม จนมีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์กระจายอย่างทั่วถึง จึงสรุปได้ว่า สื่อโซเชียลมิเดียเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสื่อสารให้แก่พรรคการเมืองไปยังประชาชน เท่านั้น ปัจจัยสำคัญที่ช่วยดึงดูดให้ประชาชนหันมาสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสารและนโยบายของพรรคการเมืองมากขึ้น ที่ส่งผลให้พรรคมีโอกาสที่จะได้รับการเลือกการเลือกตั้งจากประชาชน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการเมือง นโยบาย และกลยุทธ์วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรคการเมืองและนโยบายที่ทันสมัยผ่านสื่อโซเชียลมิเดีย นั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ตามการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารนโยบายของพรรคการเมืองแม้จะช่วยสร้างคะแนนนิยมให้แก่ตัวผู้สมัคร และพรรคการเมือง ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น แต่ก่อนที่จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พรรคการเมืองควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้ละเอียดถี่ถ้วนให้ดีก่อนนำไปเผยแพร่ ระมัดระวังการโต้ตอบหรือหลีกเลี่ยงข้อความการสื่อสารที่อาจมีการพาดพิงหรือเปรียบเทียบกับพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม ในลักษณะที่ยุยงหรือปลุกปั่นสร้างความเกลียดชังขึ้นในสังคม และป้องกันไม่ให้เกิดการฟ้องร้องเป็นคดีความ เนื่องจากการกระจายข้อมูลข่าวสารผ่านสารผ่านโซเชียลมิเดียมีความรวดเร็วและกระจายเป็นวงกว้าง หากเกิดความเสียหายที่มาจากการไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ดีก่อน ประชาสัมพันธ์ก็ยากที่จะแก้ไขกู้ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีกลับคืนมา

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เอกสารอ้างอิง

กานต์ บุญศิริ. (2562). **กลยุทธ์การใช้สื่อใหม่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**.สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567 จาก https://commarts.stou.ac.th/wp-content/uploads/2022/04/413310.

คันธิรา ฉายาวงศ์. (2564). แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21.**วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร.** 6(1), 97 - 107.

ณัฐวีร์ ไวทยาการ และอภิวัฒน์ สุระแสง. (2560). **แอนิเมชั่นเรื่อง ด้านมืดสื่อสังคมออนไลน์**.กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสยาม.

นุกูล ชิ้นฟัก และคณะ (2562). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองและการตัดสินใจเลือกตั้งของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา. **การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10**, 921 - 929.

ไทยรัฐออนไลน์. (2562). **“ชมพู่” ถึง “ธนาธร” กับ #ฟ้ารักพ่อ**. [Video file]. สืบค้นเมื่อ11 กุมภาพันธ์ 2567, จาก : https://www.youtube.com/watch?.

นันทวิช เหล่าวิชยา.(2554). สื่อออนไลน์กับอำนาจทางการเมือง.**วารสารนักบริหาร**,31(2) : 198 – 20.

ภิเษก ชัยนิรันดร์. (2553). **การตลาดแนวใหม่ผ่าน Social media**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

มัทนา เจริญวงศ์. (2552). ความลวงของความจริง เรื่องจริงของข่าวการเมือง.**วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์**. 26(1), 43 - 59.

วุฒิพร ลิ้มวราภัส. (2562). **กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา โพสต์ทูเดย์และแนวหน้า**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศุภสัณห์ พรประภา. (2564). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดทางการเมืองผ่านสื่อสังคมของพรรคอนาคตใหม่**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม) คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันพระปกเกล้า. (2562). **เสวนานวัตกรรมการหาเสียงเลือกตั้ง**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2562, จาก : http://www.kpi.ac.th/gallery180662-1/.

อัญญรัตน์ เอี่ยมเอิบ. (2553). **การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไทยผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรินทร์ เทเลวิชั่น. (2566). **กรณีศึกษาความสำเร็จในการใช้โซเชียลมีเดียของพรรคการเมือง 2566**. สืบค้น วันที่ 7 มิถุนายน 2566,จาก https://www.amarintv.com/spotlight/economy/detail/45890.

Kumar, JS, Ghouse, SM & Reddy, TN. (2021). Influence of Social Media on Voter Behaviour. **Asian Journal of Management**. 12 (4), 367 - 374.

Maarek, P. J. (2019). **Political marketing and communication**. London: John Libbey & Co.

Marketingoops.(2019).**ชำแหละกลยุทธ์ใช้สื่อเลือกตั้ง '62 พรรคการเมืองแห่ใช้ "คอนเทนต์ + โซเชียลมีเดีย" สร้างสาวก**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567, จาก: https://www.marketingoops.com/reports/mediastat/content-and-social-media-strategy-thailand-general-election-2019/.

Monica, O., Wahida, FW, & Fakhruroja, H. (2019). The Relations Between Influencers in social media and The Election Winning Party 2019. **International Conference on ICT for Smart Society (ICISS)**., 1-5.

Murdani, A., Haqqi, H., & Alchatib, S. (2022). The Role of social media and Its Implication for Democracy in 2020 U.S. Elections. **Ilomata International Journal of Social Science**, 3(3), 325 - 336.

Orlowski, J. (Writer) & J. Orlowski (Director). (2020). **The social dilemma. In The social dilemma**. American: Netflix.

Shirky, C. (2011). The Political Power of Social Media: Technology, the Public Sphere, and Political Change. **Foreign Affairs**, 90(1), 28–41. http://www.jstor.org/stable/25800379.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Leadership at the Helm: Evaluating the Evolution and Impact of Political Leadership in Modern Governance

Ronnakorn Toysoontorn
Waiphot Kulachai
College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: s63463825025@ssru.ac.th

Received: July 13, 2024; Revised: July 20, 2024; Accepted: July 23, 2024

Abstract

This article interrogates the dynamic evolution of political leadership, scrutinizing the transformative impact exerted by both historical and contemporary figures upon global political landscapes. It employs a comparative analysis of diverse leadership paradigms—ranging from autocratic to democratic and transformational frameworks—to assess their influence on governance structures and policymaking processes. Utilizing an array of historical exemplars alongside contemporary case studies, this review elucidates how political leadership not only reacts to but also shapes societal values and norms. The discourse further explores the exigencies faced by modern political leaders, such as technological disruptions and global crises, examining how these challenges necessitate and catalyze adaptations in leadership strategies. Drawing upon a robust corpus of political theory and leadership studies, this article aims to delineate the nuanced yet profound role of leadership in national stability and developmental trajectories, providing prognostic insights into the evolving contours of political leadership in an increasingly interconnected and digitized geopolitical sphere.

Keywords: Comparative Analysis; Governance Structures; Leadership Paradigms; Policymaking Processes; Technological Disruptions

Introduction

Political leadership serves as the cornerstone of effective governance and policy-making across nations. It encapsulates the complex roles and responsibilities that leaders undertake to guide their countries toward stability and development. In the realm of political science, leadership is often explored through its capacity to influence, mobilize, and direct

both governmental structures and public sectors towards achieving collective goals (Northouse, 2016). The significance of examining different leadership styles within political contexts cannot be overstated, as these styles profoundly shape the administrative outcomes and societal impacts of governance. For instance, transformational leadership, characterized by the ability to inspire and motivate followers to exceed their own self-interests for the good of the organization or society, has been linked to higher levels of public trust and institutional effectiveness (Ljungholm, 2014). Conversely, autocratic leadership, where decisions are made unilaterally by the leader, can lead to quicker decision-making processes but often at the expense of public satisfaction and democratic values (Gastil, 1994). Furthermore, research on servant leadership highlights how prioritizing the needs of the public can enhance community engagement and social welfare (Greenleaf, 1977). These examples illustrate the critical role that various leadership styles play in shaping the efficacy and integrity of political governance.

At the core of political leadership is the ability to navigate the intricate and often tumultuous landscape of national and international politics. This requires an amalgamation of strategic foresight, decision-making processes, and an astute understanding of geopolitical dynamics. Effective political leaders utilize strategic foresight to anticipate and prepare for future challenges and opportunities in both domestic and international arenas (Ignatyeva & Isaev, 2018). The quality of political leadership is pivotal in crafting effective policies that address myriad challenges—from economic crises to social disparities and environmental issues (Burns, 1978). Moreover, political leaders are instrumental in setting legislative agendas, mobilizing resources, and fostering alliances that are crucial for implementing these policies (Yan, 2015). The decision-making process in political leadership often involves a dynamic and complex set of choices influenced by internal and external pressures, requiring leaders to balance national interests with global considerations (Mintz et al., 1997). These strategic decisions are critical in navigating geopolitical tensions and fostering international cooperation (Holsti, 1976).

Historical analyses reveal that the evolution of political leadership has been significantly influenced by both cultural and institutional contexts. For instance, the centralized decision-making style of historical figures like Julius Caesar contrasts sharply with the participatory approach adopted by contemporary democratic leaders such as Nelson

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

Mandela (Plato, 380 BC). These examples illustrate how different leadership styles can either consolidate power or distribute it, thereby affecting policy effectiveness and public engagement.

The categorization of political leadership into styles such as autocratic, bureaucratic, charismatic, democratic, and transformational provides a framework for analyzing how leaders influence governance processes and outcomes (Bass, 1985). Autocratic leaders, for example, often centralize authority and make unilateral decisions, which can expedite decision-making processes but may also stifle innovation and reduce stakeholder engagement (Lewin, Lippitt, & White, 1939). In contrast, democratic leaders typically promote inclusivity, encouraging participation and deliberation within decision-making processes. This not only enhances the legitimacy of decisions but also cultivates a broader base of support, fostering more resilient and adaptable governance structures. Transformational leadership, particularly relevant in political contexts, involves inspiring and motivating followers to achieve results that exceed initial expectations. This style is characterized by leaders who articulate a clear vision, challenge existing norms, and inspire followers through effective communication and advocacy (Bass, 1985). Such leaders are often seen as agents of change, capable of transforming not just policies and systems, but also the societal values and expectations that underpin them.

Studying political leadership also entails addressing the unique challenges that leaders face in the political arena, such as navigating legal constraints, responding to international pressures, and maintaining public accountability. These challenges underscore the importance of adaptability and ethical considerations in leadership practices, which are essential for maintaining trust and credibility in the public eye (Weber, 1947). Max Weber's insights on political leadership highlight the enduring importance of legal adherence, ethical conduct, adaptability, and maintaining public trust. He emphasized that leaders must navigate legal constraints within a framework of legal-rational authority, ensuring fairness and justice which enhances their credibility. In today's globalized world, Weber's concept of charismatic authority underscores the need for visionary leaders to effectively respond to international pressures by inspiring confidence and rallying support. His bureaucratic model stresses public accountability and transparency, crucial for earning and retaining public trust. Weber also recognized the significance of ethical considerations through his “ethic of

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

responsibility," where leaders must consider the consequences of their actions. Trust and credibility, essential for long-term success, are sustained by consistent ethical behavior. Integrating these principles, Weber's ideas underscore that effective political leadership requires a balance of adaptability, ethical integrity, and adherence to legal and public accountability frameworks to navigate the complexities of the political arena and maintain trust and credibility in the public eye.

In conclusion, the study of political leadership is crucial for understanding how leaders can effectively influence, govern, and lead nations towards progress and stability. By examining the interplay between leadership styles and political outcomes, scholars and practitioners alike can gain deeper insights into the mechanisms of successful governance. As the global landscape continues to evolve, the role of effective political leadership becomes increasingly important in addressing the complex challenges of the 21st century.

Historical Overview of Political Leadership

The study of political leadership is a rich tapestry woven through the annals of human history, reflecting the shifts in societal structures, cultural norms, and governance models. Political leadership has evolved from the divinely ordained monarchies of ancient civilizations to the democratically elected governments of today, showcasing a broad spectrum of governance styles that have shaped human societies across different epochs. In ancient times, the concept of leadership was intrinsically linked to the divine right of kings, where rulers like the Pharaohs of Egypt were seen not only as sovereigns but also as gods (Kemp, 1989). This conflation of religious and political authority mandated absolute obedience, with the leader's will considered a divine mandate. Similarly, in ancient China, the doctrine of the Mandate of Heaven was established to justify the emperor's rule, positing that heaven bestowed the right to govern on just rulers and took it away from despots (Fairbank, 1992). The intellectual ferment of Classical Antiquity, particularly in Greece and Rome, introduced new dimensions to political leadership. Plato's vision of the philosopher-king presented in The Republic was a call for wise and virtuous leadership, governed by a love of wisdom and a commitment to the public good (Plato, 380 BC). Aristotle took a more pragmatic approach in his Politics, analyzing various forms of government to argue for a polity that balanced the virtues of democracy and oligarchy (Aristotle, 350 B.C.). Roman

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

political philosophy, as articulated by Cicero, emphasized the role of law and civic duty, advocating for a mixed constitution to safeguard against the excesses of power (Cicero, 44 B.C.). As Europe transitioned into the Middle Ages, the feudal system decentralized political authority, with leadership distributed among local lords who owed allegiance to a monarch. This period was characterized by a network of personal loyalties and military obligations, which defined political power as much as heritage or divine right (Bloch, 1961). The Renaissance catalyzed a shift back towards centralized power, exemplified by the rise of absolute monarchies in France under Louis XIV and in Russia under Peter the Great, where the sovereign wielded unparalleled authority (Parker, 1988). The Enlightenment ushered in revolutionary ideas that challenged the very foundations of political leadership. Thinkers like John Locke and Jean-Jacques Rousseau argued that true political authority derived from a social contract with the governed, laying the groundwork for modern democratic governance (Locke, 1689; Rousseau, 1762). These ideas were crystallized in the American and French Revolutions, which rejected monarchial absolutism in favor of republicanism and the principle of popular sovereignty. The 19th and early 20th centuries saw the emergence of new challenges and complexities in political leadership, as industrialization, urbanization, and the rise of nation-states transformed the political landscape. The tumultuous events of the 20th century, including two world wars and the Cold War, brought forward leaders who navigated through periods of intense conflict and change, shaping the modern political order. Contemporary political leadership is marked by its plurality and the increasing importance of ethical governance and global cooperation. Leaders today must navigate a world shaped by rapid technological change, economic interdependence, and environmental challenges. The digital revolution, in particular, has transformed political communication, enabling leaders to connect directly with the populace but also posing new challenges in terms of privacy, misinformation, and cyber-security (Castells, 2007). As we look to the future, the evolution of political leadership continues to be an area of vibrant scholarly inquiry. Researchers and historians alike seek to understand how past leadership models can inform contemporary practices and help address global challenges. The study of political leadership, thus, remains a crucial field for those interested in the art and science of governance and its impact on global affairs.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

In conclusion, the history of political leadership is a testament to the adaptability and resilience of human societies in their quest for effective governance. From the divine rulers of ancient times to the democratically elected leaders of today, the evolution of leadership reflects broader socio-political changes, offering valuable lessons for both current and future leaders.

Contemporary Political Leadership Styles

In his 2023 article “Leadership Styles,” Gutterman outlines contemporary political leadership styles, categorizing them into autocratic, democratic, and transformational. Autocratic leaders make unilateral decisions, democratic leaders include their followers in the decision-making process, and transformational leaders inspire and motivate their followers towards a common vision. These styles reflect the broader aspects of leadership, such as influencing follower behavior, decision-making methods, and balancing the achievement of goals with the maintenance of group cohesion.

Autocratic Leadership

Autocratic leadership is defined by centralized decision-making, with power concentrated in the hands of a single leader or a small group. This style is often characterized by limited participation from wider membership or citizens in decision processes. Examples of contemporary autocratic leaders include Vladimir Putin of Russia and Xi Jinping of China. Putin’s leadership style, for instance, is marked by a strong control over the country’s political apparatus, which has been critical in consolidating power internally and asserting Russia’s presence on the world stage (Sakwa, 2017). Similarly, Xi Jinping’s centralization of power within the Chinese Communist Party has been significant, especially with the abolition of presidential term limits, which potentially allows him to remain in power indefinitely (Economy, 2018). Xi's leadership style has resulted in the establishment of several new institutions, such as the National Security Commission and the Cybersecurity and Informatization Leading Small Group, to reinforce his control over the military and security apparatus (Cabestan, 2017). Furthermore, Xi has utilized extensive anti-corruption campaigns to eliminate potential rivals and consolidate his power further (Shan, 2016). These examples demonstrate how autocratic leaders maintain tight control over their nations, often at the expense of broader democratic participation.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Democratic Leadership

Democratic leadership, in contrast, promotes the distribution of responsibility among more members within the government, encouraging participation and accountability. This style is typically seen in Western democracies and is exemplified by leaders such as Angela Merkel of Germany and Jacinda Ardern of New Zealand. Merkel's tenure as Chancellor saw Germany navigating numerous crises, including the Eurozone crisis and the migrant crisis, with a leadership style marked by pragmatism and steady consensus-building (Langenbacher, 2020). Ardern's leadership has been noted for its empathy and effective communication, especially evident in her response to the Christchurch shootings and the COVID-19 pandemic, which garnered international praise for her inclusive and decisive actions (Greive, 2020). Additionally, leaders like Sanna Marin of Finland have demonstrated the effectiveness of democratic leadership through transparent governance and innovative policies that prioritize public well-being (Mercer-Prowse, 2022). Furthermore, Erna Solberg of Norway has shown how democratic leadership can effectively manage public health crises, emphasizing collaboration and evidence-based decision-making during the COVID-19 pandemic (Kakonge, 2021). These examples highlight how democratic leadership fosters resilience and adaptability in governance through inclusive and transparent practices.

Transformational Leadership

Transformational leadership is observed in leaders who strive to inspire and motivate their followers to achieve extraordinary outcomes, often aligning their vision with broader societal reforms. This style is well-represented by figures such as Barack Obama and Nelson Mandela. Obama's presidency, for example, included significant healthcare reform and initiatives aimed at addressing racial inequality in the United States, efforts that required rallying public support and challenging established norms (Engbers & Fucilla, 2012). Mandela's leadership not only transitioned South Africa away from apartheid but also fostered national reconciliation, an effort that transformed the nation's political landscape profoundly (Glad & Blanton, 1997). Additionally, leaders like Martin Luther King Jr. have exemplified transformational leadership by mobilizing mass movements for civil rights through inspirational rhetoric and a vision for equality. These examples highlight how transformational leaders use vision, inspiration, and systemic change to address deep-seated social issues and mobilize collective efforts toward significant societal reforms.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

These leadership styles are influenced by and adapted to their respective socio-political environments. Moreover, they often overlap or evolve as leaders respond to emerging challenges and opportunities. The rise of digital technology, for instance, has introduced new dynamics in political leadership, offering platforms for broader engagement but also presenting challenges such as misinformation and cyber threats (Kreiss & McGregor, 2018). Leadership in a globalized context requires navigating complex international relations and domestic pressures. For example, the shift towards populism in various parts of the world, including the United States under Donald Trump and Brazil under Jair Bolsonaro, has highlighted how leaders can leverage nationalistic sentiments and direct communication through social media to enhance their political base (Norris & Inglehart, 2019). In conclusion, contemporary political leadership encompasses a range of styles, each suited to different governance contexts and challenges. Understanding these styles provides insights into how leaders can effectively manage their duties and responsibilities in increasingly complex and interconnected environments.

Influence of Political Leadership on Policy and Governance

The impact of political leadership on policy and governance is profound and multifaceted. Leadership styles significantly influence how policies are formulated, implemented, and how effective they are in achieving intended outcomes. Moreover, during times of crises, such as economic downturns or global pandemics, the quality and style of leadership can drastically affect the trajectory of national recovery and stability.

Leadership Styles and Policy Outcomes

Different leadership styles—autocratic, democratic, transformational—each uniquely shape policy decisions and governance structures. Autocratic leaders tend to implement top-down decision-making processes, often resulting in swift policy responses. However, this can lead to policies that are not thoroughly vetted by diverse stakeholders, potentially overlooking critical impacts on various segments of the population. For example, the rapid economic reforms in Russia under Vladimir Putin have been criticized for concentrating wealth and power, impacting the broader economic equity and democratic health of the country (Treisman, 2020). Conversely, democratic leaders typically engage in more inclusive and participatory decision-making processes. This can lead to more balanced and equitable

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

policies but might slow down decision-making, potentially hampering crisis responses. Angela Merkel's handling of the refugee crisis showcases a democratic leadership style that balanced humanitarian concerns with pragmatic governance, although her consensus-driven approach sometimes led to political friction within the EU (Bulmer & Paterson, 2019). Transformational leaders, who focus on inspiring and motivating followers, can drive significant policy changes that reshape societies. Nelson Mandela's leadership in dismantling apartheid and fostering reconciliation in South Africa is a prime example of transformational leadership influencing policy to alter the nation's governance structure fundamentally (Lodge, 2006).

Leadership in Times of Crisis

The role of political leadership becomes even more critical during crises. Effective crisis leadership requires not only the ability to make tough decisions quickly but also to communicate effectively and rally public support. During economic downturns, such as the 2008 financial crisis, leaders like Barack Obama in the United States took decisive actions that included signing the Recovery Act, which helped mitigate the downturn's effects through stimulus spending and tax cuts aimed at boosting the economy (Grusky, Western, & Wimer, 2011). The COVID-19 pandemic tested leaders worldwide, revealing the strengths and weaknesses of different leadership styles. Autocratic leaders like Xi Jinping employed stringent measures quickly, using centralized power to enforce lockdowns and restrictions swiftly, which were effective in the short term for virus containment but raised concerns regarding transparency and human rights (Kuo, 2020). In democratic settings, leaders like Jacinda Ardern used their platforms to foster unity and trust, emphasizing transparent communication and science-based approaches to pandemic management, which resulted in high public compliance and effective management of the health crisis in New Zealand (Cousins, 2020).

Challenges and Opportunities for Modern Political Leaders

In the rapidly evolving global landscape, modern political leaders face a multitude of challenges and opportunities that test their ability to govern effectively. These challenges stem from technological disruptions, global interconnectivity, and complex geopolitical

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

dynamics, while the opportunities arise from the same advancements, enabling innovative approaches to governance and international relations.

Technological Disruption and its Challenges

Technological advancements have dramatically reshaped the political landscape by introducing new platforms for communication, information dissemination, and public engagement. However, these changes also bring significant challenges. One of the primary concerns is the issue of misinformation and disinformation campaigns that can rapidly spread through social media, influencing public opinion and destabilizing democratic processes. Leaders must navigate these waters carefully, balancing the benefits of digital technologies with the risks they pose. For instance, during elections, the spread of false information can undermine the integrity of the electoral process, as seen in various global elections over the past decade (Allcott & Gentzkow, 2017). Moreover, technological disruption has also led to cybersecurity threats that pose national security risks. Political leaders must ensure robust cybersecurity measures to protect critical infrastructure and sensitive information. The increasing frequency of cyber-attacks on government databases and critical national infrastructure is a testament to the growing need for advanced security protocols (Brenner, 2017).

Global Interconnectivity and Its Challenges

Global interconnectivity, while fostering increased cooperation and cultural exchange, also brings complex challenges to the forefront. Economic interdependence means that a policy decision or economic downturn in one nation can have ripple effects across the globe. This interconnectedness requires leaders to be well-versed in international relations and economics to make informed decisions that consider global repercussions. Furthermore, global health issues, such as the COVID-19 pandemic, have shown how interconnected the world truly is. The rapid spread of the virus across borders demonstrated the need for coordinated international responses to health crises, which in many cases, were lacking due to insufficient global leadership and collaboration (Karnitschnig, 2020).

Opportunities in Digital Engagement

While digital technologies present challenges, they also offer unprecedented opportunities for political leaders to engage with citizens directly. Digital platforms allow for real-time communication and feedback, enabling leaders to gauge public sentiment more

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

accurately and tailor their policies accordingly. For example, digital town halls and social media platforms have become vital tools for political figures to connect with the electorate, discuss issues, and promote transparency (Johnson et al., 2020). Additionally, the use of big data and analytics in governance can lead to more informed decision-making. By leveraging data, leaders can identify trends, predict outcomes, and formulate strategies that are data-driven and evidence-based, leading to more effective governance.

Global Diplomacy and International Cooperation

The modern era offers numerous opportunities for global diplomacy. With the world more connected than ever, leaders have the tools to foster international collaboration that can address global challenges such as climate change, terrorism, and poverty. International summits, virtual meetings, and diplomatic channels are now more accessible, enabling leaders to build coalitions and work together more efficiently. Leaders like Emmanuel Macron of France have utilized international platforms to advocate for global cooperation on climate change and international trade, showing how proactive diplomacy can lead to substantial agreements like the Paris Climate Agreement.

The Role of Ethics in Political Leadership

Ethics in political leadership is not merely an optional supplement but a fundamental necessity that underpins the legitimacy and effectiveness of governance. Ethical leadership reflects the principles that govern leaders' decisions and actions, and it profoundly influences how they are perceived by the public and the international community. The role of ethics in political leadership encompasses a broad spectrum of responsibilities and impacts, shaping policy formulation, implementation, and the general trust that the public places in their leaders. Ethical political leaders are committed to transparency, accountability, integrity, and the public interest. These leaders adhere to moral principles not only in their public dealings but also in their private conduct, understanding that their personal behavior can influence their professional responsibilities and the perception of their office (Ciulla, 2005). The importance of ethics in political leadership becomes particularly evident when considering the impacts of ethical lapses, which can lead to scandals, public distrust, and a decrease in policy effectiveness.

The ethical responsibilities of political leaders include, but are not limited to, adhering to legal standards, ensuring transparency, combating corruption, and making

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

decisions that do not merely serve personal or party interests but that promote the welfare of the public as a whole. For instance, ethical leaders must avoid conflicts of interest that can compromise their decision-making processes (Thompson, 1995). They are also expected to ensure that their policies are fair and equitable, reflecting a commitment to justice and equal treatment for all citizens. Political leaders are often faced with complex decisions that require them to balance diverse and sometimes conflicting interests. In these scenarios, ethical leadership involves careful consideration of the potential impacts of decisions and striving to achieve outcomes that are beneficial for the majority. Ethical leaders recognize the importance of democratic values, such as respect for human rights and the rule of law, and they work to uphold these principles in all areas of governance (Philp, 2007).

The relationship between ethical leadership and public trust is critical. Public trust in political leaders influences citizens' willingness to comply with laws and policies, participate in democratic processes, and support government initiatives. When leaders act ethically, they build trust and credibility; conversely, when they fail to meet ethical standards, it can lead to cynicism, disengagement, and social unrest (Warren, 2006).

The effectiveness of policies is significantly affected by the ethical standards upheld by those in leadership positions. Ethical leaders are more likely to implement policies that are sustainable, well-considered, and beneficial to the public. Moreover, when leaders are ethical, it sets a tone of integrity that can permeate throughout the government, leading to more effective administration and implementation of policies (Brown & Treviño, 2006). Ethical leadership also impacts policy effectiveness by fostering a positive organizational culture within governmental institutions. This culture can encourage public servants to act with integrity and dedication, knowing that their leaders will support them and that unethical behavior will not be tolerated (Treviño, Hartman, & Brown, 2000).

In conclusion, the role of ethics in political leadership is indispensable in shaping effective governance and maintaining public trust. Ethical leaders influence policy effectiveness by setting standards of integrity that trickle down to every level of government. As the political landscape continues to evolve, the demand for ethical leadership becomes ever more apparent, underscoring the need for leaders who not only aspire to lead but also to lead with moral clarity and a steadfast commitment to the greater good.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

Future Perspectives in Political Leadership

As we look towards the future, political leadership is poised to undergo significant transformations driven by several key trends and necessitating strategic adaptations by leaders. Increasing diversity within leadership roles reflects broader demographic changes and is reshaping political priorities and policies. This shift not only enhances representative governance but also challenges leaders to manage more diverse viewpoints and interests (Williams & O'Reilly, 1998). Simultaneously, the rise of grassroots movements and digital activism has democratized political participation, enabling more direct engagement from the public and exerting pressure on leaders to be more responsive and accountable (Bennett & Segerberg, 2012). These movements often advocate for substantial policy changes related to social justice, environmental concerns, and economic equality, signaling a shift towards more participatory governance models. Additionally, the rapid advancement of technology, especially artificial intelligence, is transforming political campaigning, policymaking, and public administration. Leaders must now navigate an increasingly complex digital landscape, where issues such as data privacy, cybersecurity, and the digital divide become critical areas of policy focus (Kitchin, 2014). Climate change remains a pressing global challenge, urging political leaders to prioritize sustainability in their policy agendas and to foster international cooperation for environmental conservation (Hulme, 2009). In conclusion, as political leadership evolves in response to these dynamic trends, the ability of leaders to adapt and respond with informed, innovative, and inclusive strategies will determine their effectiveness and the resilience of their societies.

Based on the synthesis, the key findings of this article can be depicted in a mind map, as shown in Figure 1.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

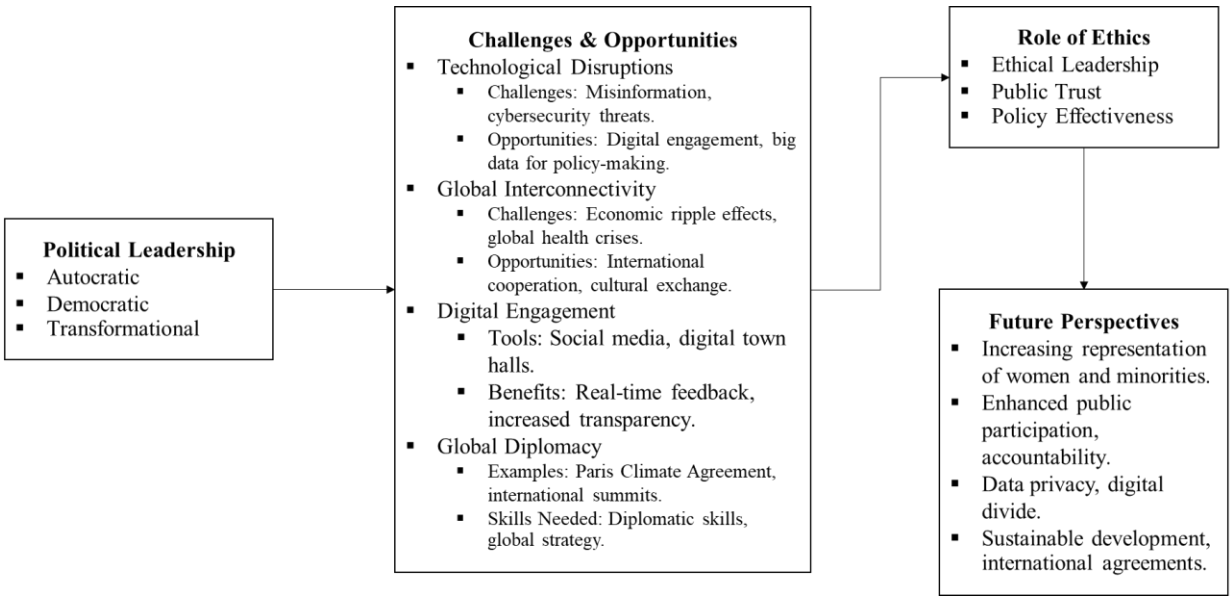

Figure 1 Results mindmap.

Conclusion

As we conclude our discussion on political leadership, it is evident that the landscape of political governance is shaped by a diverse array of leadership styles, each carrying distinct impacts on policy effectiveness and public trust. From the stringent control of autocratic leaders to the inclusive decision-making processes of democratic figures and the visionary changes driven by transformational leaders, the style adopted can profoundly influence a nation's political health and its social fabric. In contemporary times, these traditional styles are being continually tested and reshaped by the relentless advance of technology, the increasing demand for ethical governance, and the dynamic shifts in global interconnectivity. The rise of grassroots movements and the expanding diversity within political bodies are pushing leaders to engage more deeply with a broad spectrum of societal issues and constituents. Looking ahead, the future of political leadership will undoubtedly require a high degree of adaptability. Leaders must be prepared to navigate an increasingly complex world where global challenges such as climate change, technological disruptions, and geopolitical tensions demand swift yet thoughtful responses. In addition to these considerations, the importance of religious ethics and morality cannot be overstated. Principles derived from religious teachings provide a robust framework for ethical decision-making and integrity in leadership. These principles can guide leaders in fostering trust,

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

fairness, and compassion, which are essential for maintaining public confidence and promoting social cohesion. Adaptive leadership, which emphasizes the ability to anticipate, prepare for, and react to changes and challenges, will be crucial. Such leaders will need to possess not only the foresight to see and understand the evolving political and social landscapes but also the flexibility to adjust their strategies as situations change. Ultimately, the effectiveness of future political leadership will hinge on the ability to integrate ethical considerations, embrace technological advancements, and foster inclusive governance that resonates with and supports the diverse needs of the global populace. By incorporating the moral and ethical teachings of religion, leaders can further ensure that their governance is grounded in values that promote the common good and uphold the dignity of all individuals.

References

Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social media and fake news in the 2016 election. **Journal of Economic Perspectives**, 31(2), 211-236.

Aristotle. (350 B.C.). **Politics. (Trans. B. Jowett). The Internet Classics Archive**. (Original work published circa 350 B.C.).

Bass, B. M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations**. Free Press.

Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics. **Information, Communication & Society**, 15(5), 739-768.

Bloch, M. (1961). **Feudal society**. University of Chicago Press.

Brenner, J. (2017). **America the vulnerable: Inside the new threat matrix of digital espionage, crime, and warfare**. Penguin Books.

Brown, M. E., & Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. **The Leadership Quarterly**, 17(6), 595-616.

Bulmer, S., & Paterson, W. E. (2019). **Germany and the European Union: Europe's reluctant hegemon?** Palgrave Macmillan.

Burns, J. M. (1978). **Leadership**. Harper & Row.

Cabestan, J. P. (2017). China’s institutional changes in the foreign and security policy realm under Xi Jinping: Power concentration vs. fragmentation without institutionalization. **East Asia**, 34, 113-131.

Castells, M. (2007). **Communication power**. Oxford University Press.

Cicero. (44 B.C.). **De re publica. (Trans. C.W. Keyes)**. Harvard University Press. (Original work published 44 B.C.)

Ciulla, J. B. (2005). **Ethics, the heart of leadership**. Praeger.

Cousins, S. (2020). New Zealand's elimination strategy for the COVID-19 pandemic and what is required to make it work. **New Zealand Medical Journal**, 133(1513), 10-14.

Economy, E. C. (2018). **The third revolution: Xi Jinping and the new Chinese state**. Oxford University Press.

Engbers, T., & Fucilla, L. (2012). Transforming Leadership and the O bama Presidency. **Social Science Quarterly**, 93(5), 1127-1145.

Fairbank, J. K. (1992). **China: A new history**. Belknap Press.

Gastil, J. (1994). A definition and illustration of democratic leadership. **Human Relations**, 47(8), 953-975.

Glad, B., & Blanton, R. (1997). FW de Klerk and Nelson Mandela: A study in cooperative transformational leadership. **Presidential Studies Quarterly**, 27(3), 565-590.

Greenleaf, R.K. (1977) **Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness**. Paulist Press, New York.

Greive, B. (2020). **Leadership and communication: A case study of Jacinda Ardern's leadership style**. University of Auckland.

Grusky, D., Western, B., & Wimer, C. (Eds.). (2011). **The great recession**. Russell Sage Foundation.

Gutterman, A.S. (2023). **Leadership styles. Social Science Research Network**. Available at Gutterman, Alan, Leadership Styles (September 2, 2023). Available at SSRN: http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4560197

Holsti, O. R. (1976). Cognitive process approaches to decision-making: Foreign policy actors viewed psychologically. **American Behavioral Scientist**, 20(1), 11-32.

Hulme, M. (2009). **Why we disagree about climate change: Understanding controversy, inaction, and opportunity**. Cambridge University Press.

Ignatyeva, I., & Isaev, B. (2018, October). Geopolitical leadership in the modern world. In 2nd International Conference on Social, **Economic and Academic Leadership (ICSEAL 2018)** (pp. 359-365). Atlantis Press.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

Johnson, S. B., Slade, I., Giubilini, A., & Graham, M. (2020). Rethinking the ethical principles of genomic medicine services. **European Journal of Human Genetics**, 28(2), 147-154.

Kakonge, A. (2021). Leading by example: The work of Minister K. K. Shailaja of Kerala state, India in combating COVID-19. **Communication, Society and Media**, 4(1), 1-7.

Karnitschnig, M. (2020). **Why Europe failed the coronavirus test. Politico.Kemp, B. J. (1989)**. Ancient Egypt: Anatomy of a civilization. Routledge.

Kitchin, R. (2014). **The data revolution: Big data, open data, data infrastructures and their consequences**. Sage Publications.

Kreiss, D., & McGregor, S. C. (2018). Technology firms shape political communication: The work of Microsoft, Facebook, Twitter, and Google with campaigns during the 2016 U.S. presidential cycle. **Political Communication**, 35(2), 155-177.

Kuo, L. (2020). **China's Covid-19 control measures appear to have worked, study finds**. The Guardian.

Langenbacher, E. (2020). **Merkel's Germany: The legacy of a global chancellor**. Rowman & Littlefield.

Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. **Journal of Social Psychology**, 10(2), 271-299.

Ljungholm, D. P. (2014). Transformational leadership behavior in public sector organizations. **Contemporary Readings in Law and Social Justice**, 6(1), 76-81.

Locke, J. (1689). **Two treatises of government. (Ed. P. Laslett)**. Cambridge University Press. (Original work published 1689).

Lodge, T. (2006). **Nelson Mandela: A critical life**. Oxford University Press.

Mercer-Prowse, D. (2022). Strength through kindness: Celebrating the success of women leaders and feminine leadership styles. **In Kindness in Management and Organizational Studies** (pp. 29-43). Emerald Publishing Limited.

Mintz, A., Geva, N., Redd, S. B., & Carnes, A. (1997). The effect of dynamic and static choice sets on political decision making: An analysis using the decision board platform. **American Political Science Review**, 91(3), 553-566.

Norris, P., & Inglehart, R. (2019). **Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism**. Cambridge University Press.

Northouse, P. G. (2016). **Leadership: Theory and practice (7th ed.)**. Sage Publications.

Parker, G. (1988). **The military revolution: Military innovation and the rise of the West, 1500-1800**. Cambridge University Press.

Philp, M. (2007). **Political conduct**. Harvard University Press.

Plato. (380 B.C.). **The Republic. (G.M.A. Grube, Trans.). Hackett Publishing Company**. (Original work published circa 380 BC)

Rousseau, J.-J. (1762). **The social contract. (Trans. G.D.H. Cole)**. Dover Publications, Inc. (Original work published 1762)

Sakwa, R. (2017). **Russia against the rest: The post-cold war crisis of world order**. Cambridge University Press.

Shan, W. (2016). Xi Jinping's leadership style. **East Asian Policy**, 08, 42-53.

Thompson, D. F. (1995). The possibility of administrative ethics. **Public Administration Review**, 55(5), 458-466.

Treisman, D. (2020). **The return: Russia's journey from Gorbachev to Medvedev**. Free Press.

Treviño, L. K., Hartman, L. P., & Brown, M. (2000). Moral person and moral manager: How executives develop a reputation for ethical leadership. **California Management Review**, 42(4), 128-142.

Warren, M. E. (2006). Political corruption as duplicitous exclusion. **Political Theory**, 34(4), 466-492.

Weber, M. (1947). **The theory of social and economic organization**. (A. M. Henderson & T. Parsons, Trans.; T. Parsons, Ed.). The Free Press.

Williams, K. Y., & O'Reilly, C. A. (1998). Demography and diversity in organizations: A review of 40 years of research. **Research in Organizational Behavior**, 20, 77-140.

Yan, X. (2015). Analysis of political decision-making and its influencing factors. **Cross-Cultural Communication**, 11(3), 42.

ISSN: 2697-6641 (Print)

ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ

The Role of Educational Service Area Offices in Managing Senior Scout Activities to encourage the Patriotism

ธราธิป วงษ์แก้ว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
Tarathip Wongkeaw
Chonburi Primary Service Area Office 2
Email: natta.pea1723@gmail.com

วันที่รับบทความ: 14 สิงหาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 18 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 19 สิงหาคม 2567
Received: August 14, 2024; Revised: August 18, 2024; Accepted: August 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่าเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร พัฒนาบุคลากร และประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติ ความมีวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคมในเยาวชนไทย นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร ความร่วมมือจากโรงเรียนและชุมชน และการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม บทความนี้ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรักชาติ สนับสนุนการพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่; ความพิทักษ์รักชาติ; เขตพื้นที่การศึกษา; การบริหารจัดการ

Abstract

This academic article aims to study the role of educational service area offices in managing Senior Scout activities to encourage patriotism. The study found that educational service area offices play a crucial role in policy formulation, resource support, personnel development, and evaluation of Senior Scout activities to achieve the goal of instilling patriotism, discipline, and social responsibility in Thai youth. Additionally, factors affecting the effectiveness of management include personnel readiness, collaboration between

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

schools and communities, and student participation in planning and implementing activities. This article offers policy recommendations for improving the management of Rover Scouts to be more effective, ensuring that youth grow into quality citizens with patriotism, supporting the sustainable development of the nation.

Keywords: Senior Scout; Patriotism; Educational service area offices; Administration

บทนำ

กระบวนการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรักชาติ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ,2560) ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 กิจกรรมลูกเสือมุ่งเน้นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม เสริมสร้างความเข้มแข็งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น การฝึกทักษะชีวิต การอยู่ค่ายพักแรม และการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพรอบด้าน (พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551)

ในบริบทของการส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรักและความภาคภูมิใจในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม กิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าร่วมพิธีสำคัญของชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทย การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ล้วนเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังความรักชาติและความเป็นพลเมืองดีในเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

เขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาในระดับภูมิภาค มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) โดยเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร รวมถึงติดตามประเมินผลและสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เขตพื้นที่การศึกษาอาจจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ จัดอบรมครูผู้กำกับลูกเสือ หรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมพิเศษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านงบประมาณที่จำกัด ความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรม นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็วยังส่งผลให้

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ความสนใจและความต้องการของเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรมลูกเสือได้ (ธวัชชัย ปิยะวัฒน์,2558)

การศึกษาบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของกิจกรรมลูกเสือให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อให้กิจกรรมลูกเสือสามารถบรรลุเป้าหมายในการปลูกฝังความรักชาติและความเป็นพลเมืองดีในเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

ความสำคัญของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความพิทักษ์รักชาติ

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นวัยที่เยาวชนกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมลูกเสือจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการที่รอบด้านของเยาวชนในวัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรักชาติและความเป็นพลเมืองดี (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ,2560) ในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำกิจกรรมเพื่อสังคม และการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย ทำให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551)

กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ยังมุ่งเน้นการปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย การเข้าร่วมพิธีสำคัญของชาติ การศึกษาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย และการทำกิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อชาติ ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักถึงความสำคัญของการธำรงไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2551) ในการพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ฝึกฝนทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคม เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ และทักษะในการเอาตัวรอด ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการทำงานเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เยาวชนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (World Organization of the Scout Movement, 2017) นอกจากนี้ยังเน้นการปลูกฝังระเบียบวินัยและความรับผิดชอบในเยาวชน ผ่านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของลูกเสือ การทำกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด การดูแลรักษาอุปกรณ์และสถานที่ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม ทำให้เยาวชนเรียนรู้ที่

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

จะเคารพกฎเกณฑ์ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมพลศึกษา, 2556)

ศิริพร คำภิรานนท์, 2555 กล่าวว่าในการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีนั้นกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นโอกาสที่เยาวชนจะได้พบปะและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ที่มีความสนใจและอุดมการณ์เดียวกัน นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือยังเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รู้จักและสร้างเครือข่ายกับผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองในอนาคต

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพรอบด้าน มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย มีทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคม มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ และมีความพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปและมีความหวงแหนความเป็นชาติและรู้สึกปกป้องชาติของตน

บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ

เขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกำหนดนโยบายและแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร และการติดตามประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ,2560)

1. การกำหนดนโยบายและแผนงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือในระดับพื้นที่ โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด โดยกำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมความรักชาติในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา หรือวันชาติ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมลูกเสือ เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดย มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและแผนงานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาเยาวชนและการปลูกฝังความรักชาติ นโยบายและแผนงานที่กำหนดขึ้นควรครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในพื้นที่ โดยวิสัยทัศน์และเป้าหมายนี้ควรสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ[2] ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีความรู้คู่คุณธรรม และมีความรักชาติ 2) การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มาตรฐานและตัวชี้วัดเหล่านี้อาจครอบคลุมด้าน

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ต่างๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลูกเสือ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะชีวิต และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) การจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนต่างๆ แผนปฏิบัติการควรระบุรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ งบประมาณที่ต้องใช้ บุคลากรที่รับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และวิธีการติดตามประเมินผล

2. การจัดสรรทรัพยากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือให้กับโรงเรียนในสังกัด ซึ่งรวมถึงงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องแบบลูกเสือ อุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองในการทำกิจกรรม ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเข้าค่ายพักแรม และค่าตอบแทนวิทยากรในการอบรม นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังอาจสนับสนุนการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมลูกเสือ เช่น ค่ายลูกเสือ หรือศูนย์ฝึกอบรม การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้บรรลุเป้าหมาย ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาในระดับภูมิภาค จึงมีหน้าที่สำคัญในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมลูกเสืออย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทรัพยากรเหล่านี้ครอบคลุมทั้งงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ซึ่งล้วนมีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการจัดหาและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านกิจกรรมลูกเสือ เช่น ครูผู้กำกับลูกเสือที่มีประสบการณ์และได้รับการอบรมอย่างเหมาะสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนให้โรงเรียนมีอุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็นในการทำกิจกรรม เช่น เต็นท์ ถุงนอน มีดพก เข็มทิศ แผนที่ และชุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ ยังอาจพิจารณาจัดหาหรือสนับสนุนการใช้สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น ค่ายลูกเสือ หรือศูนย์ฝึกอบรมที่มีความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่บรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มศักยภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนและควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน

3. การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร

การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพของกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายในการปลูกฝังความรักชาติและพัฒนาเยาวชนได้อย่างแท้จริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ จึงมีหน้าที่ในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างมีประสิทธิภาพ ดังประเด็นต่อไปนี้ 1) การพัฒนาและฝึกอบรมครูผู้กำกับลูกเสือ ครูผู้กำกับลูกเสือถือเป็นบุคลากรหลักที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฝึกอบรมครูผู้กำกับลูกเสืออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พวกเขามีความรู้ความ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรลูกเสือ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ทักษะการดูแลความปลอดภัย และความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกิจกรรม การฝึกอบรมอาจอยู่ในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาดูงาน หรือการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้กำกับลูกเสือจากโรงเรียนต่างๆ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ,2560) 2) การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากครูผู้กำกับลูกเสือแล้ว ยังควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรสนับสนุนอื่นๆ การฝึกอบรมเหล่านี้อาจครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรแต่ละฝ่ายในการสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ และแนวทางการบูรณาการกิจกรรมลูกเสือกับการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้กำกับลูกเสือและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากโรงเรียนต่างๆ ในสังกัด เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมลูกเสือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมืออาจทำได้ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำโครงการร่วมกัน หรือการจัดตั้งกลุ่มออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,2563) 4) การติดตามและประเมินผล ควรมีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรมลูกเสือได้จริง (ธวัชชัย ปิยะวัฒน์, 2558)

4. การติดตามและประเมินผลและสร้างความร่วมมือ

การติดตามและประเมินผลถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการปลูกฝังความพิทักษ์รักชาติและพัฒนาเยาวชนอย่างยั่งยืน สำนักเขตพื้นที่การศึกษา ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแล มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมลูกเสือมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น โดยมีกระบวนการติดตามและประเมินผล ควรมีระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมและสอดคล้องกับเป้าหมายของกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ กระบวนการติดตามและประเมินผลอาจประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด ก่อนการดำเนินกิจกรรม ควรร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผล ตัวชี้วัดอาจครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลูกเสือ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะชีวิต และค่านิยมที่พึงประสงค์

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

2. เก็บรวบรวมข้อมูล ควรมีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม เช่น การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลงานของนักเรียน และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ

3. วิเคราะห์และประเมินผล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เพื่อประเมินความสำเร็จของกิจกรรม และระบุจุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินงาน

4. รายงานผลและนำเสนอ จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผล และนำเสนอต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานของกิจกรรมลูกเสือ

5. ปรับปรุงและพัฒนา นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยสามารถใช้เครื่องมือและเทคนิคที่หลากหลายในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เช่น แบบสังเกต ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมและทักษะของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม แบบสอบถาม ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของนักเรียน ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ แบบทดสอบ ใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือ การวิเคราะห์ผลงาน ใช้ในการประเมินคุณภาพของผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้นจากกิจกรรมลูกเสือ การสัมภาษณ์ ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์และความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครองและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน พัฒนาศักยภาพของครูผู้กำกับลูกเสือและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จัดหาทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนที่จำเป็นเพิ่มเติม สร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ดี (ธวัชชัย ปิยะวัฒน์, 2558)

กล่าวโดยสรุป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ โดยมีบทบาทหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน 2) การจัดสรรทรัพยากร 3) การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร 4) การติดตามประเมินผลและสร้างความร่วมมือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทครอบคลุมทุกด้านในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประสบความสำเร็จ และสามารถปลูกฝังค่านิยมความพิทักษ์รักชาติและความเป็นพลเมืองดีในเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรคที่เขตพื้นที่การศึกษา พบในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

การบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังค่านิยมและทักษะที่จำเป็นแก่เยาวชน เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรักชาติ อย่างไรก็ตาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลกิจกรรมลูกเสือในระดับ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

ภูมิภาค มักประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของกิจกรรม ดังนี้

1. ด้านบุคลากร

ความท้าทายด้านบุคลากรเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเผชิญในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ คือ ความไม่พร้อมของครูผู้กำกับลูกเสือ ครูผู้กำกับลูกเสือบางส่วนอาจขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะในการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ครูอาจไม่เข้าใจวิธีการสอนทักษะชีวิตกลางแจ้ง หรือไม่สามารถออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน นอกจากนี้ ภาระงานอื่นๆ ที่ครูต้องรับผิดชอบอาจทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมและดำเนินกิจกรรมลูกเสือ การขาดแคลนบุคลากร บางโรงเรียนอาจมีครูผู้กำกับลูกเสือไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ทำให้การดูแลและให้คำแนะนำนักเรียนเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนจำนวนมาก การมีครูผู้กำกับลูกเสือไม่เพียงพออาจส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน ครูผู้กำกับลูกเสือบางคนอาจขาดแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนหรือเห็นความสำคัญของกิจกรรมลูกเสืออย่างเพียงพอ ปัจจัยต่างๆ เช่น การไม่ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ การไม่ได้รับการยกย่องหรือชื่นชม หรือการมองว่ากิจกรรมลูกเสือเป็นภาระงานเพิ่มเติม อาจส่งผลให้ครูขาดความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรม (วัชรินทร์ ใจแก้ว,2560)

2. ด้านทรัพยากร

ข้อจำกัดด้านทรัพยากรเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเผชิญในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมลูกเสือจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องแบบ ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ หากเขตพื้นที่ฯ ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้เพียงพอ อาจส่งผลให้โรงเรียนต้องลดขนาดหรือยกเลิกกิจกรรมบางอย่าง หรือต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งอาจส่งผลต่อความปลอดภัยและประสิทธิภาพของกิจกรรม ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ บางโรงเรียนอาจขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำกิจกรรมลูกเสือ เช่น เต็นท์ ถุงนอน หรือเครื่องมือต่างๆ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดซื้อจัดจ้างที่ล่าช้า หรือการดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ไม่ดีพอ สถานที่ไม่เอื้ออำนวยบางโรงเรียนอาจมีข้อจำกัดด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมหรือจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม ตัวอย่างเช่น โรงเรียนในเขตเมืองอาจมีพื้นที่จำกัดสำหรับการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ทำให้ต้องจัดกิจกรรมในร่มแทน หรือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลอาจมีปัญหาในการเดินทางไปยังสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ,2560)

3. ด้านการดำเนินงาน

ปัญหาในการดำเนินงานอาจส่งผลต่อความต่อเนื่องและประสิทธิภาพของกิจกรรมลูกเสือ คือ ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรม กิจกรรมลูกเสือมักถูกจัดขึ้นเป็นครั้งคราว ทำให้ขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถสร้าง

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ผลกระทบเชิงบวกต่อนักเรียนได้อย่างยั่งยืน การจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางส่วนอาจไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือ หรือไม่สามารถสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กๆ เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ ความไม่เหมาะสมของกิจกรรม กิจกรรมลูกเสือบางอย่างอาจไม่เหมาะสมกับวัยหรือความสนใจของนักเรียน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ ท้าทาย และตอบสนองความต้องการของนักเรียน จะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและความสนใจของนักเรียนในการทำกิจกรรม การประเมินผลที่ไม่ครอบคลุม การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือมักมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เป็นหลัก ทำให้มองข้ามมิติอื่นๆ ของการพัฒนา เช่น ทักษะชีวิต ค่านิยม และเจตคติ การประเมินผลที่ครอบคลุมทุกด้านจะช่วยให้เห็นภาพการพัฒนาของนักเรียนได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (วรางคณา สังข์ทอง, 2559)

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ครูผู้กำกับลูกเสือ ผู้ปกครอง และนักเรียนเอง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำและสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อให้กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติได้อย่างแท้จริง

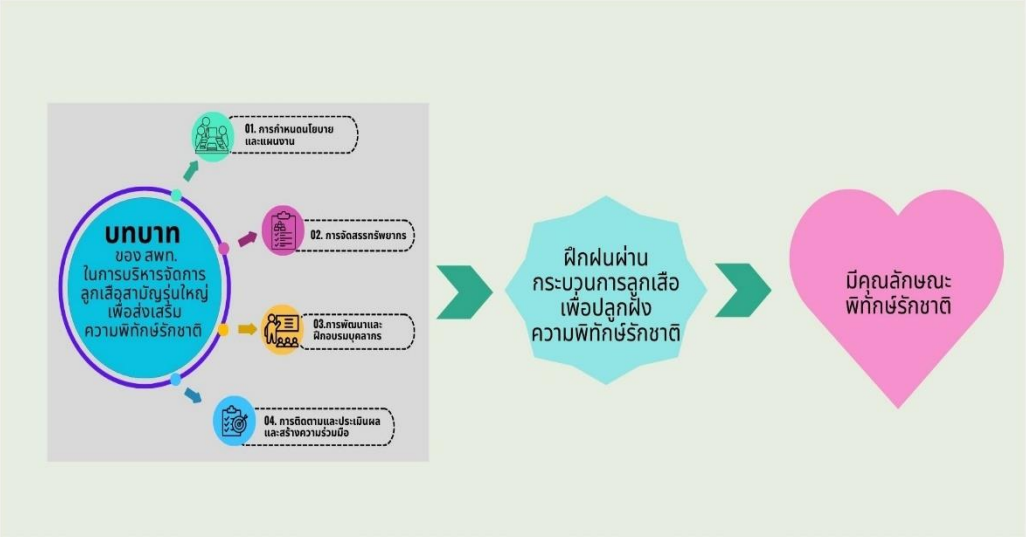
กล่าวโดยสรุป ปัญหาและอุปสรรคที่เขตพื้นที่การศึกษาพบในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรครูผู้กำกับลูกเสือขาดความพร้อม ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการทำงานการขาดแคลนบุคลากรที่เพียงพอต่อการดูแลและให้คำแนะนำนักเรียน 2) ด้านทรัพยากรข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำกิจกรรม สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง 3) ด้านการดำเนินงาน ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อนักเรียนได้อย่างยั่งยืน การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการสนับสนุนบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม ความไม่เหมาะสมของกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน การประเมินผลที่ไม่ครอบคลุม มุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เป็นหลัก ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้กิจกรรมลูกเสือสามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติได้อย่างแท้จริง

ความรู้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา คือ บทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ มีองค์ประกอบในการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสำคัญของลูกเสือ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

สามัญรุ่นใหญ่ในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความพิทักษ์รักชาติ 2) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ 3) ปัญหาและอุปสรรคที่เขตพื้นที่การศึกษา พบในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจและพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติได้อย่างยั่งยืน สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้แผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 บทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ

บทสรุป

ความสำคัญของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อปลูกฝังความรักพิทักษ์ชาติในเยาวชนไทย โดยบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครอบคลุมตั้งแต่การวางรากฐานนโยบายและแผนงาน ไปจนถึงการติดตามประเมินผลและการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อให้กิจกรรมลูกเสือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรักชาติอย่างแท้จริง โดยบทบาทที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงานของกิจกรรมลูกเสือในภาพรวม โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย มาตรฐาน และตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน 2) การจัดสรรทรัพยากร การสนับสนุนด้านทรัพยากรเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพ เขตพื้นที่ฯ จึงมีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร วัสดุ

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May – August 2024

อุปกรณ์ และสถานที่ที่จำเป็นให้กับโรงเรียนในสังกัด ตัวอย่างเช่น การจัดสรรงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมครูผู้กำกับลูกเสือ การจัดซื้อเครื่องแบบและอุปกรณ์ลูกเสือ หรือการสนับสนุนการจัดค่ายพักแรม 3) การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร โดยพัฒนาศักยภาพของครูผู้กำกับลูกเสือและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กิจกรรมลูกเสือมีคุณภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีบทบาทในการจัดอบรม สัมมนา หรือการศึกษาดูงาน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้กำกับลูกเสือจากโรงเรียนต่างๆ ยังเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี 4) การติดตามประเมินผลและสร้างความร่วมมือ การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพของกิจกรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องมีระบบการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ยังเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้กิจกรรมลูกเสือมีความหลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชนในแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมความพิทักษ์รักชาติ พบว่ายังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุง ดังนี้

1.การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ควรมีการจัดอบรมและพัฒนาครูผู้กำกับลูกเสืออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจและตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน

2.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทรัพยากรร่วมกัน

3.การปรับปรุงระบบการติดตามและประเมินผล ควรพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคที่หลากหลาย และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

4.การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบการดำเนินงานตามบทบาทที่ได้กล่าวมาข้างต้น และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ จะช่วยให้กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและปลูกฝังความรักชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าต่อไป

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

เอกสารอ้างอิง

กรมพลศึกษา. (2556). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือวิสามัญ**. กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2563). **แนวทางการบริหารจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ธวัชชัย ปิยะวัฒน์. (2558). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 8(3), 1971-1985.

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 (2551). **ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 125 ตอนที่ 42ก, น. 92-115)**.

วัชรินทร์ ใจแก้ว. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือสำรองและลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**, 6(2), 114-125.

วรางคณา สังข์ทอง. (2559). **การพัฒนาชุดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ศิริพร คำภิรานนท์. (2555). **ลูกเสือกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2560). **คู่มือลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่**. กรุงเทพฯ: สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

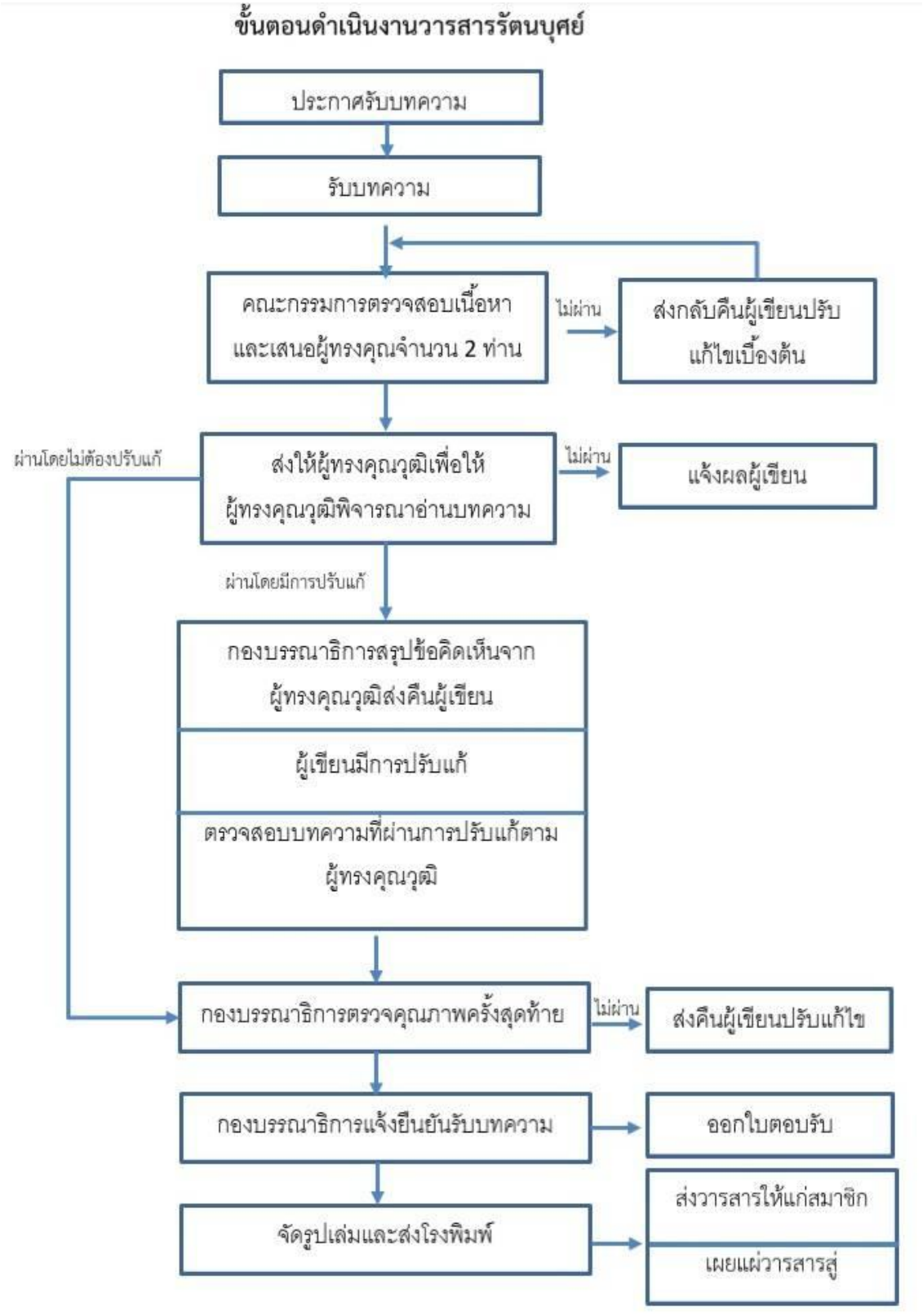
อมรรัตน์ สุทธิสาร, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, และทัศนา ประสานตรี. (2553). สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม.**วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม**, 1(1), 43-56.

World Organization of the Scout Movement. (2017). **Youth Programme Policy. Geneva: World Organization of the Scout Movement**. World Scout Bureau Inc,.

ISSN: 2697-6641 (Print)
ISSN: 2822-0080 (Online)

ภาคผนวก

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

ISSN 2697-6641 (Print), ISSN 2822-0080 (Online)
วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2567
RATANABUTH JOURNAL Vol.6 No. 2: May - August 2024
สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ
เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนต้นฉบับผลงานทางวิชาการสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารรัตนบุศย์ โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเผยแพร่งานวิชาการและนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

1.2 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วยบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยอยู่ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ และการใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการของราชบัณฑิตสถาน

1.3 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคมและกรกฎาคม-ธันวาคม) ของทุกปี

2. นโยบายการพิจารณากลั่นกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1) ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสั้นขนาดเอ 4 (8¼ × 11¾ นิ้ว = 21 × 29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.8 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

2) ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.25 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นที่ละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน เว้น 1 บรรทัด ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษขวาใต้ชื่อเรื่อง

4) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วม ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ชิดขอบกระดาษขวา ต่อจากชื่อผู้เขียน/ผู้วิจัยคนที่ 1 ตามลำดับ

5) หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

6) หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำลับของแท็บหยุด ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา

7) รายการอ้างอิง (ดูในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง)

8) ท้ายกระดาษ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ประกอบด้วย

นักศึกษาหลักสูตร... สาขาวิชา.. สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

ตำแหน่งทางวิชาการประจำ/พิเศษ สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านแล้วเข้าใจง่ายความยาวไม่ควรเกิน 350 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัยและควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

6) วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7) วิธีการดำเนินงานวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อ ดังนี้

7.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

7.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

10) ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

10.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

11) ตาราง รูปภาพหรือแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นและต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตารางคำอธิบายต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิคำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

12) รายการอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA. citation Styls ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย “และคณะหรือ and others”

4.2 บทความวิชาการ

1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านแล้วเข้าใจง่ายความยาวไม่ควรเกิน 350 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) เนื้อหา มีองค์ประกอบดังนี้

5.1) บทนำ ความน่าสนใจของเรื่องที่นำเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อหา

5.2) เนื้อความ ควรนำเสนอพัฒนาการของเรื่องได้อย่างน่าสนใจและเนื้อเรื่องมีเนื้อหาใหม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

5.4) บทสรุป ควรย่อเฉพาะข้อมูลในเนื้อความให้สั้น ได้เนื้อหาสาระของเนื้อความครบถ้วน

5.3) เอกสารอ้างอิง ให้ระบุเฉพาะเอกสารที่ผู้เขียนบทความได้นำมาอ้างอิงในบทความวิชาการอ่างครบถ้วน โดยใช้ระบบการอ้างอิง APA citation styles ดูรายละเอียดและตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อความและการอ้างอิงท้ายเล่มในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

1) ข้อมูลทางบรรณานุกรม/อ้างอิง

2) ชื่อผู้วิจารณ์

3) บทวิจารณ์

ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง (การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย)

1. การอ้างอิงในเนื้อความ เป็นระบบนาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์และเลขหน้าที่มีข้อความที่อ้างถึง ซึ่งมีรูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ดังนี้

(ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549, : 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999, p. 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549)

2. เอกสารอ้างอิง

- หนังสือ

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ.** ครั้งที่พิมพ์, เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

มนตรี แย้มกสิกร.(2549). **การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา.** ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Norman, D, A. (2002). **The design of everyday things**. New York, NY: Basic books.

- วารสาร

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), หน้า.

มนตรี แย้มกสิกร. (2551). เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2**. วารสารศึกษาศาสตร์**, 19(1), 1-16.

Rinke, C. R. (2011). Career trajectories of urban teachers: A continuum of perspectives, participation, and plans shaping retention in the educational system. **Urban Education**, 46(4), 639-662.

- หนังสือพิมพ์

  ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อหนังสือพิมพ์**,เลขหน้าซึ่งปรากฏบทความ.

  ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). อนาคตจีน-อเมริกา.**เดลินิวส์**, น. 6.

  Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status. **The Washington Post,** pp. A1, A4.

- วิทยานิพนธ์

  ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์.** สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันศึกษา.

  ดรุณนภา นาชัยฤทธิ์. (2550). **ผลการเรียนจากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

  Darling, C. W. (1976). **Giver of due regard: The poetry of Richard Wilbur**. Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut, USA.

- รายงานการประชุม

  ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม.** วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. สำนักพิมพ์. หน้า.

  กรมวิชาการ. (2538). **การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน**. 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. 7-8.

  Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality**. In R. Densifier (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation. Lincoln: University of Nebraska Press. 237-288.

- สื่ออินเตอร์เน็ต

  ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง. (ปี เดือน วันที่เผยแพร่สารสนเทศบนอินเตอร์เน็ต). **ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ.** วันที่สืบค้น : URL:http://

  อำนวย สุภเวชย์. (2542, 3 พฤษภาคม). **เพื่อคิดประกันชีวิต : ตัวแทนประกันมีบทบาทสำคัญอย่างไร**.สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2542 จาก: http://www.thainews.th.com.

Wollman, N. (1999). **Influencing attitudes and behaviors for social change**. Retrieved from http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html.

5. การส่งบทความ

5.1 กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

5.2 วิธีการส่งบทความ ผู้เขียนลงทะเบียนเพื่อใช้งานระบบ Thaijo 2.0 และส่งบทความทางออนไลน์ผ่านระบบ ที่ https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/index

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ บรรณาธิการ 09-3562-9856, ผู้ช่วยบรรณาธิการ 08-0169-6593

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of Area-based Academics and Researchers of Local Development

202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลดู่ทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/index